

༡༡། །ཉི་མ་ལ་ཡའི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་དང་།
རྒྱལ་རབས། རིག་གཞུང་གི་ཞིབ་འཇུག

དེབ་ཕྱེང་གསུམ་པ།

བོད་ཡིག་ནང་སྤེལ་པའི་དབྱུང་ཚོམ་ཁག

ཞུ་སྐྱིབས་པ། ཇོ་སྤུས་བཀའ་ཤིས་ཚེ་རིང་།

ཞུ་སྐྱིབས་ལས་རོགས། ཆབ་འོས་ས་བསྟན་པ་ཉི་མ།

རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་། སྤང་ཏོག

ཉི་མ་ལ་ཡའི་ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་ཚོས་དང་།
རྒྱལ་རབས། རིག་གཞུང་གི་ཞིབ་འཇུག

དབ་སྤྱང་གསུམ་པ།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༤ ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༡-༥ བར་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དབུ་བརྟེན་ནས་
མི་ལོ་བརྒྱ་ཕྱེད་ཀྱི་ (1958-2008) འཁོར་བའི་རྟེན་འབྲེལ་མཚན་སློབ་དང་སྐབས་བསྐྱེད་རྒྱལ་སྤྱིའི་
ཉམས་ཞིབ་བལྟ་སློབ་ཚོགས་ཆེན་སྐབས་བོད་ཡིག་ནང་སྤེལ་བའི་དབུད་ཚོམ་ཁག

ཞུ་སྤྱི་ག་པ།
ཇོ་སྐལ་བཀུ་ཤིས་ཚེ་རིང་།

ཞུ་སྤྱི་ག་ལས་རོགས།
ཆབ་ཏོ་མས་བསྐྱེད་པ་ཉི་མ།

རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།
གསར་ཉི་ག
འབྲས་ལྗོངས།
༢༠༡༡

BUDDHIST HIMALAYA: STUDIES IN RELIGION, HISTORY AND CULTURE
PROCEEDINGS OF THE GOLDEN JUBILEE CONFERENCE OF THE NAMGYAL INSTITUTE OF TIBETOLOGY
GANGTOK, 2008

VOLUME III: THE TIBETAN PAPERS

EDITORS: TASHI TSERING AND TENPA NYIMA

NAMGYAL INSTITUTE OF TIBETOLOGY– SIKKIM

ISBN 978-81-922261-4-9

Copyright 2012 by the Namgyal Institute of Tibetology, Gangtok 737102, Sikkim, India.

All Rights Reserved. No part of this publication may be reproduced, translated, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior permission from the publisher.

PRINTED AT VEE ENN PRINT-O-PAC, A-5, FLATTED FACTORIES COMPLEX, OKLHA, NEW DELHI - 110020

དཀར་ཆག

- 1 སྤོན་སྐྱོང་ཚིག་གསུམ། 7
- 2 ཐེག་པ་རིམ་དགའི་རྣམ་བཤད་རྟུང་གསལ། 15
མཁན་པོ་བདེ་ཚེན་དོ་ཨ།
- 3 རང་བའི་རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྟའི་སྐོར། 19
རོག་པར་བཀའ་ཤིས་དཔལ་འབྱོར།
- ༤ མཁའ་སྐྱོད་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་སྲ་འགྲུར་རྟོང་མའི་ཕྱག་བཞེས་རགས་རིམ་གྱི་སྲོལ་བཏོད་ཚུལ་རབ་
གསལ་དྲན་པའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྲ་བ། 29
མཁན་པོ་ལྷ་ཚོ་རིང་།
- ༥ བཙོམ་ལྷན་རིག་རལ་ (1227-1305) གྱིས་བསྐྱིགས་པའི་བཀའ་བསྟན་དཀར་ཆག་
“བསྟན་པ་རྒྱས་པ་རྒྱན་གྱི་ཉི་འོད་” ཅེས་བྲ་བའི་ནང་དོན་དོ་སྐྱོད་མདོ་ཙམ་སྐྱོང་བ། 41
རོག་པར་བཀའ་ཤིས་པ་བསམ་གཏན།
- 6 ཕ་རྒྱལ་བ་སྐྱུ་སྐྱོང་རིམ་བྱོན་དང་སྐས་ཡུལ་ཀུན་གྱི་རྒྱལ་པོ་མཁའ་སྐྱོད་འབྲས་མོ་ལྗོངས།
དུས་རབས་ ༡༧ ནས་ ༢༠ བར། 53
མོ་བཟང་སྐྱེ།
- 7 འཕགས་པའི་བདེན་བ་བཞིའི་སྐོར། 93
ཨཅུ་འོད་གསལ་དོ་ཨ།
- 8 འོ་ཚེན་གྱི་འོད་ཡང་སྤྱིད་གཏེར་ཚེན་བདེ་ཚེན་གླིང་པའམ་མཚན་གཞན་མི་འགྱུར་ཚོ་དབང་
གསང་སྐྱགས་གྲགས་པའི་རྣམ་ཐར་མཛད་བརྒྱའི་ཡང་སྤྱིང་ཞེས་བྲ་བ། 101
དང་སྤོང་རྣམ་རྒྱལ།
- 9 རྣལ་འབྱོར་མཚོད་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་མངའ་བདག་སེམས་དབང་ཚེན་པོ་སུན་ཚོགས་རིག་འཛིན་དང་
དེའི་གདུང་སྐས་ཚོས་རྒྱལ་བུམས་པ་བསྟན་འཛིན་གྱིས་སྐས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་ནང་བ་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཇི་ལྟར་སྤེལ་ཚུལ་བྱར་ཙམ་བཏོད་བ། 117
ཨཅུ་ཡེ་ཤེས་དབང་ཕྱག་ལྷོ་ལ།

༡༠ མདོ་སྨད་རྒྱལ་ཚོང་གཏེར་སྟོན་འགྲོ་འདུལ་དོ་རྩེ་མཚོག་དང་། མདོ་ཁམས་ཏེ་ཉོར་བྲག་མགོ་མདོ་མང་
གཏེར་སྟོན་བདེ་ཚེན་དོ་རྩེ་གླིང་བ་རྣམ་གཉིས་སྤྲུལ་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་
ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཚུལ་སྟོར་རགས་ཅམ་གླེང་བ། 129
ཇི་སྲས་བཟ་གིས་ཚེ་རིང་།

༡༡ ཁ་སྟོང་དང་པོ། 153

༡ ཡལ་ལ་ལྷ་བཙུན་ཚེན་པོའི་མཛད་རྣམ་རགས་བསྟུས་སུ་བཀོད་པ་རིག་འཛིན་དགོངས་རྒྱན་ཅེས་
བྲུ་བ་བཞུགས། 155
ལ་རྒྱུང་རིན་པོ་ཆེ་འཛིགས་མེད་རྣམ་རྒྱལ།

༢ A BRIEF BIOGRAPHY OF LHATSUN CHENPO,
Lachung Rinpoche Jigme Namgyal,
Translated by Dr. Khenpo Chowang Acharya 167

༣ རྩོ་རྩེ་ཉི་མའི་གནས་ཡིག་གསང་བའི་དཀར་ཆག
རྩོ་རིའི་གདུང་རྒྱུད་གནས་འཛིན་པ་རིག་འཛིན་རྟོགས་ལྷན་དཔལ་པོ། 177

༤ ENGLISH TRANSLATION 183
Translated by Tshewang Tamding

༥ རིགས་ཚོས་གཏེར་སྟོན་དཔལ་རྩོ་རི་བའི་གསང་རྣམ་སྤྲུལ་ལྷན་སྟོང་གི་བདུད་ཅི། 189
ལ་རྒྱུང་རིན་པོ་ཆེ་འཛིགས་མེད་རྣམ་རྒྱལ།

༦ གུ་རུའི་སྤྲུལ་གནས་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་གྲུ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་ཟབ་ཚོས་རིན་པོ་ཆེ་ཇི་ལྟར་དར་ཚུལ་
གྱི་སྟོར་ཉུང་བསྟུས་སུ་བཀོད་པ། 205
ཨཅུ་ཡེ་ཤེས་དབང་ལྷག་གྲོ་ལེ་ཡ།

༡༢ ཁ་སྟོང་གཉིས་པ། 213

༡ རྒྱ་གར་སྲིད་འཛིན་བརྗི་ཏེ་ཉུ་མཚོག་པོད་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཆིབས་བསྐྱར་གནང་ངེས་ལ་བར་ཆད་བྱུང་བ། 215
ཡུལ་ཕྱོགས་སོ་སའི་གསར་འགྱུར་མེ་ལོང་ནས་རྒྱར་འདོན་ཞུས་པ།

༢ འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་ས་སྤང་ཏོག་ཏུ་འཕགས་བོད་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་བསྟན་གཞུང་ལུགས་སོགས་བཞུགས་པའི་
དཔེ་མཛོད་ཁང་ཚེན་པོ་ཞིག་གསར་འཛུགས་གནང་བའི་སྟོར་གནས་ཚུལ་མདོར་བསྟུས་སུ་ལོ་སྟོན་རྩོ་
ཚོས་ ༡ ནང་བཀོད་གསལ་དགོངས་མངའ་ལྟར་དཔེ་མཛོད་ཁང་འདི་ཉིད་གསར་འཛུགས་
མཛོད་པའི་གནད་དོན་དང་བྲུ་རིམ་མདོར་བསྟུས་གསོལ་བར། 217
ཡུལ་ཕྱོགས་སོ་སའི་གསར་འགྱུར་མེ་ལོང་ནས་རྒྱར་འདོན་ཞུས་པ།

2	འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ། རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ལས་ཁུངས། ཡུལ་ལྗོངས་མོ་མོའི་གསར་འགྲུར་མེ་ལོང་ནས་བྱུང་འདོན་ཞུས་པ།	223
22	ཁ་སྐོང་གསུམ་པ།	225
1	བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ (TIBETOLOGY) རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང། སྐང་དོག་འབྲས་ལྗོངས། རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ས་ལག་ལོར།	227
1	སྔོན་འགྲོ།	228
2	FORWARD	
2	གངས་ལྗོངས་རིས་མེད་བསྟན་པའི་ཤིང་རྟ་འཇམ་དབྱངས་མཁའ་བརྟེན་དབང་པོ་དང་། དེའི་རྣམ་སྐུལ་འཇམ་དབྱངས་ཚོས་ཀྱི་སློབ་གྲོས་རིས་མེད་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་ རྣམ་ཐར་ས་བོན་ཙམ་བཀོད་པ་དགོ།	229
e	A short biography of 'Jam dbyangs mkhyen brtse'i dbang po, the religious leader of the impartial doctrine of Buddha in Tibet and His re-incarnate successor 'Jam dbyangs chos kyi blo gros ris med bstan pa'i rgyal mtshan dpal bzang po.	229
v	སྤྱི་ལོ་ 1974 ཟླ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་གཅིག་གཟའ་སྐར་དགེ་བའི་ཉིན་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་ས་ སྐང་དོག་དུ་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་སྐོ་འབྲེད་ཀྱི་མཇུག་སྐོར་གྱི་གར་སྲིད་སློན་ འཇུག་ཅུ་ནས་གནང་སྐབས་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་སུས་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་ཡུལ་སྐོར་གསུང་གྲེང་།	237
6	Maharajkumar's Welcome Address.	237
v	གྱ་གར་སྲིད་སློན་ཆེན་པོ་འཇུག་ཅུ་མཚོག་ནས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་སྐོ་འབྲེད་སྐབས་ གསུང་གྲེང་སྐུལ་བ་འདི་ལྟར།	244
L	Prime Minister's speech at the inauguration of the Tibetan Research Institute at Gangtok on 1. 10. 58	244
e	བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སློབ་པ། རས་རྒྱུད་སྐུལ་སྐྱ།	249
70	Ideal of Bodhistaava Rechung Tulku	249
77	संस्कृतम् त्रिविधयो भाषा च ।	254

2 བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག TIBETOLOGY རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་སྤངས་ཏོག་འབྲས་ལྗོངས།
 རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ལུགས་བྱི་ལོར། 259

1 མཁའ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་གླེང་། 259

2 འབྲུག་གཞུང་སྐྱེ་ཚབ་མཚན་ཉིད་དབྱེ་མཛད་ཨོ་རྒྱན་ཚེ་རིང་ནས་གནང་བའི་གསུང་གླེང་། 267

3 ཀ་ལི་ཀ་ཏའི་ཡུ་ནི་མར་སི་འི་མཁན་པོ་འག་འར་ན་ལི་ནཏུ་དཱ་མཚོག་ནས་གནང་བའི་གསུང་གླེང་།
 རྒྱ་གར་དུ་གསང་སྐྱབས་ཀྱི་བསྟན་བུ་རྒྱས་པ་དང་། བོད་དུ་དེའི་དར་ཚུལ་སྟོར། 271

༡། ལྷོ་ཁྱེད་ཚོ་ག་གསུམ།

༡། ལྷོ་སྤྲི། བདེ་ལེགས་སུ་བྱུང་ཅིག །དེ་ཡང་ཇི་སྐད་དུ། སྐང་དོག་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་
 ཚེན་མོར་བཀའ་གདམས་གསར་སྣང་གི་མཁམ་གྲུབ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་འབྲུམ་དང་། གསུང་ཁ་ཐོར་ཇི་བཞགས་བཅས་ཀྱི་མཚན་
 བྱང་ལྷུང་ལ་ལྟེང་བ་ལས། “དེ་ཡང་འཛམ་སྐྱིད་སངས་རྒྱལ་གཉིས་པ་སློབ་དཔོན་ཚེན་པོ་བཟླ་ཀ་རའི་གསང་གསུམ་དྲེད་ཀྱི་
 བརྒྱ་ལན་གཅིག་མ་ཡིན་པར་བབས་ཤིང་། ཚོས་དོར་ཟབ་གཉེར་དུ་མས་ཡོངས་སུ་གདམས་པར་མཛད་པའི་གནས་མཚོག་
 སྤྱི་ལུ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་དོར་འཛིན་གྱི་འབྲེན་ཡངས་པོར་བསོད་ནམས་ཀྱི་དབྱང་པ་བཅོན་པོས་རང་གིར་དབང་བསྐྱུར་ཞིང་།
 ལྷོ་བཞིའི་དགེ་མཚན་ཟད་མི་ཤེས་པའི་དཔལ་གྱིས་ཆབ་འབངས་ཀྱི་སྤྱོད་པོ་མཚོག་དམན་མཐའ་དག་གཞོད་མེད་བདེ་བར་ཚོས་
 བཞིན་སྐྱོད་པའི་རྒྱལ་པོ་མི་ཡི་ལྷ། མཐོ་རིས་ཀྱི་རྗེ་བོ་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་ཚེན་པོའི་རིགས་ཀྱི་སྲས། གཞོན་ལུ་
 དུས་ནས་མཁྱེན་པ་དང་བརྩེ་བ་བག་ཡོད་སོགས་དམ་པའི་རང་རྟགས་འགོག་མེད་དུ་གསལ་ཞིང་། ཚོས་སྤྲིད་ཀྱི་གཙུག་ལག་
 བརྒྱ་སྐབ་ལ་གཞན་དྲིང་མི་འཛོག་པའི་མཁྱེན་དཔྱོད་ཀྱི་རྒྱབས་ཚལ་མཁའ་ལྷིང་དབང་པོ་ཀུན་གསལ་ཡངས་པའི་མ་མཐར་སྤྱོད་
 པའི་རྗེས་སུ་འཛིང་བ་རྒྱལ་སྲས་རིན་པོ་ཆེ་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་རྣམ་རྒྱལ་མཚོག་ནས་ཕྱུག་པའི་བསྐྱེད་པ་རིན་པོ་ཆེ་མི་ཉམས་དར་
 རྒྱས་ཡུན་གནས་དང་། ལེགས་བཤད་ཐོས་བསམ་དོན་གཉེར་གྱི་སྤྱོད་པོ་རང་རང་ཉེར་མཁོའི་གསུང་རབ་གཞན་འཚོལ་གྱི་ངལ་
 བ་མ་དགོས་པར་བདེ་སྒྲིག་ཏུ་རྙེད་དེ་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་གསུམ་ལ་ཅི་གར་འཇུག་ཏུ་ཡོད་པ་སོགས་འབྲལ་ཡུན་དགོས་པ་རྒྱབས་
 པོ་ཚེར་དགོངས་ཏེ་འདི་ག་འབྲས་ལྗོངས་སྐང་དོག་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་འགན་ཁུངས་དང་བྲལ་བ་འདི་ཉིད་
 གསར་བསྐྱེད་མཛད་དེ་ཕྱུག་པའི་བཀའ་འབྲུར་རིན་པོ་ཆེས་དབྱུང་པའི་འཕགས་བོད་གྲུབ་མཐའ་རིས་མེད་ཀྱི་མཁམ་གྲུབ་དུ་
 མའི་ལེགས་བཤད་རྣམས་སྤྱོད་པ་བསྐྱུས་ཀྱི་”¹ ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་² འདི་
 ཉི་འབྲས་ལྗོངས་ཚོས་རྒྱལ་སྤྱོད་པས་བཅུ་གཉིས་པ་ཕམི་དབང་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་རྣམ་རྒྱལ་ (1923-1982) ཀྱིས་སྤྱོད་པ་
 བསྐྱེད་སྐྱོན་ལམ་དང་དགོངས་དཀྱེལ་རྒྱབས་ཚེན་ཟབ་བཞེས་ལས་གསར་བཞེངས་སྐབ་པ་བྱུང་།

1 དཀར་ཆག་རྒྱ་དེབ་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་བོད་ཡིག་སྡེ་ཚོར་གྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་བཞགས་ཡོད་པར་གཟིགས་འཚལ།
 2 ཆབ་སྤྲིད་འཕོ་འབྲུར་དབང་གིས་མི་ལོ་ ༧༠ རིང་ལའང་བོད་ས་ཁྱི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༤ ལོར་འབྲས་ལྗོངས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་
 (Sikkim Research Institute of Tibetology) ཞེས་འབོད་པ་དང་། ༡༩༧༩-༡༩༧༧ བར་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ (Namgyal
 Institute of Tibetology) ཞེས་འབོད་། ༡༩༧༥-༡༩༧༧ བར་འབྲས་ལྗོངས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ (Sikkim Research Institute of
 Tibetology) ཞེས་པར་མིང་བསྐྱུར་གནང་། ༡༩༧༢ ལོ་གཅིག་རིང་ (Sikkim Research Institute of Tibetology and other Buddhist
 Studies) ཞེས་དང་། དྲེད་ཀྱི་ ༡༩༧༢-༡༩༩༤ བར་འབྲས་ལྗོངས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ (Sikkim Research Institute of
 Tibetology) དང་། མཐར་ ༡༩༩༩ ལོར་བཟུང་སྐར་ཡང་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ (Namgyal Institute of Tibetology)
 ཞེས་པ་རང་འཇགས་མེད་སྤྱོད་གནང་།

དེ་ཡང་གྱི་ལོ་ ༡༩༡༧ ལྷོ་རྒྱ་ ༢ ཚེས་ ༡༠ ཉིན་ཡའོང་ས་སྲིད་ཞིའི་རྣམ་འབྲེན་སྐབས་མགོན་པོ་འཇུག་དབང་ཐམས་ཅད་མཁའན་གཟིགས་སྐྱེས་ཤིང་བཅུ་བཞི་བ་ཚེན་པོ་མཚོག་ནས་རྒྱགས་སྒྲོན་མཚམས་སྦྱོར་དང་བརྟེན་གས་པའི་མང་དོ་འཛོག་གཞུང་མཛད། ལྷོ་ལོ་ ༡༩༡༤ ལྷོ་རྒྱ་ ༡༠ ཚེས་ ༡ ཉིན་རྒྱ་གར་གྱི་སྲིད་སྲོན་བཞི་ཉེ་ཉེ་རུ་ནས་དབྱེ་འབྲེད་མཛད་སྒོ་བསྐྱེད་སྤྱོད།

ཡའོང་ས་སྐབས་མགོན་ཚེན་པོ་མཚོག་སྦྱོར་ཡུལ་ཁ་བ་གངས་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ ༡༩༡༩ དགུན་དུས་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་བདག་ཅག་གི་སྒྲོན་པ་སྐྱེས་ལས་འདས་ནས་མི་པོ་ ༢༧༠༠ འཁོར་བའི་རྗེས་དྲན་ཚོགས་འདུར་རི་ལྷ་ར་རྒྱ་གར་གཞུང་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་འདུས་པ་ཚེན་པོ་རྩེད་ནས་གདན་ཞུ་བྱུང་བ་ཞལ་བཞེས་གྱིས་ཆེབས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་སྐབས་འབྱུང་འབྱུར་རྣམས་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་དཔེ་མཛོད་ཀྱི་ཚེད་དུ་མཉམ་བསྐྱེད་མཛད་པ་སྡེ་དགེ་མཚལ་སྐར་བཀའ་འབྱུར་པོད་ ༡༠༢ སྡེ་དགེ་མཚལ་སྐར་བསྐྱེད་འབྱུར་པོད་ ༢༡༧ ལྷ་ས་ཞོལ་བཀའ་འབྱུར་པོད་ ༡༠༧ སྡེ་དགེ་དཔལ་སྐྱེད་སྐར་མ་རིན་ཚེན་གཉེར་མཛོད་པོད་ ༩༠ སྡེ་དགེ་དཔལ་སྐྱེད་སྐར་མ་གདམས་དག་མཛོད་པོད་ ༡༠ སྡེ་དགེ་དཔལ་སྐྱེད་སྐར་མ་ཤོང་སྐྱེལ་བཀའ་འབྱུར་པོད་ ༡༠ སྡེ་དགེ་དཔལ་སྐྱེད་སྐར་མ་བཀའ་བརྒྱུད་སྐྱགས་མཛོད་པོད་ ༩ སྡེ་དགེ་དཔལ་སྐྱེད་སྐར་མ་ཤེས་བྱ་མཛོད་པོད་ ༩ བཀའ་གདམས་སྐྱེགས་བམ་པོད་ ༩ ལྷོ་རྒྱ་ཡལ་སྐྱས་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༢༤ རྗེ་བཙོང་ཁ་བའི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༡༤ རྒྱལ་ཚབ་རྗེའི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༤ མཁས་གྲུབ་རྗེའི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༡༠ རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པའི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༥ རྗེ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༧ རྒྱལ་བ་ལྷ་པ་ཚེན་པོའི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༢༡ རྒྱལ་བ་བསྐྱེད་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༤ རྒྱལ་བ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༢ རྒྱལ་བ་སྐྱེས་ཤིང་ ༡༩༡༡༡༡༡༢ བཞིའི་རྣམ་ཐར་པོད་ ༧ རྒྱལ་བ་སྐྱེས་ཤིང་བཅུ་གསུམ་པའི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༧ ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚོན་གྱི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༡༧ རྗོང་རྟེན་གྲུ་མའི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༢ གང་ཐང་གི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༤ རྗེ་ཐུབ་བཀའ་གྱི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༡༠ ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༧ ཅོ་རྗེ་གྲགས་པ་བཤད་སྐྱབ་གྱི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༧ རྗེ་པ་པོང་ཁ་བའི་གསུང་འབྱུར་པོད་ ༧ གདན་གསུམ་ཡིག་ཆ་པོད་ ༢༤ ཚོས་འབྱུང་སྒྲོར་པོད་ ༧ བད་དག་རིག་གནས་པོད་ ༩ འདུལ་བའི་སྐྱེད་འབྱུར་ལོགས་ཐོར་བྱ་པོད་ ༩ རྒྱ་གཞུང་པོད་ ༩ ཀུན་མཁའ་པའི་དཀར་བཀའ་འབྱུར་པོད་ ༡༥ རྗོང་པའི་བཀའ་འབྱུར་པོད་ ༥ འབྲུག་པ་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་གསུང་ཐོར་བྱ་པོད་ ༩ བཅས་གསོལ་རས་བཀའ་དྲིན་བསྐྱེད་འབྱོར་བྱུང་འདུག

སྐྱོགས་མཚུངས་འབྲས་སྦྱོངས་ལྷ་ཡུམ་ཚེན་མོ་ཀུན་བཟང་བདེ་ཚེན་མཚོ་མོ་དང་། ཡལ་གཞིས་སུན་ཁང་ལྷ་ལྷུ་པ་སྤྲོ་ཚོ་སྒྲོན། ལམ་རྗེ་འབའ་ཉག་ཨ་ཐིང་བཀྱ་ཤིས་དབྱེ་འདུལ་གདན་ས་ལ། བཀའ་སྒྲོན་མདོ་མཁར་བ་སུན་ཚོགས་རབ་རྒྱས། འབྲས་སྦྱོང་ཚེན་དེ་མཚན་ལྷུ་མ་རྗེ། དཔེན་ཅན་པོད་ཡིག་སྒྲོབ་དགེ་འཚོ་བྱེད་མཁས་དབང་དཔལ་ལྷན་རྒྱལ་མཚན། ཚོས་རྒྱལ་རྣམས་མཁའའི་ཐོར་བྱ་རིན་པོ་ཆེ། རས་རྒྱུང་རིན་པོ་ཆེ། མདོ་ཁམས་པ་སྐྱེས་ཤིང་བརྒྱུད་པ་དོན་བརྒྱུད་ཉི་མ། རོ་གྲུབ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ། ཀ་སྐྱབ་མཐར་ཕྱིན་བྱ་བུ། བདེ་སྦྱིང་སྐྱེད་ཚབ་མེ་ཐོན་སལ། ར་ཉི་ཚོས་དབྱིངས་དབང་མོ་རྗེ། འབྲས་སྦྱོངས་པོ་བྱུང་།

ས་སྐྱའི་ཀུ་མེ་གསེར་ལྗོངས་མཁམ་པོ་སྐྱོ་གྲོས་བཟང་པོ། ལ་དྲུག་ས་ནོ་ལོ་སྐྱ་མ་འགོ་འདུལ་བདེ་ཚེན་དེ་མེ། རོར་གྲུ་ཀུན་བཟང་རྒྱ་
མཚོ། འབའ་ཉལ་རིན་པོ་ཆེ་བཀྲ་ཤིས་གདན་ས་ལ། རྗེ་དཔོན་སྐོབ་ས་དགའ། འབྲས་ལྗོངས་གྲུབ་ཚེན་སྐྱུ་ལ་སྐྱ། འབྲས་གཞུང་
རྒྱུང་མའི་བཤད་གྲུའི་མཁམ་པོ་སྐྱ་བའི་འོད་ཟེར། བཀྲ་ཤིས་སྐྱེངས་དཔོན་གྱི་གྲུ་བཀྲ་ཤིས་དབང་འདུས། དེལ་མགོ་མཁེན་བཙེ་
རིན་པོ་ཆེ། ཕུར་ལ་དབང་ཀམ་པ་རིག་པའི་དེ་མེ། འཁོར་སྐྱོང་གཉེར་སྐྱུལ་འཚེ་མེད་རིག་འཛིན་ (Prof. C R Lama)
འབྲུག་རྒྱལ་ཡུམ་སྐྱ་བཤེས་ལུང་ཚོགས་ཚོས་སྐྱོན། མགོ་ལོག་གཞི་ཚེན་ཕེ་རོ་སྐྱུ་ལ་སྐྱ། བཞིང་སྐྱེས་དཔོན་གྲུང་སྐྱུ་ལ་སྐྱ། རྩ་ས་
བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། གྲགས་རྒྱལ། ཚགས་མེད་དཔེ་སྐྱོང་བཅས་ནས་དུས་ཚོད་སྐྱེར་སྐྱེར་སྐྱེར་དཔེ་ཞལ་གྲངས་ཅི་རིགས་ཞལ་
འདེབས་འབུལ་སྐྱོར་མཛོད།

ལ་ཚེན་ས་བསྐྱན་འཛིན་ཚོས་རྒྱན། ལ་དྲུག་ས་གཟིམ་འགག་རྒྱལ་བྱིམས། བུ་མའི་སྐོབ་གྲུའི་དགོ་གན་གྲུང་དེ་མེ། དཔེན་
དཔོན་སྐོབ་དཔོན་པད་ཚོས། མཁམ་པོ་ཨ་པད། སྐ་མ་དཀོན་མཚོག། འབེན་ཅན་སྐོབ་དགོ་དཔལ་ལུམ། གྲུ་ཡེ་ཤེས་
གྲགས་པ། བོད་ས་གཉེར་རྣམ་རྒྱལ། མཐར་ཕྱིན་རྩ་ལུ། ཡར་ས་བསོད་ནམས་སྐོབ་ས་རྒྱལ། ཉལ་རེ་མཁམ་སྐྱུལ་དགོ་
ལེགས་རིན་པོ་ཆེ། དཔལ་ཀམ་པའི་ཚོས་སྐྱར་རུམ་བཏེག་བཤད་སྐྱུབ་ཚོས་འཁོར་སྐྱོང་། བཀྲ་ཤིས་སྐྱེངས་དཀར་བརྒྱུད་གསུང་
རབ་ཉམས་གསོ་རྒྱན་སྐྱེལ་སྐྱར་ཁང་། སངས་རྒྱས་སྐོབ་མ། བཀྲ་ཤིས་བསྐྱན་འཛིན། མཁམ་པོ་བཙེན་འབྲུག་དབང་འདུས། དབང་འདུས།
ཀུན་གཟིགས་ལྷ་དམར་རིན་པོ་ཆེ། རོ་གྲུབ་སངས་རྒྱས་ལུ་མ། རྩ་རོར་གདོང་ཐོག་བསྐྱན་པའི་རྒྱལ་མཚན། སྐྱང་ཏོག་ས་
རོར་ཚོས་ཚོགས་དག་དབང་རྒྱལ་བྱིམས། འབྱོང་སྐྱུལ་བསྐྱན་དགའ་རིན་པོ་ཆེ། ལྷོ་བཟང་སྐྱ་མ། ལོ་ཤེས་ཅན།
རྩ་ས་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། Prof. C R Lama འབྲས་ལྗོངས་སྐྱེལ་ཅེ་དཔེ་སྐྱོང་། ས་སྐྱའི་ཚོས་སྐྱར་བཅས་ཀྱི་དཔེ་
དཔེ་ཞལ་གྲངས་ཅི་རིགས་གདན་ཡོན་སྐྱུལ་ནས་སྐྱེར་དཔེ་དང་དཔྱིན་དེབ་སོགས་རིམ་གསོག་བསྐྱངས་བར་མཛོད་དོ།

ཕྱི་ལོ་ 2002 ལས་བཟུང་གསུང་རྒྱུང་ཡང་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་སྐོབ་སྐོན་པའི་འགན་འཁུར་ལུ་
ལུ་བགྱིས་ཤེས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་སྐྱི་ལུབ་འགན་འཛིན་བཀྲ་ཤིས་གདན་ས་པ་མཚོག་ལ་འབྲས་ལྗོངས་ནང་ལུ་ལམ།
ཉི་མ་ལ་ཡའི་རི་བརྒྱུད། ཡང་རྣ་རྒྱལ་སྐྱིའི་བཤོ་སྐོང་ཚོགས་ཚེན་ཞིག་འཇུགས་སྐྱུབ་ན་དགོ་མཚན་ཚེ་སྐོར་ལྷོ་ཞེར་རྒྱལ་སྐྱིའི་
ནང་ནང་ཚོས་མཁམ་གྲགས་ཅན་དང་། བོད་རིག་པ་མཁམ་དབང་གི་མཚན་གཞུང་ཡང་རིམ་འབུལ་ལྷོ་སྐྱོང་ལགས།

ཕྱི་ལོ་ 2002 ཕྱི་ཟླ་ 10 ཚེས་ 1-2 བར་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དབུ་བརྟེས་ནས་མི་ལོ་
བརྒྱ་སྐུག་གཉེན་གྱི་ (1958-2008) འཁོར་བའི་རྟེན་འབྲེལ་མཛོད་སྐོར་དང་སྐབས་བསྐྱེད་རྒྱལ་སྐྱིའི་ཉམས་ཞིབ་བཤོ་སྐོང་ཚོགས་
ཚེན་ (Buddhist Himalaya: Studies in Religion, History and Culture, The Golden Jubilee
Conference of the Namgyal Institute of Tibetology, Gangtok, Sikkim, 1-5 October 2008)
དབུ་འཇུགས་བསྐྱངས་སྐབས་རྒྱལ་ཁབ་འདུ་མིན་ 20 ཅམ་ནས། བཤོ་སྐོང་མཉམ་བཞུགས་གཉེན་མཁམ་མཁམ་དབང་དང་
ཞིབ་འཇུག་སྐོབ་བུ་བཅས་མི་གྲངས་སྐྱ་ལེར་ཕོ་མོ་ 24 ལ་ཉེ་བ་དང་། ལུར་ཉམ་ཡང་མང་དག་བཅར་འབྱོར་གྲུང་ཡོད།

ཚོགས་ཆེན་དེ་ཡང་གཙོ་བོ་སྤྱི་ཁྲབ་འགན་འཛིན་འབྲས་ལྗངས་གཟི་མིག་རས་ཆེན་སྐུ་ལྷེང་གསུམ་པ་འབའ་ཉག་རིན་པོ་ཆེ་
བཟུ་ཤིས་གདན་པ་མཚོག་གིས་སྤྲུགས་འཁྲུང་ལམ་སྟོན་དང་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་ལས་བྱེད་ཡོངས་
ནས་རས་འདེགས་འོག་ཏེ་ཏེ་ཨེ་ལེག་ལེ་ Dr. Alex McKay ཚོགས་འདུའི་གཙོ་སྟོང་དུ་བསྐྱོད་གཞག་གནང་།

ཚོགས་ཆེན་དེར་དབྱིན་ཇིའི་དབྱུང་རྩོམ་སྒྲིགས་སྤྱང་གནང་མཁན་སྤྱི་ནང་མཁས་དབང་ ལེ ཀྱི་དབྱུང་རྩོམ་ཚང་མ་དེབ་
ཆེན་གཉིས་བོད་གསལ་ Dr. Alex McKay དང་མཁས་དབང་ལྷུ་སྐུ་ཨ་ན་ Dr. Anna Balikci-Denjongpa
རྒྱུང་ནས་ *Buddhist Himalaya: Studies in Religion, History and Culture, Proceedings of the
Golden Jubilee Conference of the Namgyal Institute of Tibetology Gangtok, 2008, Volume I:
Tibet and The Himalaya, Namgyal Institute of Tibetology, Sikkim, 2011. Buddhist
Himalaya: Studies in Religion, History and Culture, Proceedings of the Golden Jubilee Confer-
ence of the Namgyal Institute of Tibetology Gangtok, 2008, Volume II: The Sikkim Papers,
Namgyal Institute of Tibetology, Sikkim, 2011.* ཞེས་པ་སྐར་བསྐྱུན་འགྲེམས་སྤེལ་བགྱིས་པ་དང་།

ཚོགས་ཆེན་དེར་འབྲས་བོད་མཁས་དབང་དགུ་ནས་བོད་ཡིག་ནང་དབྱུང་རྩོམ་སྒྲིགས་སྤྱང་མཛད་པ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་
ལྷུ་སྐུ་གྲོད་ནས་གྱིས་ཞེས་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་འགན་འཛིན་འབའ་ཉག་རིན་པོ་ཆེ་བཟུ་ཤིས་གདན་
ས་པ་མཚོག་ནས་བཀས་བསྐྱུལ་བཞིན་འདི་ནས་ད་ལམ་གཤམ་གསལ་།

- ༡ འབྲས་གཞུང་སྐུ་འགྱུར་བཤད་བྱ་བྱུབ་བསྐྱུན་མདོ་སྤྲུགས་ཚེས་སྒྲིང་གི་མཁན་ཆེན་མཁས་དབང་མཁན་པོ་བདེ་
ཆེན་དོ་ཇིའི་དབྱུང་རྩོམ། ཐེག་པ་རིམ་དགུའི་རྣམ་བཤད་རྒྱུ་གསལ། ཞེས་དང་།
- ༢ ལ་དུགས་སྐྱེ་ལྷོག་ཚལ་དབྱུས་གཞུང་ནང་པའི་རིག་གནས་མཐོ་སློབ་ཁང་གི་སློབ་སྦྱི་རྒྱར་པ་གར་ཞ་མཁའ་འགྲོ་སྒྲིང་གི་
མཁས་དབང་ཏོག་ཏེ་ཏེ་ཤིས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་དབྱུང་རྩོམ། ནང་པའི་རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྷའི་སྒྲིང་། ཞེས་དང་།
- ༣ འབྲས་གཞུང་སྐུ་འགྱུར་བཤད་བྱ་བྱུབ་བསྐྱུན་མདོ་སྤྲུགས་ཚེས་སྒྲིང་གི་སློབ་སྦྱི་འགན་འཛིན་ལས་ཐོག་མཁས་དབང་མཁན་
པོ་ལྷ་ཚོ་རིང་གི་དབྱུང་རྩོམ། མཁའ་སྐྱོད་འབྲས་མོ་ལྷོངས་སུ་སྐུ་འགྱུར་རྣམས་འདི་ལྟུག་བཞེས་རགས་རིམ་གྱི་སྲོལ་བཏོད་
རྒྱལ་རབ་གསལ་དུན་པའི་མེ་ལོང་། ཞེས་དང་།
- ༤ སར་ཁ་དབྱུས་བོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་འགན་འཛིན་དང་རྒྱལ་རབས་སློབ་
དཔོན་གཅིག་ལྷོགས་མཁས་དབང་ཏོག་ཏེ་ཏེ་བུམས་པ་བསམ་གཏན་གྱི་དབྱུང་རྩོམ། བཅོམ་ལྷན་རིག་རལ་ (1227-1305)
གྱིས་བསྒྲིགས་པའི་བཀའ་བསྐྱུན་དཀར་ཆག་ “བསྐྱུན་པ་རྒྱས་པ་རྒྱན་གྱི་ཉི་ལོང་” ཅེས་བྱ་བའི་ནང་དོན་རྩོད་མདོ་
ཅམ་སྐོང་བ། ཞེས་དང་།
- ༥ ང་ས་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་བོད་ཡིག་དཔེ་མཛོད་སྡེ་ཚན་འགན་འཛིན་མཁས་དབང་སློ་བཟང་ལྷུའི་དབྱུང་རྩོམ། རྒྱལ་

བ་སྐྱེས་ལོ་མ་ལྷོན་དང་སྐུས་ཡུལ་ཀུན་གྱི་རྒྱལ་པོ་མཁའ་སྐྱོད་འབྲས་མོ་སྐྱོངས། དུས་རབས་ ༡༧ ནས་ ༢༠ བར།
ཞེས་དང་།

༩ འབྲས་གཞུང་སྐྱེས་འགྲུར་བཤད་གྲུ་བྱུང་བསྟན་མདོ་སྐྱགས་ཚོས་གྲིང་གི་སྐྱོབ་དཔོན་མཁའ་དབང་ཨུཅུ་ལོད་གསལ་ལོ་རྒྱུ་
དབྱུང་ཚོམ། འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞིའི་སྐོར། ཞེས་དང་།

༡༠ བལ་ཡུལ་གཡུང་དྲུང་པོན་གྱི་བྱི་བཞེན་མོར་བྱ་ཅེའི་མཁའ་དབང་དྲུང་སྐོང་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་དབྱུང་ཚོམ། ལོ་ཚེན་གྱི་རིམ་ལང་
སྤྱིད་གཏེར་ཚེན་བདེ་ཚེན་གྲིང་པའམ་མཚན་གཞན་མི་འགྲུར་ཚེ་དབང་གསང་སྐྱགས་གྲགས་པའི་རྣམ་ཐར་མཛོད་བརྒྱུ་
ཡང་སྤྱིང་། ཞེས་དང་།

༤ རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་ལས་བྱེད་དྲན་དབང་ཨུཅུ་ཡེ་ཤེས་དབང་རྒྱལ་བྱོ་འའི་དབྱུང་ཚོམ། རྣལ་
འབྱོར་མཚེད་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་མངག་བདག་ལེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་སྐུན་ཚོགས་རིག་འཛིན་དང་དེའི་གདུང་སྐུས་ཚོས་རྒྱལ་
བུམས་པ་བསྟན་འཛིན་གྱིས་སྐུས་ཡུལ་འབྲས་མོ་སྐྱོངས་སུ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཇི་ལྟར་སྐྱེས་ཚུལ་བྱུར་
ཅམ་བཞེད་ལ། ཞེས་པ་དང་མཐར་

༧ གུས་པ་དྲ་ས་ཨ་ལྷེས་མ་ཚེན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་འགན་འཛིན་ཇོ་སྐུས་བཀྱ་ཤིས་ཚེ་རིང་གི་དབྱུང་ཚོམ།
མདོ་སྐྱོད་རྒྱལ་པོ་ལའི་གཏེར་སྟོན་འགྲོ་འདུལ་རྗེ་ཇི་མཚོག་དང་། མདོ་ཁམས་ཏེ་ཉོར་བྲག་མགོ་མདོ་མང་གཏེར་སྟོན་བདེ་
ཚེན་ལོ་རྒྱུང་པ་རྣམ་གཉིས་སྐུས་ཡུལ་འབྲས་མོ་སྐྱོངས་སུ་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཚུལ་སྐོར་རགས་ཅམ་སྐོང་བ། ཞེས་
བཅས་རིམ་བར་བཞོད་ཡོད་ལགས།

ཚོགས་ཐོག་ཏུ་སྐོགས་སྐྱེད་མ་གནང་ཡང་མཁའ་སྐྱོད་འབྲས་མོ་སྐྱོངས་དང་གིན་ཏུ་འབྲེལ་ཆགས་བཀའ་ཚོམ་ཁག་ཅིག་སྐྱེར་
གྱིས་ཚར་གངས་ཉུང་དུ་ལས་སྐྱར་འགྲེམས་མ་བཞིས་པ་དང་། དེས་འགའ་ནི་སྐར་སྐྱུན་བྱེད་ཡུལ་ས་ཐག་རིང་སྐབས་སྐུས་
ཡུལ་ནང་དོ་སྐྱོང་བྱགས་འཁྲར་ཅན་རྣམས་ལ་ལམ་འབྲལ་ཐོབ་ཐབས་ཆ་རྒྱུན་བསྐྱུན་ཆེད་ཁ་སྐོང་གི་རྒྱལ་ཏུ་བཞོད་ཡོད།
དེ་ཡང་ཁ་སྐོང་དང་པོའི་ནང་།

༡ ལ་རྒྱུད་རིན་པོ་ཆེ་འཛིགས་མེད་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་བརྩམས་པ། ༢ རྒྱལ་བ་ལྷ་བཙུན་ཚེན་པོའི་མཛོད་རྣམ་རགས་
བསྐུས་སུ་བཞོད་པ་རིག་འཛིན་དགོངས་རྒྱན་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས།

༢ A BRIEF BIOGRAPHY OF LHATSUN CHENPO, Lachung Rinpoche Jigme Namgyal,
Translated by Dr. Khenpo Chowang Acharya

༣ ཉུ་རིམ་གདུང་རྒྱུད་གནས་འཛིན་པ་རིག་འཛིན་རྟོགས་ལྟན་དཔའ་བོས་བརྩམས་པ། ཇོ་རྗེ་ཉི་མའི་གནས་ཡིག་
གསང་བའི་དཀར་ཆག

ENGLISH TRANSLATION, Translated by Tshewang Tamding

ལ་རྒྱུང་རིན་པོ་ཆེ་འཇིགས་མེད་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་བརྩམས་པ། རིགས་ཚོས་གཏེར་སྟོན་དཔལ་ལྷོ་རི་བའི་གསང་
རྣམ་སྐལ་ལྷན་སྦྱོར་གི་བདུན་ཅི།

ཅ ཨཅཏུ་ཡེ་ཤེས་དབང་ལྷན་སྦྱོར་གི་ཡས་བརྩམས་པ། ལྷ་རུའི་སྐྱེས་གནས་འབྲས་མོ་སྦྱོངས་སུ་བྱ་མ་དགོངས་
བ་འདུས་པའི་ཟབ་ཚོས་རིན་པོ་ཆེ་ཇི་ལྟར་དར་ཚུལ་གྱི་སྐོར་རྒྱུང་བསྐྱེས་སུ་བཀོད་པ། ཞེས་བ་རྣམས་རིམ་བཤོད་
ཞུས་ཡོད་ལགས།

ད་ཆ་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དབུ་བརྟེས་ནས་མི་ལོ་ ༡༠ ལྷག་འགོ་སྐབས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་འདི་
ཐོག་མར་འཆར་གཞི་འདིར་མཁམ། བར་དུ་ལས་དོན་ལྷན་བསྐྱར་གནང་མཁམ། རྒྱན་གྲོན་འཇུང་བ་མེད་པར་སྦྱོལ་མཁམ།
ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་འགན་འཛིན་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་མི་སྐུ་བགྲེས་རྣམས་པ། མདོར་ན་དུས་འདིར་ཚོས་རྒྱལ་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་
རྒྱལ། ཚོས་རྒྱལ་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་རྣམ་རྒྱལ། བཟླ་ཡང་ཅེ་འི་དོ་རྩེ་སྟོབ་དཔོན་མཁའ་སྦྱོང་རིན་པོ་ཆེ། ཀ་སྐྱག་མི་
འགྱུར་མདོན་དགའི་ཕོ་བུང་གི་རེ་ཚོས་དབྱིངས་དབང་མོ་དོ་རྩེ། ཡབ་གཞིས་ཕུན་ཁང་སྐྱས་མགོན་པོ་ཆེ་རིང་། ཡབ་གཞིས་
ཕུན་ཁང་ལྷ་ལྷམ་བཟླ་ཚོ་སྦྱོན། ཡབ་གཞིས་གཡུ་ཐོག་ལྷ་ལྷམ་བཟླ་ཚོས་སྦྱིད། ཅམི་རྩེ་འབྲས་སྟོན་འབང་ཉག་ཨ་མིང་
གདན་ས་བ་བཀྲ་ཤིས་དབུ་འདུལ། ལིང་མོ་ཡར་བ་དོ་རྩེ་དབུ་འདུལ། བཀྲ་སྟེང་ཡར་བ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན། རྩེ་དགོ་ཀུ་
སེ་གསེར་སྦྱོངས་མཁམ་པོ་སྟོ་གྲོས་བཟང་པོ། རས་རྒྱུང་སྐྱུལ་སྐྱུ་འཇམ་དཔལ་ཀུན་བཟང་། རྩ་རུ་མཐར་སྦྱིན་བྱ་བུ།
པོ་རོ་ཐེ་སར་སིན་ཏ། Prof Nirmal C. Sinha ལི་འབྲིང་ཡར་བ་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་སྟོབས་ལྷན་སོགས་ཚང་མ་
འཇིག་རྟེན་འདི་ནས་སྤྱི་མའི་སྤྱོད་ལྷན་བཞུགས་ཅིང་། ད་ལྟའི་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་ལས་བྱ་རྣམས་
གནའ་དེང་མཁའུམ་ཡོན་རྣམ་དཔྱོད་ཅན་གྱི་སྐྱག་ཡིན་ཡང་དགུང་ན་ལྷ་སྐབས་མི་ལོ་ལྷ་བཅུའི་གོང་གི་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་མཁའུམ་
རྟོགས་དཀའ་བར་བརྟེན་མི་རབས་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱག་རྩེས་བྱས་པ་དྲིན་གཟེའི་ཆེད་ཁ་སྐོང་གཉིས་པར་ཀ་སྐྱག་བྱ་བུ་མཐར་
སྦྱིན་གྱིས་འགྲེམས་སྟེལ་བགྱིས་པ། ཡུལ་སྟོབས་སོ་སོའི་གསར་འགྱུར་མེ་ལོང་གི་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༤ ཟ࿳་༧ ལ། ༡༩༧༥ ཟ࿳་༧ ལ།
༡༩༧༦ ཟ࿳་༧ ལ། རྒྱ་གར་གྱི་དཔྱོད་བརྟན་པ་རྩི་ཉ་ཞེ་ཉ་རུ་མཚོག་གིས་ ༡༩༧༤ ཟ࿳་༧ ལ། ༡༩ ཚེས་ ༡ ཉིན་
རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་སྟོ་མོ་ཐོག་མར་སྤེ་སྐོར་དང་། རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་འདི་
ཉིད་གསར་འཇུགས་མཛད་པའི་གནད་དོན་དང་བྱ་རིམ་མདོར་བསྐྱས། ཞེས་དང་། འབྲས་སྦྱོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ།
རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ལས་ཁུངས། ཞེས་སོགས་གསར་འགོད་འདོན་མེད་ས་གསུམ་བྱར་བཤོད་ཞུས་ནས་
བཤོད་པ་དང་།

སྟོབས་མཚུངས་ཁ་སྐོང་གསུམ་པར། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ (TIBETOLOGY) རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་

ཁང་། ལྷན་ཏོག་འབྲས་ལྗོངས། རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ས་མག་ལོར། ཞེས་པའི་དེབ་རྒྱུང་ནང་གསལ་སྟེ། གངས་ལྗོངས་རིས་མེད་བསྟན་པའི་གིང་ན་འཇམ་དབྱེད་ས་མཁའ་བཙུན་བཙུང་འཇམ་དབྱེད་ས་ཚོས་ཀྱི་སྐོ་བོས་རིས་མེད་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་རྣམ་ཐར་ས་བོན་ཅམ་བཞོད་པ་དགེ། ཞེས་དང་། ལྷོ་པོ་ ༡༩༧༤ ཟླ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་གཅིག་གཟའ་སྐར་དགེ་བའི་ཉིན་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་ས་ལྷན་ཏོག་དུ་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་སྐོ་འབྲེད་ཀྱི་མཛད་སྐོར་རྒྱ་གར་སྲིད་སྲོན་མེད་ཅུ་ནས་གནང་སྐབས་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་ས་ལྷན་ཏོག་དུ་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་སྐོ་འབྲེད་སྐབས་ལྷན་ཏོག་དུ་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་སྐོ་འབྲེད་སྐབས་གསུང་སྐུལ་བ། ཞེས་དང་། རྒྱ་གར་སྲིད་སྲོན་ཚེན་པོ་མེད་ཅུ་མཚོག་ནས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་སྐོ་འབྲེད་སྐབས་གསུང་སྐུལ་བ། ཞེས་དང་། བྱང་རྒྱལ་མེས་དཔའི་སྐོར། ཞེས་དང་། ཡང་། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ (TIBETOLOGY) རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་། ལྷན་ཏོག་འབྲས་ལྗོངས། རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ལྷགས་གྱི་ལོར། ཞེས་པའི་དེབ་རྒྱུང་ནང་གསལ་སྟེ། མཁའ་སྐོད་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་སྐུལ་། ཞེས་དང་། འབྲུག་གཞུང་སྐུ་ཚབ་མཚན་ཉིད་དབུ་མཛད་ཨོ་རྒྱན་ཚེ་རིང་ནས་གནང་བའི་གསུང་སྐུལ་། ཞེས་དང་། ཀ་ལི་ཀ་ཏའི་ཡུ་ནི་ཇར་སི་ཤིའི་མཁའ་པོ་ཤོག་ཤར་ན་ལི་ནཱ་དར་མཚོག་ནས་གནང་བའི་གསུང་སྐུལ་རྒྱ་གར་དུ་གསང་སྐབས་ཀྱི་བསྟན་པ་རྒྱས་པ་དང་། བོད་དུ་དེའི་དར་རྒྱལ་སྐོར། ཞེས་པ་སོགས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་གནས་དཔེར། བྱ་རྒྱལ་གསོ་བ་ལས་ཡིག་རྒྱལ་ཉར་བ་དགལ། ཞེས་པ་ལྷར་མ་འོངས་པར་སྐས་ཡུལ་འབྲས་མོ་སྐོངས་ནང་ཡིག་གཞི་འཛོར་གྱར་མི་འབྱུང་བའི་ཆེད་དང་། དེ་ན་ཉེན་གཅིག་ལྷོགས་སུ་ཞོར་འཕྲོས་ཁ་སྐོང་གི་རྒྱལ་དུ་བཞོད་ཡོད་ལགས།

སྐས་ཡུལ་འབྲས་མོ་སྐོངས་པའི་སྐོ་མོན་ཚོང་གསུམ་གྱི་རྒྱུང་དམར་རྗེས་ཡོང་ཚོར་མིག་གི་བདུན་ཅི་དང་། རྣ་བའི་བྱ་རམ་གྱི་ཆེད་དུ་དལ་བ་དང་སྐྱིད་ལུག་སྐང་སྟེ་ཐབས་འཚོལ་བགྱིས་ནས་བཞོད་ཡོད་ན་དབྱེས་པར་མཛོད་ལ། ལྷོ་མོན་ཚོང་གསུམ་གྱི་ས་སྐུས་བཟང་པོ་བཞག་པ་ཅན་གྱི་རྗེས་བུལ་དུ་སྐྱགས་བྱུང་མཁའ་བྱ་རབས་ཚ་རྒྱུད་རྒྱ་བོའི་རྒྱན་བཞིན་འཚར་ལོང་ཡོང་བའི་རེ་སྐོན་དང་བཅས། ལྷོ་མོན་གྱི་ཤོད་པོ་ཚོ་སྐས་བཟུ་གིས་ཚེ་རིང་དུ་འབོད་པའི་མི་ནག་སྐུ་འཚལ་བ་དེས་གྱིས་སོ།

༡༡། རྩོམ་པ་རིམ་དགའི་རྣམ་བཤད་ཉུང་གསལ་ལ།

མཁན་པོ་བདེ་ཚེན་རྗེ།

༡༡། ལོ་སྤྱི། ངོ་བོ་གདོད་ནས་མཐའ་བརྒྱད་སྐྱོས་བྱལ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱ།

རང་བཞིན་མ་འགགས་གསལ་གྱུར་ཟབ་ཡངས་ཡོངས་སྐྱོད་སྐྱ།

ཐུགས་རྗེའི་རིག་གཤངས་ཚོལ་མེད་ཁྱབ་གདལ་སྐྱལ་པའི་སྐྱ།

སྐྱ་གསུམ་དབྱེར་མེད་མཚོ་སྐྱོས་རྗེ་རྗེས་གུས་པས་བདུད།

ངེས་ལེགས་ཐར་པའི་གྲིང་མཚོག་ཉམས་དགའ་ཞིང་།

འགྲོ་ཀུན་ཡོངས་སུ་འབྱིད་པའི་གིང་ཉི་ལོ་ལ།

བསྐྱེད་རྗེ་གསལ་མན་ངག་ཀུན་གྱི་སོག་གཅིག་པོ།

དགོངས་འདུས་ཚོ་གའི་ཡན་ལག་རྣམ་གསལ་བཤད།

ཅས་སྐྱོགས་དུས་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་མཁུན་བཙེ་རྣམ་པའི་ངོ་བོ་གདོད་ནས་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པའི་སྐྱོབ་དཔོན་ཚེན་པོ་སྐྱ་ཀ་རའི་
ཐུགས་ཉིག །ཙ་གསུམ་རྒྱལ་བ་རབ་འབྱམས་ཀྱི་དགོངས་པ་སྐྱ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་གསེར་ཚོས། རྒྱ་ཆེ་ལ་གཉིང་
ཟབ་པ། བྱིན་རྒྱབས་ཀྱི་གཟི་བུ་མེད་མ་ཉམས་པར་འབར་བའི་ཟབ་ཚོས་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད། བསྐྱེད་པ་མ་རྟེ་ཡོ་གའི་ཚོས་སྡེ་
དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱབ་སྡིན་གྱི་སྐོར་གྲ་རྒྱས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ལགས།

དེས་ན་བོད་ཡུལ་ས་འོག་ཀུན་གྱི་གཉེར་གཅིག་སྐྱ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་རྣམ་གཞག་ལ། ཐེ་རྒྱ་རྒྱབས་ཀྱི་གཅོད་པ་
དང་། མན་ངག་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོ་ག་དངོས་ཀྱི་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས།

དེ་ཡང་བདག་ཅག་གི་སྡོན་པ་མཉམ་མེད་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་རྗེ་གསལ་པའི་སངས་རྒྱས་ཐབས་མཁས་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཚེན་པོ་དེ་
ཉིད་གྱིས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཟིགས་དོར། གདལ་བྱ་སེམས་ཅན་རྣམས་ཁམས་གསུམ་དུ་འཁོར་ཞིང་
རིགས་དུག་ཏུ་འབྱུངས་པའི་སྐྱེ་འགྲོ་རྣམས་ལ་དགོངས་ཏེ། ཚོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྱི་བཞི་སྟོང་སོགས་གསུངས་གིང་།
དེ་དག་ཀྱང་ཚོས་འཁོར་བསྐྱོར་བའི་གནས་ཀྱི་ཁྱད་པར། ཡུལ་སྐྱ་རྩ་ཆ་སྤྱིར་འཁོར་ལྡ་སྡེ་བཟང་པོ་དང་། ལྟ་བརྒྱད་ཁྱི་སོགས་
ལ་བཀའ་དང་པོ་བདེན་པ་བཞིའི་ཚོས་འཁོར་བསྐྱོར་གནང་བ་དང་།

ཚོས་འཁོར་གཉིས་པ་ནི། གནས་བྱ་ཚོད་ཕུང་པོའི་རི་ལ་འཁོར་རྣམ་པ་བཞི་སོགས་ཐེག་པ་ཚེན་པོའི་རིགས་ཅན་མཐའ་
དག་ལ་བཀའ་བར་པ་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཚོས་འཁོར་བསྐྱོར་བའོ།

ཚོས་འཁོར་གསུམ་པ་ནི། གནས་བྱོང་བྱེར་ཡངས་པ་ཅན་དུ་བཀའ་ཐ་མ་ངེས་པ་རྣམ་པར་ལེགས་པའི་ཚོས་འཁོར་འདི་

ཉིད་འཁོར་ཚོགས་གདུལ་བྱ་རིགས་ཅན་སྣ་ཚོགས་ལ་གསུངས་གནང་བའོ།།

དེ་དག་རྒྱ་མཚན་ཉིད་ཐེག་པའི་སྐབས་སོ།།

འབྲས་བུ་སྐབས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལ་རྒྱུད་སྡེ་བཞིར་འདུས་ཏེ་གསུངས་ཚུལ་ནི། བདེ་མཚོག་ལོ་ལ་བའི་རྒྱུད་ལས། བྱ་བ་བུམ་
ཟེ་གཙང་དང་བསྟན། །སྤོད་པ་རྩེ་ལུ་རིགས་དེ་བས་ལྟག །རྣལ་འབྱོར་རྒྱལ་པའི་འཁོར་ཚོགས་ལ། །གཞི་དམངས་གདོད་
ནས་གོལ་བའོ། །ཞེས་མི་རིགས་བཞི་ལ་དགོངས་ནས་རྒྱུད་སྡེ་བཞིར་བསྟན་པ་ཡིན་ཀྱང་ཞིབ་ཏུ་དབྱེ་ན་གང་ཟག་སྤོ་རིགས་
སོགས་ལ་སྟོན་ན་རྣམ་གྲངས་ཤིན་ཏུ་མང་ངོ་།།

དེ་ལྟར་གང་ཟག་གི་དབང་པོའི་བྱུང་པར་ལས། དགོངས་འདུས་རྣམ་བཤད་མཁའ་བཙུན་བཙུན་མེ་ལོང་འོད་ཟེར་བརྒྱ་པ་ནང་
གསལ། ཐེག་པའི་རིམ་པ་དགུ་གསུངས་ཏེ། སྤྱི་ཀུན་འབྱུང་འདེན་པའི་ཐེག་པ་གསུམ། ནང་དཀའ་ཐུབ་རིག་བྱེད་ཀྱི་ཐེག་
པ་གསུམ། གསང་བ་དབང་བསྐྱར་ཐབས་ཀྱི་ཐེག་པ་གསུམ་བཅས་སོ།།

དེ་ཡང་ཐོག་མ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ནི། །ཁམས་གསུམ་འཁོར་བའི་གནས་རིས་མཐའ་དག་སྐྱབ་བསྐྱལ་གྱི་རང་བཞིན་
མཐོང་ན་ཡིད་དབྱངས་སྤོ་བ་དང་། རྒྱང་འདས་ལ་ཡོན་ཏན་མཐོང་བས་ཐར་པ་དམ་པའི་ལམ་བཟོན་བཞིའི་སྤང་དོར་གྱི་ལམ་
ལ་ཞུགས་ནས། རང་དོན་དུ་སྤང་སོགས་བདག་འཛིན་གྱིས་བཅིངས་པ་སྤོང་བའི་ཐབས་ལ་གང་ཟག་བདག་མེད་བསྟོམ་པས།
བདག་འཛིན་གྱི་གཞི་ཅ་ཚོང་ཅིང་འཁོར་བའི་རྒྱན་འགག་སྟེ། རྒྱན་ཞུགས་སོགས་དབྱ་བཅོམ་པའི་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ།།

གཉིས་པ་རང་རྒྱལ་གྱི་ཐེག་པ། རྒྱང་སོགས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པ་ཉན་ཐོས་དང་འདྲ་ཞིང་། དེ་སྟེང་སྤྱི་རོལ་གཞུང་
བ་ཡུལ་གྱི་ཚོས་རགས་པ་སྤང་བ་ལ་ཞེན་པ་མེད་པ་རྒྱ་ནང་གི་རྩ་བ་སྣ་བུ་ཏེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཡུགས་འབྱུང་ཡུགས་
སྟོག་དུ་བསྟོམས་ནས་ཉོན་མོངས་རང་སར་གོལ་ཞིང་། བདག་མེད་བྱེད་གཉིས་རྟོགས་ནས་རང་སངས་རྒྱལ་གྱི་འབྲས་བུ་མངོན་
དུ་བྱུབ་པའོ།།

གསུམ་པ་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ། ཤེས་བྱའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དང་། ཡུལ་རང་ངོས་ནས་མ་གྲུབ་པ་
དང་། རང་བཞིན་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ། ཅིའི་ངོ་བོར་ཡང་མ་གྲུབ་པའི་དོན་མཐའ་དག་སྐྱབས་སུ་རྒྱུད་ཅིང་། ལྷིང་རྩེ་ཚེན་པོས་
གཞན་དོན་རྒྱལ་པོ་ཆེ་ཁོན་མཛད་ཅིང་། རྒྱ་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་བརྟེན། རྒྱ་འབྲས་མི་བསྐྱབས་བར་དེས་པ། ཚོས་ཅན་གྱི་
སྤང་བ་སྟོ་ཡུལ་དུ་འཆར་བ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཚེན་པོས། དབྱུ་མ་ཅ་ཤེའི་མཚོད་བརྟེན་ལས།

- གང་གི་དོན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་།།
- འགག་པ་མེད་པ་སྟེ་མེད་པ།།
- ཆད་པ་མེད་པ་ཉག་མེད་པ།།
- འོང་བ་མེད་པ་འགྲོ་མེད་པ།།
- ཐ་དད་དོན་མིན་དོན་གཅིག་མིན།།

ཞེས་སྐྱོས་མཐའ་བརྒྱད་བྱལ་དུ་གཏན་ལ་ཐབ་ཅིང། ཡང་བདག་ཅག་གི་རྣམ་པ་སལ། བྱང་རྒྱལ་བརྟེན་པའི་རྒྱལ་བརྟེན་པའི་ཚོང་དང།
 ཟབ་ཞི་སྐྱོས་བྱལ་འོད་གསལ་ལ་འདུས་མ་བྱས།
 བདུད་ཅི་རྣམ་བུའི་ཚོས་ཤིག་བདག་གིས་བརྟེན།
 ལྷུ་ལ་བརྟེན་ཡང་གོ་བར་མི་འགྲུར་བས།
 མི་སྒྲིལ་ནགས་འདབས་ཉིད་དུ་གནས་པར་བྱ།

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཚོས་ཉིད་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་ཉིད་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་བདག་མེད་གཉིས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་
 པར་རྟོགས་ཏེ། སྲིད་ཞི་གཉིས་ལ་མི་གནས་པའི་བྱང་འདས་མཐར་ཐུག་མངོན་དུ་བྱས་པ་དེ། བྱང་སེམས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལོ། །དེ་དག་གི་
 ཀུན་འབྱུང་འབྲེན་པའི་ཐེག་པ་གསུམ་པོར།

གཉིས་པ་ནང་དཀར་ཐུག་རིག་བྱེད་ཀྱི་ཐེག་པ་གསུམ་པས། ཀྱི་ཡ་བུ་རྒྱུད་ཀྱི་ཐེག་པ་ནི། རྒྱ་དང་ཚོད་བན་གྱི་དབང་ཞུས་
 ཏེ། སྤྱིའི་སྤྱོད་ལམ་བྱས་དང་གཙང་སྐྱ་སོགས་གཙོ་བོར་བཟུང་ཞིང། ཉམས་སུ་ལེན་རྒྱལ་སྐོར་ལ། བདག་དང་ལྷ་ཡེ་
 ཤེས་སེམས་དཔལ་རྗེ་འབངས་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་བསྐྱེད་པས་དངོས་གྲུབ་འདོད་བསྐྱེ། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལ་དང། བདག་
 ཉིད་དམ་ཚིག་སེམས་དཔལ་འོལ་པོའི་རྒྱལ་གྱིས་དངོས་གྲུབ་ལྷ་ལས་ལེན་པར་འདོད་བཤོ།

ལྷུ་པ་སྤྱོད་རྒྱུད་ཀྱི་ཐེག་པ་ལ་ཞུགས་སྒོ། རྒྱ་དང་ཚོད་བན་གྱི་དབང་སྤེད་དོར་དྲིལ་དབང་ཞུ་དགོས་པ་དང། སྤྱོད་པ་བྱ་རྒྱུད་
 ལྷར་ཡིན་ཞིང། ལྷ་བ་ཡོ་ག་ལྷར་འདོད་བ་མ་ནིང་གི་ཐེག་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དམིགས་བ་མངོན་བྱང་ལྷ་ལ་དམིགས་པའི་དཀྱིལ་
 འཁོར་རྒྱལ་མཚོག་བསྐྱབས་ནས་ལམ་མངོན་དུ་བྱེད། ཉམས་སུ་ལེན་རྒྱལ་ལྷ་དང་བདག་ཉིད་མཉམ་པར་སྦྲེས་ནས་གྲོགས་ཀྱི་
 རྒྱལ་གྱིས་འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བྱེད་དོ།

ཡོ་ག་རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་ཐེག་པ་ལ་ཞུགས་རྒྱལ། ཐུན་མོང་རིགས་པའི་དབང་ལྷ་ཞུ་དགོས་ཤིང། ལས་རྒྱལ་མཚོག་
 དང། དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱལ་མཚོག་གཉིས་ལས། ལས་རྒྱལ་མཚོག་ཚོ་གའི་ཡན་ལག་གང་རུང་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་རྒྱལ་འཐོབ་
 པར་འདོད་ཀྱང། དེ་ཐམས་ཅད་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱལ་པའི་ཡན་ལག་དུ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་དང།

དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱལ་མཚོག་ནི། ས་ཚོག་ནས་དབང་བསྐྱར་བ་སོགས་བསྐྱེད་གང་ཟག་གཅིག་གི་ལམ་དུ་བཞག་པའོ། །དེ་
 ཡང་ཉིང་དེ་འཛིན་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱོམས་ཀྱང་རུང་སྟེ། སྤྱི་ལུང་པོ་དང་འབྱུང་བ་རྣམ་པར་དག་པ། རང་ལས་
 དང་ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་དག་པ། གསང་བ་ཡུལ་དང་དབང་པོ་རྣམ་པར་དག་ནས་རིགས་ལྡེའི་སངས་རྒྱས་སུ་གྱུར་པ།
 ཡི་དམ་ལྷ་དང་བདག་ཉིད་རིགས་གཅིག་གིས་བསྐྱབས་པའི་སྐྱུན་ལྷར་བསྐྱོམས་པས། ལྷ་ལ་བཟང་རྒྱུ་དང། བདག་ལ་དན་འགྲོ་
 རྒྱུ་མེད་པར་རྟོགས་པས། དེ་ཉིད་རྒྱུ་ལུས་ལྷ་སྐྱར་གསལ་བར་རྟུས་པ། བདེན་གཉིས་རྣམ་དབྱེར་མ་མཚིས་པའི་ཡེ་ཤེས་བསྐྱོམ་
 ཞིང་ལང་ཚོས་སྤིང་ལ་འགྲོགས་པས་བདེ་བས་ཚིམ་པའོ།

གསུམ་པ་གསང་བ་དབང་བསྐྱར་ཐབས་ཀྱི་ཐེག་པ་གསུམ་མཐ་ནང་རྒྱུད་སྟེ་གསུམ་ལས། མ་དུ་ཡོ་གའི་ཐེག་པ་ལ་ཞུགས་

སྒྲི་ནི། སྤྱི་བུམ་བའི་དབང་བཅུ། རང་ལམ་ན་པའི་དབང་ལྷ། གསང་དབང་གསུམ་བཅས་གཙོ་བོ་དབང་ལྷ་དགོས་སོ། །ལྷ་
 བ་བདེ་སྤོང་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ངང་ནས་ཐབས་བསྐྱེད་རིམ་གཙོ་བོར་བསྟན་ཏེ། ཉིང་འཛིན་རྣམ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་བསྐྱེད་
 དགོས་ཏེ། དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་ཉིང་འཛིན་ནི། ཚོས་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་དྲོག་མེད་དུ་སང་འེ་གསལ་ལེ་བའོ། །རྒྱུ་ཡི་ཉིང་འེ་
 འཛིན་ནི་ས་བོན་རྟོ་ལས་སེམས་དཔའ་གསུམ་བཅུ་གསུ་སྒོ་མ་པ་ལ་སོགས་པ། སྤྱང་བྱ་སྤྱང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་ལ་སོགས་
 བ་དང་། སྤྱང་བྱེད་ཀུན་རྫོབ་ཐབས་ཀྱི་རིམ་པས། སྤྱང་འབྲས་སྐྱེ་དང་ཡེ་ཤེས་སུ་བྱུབ་པ་མིང་འདོགས་ཀྱི་གཉིས་སྤྱང་དང་བྲལ་
 བ་དྲོགས་ཤིང་། བདེ་བ་ཆེན་པོ་སྤོང་བའོ། །

ལུང་ཨ་རུ་ཡོ་གའི་ཐེག་པར་ཞུགས་སྒྲི། ལམ་འོག་མའི་དབང་རྣམས་ཀྱི་སྤྱང་ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དབང་ལྷ་དགོས། དབྱིངས་
 དང་ཡེ་ཤེས་འདུ་འབྲལ་མེད་པས། སྤྱོས་མཐའ་གང་དུ་འང་མ་དམིགས་པས། རྫོགས་རིམ་ཤེས་རབ་གཙོ་བོའི་སྒོ་ནས་
 བསྐྱེད་སྤྱོ། དྲོགས་པའི་ལྷ་བ་རྒྱན་ཆད་མེད་པའི་ངང་ནས་ལྷ་རྣམས་ཚོག་གིས་མ་བསྐྱེད་པར་སྤྱིང་བོ་དུན་བ་ཙམ་གྱིས་དཀྱིལ་
 འཁོར་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་སྤྱོ། རྫོགས་རིམ་གྱི་ལྷ་སྐྱེ་སྤྱོས་སྤྱོས་བདེ་བ་ཆེན་པོ་དང་འབྲལ་བ་མེད་པའོ། །

མན་ངག་རྫོགས་པ་ཆེན་པོ་ཨ་ཉི་ཡོ་གའི་ཐེག་པ་ནི། ལམ་འོག་མའི་དབང་དག་གི་སྤྱང་གཙོ་བོ་ཚོག་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་
 ལྷན་བྱུབ་སྤྱིང་ཙམ་འཛིན་པའི་དབྱིངས་ལ་སྐྱེ་མ་རྣམ་དག་སྤོགས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སུ་ཤར་ཡང་། ཐུགས་བརྩེ་སྤྱོ་ཚོགས་འགག་མེད་
 དུ་གྲོལ་བས་གཞི་དབྱིངས་དང་ཡེ་ཤེས་ལ་བྱས་ཚོས་དང་རྩོལ་སྐྱབ་འཕོ་འགྱུར་དང་བྲལ་བས། ཚོས་ཐམས་ཅད་གཞི་གནས་
 ཡེ་གྲོལ་ཆེན་པོར་དབྱིངས་རིག་རྒྱང་འཇུག་དུ་བསྐྱོམ་པས་ལྷན་བྱུབ་རིག་འཛིན་གྱི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པའོ། །ཞེས་ཐེག་རིམ་དག་
 ཡི་རྣམ་བཤད་མདོ་ཙམ་ཞིག་མཁན་བདེ་ཆེན་རྫོ་རྗེས་སྤེལ་བ་དགོསོ། །

༡༡། རན་པའི་རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྟའི་སྐོར།

རོག་པར་བཀུ་མིས་དབལ་འབྱོར།

༡༡། ཉོན་མོངས་མེས་བུའི་སྐྱེ་བ་པ་གཉིས་ལས་གྲོལ།

མཚན་དཔེ་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱིས་ལེགས་བར་སྐྱས།

གསུང་དབྱངས་དྲུག་ཅུས་མ་རིག་མོངས་པ་འཛོམས།

མཉམ་མེད་སྟོན་པ་བྱེད་ལ་གུས་པས་འདུད།

ཉི་མུ་ལ་ཡའི་རི་བརྒྱད་ལ་གནས་པའི་མི་མང་རྣམས་ཀྱིས་སྟོན་མ་ནས་ནང་པའི་རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྟ་ལ་སྟོབ་སྟོང་གནང་སྟོལ་
ཡོད་ཅིང་། དུལ་གང་དུ་ནང་པའི་རིག་གཞུང་དར་བ་ནས་བརྒྱུད་ནང་པའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་སོ་སོས་གང་སྐབ་རིག་གནས་ཆེ་བ་
དང་རྒྱུད་བ་རྣམས་ལ་སྟོབ་སྟོང་བགྱིས་དང་བགྱིད་བཞིན་པ་ཡིན། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མི་ཚོ་དོན་ལྷན་དུ་བྱེད་བཞིན་པ་ཡིན།

ལྷར་རྒྱ་གར་གྱི་མཐོ་རིམ་སྟོབ་གྲ་ཁག་དུ་དམིགས་བསལ་གྱི་ནང་པའི་རིག་གནས་མཐའ་དག་ལ་སྟོབ་སྟོང་གནང་སྟོལ་ཡོད་
པ་ནི་ཞུ་ཅི་འཚལ། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་བཀའ་དྲིན་ཅན་གྱིས་ཀྱང་རིག་པའི་གནས་ཐམས་ཅད་སྐྱུང་དགོས་པའི་སྐོར་ལ་བཀའ་
གནང་ཡོད་པ་ཡིན། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བཀའ་བསྩལ་བ་ནང་བཞིན་ནང་པའི་མཁས་པ་དང་གྲུབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་སོ་སོས་
གང་ཅུས་སྟོབ་སྟོང་གནང་དང་གནང་བཞིན་པ་ཡིན། མ་འོངས་པར་ཡང་སྟོན་པའི་བཀའ་ནང་བཞིན་སྟོབ་སྟོང་བྱེད་དགོས་པ་ནི་
ཞུ་ཅི་དགོས།

ནང་པའི་རིག་གཞུང་ནི་ཤིན་ཏུ་གཏིང་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་པར་སོམ་ཉི་མ་མཆིས། ད་ལྟ་ཡང་དལ་འབྱོར་དོན་ལྷན་དུ་
གནང་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་ཉིན་མཚན་དལ་མེད་དུ་ནང་པའི་རིག་གཞུང་ལ་ཐོས་བསམ་སྟོན་གསུམ་གནང་མཁན་མང་པོ་ཡོད།
ནང་པའི་རིག་གཞུང་རྣམས་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་རྟོགས་དཀའ་བ་སོང་ཅང་མཁས་པ་དང་གྲུབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་རིག་གནས་གལ་ཆེ་བ་
རྣམས་མདོར་བསྡུས་ཉེ་རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྟར་སྟོང་དགོས་པར་གསུངས།

སྐྱིར་རིག་གནས་ལ་བཙོ་བརྒྱད་དང་བཅུ་དང་ལྔ་ལ་སོགས་པ་མང་པོ་ཡོད། རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྟ་ནི། བཟོ་རིག་པ་
དང་། གསོ་བ་རིག་པ། ལྷ་རིག་པ། གཏན་ཚིགས་རིག་པ། རན་དོན་རིག་པ་རྣམས་ཡིན། རིག་གནས་རྒྱུད་བ་ལྟ་ནི།
སྐྱན་དག་དང་། མདོན་བཞེད། སྤེབ་སྐྱོར། རྩོས་གར། ལྷར་རྩིས་རྣམས་ཡིན། རིག་གནས་བཙོ་བརྒྱད་ལ་གཞུང་དྲུག་ནས་
འདོད་རྩལ་མི་འདུ་བ་དྲུག་གསུངས་འདུག། ལྷགས་སུ་བབས་པ་ནི་རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྟ་ཡིན། རྒྱལ་སྐྱས་ཆེན་པོ་ཞི་བ་
ལྷས་མཛད་པའི་སྟོང་འཇུག་ཏུ།

རྒྱལ་སྤྲུལ་རྣམས་ཀྱིས་མི་བསྐྱབ་པ།།

དེ་ནི་གང་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།།

དེ་ལྟར་གནས་པའི་མཁས་པ་ལ།།

བསོད་ནམས་མི་འགྱུར་གང་ཡང་མེད།།

ཅེས་གསུངས་པ་ནང་བཞིན་རྒྱལ་སྤྲུལ་བྱང་རྒྱལ་སྤྲུལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རིག་པའི་གནས་མ་ལུས་པ་སྦྱངས་ནས་
འགྲོ་བའི་དོན་མཛད་དང་མཛད་བཞིན་པ་ཡིན། རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོས། མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས་ཀྱང་།

རིག་པའི་གནས་ལྟ་དག་ལ་བརྩོན་པར་མ་བྱས་ན།།

འཕགས་མཚོག་གིས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་མི་འགྱུར་ཏེ།།

དེ་ལྟར་བས་ན་གཞན་དག་ཚར་བཅད་རྗེས་གཟུང་དང་།།

བདག་ཉིད་ཀུན་ཤེས་བྱ་སྲིར་དེ་ལ་དེ་བརྩོན་བྱ།།

ཅེས་གསུངས་པ་བཞིན་རིག་པའི་གནས་ལྟ་ལ་བརྩོན་དགོས་པ་ནི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་ཡིན་པར་མངོན་འདུག །དེའི་ཐད་
ཀྱི་སྐོ་བཏན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ལས། དེ་ལ་དེ་བཞིན་གསེགས་པའི་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ལ་མཁས་པ་ནི་ནང་རིག་
པ་ཞེས་བྱའོ། །མངོན་སུམ་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མས་ཟེན་པ་ནི་ཉ་ཀའི་གཞུང་ལ་མཁས་པ་ནི་རྒྱ་རིག་པ་ཞེས་བྱའོ།།
སྤྱི་གཙུག་ལག་བླ་ཀ་ར་ན་ལ་མཁས་པ་ནི་སྤྱི་རིག་པ་ཞེས་བྱའོ། །རྒྱུང་དང་བད་ཀན་ལ་སོགས་པའི་ནད་གསོ་བའི་གཙུག་ལག་
ལ་མཁས་པ་ནི་གསོ་བ་རིག་པ་ཞེས་བྱའོ། །རྒྱ་དང་གར་དང་སྤོས་ལ་སོགས་པའི་གཙུག་ལག་ལ་མཁས་པ་ནི་
བཟའི་གནས་རིག་པ་ཞེས་བྱའོ། །རིག་པའི་གནས་ལྟ་པོ་དག་ལ་ཉན་པ་དང་། བསམ་པ་ལ་སོགས་པའི་སྤོ་ནས་ཤེས་པ་དང་
དོགས་པར་མ་བྱས་པར་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ག་ལ་ཐོབ་སྟེ། དེ་བས་ན་བྱེ་བྲག་
མེད་པར་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་སྲིར་རིག་པའི་གནས་ལྟ་ལ་བརྩོན་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནོ་ཞེས་
གསུངས་སོ།།

བཟོ་རིག་པ།

རྣམ་མཁྱེན་འདོད་མཁན་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ཡུལ་གཉིས་ལ་དགོངས་
པ་བཞེས་ནས་བཟོ་རིག་པ་ལ་སྟོན་པར་བྱེད་དོ། །བཟོ་རིག་པ་མཁྱེན་མཁན་ལ་ཆེ་འདིར་ཡང་མཁས་པའི་གོ་ས་ཐོབ་པ་
དང་། དཀའ་ངལ་མེད་པ་ནོར་ལོངས་སྟོན་ཐོབ་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་དུ་མི་རྣམས་ཀྱིས་བཀུར་བ་དང་། ལོངས་སྟོན་གྱི་སྐོ་
ནས་གཞན་སེམས་ཅན་ཉམ་ཐག་རྣམས་ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། མཐར་ཐུག་ལུས་བཟོ་དང་། དག་བཟོ་དང་།

ཡིད་བཟོ་རྣམས་ལེགས་པར་སྐྱེས་པས་མཚན་བཟང་ཚོལ་བའི་སྐྱེར་གྱུར་པ་སོགས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་ཡོད་དོ།

མདོ་སྡེ་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་། བཟོའི་གནས་ཀྱི་རིག་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་འཚོལ་བར་བྱེད་དོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་
ཞེན་ཚོགས་རྒྱུ་ལྡན་པ་མང་མེད་པར་ལོངས་སྤོང་བསྐྱེད་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་དང་ལྡན་ཞིང་། བཟོའི་གནས་ལ་མཁས་པའི་འཛིག་
རྟེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཀུར་བར་བྱ་བ་དང་། ལོངས་སྤོང་གི་སྒྲོ་ནས་འཛིག་རྟེན་པ་རྣམས་ལ་ཕན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་འཚོལ་བར་
བྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བཟོ་བོ་ནི་རིགས་དམན་པར་སྐྱེས་སུ་ཟེན་ཡང་། རྒྱལ་པོ་དང་། རྒྱུན་པོ་དང་། བྱམ་ཟེ་དང་།
བྱིམ་བདག་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀུར་འོ་ཞེས་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྒྲོབས་ཀྱི་རྟོགས་པ་བཟོད་པ་ལས་གསུངས་འདུག

མདོན་བཟོད་ཀྱི་བསྐྱར་བཅོས་སྤྲོ་ཚོགས་གསལ་བ་རུ། ལྟའི་བཟོ་བོ་བེལ་ཀམ་ལྷ་བྱ་ནི་ལྟའི་དབང་པོ་ལ་སོགས་པ་འཛིག་
རྟེན་ན་ཆེ་བར་རྒྱུ་ལས་ཀྱང་བཀུར་ཞིང་བསྐྱབས་པར་གྱུར་པའང་ཡིན་ལོ། །གཞན་ཡང་སྒྲོན་གྱི་ཚོས་རྒྱལ་ལྷ་དན་མེད་ལ་
སོགས་པའང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ལུང་བསྐྱར་པའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་དེ་བཞིན་གསེགས་པའི་མཚོན་རྟེན་བཅིགས་པ་དང་། དགོ་
འདུན་གྱི་ཀུན་དགའ་ར་བ་བཅིགས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོ་ནས་སྒྲོན་པའི་སྐྱེ་དང་གསུང་དང་ཐུགས་ཀྱི་སྒྲིན་ལས་དཀར་པོའི་
རྒྱན་མི་སྐྱབ་པ་སྤོང་བའི་རྩ་ལག་ཏུ་འགྱུར་བ་ལ་དགོངས་ནས་ལུང་བསྐྱར་པར་མཛད་དོ། །བཟོ་བོ་རྣམས་ཀྱི་དྲིན་ལ་ད་ལྟའང་
འཛིག་རྟེན་ཏུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་བཟང་རྣམས་མཇལ་རྒྱ་ཡོད་པ་ནི་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱག་རྗེས་བཟང་
པོ་མཛད་པའི་བཀའ་དྲིན་ཡིན།

དེར་སང་ཡང་ནང་པའི་ལུང་པ་རྣམས་སུ་བཟོ་རིག་པ་ཉ་ཅང་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་པས་ས་གནས་གང་དུ་འགྲོ་ནའང་ནང་པའི་སྐྱེ་
གསུང་ཐུགས་རྟེན་དང་། དེ་མིན་བཀུ་ཤིས་པའི་རི་མོ། ཐང་ཀ། །སྐྱེ་བརྟན་སོགས་མཇལ་རྒྱ་ཡོད་པ་དང་། ནང་པའི་
གྲོང་པའི་ཁང་པ་རྣམས་སུ་མཇལ་རྒྱ་ཡོད། དེ་རྣམས་མཇལ་བར་དེང་སང་གི་རྒྱལ་གྱི་ཡུལ་ཁག་མང་པོ་ནས་མཇལ་མི་ཡོང་
གི་ཡོད་པ་ཚང་མས་མཁྱེན་གསལ་ཤིང་། དེ་ཚོ་མང་ཆེ་བ་ནི་སྐུ་ལ་ཡའི་གཙུག་ལག་ཁང་དང་ཞར་དང་བཟོ་རིགས་སྤྲོ་ཚོགས་
གསར་རྒྱུང་ཡོད་སར་འགྲོ་གི་འདུག

བཟོ་རིག་པ་ལ་དབྱེ་ན་གཙོ་བོ་དང་ཕལ་པ་གཉིས་ཡོད།

དེ་ལ་གཙོ་བོ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་རྣམས་ཡིན། དེ་བཞིན་གསེགས་པའི་སྐྱེ་གཟུགས་ཀྱི་ཚད་བཤད་
པ་ལས། ཉན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་ལ་སོགས་པའི་སྐྱེ་གཟུགས་ཀྱི་ཚད་མདོ་དང་བསྐྱར་བཅོས་རྣམས་སུ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་
གསུངས་འདུག །དེ་རྣམས་ལ་དཔེ་མཛད་དེ་ལྟ་བུའི་བཟོ་བོ་རྣམས་ཀྱིས་འཛིག་རྟེན་ཏུ་བཟོ་རིག་ཤིན་ཏུ་དར་བར་མཛད།

སྐྱའི་ཚད་ཀྱི་སྐོར་ལ། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱུད་དང་བསྐྱབ་བདུས་སུ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་པོར་
བཅུ་གཉིས་པའི་མཐོ་བཅུ་པ་ནི་དོ་ཞེས་དང་། སྡོམ་བྱང་གི་རྒྱུད་འགྲེལ་ལས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་རྣམས་ཀྱི་ཚད་
བསྐྱར་དོ། །དེ་བཞིན་གསེགས་པའི་སྐྱེ་དང་། ལོངས་སྤོང་རྟོགས་པའི་སྐྱེ། སྐྱལ་པའི་སྐྱའི་བདག་ནིན་རྣམས་ལ་ནི་སྐྱུ་ལ་
མཚན་བཟང་པོ་སུམ་ཅུ་སོ་གཉིས་དང་། དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་བརྒྱད་ཅུས་བརྒྱན་པའི་སྐྱུ་ཡིན་ལོ། །རྒྱུད་སྲ་མ་ལས།

མཚན་ན་ཚིམ་གྱི་ཡོན་ཏན་གང་།

སྐམ་ཅུ་ཅ་གཉིས་ཞེས་བྱ་བར།

སྐལ་བ་ཚོས་ལ་ཇོགས་བར་ནི།

ལོངས་སྤྱོད་ཇོགས་སྐྱ་གཉིས་ལ་བརྟེན།

ཞེས་གསུངས་སོ། །རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་མགོན་པོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ལས་ཀྱང་།

མཚན་ནི་སྐམ་ཅུ་ཅ་གཉིས་དང་།

དཔེ་བྱང་བརྒྱད་བཅུའི་བདག་ཉིད་འདི།

ཐེག་ཚེན་ཚོས་ལ་ལོངས་སྤྱོད་བྱིར།

ཐུབ་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ཇོགས་སྐྱར་བཞེད།

ཅེས་གསུངས་སོ། །མཚན་བཟང་པོ་སོ་གཉིས་དང་དཔེ་བྱང་བརྒྱད་ཅུ་རྣམས་སྐྱབ་པའི་རྒྱ་དང་བྱངས་ཀ་སོགས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་དང་། ལྷུང་སྤྲོ་མ། དབུ་མ་འཇུག་པ། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་དུ་གསལ་བར་གསུངས་འདུག་བཟོ་རིག་པ་སལ་བ་ནི།

བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་མངོ་སྤེལ་བཟོ་སྐྱེད་སྤྱོད་བཅོ་བརྒྱད་ཅེས་དང་། ཚོང་པ་དང་། ར་མཁན། བྲེང་བ་མཁན། ཆང་འཚོང་བ། ལྷུགས་འཚོ་བ། འདྲེག་མཁན་ལ་སོགས་པ་བཅོ་བརྒྱད་གསུངས་འདུག །དེ་མིན་མངོ་སྤེལ་རྣམས་སྤྲུལ་ལྷུང་གུ་ཅུ་ཅ་བཞེད་ཡོད་ཅིང་། སྤོབ་དཔོན་དབྱུག་པ་ཅན་གྱིས་མཚན་པའི་སྐམ་དག་མེ་ལོང་དུ་བཟོར་གཏོགས་པ་སྐམ་ཅུ་དང་། རོལ་མོའི་བྲེ་བྲག་བཅོ་བརྒྱད་དང་། ལྷུང་བྱངས་ཀྱི་དེས་པ་བདུན། གར་གྱི་ཉམས་དབྱེའོ།

དེ་ལ་བཟོར་གཏོགས་སྐམ་ཅུ་ནི། ལྷུང་ཅུལ། ཡི་གེ། རྗེས་སོགས་སོ། །རོལ་མོའི་བྲེ་བྲག་བཅོ་བརྒྱད་ནི། གར་མཁན་ནམ་བྲོ་མཁན། གར་རམ་བྲོ། ར་བོ་ཆེ། ར་ར། ར། ར་ར་ཆེན་པོ་སོགས། ལྷུང་བྱངས་ཀྱི་དེས་པ་བདུན་ནི། བར་མ། དྲང་སྟོང་། ས་འཛིན་པ། དུག་སྐྱེས། ལྷ་ལྷུག། ལྷོ་གསལ། འཁོར་ཉན་དང་བདུན་མོ། །གར་རྣམས་ཀྱི་ཉམས་དབྱེ་ནི། ལྷུགས་པའམ་སྐྱེག་པའམ་འཛིན་པ། དཔའ་བ། མི་སྐྱབ་པ། དུག་བྱལ་ཅན། བཞད་གད། འཛིགས་རུང་། ལྷུང་རྗེ་ག། རམ་པ། ཞི་བ་སྟེ་དེ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་གངས་སྟོན་པར་གྱེད་པའི་བསྐྱར་བཅོས་རྣམས་སོ། །

རིག་གནས་གཉིས་པ་གསོ་བ་རིག་པ།

འགྲོ་བ་མི་དང་དུད་འགྲོ་ལ་སན་འདོགས་པའི་སྤྱིར་གསོ་བ་རིག་པ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བའི་རིག་གནས་ཡིན། གཞན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རྗེས་སུ་གཞུང་བའི་ཆེད་དུ་གསོ་བ་རིག་པ་སྤྱང་དགོས་པ་ཡིན། འདིའི་སྣོ་ནས་མི་དང་དུད་འགྲོ་རྣམས་ཆེ་རིང་།

བར་སྐྱོད་སྐབ་པ་དང་ནད་མེད་པར་ལྷུས་བདེ་བར་གནས་སྐབ་པ་ཡིན། ལྷར་ཡིན་ན་ད་ལྟ་ནང་བཞིན་གསོ་བ་རིག་པ་ཉ་ཅང་ཡར་
རྒྱས་སྤིན་མེད་རྒྱུན་མི་དང་དུད་འགྲོ་རྣམས་ཉ་ཅང་ཆེ་རིང་བ་དང་ནད་མེད་པར་སྐྱོད་མཁན་དཀོན་མོ་ཡིན།

རྣམ་མཁུན་དོན་དུ་གཉེར་མཁན་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་གནས་སྐབས་སུ་འགྲོ་བ་རྣམས་ནད་ལས་ཐར་བར་
བྱེད་པ་དང་། རྣམ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་བཏབ་པའི་ལྷུས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ནད་ཀྱི་རྒྱུ་རྩ་ལས་ཐར་བར་བྱེད། སེམས་ཅན་རྣམས་
དུས་མ་ཡིན་པའི་འཆི་བ་ལས་སྦྱོབ་པར་བྱེད། སྤྱིར་ནད་ལ་དབྱེ་ན་རྒྱུང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་ནད་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཡིན། །དེ་
ལ་དབྱེ་ན་ནད་རིགས་བཞི་བརྒྱ་ཅ་བཞི་དང་། དེང་སང་དེ་ལས་ཀྱང་ནད་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཡོད་པ་ནི་ང་ཚོ་ཚང་མས་
མཁུན་གསལ་ལྟར་ཡིན། རྒྱལ་སྤྱས་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷས་སྐྱོད་འཇུག་ཏུ།

སེམས་ཅན་ནད་པ་ཇི་སྟེད་པ།།
སྐྱུར་དུ་ནད་ལས་ཐར་འགྱུར་ཅིག།།
འགྲོ་བའི་ནད་ནི་མ་ལུས་པ།།
ཉག་ཏུ་འབྱུང་བ་མེད་པར་ཤོག།།

འགྲོ་བའི་ནད་རྣམས་མེད་པའི་ཆེད་དུ་སྐབས་སྦྱོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛོད་པ་ཡིན། རང་ཅག་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱས་སྤེས་བྱང་
རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ནང་བཞིན་འགྲོ་བའི་ནད་མཐའ་དག་སེམ་ཐབས་ལ་སྐབས་བཙོན་མཛོད་དང་མཛོད་བཞིན་པ་ཡིན། ད་དུང་
མ་འོངས་པར་ཡང་ད་ལྟ་ལས་རྒྱ་ཆེན་པོའི་སྒོ་ནས་གསོ་བ་རིག་པ་དར་ཐབས་གནང་དགོས་པ་གཤམ་ཆེན་པོ་འདུག། །འགྲོ་བ་མི་
དང་དུད་འགྲོ་དང་གཞན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དུས་མ་ཡིན་པའི་འཆི་བའི་ནད་ལས་སྦྱོབ་ཐབས་དང་དེ་ལས་ཐར་ཐབས་གང་
དུགས་མཛོད་དགོས་པ་འདུག། །མི་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ནད་སྐྱེད་ཆེད་ཆང་དང་ཐ་མག་སོགས་མང་པོ་བེད་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་འདུག། །དེ་
འགོག་པའི་ཆེད་དུ་ཐབས་ཤེས་དང་བསྐྱབ་བྱ་གནང་དགོས་པའང་འདུག།

གསོ་བ་རིག་པ་ལེགས་པར་ཤེས་ན་མཐར་སྐབས་སྤྲོད་པ་སྒྲ་ན་མེད་པ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པའི་གོ་འཕང་རིན་པོ་ཆེ་ཐོབ་པའི་
རྒྱར་ཡང་འགྱུར་བ་ཡིན། རྣམ་མཁུན་ཐོབ་ནས་ཀྱང་འགྲོ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་མ་ལུས་པ་འཛོམས་པའི་ཐབས་ལ་ཉག་ཏུ་
བཙོན་པར་བྱེད། དེའི་ཕྱིར་གསོ་བ་རིག་པ་ཁུངས་སྐབས་སྐྱངས་ནས་འགྲོ་བར་མན་པའི་སྐབས་ལས་མཛོད་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་དོ་གཤམ་
ཆེན་པོ་ཡིན།

རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་ལས། གསོ་བ་རིག་པ་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་འཚོལ་བར་བྱེད་དོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྣམ་དང་ནད་
ཀྱི་སྐྱེད་གཞི་དང་ནད་མེད་པ་དང་། རྣམ་མེད་པའི་ཐབས་ཤེས་བྱ་དགོས་པ་དང་། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ནད་རྣམ་པ་སྣ་
ཚོགས་ཞི་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་འཚོལ་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་དང་། གསོ་བ་རིག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སོ་སོ་ཡང་ནད་མེད་པའི་ཐོག་ནས་
འཚོ་སྐབ་པ་དང་གཞན་ལའང་རང་གིས་གང་རུས་ཐན་ཐོགས་བྱེད་བྱེད། དེང་སང་ཡང་ནད་པའི་ཚོས་ལ་ཉམས་ལེན་གནང་

མཁན་ཁ་གསུངས་ཀྱིས་གསོ་བ་རིག་པ་སྤྲུངས་ཏེ་མི་མང་ལ་ཕན་ཐོགས་གནང་བཞིན་འདུག

ཉི་མ་ལ་ཡའི་སྤྱིངས་སུ་སྤར་ཡིན་ན་དེང་སང་ནང་བཞིན་སྤྲོད་དང་སྤྲོད་དཔྱད་སོགས་མེད་ཀྱི་ཉི་མ་ལ་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་
ཡོད་ཅིང་། དེང་སང་ནང་མང་ཆེ་བ་སྤྲོད་པ་མཁན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལས་སྤྲོ་མེད་སྤྲོ་ནས་མེད་པ་བཟོ་བྱས་ཀྱི་འདུག །གསོ་བ་
རིག་པའི་གཞུང་སྤྲོད་གྲགས་ཆེ་བ་ནི་རྒྱུད་བཞི་ཡིན། དེ་མིན་རྒྱ་གར་དང་བོད་ཀྱི་སྤྲོད་པ་མཁན་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲུང་བར་མཛད་
པའི་བསྟན་བཅོས་མང་པོ་ཡོད། རང་ཅག་རྣམས་ཀྱིས་ཉི་མ་ལ་ཡའི་སྤྱིངས་སུ་གསོ་བ་རིག་པ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བའི་
ཐབས་ཤེས་མཛད་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་འདུག །ང་ཚོའི་སྤྲོད་པའི་སྤྲོད་པ་མཁན་པ་རྣམས་ཀྱིས་འབད་བརྩོན་ལ་བརྟེན་
ནས་ད་ལྟ་བུ་ཉི་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་ཏུ་གསོ་བ་རིག་པ་ལུས་ཡོད་པ་ཡིན། ད་ལྟ་བོད་ཀྱི་སྤྲོད་པའི་ཁང་བཅུགས་ནས་བརྒྱུང་
གསོ་བ་རིག་པ་དར་ཁྲབ་འགོ་བཞུགས་པ་ཡིན་ནོ།།

རིག་པའི་གནས་གསུམ་པ་སྤྱོད་རིག་པ་ནི།

ཆོག་ལ་ལོར་འཁྲུལ་སྤོང་བའི་ཆེད་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཡིན། སྤྱོད་རིག་པ་ནི་གསུང་རབ་དགོངས་འབྲེལ་དང་བཅས་པའི་དོན་རྣམས་
བདེ་བྱུག་ཏུ་ཤེས་པའི་ཆེད་ཏུ་སྤོང་དགོས་པ་ཡིན། དཔེར་ན་ཤིང་གཅོད་པ་ལ་སྤྱོད་རིག་པ་ལྟར་པོ་ཡོད་ན་ཤིང་ལས་སྤྱོད་པ་གཅོད་
བྱེད་པ་ཡིན། དེ་ནང་བཞིན་བརྟེན་སྤོང་བའི་གཞུང་རྣམས་ལེགས་པར་སྤྲུངས་ཡོད་ན་གསུང་རབ་རྣམས་ཀྱི་དོན་ཤིན་ཏུ་ལས་སྤྱོད་
བར་ཤེས་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །མིང་དང་ཆོག་ལ་སོགས་པ་ལ་ལོག་ཏུ་ག་རྣམས་སེལ་བའི་ཆེད་ཏུ་སྤྱོད་རིག་སྤོང་སྤོང་ཡོད་པ་ཡིན།

རྣམ་མཁུན་དོན་ཏུ་གཉེར་མཁན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་རྣམས་ཀྱིས་ལེགས་སྤྲུང་གི་སྤྱོད་སྤྲུངས་ནས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་དེས་
ཆོག་གསུ་བཤད་ལ་མཁན་པ་དང་། དེ་ལ་གཞན་གྱིས་བཀུར་བ་དང་། སྤྱོད་གཅིག་ལ་འདྲ་ཆོག་མང་པོ་དགོལ་ཏེ་བཤད་པ་
ལ་གཞན་ཉིང་མི་འཛོག་པའི་མཁན་པར་གྱུར་ནས་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཆོས་ལ་བྱ་བ་བྱས་པའི་དམ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་གྲངས་སུ་འགོ་བ་
དང་། མཐར་ཐུག་སོ་སོ་ཡང་དག་པའི་རིག་པ་བཞི་ལ་མངའ་བརྟེན་ནས་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱལ་སྤྱོད་པ་དབང་པོའི་རྒྱུར་
འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་དང་སངས་རྒྱལ་སྤྱོད་ཏུ་གྱུར་ནས་ཀྱང་འགོ་བ་རྣམས་ལ་རང་རང་གི་སྤྱོད་ཏུ་ཆོས་སྤྲོད་པ་
ལ་དབང་ཐོབ་ནས་དམ་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་སོན་པའི་དགོས་པ་དམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཁྱུ་ལྟ་སྤྱོད་པ་རིན་པོ་ཆེ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཀྱང་དག་ཡིག་དག་སྤོང་གི་འབྲེལ་བའི་མཇུག་ཏུ།

གནས་ལཱའི་གཞིངས་ལ་འཇུག་ན་ཀུན་མཁུན་གྱི།

མྱིང་ཏུ་སོན་ཞེས་མཉམ་མེད་ཐུབ་པས་གསུངས།།

ཞེས་དང་། རིག་པའི་གནས་ལྟ་གཞིངས་ཀྱི་དཔེར་མཛད་ནས་གསུངས་པ་དང་། བརྟེན་པའི་གཞུང་ལེགས་པར་སྤྲུངས་
མེད་ན། དག་ཆ་དང་སྤྲོད་དང་རྣམ་དབྱེ་དང་དུས་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་རྣམས་ལ་སྤོངས་ནས་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་

སོགས་ཀྱི་དགོངས་དོན་སྤྱི་ཅི་མ་ལོག་པར་རྟོགས་དཀའ་བར་གསུངས་སོ།།

བཞི་པ་ཚད་མ་རིག་པ།

དོན་ལ་འབྲུལ་བ་སློང་བའི་ཆེད་དུ་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ཡང་ན་རྒྱ་རིག་པ་སྤྱང་དགོས་པ་ཡིན། གཏན་ཚིགས་རིག་པ།
རྒྱ་རིག་པ་རྟོག་གེ་རིག་པ་རྣམས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན། རྣམ་མཁུན་དོན་གཉེར་མཚན་མཁན་གྲུབ་རྩལ་སེམས་དབའ་རྣམས་
ཀྱིས་གནས་སྐབས་སུ་འོས་པ་དང་མི་འོས་པའི་སྐྱོ་བ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་འབྲེད་ཅིང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ལ་དད་བ་
མེད་མཁན་རྣམས་ལ་དད་བ་སྐྱེ་རུ་འཇུག་པ་དང་། དད་བ་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱི་དད་བ་འཕེལ་དུ་འཇུག་པ་དང་། མཐར་ཐུག་
སྤྱོད་པ་ཚད་མར་གྱུར་བའི་གོ་འཕང་གི་རྒྱར་འགྱུར་བའི་དགོས་པ་ཡོད།

མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་བ་ལས་ཀྱང་། རྒྱ་རིག་པ་གྲུབ་རྩལ་སེམས་དབའ་འཚོལ་བར་བྱེད་དོ། །ལེགས་བར་སྐྱས་པ་
དང་ཉེས་པར་སྐྱས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱི་ཅི་མ་ལོག་པར་ཤེས་པ་སོགས་ཀྱི་དགོས་པ་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས།

སངས་རྒྱས་ཀྱིས་དྲིན་ལན་བསབས་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་སེམས་ཅན་དད་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱ་བའི་སྤྱིར་རྒྱ་རིག་པའི་
བསྟན་བཅོས་ལ་སློབ་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་དང་། འཛིག་རྟེན་ན་ལོག་པའི་ལམ་རྣམས་རྩ་བ་ནས་འབྲིན་ཆེད་སྤྱོད་བའི་གཏན་
ཚིགས་རིག་པ་གསུངས་སོ། །རྗེས་སུ་ནང་བའི་མཁས་གྲུབ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་འཛིག་རྟེན་གྱི་ལོག་རྟོག་ཐམས་ཅད་སེལ་ཆེད་།
ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་མང་པོ་བརྩམས་ནས་ཚད་མ་རིག་པ་དར་བར་མཚན། ཚོས་མངོན་བའི་མདོ་ལས་ཀྱང་།

- དགེ་སློང་དག་གམ་མཁས་རྣམས་ཀྱིས།།
- བསྐྱེགས་བཅད་བརྟེན་བའི་གསེར་བཞིན་དུ།།
- ལེགས་བར་བརྟགས་ལ་ང་ཡི་བཀའ།།
- སྤངས་བར་བྱ་ཡི་གས་སྤྱིར་མིན།།

ཞེས་གསུངས་པའི་ཚིགས་བཅད་འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་སློབ་གཟུ་བོར་གནས་པའི་གསུང་དམ་པ་ཡིན། སློབ་གྲོས་དང་ལྷན་པ་རྣམས་
ཀྱིས་མཁུན་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ཡིན་ནོ།།

མདོ་རྗེ་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་བ་ལས་ཀྱང་། རྒྱ་རིག་པ་གྲུབ་རྩལ་སེམས་དབའ་འཚོལ་བར་བྱེད་དོ། །བདག་ཉིད་ལེགས་སྐྱར་
གྱི་སྤང་ལ་མཁས་པའི་སློབ་ནས་བདག་ལ་མཁས་པ་གཞན་དག་ཡིད་ཆེས་པར་བྱ་བ་དང་། སྤྱིར་གཙུག་ལག་ཤེས་པར་སློབ་
པའི་སུ་སྤྱེགས་པ་དག་ཚར་བཅད་པ་དང་། དོན་གཅིག་ལ་ངེས་པའི་ཚིག་མང་པོ་བསྟན་ཅིང་བཤད་པའི་ཚོས་ཀྱི་ཐ་སྐད་ལ་
མཁས་པར་བྱ་བའི་སྤྱིར་འཚོལ་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཐོན་མི་སམ་རྩོུས་ཀྱང་།

བསྐྱབ་བ་ཀུན་གྱི་གཞི་འདྲིན་ཅིང་།

རིག་བྱེད་སྐྱབ་བ་རྣམས་ཀྱི་གྲུ།

མིང་ཚིག་བརྗོད་བ་ཀུན་གྱི་གཞི།

ཡི་གེའི་སྟོར་བ་བཤད་པར་བྱ།

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སངས་རྒྱས་པའི་གྲུབ་མཐའ་བཞི་དང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ལེམས་ཀྱི་བསྐྱབ་བར་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་འདྲིན་པ་དང་། སྤྱི་རོལ་པའི་སྣམ་ཚིག་དང་མཚོན་སྦྱོན་དང་སྤྱིད་སྲུང་དང་དེས་བརྗོད་བཞི་དང་སྐྱབ་རིག་པ་ལ་མ་བརྟེན་པར་མི་འབྱུང་ཞིང་། མིང་དང་ཚིག་དང་བརྗོད་བ་རྣམས་ཀྱང་ཡི་གེ་ལ་དེས་པར་བརྟེན་དགོས་ཤིང་། ཚོས་ཀྱི་དོན་ཤེས་པའང་དང་པོ་ཚིག་ལ་མཁས་པར་བྱ་དགོས། བད་སྟོད་ཀྱི་གཞུང་འདི་ཙམ་མ་ཟད། རིག་པའི་གནས་གཞན་ཐམས་ཅད་ལའང་སྐྱབ་རིག་པ་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བར་མཁོ་བ་ཡིན་ལོ།

ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐྱད་ལ་བད་སྟོད་པའི་གཞུང་ཁྲུངས་སྐབ་བརྒྱད་ལྷག་ཙམ་ཡོད་ཅིང་། ལེགས་སྦྱར་གྱི་བད་སྟོད་པའི་བསྟན་བཅོས་ལེགས་པར་སྲུང་བ་ལ་མི་ལོ་བཅུ་གསུམ་ཙམ་སྦྱོང་དགོས་པར་གསུང་སྟོལ་ཡོད་ཅིང་། བོད་སྐད་ལ་བད་སྟོད་པའི་ཁྲུངས་སྐབ་བསྟན་བཅོས་གསུམ་ཡོད། དེ་ནི་དག་ཡིག་དང་། སུམ་ཅུ་པ། ཉགས་འཇུག་གསུམ་ཡིན། བསྟན་བཅོས་འདི་གསུམ་ལེགས་པར་མཁྲེན་ན་བད་སྟོད་པའི་གཞུང་ལེགས་པར་ཤེས་སྐབ་ཅེས་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས་འདུག་པོད་གསལ་བསྟན་བཅོས་གསུམ་ལ་ཐོས་བསམ་མཛད་ནས་དེའི་རྗེས་ལ་ལེགས་སྦྱར་གྱི་བད་སྟོད་པའི་གཞུང་སྲུང་ན་མདོ་སྐབས་ཀྱི་གཞུང་ཆེ་བ་རྣམས་ལ་ཤིན་ཏུ་ཕན་ཐོགས་ཆེ་བ་ཡོད།

ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གི་སྟོར་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བཀའ་འབྱུང་དུ་མང་པོ་གསུངས་མེད་ཀྱང་། བྱང་ལེམས་དཔལ་སྟོ་སྟུན་གྱིས། རིགས་ནི་ཚད་མ་དག་ལས་ཤེས། ཞེས་གསུངས་སོ།

ནང་པའི་ཚད་མ་ལ་མཁས་པའི་སྟོབ་དཔོན་སྟོགས་ཀྱི་སྒྲུང་པོ་དང་། ཚོས་བྲགས་སོགས་ཀྱིས་ཚད་མ་ཀུན་བརྟུས་དང་། ཚད་མ་རྣམ་འབྲེལ་སོགས་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་མང་པོ་བརྩམས་ནས་ལོག་རྟོག་རྣམས་བསལ་བར་མཛད་དོ།

ལྷ་པ་ནང་དོན་རིག་པ།

རིག་པའི་གནས་རྣམས་ཀྱི་གཙོ་བོའམ་སྤུལ་དུ་བྱུང་བ་ནི་ནང་དོན་རིག་པ་ཡིན། ནང་དོན་རིག་པ་ཡང་དག་པར་ཤེས་ཆེད་རིག་པའི་གནས་བཞི་དང་པོ་སྦྱོང་དགོས་པ་ཡིན། རིག་གནས་གཞན་རྣམས་ལེགས་པར་ཤེས་ན་ནང་དོན་རིག་པའི་དོན་རྟོགས་དཀའ་བ་རྣམས་ཀྱང་ལས་སྐྱབ་པར་ཤེས་སྐབ་ཀྱི་རེད། ནང་དོན་རིག་པ་མཁྲེན་པའི་དགོས་པ་རྣམས་རང་ཅག་རྣམས་ཀྱིས་དེས་པར་དུ་མཁྲེན་དགོས་པ་གལ་ཆེ་བ་ཡིན། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་དགྲུང་ལོ་སོ་ལྔ་ནས་བརྒྱད་ཅུ་བར་དུ་མང་ཆེ་བ་ནང་དོན་རིག་པའི་

སྐོར་བཀའ་འགྲུར་དུ་གསུངས། རྣམ་ལ་རིག་གནས་གཞན་བཞིའི་སྐོར་གསུངས་ཡོད། བྱང་ཚུབ་སེམས་དབའ་རྣམས་
ཀྱིས་ཀྱང་རྣམ་མཁུན་ཐོབ་པའི་གོགས་སྤང་བྱ་མ་ལུས་པ་སྤོང་བའི་གཉེན་པོ་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་དགོས་པ་དང་། གཞན་གདུལ་
བྱ་རྣམས་ལ་རྒྱ་ཆེར་ཡང་དག་པར་རབ་ཏུ་སྟོན་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་བར་བྱ་བ་དང་། མཐར་ཐུག་ཉེན་མོངས་པའི་སྦྱིབ་པ་དང་
ཤེས་བྱའི་སྦྱིབ་པ་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་སྤངས་ནས་རྒྱལ་བའི་གོ་འཕང་རིན་པོ་ཆེ་མངོན་དུ་བྱ་བ་དང་གང་མངོན་དུ་གྱུར་ནས་
ཀྱང་ཉེན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་དང་བྱང་ཚུབ་སེམས་པའི་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་རང་རང་གི་ཁམས་དང་བསམ་པ་
དང་བག་ལ་ཉལ་དང་རྗེས་སུ་འཚམས་པའི་ཚོས་འཁོར་བསྐྱར་བ་ལ་མངའ་བརྟེན་པ་ཡིན་ནོ།།

རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་། རང་དོན་རིག་པ་ལ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དབའ་འཚོལ་བར་བྱེད་དོ། །ཅིའི་སྤྱིར་ཞེ་ན། བདག་
ཉིད་ཀྱིས་འཕགས་པའི་ལམ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྤྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ཤེས་པས་ཉེན་མོངས་པ་སྤང་བར་བྱ་བ་དང་གཞན་ལ་
ཚོས་རྒྱ་ཆེར་བསྟན་པའི་སྤྱིར་འཚོལ་བར་བྱེད་དོ་ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་རྒྱ་མཚན་ཉིད་ཐེག་པའི་བསྟན་
བཅོས་དང་། སྤྲུལ་གྱི་ཐེག་པའི་བསྟན་བཅོས་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་མཚན་ཉིད་ཐེག་པའི་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་
ལ་བཀའ་དང་པོ་བདེན་བཞི་ཚོས་འཁོར་གྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་དང་། བཀའ་བར་པ་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་
བསྟན་བཅོས། ཐ་མ་ལེགས་པར་རྣམ་པར་སྤེལ་བའི་ཚོས་གྱི་འཁོར་ལའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་ཉེ་གསུམ་ཡོད།
འདི་གསུམ་གྱི་ནང་དུ་ནང་དོན་རིག་པའི་གཞུང་རྣམས་བསྟུས་པར་མཛད་ཡོད། མདོར་བསྟུན་ན་ནང་དོན་རིག་པ་རྣམས་གསུང་
རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་བསྟུས་པར་མཛད་ཡོད། དེ་ཡང་བསྟུན་ཡན་ལག་དགའི་ནང་དུ་བསྟུ། དེའང་བསྟུན་
བསྟུབ་པ་གསུམ་གྱི་ནང་དུ་བསྟུས་པར་མཛད་ཡོད།

གོང་དུ་ཞུས་པའི་རིག་པའི་གནས་ལྟའི་སྐོར་རྣམས་བཅུན་པ་རྩལ་བྱིམས་རིན་ཆེན་གྱིས་མཛད་པའི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལྟའི་
རྣམ་གཞག་ སྟེ་བསྟན་ལས་ཁོལ་དུ་སྤྱང་བའི་དེབ། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་པར་ཁང་ནས་པར་བསྟན་མཛད་པ་ལ་དཔེ་བྱས་ཏེ་བྲིས་
པ་ཡིན་ནོ།།

- ཉི་མུ་ལ་ཡའི་སྤྱིང་ནོར་རིག་པའི་གནས།།
- དེ་དོན་ཉོགས་ཆེད་སྟོ་ལྟན་རྣམས་ཀྱིས་ནི།།
- འབད་བཅོན་གང་རུས་མཛད་ནས་མཁུན་བར་གྱིས།།
- འདི་སྤྱི་གཉིས་ཀྱི་དོན་ཆེན་བསྟུབ་སྤྱིར་བསྟོ།།

༡། །མཁའ་སྐྱོད་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་སྲ་འགྲུར་རྙིང་མའི་ཕྱག་བཞེས་རགས་རིམ་གྱི་སྲོལ་བཏོད་
ཚུལ་རབ་གསལ་དྲན་པའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུས་སོ།།

མཁའ་པོ་ལྷ་ཚེ་རིང་།

༡། །ཀུན་བཟང་འོད་མི་འགྲུར་བའི་གསང་གསུམ་གར།།
རྩོ་རྩོ་སྲོབ་དཔོན་སྐྱུ་ཡི་རྣམ་རྩལ་དུ།།
ཡོངས་གར་བསལ་ལྷན་ལྗོངས་ཀྱི་གཙུག་གྱུན་མཚོག།
བསྐྱ་བརྟ་ཅལ་གྱིས་དྲག་སྐྱོངས་ཤིག།

མཁའ་གསང་ལྷ་བདེའི་ཉེ་རྒྱུ་ལ་བསྟེན་ནས།།
མཁའ་ལྟར་ཞི་བའི་ཚོས་སྐྱའི་དགོངས་གསང་བརྟེས།།
མཁའ་བྱུང་འགྲོ་ལ་ཕན་བདེའི་ལམ་བཟང་སྟོན།།
མཁའ་འགྲོའི་དབང་ཕྱག་ནམ་མཁའ་འཇིགས་མེད་རྒྱལ།།

ཕུན་ཚོགས་རིགས་དང་ཚོས་ཀྱི་འགྲོར་པས་ཕྱག།
ཕུན་ཚོགས་ཡོན་ཏན་ཀུན་ཚང་སྐྱས་ཡུལ་འདིར།།
ཕུན་ཚོགས་སྲ་འགྲུར་བཀའ་གཏེར་ཟབ་གསང་བསྟན།།
ཕུན་ཚོགས་མ་ནོར་གདུལ་བྱར་སྟོན་དེས་སྐྱོངས།།

ཀུན་བཟང་བྱགས་ཀྱི་བསྟན་ལ་ཐོས་བསམ་སྟོམ།།
ཀུན་བཟང་གཏོད་མའི་རྒྱལ་སར་དབྱགས་སྟོན་ནས།།
ཀུན་བཟང་འགྲོ་ལ་རྩེས་བཅེའི་ཞིང་མཚོག་འདིར།།
ཀུན་བཟང་རྒྱལ་བསྟན་ཐོག་མར་བཙུགས་དེར་འདུད།།

དཔལ་རི་བད་འོད་འཕོས་འདྲའི་འབྲས་གསོངས་འདིར།།

ལུང་ཟིན་རྒྱལ་པའི་རྣལ་འབྱོར་མཆོད་རྣམས་གྱིས།
འབྲུལ་མེད་ལྷ་འབྲུར་བཀའ་གཏེར་ལུག་བཞིའི་སྲོལ།
ཇི་ལྟར་བཏོད་ཚུལ་ས་པོན་ཅམ་ཞིག་སྲོ།

དེ་ཡང་དཔལ་རི་བད་འོད་གཉིས་པར་བརྒྱགས་པའི་འབྲས་མོ་གཤོངས་སྒྲིང་ཡངས་པར་ཚོག་མར་སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་
གཉིས་པ་བརྒྱ་མིག་ལྷས་ཞབས་མཐེལ་གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ་བཏོད་དེ་དབྱས་བྱུར་བྲག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྒྲིངས། རྒྱགས་བཞིའི་
ལུག་ཆེན་སོགས་མིང་ཅན་མིང་མེད་གངས་རི་དང་བྲག་ལུག་སོགས་སུ་ཉིད་གྱི་རྒྱགས་གྱི་བརྒྱུ་གཞིས་རྒྱལ་པ་བཀའ་བརྒྱུད་
སོགས་གྱི་དགྱིལ་འཁོར་གཉན་པོ་ཞལ་ལྷེས་ནས་མ་མཐའ་ཞག་བདུན་གྱི་རྣམ་དུངས་པའི་རྒྱལ་པ་མཛད་དེ་རྒྱལ་བཀའ་བརྒྱུད་པར་
དུ་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས།

གཞན་ཡང་མ་འོངས་རྗེས་འཇུག་རྣམས་ལ་བརྗེ་བའི་རྒྱགས་བསྐྱེད་རྒྱལ་པ་ཆེན་པོས་གངས་བྲག་རི་མཚོ་རྣམས་སུ་ཚོས་
ལོར་དམ་ཇས་གྱི་གཏེར་ཁ་གངས་ལས་གཞལ་དཀའ་བ་སྤྲས་པར་མཛད་ཚུལ་གྱི་མ་དགོངས་འདུས་ལུང་བསྟན་བཀའ་རྒྱ་མ་
སོགས་གཏེར་ལུང་རྩོད་བྲལ་ལས་རྒྱས་པར་གསལ།

དེ་སྐབས་རྗེ་འབངས་པལ་ཆེར་གནས་འདིར་ཞབས་བཅགས་ཞེས་སྟོན་སྟོན་མཁས་གྲུབ་གོང་མ་རྣམས་དང་ད་ལྟ་འཚོ་གཞེས་
པལ་ཆེར་དགོངས་པ་གཅིག་དང་དབྱངས་གཅིག་གིས་ཡང་ཡང་སློང་བར་མཛད་པས་རང་ཅག་སངས་རྒྱས་པའི་བྱུང་འཚོ་
བ་རྣམས་གྱི་འགལ་འདྲར་མི་སེམས་ཞིང་། དེད་དུས་མཛམ་སྒྲིང་ཤེས་ཡོན་ཅན་པལ་ཆེར་གྱི་རྣམ་དཔོན་ཉི་སྟོན་འབྱུང་དེ་དག་
འཆད་བལ་དད་མོས་རྒྱུད་གིས་མི་ཚོག་པར་དགོས་པ་རྒྱ་མཚན་ཁྲུངས་ལུང་མང་པོ་ཞིག་གིས་རྒྱལ་པ་ཆེས་ཐེ་ཚོས་ཚོད་པའི་ཡིད་
ཆེས་ཆ་འཛོག་བྱས་པས་འདིར་ཅུང་ཟད་བཏོད་ན།

ལུང་བསྟན་བཀའ་རྒྱ་མ་སོགས་གཏེར་ལུང་ཚད་ལྡན་རྣམས་ལས། རྒྱ་དངོས་ཞབས་གྱིས་བཅགས་ཚུལ་གསལ་ཁ་མི་
བཞུགས་ཀྱང་གནས་གྱི་ཆགས་ཚུལ་བཏོད་པའི་བྱུང་བར་གངས་མཚོ་རི་བྲག་རྣམས་སུ་ཟབ་མོའི་གཏེར་ཁ་དུ་མ་སྤྲས་ཡོད་
པར་གསལ་པོར་གསུངས་པས་རྒྱ་དངོས་གྱི་ཞབས་མ་བཅགས་ཚོ་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་བུ་གསེར་དང་བོང་བ་མཉན་པའི་
འཕགས་མཚོག་ལ་ལོག་པར་གསུངས་པའི་རྒྱ་ཅི་ལ་མངའ། བྱུང་བར་རྒྱ་དངོས་རྗེ་འབངས་དང་བཅས་ཞབས་གྱིས་བཅགས་
ཚུལ་རྒྱ་སྒྲིང་པའི་གཏེར་ལུང་ལས།

- མཐའ་མ་པར་བདག་དང་བྱོ་རྩི་དང་།
- ཚོས་སྒྲོང་རྒྱལ་པོ་སྤྲུལ་པའི་མཁའ་འགོ་བདུན་།
- ཚོས་སྟོན་བརྒྱ་དང་ཡི་དམ་ཚོས་སྤྱང་དང་།
- དཔའ་བོ་མཁའ་འགོ་ལྟ་སྟོན་བྱང་སེམས་ཅན་།

མ་ལུས་ཚོགས་ནས་གནས་འདི་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་པེ།

ས་བདུལ་བྱིན་ཐབ་ལོ་ཐོག་སྐྱ་ཚོགས་བཏབ་པེ།

གཏེར་སྐྱས་གཏེར་བསྐོས་སྐོན་ལམ་བརྒྱ་ཅ་བཏབ་པེ།

ཅས་དང་། ཕགོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་གསན་ཡིག་གསུམ་ཅུ་རྒྱན་ལས། རྒྱལ་བའི་སྐུས་པོ་དྲེ་རྗེ་སྤོང་པས་སྐྱ་སྐོ་སྐྱབ་ཚང་
བྲག་ནས་སྐྱེན་དངས་པའི་སྤྲ་མ་དྲག་པོའི་སྐོར་ལས་གུ་རུའི་ལོ་རྒྱུས་ཆེན་མོ་ཞེས་བ་བདུ་དྲག་པོ་ཅལ་གྱི་སྐྱགས་སྐྱབ་ལ་ལོ་རྒྱུས་
སྐྱབ་བ་ལས་ཚོགས་གསུམ་གྱིས་སྤེས་པའི་ཨོ་རྒྱན་ཆེན་པོས་བསམ་ཡས་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་གྲུབ་པར་མཛད་ནས་བོད་ཀྱི་
གནས་ཆེན་རི་བྲག་རྣམས་བྱིན་གྱིས་རྒྱབས་རྩུལ་དང་། རྒྱད་པར་པེ་ཉར་བདུལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་འབྲས་མོ་སྐྱོངས་གྱི་བྲག་དཀར་
བཟུ་ཤིས་སྤོངས་སུ་ལོ་རྩ་བ་པེ་རོ་ཅན་དང་། རོ་མོ་ལ་སྐྱགས་སྐྱབ་དྲག་པོ་སྐྱགས་གྱིས་སྐྱབ་བ་གནང་ཞིང་གཏེར་དུ་སྐྱས་རྩུལ་
བཅས་བསྐྱན་བ་སྤོང་སྤོབས་ཅན་དང་འབྲད་པར་བོག་གི་མཐའ་ཅན། ཞེས་གསུངས་པ་སོགས་ལ་ལེགས་པར་གཞིགས་ནས་
མེ་ཚོམ་ཚོད་པར་མཛད་པ་ཤིན་ཏུ་ནས་གལ་ཆེ་སྟེ།

ཨོ་རྒྱན་སངས་རྒྱས་གཉིས་པས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་རྗེས་གནས་འདིར་ཨོ་རྒྱན་ཆེན་པོའི་དངོས་སྤོབ་དང་། ཡང་སྤོབ་དུ་མ་
ཞིག་ཞབས་བཅགས་ཏེ་འཇའ་ལུས་དང་མཁའ་སྐྱོད་དུ་གསེགས་པ་འགའ་ཅམ་མི་བཞུགས་པའི་དེས་བ་ཅི་ལ་མངའ་ནའང་ཚད་
ལྷན་གྱི་ཡིག་ཆ་དང་བསྐྱེན་ནས་དབྱད། གཞན་ཡང་ལོ་རྒྱུས་མཁན་པལ་ཆེར་གྱིས་རིག་འཛིན་ཤོད་ལྡེམ་ཅན་གྱི་སྤོན་ལ་གནས་
འདིར་གཏེར་སྐོན་གྲུབ་ཐོབ་སུ་ཐེབས་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་དབྱད་ཞིབ་ཉུང་བས་ད་ལྟ་འཚོ་གཞེས་དང་སྤྲོད་ནས་བྱིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་
མཁན་རྣམས་གྱིས་འདི་སྤོགས་ཉམས་ཞིབ་མཛད་ཚེ་ལོ་རྒྱུས་གྱི་བསྐྱེན་མར་གྲུར་པས་ཅིས་ཀྱང་བཙོན་པ་བསྐྱེད་དགོས་ཏེ་དཔེར་ན།
རིག་འཛིན་ཤོད་ལྡེམ་ཉིད་གྱི་དངོས་སྤོབ་ལེ་སྤོན་ཉི་མ་བཟང་པོས་མཛད་པའི་རྣམ་ཐར་གསལ་བྱེད་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ལས། དེའི་
དབྱར་ཡང་གནས་ཆེན་ལ་བྱིན་པས་རྒྱགས་དཀོན་པོ་བྱུང་བ་ལ་ཚོས་རྗེ་འཛོམས་བྱིན་དུས་གྱི་རྟ་མོ་སྤྱང་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་
ལྷགས་ཆས་མང་བ་སྐྱས་བ་རྙེད། མོན་ལ་བཙོང་པས་རྒྱགས་མོད་པོ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས་པས་གཏེར་སྐོན་ཉིད་གྱི་སྤོན་དུ་
ཚོས་རྗེ་འཛོམས་གནས་འདིར་ཞབས་བཏོད་དེ་ལྷགས་ཆས་མང་དུ་སྐྱས་པར་རྙེད་མཛད་པ་ལ་སྤོབ་དཔག་ན་གོང་དུ་སྤོང་སྤོང་
བའི་སྐྱབ་བྱེད་ཚད་ལྷན་དུ་སོང་།

རྗེ་ལྷར་ཡང་གནས་འདིར་ཚད་ལྷན་གྱི་གཏེར་བྱུང་དང་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་ལས་གཙོ་བོར་དཔལ་ཆེ་བ་དྲུག་ལྷན་གསང་ཆེན་སྐ་
འགྲུར་རྙིང་མའི་གཏེར་སྐོན་དང་གྲུབ་ཐོབ་འགའ་ཞབས་བཅགས་ནས་རྣམ་འདྲན་བྱ་རམ་ཤིང་བ་དང་། ཡང་སྤོབ་རྒྱལ་དབང་
དུ་རྒྱ་རའི་རིང་ལུགས་གཙོང་མས་དཀར་འབྲུམས་ཡུག་གཅིག་མཛད་པ་ལས་སྐབས་སུ་བབས་བ་སྐ་འགྲུར་རྙིང་མའི་ཐུག་བཞེས་
རགས་རིམ་གྱི་སྲོལ་བཏོད་རྩལ་ལ། ཐོག་མར་རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་ཤོད་ལྡེམ་ཅན་གྱི་གནས་སོ་སྤེས་ཏེ་ལྷ་སྤིན་དམ་སྐྱགས་དང་
སྐྱབ་བ་མང་དུ་མཛད་པར་མེ་མི་ཚོམ་སྤེ་དེ་སྐབས་ལྷ་བྲག་གི་ཐབ་གཏེར་བཞེས་གྲུབ་པ་མ་ཟད་དེའི་ལུང་བསྐྱན་ལ་གཞི་བཞག་
སྐ་འབྲས་མོ་སྐྱོངས་གྱི་གནས་སོ་ཐོག་མ་གཏེར་སྐོན་འདིས་བྱེད་པར་གསལ་བས་ཉིད་གྱི་ཐབ་གཏེར་གྱི་གཙོ་བོ་ཅ་གསུམ་ཀུན་

འདུས་སྐྱེ་མ་རིག་འཛིན་བཀའ་བརྒྱན་ཐུགས་སྐྱབ་དྲག་པོ་རྩལ་གྱི་ཐུག་སྲོལ་གྱི་དབུ་ཐོག་མ་འདི་ནས་བརྟེན་པར་ཁས་ལེན་ཚེ་
མི་འཚམས་པའི་སྐྱེ་ག་འཇུག་པར་ཁོ་བོས་མི་ལེམས།

དེ་རྗེས་རིག་འཛིན་སྐྱེ་བྱེད་གཉིས་པ་མངའ་རིས་གཏེར་ཚེན་ལེགས་ལྷན་རྒྱུ་ཞབས་བསྐྱོད་དེ་བྱང་ལྟ་རི་སྟོང་ཐུག་ནས་ཚེ་སྐྱབ་
བདུན་ཅི་འབྲིལ་བ་སོགས་ཟབ་གཏེར་ལས་བཏོན་པ་དང་། ལྟ་རི་སྟོང་ཐུག་དང་དེའི་ཉེ་སྟོར་དུ་ཉེན་འབྲེལ་དུ་མ་སྒྲིགས་
ཞེས་བྱང་བདག་པད་སྟོན་གྱིས་མཛད་པའི་འདུས་མདོའི་སྐྱེ་མ་བརྒྱད་པའི་རྣམ་ཐར་དད་པའི་སྲོང་བ་ལས། སྐས་ཡུལ་འབྲས་
མོ་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་སྟོ་ལེགས་པར་སྲེ་ཞིང་ཨོ་རྒྱན་འཇའ་འོད་ཐུག་བྲག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྟོངས། ལྟ་རི་རིན་ཚེན་སྟོང་པོ་
སོགས་ཀྱི་གནས་རྣམས་གཏན་ལ་པབ་སྟེ་སྐར་ཡང་དབྲས་སྟོགས་སུ་བྱོན་ནས་རྩུ་པོ་རི་དང་། འོན་སྟོགས་སུ་པལ་ཆེར་བཞུགས།
ཞེས་གསལ་བས་མཛོད་ལྟའི་ཉེ་སྟོགས་ཡོད་པའི་དཔལ་བོ་རྩྱུ་རིར་སྐྱབ་སྟེའི་ཤུལ་ད་ལྟའང་ཡོད་པ་འདི་ལས་ཆེར་རྗེ་འདིའི་སྐྱེ་དུས་
ནས་ཐུག་བཏབ་པ་ཡིན་ནམ་རྣམ་ཐར་རྒྱས་པ་སྟོངས་འདིར་མི་བཞུགས་པས་རྗེ་བཞིན་འཚད་པར་དཀའ་བས་སྐར་མཇལ་པའི་
སྐལ་བཟང་མདོན་དུ་གྱུར་ན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱབ་བསྟོན་གྱི་ཡིག་ཆ་གསར་པ་ཞིག་དུ་འགྱུར་ངེས།

དེ་ལྟར་ན་སྐྱབ་སྟེ་འདིར་གཙོ་བོར་གོང་མ་རིག་འཛིན་ཚོད་ལྷེ་ཅན་དང་རྗེ་ཉིང་གྱི་ཟབ་གཏེར་གྱི་ཉམས་བཞེས་མཛོད་པར་
ལུས་ཀྱང་བསྟོན་དུ་མེད་པས་རིག་འཛིན་གོང་ལོག་གཉིས་ཀྱི་ཟབ་གཏེར་གྱི་ཐུག་བཞེས་ཀྱི་སྲོལ་ལེགས་པར་བཏོད་པར་མཛོད་
པ་ནས་བཟུང་སྟེ་རྣལ་འབྱོར་མཚེད་བཞི་མ་བྱོན་བར་རྗེ་འདིའི་རིང་ལུགས་འཛིན་པ་སྟོངས་འདིར་མི་བཞུགས་པའི་ངེས་པ་མ་
མཚེས་སམ་སྟེ། དཔལ་བོ་རྩྱུ་རིའི་སྐྱབ་ཤུལ་དེར་སྟོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་དབྱུང་ཞིབ་ནན་ཏན་གྱིས་སྐར་གོང་མའི་ཐུག་སྲོལ་འཛིན་
པའི་སྐྱབ་སྟེ་ཞིག་ཉམས་གསོ་འགྱུར་ན་ཅི་མ་རུང་ཞེས་ཐ་ཤལ་བདག་གིས་སྟོང་ནས་གསོལ་བ་འདེབས་སོ།།

ཁྱི་སྟོང་གཏུང་རབས་རྣལ་འབྱོར་མཚེད་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་མངའ་བདག་ཕུན་ཚོགས་རིག་འཛིན་ (1592-1656) རྗེ་ཡབ་
ལུས་ནས་ཡུག་བསམ་རིན་ཚེན་ཐར་པ་སྟོང་ལྟ་ཁང་དམར་པོ། བཀྲ་ཤིས་སྟོངས་སུ་བཀྲ་ཤིས་དགའ་ལེགས་དགོན། ཟེལ་གཞོན་
དགོན་སོགས་ཐུག་བཏབ་སྟེ་བསྟན་ཅ་དགའ་འདུན་གྱི་སྟེ་གསར་དུ་བཅུགས། ཡབ་མེས་མངའ་བདག་ཐུག་ཤམ་ཅན་ནམ་ཚོས་
རྒྱལ་ཡོན་ཏན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་གཙོས་གྲུབ་པའི་ས་མཐོར་གསེགས་པའི་སྐྱེས་ཚེན་དུ་མའི་དུང་ནས་རིང་བརྒྱད་བཀའ་མ་དང་།
ཉེ་བརྒྱད་གཏེར་མའི་གཙོ་བོ་བཀའ་དགོངས་ཕུར་གསུམ་སོགས་ཀྱི་ཐོག་དྲངས་པའི་སྟོན་གྲོལ་རྒྱབ་བརྟེན་དང་བཅས་པ་གསན་
ནས་ཉམས་བཞེས་མཐར་ཕྱིན་དུ་མཛོད།

གཙོ་བོ་སྟོང་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་དགའ་བཤེས་ཚེན་མོ་མཁན་ཚེན་བུམས་པ་བཟང་པོ་ནས་བརྒྱད་པའི་ལྟ་བུ་གཏེར་བྱོན་
ཐུགས་སྐྱབ་དྲག་པོ་རྩལ་དང་། ཡབ་མེས་སྟུག་ཤམ་ཅན་ནས་བརྒྱད་པའི་སྐར་ཅེ་གཏེར་ལྟོན་ཞིག་སྟོང་འོད་གསལ་སྐྱེ་
མའི་གཏེར་གསར་ཐུགས་རྗེ་ཚེན་པོ་འཁོར་བ་ལས་སྟོལ། ཤུག་རྟོར། སྟོབས་པོ་ཆེ། ཚེ་སྐྱབ་རྒྱལ་པ་འདུས་པ་སོགས་
ཀྱི་སྐྱབ་སྟེན་ཐུག་བཞེས་ཀྱི་རྒྱན་སྟོངས་འདིར་སྟེལ་བར་མཛོད་པས་གོང་ཞིག་གཉིས་ཀྱི་སྲོལ་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་མཛོད།

གཞན་ཡང་གཏེར་སྡོན་སངས་རྒྱལ་གྱི་དང་པོའི་གཏེར་སྡོན་འཇམ་དབལ་གསེན་རྗེ་ཆར་ཀ་ནག་པོ། སོག་བརྗོག་པ་མཁམ་
ལྷོད་ལྷོས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མཛད་པའི་འཇམ་དབལ་གསེན་རྗེ་གི་ཀང་ནག་པོ། ལོང་ར་ལོ་ཆེན་གཞན་པན་རྗེས་མཛད་པའི་
ཅ་གསུམ་གཏེར་བརྗོན་དང་། ཉང་གི་མགོན་པོ་ཕྱག་བཞེས་པ་ཐོག་དྲུང་ས་པའི་ཡི་དམ་ཚོས་སྤྱད་གི་ཕྱག་བཞེས་སྤྱད་ཕྱིན་པལ་
ཆར་སྤྱད་སོག་གོང་གསུམ་གྱི་ཡུགས་གཙོ་སྡོན་པ་འདི་ལ་ཡེགས་པར་བརྟག་ན་དགོས་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་དེ་
སྤྱད་སོག་གོང་གསུམ་སྤྱ་འགྲུར་རྙིང་བསྟན་ལ་ཕྱག་རྗེས་ཤིན་དུ་ཆེ་བ་དང་། རྒྱད་པར་སོག་བརྗོག་པ་ལྷོད་ལྷོས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་
གསང་སྤགས་སྤྱ་འགྲུར་ལ་བོད་དུ་ཚོད་པ་སྤྱི་ལྷོད་དུང་བ་རྣམས་གྱི་ལན་དུ་བརྗོད་པ་དེས་པ་དོན་གྱི་འབྲུག་སྤྱ། དབང་རྙོན་
ཚོས་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དག་ལ་གཏམ་དུ་བྱ་བ་ཡེགས་བཤད་བདུན་ཅིའི་དགའ་སྡོན། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཀམ་པ་མི་བསྐྱེད་
རྗེས་གསང་སྤགས་རྙིང་མ་པ་རྣམས་ལ་དྲི་བའི་ཆབ་ཤོག་གནད་བའི་དྲིས་ལན་ལུང་དང་རིག་པའི་འབྲུག་སྤྱ། རིག་འཛིན་
རྣམས་ཀྱི་དཔེ་དྲི་བ་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་དྲིས་ལན་ལུང་རིགས་འབྲུང་གནས་སོགས་སྤྱ་འགྲུར་རང་ལུགས་གྱི་བྱུང་མཐའི་བཞེད་ལུགས
གཙོ་བོར་སྡོན་པའི་སྤྱར་མེད་གྱི་ཡེགས་བཤད་མདུ་བྱུང་བ་གསུང་དུ་མཛད་པ་སོགས་རྙིང་བསྟན་ལ་བཀའ་དྲིན་འབྲན་ལྷ་དང་
བལ་བ་མ་ཟང་སྤྱ་འགྲུར་བརྒྱད་འབྲུམ་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཀའ་མ་མདོ་སྤྱ་སེམས་གསུམ་གྱི་དབང་ལུང་གི་རྒྱན་སྤེལ་བས་འདི་
སྤོགས་བརྒྱད་པའི་གཙོ་བོར་བཞུགས།

ལོང་ར་ལོ་ཆེན་གཞན་པན་རྗེས་ཞེས་ཕྱགས་པའི་སྤྱེས་ཆེན་དམ་པ་འདི་ནི་གསང་ཆེན་རྙིང་མའི་བསྟན་འཛིན་འབྲན་དུ་མེད་
པ་ཞིག་སྤེ་སྤྱ་གཞན་ལུང་དུས་ནས་ཚུལ་བྱིམས་རྣམ་པར་དག་ཅིང་ཤེས་བྱ་རིག་པའི་གནས་ལུ་ལ་མཁེན་བ་རྒྱས། བསྟན་པའི་
རྙིང་པོ་གསང་སྤགས་སྤྱ་འགྲུར་ལ་མཁམ་ཤིང་གྲུབ་པ་བརྟེན་པའི་ལུང་རྟོགས་གྱི་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་སྤྱ་བུ་མངའ།
སྤྱ་འགྲུར་རྒྱན་སྤྱ་བ་དག་ཀྱང་འབད་པ་དུ་མས་རྒྱན་བཅོལ་ནས་འཆད་སྤེལ་མཛད། རྒྱད་པར་རྙིང་བསྟན་ཕྱགས་ལ་བཅངས་
ནས་རྙིང་རྒྱད་ཆར་གསུམ་བཞེད་ས་ནས་གཅིག་ཁམས་དང་གཅིག་ཀོང་བོར་གནད། མདོ་དབང་ཆེན་མོ་གཅིག་སྤྱུང་ལན་བཅོ་
བརྒྱད་མཛད་དེ། རྙིང་མ་བཀའ་གཏེར་ཐམས་ཅད་འཆད་སྤེལ་གྱི་རྒྱན་སྤོང་བ་ལ་རྗེ་འདི་ལས་ལྷག་པ་སུ་ཡང་མ་བྱུང་ཞིང་།
སྤྱ་འགྲུར་བསྟན་པའི་སོག་གོང་གསུམ་སྤོན་རྗེས་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་སྤེ། སྤོབ་མའང་ལྷ་བརྟུན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད། ཅ་
ཡེ་སྤྱ་ཚོགས་རང་གོ་ལ། སྤོན་སྤིང་གཏེར་ཆེན་གྱི་ཡལ་རྗེ་དམ་པ་གསང་བདག་སྤོན་ལས་སྤོན་གྲུབ། ཉང་སྡོན་ཁྲ་ཆང་བ་
ལྷོ་ལྷོས་མཚོག་གི་རྗེས་སོགས་སྤེས་ཆེན་དུ་མ་བཞུགས། དེ་ལྟར་སྤྱད་སོག་གོང་གསུམ་སྤྱ་འགྲུར་བཀའ་གཏེར་གྱི་བསྟན་པ་ལ་
དུས་དེར་སྤྱས་ཀྱང་འབྲན་དུ་མེད་པར་བཞུགས་ཀྱང་དེང་སང་མཚན་ཅམ་བག་ལ་ཞ་ཉེར་མཐོང་བས་རུང་ཟད་བཤོད་པའོ།།

རྣལ་འབྱོར་མཆེད་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ལྷ་བརྟུན་ཆེན་པོ་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་རུལ་གྱིས་ལྷག་བསམ་སྤྱད་སྤེ་གསང་སྤགས་
རྗེས་གཏེར་དང་། གནས་ཆེན་པདྨ་ཡས་ཅེ་དགོན་ཕྱག་བཏབ་སྤེ་གཙོ་བོར་ཉིད་གྱི་དགོངས་གཏེར་རྗེས་སོ་སྤོན་གྱི་ཐོལ་
སྤོའི་གདམས་པ་སྤོས་བཅས་སྤོས་མེད་དང་། འཇམ་ཚོན་ཟབ་གཏེར་དགོན་མཚོག་སྤོའབྱས། ཆོ་སྤོབ་གནམ་ལྷགས་རྗེས་
དཔོས་གྲུབ་ཀྱང་འབྲས་དང་། དཔལ་མགོན་མ་ཞིང་གཙོ་བོར་གྱུར་གྱི་ཚོས་སྤྱད། ཕྱག་དཀར་བཀྱ་ཤིས་སྤིངས་དང་ལྷ་རི་སྤིང་ཕྱག

ཁྲག་འཕྲུང་རིང་རྣམས་སུ་དག་པའི་སྤྲོད་བ་འབྲུམས་སྐྱེས་པ་ལས་བབས་པའི་སྤྲོ་མ་རིག་འཛིན་སྐོབ་སྐྱབ་ཀྱི་ཕྱག་བཞེས་ཀྱི་རྒྱན་སྐྱེལ་བར་མཛད།

འབྲུམ་སྤྲོད་ཚོས་རྒྱལ་གཉིས་པ་བསྟན་སྲུང་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་དུས་ཚམ་ནས་ཨོ་རྒྱན་སྤྲོད་ཀྱོལ་སྤྲོད་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཚུགས་ཏེ་འབྲུམ་སྤྲོད་སྤྲོད་སྐོབ་སྐྱབ་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་གྲ་རྒྱན་སྤྲོད་སྤྲོད་དུ་གསན་བསམ་དུ་འགྲོ་བའི་སྲོལ་དོད།

ལྷ་བཙུན་སྐྱ་སྤྲོད་གཉིས་པ་དག་དབང་ཀུན་བཟང་འཛིགས་མེད་ (1656-1675) ལྷ་བཙུན་དོ་རྗེ་བྲག་ལ་སྤྲིགས་ཞུགས་ཀྱིས་བྱང་བདག་པད་སྤྲིན་དུང་ནས་འདུས་པ་མདོ་དབང་དང་གྲ་རྒྱ་ཚོས་དབང་གི་བཀའ་བརྒྱུད་གསང་རྩོགས་སོགས་གསན་བཞེས་མཛད་ནས་སྤྲོད་གཉིས་པ་ལྷ་བཙུན་གཞིན་ལྱེད་དུས་འབྲུམ་སྤྲོད་སྤྲོད་འདིར་ཞབས་སོར་འཁོད་ཀྱང་བསྟན་འགྲོའི་དོན་རྒྱབས་ཆེན་མ་བྱུང་བའི་དང་ནས་ཞིང་བཞེས་པར་གསལ། འབྲུམ་སྤྲོད་ཚོས་རྒྱལ་བསྟན་སྲུང་རྣམ་རྒྱལ་སྤྲོད་འབངས་འཁོར་བཅས་ཀྱིས་སྤྲོད་སྤྲོད་གཉེར་ཆེན་འབྲུར་མེད་དོ་རྗེ་སྤྲོད་སྤྲོད་འདིར་སྤྲོད་བསྟན་གཞིར་བཞེངས་སུ་སྤོང་སྤྲོད་གདན་ཞུས་མཛད་ཀྱང་རྟེན་འབྲེལ་དུས་དབང་ཞིག་གིས་ཐེབས་པ་མ་གྲར་ཀྱང་ཚོས་རྒྱལ་འདི་དང་ཕྱགས་འབྲེལ་ལྷག་པར་ཆེ། གཞན་ཡང་འབྲུམ་སྤྲོད་སྤྲོད་པད་ག་རྣམས་ལ་དམ་བསྟན་གསལ་ཤིག་དང་། དུས་སྤིས་རྒྱལ་སྤྲོད་སྤྲོད་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་བསྐྱེད་འདུག་མཛད་པའི་གཞི་བདག་གི་མཚོད་སྤྲོད་རྒྱས་བསྐྱེད་འཚམས་པ་སོགས་མཛད།

ལྷ་བཙུན་གསུམ་པ་ཁྲག་འཕྲུང་འཛིགས་མེད་དབའ་པོ་ (1682-1735) སྤྲོད་སྤྲོད་དུ་གསན་བསམ་མཛད་དེ་བཞུགས་བཞིན་པར་གཉེར་ཆེན་རྟེན་པོ་ཚོས་འབྲུམ་རྒྱལ་མཚོག་ལ་གོང་མའི་ཕྱགས་བསྐྱེད་སྤོན་ལམ་གྱིས་རྩོགས་ཆེན་སྐྱེལ་སྐྱེལ་གདན་ཞུས་མཛད་ཅེ་སྤྲོད་སྤྲོད་དེར་སྤྲོད་བསྟན་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་ཡོང་བའི་སྤྱི་མཐའ་གཟུགས་པའི་ལྷ་བཙུན་བཞིན་འབྲུམ་ནང་འདིར་ལྷ་བཙུན་གསུམ་པ་ཞབས་བཞོད་ནས་མཚོད་ཡོན་ཉི་ཟླ་རྒྱང་བཀའ་བཞུགས་ཀྱིས་གསང་ཆེན་སྐྱེལ་གྱི་ཕོ་བྱང་འབྲུར་མེད་བདེ་ཆེན་བསྐྱེད་ཡང་ཅེ་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་མོ་དང་། རྗེ་ཉིད་ཀྱི་གདན་སའི་མཐེལ་ལྷ་བྱེ་གསང་སྐྱེལ་ཚོས་སྤྲོད་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་བཅས་པ་ཞིག་གསོས། དུག་བསམ་སྐྱབ་སྤྲོད་གསང་སྐྱེལ་དོ་རྗེ་གདན་ཉམས་གསོ། །གནས་ཆེན་བྲག་དཀར་བཀྲ་གིས་སྤྲོད་སྤྲོད་སྤྲོད་རྟེན་མཚོད་བ་རང་གྲོལ་ཞིག་གསོས་སོགས་བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དང་། གོང་མ་ཀུན་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་དུས་ནས་ཕྱག་སྲོལ་བཏོད་པའི་རྒྱན་རྣམས་ལེགས་པར་གསོས་ཤིང་། རྗེ་ཉིད་ཨོ་རྒྱན་སྤྲོད་ཀྱོལ་སྤྲོད་དུ་གཉེར་ཆེན་སྐྱེལ་མཚོད་གཉིས་ཀྱི་དུང་ནས་རིང་བརྒྱུད་བཀའ་མ་དང་ཉེ་བརྒྱུད་གཉེར་མ་གཉིས་ཀྱིས་ཐོག་དྲངས་པའི་གསན་བསམ་སྤོན་གསུམ་མཐར་སྤྲོད་མཛད་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་བབ་ཅིག་གིས་སྤྲོད་གཉེར་རྗེའི་གཉེར་གསུམ་ཕྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ་གར་དབང་བདེ་གསོགས་ཀུན་འདུས། གྲ་རྒྱ་དྲག་པོ་དམར་ཆེན། སྤྲོད་སྤྲོད་ཡིག་ཆའི་སྤྲོད་ནས་ཉང་གཉེར་བཀའ་བརྒྱུད་བདེ་གསོགས་འདུས་པའི་དུས་རིམ། དོ་རྗེ་སྤྲོད་སོའི་ཕུར་པ་གནས་ལྷགས་ཟེལ་གཞོན་སོགས་ཀྱི་སྤོས་བཅས་རྒྱས་པའི་གར་ཐིག་དབྱངས་གསུམ། འབྲུད་བརྒྱུད་དགོས་གསུམ། སྤྲོད་སྲོལ་རྒྱལ་བརྟེན་དང་བཅས་པའི་ཕྱག་བཞེས་ཀྱི་སྲོལ་གསར་དུ་བཙུགས། ལྷ་བཙུན་རྗེའི་དགོངས་གཉེར་བསྟན་བཅོས་དོ་རྗེ་སྤྲོད་སོའི་བྲིད་ཡིག་གི་རྒྱལ་པོ་བསྐྱེད་སྤོང་ལྷན་དང་། གཏུམ་མོ་མེ་དབྱང་འཁོར་

ལོ་དང་། ཟུང་ཚུལ་རིག་འཛིན་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཅ་བ་དང་རྒྱལ་ཚོས་གཉིས་ཀྱི་ཡང་ཡིག་སོགས་མཛད་དེ་སྤྱོད་བཅས་བསྐྱེད་
རིམ་དང་མཚན་བཅས་མཚན་མེད་ཀྱི་རྫོགས་རིམ་གྱིས་སོག་དངས་པའི་འཆད་ཉན་གྱི་རྒྱན་དང་། ཚོས་རྒྱལ་ལྷག་དོར་རྣམ་
རྒྱལ་དང་མཁའ་ཚེན་རོལ་པའི་དོ་རྗེ་རྣམ་གཉིས་དང་ལྷན་བཀའ་བཏོས་གྱིས་གསང་ཚེན་བསྐྱེད་ཡང་ཅེ་དཔོན་དུ་བསྟན་ཅ་དམ་
ཚོས་འདུལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤོལ་ལེགས་པར་བཏོད་དེ་དགོ་རྩལ་སྤོང་གི་སྤེ་གསར་དུ་བཅུགས་པ་ནས་བཟུང་བྱ་ཚང་བསྐྱེད་ཡང་ཅེ་
ཞེས་པའི་མཚན་སྟན་གྱི་བྲགས་པ་འཛིན་མའི་ཁྲོན་ཀུན་བདལ་བ་སོགས་སྤོག་པ་སོས་བསམ་གྱི་འཁོར་ལོ། གསང་སྤྱགས་
ཚོས་གྲིང་། ལྷག་བསམ་སྤྱོད་སྤེ་གསང་སྤྱགས་དོ་རྗེ་གདན་སོགས་གོང་མའི་སྤྱོད་གནས་རྣམས་སུ་དོར་སྤོང་དང་སྤོག་
སྤྱོད་གཙོ་བོར་ཉམས་བཞེས་མཛད་པའི་སྤོང་བ་བསམ་གཏན་པའི་སྤེ་དང་། རྒྱད་པར་སོ་བྱང་རབ་བཏན་ཅེའི་རི་ཞོལ་དུ་དེམ་
གསང་ཞི་བདེ་གྲིང་དུ་འདུས་པ་མདོའི་དབང་ཚེན་དང་། དོ་རྗེ་སྤོང་པའི་སྤོད་བཅས་སྤོད་མེད་རྫོགས་རིམ་གྱི་ཉམས་བཞེས་
གཙོ་བོར་མཛད་པའི་སྤོང་བ་པའི་སྤེ་བཅུ་ལྷག་བརྒྱད་ལས་མི་ཉུང་བའི་འཚོ་བོས་ཚོས་གསུམ་གྱི་བདག་རྒྱུན་ཡང་རྗེ་ཉིད་གྱིས་
མཛད་པ་སོགས་སྤོང་བ་བསམ་གཏན་གྱི་སྤེ་སྤེ་མདོར་ན་མཁའ་ཚུལ་དགའི་སྤོད་ནས་རྒྱལ་བསྟན་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་སྤྱགས་འབྱུར་
རྒྱུད་བསྟན་བྲ་ནས་སྤོང་སྤེལ་བར་མཛད་པས་འབྲས་ལྷོད་ས་རྫོགས་ཚེན་པ་ཞེས་པའི་སྟན་པའི་བྲགས་པ་འཛིན་མའི་ཁྲོན་ཀུན་ཁྲབ་
པར་བདལ་བས་ལྷ་བཅུན་སྤྱོད་རིམ་བྱོན་ཞིག་ལ་རྗེ་འདི་ལས་ལྷག་རྗེས་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བ་མ་བྱུང་བར་མདོན།

འདི་དང་སོག་མཚུངས་མེ་རོལ་རྣམ་སྤྱོད་གཏེར་སྤོད་དོ་རྗེ་གྲིང་པའི་གདུང་རྒྱུད་དུ་བྲགས་པའི་སྤོང་མ་དོ་རྗེ་གྲིང་པ་ཞེས་
སྟན་གྲིང་གཏེར་ཚེན་གྱི་སྤོང་མར་བཞུགས་པ་འདི་ལ་འབྲས་ལྷོད་ས་བྲག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྤོངས་གྱི་ཤར་སྤོགས་རི་ཀ་བ་ལི་ཁ་
སྤྱོད་པ་འདྲ་བ། མདུན་དུ་མཚོ་མེ་ལོང་འདྲ་བ། རུས་སྤྱོད་དབྱིབས་ཅན་གྱི་མ་བོང་ཁ་སྤོར་བསྟན་པའི་གནས་སུ་གདན་ས་
བཏབ་ཅེས་གཏེར་ཚེན་གྱི་ལུང་བསྟན་བཞིན་ཡབ་སྤེལ་ཞབས་སོར་བཏོད་དེ་དབང་འདུས་དོ་རྗེ་གྲིང་ཞེས་པའི་སྤེ་དཔོན་སྤྱག་བཏབ།
དེར་དོ་རྗེ་གྲིང་པའི་སྤོང་མ་བཀའ་འདུལ་སོགས་གཏེར་སྤོན་རྒྱལ་བོ་ལྷའི་གསུམ་པར་བསྤྱགས་པའི་ཟུང་གཏེར་གྱི་བསྟན་པ་དང་
སྟན་གྲིང་གཏེར་ཚེན་གྱི་འཇམ་དབལ་གཤིན་རྗེ་དྲེགས་འཛོམས་གྱི་སྤྱག་བཞེས་རྒྱན་སྤོལ་བར་མཛད་པ་ནས་བཟུང་གདུང་རྒྱུད་
དང་ཚོས་བརྒྱད་ད་ལྷའི་བར་མ་ཉམས་པར་བཞུགས།

གཏེར་ཚེན་གྱི་གསུང་རྣམ་ལས་འབྲས་ལྷོད་ས་གངས་སྤོང་སྤོང་མ་ཤུག་ཞེས་གསལ་བ་འདི་ཡིན་མིན་མ་དེས་ཀྱང་བཅོན་མཁའ་
སྤོང་མའི་མཚན་འཆད་ཞིག་གིས་ད་ལྷའི་རྒྱལ་ས་སྤོང་དོག་བྲོམ་གྱི་ཉེ་སྤོགས་བཅོན་མཁའ་སྤེ་དཔོན་རྒྱུད་ཅེ་ཞིག་བཏབ་པ་སྤེས་
གྱི་བར་ཡོད་ཚོད་ཀྱང་ད་ལྷ་ཤུལ་དེར་ཁ་ཆེའི་ལྷ་ཁང་ཞིག་དང་གཡས་གཡོན་གྲོང་སྤོང་ཞེས་ཞེས་ཡོད། མི་བརྒྱད་རིམ་གྱིས་འཕེལ་
བ་དེ་དག་གི་ཡིག་ཆ་ལ་ཞིབ་ལྷ་སྤྱོད་སུ་མཛད་བྱུང་མི་གསལ་པའི་དྲ་མགྱིན་དང་སྤོང་མའི་གསོལ་ཁ། གཞན་ཡང་བཅོན་
མཁའ་སྤོང་མའི་མཚན་ཅན་ཞིག་གིས་མར་གཏན་དུ་བཅོན་མཁའ་དཔོན་སྤྱག་བཏབ་སྤེ་གུ་རུ་ཚོས་དབང་གི་ཟུང་གཏེར་སྤོང་མ་
གསང་འདུས་སྤོང་གཏེར་རྗེའི་ཚོག་བྲིགས་སྤོང་སོ་རབ་གསལ་དང་སྤོང་གྲིང་དོར་སེམས་དང་དྲ་མགྱིན་སྤོང་ལས་དང་བཅས་པའི་
ཡིག་ཉོབ་ཅིག་འདུག་པ་གསར་རྒྱུད་མ་དེས་པས་ད་ལྷ་གཏེར་ཚེན་རྒྱ་གྲིང་པའི་དྲ་མགྱིན་གསང་འདུས་གྱི་སྤྱག་བཞེས་གྱི་རྒྱན་

གསར་བཅུགས་དང། གསང་ཚེན་སྐྱོད་ཡང་ཅེ་འི་མདུན་ངོས་ས་སྐྱོད་བཅའ་མཁར་དགོན་ཞེས་རྒྱུ་བྱེ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་ལྷ་ཁང་
བདག་གཅེས་ཀྱིས་གོང་མའི་སྤྱོད་བཞེས་ཀྱི་རྒྱན་སྦྱོང་བ་མེད་ཀྱང་འདི་སྤྱོད་ནས་བརྒྱད་པའི་བཅའ་མཁར་གྲུ་མའི་བརྒྱད་པ་
ཡིན་ཞེས་བྲིམ་ཚང་འགའ་ཞིག་མཚིས།

གཏེར་རྫོན་རྒྱལ་པོ་ལྟའི་གཉིས་པར་བསྐྱབས་པའི་གྲུ་རྩ་ཚོས་དབང་གི་གདུང་སྤུལ་འབྲུལ་བུལ་རིམ་བྱོན་ལས་ཇེ་གསང་
བདག་དོན་ཇེ་ཞེས་མཁར་གྲུབ་གཉིས་འཛོམས་ཀྱི་དམ་པ་ཞིག་ལྟོངས་འདིར་ཞབས་འཁོད་ཀྱིས་གདན་ས་རིན་ཚེན་སྤྱངས་གསང་
སྤྱགས་ཡང་ཅེ་སྤྱོད་བཏབ་སྟེ་བརྒྱད་འཛིན་གྱི་སྟེ་བཅུགས། ཡབ་མེས་གོང་མ་ཚོས་དབང་ཇེ་འི་ཟབ་གཏེར་གྲུ་མ་གསང་འདུས་
ལས་བྱང་ཉང་སྦོད་ཁྱ་ཚང་བ་སློབ་གྲོས་མཚོག་དོར་དང་བྱང་བདག་བད་སྟོན་ཇེ་འི་མཚན་པའི་ལམ་ཟབ་སྤྱང་བའི་གཏེར་ཚེན་གསལ་བྱེད་
དང། བཀའ་བརྒྱད་གསང་བ་ཡོངས་རྫོགས། རྒྱགས་ཇེ་ཚེན་པོ་ཡང་སྟོང་ཀུན་འདུས། རྫོགས་ཚེན་སངས་རྒྱས་མཉམ་སྦྲུལ་
ཏེ་སྤྱོད་ཇོགས་རྒྱགས་གསུམ། ཚོས་སྦྱོང་གི་གཙོ་བོ་མགོན་པོ་མ་ཡིང་དང་གཏེར་ཚེན་རྒྱ་སྤྱིང་པས་མཚན་པའི་དམ་ཅན་སྟེ་བདུན་
ཀྱི་སྦྱོང་གསོལ་རིན་ཚེན་སྟེང་བ་སོགས་ཀྱི་འཆད་ཉན་སྟོན་རྒྱུ་བྱི་སྟོལ་བཏོད་པར་མཚན་པ་ནས་བཟུང་ད་ལྟ་འང་གོང་མའི་སྤྱོད་
བཞེས་དང། གདུང་རྒྱུད་འབྲུལ་བུལ་འགའ་ཞིག་བཞུགས་བཞིན་པའོ།

གདན་ས་དེར་གྲུ་མ་སྟོན་ལས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་འབྲས་ལྟོངས་ཀུ་ཐོག་པ་ཨོ་རྒྱན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་དང། སྟོན་སྤྱིང་གཏེར་ཚེན་
ཇེ་སོགས་ཞབས་པད་མཉམས་པ་གསུམ་གྱིས་བསྟེན་ཏེ་རྒྱགས་དམ་ཉམས་བཞེས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཡབ་མེས་གོང་མའི་ཟབ་གཏེར་ལ་
གཙོ་བོར་མཚན་པས་གོ་འཕང་མཐོན་བོར་བཞུགས་པ་ཞིག་དང། གངས་ཅན་གྲུབ་པའི་དབང་སྤྱོད་ལྟ་བུ་བཅུན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་
མེད་ཅུལ་གྱི་རྒྱགས་སྤུལ་མཚོག་འབྲུར་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྲུལ་ཚོས་དབྱིངས་ལྷན་གྲུབ་ཀྱི་ཡང་སྟོན་དོན་ཇེ་དབང་ལྷན་ཅུལ་ཞེས་ལྟོངས་
འདིའི་བསྟན་འགྲུའི་ཕན་བདེ་སྟེལ་བར་བསྐྱབས་པ་དེའང་གྲུ་རྩ་ཚོས་དབང་གི་གདུང་མཐར་འབྲུངས་པར་གསལ་བས་སྟོས་
ཀྱི་བར་མཁར་གྲུབ་གཉིས་ལྷན་གྱི་གདུང་རྒྱུད་འགའ་མ་ཆད་པར་བྱུང་བར་མངོན།

འདི་དང་ཐོག་མཚུངས་ཅམ་ན་བདུ་ཡང་ཅེ་དང་གསང་སྤྱགས་ཚོས་སྤྱིང་གི་བར་གཏེར་རྫོན་རྒྱལ་པོ་ལྟའི་བཞི་པར་བསྐྱབས་
པའི་པདྨ་སྤྱིང་པའི་ཚོས་བརྒྱད་འཛིན་པའི་སྟེ་དགོན་ཞིག་ཆགས་པ་ནས་བཟུང་ས་གནས་དེར་ད་ལྟ་པད་སྤྱིང་ཞེས་རྒྱལ་
ཡོངས་ལྷ་སྐོར་བའི་འབྲུལ་སྤྱོད་འཛོམས་པའི་སྟེ་གནས་ཞིག་ཏུ་བྱུང། མཁའ་འགོ་གསང་སྤྱོད་གི་རི་མགོར་ལ་འོག་དགོན་ཞེས་
གྲུ་མ་ཨོ་རྒྱན་ཚེ་རིང་གིས་སྤྱོད་བཏབ་པ་ཡིན་མིན་མ་དེས་ཀྱང་དོར་སྤྱིང་གྲུ་མ་རིག་འཛིན་སྐོང་ཡངས་དང་ཐོག་མཚུངས་སུ་
གསལ་བས་ད་ལྟ་འདི་དག་ལས་མཚན་པའི་མི་བརྒྱད་ཡོད་ཤས་ཆེའང་གདན་ས་སྤྱོད་ལྟམ་ཞིག་ལྟམ་ཅམ་ཡང་མི་མངོན་པ་དང།
སྟེ་མ་ལ་འོག་དགོན་ཞིག་རལ་སོང་བའི་བཅུགས་ལྟམ་ཅམ་ལས་མི་འདུག་པས་འདུག་པདྨ་སྤྱིང་པའི་ཚོས་བརྒྱད་འཛིན་པའི་
ཇེས་འཇུག་མངོན་ཚེན་དོད་པ་སྤྱིངས་འདིར་མི་བཞུགས།

བྱང་འབྲས་ལྟོངས་སྤྱིང་གྲུ་བདུན་དགོན་ཐོག་སོ་སྟེང་མར་རྟེན་གཙོ་གསེར་ཟངས་ལས་གྲུབ་པའི་བྱང་བདག་བཀྱ་ཤིས་རྫོབས་རྒྱལ་
དང། ཀུན་གཟིགས་ལྟམ་ཚེན་པོ་སློབ་ཟུང་རྒྱ་མཚོའི་གཟིགས་སྤྱང་རྒྱ་ཅན་མའི་ཀམ་གྲུ་རྩའི་འདུ་སྤྱོད་བཞུགས་པ་དེ་རིག་

འཛིན་ལྷན་གྲུབ་གྱིས་བོད་ནས་གདན་ཞུས་རྒྱུ་ལྷན་གྱི་འདུག་ཀྱང་དེས་འདྲོངས་གྱི་ཡིག་ཆ་དང་བསྟན། བྱང་བདག་པོའི་
ཀམ་གྱུ་རྩའི་ཉམས་བཞེས་སྡོན་ཆད་ཆོས་སྡེ་དེར་ཡོད་དེས་པས་སྤྱིས་རྒྱན་ཆད་པ་ཡིན་ནམ་སྟམ།

ཕན་བཟང་དགོན་གྱི་བསྟན་རྒྱས་སྡོན་ལམ་མདོར་བསྟུས། བཀྲ་ཤིས་ཚེ་རིང་མཆེད་ལྷའི་གསོལ་བསྟུས། དེས་གསང་ཞི་
བདེ་སྲིད་གི་བཅན་ཚོད་རྩོ་བོ་འབའ་རའི་གསོལ་བསྟུས་བཅས་འདི་ལྷ་དགོན་རིག་འཛིན་ལྷན་གྲུབ་གྱི་ཡང་སྲིད་རིག་འཛིན་དབང་
རྒྱལ་རྩོ་རྩེ་དཔལ་བཟང་པོས་མཛད་པར་གསལ་བས་གོང་གི་ཀམ་གྱུ་རྩའི་འདྲ་སྒྱུ་དེ་རིག་འཛིན་དབང་རྒྱལ་རྩོ་རྩེས་གདན་ཞུས་
སམ་གོང་མས་གདན་ཞུས་རི་ལྷར་ཡང་བྱང་བདག་པོ་བཀྲ་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ་གྱི་ཟབ་གཏེར་གྱི་ཐུག་བཞེས་གྱིས་རྒྱན་ཡང་ལྷོངས་
འདིར་སྟོལ་དོད་ཅམ་བྱང་བར་མདོན།

གཞན་ཡང་ཀུ་མོག་པ་ཉག་རོང་བཞག་སླ་ཡེ་ཤེས་འབྲམ་པར་འབྲས་ལྷོངས་གནས་སྟོ་སྟེ་བའི་ལུང་གིས་ཟིན་པ་ལྷར་འབྲིང་
མཚམས་དྲང་ལུང་ཚོས་སྲིངས་པར་ཞབས་འཁོད་ཀྱང་འབྲས་ལྷོངས་འདིར་དངོས་སུ་ཞབས་བཅགས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་འསོ་ཅན་
དུ་གྲུར་གྱང་ཉིད་གྱི་སྟོབ་མའི་མཚོག་འབྲུར་སླ་མ་དགོངས་འདུས་ལུང་བསྟན་བཀའ་རྒྱ་མའི་ལུང་གིས་ཟིན་པ་ཀུ་མོག་པ་བསོད་
ནམས་རྒྱལ་མཚན་རྩེ་ལ་འབྲས་ལྷོངས་གནས་སྟོ་སྟེད་པར་བཀའ་བསྟུལ་བ་བཞེན་ཞབས་བཅགས། དེ་ཡང་ཀུ་མོག་པ་བསོད་
ནམས་རྒྱལ་མཚན་རབ་བྱང་བརྒྱད་པའི་མེ་ཁྱི་ (1466) རང་འབྲུངས། དབྱང་གུངས་ཉེར་དབྱར་ལེབས་པ་ཤིང་སྟག་ (1494)
ལོར་འབྲས་ལྷོངས་གནས་སྟོ་སྟེས་ཉེ་བབྱང་བྱ་ལྷའི་རིང་བཞགས་པར་རྣམ་ཐར་ལས་གསལ་བས་འདི་སྟོབས་ཚོད་སྟེམ་གཉིས་
པ་མངའ་རིས་རིག་འཛིན་ལེགས་ལྷན་རྩེ་སྟུ་མ་འབྲུངས་པས་རིག་འཛིན་ཚོད་སྟེམ་གྱི་རྩེས་སུ་འབྲས་ལྷོངས་གནས་སྟོ་གཉིས་
པ་ཀུ་མོག་པ་རྩེ་འདིས་སྟེས་པར་གསལ་བས་ལོ་རྒྱུས་གསར་པ་ཞིག་གི་དབུ་བརྟེས།

ཀུ་མོག་པ་སྟེས་ལུལ་འདིར་བསྟེད་རྩོགས་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་ཉམས་བཞེས་མཛད་ནས་བཞགས་སྟོབས་དབུས་སྟོགས་ཉིད་གྱི་
ཅ་བའི་སྟུ་མ་ཡེ་ཤེས་འབྲམ་པ་ཞིང་ཁམས་འཕོས་པས་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་འབྲས་ལྷོངས་འདིར་བབྱང་བྱ་ལྷའི་རིང་
བཞགས་ནས་དབུས་གཙང་དག་པའི་ཞིང་དུ་ཞབས་འཁོད། སྟུར་འབྲས་ལྷོངས་བརྒྱུད་ནས་ལེབས་པ་མ་དེས་ཀྱང་མོན་སྟུ་གྱོ་
སྟག་ཚང་སྟོགས་ཞབས་འཁོད་དེ་བསྟན་འགྲོའི་དོན་མཛད་པ་ནས་བཟུང་ལྷོངས་སྟོ་འབྲུག་སྟོགས་སུ་མོན་ཀུ་མོག་པ་ཞེས་
པའི་བརྒྱུད་འཛིན་ད་བར་ཡོད་ཤས་ཆེ་བས་དབུང་པར་བྱའོ།

རྩེ་འདིའི་སྟོབ་མ་ཀུ་མོག་རྣམ་གྲོལ་བཟང་པོས་ཀྱང་འབྲས་ལྷོངས་འདིར་ཐུག་རྩེས་ཆེ་བ་སྟོབས་ཅི་དགོས་ཀྱང་ཚད་ལྷན་གྱི་
ཡིག་ཆ་འདྲན་བྱེད་གྱི་ལུལ་ལས་རྒྱང་རིང་དུ་སོང་བས་འོལ་ཚོད་གྱིས་སྟོགས་པར་མི་སྟོ། རྩེ་ཀུ་མོག་པ་ཡབ་སྟེས་གཉིས་ནས་
བཟུང་རྣལ་འབྱོར་མཆེད་བཞིས་གནས་སྟོ་མ་སྟེ་བའི་བར་ཀུ་མོག་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་འཛིན་པ་ཐོ་ལེ་འབྲས་ལྷོངས་འདིར་ཡོད་པ་སྲིད་
མཐའ་མ་བཀག་པས་ལོ་རྒྱུས་མཁན་རྣམས་གྱིས་ད་དུང་ལེགས་པར་དབུང་འོས།

རྣལ་འབྱོར་མཆེད་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཀུ་མོག་ཚོས་རྩེ་ཀུ་ཏུ་བཟང་པོ་འདིའི་རྣམ་ཐར་སོགས་ཡིག་ཆ་རྩུར་ཅམ་མི་བཞགས་
པས་ད་བར་སུས་ཀྱང་རྩེ་བཞེན་འཆད་དཀའ་བར་ཡོད་ཀྱང་ལོ་གས་སྡོན་འབྲས་ལྷོངས་ཀུ་མོག་རྒྱུང་བའི་ཐུག་བཞེས་གྱི་ཚོས་

དབང་སྤྲོ་མ་གསང་འདུས་ཀྱི་ཡིག་རྙིང་གིས་མ་ཞིག་ལག་དུ་ལོན་པ་ལས་ཀུ་མོག་པ་བཞག་སྤྲོ་ཡེ་ཤེས་འབྲུམ། ཀུ་མོག་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་ནས་རིམ་པར་ཚོས་ཇི་ཀུན་དུ་བཟང་པོའི་བར་གྱི་བརྒྱུད་རྒྱུ་བྱུང་གསོལ་འདེབས་ལས་གསལ་བས་འབྲས་ལྗོངས་ཀུ་མོག་པ་འདི་ཁམས་ཀུ་མོག་དབྱུས་ལྷུང་དོ་ཇི་གདན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་མེད་ཇི་ལྟར་ཡང་། ལྷོ་མོན་འབྲུག་ཀུ་མོག་ནས་རིམ་པར་བརྒྱུད་པ་ཡིན་པར་ཐེ་ཚོམ་ཚད་པའི་གནས་རྒྱལ་གསར་པ་ཞིག་གསར་དུ་དོད་པ་ཁོ་བོས་སྤར་བསྐྱབས་པའི་མཁའ་སློང་འབྲས་མོ་གསོངས་སྤིང་ཡངས་པར་སྤར་སོག་གོང་གསུམ་གྱི་བརྒྱུད་འཛིན་མཚེད་རྒྱལ་དང་། ཀུན་གཟིགས་ལྷ་པ་ཚེན་པོ་སློང་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་སྤེས་སྤྱེ་འབྲུར་རྙིང་བསྐྱར་ལ་ཕྱག་རྗེས་བཀའ་དྲིན་ཆེ་རྒྱལ་འཛོམས་བ་བདུས་པའི་ངོ་མཚར་རྟོགས་བཤེད་སྤྲེལ་བཟང་ཐར་སྤིང་འདྲེན་པའི་ཤིང་རྟ་ལས་གསལ།

ལྷོ་བཙུན་ཀུན་བཟང་རྣམས་རྒྱལ་གྱི་ཞལ་སྤྲོ་ནས་སྤེས་ལུལ་སྤྱི་ནང་དུ་ཞབས་ལུན་རིང་མོ་ནས་ཆགས་པའི་ཚོས་ཇི་ཀུན་དུ་བཟང་པོ་ཞེས་གསུངས་པར་བརྟེན་ན་རྣལ་འབྱོར་མཚེད་བཞི་ལས་ཐོག་མ་འདིའི་ཕྱག་སྤོལ་དར་སྤྲོ་བ་འདྲེ་ཞིག་འདུག་པས་ལེགས་པར་དབྱུང་དགོས། གང་ལྟར་ཀུ་མོག་པ་ཚོས་ཇི་ཀུན་དུ་བཟང་པོ་འདི་མངའ་བདག་ཕྱུན་ཚོགས་རིག་འཛིན་ཇིའི་གདུང་སྤེས་བྱམས་པ་བསྐྱར་འཛིན་གྱི་ཡོངས་འཛིན་དུ་བཞུགས་ཤིང་། ལུག་བསམ་དུ་ཀུ་མོག་དགོན་ཕྱག་བཏབ་སྤྱེ་ཀུ་མོག་རྙིང་ལུགས་ཀྱི་ཕྱག་བཞེས་སྤྲོ་མ་གསང་འདུས། སྤྲོ་མ་དགོངས་འདུས། ཚོས་དབང་ཐུགས་ཚེན་ཡང་སྤིང་ཀུན་འདུས། རྟོ་སྤིང་རྟོ་མགོན་གསང་འདུས་མངའ་རིས་གཏེར་སློན་གར་དབང་སྤྲོ་བ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་དོར་སེམས་ཕྱགས་ཀྱི་མེ་ལོང་། ཕུར་པ་སྤྲོ་གྱི་རེག་གཙོང་དེ་མངའ་རིས་པའི་གཏེར་གསར་སོགས་སྤྱེ་འབྲུར་གཏེར་ཁ་གསར་རྙིང་ཚད་སྤྲོན་གྱི་ཕྱག་བཞེས་ཀྱི་རྒྱན་སྤེལ་བར་མཛད། ཁོན་ཀྱང་ཚོས་བརྒྱུད་འཛིན་པའི་སྤྱེ་ལུག་བསམ་ཀུ་མོག་དགོན་ཚམ་ལས་མི་བཞུགས་ཤིང་དེའང་ལྟོར་དམག་སྤྲེལ་པས་འཛོམས་རྒྱུན་གྱིས་ཤར་འབྲས་ལྗོངས་སྤྱོད་རྒྱུ་རྒྱུགས་གདན་ས་སྤོས་ཏེ་རིམ་པར་ཆགས་པ་སྤྱོད་ཀུ་མོག་དགོན་ཞེས་བྲགས་པ་ད་ལྟ་དར་རྒྱས་སྤྲོ་ལྷག་དུ་འགོ་བཞེན་པར་བཞུགས།

སྤྱེ་འདྲིར་སྤོན་ཕྱོན་ཀུ་མོག་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་ནས་རིམ་པར་བརྒྱུད་པའི་ཕྱག་སྤོལ་གོང་འཁོད་རྣམས་ཀྱི་དབང་ལུང་ཉག་ཕུ་བར་གུར་པ་ཇི་ལྟར་ཡང་དེ་སྤོགས་ཀྱི་དབུ་ཚོས་རྣམས་ཀྱིས་ཀུ་མོག་སི་དུ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོར་ཞུས་ངོར་ཀུ་མོག་མཁའ་ཚེན་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་དག་གི་དབང་པོའི་དངོས་སྤོབ་ཀྱི་ཕུ་བོ་གྲུབ་དབང་བྱ་བུ་སངས་རྒྱལ་དོ་ཇིའི་བཀའ་བཀོད་མཛད་པ་བཞིན་རྒྱུང་དགོན་དུ་ཞབས་འཁོད། བྱ་བུལ་རྗེས་གོང་མའི་ཕྱག་བཞེས་གང་ཡོད་ཀྱི་དབང་ལུང་གི་རྒྱན་ཡོད་མེད་ཐུགས་རྩོལ་ཚེན་བོས་མངའ་རིས་པའི་ཕུར་པ་ལྷ་བུའི་དབང་ལུང་གི་རྒྱན་ཕྱོགས་གང་དུའང་མེད་ངེས་སུ་གཟིགས་ཏེ་ཡིག་རྙིང་རྣམས་མཚོད་རྟོན་གྱི་གཟུངས་གཞུག་དང་། འགའ་ཞིག་ལྷ་ཁང་གི་བཞུ་རའི་ནང་བཞུགས་སུ་གསོལ་ནས་ཀུ་མོག་གཏེར་སྤོན་བདུད་འདུལ་དོ་ཇིའི་ཕུར་པ། སྤོང་གསལ་སྤིང་པོའི་ཞི་བྱོ་སྤྲེལ་གསུམ་འདུས་པ་སོགས་ཀྱི་ཕྱག་བཞེས་ཀྱི་རྒྱན་གསར་བཙུགས་མཛད་རྒྱལ་ཇི་ཉིད་ཀྱི་གསར་སྤྱིག་ཀུ་མོག་ཚོས་འབྲུང་རིན་པོ་ཚེའི་སྤོང་བ་ལྷ་བུའི་གཏེར་ལས་ཞིབ་པར་གསལ།

ཀུ་མོག་པའི་བརྒྱུད་འཛིན་གཞན་རབས་རྣམས་ཀྱི་ཡིག་ཆར་བརྟེན་པས་ཞིག་སྤིང་ཚོ་སྤྲོ་བ་རྒྱལ་བ་འདུས་པ། སྤོན་སྤིང་

ཚུ་རྒྱལ་ཡང་སྤིང་ཀུན་འདུས་སོགས་གྱི་དཔེ་རྒྱན་འདུག་པ་སྤོན་ཆད་འདི་དག་གི་ཉམས་བཞེས་གྱི་རྒྱན་ཡོད་རྒྱལ་མོས། ཡུག་
བསམ་ཀུ་ཐོག་པ་ཨོ་རྒྱན་ཚོས་གྱི་རྒྱ་མཚོ་ཡབ་སྲས་སྤྱིན་སྤིང་གཏེར་ཆེན་གྱི་སྐོལ་མར་བཞུགས་ཤིང་འབྲས་ལྷོད་ས་འདིར་དེ་
སྐབས་རྗེང་བསྟན་དགའ་དུ་འདེགས་པའི་སྤྱིས་ཆེན་མང་དུ་བཞུགས་ཀྱང་སྤྱིང་རྗེང་མའི་ལྷ་བྱུང་རང་རྐང་རྒྱགས་པ་འཆད་ཉན་
གྱི་སྐོ་ནས་ཇི་བཞིན་གཏེར་ལ་འབེབས་མཁའ་པ་ཀུ་ཐོག་པ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ལས་མི་བཞུགས་ཞེས་བསྟགས་བཅོད་རྒྱ་
ཆེར་མཛད་རྒྱལ་སྤྱིན་གཏེར་རྗེའི་གསུང་ལས་གསལ། འོན་ཀྱང་རྗེང་བསྟན་གྱི་གོགས་ཆགས་བདོ་བ་ལྷ་བྱུང་ཀུ་ཐོག་པ་
ཡབ་སྲས་བགྲང་བྱ་འགའ་ཅམ་ནས་དགོངས་པ་ཞིང་ཁམས་སྤ་སྤོགས་པར་གསལ། ཀུ་ཐོག་པའི་སྤྱིན་གྲོལ་རང་རྐང་རྒྱགས་
པའི་བརྒྱུད་པའང་སྤ་མ་གསང་འདུས་ལས་བྱང་ནག་འགྲོས་མ་ལས། བཞག་སྤ་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་བ། རྒྱལ་ཚབ་བསོད་
ནམས་རྒྱལ་མཚན། རིག་འཛིན་གསང་སྟགས་རྒྱལ་མཚན། སྤྱལ་སྤྱ་ཨ་ལས་རྒྱ་མཚོ། ཨོ་རྒྱན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་པོ། འདྲན་
མཚོག་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ། ཨོ་རྒྱན་ཚོས་གྱི་རྒྱ་མཚོ། མཚུངས་མེད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན། སྤྱལ་སྤྱ་ནམ་མཁའ་ཚོ་དབང་།
སྤྱལ་སྤྱ་སྐོ་གྲོས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་བར་གསལ། ཀུ་ཐོག་པའི་ཉམས་བཞེས་གྱི་གཙོ་བོར་བྱུང་བ་ཡང་སངས་སྤིང་སྤ་མ་
དགོངས་འདུས། ཚོས་དབང་སྤ་མ་གསང་འདུས། ཐུགས་ཆེན་ཡང་སྤིང་ཀུན་འདུས། ཉང་གཏེར་དྲག་པོ་དམར་ཆེན་བདེ་
བཤེགས་འདུས་པ། རད་སྤིང་ཐུགས་སྤྱབ་ཡང་སྤིང་འདུས་པ། ཉ་མགྲིན་གསང་འདུས། མངའ་རིས་བར་ཆེན་གྱི་ཚོ་སྤྱབ་ཡེ་
ཤེས་འོད་མཚོག། །ཉང་གི་ཐུགས་ཆེན་འགྲོ་འདུས་སོགས་བཞུགས་པར་གསལ།

མངའ་རིས་གཏེར་སྤོན་གར་དབང་སྤ་བ་རྒྱལ་མཚན་འདི་ཚོད་ལྷེམ་ཅན་གྱི་གཏེར་ཞབས་སྤོང་བར་གསལ་བ་བཞིན་ཚོད་ལྷེམ་
བས་ཡང་གཏེར་དུ་སྤས་པ་དོར་སེམས་ཐུགས་གྱི་མེ་ལོང་འདི་ཤིན་ཏུ་ཟབ་པར་བསྟགས་པ་ལྷར་ཚོས་བདག་ཡིན་མིན་མ་དེས་
ཀྱང་མངའ་བདག་སེམས་པ་སྤན་ཚོགས་རིག་འཛིན་རྗེའི་གསུང་སྤས་ཚོས་རྒྱལ་བྱམས་པ་བསྟན་འཛིན་ཡང་གཏེར་སྐོལ་དུ་བཞུགས།
དོར་སེམས་ཐུགས་མེའི་དབང་ལྱང་ཟབ་བྲིད་གྱི་རྒྱན་ལྷོད་ས་འདིར་རིམ་བར་སྤེལ་བ་ལྷིས་བར་བཞུགས་ཤིས་ཆེའང་ད་ལྷ་ནི་སྤྱབ་
འཕྲིན་སྟག་བཞེས་གྱི་སྐོལ་མི་བཞུགས་ཀྱང་དཔེ་རྒྱན་ཁྱེད་ས་ལྷན་དོར་སེམས་ཐུགས་གྱི་མེ་ལོང་པོད་གཅིག། །ཟབ་དིག་ཚོས་
དཀྱིངས་རང་གསལ་པོད་རྒྱང་གཅིག་བཅས་བྲིས་མ་སྤྱས་དག་རྒྱལ་དབང་མངའ་བདག་ཡབ་སྲས་གྱི་སྟག་དཔེ་ལྷོ་འབྲས་ལྷོད་ས་
ནམ་རྒྱལ་ལྷ་ཅེ་དགོན་དུ་བཞུགས་ཀྱང་འདུས་བྲས་གྱི་རང་མཚང་སྤོན་པས་དཔེ་རྒྱན་སྤེལ་བར་མན་དཀའ་ཅམ་མཚེས།

ཀུ་ཐོག་སྟགས་གསར་བཅོས་མ་མཛད་མོད་དོར་སེམས་ཐུགས་གྱི་མེ་ལོང་། ལུར་བ་སྤྱི་གྱི་རིག་གཙོད་སོགས་གྱི་སྟག་བཞེས་
གྱི་རྒྱན་ཡོད་པར་གསལ་བས་ཀུ་ཐོག་པ་ཚོས་རྗེ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོའང་མངའ་རིས་གཏེར་སྤོན་འདིའི་སྐོལ་མར་བཞུགས་སམ་སྤམ།
གཞན་ཡང་སྐོལ་དཔོན་ཨོ་རྒྱན་སངས་རྒྱས་གཉིས་པའི་དགོངས་བཞེད་གྱི་མཐར་ཐུག་མཐོང་ཐོས་དྲན་རིག་གྲོལ་བར་བསྟགས་
པའི་བོད་ལུལ་ས་འོག་ཀུན་གྱི་གཏེར་གཅིག་གསེར་ཚོས་སྤ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པ་ཞེས་གཏེར་ཆེན་སངས་རྒྱས་སྤིང་པའི་
ཟབ་གཏེར་ལས་སྤོན་པའི་སྤྱིས་བཅས་སྤྱབ་ཆེན་དང་། སྤོང་ཚོག་སོགས་གྱི་སྟག་བཞེས་གྱི་རྒྱན་འབྲས་ལྷོད་ས་གནས་མཐིལ་
བྲག་དཀར་བྲག་ཤིས་སྤིངས་སྤན་ཚོགས་རིག་འཛིན་དགའ་ཚལ་གྱི་གཙོས་སྟགས་མཐར་ཀུན་ནས་ཁོལ་བྱ་ཁོལ་བྱར་དར་རྒྱས་

སྐྱེ་ལྷག་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་པའོ།།

སྐྱས་པ།

འདིས་མཚོན་དུས་གསུམ་རྣམ་དཀར་སྤང་བོ་རྣམས།།

གཅིག་ཏུ་ཕོན་བསྐྱེམས་བདག་གཞན་མར་གྱུར་འགྲོ།།

མངོན་མཐོ་ངེས་ལེགས་དཔལ་གྱི་འབྲོར་བས་འཚོ།།

མཐར་ཐུག་ཀུན་བཟང་གཏན་སྲིད་ཟིན་པར་ཤོག།

ཕུན་ཚོགས་དགེ་བཅུས་རྒྱན་བའི་སྐྱས་ཡུལ་འདིས་མཚོན་པའི།།

རྒྱལ་བསྐྱན་ཁྲར་དུ་མངོས་པའི་བསྐྱན་འཛིན་སྐྱེས་ཆེན་རྣམས།།

མངོན་འབྱིན་མཁའ་ལྷ་ར་ཁྲབ་ལས་ལྗོངས་འདིའི་ལུས་ཅན་ཀུན།།

ཟབ་གསང་ཡིད་བཞིན་ནོར་ལ་སྦྱོད་པའི་བཀྲ་ཤིས་ཤོག།

བཀྲ་ཤིས་ལྷག་བསམ་དག་པའི་དགེ་ཚོགས་གྱིས།།

བཀྲ་ཤིས་སྐྱས་ཡུལ་ཀུན་གཙོ་འབྲས་ལྗོངས་འདིར།།

བཀྲ་ཤིས་མཁན་སྦྱོབ་ཚོས་གསུམ་རིང་ལུགས་ཆེ།།

བཀྲ་ཤིས་ས་གསུམ་ཁྲབ་ལ་རྟག་བརྟན་ཤོག།

ཅེས་མཁའ་སྦྱོད་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་སྲ་འགྲུར་རྙིང་མའི་ཕུག་བཞེས་རགས་རིམ་གྱི་སྲོལ་བཏོད་རྒྱལ་རབ་གསལ་དུན་པའི་
མེ་ལོང་ཞེས་པ་འདི་སྲ་འགྲུར་རྙིང་མའི་གྲལ་མཐར་སྐྱེས་པ་འབྲས་གཞུང་སྲ་འགྲུར་ཆེས་མཐོའི་གཙུག་ལག་སྦྱོབ་གཉེར་ཁང་གི་
སྦྱོབ་སྦྱི་འགན་འཛིན་ལས་ཐོག་པ་མཁན་ལྷ་ཆེ་རིང་ཞེས་འབོད་པ་དེས་རབ་བྱུང་བཅུ་བདུན་པའི་ཀུན་འཛིན་ཞེས་པ་ས་མོ་བྱི་བའི་གྲོ་
བཞིན་རྒྱ་བའི་ཡར་ཆོས་གཅིག་གི་ཉིན་ཚོགས་པར་བགྲིས་པའི་ཡི་གེ་འདུ་བྱེད་རྩིས་རིག་སྐྱེ་བའི་སྦྱོབ་དགེ་ཀམ་ཚེ་རིང་གིས་སོ།།

༡། །བཅོམ་ལྷན་རིག་རལ་ (1227-1305) གྲིས་བསྐྱེགས་པའི་བཀའ་བསྟན་དཀར་ཆག་
 “བསྟན་པ་རྒྱས་པ་རྒྱན་གྱི་ཉི་འོད་” ཅེས་བྱ་བའི་ནང་དོན་དོ་སྟོན་མདོ་ཅམ་གྲུང་བ།

དོག་འདུལ་བའི་བསམ་གཏན།

༡། །སངས་རྒྱས་ཤུག་རྒྱབ་པའི་བསྟན་པ་རྒྱ་གར་ནས། སྤེལ་དཀར་གྱི་ལོ་ལྔ་ལ། འབར་མ་སོགས་འཕགས་པ་གནས་
 བརྟན་སྡེ་པའི་བསྟན་པ་དར་བྱུང་ཡོད་པའི་ལྷལ་གྱུ་དེ་དག་ཏུ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཤུག་རྒྱབ་པས་གསུངས་པའི་ཐོག་པ་རྒྱུང་དུ་
 བཀའ་ལྷེ་ལོ་སྐད་ཏུ་བཞུགས་པ་རྣམས་ཇི་ལྟར་བོད་པས་སྐགས་གྱི་གཞུངས་རྣམས་ལེགས་སྐྱར་གྱི་སྐད་སོར་བཞག་བོད་ཡིག་
 ཐོག་ཡིག་བསྐྱར་བྲལ་པ་དེ་བཞིན་ལྷལ་གྱུ་སོ་སོའི་ཡི་གེའི་ཐོག་ཡིག་བསྐྱར་བྲལ། རྗེ་སྟོན་གསུམ་ཏུ་དབྱེད། ལོ་རིམ་
 བསྐྱེགས་ནས་སྐྱེགས་བམ་ཏུ་བཞེངས་པ་ལ་སྡེ་སྟོན་གསུམ། ཞེས་པའི་ཐ་སྟོན་བཏགས། རྒྱ་ནག་སོམ་སངས་རྒྱས་གྱི་གསུང་
 བཀའ་དང་དགོངས་འགྲེལ་བསྟན་བཅོས་རྒྱ་སྐད་ཏུ་བསྐྱར་བ་དང་། རྒྱའི་མཁས་པས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་སྐྱོགས་
 གཅིག་ཏུ་བསྐྱས། ལོ་རིམ་བསྐྱེགས་ནས་སྐྱེགས་བམ་ཏུ་བཞེངས་པ་ལ་སྡེ་སྟོན་ཆེན་མོ། ཞེས་པའི་ཐ་སྟོན་བཏགས།

བོད་པས་སངས་རྒྱས་གྱིས་གསུངས་པའི་ཐོག་པ་ཆེ་རྒྱུད་གི་བཀའ་བོད་སྐད་ཏུ་བསྐྱར་བ་རྣམས་སྐྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས།
 ལོ་རིམ་བསྐྱེགས་ནས་སྐྱེགས་བམ་ཏུ་བཞེངས་པ་ལ་བཀའ་འགྲུར། ཞེས་དང་། དེའི་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་དང་།
 གཞན་ཡང་རྒྱ་གར་ཁ་སྐྱ་ཅན་གྱིས་མཛད་པའི་རྒྱ་བཟོ་གསོ་བ་རིག་པ་སོགས་རིག་པའི་གནས་གྱི་བསྟན་བཅོས་བོད་ཏུ་བསྐྱར་
 བ་སྐྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས། ལོ་རིམ་བསྐྱེགས་ནས་སྐྱེགས་བམ་ཏུ་བཞེངས་པ་ལ་བསྟན་འགྲུར་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོན་བཏགས་
 མོ།

བཅོམ་ལྷན་འདས་གྲིས་གསུངས་པའི་བཀའ་དང་། རྒྱ་གར་ཁ་སྐྱ་ཅན་གྱི་བསྟན་བཅོས་བོད་སྐད་ཏུ་ཇི་ཅམ་བསྐྱར་བ་དེ་ཅམ་
 མི་འཛམ་གྲིང་ལྷལ་གྱུ་གཞན་གང་གི་འདུལ་སྐད་ཏུ་བསྐྱར་བ་མེད།

དེ་དོན་དང་། དེའི་ཉེ་འདྲེས་ཉི་མ་ལ་ཡའི་རི་བརྒྱུད་རྒྱ་གར་གྱི་ལྷལ་གྱུ་ཀུན་དང་། དེ་བཞིན་འབྲུག་དང་། སོག་སོ་སོགས་
 ཀུན་ལ་ཐུན་མོང་ཡོད་པའི་བཀའ་འགྲུར་དང་། བསྟན་འགྲུར་ཞེས་བོད་གྲངས་བརྒྱ་ལྷག་གསུམ་ལྷག་ཅམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་
 འདི་མི་སྐྱེ་ལོ་དུས་རབས་བདུན་པ་ནས་བརྒྱ་ལྷག་བཅོ་བརྒྱུད་ཅམ་བར་ལོ་དོ་ཆེག་སྟོང་ལྷག་པ་དེའི་དུས་ལྷན་ལ་ལོ་བཅ་བརྒྱ་ལྷག་
 བཟུལ་བས་ལྷལ་དུས་གནས་སྐབས་ཐ་དང་པར་བསྐྱར་བའི་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་གྱི་ཆོས་ཆོན་ལྟ་སྟོང་བཟུལ་བ་རྣམས་གྱི་དཔེ་རྒྱན་
 མི་ཉམས་བདག་གཅེས་དང་། བསྟན་རྒྱན་སྲིད་མཐར་གནས་སྲིད་བསྟན་འཛིན་གྱི་སྐྱེས་བུ་དུ་མས་སྐྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་ནས་
 བསྐྱེགས་པ་ཞིག་མེད། དེ་ཡང་རིམ་ཅན་དུ་རྒྱུད་བཞིག་ལས་ལྷལ་དུས་དང་གནས་སྐབས་གཅིག་ཏུ་རྒྱུད་བ་མིན།

དེ་ཡང་ཆོས་རྒྱལ་སྟོང་བཅོན་སྐྱམ་པོ་ནས་སྐྱང་དར་མས་བསྟན་པ་བསྐྱབས་པའི་བར་ལོ་གྲངས་ཉིས་བརྒྱ་ཅམ་གྱི་རིང་

དེར་བོད་དུ་བྱམ་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་བརྗེ་ཏམ་ཁས་པ་གྲགས་ཆེ་བ་ཉེར་གསུམ་ཙམ་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཐོན་མི་སམ་གྱོ་ར་ནས་
ནམ་མཁའ་སྐོང་གི་བར་ལོ་རྒྱུ་བ་མཁས་པ་ལྟ་བུ་ཅ་དུག་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་གར། རྒྱ་ནག། བ་ལི་འི་སྐད་ལས་རྒྱལ་
བའི་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་དུ་མ་བོད་ཀྱི་སྐད་དུ་བསྐྱར། དེ་ལྟར་བསྟན་པ་སྔ་དར་གྱི་སྐབས་སུ་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་བོད་
སྐད་དུ་བསྐྱར་ཐིན་པའི་དཔེ་ཚན་རྣམས་ཁ་འཐོར་བོར་བརྒྱབ་དུ་མ་སོང་བར་བསྟན་རྒྱུ་སྲིད་མཐའི་བར་གནས་ཤིར་པོ་བྱང་
དང་གཙུག་ལག་ཁང་གང་དུ་དཔེ་ཚན་གང་བཞུགས་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱི་མཚན་བྱང་། གཞུང་ཚད། གོ་རིམ་ལེགས་པར་
བསྐྱབས་ནས་དཀར་ཆག་རིམ་བར་བཀོད་པ་ནི། ཚོས་རྒྱལ་བྱི་ལྷེ་སྲོང་བཙུན་སངས་ན་ལེགས་མཛེང་ཡོན་གྱི་སྐུ་རིང་ལོ་རྒྱུ་བ་
སྐུ་བ་དབལ་བཅེགས། ཚོས་ཀྱི་སྣང་པོ། ཅུངས་དེ་བེན། དབལ་གྱི་ལྷན་པོ་སོགས་ཀྱིས་འཕང་ཐང་ཀ་མེད་ཀྱི་གཙུག་
ལག་ཁང་དུ་བཞུགས་པའི་གསུང་རབ་རྣམས་ལ་ཚིག་བར་བརྒྱད་བརྒྱད་ལ་ཚིག་ཀང་རེ་རེ། དེ་བཞི་ལ་སོ་ལོ་ཀ། དེ་སུམ་
བརྒྱལ་བམ་པོའི་ཚད་དུ་བྱས་ཏེ་གྲངས་དེས་གཞུགས་པའི་ཐེམ་བྱང་མ་འབྲུལ་བར་ཚོས་ཚན་འདི་དང་འདི་ལ་སོ་ལོ་ཀ་དང་།
བམ་པོ་གྲངས་འདི་དང་འདི་ལོ། ཞེས་བཀོད་པ་ལ་དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མ། ཞེས་གྲགས། བོད་ལ་དམ་པའི་ཚོས་འབྱུར་
རོ་ཚོགས་ཤོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱབས་པའི་དཀར་ཆག་ཐོག་མ་ཡིན་པར་བཞེད།

ཡང་བཙན་པོ་སངས་ན་ལེགས་མཛེང་ཡོན་གྱི་དུས་སུ་ལོ་རྒྱུ་བ་སྐུ་བ་དབལ་བཅེགས་དང་། ཚོས་ཀྱི་སྣང་པོ། ཅུངས་དེ་བེན།
དབལ་གྱི་སྣང་པོ་སོགས་ཀྱིས་པོ་བྱང་མཚེས་ཕུ་ན་བཞུགས་པའི་གསུང་རབ་ཤོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱབས་ཏེ་དཀར་ཆག་ཏུ་བཀོད་
པ་ལ་དཀར་ཆག་མཚེས་ཕུ་མ། ཞེས་དང་།

དེའི་རྗེས་སུ་ཡང་ལོ་རྒྱུ་བ་སྐུ་བ་དབལ་བཅེགས་དང་། འཁོན་སྲུང་དབང་པོ་སྲུང་སོགས་ཀྱིས་སྲོང་ཐང་ལྷན་དཀར་གྱི་པོ་

1 རྒྱ་ཚེན་ཚུལ་བྱིམས་རིན་ཚེན་གྱིས་བསྐྱབས་པའི་ལྷེ་དགེ་བསྟན་འབྱུང་དཀར་ཆག་སོགས་བོད་ཀྱི་བཀའ་བསྟན་དཔར་མའི་དཀར་ཆག་པལ་མོ་ཚེས་
འདི་ལྟར་གསལ་བྱང་། དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མའི་དཔེ་དེང་དེབ་གཞུགས་དཔར་བསྐྱར་བྱུང་བ་དེའི་དབྱར། བོད་ཁམས་སུ་རྣམ་ཐོག་པ་ཆེ་ཚུང་གི་
མདོ་སྡེ་དང་བསྟན་བཅོས་ལ་སོགས་པ་སྔ་སྐད་དུ་བསྐྱར་ཞིང་རྒྱ་ཚེན་གཏན་ལ་དབབ་པའི་མཚན་དང་། བམ་པོ་དང་། ལྷ་ལོག་གི་གྲངས་སྐྱེ་བྱུར་
བ་ན་བྱང་བུ་ཞིག་མཚེས་པ་གཏན་ལ་མ་ཐབ་ནས། སྐད་ཀྱིས་བྱིའི་ལོ་ལ་པོ་བྱང་འཕང་ཐང་ན་བཞུགས་པའི་སྣོན། སྐྱ་སྐྱར་གྱི་བྱ་བམ་རྩེ་
དབལ་བཅེགས་ལ་སོགས་པས་གཡར་སྤར་རྣམས་བསྐྱར་ཞིང་རྒྱ་ཚེན་བྱིས་པའི་མཚན་བྱང་རྣེད་ཞིག་མཚེས་པས་གཞི་བརླང་ལྟེ། ལྷོ་སྣོན་མཚན་
བྱང་མཚེས་པ་དང་ཡང་གཏུགས། རྣམས་ཡང་བསྟན་ནས་རྣམས་སྡེ་གཅིག་ལ་མཚན་ཉིས་རིམ་དུ་བྱུར་པ་ཡང་སྤང་། ལྷར་མ་རྒྱུད་པ་ཅི་མཚེས་
པ་བསྟན་ནས། བོད་ཁམས་སུ་རྣམས་བསྐྱར་ཞིང་རྒྱ་ཚེན་བྱིས་པའི་མཚན་དང་། བམ་པོ་དང་། ལྷ་ལོག་གི་གྲངས་གཏན་ལ་ཐབ་སྡེ་དཀར་ཆག་
སྐད་པེར་གྱིས། ཞེས་གསལ་བ་ལས་དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མ་དེ་བཞིན་བྱིའི་ལོར་ཤོགས་བསྐྱབས་བྱས་པ་ཤེས་པོ། བྱི་ལོ་དེ་ཡང་བཙན་པོ་བྱི་
ལྷེ་སྲོང་བཙུན་སངས་ན་ལེགས་མཛེང་ཡོན་གྱི་སྐུ་རིང་ལོ་རྒྱུ་བའི་ ༧༡༥ ལོར་སྐྱ་སྐྱར་བམ་པོ་གཉིས་པ་ཤོགས་བསྐྱབས་བྱས་པའི་རྗེས་ཀྱི་
བྱི་ལོ་ཡིན་དགོས་པར་འདུག །གང་ལ་ཞེ་ན། དཀར་ཆག་འདིར་སྐྱ་སྐྱར་བམ་གཉིས་རྒྱུད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་པོ། བྱི་ལོ་ ༧༡༥ རྗེས་ལྷེ་ལོ་ ༧༡༦
ལོར་བྱི་ལོ་འཁེལ་རུང་དེ་སྐབས་བཙན་པོ་བྱི་ལྷེ་སྲོང་བཙུན་སྐུ་འཚོ་བཞུགས་ཡོད་པར་སྐྱེང་བས་དབྱུང་དགོས་པར་སྤང་ངོ་།

2 མཚེས་ཕུ་མའི་དཔེ་དབར་རྣེད་སོན་མ་བྱུང་བས་ལོ་ཚིགས་དང་ནང་དོན་དབྱུང་པའི་གཞི་མེད་དོ།

བྱང་ཆེན་པོ་ན་བཞུགས་པའི་བཀའ་དང་བསྐྱེད་བཅོས་འགྲུལ་རོ་འཚལ་བམ་པོ་དང་། ཤོ་ལོ་ཀའི་གྲངས་སུ་འདི་དང་འདི་མཆིས།
ཞེས་དེས་པར་གཏན་ལ་ཐབ་ཟེན་པ་རྣམས་ཀྱི་མཚན་བྱང་དཀར་ཆག་དུ་བཏབ་པ་ལ་དཀར་ཆག་ལྡན་དཀར་མ་གྲགས། འདི་
གསུམ་ལ་སྡོན་གྱི་དཀར་ཆག་ཆེན་མོ་གསུམ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ཡིན་ནོ། །དཀར་ཆག་དེ་དག་མཚན་བའི་སྐབས་སུ་
གསང་སྤྲུགས་ནང་གི་རྒྱུད་སྡེ་ཟབ་མོ་རྣམས་གསང་ནས་སྦྱོང་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བུ་རྒྱུད་སྤྲུགས་རྒྱུད་སྡེ་ལོ་མཚན་གཏོགས་པ་རྣམ
ས་ལས་སྐྱེད་གྱི་རྒྱུད་རྣམས་ཡོངས་གྲགས་ཐེམ་བྱང་དུ་མ་བཏབ་པོ།

དེ་ནས་བཅོན་པོ་གྲུང་དར་མས་ཆབ་སྲིད་བསྐྱེད་པའི་དུས་ལོ་བཅུ་གྱིས་ཚས་བསྐྱར་བའི་བྱ་བཤིག་སྡེ་བསྐྱར་འགྲོ་ལ་ལུས།
བཅུན་པ་རྟགས་འབོར་དུ་མ་འདོད་པ་ཀུན་མདའ་གཞུང་གསང་བསྐྱར་ནས་རྩོམ་པ་ལ་བཏབ་དང་། མི་ཉན་བ་རྣམས་བསང་། བརྗི་
ཏལ་ལ་ཡུལ་དུ་བསྐྱེད། ལོ་རྒྱུ་བ་སལ་ཆེར་བྱོས། གསེད་པ་བཀྱི་སྡེ་ཉང་ཉིང་དེ་འཛིན་བཟང་པོ་དང་། མ་རིན་ཆེན་མཚོག་
ལ་སོགས་བསང་དེ་བསྐྱེད་པར་ཉམས་གུད་ཆེན་པོ་བྱུང་བས་བཀའ་དང་བསྐྱེད་བཅོས་བསྐྱར་བ་རྣམས་འཛོམ་།

དེ་ནས་བསྐྱེད་པ་སྤྱི་དར་གྱི་སྐབས་མངའ་རིས་ཚས་རྒྱལ་ལྡན་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་དུས་ལོ་རྒྱུ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་ (985-1055)
དང་། རྒྱ་བཅོན་འགྲུལ་སེང་གེ །ནག་ཚོ་ལོ་རྒྱུ་བ་ཚུལ་བྲིམས་རྒྱལ་བ། འབྲོག་མི་ལོ་རྒྱུ་བ་དུག་ལེ་ཤེས། མར་བཙུགས་
ཀྱི་སྤོ་བྲོས། རོག་སྤོ་ལྡན་ཤེས་རབ་སོགས་རྒྱ་གར་ལ་ཐེབས། རོ་བོ་རྗེ་དཔལ་ལྡན་ཨ་ཏི་ཤ་སོགས་རྒྱ་གར་གྱི་བམྱི་ཏེ་མང་པོ་
བོད་ལ་གདན་དྲངས་ནས་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྐྱེད་བཅོས་མང་དུ་བསྐྱེད། འོན་ཀྱང་དུས་དེ་སྐབས་རིན་
ཆེན་བཟང་པོས་རང་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱེད་བ་དང་། རྒྱ་ཆེན་བྱས་པ། བཅོས་ནས་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་ཚས་ཚན་གྱི་དཀར་ཆག་ཅིག་དང་།
ནག་ཚོ་ལོ་རྒྱུ་བས་རོ་བོ་རྗེ་དཔལ་ལྡན་ཨ་ཏི་ཤས་བསྐྱེད་བ་དང་། རྒྱ་ཆེན་བྱས་པ། བཅོས་ནས་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་ཚས་ཚན་
གྱི་དཀར་ཆག་ཅིག་བཏབ་པ་ཅམ་ལ་སྡེ་དར་གྱི་སྐབས་སུ་བསྐྱེད་ཟེན་པ་དང་། སྤྱིས་སུ་བསྐྱེད་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཕྱོགས་གཅིག་
དུ་བསྐྱེད་ནས་དཀར་ཆག་དུ་བཏབ་པ་མེད།

3 ཀུན་མཁྱེན་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེས་མཚན་པའི་ཚས་འབྱུང་གསུང་རབ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་མཛོད་དུ། འབྲུག་གི་ལོ་ལ་པོ་བྱང་ལྡན་དཀར་ན་བཞུགས་པའི་
སྟོན་སྐྱེ་བསྐྱར་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་དཔལ་བཅེགས་དང་། འཁོན་ལྷའི་དབང་པོ་སྤྱང་ལ་སོགས་བས་བོད་ཁམས་སུ་དམ་བའི་ཚས་འགྲུལ་རོ་འཚལ་གྱི་
མཚན་བྱང་། བམ་པོ་དང་། ཤོ་ལོ་ཀའི་གྲངས་དུ་མཆིས་པ་གཏན་ཐབ་རྣམས་དཀར་ཆག་དུ་བྲིས་པོ། །དེ་ནས་ཨམརྟུ་བོ་རྗེ་ས་ཏའི་ཞལ་ནས་བོད་དུ་
སྤྱེགས་ནི་མི་འབྱུང་གི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་ཉིད་ཁ་གཉིས་སུ་ཁ་གྲེས་ནས་ཚོད་པར་འགྲུར་བས་དའི་ཚོང་འཛི་སྐོབ་མ་ཀལ་ལ་ཤི་ལ་སྐྱེད་དྲངས་
ལ་ཚོད་པ་བྱེད་དུ་རྒྱག་ཅིག་བྱས་པས་ཚོད་པ་ཚོས་སྤྲུགས་སུ་ཞི་བར་འགྲུར་རོ། །ཞེས་ལུང་བསྐྱེད་ཉེ་དྲུག་པུག་བུ་སྡེ་ཞི་བར་གསེགས་པོ།
ཞེས་གསུངས་པོ། །དེ་ལྟར་ན་ལྡན་དཀར་མ་དེ་ཨམརྟུ་བོ་རྗེ་ས་ཏུ་སྐྱེ་མ་གྲོངས་གོང་དང་། ཀམ་ཤི་ལ་བོད་ལ་མ་ཐེབས་གོང་གི་འབྲུག་ལོ་རྒྱུ་ལོ་
༡༡༦ ཡང་ན་ ༡༧ གང་དུང་ལ་ཕྱོགས་བསྐྱོགས་བྱས་པར་གསུངས་ཀྱང་། ཀམ་ལ་སྤྱི་ལས་རྒྱའི་ཏེ་གང་ཚོད་བས་ཐམ་པར་བྱས་ནས་བཅུ་མས་
པར་གྲགས་པའི་བསྐྱེད་བཅོས་སྟོན་པའི་རིམ་པ་གསུམ་དཀར་ཆག་ལྡན་དཀར་མར་གསལ་འདུག་པས་བུ་སྟོན་ཚས་འབྱུང་ལྟར་ལྡན་དཀར་མ་
བཅོན་པོ་བྲི་སྡེ་བཅོན་གྱི་སྐྱེ་དུས་བསྐྱོགས་པ་དང་། དཀར་ཆག་ཆེན་མོ་གསུམ་གྱི་ཐོག་མ་ཡིན་པར་བཤད་བའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་དང་མི་མཐུན་
པའི་གཏམ་དུ་སྦྱང་ངོ།

དེ་ནི་སྐབས་སུ་བབས་པ་བཅོམ་ལྷན་རིག་པའི་རལ་གྱིས་མཛད་པའི་དཀར་ཆག་ “བསྟན་པ་རྒྱས་པ་རྒྱན་གྱི་ཉི་འོད།”
གྱི་དོ་སྙེད་མདོ་ཚམ་གྲོང་བར། ལྷིས་དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་སྤྱད་ཆར་སྐར་ཐང་གི་མཁས་པ་བཅོམ་ལྷན་རིག་པའི་རལ་
གྱི་དང་། དབྱས་པ་སློབ་གསལ་བྱང་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས། ལོ་རྒྱ་བ་བསོད་ནམས་འོད་ཟེར། ལྷང་རོ་བྱང་རྒྱལ་འབྲུམ་བཅས་གྱིས་
བཀའ་བསྟན་གྱི་སྤྱི་མོ་བྱངས་བཅུན་དབྱས་གཅང་མངའ་རིས་བཅས་སུ་བཞུགས་པ་རྣམས་བལྟས། ཞུ་དག་དང་གོ་རིམ་
བསྐྱབས་ཏེ། བཅོམ་ལྷན་རིག་པའི་རལ་གྱིས་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་འགྲུར་རོ་ཚོག་གྱི་དཀར་ཆག་ “བསྟན་པ་རྒྱས་པ་རྒྱན་
གྱི་ཉི་འོད” ཅེས་བྱ་བ་འདི་མཛད་པ་ནི་སྤྱད་རྒྱལ་སུ་བསྐྱར་བའི་དཀར་ཆག་ཆེན་མོ་རྣམས་གྱི་སྤྱད་དུ་སྤྱིས་བསྟན་པ་སྤྱི་
དར་དུས་བསྐྱར་བ་རྣམས་བསྟན་ནས་ཐམས་ཅད་སྤོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་ནས་བསྐྱབས་པའི་དཀར་ཆག་ཐོག་མ་ཡིན།

དེ་ནས་ཡོན་རྒྱལ་རབས་གྱི་གོང་མ་ཅིང་ཅུང་ཨ་ཡུར་པ་དྲུག་ཡན་སྐྱེས་སྤྱི་ལོ་ ༡༢༡༢ ནས་ ༡༢༢༠ བར་ལོ་དགུ་ཤིང་
དབང་བརྒྱུད་པའི་རིང་སྐར་ཐང་གི་དགེ་བཤེས་མཁས་པ་འཇམ་གག་པ་བསྐྱི་སྒྲ་མར་གདན་དྲངས། དེས་སོགས་ཡུལ་ནས་
སྐབས་ཚེ་དང་། ཐོག་བྱ་སོགས་གྱི་ཆ་རྒྱན་གང་དགོས་བསྐྱར་ནས་དབྱས་པ་སློབ་གསལ་ལ་སོགས་པ་ལ་དཀར་ཆག་གོང་པ་ལྟར་
གྱི་བཀའ་འགྲུར་དང་། བསྟན་འགྲུར་གཉིས་ཆ་ཚང་རེ་བཞེངས་ནས་དབལ་སྐར་ཐང་གི་གཅུག་ལག་ཁང་དུ་བཞུགས་པར་གྱིས་
ཐིག །ཅེས་བཀའ་ལན་བསྐྱར་བ་བཞིན་དབྱས་པ་སློབ་གསལ་བྱང་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས་དང་། ལོ་རྒྱ་བ་བསོད་ནམས་འོད་ཟེར།
ལྷང་རོ་བྱང་རྒྱལ་འབྲུམ་གསུམ་གྱིས་འབད་པ་ཆེན་པོས་བཀའ་བསྟན་གྱི་སྤྱི་མོ་བཅའ་ཞིང་ལེགས་པར་བཞེངས་ནས་དབལ་སྐར་
ཐང་གི་གཅུག་ལག་ཁང་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བ་སྐར་ཐང་བཀའ་འགྲུར་དང་། བསྟན་འགྲུར་དུ་བྲགས། དེ་ནི་བོད་གངས་
ཅན་གྱི་སྤྱོད་སུ་བཀའ་འགྲུར་དང་། བསྟན་བསྐྱར་ཆ་ཚང་སྤོགས་བསྐྱབས་གྱིས་པའི་ཐོག་མ་ཡིན།

བཅོམ་ལྷན་རིག་པའི་རལ་གྱིས་མཛད་པའི་དཀར་ཆག་ “བསྟན་པ་རྒྱས་པ་རྒྱན་གྱི་ཉི་འོད” ལ་ལེའུ་ ༢༢ ཡོད། ལེའུ་
དང་པོ་ནས་ཉི་ཤུ་བར་སྤྱད་རྒྱལ་སུ་བསྐྱར་བའི་ཚེས་ཚན་སྟོན་གྱི་དཀར་ཆག་ཆེན་མོ་རྣམས་གྱི་ལེའུ་འི་གོ་རིམ་དང་
གང་མཐུན་བསྐྱབས་ཡོད། ལེའུ་ཉེར་གཅིག་ནས་ཉེར་བརྒྱད་བར་བསྟན་པ་སྤྱི་དར་གྱི་སྐབས་སུ་བསྐྱར་བའི་ཚེས་ཚན་རྣམས་ལོ་
རྒྱ་བ་དག་བྱོན་པའི་དུས་ཚིགས་གྱི་གོ་རིམ་དང་མཐུན་པར་བསྐྱབས་ནས་བཀོད་ཡོད་པ་དེས་ལོ་རྒྱ་བ་སྤྱད་རྒྱལ་
ཚེས་གང་དང་གང་བསྐྱར་བ་དང་། དུས་ནམ་བསྐྱར་བ་དང་། ལོ་རྒྱ་བ་སྤྱད་རྒྱལ་མཚུངས་སུ་བྱུང་བ་བཅས་ཤེས་པར་
ཕན་ཐོགས་ཏེ་ཅང་ཆེ་བའི་བྱང་ཚོས་ལྷག་པོ་ཡོད།

ལེའུ་ཉེ་དགུ་པར་བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་སུ་བྲགས་པའི་མདོ་རྒྱུད་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྐར་ཐང་གི་དབྱེ་བ་སྤྱི་
ནས་སྤྱགས་གསར་རྫིང་གི་རྒྱུད་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་བོད་གྱི་མཁས་པས་བྱས་པར་གསུངས་སོ། །བོད་གྱིས་བྱས་པའི་རྒྱུད་གྱི་དབྱེ་
བ་རྒྱས་པ་ནི་ལོ་རྒྱ་བ་སྤྱད་རྒྱལ་མཚུངས་སུ་བྱུང་བ་བཅས་ཤེས་པར་ལོད། མགོས་ལྷས་བཅོས་གྱིས་བྱས་པའི་དང་།

4 བཀའ་གདམས་གསུང་འབྲུམ་སྤོགས་བསྐྱབས་སྤོགས་བམ་ལྷ་བཅུང་གཅིག་པ་བཞུགས། དཔལ་བཅུགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནས་
བསྐྱབས། ༢༠༠༧ རོག་གྲངས་ ༧༢-༧༧

ཁོ་ལོས་བྱས་པའི་ཡི་གེ་ལ་བསྟོལ། ཞེས་སྐབས་གསར་ཉིད་གི་རྒྱུད་ཡང་དག་དང་ལྷན་སྐྱེས་གི་དབྱེ་འབྱེད་དབྱེད་པ་གནང་ཡོད། ལེའུ་ལྷན་ཅུ་པར་སྐྱོད་ཀྱི་དུས་རྒྱལ་པོ་བྱི་རལ་པ་ཅན་ཡན་ཆད་དུ་བོད་ཀྱི་མཁས་པས་བརྩམས་པའི་བསྐྱོན་བཅོས་ཀྱི་མཚན་ མོ་སྤྱོད་ཀྱི་དཀར་ཆག་ཆེན་མོ་རྣམས་སུ་གསལ་བའི་ཆོས་ཚན་ ༡༤༤ ཅམ་གྱི་མཚན་གསལ། ལེའུ་ལོ་གཅིག་པར་རྒྱ་ལོ་ རྩ་བོ་སྤྱོད་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་བསྐྱོན་བཅོས་རྣམས་ཀྱི་མཚན་གཞུང་དཀར་ཆག་དུ་བཏབ་པ་འདི་བསྐྱོན་པ་བྱིད་ཀྱི་བོད་ ཀྱི་མཁས་པས་བྲིས་པའི་བསྐྱོན་བཅོས་བཀའ་བསྐྱོན་དཀར་ཆག་ཁོངས་སུ་ཚུད་པ་གཅིག་བྱ་ཡིན་ནོ།

ལེའུ་ལོ་གཉིས་པ་མཇུག་གདམས་པའི་ལེའུ་རྒྱ་ལོ་རྩ་བོ་སྤྱོད་ཤེས་རབ་ལས་གཞན་པའི་བོད་སྐྱོབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་ བྱས་པའི་བསྐྱོན་བཅོས་ལ་རང་རང་གི་མིང་ཡོད་ཅིང་བྲིས་ཀྱང་མི་ལང་ལ། མི་མཁས་པས་བྲིས་པ་རྣམས་ནི་ནོར་བའི་བྲེང་ བ་ཡིན་པས་དོན་མེད་པའི་བྲིས་མི་བྲིལ། ཞེས་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་གཞན་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱོན་བཅོས་འདིར་མ་བྲིས་པའི་རྒྱ་མཚན་ གསུངས་ནས་མཇུག་བསྐྱོན་ལོ། སྤྱོད་ཀྱི་དཀར་ཆག་ཆེན་མོ་གཉིས་དང་། རིག་རལ་དཀར་ཆག་གི་ནང་དོན་ལེ་ཚན་གོ་རིམ་ གཤམ་གསལ་ལྟར་ཡིན་ནོ།

དཀར་ཆག་འཕང་ཐང་མའི་ལེ་ཚན།	ལྷན་དཀར་མའི་ལེ་ཚན།	རིག་རལ་དཀར་ཆག་གི་ལེ་ཚན།
༡ འཕགས་པ་ཤེས་རབ་པ་རོལ་དུ་ སྤྱིན་པ།	ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ པ་རོལ་དུ་སྤྱིན་པའི་སྤྱོད་ཤེས་སུ་ གཏོགས་པ།	༡ མ་དཔེར་ལེའུ་དང་པོའི་མཇུག་ ཐད་ཤོག་ལྷེ་གཅིག་ཆད། ༢ བོད་དུ་ཆོས་ཇི་ལྟར་ཆད་པའི་ལེའུ། ༣ ཤེར་སྤྱིན་གྱི་ལེའུ།
༢ འཕགས་པ་ཤིན་དུ་རྒྱས་པ་ཆེན་པོ་ སངས་རྒྱུས་ལལ་པོ་ཆེའི་མདོ་སྡེར་ གཏོགས་པ།	ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་ཤིན་དུ་ རྒྱས་པའི་སྤྱོད་ཤེས་སུ་གཏོགས་པ།	༤ ལལ་ཆེན་གྱི་ལེའུ།
༣ འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་བརྟེན་གསུ་ པ་ཆེན་པོའི་སྡེར་གཏོགས་པ།	ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་དཀོན་མཆོག་ བརྟེན་གསུ་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་ གྲུངས་སྤོང་གྲག་བརྒྱ་པའི་ལེའུར་ གཏོགས་པ།	༥ དཀོན་བརྟེན་གསུ་གྱི་ལེའུ།
༤ མདོ་སྡེ་ཆེན་པོ།	ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་སྤྱོད་ཤེས་སུ་	༦ ཐེག་ཆེན་མདོ་སྡེའི་ལེའུ།

5 འཕང་ཐང་མར་དཀོན་བརྟེན་གསུ་ལེའུ་ཞེ་དགུ་མ་གཏོགས་མ་བཞགས་སོ།

<p>༡ ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ལྗེ་རྒྱ་ལས་ བསྐྱར་བ།</p>	<p>མདོ་ཆེན་པོར་གདོགས་པ།</p>	
<p>༢ ཐེག་པ་རྒྱུད་དུའི་མདོ་ལྗེ།</p>	<p>ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ལྗེ་རྒྱ་ལས་ བསྐྱར་བ།</p>	
<p>༣ མདོ་ཆེན་པོར་གདོགས་པ།</p>	<p>ཐེག་པ་རྒྱུད་དུའི་མདོ་ལྗེ།⁶</p>	<p>༥ ཐེག་པ་རྒྱུད་དུའི་མདོ་ལྗེ་སྐྱོ་ཚོགས་ པའི་ལེའུ།</p>
<p>༤ ཚོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས།</p>	<p>བསྟན་བཅོས།</p>	
<p>༥ མདོ་ལྗེ་སྐྱོ་ཚོགས་ལ།</p>	<p>གསང་སྐབས་ཀྱི་རྒྱུ།</p>	
<p>༦ སྐབས་ཀྱི་རྒྱུ།</p>	<p>གཞུངས་ཆེན་པོ་ལ།</p>	
<p>༧ གཞུངས་ཆེ་བྱ་སོ་སོའི་ཚོ་ག་ དང་བཅས་པ།</p>	<p>གཞུངས་ཆེ་བྱ་སྐྱོ་ཚོགས།⁷</p>	<p>༦ གཞུངས་སྐྱོ་ཚོགས།</p>
<p>༨ གཞུངས་ཆེན་པོ་ལ།</p>	<p>མཚན་བརྒྱ་བརྒྱུད།</p>	<p>༧ མཚན་སྟོན་ལམ། བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་ལེའུ།</p>
<p>༩ གཞུངས་ཆེ་བྱ་སྐྱོ་ཚོགས།</p>	<p>བསྟོད་པ་སྐྱོ་ཚོགས།</p>	
<p>༡༠ གཞུངས་སྐབས་ཀྱི་སྟོན་པོ་ ཉི་ཚེ་གྲུ་དུ་སྐྱུང་བ།</p>	<p>སྟོན་ལམ་སྐྱོ་ཚོགས།</p>	
<p>༡༡ མཚན་བརྒྱ་ཙ་བརྒྱུད་དང་། སྟོན་ར་དང་། བཀྲ་ཤིས་དང་། སྟོན་ལམ་སྐྱོ་ཚོགས།</p>	<p>བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས།</p>	
<p>༡༢ འདུལ་བའི་སྟོགས།</p>	<p>འདུལ་བའི་སྟོ་སྟོང།</p>	
<p>༡༣ མདོ་ལྗེ་སྐྱོ་ཚོགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ།</p>	<p>ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ལྗེའི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ།</p>	<p>༡༤ མདོ་ལྗེ་སྐྱོ་ཚོགས་ཀྱི་འབྲེལ་པའི་ལེའུ།</p>
<p>༡༤ མདོ་ལྗེ་རྣམ་པར་གྲུབ་པ།</p>	<p>མདོ་ལྗེའི་རྣམ་པར་གྲུབ་པ།</p>	<p>༡༥ རྒྱ་དང་ལི་ལས་བསྐྱར་བའི་ལེའུ། ལེའུ་ འདིར་ཚོས་ཚན་ལྔ་བརྒྱ་དང་གཅིག་ཙམ་ གསལ་བའི་ཁོངས་རྒྱ་ནག་ཏུ་གྲང་གི་ཚོས་ བརྒྱུད་ཅིག་ཅར་དུ་འཇུག་པའི་ལུགས་ཀྱི་</p>

6 ལེའུ་འདིར་འཕང་ཐང་མའི་ལེའུ་བརྒྱུད་པ་དང་དགུ་པའི་ཚོས་ཚན་ལམ་མོ་ཆེ་འདུལ་སོ།།
7 ལེའུ་འདིར་འཕང་ཐང་མའི་ལེའུ་བརྒྱུད་པའི་ལེའུ། ལེའུ་གསལ། ལེའུ་བཞི་པའི་ཚོས་ཚན་ལམ་མོ་ཆེ་འདུལ་སོ།།

<p>10 དབྱ་མའི་བསྐྱེད་བཀའ་</p> <p>20 རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བསྐྱེད་བཀའ་</p> <p>21 ཐེག་པ་རྒྱུད་དུ་བསྐྱེད་བཀའ་</p> <p>22 ཏ་ར་ཀའི་སྤྱོད་པ་</p> <p>23 སློབ་དཔོན་སོ་སོས་མཛད་པའི་ བསྐྱེད་བཀའ་ཀྱི་ཡི་གེ་སྐྱ་ཚོགས་པ་</p> <p>24 སློབ་ཀྱི་སློབ་དཔོན་དང་། རྒྱལ་པོ་དེ་དག་གིས་འཕགས་པ་ ལ་བསྐྱོད་པ་བགྱིས་པ་ལ་བསྐྱོད་པ་</p> <p>25 བཙུན་པོ་ཁྱི་སྤོང་ལྟེ་བཙུན་གྱིས་ མཛད་པའི་གཙུག་ལག</p> <p>26 མདོ་སྤེ་དང་མདོ་སྤེའི་འགྲེལ་པ་</p>	<p>དབྱ་མའི་བསྐྱེད་བཀའ་</p> <p>བསམ་གཏན་གྱི་ཡི་གེ</p> <p>རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བསྐྱེད་བཀའ་</p> <p>ཐེག་པ་རྒྱུད་པའི་བསྐྱེད་བཀའ་སྐྱ་ ཚོགས་པ་</p> <p>ཐེག་པ་རྒྱུད་དུ་བསྐྱེད་བཀའ་</p> <p>ཏ་ར་ཀའི་སྤྱོད་པ་</p> <p>བཙུན་པོ་ཁྱི་སྤོང་ལྟེ་བཙུན་གྱིས་མཛད་ པའི་གཙུག་ལག</p> <p>གསུང་རབ་ཞུ་ཚེན་མ་བགྱིས་པ་</p>	<p>བསྐྱེད་བཀའ་སློབ་དཔོན་སྐྱོ་རྩེ་རྣམ་ཏ་ར་ས་ མཛད་པའི་བསམ་གཏན་གྱི་ཡི་གེ་བམ་པོ་ གསུམ། བསམ་གཏན་གྱི་མདོ། ཏ་ར་ཀ་ ཏ་ཡ་རྣམ་བུས་པའི་བསམ་གཏན་ཉལ་ བའི་འཁོར་ལོ་སེམས་ལ་ལྷ་བའི་ཚོས། བསམ་གཏན་རྒྱའི་སེམས་བདེ་བར་ གཤེགས་པའི་ཚོས། བསམ་གཏན་བདུད་ འདུལ་བའི་སྤྱིང་པོ། ཉིང་ེ་འཛིན་གྱི་མི་ མཐུན་སྤྱོད་པ་གཞག་པ། མདོ་སྤེ་བརྒྱུད་ བརྩམས་པའི་ལུང་སྤེ། བམ་པོ་བཞི་པ་རྣམས་ གསལ།⁸</p> <p>22 འདུལ་བའི་ལེའུ།</p> <p>23 ཐེག་པ་རྒྱུད་དུ་མདོ་ལེའུ།</p> <p>24 སེམས་ཙམ་གྱི་བསྐྱེད་བཀའ་ཀྱི་ལེའུ།</p> <p>25 དབྱ་མའི་བསྐྱེད་བཀའ་ཀྱི་ལེའུ།</p> <p>26 བྱང་རྒྱལ་སེམས་དབའི་སྤྱོད་པ་དང་། བསམ་གཏན་སློབ་པའི་རིམ་པའི་ལེའུ།</p> <p>27 བསྐྱོད་པ་སྐྱ་ཚོགས་ཀྱི་ལེའུ།</p> <p>28 གསུང་སྤྱོད་ཀྱི་ལེའུ།</p>
--	--	---

8 རྒྱ་ནག་ཏ་ར་ཀ་ལུགས་ཀྱི་བསྐྱེད་བཀའ་དེ་དག་ལས་ལྷན་དཀར་མར་བསམ་གཏན་གྱི་ཡི་གེ་བམ་པོ་གསུམ་གཅིག་བྱ་ལས་མི་གསལ་བ་དང་། གཞན་
རྣམས་འཕང་ཐང་མའི་ལེའུ་ཉིང་གསུམ་དང་། སོ་གཙུག་པར་གསལ།

<p>ཞུ་ཚེན་མ་བགྲིས་པ། 28 མདོ་ལྗེ་དང་འདུལ་བའི་བསྐྱུར་འཕྲོ། 29 གསུང་རབ་མདོ་ལྗེ་རྣམས་ཀྱི་ མཚན་བྱང་དཔེ་གསུམ་གཏུགས་ནས་ དཔེ་གཅིག་ལས་འབྱུང་སྟེ་གཉིས་ལས་ མ་བྱུང་བ་གཏུང་བྱིས་པ་དང་། དཔེ་ རྣམས་གཉིས་ལས་ནི་མ་བྱུང་། བརྗེ་གཞན་ནུ་སྟོང་པོའི་དཔེ་ལས་ བྱུང་བ། 30 འགྲུར་བྱང་གཞན་ལས་སྟོས་པའི་ གསུང་རབ་ཀྱི་མཚན་ལ། དཔེ་རྣམས་ འབྱུང་། དཔེ་གཉིས་ལས་མ་བྱུང་བ། 30 འགྲུར་བྱང་གཞན་ལས་སྟོས་པའི་ གསུང་རབ་ཀྱི་མཚན་དཔེ་རྣམས་མ་ བྱུང་བ། 31 འགྲུར་བྱང་ལས་མི་འབྱུང་བའི་ བཞུགས་པའི་མཚན། མདོ་དང་གཟུངས་ འདི་རྣམས་རྒྱ་དང་ལི་ལས་བསྐྱུར་བ། 32 མདོ་ལྗེ་དང་བསྐྱུར་བཅོས་ཀྱི་ཉི་ཀ་ བཅོན་པོ་ཁྲི་སྟོང་ལྗེ་བཅོན་པོ་གསུང་ ཀྱི་སྟོན་དཔོན་དག་གིས་མཛོད་པ།⁹ 33 རྒྱགས་སྟོ་གསུམ།¹⁰</p>	<p>བསྐྱུར་བཅོས་བསྐྱུར་འཕྲོ།</p>	<p>28 ཉི་ག་གེུ་ལེུ། 29 རྒྱུར་འཕྲོ་ལ་ལས་པ་དང་། ཞུ་ཚེན་མ་ བྱས་པའི་ལེུ། དེ་དག་ནི་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་རལ་ བ་ཡན་ཆད་དུ་བསྐྱུར་བ་ཡིན་ལ། དེ་འདས་ རས་པ་སྟེ་ཉེ་སྟེ་ཉེ་བྱོན་ཡན་ཆད་ནི་བོད་ན་ འབྱུར་དང་བཤད་ཉན་མེད་དོ།</p>
--	---------------------------------	---

9 འཕང་ཐང་མའི་ལེུ་འདིར་བཞུགས་པའི་ཚོས་ཚན་པལ་མོ་ཆེ་ལྟན་དཀར་མར་མི་སྤྱང་དོ། རིག་རལ་དཀར་ཆག་གི་ལེུ་སུམ་ཅུ་པར་འཕང་ཐང་
 མའི་ལེུ་ཉེར་ལྗེ་དང་། སོ་གཉིས་པར་བཞུགས་པའི་ཚོས་ཚན་པལ་མོ་ཆེ་གསལ།

10 རྒྱགས་ནང་མའི་འགྲུར་བྱང་གཞན་ན་བཞུགས་ཞེས་འཕང་ཐང་མར་གསལ་བ་ལྟར་ལེུ་འདི་དང་། ལྟན་དཀར་མ་ལེུ་དག་པར་གསང་རྒྱགས་ནང་
 གི་རྒྱད་རྣམས་མི་གསལ།

རིག་པལ་དཀར་ཆག་གི་ལེའུ་ཉེར་གཅིག་པ་འདི་མན་ཆད་དུ་བསྐྱེད་པ་སྤྱི་དར་སྐབས་སུ་ལོ་རྒྱུ་བ་སྤྱི་དར་སུས་ཚོས་གང་དང་
དང་བསྐྱེད་པ་རྣམས་ཀྱི་མཚན་མོ་བཀོད་གནང་མཛད་དོ།

20 ལོ་བཅ་དང་། རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཇི་ལྟར་བྱོན་པའི་ལེའུ།
ལེའུ་འདིར་མངའ་རིས་ཀྱི་བཅན་པོ་ཡེ་ཤེས་འོད་ནས་དབང་ལྷེའི་བར་གྱི་དུས་ལུན་རིང་ལོ་རྒྱུ་བ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་པ་རྗེ་ཏེ་སུ་
དང་སུ་བྱུང་བ་དང་། དེ་དག་གིས་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ཇི་བྱས་ཀྱི་སྐབས་གསལ་བ་དང་། དེ་ལ་བསྐྱེད་པ་བར་དར་ཞེས་བཤད།

22 ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་རིན་ཆེན་བཟང་པོས་ (958-1058) བསྐྱེད་པའི་ལེའུ།
ལེའུ་འདིར་ལོ་རྒྱུ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོས་བསྐྱེད་པ་དང་། ལོ་རྒྱུ་བ་ཤེས་རབ་ལེགས་དང་། རྒྱལ་བྱིམས་ཡོན་ཏན་སོགས་
པས་བསྐྱེད་ནས་རིན་ཆེན་བཟང་པོས་ལྷ་ཆེན་བྱས་པ་དང་། བཅོས་ཤིང་བསྐྱེད་ཏེ་གདན་ལ་ལ་བ་པའི་ཚོས་ཚན་ 306 ཅམ་
ཀྱི་མཚན་མོ།

23 དེའི་སློབ་མར་གྱུར་པ་ལོ་རྒྱུ་བ་གཞན་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་ལེའུ།
ལེའུ་འདིར་ལྷ་གྲོ་སློབ་ཤིང་། མ་དགེ་བའི་སློབ་ཤིང་། ལྷ་མངའ་བདག་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། ཅོག་རོ་ཉིང་དེ་འཛིན་བཟང་པོ།
ལྷ་སྲ་མའི་ཞི་བ་འོད། དགེ་སློང་སློབ་ཤིང་པོ་དང་། དགེ་སློང་རབ་ཞི་བཤེས་གཉེན་གྱི་བྱུང་པོ་ཚོས་བཅོན། ལྷ་སྲ་མ་
ཞི་བ་འོད་ཡན་ཆད་ཀྱིས་རྩོ་བོ་རྗེ་འདས་ (1057) རས་བསྐྱེད་ཏེ་འདིར་འབྲེལ་བས་བྱིས་པ་རྣམས་བཞུགས།

24 རྩོ་བོ་རྗེས་པ་རྗེ་ཏེ་སུས་ནས་ནག་ཚོ་ལོ་རྒྱུ་བས་བསྐྱེད་པའི་ལེའུ།
ལེའུ་འདིར་ནག་ཚོ་རྒྱལ་བྱིམས་རྒྱལ་བས་ལོ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ལོ་ནས་རྒྱ་བོད་བལ་པོ་གསུམ་དང་། རྩོ་བོ་ལོ་བཅུ་བཞུན་ནས་རྩོ་
བོ་འདས་ནས་རྩོ་བོས་ཚོས་གང་གནས་གང་དུ་དུས་ནམ་གྱི་ཚོ་གང་ཟག་སུས་ལྷས་ནས་བསྐྱེད་པ་དང་བརྒྱུ་མས་པའི་དཀར་
ཆག་ནག་ཚོའི་ཡི་གེ་ལྟར་བྱིས་པ།¹¹

25 རྩོ་བོ་འདས་མ་ཐག་དུ་བསྐྱེད་པའི་ལེའུ།
ལེའུ་འདིར་རྩོ་བོ་འདས་ནས་ནག་ཚོས་བསྐྱེད་པ་དང་། མཚུར་ཨ་ཀ་ར་སི་རྗེས། མ་ཚོས་འབར། ལྷ་དུ་བ་ཚོས་ཀྱི་
ཤེས་རབ། ལོ་ཚ་བ་དེ་བཞི་ཀ་ཡང་བཟོ་བ་ཞིའི་ (སྤྱི་ལོ་ 1064 ལོར་བོད་དུ་ཐེབས་) སློབ་མ་ཡིན་ནོ། །འབྲོ་མེང་
དཀར་ལྷ་གྲོ་འོད། མ་ནང་གྲགས་འབྲོར་ཤེས་རབ། རྩོ་རྣོན་དངོས་གྲུབ། མཚུར་དབྱིག་གི་རྒྱལ་མཚན། དུས་མཚུངས་
ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་དེ་དག་གིས་ཚོས་གང་བསྐྱེད་པ་རྣམས་གསལ།

¹¹ དང་ལྷེ་དགོ་བསྐྱེད་འགྲུར་སོགས་བསྐྱེད་འགྲུར་དཔར་མ་རྣམས་ཀྱི་མཚུག་དུ་རྩོ་བོའི་ཚོས་རྒྱང་བརྒྱ་རྩ་ཞེས་བོད་གཅིག་བཞུགས་པ་དེ་དང་ནང་དོན་མི་
མཐུན་པ་མང་པོ་ཡོད་པར་སྐྱེད་དོ།

26 འབྲོག་མི་ལ་སོགས་པས་བསྐྱར་བའི་ལེའུ།

ལེའུ་འདིར་འབྲོག་མི་གྲུ་ཡེ་ཤེས་ནི་ (སྤྱི་ལོ་ 1064 ཙམ་ལ་འདས་པར་གསུངས་) བན་ཏི་བའི་སློབ་མ་ཡིན། རོ་བོ་
 དང་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་སྐུ་ཚའི་སྤྲད་དང་དུས་མཉམ། འབྲོག་མི་དཔལ་གྱི་ཡེ་ཤེས། འབྲོག་གི་རྩོམ་སྐྱོང་དེ་རྒྱུ་ལ། འབྲོག་
 མིའི་སྐུ་ཚའི་སྤྲད་ལ་ཏ་ན་གཤམ་གྱི་མགོས་ཁྲུག་ལྟ་བུ་བཅས། གྱི་ཚོ་རྒྱ་བའི་འོད་ཟེར། བསྐྱོས་ཡོན་ཏན་གྲགས་དང་། མར་
 པ་ཚོས་གྱི་སློབ་ཤོས་རྣམས་བྱུང་། སྤྱི་མ་གཉིས་གྱིས་གསང་འདུས་ཡེ་ཤེས་ཞབས་དང་། དབྱེས་དྲོར་འཕགས་སློར་ལ་སོགས་
 བའི་བཤད་བཀའ་དང་། མན་ངག་མང་པོ་བྱིར་འོངས་གྱི་འགྲུར་བྱས་པ་མང་པོ་མི་སྣ་དོ། །དེའི་སློབ་མ་ལ་ཆིངས་ཡོན་
 ཏན་འབར་གྱིས་ཉེ་རྒྱ་ཀ་མངོན་འབྱུང་དང་། རྣལ་འབྱོར་མ་བཞི་ཁ་སློར་གྱི་རྒྱུ། ཡེ་ཤེས་དཔལ་གྱི་ཚད་མ་
 བསྐྱས་པ་རྣམས་བསྐྱར། དེ་དག་དང་འདབ་འབྱོར་དུ་བ་རི་ལོ་རྩེ་བས་བསྐྱབ་ཐབས་བརྒྱ་ཅ་བསྐྱར་པོ། །ཤུམ་པ་ལོ་རྩེ་
 བ་དར་མ་ཡོན་ཏན། གུང་ཐང་གི་མལ་ལོ་རྩེ་བ། བརྗི་ཏ་ལལ་པོ་རྩེ་ལ་ལྷ་བའི་སློབ་མ་བྱ་རིག་ལོ་རྩེ་བ་རྩལ་བྲིམས་
 གཞོན་ཅུ། མང་ཡུལ་གྱི་ལོ་རྩེ་བ་ཚོས་གྱི་བཟང་པོ། བ་རི་བ་ (སྤྱི་ལོ་ 1040 ལ་འཇུངས་) དང་དུས་མཉམ་
 མང་འཛིས་གྱི་རྒྱས་སློན་ལམ་གྲགས། མཛོ་ཞ་མའི་མིང་པོ་དགེ་བསྟེན་མེང་རྒྱལ། ཤེས་རབ་གསང་བ་བཅས་དུས་
 མཚུངས་གྱི་ལོ་རྩེ་བ་དེ་དག་གིས་ཚོས་གང་བསྐྱར་བ་རྣམས་གསལ།

27 ལོ་རྩེ་བ་ཆེན་པོ་རྩོག་ལྷན་ (1059-1109) ལ་སོགས་པས་བསྐྱར་བའི་ལེའུ།

ལེའུ་འདིར་ཟངས་དཀར་འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ནི་ཁ་ཆེ་རྩེ་རྒྱུའི་སློབ་མ་ཡིན། ཟངས་དཀར་གཞོན་ཅུ་རྩལ་བྲིམས། གཉན་
 དར་མ་གྲགས། རོ་བོ་སློབ་ཤོས་ཤེས་རབ། ལྷ་དགའ་བའོ་རྩེ། གཞོན་ཅུ་མཚོག་ དེ་དག་དང་དུས་མཉམ་པར་མར་པ་ཚོས་
 གྱི་དབང་སྤྲུག་དང་། ལྷ་རངས་ལོ་རྩེ་བའི་སྤྲུག་པར་གྲགས། མར་དོ། ལྷ་རངས་ལོ་རྩེ་བ། ལེ་རྩེ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚོ།
 ར་ལོ་རྩེ་བ་དེ་རྒྱུ་ལ། ཚོས་རབ་གཉིས། ཁམས་པ་ཤེས་རབ་འོད་ཟེར། ཁམས་པ་རྩལ་བྲིམས་བསྐྱབས་བཅས་
 དུས་མཚུངས་གྱི་ལོ་རྩེ་བ་དེ་དག་གིས་ཚོས་གང་བསྐྱར་བ་རྣམས་གསལ།

28 པ་ཚབ་ཉི་མ་གྲགས་ (1055 ལ་འཇུངས་) ལ་སོགས་པས་བསྐྱར་བའི་ལེའུ། (དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་ནས་བཅུ་
 གསུམ་) ལེའུ་འདིར་ལོ་རྩེ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ། ལ་རོ་བ་དང་། ཁ་ཆའི་བྲམ་ཟེ་རིན་ཆེན་དེ་རྒྱུ་ལ། དེའི་
 དཔོན་པོ་སང་རོ་ལ་རོ་བོ་རྩེ་བས་སློབ། དེའི་སྤྲུམ་མ་ཏ་རོ་ལ་འཕན་ཡུལ་གྱི་པ་ཚབ་ཉི་མ་གྲགས་གྱིས་སློབ།
 དེ་དག་འདབ་འབྱོར་དུ་བྱུང་བ་སློབ་དཔོན་ཨ་བྱ་ཀ་རིའི་སློབ་མ་ལོ་རྩེ་བ་གྲགས་པ་རྣམ་གསུམ་གྱི་རྩ་མི་སངས་རྒྱས་གྲགས།
 སློང་ཞོགས་ལ་བ་གྲགས། བྱིར་གང་འཁོར་ལོ་གྲགས། ལ་ལོ་རྩེ་བ། བྱིར་གང་ཡོན་ཏན་དཔལ། འབྲོ་ཤེས་རབ་གྲགས།
 འབྲོ་དགེ་བསྟེན་ཤེས་བཅོན། མཚེམས་ཡོན་ཏན་འབར། ཞང་ཤེས་རབ་སྤྲུམ། ཞང་ལོ་རྩེ་བ་སྤྲུང་ན་མེད་པའི་དཔལ། ལྷ་
 དགེ་བསྟེན་རྗེ་ཚོ། ལྷ་མདོ་སྤེལ་འབར། རོ་ལ་ཨ་རྩེ་རྒྱའི་སློབ་མ་མི་ཉག་ཀུན་དགའ་གྲགས། ལྷོ་ལུང་པའི་སློབ་མ་སྤེང་བ་

ལོ་རྒྱུ་བས་བྱེ་བྲག་བཤད་མཛོད་ཀྱི་སྒྲོན་བསྐྱེད། ལྷོ་བྲག་བཤད་མཛོད་ཆེན་པོའི་དཔེ་སྐྱེད་དྲུངས་ཏེ་མ་འགྲུར་བར་
མཉམ་གྱི་དཔོན་ཅིན་བཞགས་པོ། །སྐྱེད་ལོ་རྒྱུ་བཙུག་གི་བཟང་པོ། ཆག་ལོ་རྒྱུ་བ་དབྱ་བཅོམ། ཁོ་བྱུ་ལོ་རྒྱུ་བ། ལྷོ་མ་
ས་སྐྱེད་ལོ་རྒྱུ་བ། ལྷོ་མ་ཆག་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆོས་རྗེ་དཔལ། ཞང་གྲུབ་པ་དཔལ། འདན་མ་རྒྱུ་བ་བྱིས་ས་མེད་གོ་བཅས་ལོ་རྒྱུ་བ་
དེ་དག་གིས་ཆོས་གང་བསྐྱེད་བ་རྣམས་གསལ།

20 མདོ་རྒྱུད་བསྐྱེད་བཅོས་ཡང་དག་དང་ལྷན་སྐྱེད་གི་དབྱེ་བའི་ལེའུ།
ལེའུ་འདིར་ལྷགས་གསར་རྒྱུད་གི་རྒྱུད་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཉི་ལོང་གིས་བྱས་ཏེ་དེ་དག་གི་དབྱེ་བ་རྒྱས་པ་ནི་ལོ་རྒྱུ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་
པོ་དང་། དེའི་སྐྱོབ་མ་ལོ་རྒྱུ་བ་སྐྱ་སྐྱ་མ་ཞི་བ་འོད། མགོས་སྐྱེད་བཅོས་གྱིས་བྱས་པའི་དང་། ཁོ་བོས་བྱས་པའི་ཡི་གེ་
ལ་བལྟོལ། རྒྱ་གར་བསྐྱེད་བཅོས་ཚེས། རྒྱ་ནག་མདོ་ཚེས། བོད་རྒྱུད་ཚེས་ཟེར་བ་རྣམས་བདེན་པར་སྐྱེད་བས་མཁས་པ་
བརྟེན་ལ་སྐྱེད་དོར་སྐྱེན་ཅི་མ་ལོག་པར་བྱུང། བོད་གྱིས་བྱས་པའི་རྒྱུད་དབྱེ་བ་ནི་ཁོ་བོས་བྱས་པར་བལྟོལ། ཞེས་གསལ་
བ་རྣམས་བསྐྱེད་བཅོས་ཡང་དག་དང་ལྷན་སྐྱེད་གི་དབྱེ་བ་འབྲེད་པའི་སྐབས་ཡིན་ནོ།

20 རྒྱལ་པོ་བྱི་རལ་པ་ཅན་ཡན་ཆད་དུ་བོད་གྱིས་བརྒྱུས་པའི་བསྐྱེད་བཅོས་ལེའུ།
ལེའུ་འདིར་ལྷན་དཀར་མ་ལེའུ་ཉེར་ལྷ་དང་། འཕང་ཐང་མའི་ལེའུ་ཉེར་ལྷ་དང་སོ་གཉིས་པར་གསལ་བའི་ཆོས་ཚན་ 26
ཅེས་གསལ།

21 རྒྱལ་པོ་རྒྱ་བ་སྐྱོ་སྐྱེད་ཤེས་རབ་གྱིས་བརྒྱུས་པའི་ལེའུ།
དེ་ནས་ལོ་རྒྱུ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་དང་། ལྷ་བཅུན་ལ་བྱང་རྒྱལ་ལ་སོགས་པས་བདེ་མཚོག་ལུ་ཨི་བའི་བཤད་པ་ལོ་བོ་དང་།
རབ་འབྱོར་ཞི་བའི་གསུང་ལ་ཐིན་གྱིས་བྱས་པ་ལ་སོགས་པ་སྐྱེད། ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་རྒྱལ་པོ་སྐྱེད་གྱིས་བྱས་པ་ནི། འགྲེལ་
རྒྱུད། ཤེར་སྤྱིང་འགྲེལ་པ། མདོ་སྐྱེད་རྒྱུ། རྒྱུད་སྐྱེད་ལ། དབྱུང་མཐམ། ཆོས་ཉིད། དབྱུང་མ་བདེན་གཉིས། དབྱུང་མ་
རྒྱུ། རྒྱུད་འཇུག། རྣམ་ཤེས། ཆོས་མཚོག་རྒྱུད་པ་སྐྱེད་བཅུ་གཅིག་ལ་རྣམ་བཤད་རེ་དང་། དོན་བསྐྱེད་རེ་གཉིས་གཉིས་
བྱས། བརྒྱུད་སྐྱོང་འགྲེལ་པ། དབྱུང་མ་ཅ་ཤེ། དེའི་སྐྱེད་འགྲེལ་པ་ཤེས་རབ་སྐྱོབ་ལ། དབྱུང་མ་སྐྱེད་པ། བསྐྱེད་བཏུས།
དབྱུང་མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་འཇུག་པ། རྒྱུ་མའི་བདེན་རྒྱུད། དབྱུང་མའི་མན་དག རྣམ་འགྲེལ་གྱི་བརྒྱུ། ཆོས་མཚོག་གི་
ཚད་མ་བཞག་པ་རྒྱུད་པ། དེའི་སྐྱེད་གཅིག་མ་འཇིག་པ་བཅུ་གཅིག་ལ་དོན་བསྐྱེད་རེ་རེ་བྱས། ཆོས་མཚོག་ཆེན་པོ་ལ་
དབྱུང་མའི་ཆོགས་བཅད་བཏུན་གྱི་བཤད་པ། གཞན་པེལ་གྱི་སྐྱེད་པས་གྱི་བཤད་པ། དོན་བསྐྱེད་ཏེ་གསུམ་དང་།
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་སྐྱོད་གྱི་རྣམ་བཤད་བྱས། ཆོས་མཚོག་སེལ་བ་བྱུབ་པ། བྲམ་ཟེའི་སེལ་བ་བྱུབ་པ། འགྲེལ་པ་
བྱུབ་པ་གསུམ་ལ་དོན་བསྐྱེད་རེ་དང་། བསྐྱོད་འགྲེལ་རེ་གཉིས་གཉིས་དང་། དབྱུང་མ་སྐྱེད་དོན་བསྐྱེད་དང་། མངའ་
རིས་གྱི་བཅད་པོ་གསེར་སྐྱོང་པའི་སྐྱིང་ཡིག་དང་། སྐྱིང་ཡིག་བཏུན་ཅིའི་ཐོག་ལེ་རྣམས་བྱས། ལྷོ་ལུང་པས་ལོ་རྒྱུ་བའི་

གསུང་བཞིན་གྱིས་པའི་བརྒྱད་སྟོང་འགྲེལ་པའི་འུ་ལོ། །དེ་དག་པལ་ཆེ་བ་ལ་ལོ་རྫོ་བའི་མཚན་མ་གྱིས་པས་ཐམས་ཅད་
 གྱིས་མི་ཤེས་བར་འདུག་པས་གྱིས་སོ། །ཞེས་སྟོ་ལྷན་ཤེས་རབ་གྱིས་བརྩམས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དཀར་ཆག་གི་སྐབས་
 སོ།།

༣༢ མཇུག་གདམས་པའི་ལེའུ།

འོད་ཀྱི་སྟོབ་དཔོན་གཞན་གྱིས་བྱས་པ་རྣམས་ཟེ། རང་རང་གི་མིང་ཡོད་ཅིང་གྲིས་ཀྱང་མི་ལང་ལ། མི་མཁས་པས་བྱས་
 པ་རྣམས་ནི་ཚོར་བའི་སྡེང་བ་ཡིན་པས་དོན་མེད་པའི་སྦྱིར་མི་གྲིལ། །དེ་ལས་གཞན་པ་འོད་ཀྱིས་བྱས་ནས་རྒྱ་གར་མར་རྩལ་བ་
 རྣམས་ཟེ། ལྷ་སྐྱ་མ་ཞི་བ་འོད་ལ་སོགས་པས་སྤུན་སྦྲུང་ཟིན་པས་སྦྱིར་དང་། གྲིས་མི་ལང་པའི་སྦྱིར་མི་གྲིལ། །དུས་དེང་
 སང་ནི་བསྟན་པ་འཇིག་པར་བྱེད་པ་རྣམས་གྱིས་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་ཐམས་ཅད་བཞིག་ནས་གསུང་རབ་རྣམས་ལྱབ་འགྲོ་
 བར་འདུག་པས་བསྟན་པ་ལ་དད་པ་རྣམས་གྱིས་གསུང་རབ་གང་དགོན་པ་རྣམས་གྲིས་ལ་བསྟན་པ་ལ་ཐན་པར་བཞུགས་པར་
 གྲོལ། །ཞེས་མཇུག་གདམས་པ་རྫོགས་སོ།།

རྒྱ་གར་ལ་སོགས་པ་ལས་བསྐྱར་བ་ལ་གྲངས་ཉིས་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་ལྷག་པ་ཞིག །འོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་བརྒྱ་དྲུག་བརྒྱ་ཙ་
 བརྒྱད་མཚིས་ཞེས་ཕྱག་དཔེའི་མཇུག་ན་གྲིས་ནས་སྦྱང་ངོ་།།

རིག་རལ་གྱི་དཀར་ཆག་འདིའི་སྟེང་དུ་སྦྱིས་བྱ་སྟོན་ལ་སོགས་པས་ཚོས་ཀྱི་དཔེ་སྐར་མ་རྟེན་པ་སྦྱིས་རྟེན་པ་དང་། གསར་དུ་
 བསྐྱར་བ་རིམ་བཞིན་བསྐྱར་ནས་དཀར་ཆག་དུ་བཏབ་པ་དང་། རྗེགས་བམ་དུ་བཞེངས་པར་བརྟེན་དེང་མཇུག་དུ་ཡོད་པའི་
 བཀའ་བསྟན་རྗེགས་བམ་བརྒྱ་ཕྱག་བཀའ་བ་རྣམས་བྱང་བ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་དཀར་ཆག་འདི་ནི་སྦྱིས་ཀྱི་དཀར་ཆག་ཀུན་གྱི་
 གཞི་བཅོལ་ས་ཡིན་པས་གནད་ཚེའོ།།

༡༡ གཞུང་ལ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་སྐྱ་ཐེང་རིམ་བྱོན་དང་སྐུ་ལྷུང་གི་རྒྱལ་པོ་
མཁའ་སྐོད་འབྲས་མོ་ལྗོངས། ཏུས་རབས་ ༡༧ ནས་ ༢༠ བར།

ལོ་བཟང་གྲུ་

༡༡ གཞུང་ལ་སྐྱ་ཐེང་ལྷ་པའི་སྐབས།

ཡུལ་ལ་སྐྱ་ཐེང་རིམ་བྱོན་དང་སྐུ་ལྷུང་གི་རྒྱལ་པོ་འབྲས་མོ་གསོལ་སམ་མཁའ་སྐོད་སྐུ་ལྷུང་པའི་པོ་བྲང་དཔལ་གྱི་འབྲས་
མོ་ལྗོངས་དབར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་བཤད་པར་བྱ་བ་ལ། འདིར་ཡོད་ས་སྐྱ་ཐེང་རིམ་བྱོན་གྱི་རྣམ་ཐར་གཙོ་བོ་གཞིར་བཞག་
ཐོག་འབྲས་ལྗོངས་དང་འབྲེལ་ཡོད་པོ་རྒྱུས་ཁག་ལ་ཡང་གཞི་བཙུག་ཏེ་ཡོད་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་ནས་བཟུང་ཡོད་ས་སྐྱ་ཐེང་རིམ་
བྱོན་དང་སྐུ་ལྷུང་འབྲས་ལྗོངས་དབར་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་། ཆབ་སྲིད། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་དབར་ལ་འབྲེལ་བ་ཇི་བྱུང་སྐོར་ཅུང་
ཟད་སྐོང་བར་བྱ་བྱ་ཡིན།

ཆོས་རྒྱལ་མཐུ་སྐྱབས་རྣམ་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་མོ་ཡེ་ཤེས་སྐྱོལ་མ་རྒྱུད་གིས་བཅུ་མས་པ་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས་དང་། གཏིང་སྐྱེས་
དགོན་བྱང་མཁན་པོ་ཆོས་དབང་གིས་བཅུ་མས་པ་སྐུ་ལྷུང་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་
དོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་གཉིས་ཀའི་ནང་འབྲས་ལྗོངས་ཆོས་རྒྱལ་དང་པོ་བྱིར་ཐེབས་པའི་ལོ་ཁམས་ནི་ཆུ་དྲ་སྤེལ་ལོ་
༡༩༧༢ འཁོད་འདུག།

དེ་ཡང་ཆུ་དྲའི་ལོ་སྤེལ་ལོ་ ༡༩༧༢ ལོ་ནི་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་སུ་ཡོད་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ (1617-1682) སྤེལ་བྱེད་
བསོད་ནམས་རབ་བཏན་སྤེལ་བྱེད་ཏེ་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་གི་སྲིད་གཞུང་བཅུ་གསུམ་པ་དང་། འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱལ་དང་པོ་
ལུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་ (1604-1669) གསེར་བྱིར་མངའ་གསོལ་བ་དང་ཏུས་མཉམ་འཁེབ་བའི་དེ་དེ་འབྲེལ་གྱི་སྐྱེད་མཉམས་བསལ་
བ་ཞིག་ཡིན་པར་སེམས།

འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་ཐོག་བཅུ་པ་སྲིད་སྐོར་རྣམ་རྒྱལ་ཆེན་པོ་མཚོག་གསེར་བྱིར་མངའ་གསོལ་སྐབས་གཡུང་སྐོན་བྲག་དཀར་ནམ་མཁའ་
རྒྱལ་མཚོ་མཚོག་ནས་ཕྱོགས་སྐྱོད་གནང་བའི་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས་ནང་འབྲས་ལྗོངས་ཆོས་རྒྱལ་དང་པོ་གསེར་བྱིར་མངའ་གསོལ་

1 ཆོས་རྒྱལ་མཐུ་སྐྱབས་རྣམ་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་མོ་ཡེ་ཤེས་སྐྱོལ་མ། འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས། གཏིང་སྐྱེས་བཅུ་མས་པ་རྒྱུད་གིས་སྐྱེད་ཏེ་གྲངས་ ༧ (འདི་རྗེས་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས་ཞེས་འབོད་རྒྱུ་) གཏིང་སྐྱེས་དགོན་བྱང་མཁན་པོ་ཆོས་དབང་། སྐུ་ལྷུང་འབྲས་མོ་ལྗོངས་
ཀྱི་ཆོས་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བཞགས་ལོ། །རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།
༢༠༠༢ རོག་བྲངས་ ༡༡༢ (འདི་རྗེས་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་ཞེས་འབོད་རྒྱུ་)

བའི་ལོ་ཁམས་ཀྱང་རྒྱ་རྩེ་ལྷོ་ལོ་ ༡༩༧༢ བཞོན་འདུག་² གྲུང་དཀར་ཚོག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ནང་དུ་ཡང། འབྲས་ལྗོངས་ནི་
བོད་ཀྱི་རྩོམ་གསུ་ཡོད་ཅིང། རྒྱལ་རྒྱུགས་ནི་མེ་པ་ལའི་རྒྱལ་ཁབ་དང། རྩོམ་གསུག་ནི་ཉིན་དུ། བར་ཚུགས་ནི་བོད་ཀྱི་གྲོ་མོ་རྫོང་གི
མངའ་བུལ་ཡིན་ཞིང། རྒྱལ་པའི་མིང་ལ་སྐར་ཐོག་ཟེར། འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་ཁབ་འདི་དུས་སྐབས་གང་དུ་བྱུང་བ་ནི། འབྲས་
ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སུ་རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་རྒྱ་རྩེ་ ༡༩༧༢ ལོར་རྒྱལ་པོ་ཕུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་རྩོམ་ཅན་རྣམས་དབང་དུ་བསྐྱུས་
ནས་སྐར་ཐོག་ཏུ་རྒྱལ་ཁབ་ཐོག་མར་བཅུགས་ཏེ་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་གྲགས་པ་འདི་བྱུང་རྒྱུ་ལགས་ལ་ཞིང། དེ་ལ་བརྟེན་
ན་བོད་གཞན་ཐོག་མར་བཅུགས་པའི་ལོ་དང་དུས་ཐོག་གཅིག་ཡིན་པེས། རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་ནང་བཀའ་བརྒྱུད་དང། རྫིང་མའི་ཚོས་གཙོ་
བོར་དར།³ ཞེས་གསལ། ལོན་ཀྱང་འབྲས་ལྗོངས་ལོ་རྒྱུས་ The Gazetteer of Sikkim ཞེས་པའི་ནང་ཚོས་རྒྱལ་དང་པོ་
ཁྲིར་ཐོབ་པའི་ལོ་ཁམས་ནི་ལྷོ་ལོ་ ༡༩༧༡ བཞོན་འདུག་པ་གཞི་ཅེ་ལ་འཛིན་མིན་ནི་མི་ཤེས།⁴

ཚོས་རྒྱལ་དང་པོ་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསོལ་མཛོད་སྐབས་སུ་ལྷ་བཅུན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་ (1597-1655) དམ་གོང་
བོ་རྫོགས་ཆེན་ལྷ་བཅུན་ཀུན་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་ཆེད་ཐེབས་མཛོད་འཆར་ཡོད་ཀྱང་ཐེབས་མ་བྱུག། དེ་ལྟར་ན་ཡང་ལྷ་བཅུན་
ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་མེ་བྱི་རྩེ་ལྷོ་ལོ་ ༡༩༧༦ ལོར་འབྲས་ལྗོངས་སུ་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཏེ་ཚོས་རྒྱལ་དང་པོ་ཕུན་
ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་སྲས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་ཚོས་རྒྱལ་དུ་དབང་བསྐྱར། ར་ཡེ་བྱ་དུར་འབའ་ཉག་ཨ་ཐིང་གིས་བཅུ་མས་
བ་མཁའ་རྫོད་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་བསྐྱར་བ་རིན་པོ་ཆེ་དབུ་བརྟེན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་ཐིང་མོ་ཡོས་ལོ་སྟེ་ ༡༩༧༧ ཡང་ན་
༡༩༧༧ ལོར་ལྷ་བཅུན་རིན་པོ་ཆེས་ཚོས་རྒྱལ་དང་པོ་ཕུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་ཚོས་བདག་ཏུ་བཀའ་བར་གསལ།⁵

2 དཔལ་ལྷན་ས་རྫོང་མི་དབང་བཤད་སྐྱབ་ཆེན་པོ་མཚོག་དང། མི་རྗེ་བཀའ་དྲུང་ནོར་ནང་བ་མཚོག་ནས་བཅུ་མས་མཛོད་ཡིག་བསྐྱར་རྣམ་གཞག་རྒྱས་
པ་ཁག་གཉིས་དང། གཞན་ཡང་ཡིག་བསྐྱར་ཐོར་བུ་རྩོམ་ཚོགས། བོད་ཀྱི་ཚོས་རྒྱལ་ལྷ་བཅུན་དང་གོ་སྤྱི་ཁབ་གི་གདུང་རབས། རྒྱལ་དབང་
རྒྱ་ཐོང་རིམ་བྱོན་དང། སྤོང་རྫོང་རིམ་པའི་བྱི་ལོ། བོད་དུང་ལས་ཚན་གྱི་རིམ་པ་དང། རྫོང་གཞིས་ཁག་གི་མིང་ཐོ། ལྷ་ས་ནས་སྐར་ཐོག་ལྷན་
གྱི་ལམ་ཐོ་དང་ཐམ་དེལ། ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ལྷེ་བཅུ་གསུམ་དང་ཁྲིམས་འདེགས་ཨང་གྲངས། མཐུ་གོང་མའི་བྱི་རབས། བོད་སིང་གཉིས་དང་
གོར་བོད་གཉིས་ཀྱི་ཆེང་ས་ཡིག་ཐོགས་མདོར་བསྐྱུས་སྤོགས་སྤྱིག་དེབ་ཐེར་འདོད་འཛིན་གཏེར་མཛོད། Tibet Mirror Press, Kalimpong,
1956 ཡུལ་རྫོགས་པོ་མའི་གསར་འགྲུར་མེ་ལོང། The Tibetan Newspaper, Kalimpong, vol. vxii, no. 10, 1st July 1949

3 རྩོམ་བཀའ་ཐོག་ཚེ་རིང་མཚོག་གི་རྩོན་གྲོང། མཁའ་རྫོད་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཡིག་རྫོགས་བསྐྱེབས་བཞུགས། ཉི་མ་ལ་ཡའི་རིག་གནས་
ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐོང་ ༡ རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁབ་དང། ཨ་ཐིང་མ་ཆེན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཁབ་རྒྱུང་ནས་
དཔར་སྐྱར་ཞུས་པ། ༢༠༠ རྩོན་གྲོང་ཤོག་གྲངས་ ༧༢ ནས་ ༧༢ བར་ལ་ཡང་གཟིགས། (འདི་རྗེས་རྗེ་སྐུ་བཀའ་ཐོག་ཚེ་རིང། མཁའ་
རྫོད་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཡིག་རྫོགས་བསྐྱེབས་བཞུགས་པོ་ཞེས་པའི་རྩོན་གྲོང་ཞེས་འགོད་རྒྱ།)

4 གྲུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་རྫོ་བཟང་འབྲིན་ལས། གྲུང་དཀར་ཚོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཤོག་གྲངས་ ༡༧༧༧

5 The Gazetteer of Sikkim, reprint (First print in 1894, Printed at Bengal Secretariat Press, Calcutta)

6 ར་ཡེ་བྱ་དུར་འབའ་ཉག་ཨ་ཐིང་བཀྱིས་དབུ་འདུལ་གཞན་ས་པ། མཁའ་རྫོད་དཔལ་གྱི་འབྲས་མོ་ལྗོངས་འདིར་དམ་པའི་བསྐྱར་བ་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་ས་
དབུ་བརྟེན་པའི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྐྱུས། འབྲས་ལྗོངས་བྱ་མ་རྟ། ༡༩༩༩ ལོ་གཉིས་པ། ཨང་ ༧ ཤོག་གྲངས་ ༡༧ རྣམ་རྒྱལ་བོད་

ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་བྱུང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཚོས་དབྱིངས་རང་གོལ་གྱི་རྣམ་ཐར་ཐེག་མཚོག་བསྟན་པའི་ཤིང་
དྭ་ཞེས་བྱ་བའི་ནང་མེ་མག་ལྟེ་ ༡༩༧༧ ལོར་ཡལ་པ་བྱེད་པོས་ཀོང་པོ་རྫོགས་ཆེན་པ་ལ་བྱུང་ཚོས་དབྱིངས་རང་གོལ་
གྱི་གསུང་བཞིན་འབྲས་ལྗོངས་ཕྱོགས་ལ་བྱོན་པའི་ལམ་ཡིག་བསྐུལ་བའི་སྐྱོར་འབྲེལ་⁶

རྣམ་ཐར་ཐེག་མཚོག་བསྟན་པའི་ཤིང་དེའི་ནང་། ༡༩༧༡ ལོར་སྐྱེས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་རྣལ་འབྱོར་ཆེན་
པོ་ལྷ་བཙུན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་མཚོག་པོད་དབྲས་འབྲས་སྤངས་ཕྱོགས་སུ་ཞབས་བད་བསྐྱོད་དེ་ཡལ་པ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་
པོར་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་པ་ཚོས་རིག་འཛིན་སྲོག་སྐྱབ་ཀྱི་སྐོ་ནས་ཞབས་བད་བསྐུལ་པ་རྒྱ་མཚོར་འཚོ་ཞིང་གཞེས་པའི་སྐྱེ་ཚེ་བཏན་
བཞུགས་དང་། འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་ས་སྐོ་རྫོང་ཤིང་འཚོར་ཅན་སྲོགས་དང་དག་སྤང་རིག་འཛིན་སྲོག་སྐྱབ་ཀྱི་སྐྱབ་དཔེ་བར་སྤང་
གྱི་རྒྱལ་དུ་སྐུལ་དེ། ཟབ་མོ་འདིའི་ལུང་ཟིན་ཚོས་ཀྱི་བདག་པོར་མངའ་གསོལ།⁷ ཞེས་གསལ་བ་དང་།

ཡང་རྣམ་ཐར་ཐེག་མཚོག་བསྟན་པའི་ཤིང་དེའི་ནང་། ལྷ་བཙུན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་ཀྱིས་རང་གི་དགོངས་གཏེར་རིག་
འཛིན་སྲོག་སྐྱབ་བམ་འབྲས་ལྗོངས་དག་སྤང་གི་སྐྱབ་དཔེ་དབར་སྤང་གྱི་རྒྱལ་དུ་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོར་སྐུལ། ལུགས་འདིའི་
ཚོས་བདག་ཏུ་རོས་ལེན་སྐྱབས་འབྲུག་མི་རྒྱུད་བ་ཞུས་འབྲས་སུ་དེ་ལྷ་པ་ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ཞལ་གྱིས་བཞེས།
ཚོས་རྒྱལ་སྐྱེད་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་ཡང་ལུགས་འདིའི་བརྒྱུད་པར་རོས་འཛིན་གནང་སྟེ། ཡགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་སྐྱེས་ཡུལ་འདིའི་
ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོར་རོས་འཛིན་གྱི་བཀའ་ཤོག་ཅིག་ཀྱང་བསྐུལ། དེའི་ནང་དགའ་བསུའི་གཟེངས་བསྐྱོད་དང་ཏུ་ལའི་གྲ་
མའི་སྐྱབ་དམ་དང་ཨ་ཤེ་སྐྱབས་མ། གཞན་ཡང་སྐོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་བསྐྱེས་གཏེར་ལས་བཏོན་བའི་གུ་རུའི་དབུ་ལྷ་ཞིག་དང་།
གུ་རུའི་མགུལ་ཕྱར་བྱིན་ཆེན་ཅན། གུ་རུའི་སྐྱེ་ཚབ་བྱེ་མ་ཨ་ཤོང་ལས་བྱུབ་པའི་རྩུ་འབྲུལ་གྱི་གུ་རུའི་སྐྱེ་བརྒྱན་བཅས་སྐྱབ་
དྭགས་སུ་གསོལ་རས་བསྐུལ།⁸ ཞེས་གསལ།

གྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་། རྒྱང་དོག་འབྲས་ལྗོངས། རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ལུགས་ཀྱི་ལོར། འདོན་སྟེལ་གནང་བའི་མཁའ་རྒྱུན་རིན་པོ་ཆའི་
གསུང་གྲེང་། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ །ཅེས་པའི་ནང་དུ་ཡང་གཟེགས།

6 ཡལ་པ་བྱེད་པོ་དག་དབང་གྲོ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། བྱུང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཚོས་དབྱིངས་རང་གོལ་གྱི་རྣམ་ཐར་ཐེག་མཚོག་བསྟན་པའི་ཤིང་དྭ་ཞེས་བྱ་
བ། ཡལ་པ་ཆེན་པོ་གསུང་འབྲས་པོད་དེ་ལ། ཤོག་ལྟེབ་ ༤༩ནུ (འདི་རྗེས་རྣམ་ཐར་ཐེག་མཚོག་བསྟན་པའི་ཤིང་དྭ་ཞེས་འགོད་རྒྱ།)

7 རྣམ་ཐར་ཐེག་མཚོག་བསྟན་པའི་ཤིང་དྭ། ཤོག་ལྟེབ་ ༧༤བ། ཨ་ཅུ་རྒྱལ་བེམས་རྒྱ་མཚོས་ཕྱོགས་སྐྱིག་གནང་བ་སྐྱེས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་
སུ་དེར་རབས་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་མ་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཛད་པ་སྐྱབ་རིས་ཇི་བསྐྱེད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཤིན་ཏུ་བསྐུས་པ་བཞུགས་སོ།། (འདི་རྗེས་སྐྱེས་
ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཚེན་རྣམས་ཀྱི་མཛད་པ་ཞེས་འགོད་རྒྱ།) ཤོག་གྲངས་ ༡༩ ནུས་ ༡༧ བར་ལ་ཡང་གཟེགས།

8 རྣམ་ཐར་ཐེག་མཚོག་བསྟན་པའི་ཤིང་དྭ། ཤོག་ལྟེབ་ ༧༤བ། རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བཏེན་དོན་ཀྱང་གསལ་མེ་ལོང་། ཤོག་གྲངས་ ༢༠༠༩
འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས། ཤོག་གྲངས་ ༢༢ རྣམ་ཐར་ཐེག་མཚོག་བསྟན་པའི་ཤིང་དྭ་ཞེས་ཀྱི་མཛད་པ། ཤོག་གྲངས་ ༡༩ ནུས་
༡༧ བར་ལ་ཡང་གཟེགས།

སྐུ་ལྷུ་ལ་བསྐྱེད་པའི་མངའ་བདག་ལྷ་བཅུན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་ཀྱིས་ཚོས་རྒྱལ་ཡུལ་ཚོགས་རྣམས་རྒྱལ་སྐུ་ལྷུ་ལ་གྱི་
མངའ་བདག་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་པོར་དབང་བསྐྱེད་ཚུལ་དང་། སྐབས་དེར་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་པ་ཚེན་པོ་མཚོག་གི་ཚོས་
སྲིད་གཉིས་ཀྱི་མངའ་བདག་ལྷུ་ལ་མཚོག་ལྷ་བ་ཚེན་པོས་ཀྱང་གཟིགས་པ་ཚེན་པོའི་སྐོ་ནས་ལྷོ་ཕྱོགས་སྐུ་ལྷུ་ལྷོང་བའི་རྗེ་
པོར་གཟེངས་བསྟོད་གནང་བའི་སྐོར་ཚོས་རྒྱལ་མཐུ་སྐོབས་རྣམས་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་མོ་ཡེ་ཤེས་སྐོལ་མས་བཅུམས་པའི་འབྲས་ལྷོངས་
རྒྱལ་རབས་དང་། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་དག་རྒྱུན་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཕྱིང་ ༢༧ རན་དུ་ཡང་གསལ་༩

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༡ ལོའི་བོད་རྒྱ་དུག་པའི་ནང་། ཀོང་པོ་རྗེ་གསལ་ཚེན་པ་ཀུན་བཟང་རྣམས་རྒྱལ་ལམ་ལྷ་བཅུན་ནམ་མཁའ་
འཛིགས་མེད་ཀྱིས་འབྲས་གསོངས་གནས་སྐོ་ཕྱེ་ནས་ལྷ་རི་རིན་ཅེན་སྐྱེད་པ་པར་དག་སྐྱེད་གི་ཟབ་ཚོས་མང་དུ་བྱུང་བ་བོད་འབངས་
བདེ་ཐབས་ཀྱི་རིམ་གྱོ་མཛད་པར་ཕྱོན་ཏེ་གྲང་ཐང་དུ་རྗེ་སྐུ་མར་ཚོས་བཀའ་རྣམས་རྗེ་གསལ་པར་སྐུ་ལྷེས་གསལ་བ་ལྷར་གྱི་རྗེ་སྐུ་མ་
ནི་ལྷ་བ་ཚེན་པོ་ཡིན། འདི་སྐབས་ཀྱི་གྲང་ཐང་ནི་ལྷ་ས་དང་ཉེ་བའི་ཚལ་གྲང་ཐང་ཡིན་དགོས། གང་ལྟར་དཔོན་སྐོབ་
ལྷན་དུ་རིག་འཛིན་སྐོབ་སྐྱབ་ཀྱི་སྐྱབ་པ་ཞིག་ཀྱང་མཛད། སྐབས་དེར་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་མཚོག་འབྲས་སྐྱེད་པ་སྐྱེ་ཐེབས་བསྐྱེད་ལུན་དུ་
གནས་པའི་རྗེ་འབྲེལ་བསྐྱིགས་ཤིང་འཇའ་ཤེལ་ཡ་མཚན་ཅན་སོགས་འབྲས་གསོངས་ཀྱི་ས་སྐོར་ཤིང་དུ་མ་བྱིན། ལོ་ལོ་ལོ་
མཚོག་ནས་ཀྱང་ལྷ་བཅུན་རིན་པོ་ཚེར་པར་རིག་འཛིན་ཚེན་པོའི་གཏེར་གསལ་གྱི་ཚོ་སྐྱབ་བདུད་རྩི་འབྲེལ་པའི་གསང་ཡིག་གི་ལུང་
ཡང་སྐུལ། མཁའ་འགོ་སྐྱེ་ལྷ་ལ་བརྟེན་པའི་བརྟེན་བཞུགས་ཤིག་གཏེར་ཚོས་ཀྱི་ཁོངས་སྐུ་ཡོད་པ་དེ་མཁའ་འགོའི་དག་སྐྱེད་
དུ་གསུངས་ཚུལ་བྱུང་ཡང་གཏེར་མ་མིན་པའི་དེས་པ་མི་སྐྱེད་བ་ཞེས་ལྷ་བ་ཚེན་པོར་དགོངས་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་འདུག་ན་
ཡང་དེའི་ཕྱག་སྐོལ་ཅེ་རྣམས་རྒྱལ་གྲུ་ཚང་དུ་བཅུགས། ཞེས་ཀྱང་གསལ་འདུག་¹⁰

རྣམ་ཐར་ཐེག་མཚོག་བསྐྱེད་པའི་ཤིང་རྟ་ཞེས་བྱ་བའི་ནང་། ཀོང་པོ་རྗེ་གསལ་ཚེན་པ་གསུང་སྐྱེ། ལྷ་མ་ནམ་མཁའ་འཛིགས་
མེད་དུ་བྲགས་པས་ལྷོ་འབྲས་མོ་གསོངས་ཀྱི་གནས་སྐོ་ཕྱེ་ནས་འོད་འབར་ལྷ་རི་རི་རྗེའི་ཕྱག་དུ་ཐོག་མར་ལུང་བསྐྱེད་གིས་
དབུ་བརྟེན་ནས་རིག་འཛིན་སྐོབ་སྐྱབ་ཀྱི་ཟབ་ཚོས་བྱུང་བ་རྣམས་གྲང་ཐང་དུ་གདན་དྲངས། ལུང་བསྐྱེད་དུ། བྱང་ཐེམས་འགོ་
འདུལ་མཐུ་སྐོབས་བདག་ཅེ་ཅེས་སྐོར་ལྷོ་ཕྱོགས་དབང་ཚོ་དབང་ཚོས་སྐོར་རགས་རིམ་གྱི་ལུང་།

9 གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་རང་བྱུང་བདུད་རྩི་སྐྱེད་ཚབ་ཁག་ཅིག་གི་རོ་མཚར་བྱང་ཚོས་གནད་བསྐྱེས། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་དག་རྒྱུན་ལོ་རྒྱུས་དེབ་
ཕྱིང་། ༢༧ ཤོག་གངས་ ༤༩ རན་༤༧ འབྲས་ལྷོངས་རྒྱལ་རབས། ༢༠༠༤ ཤོག་གངས་ ༧༧

10 ཟ་ཉེར་གྱི་བན་དེ་དག་དབང་སྐོ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་འདི་སྐྱེད་འབྲེལ་བའི་རོལ་ཅེད་རྟོགས་བཅོད་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་བཞོད་པ་དུ་ཀུ་ལའི་གོས་བཟང་ལས་སྐོབ་སྐྱེད་
བམ་དང་པོ་བཞུགས། (འདི་རྗེས་དུ་ཀུ་ལའི་གོས་བཟང་ཞེས་འགོད་རྒྱུ་) ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་མཚོག་ལྷ་བ་ཚེན་པོའི་གསུང་འབྲས། བོད་ཅ་བ། *The Collected*
Works of Vth Dalai Lama, Published by Sikkim Reserch Institute of Tibetology, Gangtok, 1992, Volume 5, ཤོག་ལྷེབ་
༡༧༤ན 3 ཚེ་རིང་མཚོད་ལྷ་ནས་དབར་བ། ཤོག་ལྷེབ་ 37:21 རྗེ་སྐུ་མར་ཚོས་ཚེ་རིང་མཚོག་གིས་སྐུ་ལྷུ་ལ་འབྲས་མོ་སྐོངས་ཀྱི་ཚོས་སྲིད་
དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་གི་སྐོར་སྐོང་ཤོག་གངས་ 38 ལ་ཡང་གཟིགས།

གར་དུང་མཛོད་དཀར་པོ་ནས་སྤོང་པའི་ཚོགས་པ་ཆེན་པོ་ཀ་དག་རང་བྱུང་རང་གར། དབྱས་སྤོང་མཛོད་སྐྱུག་པའི་སྐྱེན་གྲུབ་
དགོངས་པ་ཟང་ཐལ་གྱི་དབང་ལུང་ཉམས་བྲིད་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ། སྤོང་བས་བོགས་འབྲིན་པ་ཐག་མོ་ཟབ་རྒྱའི་དབང་ལུང་བྲིད།
སྤོང་འབྲུལ་འཁོར་དང་བཅས་པ། སངས་རྒྱས་སྤོང་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ལུགས་གསུམ་གྱི་ནང་ཆོན་སྤྱི་རྒྱལ་བོ་ལུགས་ཀྱི་
སྐྱོར་སོགས་ཟབ་ཆོས་མང་དུ་གསན།¹¹ ཞེས་ཀྱང་གསལ།

༡༩༡༢ ལོར་ཕུལ་བ་ཆེན་པོས་སོག་པོ་སག་ལྗེ་པའི་སར་ཕྱིར་སློག་པའི་འབྲས་མོ་སྤྱོད་ས་དང་བོད་ཀྱི་གནས་ཆེན་ཚོར་བསྐྱར་
འགྲོའི་བདེ་ཐབས་སུ་བྱམ་གཏེར་སྐྱ་བའི་བསྐུལ་མའི་ཡི་གེ་ཞིབ་རྒྱས་སྐུལ།¹² དེའི་རྗེས་ཙམ་རྒྱལ་བོ་མཛོད་ཡོན་གྱི་ཡིག་ལན།
སྐྱུག་ཏུ་སྤྱོད་པའི་དེར་བོད་འབངས་བདེ་ཐབས་ལ་ཆོས་བརྩུ་མ་ཆེ་རི་རྒྱ་སྤྱང་གྱི་ཉམས་པ་ཉམས་གསོ་བ། འབྲས་གསོངས་ཀྱི་
དགོན་པ་གསར་བ་དེའང་མ་སྐོལ་བ་དགོས་ཚུལ་སྐྱོར་བཅས་ཀྱི་འཕྲིན་ཡིག་ཉམས་སྤོངས།¹³

ནམ་ཐར་ཐེག་མཚོག་བསྐྱར་པའི་ཤིང་རྟ་ཞེས་བྱ་བའི་ནང་། རིན་པོ་ཆེ་ཚོགས་ཆེན་པ་གཙོ་བོར་དག་སྤྱང་ལུང་བསྐྱར་དུ།
ལྟར་སྤྱང་ཟ་ཟེ་སྤོང་རྗེས་འབྲང་ཞིང་། མི་ཆེན་འདོད་པའི་རྒྱུན་ཁར་བཏང་སྤིང་ན། ལྟ་བུ་ཅ་དུག་ཆེ་ཡི་ཆད་ཉིད་དོ། ཞེས་
ཆོས་སྐྱོར་ཉམས་འཕྲལ་དུ་སྤྱེལ་དུགས་ན་དུག་མི་བསྐུལ་བར་བཤད་པ་དང་འཕྲལ་རྒྱུན་འབྲས་སྤོངས་སུ་མངའ་བདག་སྐྱུག་
ཤམ་པ་སྤོགས་ནས་ཟས་ངན་དངས་པའི་སྐྱེན་ནང་ཚུད་པ་དང་སྤོང་བོ་བདུད་འདུལ་རྗེ་ཟེར་བའི་གཏེར་ཆོས་གང་སྤེབས་སུ་བཀྲ་མི་
ཤིས་པ་རེ་ཡོང་གི་ཡོད་སྤྱང་བས་ཁམས་ནས་ཁོང་པའི་སྤོང་མ་ཞིག་སྤྱེལ་དུ་བཏང་ལུང་གསན་པའི་སྤྱང་ལ་བསྐྱེད་པ་བཀོད་པའི་
ཞིང་དུ་གསེགས་པར་མཛོད་འབྲུལ་རྒྱས་པར་མཛོད། རིན་པོ་ཆེ་ཞལ་ཆེམས་བཞག་པའི་དོན་བཞིན་འབྲས་མོ་སྤོངས་སུ་
བྱམ་གཏེར་སྤྱེལ་བ་དང་ལྷ་དོན་འདྲ་ཡོད་འདུག་པས་མཚམས་སྐྱོར་གྱི་རོགས་རམ་གནང་། དུག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྤོངས་སུ་
བཀའ་འབྲུར་གདན་འདྲེན་དགོས་སྐྱོར་སྤོང་སྤོང་གྱི་དུས་གཟིངས་དང་སྤྱོད་པའི་དགོངས་པར་མ་བབས་པས་སྐྱུག་ཐོག་ཏུ་མ་ཞེལ།
ལྟ་བུ་ཅ་མཁའ་འགྲོའི་དབང་སྐུག་གིས་ཞལ་ཆེམས་མང་དུ་བཞག་ནས་གསེགས་སོང་བའི་གནས་ཚུལ་སྤྱོད་པ་སྤྱང་བ་ཡོད་སྐབས་
གནང་འདུག །ཀྱང་ཐང་དུ་དཔལ་རི་སྐུལ་སྐུ་རིག་འཛིན་སྤོང་སྐུ་བ་ཀྱི་བཀའ་སྤྱང་གི་དབང་དང་སྤོང་མའི་འཕྲོ་ལུས་ཀྱི་ལུང་
ཉམས་ཆོང་བར་གསན་ཞིང་མང་ཡང་ཆོས་བཀའ་ཅི་རིགས་སྐུལ།¹⁴ ཅེས་དག་སྤྱང་ལུང་བསྐྱར་སྤྱེལ་དུགས་ན་སྤོང་ཡོད་པ་དང་།
འབྲས་སྤོངས་སུ་བྱམ་གཏེར་སྤོང་སྐྱོར། དུག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྤོང་དུ་བཀའ་འབྲུར་གདན་འདྲེན་ལྷ་ཅིས་གནང་ཡང་སྤོང་སྤོང་གས་
ཀྱི་དུས་གཟིངས་དང་སྤྱོད་པའི་དགོངས་པར་མ་བབས་པས་སྐྱུག་ཐོག་ཏུ་མ་ཞེལ་བ་བཅས་ཀྱི་སྐྱོར་གསལ་འདུག

༡༩༡༩ ལོར་ཚོགས་ཆེན་པ་སྐྱེད་ཅིང་སྤོང་ཀུན་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་འབྲས་མོ་སྤོངས་ནས་གདན་དྲངས་པའི་ཡིད་བཞིན་དོར་

11 རྣམ་ཐར་ཐེག་མཚོག་བསྐྱར་པའི་ཤིང་རྟ་ཞེས་བྱ་བ། ཕུལ་བ་ཆེན་པོ་གསུང་འབྲས་མོ་སྤོང་གི་ཤོག་ལྟེན་ ༩༤༧-༩
12 དུ་ཀུ་ལའི་གོས་བཟང་། བོད་དང་བོ། ལྷེབས་ ༢༩༢:༢༡ ཆོ་རིང་མཛོད་ལྟ་ནས་དབར་བ།
13 དུ་ཀུ་ལའི་གོས་བཟང་། བོད་དང་བོ། ལྷེབས་ ༣༩༤:༩༧ ཆོ་རིང་མཛོད་ལྟ་ནས་དབར་བ།
14 རྣམ་ཐར་ཐེག་མཚོག་བསྐྱར་པའི་ཤིང་རྟ། ཤོག་ལྟེན་ ༡༠༢༥-བཅ

བྱ་སའི་སྤྱི་ལོ་དཀར་ཆག་ལུང་བསྟན་དང་དེའི་ཚེད་བསྟོད་སྐྱེལ་མི་བཏང་།¹⁵

ལྷི་ལོ་ ༡༩༩༠ ལྷགས་པོ་བྱི་ལོ་རྟོར་རྒྱ་དྲུག་པའི་ཚེས་བཞི་ལ་ཕུག་དབང་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་ལྷ་པ་ཚེན་པོ་མཚོག་
ནས་དཔོན་པོ་ཚོས་དབྱིངས་ལྷན་གྲུབ་ཀྱི་བསྐྱེད་པོར་ཀོང་པོ་རྫོགས་ཚེན་པ་ལྷ་བཙུན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་ཀྱི་སྐྱེས་
གཉིས་པ་ (1656--675) མཚོག་སྐྱེ་ཚེ་ཡུན་དུ་འཚོ་གཞེས་ཀྱི་བདུན་བཞུགས་ཤིག་དང་། ལོ་དེའི་རྟོར་རྒྱ་དྲུག་པའི་ནང་སྐྱེལ་
སྐྱའི་གཙུག་ལྷན་བཞེས་ཏེ་མཚན་དག་དབང་ཀུན་བཟང་འཛིགས་མེད་ཅེས་གསོལ།¹⁶ ཡང་ལོ་དེའི་རྟོར་རྒྱ་བཙུན་གཅིག་པའི་
ཚེས་བཞི་ནས་བདུན་གྱི་བར་ཕུག་པ་ཚེན་པོས་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོའི་ཡུགས་ཀྱི་ཚེ་རྒྱལ་འཚི་མེད་དཔལ་སྟེར་གྱི་ཚེ་དབང་བསྐྱར།
༡༩༩༡ ལོའི་རྟོར་རྒྱ་ལྷ་པའི་ཚེས་གསུམ་ལ་ལྷ་བཙུན་སྐྱེལ་སྐྱར་བྱུང་གཏེར་ཐུགས་སྐྱབ་རྗེ་རྗེ་དྲུག་པོ་ཙུལ་གྱི་བྱིན་རྒྱལ་སྐྱགས་
རྗེའི་དབང་དང་། སྐྱ་གོང་མའི་འབྲས་ལྗོངས་དག་སྐྱར་ཟབ་ཚོས་རིག་འཛིན་སྲོག་སྐྱབ་ཀྱི་ལྷགས་ལུང་བསྐྱེལ།¹⁷

རྒྱ་སྐག་ལྷི་ལོ་ ༡༩༩༢ ལོར་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཙུན་ཚོགས་རྣམས་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེས་བཙུན་སྐྱར་རྣམས་རྒྱལ་
(1644-1699) རྒྱལ་པོའི་བྱིར་འཁོད་པ་ཞུ་སྐབ་པའི་བོད་ཀྱི་སྤྱི་དོན་རྒྱལ་རབས་ནང་གསལ།¹⁸ རོན་ཀྱང་ཚོས་རྒྱལ་མཐུ་
སྟོབས་རྣམས་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་མོ་ཡེ་ཤེས་སྟོལ་མས་བཅུམས་པའི་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས་དང་མཁུན་པོ་ཚོས་དབང་གིས་བཅུམས་
པའི་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་གཉིས་ཀའི་ནང་བྱིར་འཁོད་པའི་ལོ་ཁམས་ནི་ ༡༩༧༠ བཀོད་འདུག་¹⁹ །གང་ལྟར་
ཚོས་རྒྱལ་བཙུན་སྐྱར་རྣམས་རྒྱལ་བྱིར་འཁོད་རྗེས་ཕོ་བོ་པ་ཚེན་པོ་མཇུག་བར་ལྷ་སར་ཕེབས། སྤེ་སྤྱི་དྲུང་མཇུག་ཏེ་
བྱིམས་ཡིག་ཞལ་ལྷེ་བཙུན་དྲུག་སྟོར་ལ་སྟོབས་སྟོན་མང་པོ་ཞུས་གནང་མཛད།²⁰ ཡང་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས་ནང་།
ཚོས་རྒྱལ་དེ་ཉིད་བོད་དུ་ཕེབས་ནས་སྤེ་སྤྱི་དྲུང་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ་ལ་བྱིམས་ཡིག་ཞལ་ལྷེ་བཙུན་དྲུག་གི་འབྲུ་དོན་རྣམས་དོགས་
སེལ་ཞུས་ཏེ་འབྲས་ལྗོངས་ཞུ་བ་ཞུ་ལེན་ཟེར་བའི་བྱིམས་ཡིག་ཁ་གསལ་ཞིག་བཟོས་ཏེ་བོད་འབྲས་གཉིས་ནས་དེ་དོན་ཚ་
གནས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་གཉིས་ནས་ལག་བསྐྱར་བྱས་ཞེས་གསལ་བ་ནི། འབྲས་ལྗོངས་བཙུན་སྐྱར་རྣམས་རྒྱལ་གྱིས་སྤེ་སྤྱི་དྲུང་སངས་

15 དུ་ཀུ་ལའི་གོས་བཟང་། བོད་དང་པོ། རྟེན་པས་ ༡༧༢༩། ཚེ་རིང་མཚེད་ལྷ་ནས་དཔར་པ།
16 དུ་ཀུ་ལའི་གོས་བཟང་། བོད་དང་པོ། རྟེན་པས་ ༡༤༠༩། ཚེ་རིང་མཚེད་ལྷ་ནས་དཔར་པ།
17 Tszltsem Gyatso Acharya, 'Short Biographies of three Tibetan Lamas and their activities in Sikkim', Trans by Carl Yamamoto, *Bulletin of Tibetology*, Volume 42, No. 1 and 2, p.33, 2006 (SBTTL)
18 ཞུ་སྐབ་དབང་ཐུག་བདེ་ལྷན། བོད་ཀྱི་སྤྱི་དོན་རྒྱལ་རབས། དེབ་དང་པོ། ཤོག་གངས་ ༩༩༩། དམུ་དགེ་བསམ་གཏན། རྒྱལ་རབས་ཀུན་
དགའི་མེ་ལོང་། ༤་བ་བོད་རིགས་ཆའང་རིགས་རང་སྤྱོད་ལྷལ་གྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་ཡིག་བདམས་བསྐྱོགས། ལྷ་པ། ཤོག་གངས་ ༡༩༩།
༡༩༧།
19 འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས། ཤོག་གངས་ ༡༩ རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་། ཤོག་གངས་ ༡༢༠
20 འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས། ཤོག་གངས་ ༩༢

རྒྱལ་ཁྱིམ་མཚོར་བྱིས་སྐྱོར་དོགས་སེལ་ཞུས་པའི་དྲི་བ་དྲིས་ལན་དེ་ཡིན་དགོས།²¹ འོན་ཀྱང་བྱིས་སྐྱོར་ཡིག་དོགས་སེལ་ཞུས་སྐྱོར་དྲུག་ལའི་ནང་མི་གསལ།

ཚོས་རྒྱལ་བསྐྱེད་སྤྱད་རྣམས་རྒྱལ་ (1656-1675) སྐབས་ཡུལ་བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུ་ཆེན་པོ་དང་སྤྱི་སྤྱོད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་གཉིས་ལ་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་པ་དྲུག་ལའི་གོས་བཟང་ནང་ཇི་སྟེ་གསལ་ཡོད་ཅེ་ན། ཚོས་རྒྱལ་བསྐྱེད་སྤྱད་རྣམས་རྒྱ་བཟུགས་འཕྲོད་མིན་གྱི་སྐབས་སུ་ཡུལ་བསྐྱེད་པོ་དང་སྤྱི་སྤྱོད་རྣམས་དམིགས་བསལ་ཐུགས་འགན་བཞེས་ཏེ་འཚོ་བྱེད་ཚོས་སྤོངས་ཆེད་མངགས་སྤྱོད་གཞུགས་ལ་གཟིགས་ཏེ་གཅིག་ཆེད་བསྐྱོར་གཞུགས་གནང་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། འབྲས་སྤོངས་བསྐྱེད་སྤྱད་རྣམས་ཀྱི་ནད་ལ་མན་སྐྱོད་ཆེ་བ་བཅས་ནན་ཆེར་བྱུང་བས་འཚོ་བྱེད་ཚོས་སྤོངས་བར་ལེགས་སྐྱོས་སུ་གཞིས་ཅེ་ཞུས་འགོལ་བྱོར་ནས་དོགས་སྐྱོར་འཛིན་ཀྱང་གཅིག་གི་ལལ་འདེབས་ཐོན་དང་། བོགས་ཤས་ཀྱི་འབྲུ་ཐོག་ཁག་མར། ལྷ་ཤིང་། མི་སེར་བསྐྱོད་བྱོར་དམག་ཁུལ་ལྟོ་སྐྱོར་འབྲི་ཀྱང་གཅིག་ཁག་སེར་མདོག་ཅན་དང་ཉེས་འཛིན་དམག་ཁུལ་ལྟོ་སྐྱོར་ཀྱང་ཤེ་འབྲི་བ་གསུམ་རྣམས་ཀྱི་དགོ་ལེད་ལ་བོད་རྒྱལ་བཅས་འབྲུ་དོར་བསྐྱོར་གཅོད་བྱེད་ཁལ་ཆེན་སྤོངས་སྤྱོད་བཅོ་སྤྱོད་གསོལ་སྐྱོལ་གནང་འདུག་²²

ཕྱི་ལོ་ ༡༦༧༠ ཤིང་མོ་སྐབས་ལོར་ལྷ་བཙུན་སྐྱུ་རིན་པོ་ཆེ་དབྱང་གྲངས་དབྱར་མེབས་སྐབས་ཡུལ་དབང་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་མོ་བྱང་མར་བ་སྤིང་སྤོད་ཀྱི་སྤྱིལ་པོ་མོགས་གདན་ས་གནང་། ལོ་དེ་གའི་ནང་དར་མོ་སྐྱོར་རམས་བསྐྱོར་བཟང་ཚོས་གྲགས་ཀྱིས་ཐང་ཤམ་མ་གཏོགས་པའི་འགན་སྐྱོར་སོགས་གོས་སྐྱོ་ཆ་ཚང་དངོས་པའི་ཚོན་གྲངས་དང་ཅེ་རྣམས་རྒྱ་ཚོང་དུ་ཡོན་སྐྱོར་ཏེ་འབྲས་སྤོངས་དག་སྐྱོར་བསྐྱོར་བསྐྱོག་མའི་སྐོ་རྣམས་ཏེན་འབྲེལ་བསྐྱོགས།²³

ལོ་དེའི་ནང་འབྲས་སྤོངས་དང་སྤོངས་འབྲུག་གཉིས་དབར་བདེ་གཟུང་བྱུང་བར་བརྟེན་སྤོངས་བར་ཆེད་པ་རྣམས་ཕག་རིར་འབྱོར་བར་སྤོངས་འབྲུག་གིས་ཨ་ཅོག་སྤོངས་གཏོགས་པ་ཚོར་དབང་བ་དང་སྐྱང་ཐོག་འབྲས་གསོད་སྤྱོད་སྤོངས་འཛོག་དགོས་པའི་གནས་ལུགས་བྱུང་སྐབས་ཡུལ་བསྐྱེད་པོས་རྒྱལ་པོར་ལུང་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་ལེགས་ཉེས་སྐོན་གྱི་བསྐྱོར་ཆེད་ལས་འོས་མ་འདས་གཉིས་ས་བྱ་སྤྱི་ལོ་ ༡༦༩༩ ལོའི་ཆེད་ཀྱིས་སྤོངས་ཁ་རྒྱལ་དུ་སོང་བ་དེས་ཀྱང་མ་འཇུག་སྤོངས་ལས་པའི་སྤོངས་པ་དང་བྲལ་ནའང་བདེ་གཟུང་གྱི་རིགས་འདི་འགོ་བ་མཐའ་དག་སྤྱོད་བསྐྱེད་ལ་སྤོངས་པའི་རྒྱ་ཁོ་ནར་དགོངས་ནས་སྤྱོད་དོ་ཁ་འབྱོར་དང་མ་མ་བསྐྱོར་བའི་རང་རྒྱལ་གཞན་པམ་གྱི་རེ་བ་སྐྱོར་དགོས་པའི་བསྐྱེད་སྤོངས་མཛོད། རིམ་གྱོར་མཚོད་ཏེན་དུག་ཅུར་སྐྱོད་དཀར་དང་ཞིག་རལ་བྱུང་བ་ཁ་ཤས་གསོས། རྒྱལ་དུ་དབལ་ལྷན་དམག་ཐོར་མ། བྱར་ཞལ། དུ་དུ། བཞག་ཅེ་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱོར་བ་ཆེན་སྤོངས་ལྟ་བུ། ཐུག་དུག་ལ། ལས་

21 འབྲས་སྤོངས་རྒྱལ་རབས། ཐོག་གྲངས་ ༩༩ འབྲས་སྤོངས་བསྐྱེད་སྤྱད་རྣམས་རྒྱལ་ཁྱིམ་སྤྱི་སྤྱོད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོར་བྱིས་སྐྱོར་དོགས་སེལ་ཞུས་པའི་དྲི་བ་དྲིས་ལན། གངས་ཅན་རིག་མཛོད། དེབ་སྤོང་ ༧ པའི་ཐོག་གྲངས་ ༡༤༧ ནམ་ ༡༩༧ ནང་དུ་གཟིགས།
22 སྤྱི་སྤྱོད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ། ཟ་ཏེར་གྱི་བན་དེ་དག་དབང་སྤོངས་རྒྱ་མཚོའི་འདི་སྤོངས་འབྲུག་པའི་རོལ་ཅེད་ཏེགས་བཞེད་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་བཞོད་པ་དུ་ཀྱི་གོས་བཟང་འབྲོས། ཐོག་གྲངས་ ༡༧༠༩ (འདི་རྗེས་སུ་དྲུག་ལའི་གོས་བཟང་འབྲོས་ཞེས་འབོད་རྒྱ་ཡིན་)
23 དྲུག་ལའི་གོས་བཟང་། ཐོག་གྲངས་ ༩༧༢༩ ཚོ་རིང་མཚེད་ལྟ་ནས་དཔེར་བ།

གཤིན་སོ་སོར་ཉིས་སྟོང་། འཕྲོང་རྒྱས་སུ་རི་བོ་བདེ་ཆེན་པས་འབྲུམ་བརྒྱ། ལྷ་ས། བསམ་ཡས། །བ་འབྲུག་གསུམ་དུ་མཚོང་
བ་སྐྱེ་ལྷ་སོ་སོར་བརྒྱ་ཅུ་དང་ཞལ་གསེར་སྟན་གཤལ། མཚིམས་སྟལ། ཤེལ་བུག །ཡང་རྫོང་གསུམ་དུ་ཚོགས་བརྒྱ། བོད་འབངས་
བདེ་ཐབས་དང་ཁྱད་བར་འབྲུམ་བ་སོགས་ནད་རིམས་བསྐྱོག་ཐབས་ལ་བཀྱ་བཟང་ཚོས་ཇེ། ཟུར་ཚུ་མིག་ལ། བུག་དཀར། ཚུ་
བཟང་བ་བཞིས་ནད་བདག་སྟོབས་འཛོམ་བཏང་བའི་ཡས་རྣམས་གངས་ཉི་མེར་བསྐྱལ།²⁴

༡༩༧༧ ལོར་ཐུགས་སྤུལ་སྤུལ་སྐྱབ་སྐྱབ་འཛིན་འབྲུར་མེད་རྗེ་རྗེ་དཔོན་ལག་གི་སྤྲོ་མ་རྣམས་དང་བཅས་པས་རྒྱ་གར་སྐྱེན་
ཏོག་སོགས་རས་ཆ་གཙོ་བོར་བྲུར་བའི་བདག་པའི་དངོས་པོ་བྱ་ལོ་མ་པ་མང་འབྱེད་ཐོག་ཅེ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་གིས་འབྲས་ལྗོངས་
དག་སྐྱང་མའི་སློ་ནས་རྟེན་འབྲེལ་བསྐྱིགས།²⁵ དེ་ཉིན་ལ་འབྲས་ལྗོངས་དག་སྐྱང་མར་བརྟེན་བའི་འཆི་མེད་གཡུལ་ལས་
རྒྱལ་བའི་རྟེན་འབྲུང་ཡང་བསྐྱིགས།²⁶ བྱ་ཚང་ནས་བྱ་པ་ཉི་ཤུ་སྐྱོར་གྱིས་འབྲས་ལྗོངས་དག་སྐྱང་མའི་མཁའ་འགོ་སྟེ་ལྷ་ལ་
བརྟེན་རིང་བོར་གནས་བའི་རྟེན་འབྲེལ་བསྐྱིགས་སྐབས་གང་ལ་ཁྲི་འབྲུལ་རེས་ཤེས་པའི་ས་གཡོས་བ་པོ་ཉ་ལར་ཡོད་པ་གཞན་
རྣམས་ཀྱིས་མ་ཚོར་ཡང་། འབྲས་ལྗོངས་སུ་སལ་ཆེར་ཁ་མཐུན་བར་ཤེས་ཤིང་རོ་པོ་འདམ་དུ་ཡོན་ཆབ་སོགས་ཀྱང་བོས་པ་
བྱུང་ཞེས་སེ་ཆེན་དཔོན་བོས་སྟེང་།²⁷ ཞེས་དུ་ཀྱུ་ལའི་གོས་བཟང་ནད་གསལ་བ་ལྟར་འབྲས་ལྗོངས་དག་སྐྱང་མ་ཅེ་རྣམ་རྒྱལ་
གྱི་ཚང་གི་ཐུག་སྟེལ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་ནས་ཤེས་བྱལ།

སྟེ་པ་སྟོ་བཟང་སྐྱེན་པས་ཡལ་བ་ཆེན་པོའི་རིམ་གྲོར་དམིགས་ཏེ་ཚོ་ཚོགས་འཇུགས་ཅིས་སྐབས་སུ་རིག་འཛིན་ཆེན་པོས་འབྲས་
གཤོངས་ནས་གདན་དྲངས་བའི་ཚོ་དཔག་མེད་བདུད་ཅི་འབྲིལ་བ་དང་དྲངས་མ་བཅུད་འདྲེན་སོགས་ཀྱི་འབྲར་སྐྱུ་ཁ་ཤས་
ཨེ་ནས་བག་དྲོ་ཅན་དང་། མོ་བྱང་དབུ་མཛོད་སྟེན་ཚོགས་ཅན་གྱིས་སྟེབས་རིས་ལ་ཚོ་དཔག་མེད་སྟོང་སྐྱུ་བསྐྱེན་བར་གཟུངས་
གཞུག་དང་རབ་གནས་སྐྱིན་གྲོལ་སྟེང་ནས་ལོ་ཆེན་དག་དབང་ཚོས་དཔལ་ལམ་སྐྱིན་སྟེང་ལོ་ཆེན་གྱིས་བསྟར་ཞིང་ཚོ་ཚོགས་གི་བཞི་
སྟེ་ཡང་སྐྱིན་གྲོལ་སྟེང་ནས་རེས་སྐྱོར་དང་དེ་མཚུངས་རི་བོ་བདེ་ཆེན་པར་སྐྱེན་སྟེལ་བཞི་སྟེ་བ་གསར་འཕར་ཞིག་བཅུགས།²⁸
ཞེས་དུ་ཀྱུ་ལའི་གོས་བཟང་ནད་གསལ།

༡༩༧༩ ལོའི་ནང་འབྲས་མོ་གཤོངས་ཀྱི་མི་སྣ་སོགས་པོད་སོག་དྲལ་རིགས་ལྟ་བུ་སྐྱོར་ལ་ཐུག་གི་འདེགས་འཛོག་
དང་དམངས་བརྒྱར་མེ་ཏོག་གཏོར་བཞུང་།²⁹ དེ་རྗེས་ཅམ་ན་འབྲས་མོ་གཤོངས་པའི་མི་སྣ་གཉིས་དང་།³⁰ འབྲས་གཤོངས་

24 དུ་ཀྱུ་ལའི་གོས་བཟང་། བོད་གཉིས་ལ། ཐོག་གུངས་ ༧༧༩:༢ ནས་ ༧༧༩:༡ ཚོ་རིང་མཚེད་ལྟ་ནས་དཔར་ལ།
25 དུ་ཀྱུ་ལའི་གོས་བཟང་། བོད་གཉིས་ལ། ཐོག་གུངས་ ༧༧༧:༢ ཚོ་རིང་མཚེད་ལྟ་ནས་དཔར་ལ།
26 དུ་ཀྱུ་ལའི་གོས་བཟང་། བོད་གཉིས་ལ། ཐོག་གུངས་ ༧༠༢:༡ ཚོ་རིང་མཚེད་ལྟ་ནས་དཔར་ལ།
27 དུ་ཀྱུ་ལའི་གོས་བཟང་། བོད་གསུམ་ལ། ཐོག་གུངས་ ༢:༡ ཚོ་རིང་མཚེད་ལྟ་ནས་དཔར་ལ།
28 དུ་ཀྱུ་ལའི་གོས་བཟང་། བོད་གསུམ་ལ། ཐོག་གུངས་ ༧༠:༧ ཚོ་རིང་མཚེད་ལྟ་ནས་དཔར་ལ།
29 དུ་ཀྱུ་ལའི་གོས་བཟང་། བོད་གསུམ་ལ། ཐོག་གུངས་ ༡༩༧:༢ ཚོ་རིང་མཚེད་ལྟ་ནས་དཔར་ལ།
30 དུ་ཀྱུ་ལའི་གོས་བཟང་། བོད་གསུམ་ལ། ཐོག་གུངས་ ༢༩༧:༧ ཚོ་རིང་མཚེད་ལྟ་ནས་དཔར་ལ།

དང་སྐྱོན་ཚོགས་དབང་སྐྱེད་གི་མི་སྣ་སོགས་ཡོད་པ་མཚོན་མཇུག་ལྟར་འབྱོར་བ་དུ་ཀྱ་ལའི་གོས་བཟང་ནང་གསལ།³¹ འབྲས་
སྐྱོད་ས་སྐྱེད་ཆེན་མོ་ལ་ལྷ་འཛོམས་དུ་བཏང་བའི་གྲུ་བཅུན་སྐྱེད་བརྒྱ་དང་བདུན་ལ་བསོད་ནམས་ཁ་བཏགས། གསེར་གོས་
སྐྱེད་ཁ་ལྷ་འཛོམས་མི་རེར་གཤོར་ཁལ་སྐྱེད་ཆེན་མོ་ལྷ་ག་བཅས་ཏེ་སོང་ལ་བསྐྱོན་སྐྱེད་འབྲས་འབྲི་ཁལ་དགུ་སྐྱོད་སྐྱེད་བརྒྱ་དང་ལྷ་
བྲེ་བཅུ་དུག་སྐྱེད་གསུམ་བསྐྱར།³²

༡༩༤༢ ལོར་ཡོད་པ་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་ཚོས་དབྱིངས་སུ་ཐེམས་ཚུལ་མ་བསྐྱར་གོང་ལྷ་བཅུན་སྐྱེད་སྐྱེད་ལྷ་དག་དབང་
ཀུན་བཟང་འཛིགས་མེད་དབང་པོའི་སྐྱེ་བྱེད་གཙང་ཁུལ་གངས་ལྷན་ཁང་གཞིམ་གྱི་སྐུ་ལ་ངོས་འཛིན་གནང་ཞིང་།³³
ས་མིང་རྒྱར་ཁང་པས་སྐྱོར་དཀྱིལ་མེད་པའི་སྐྱེ་བ་ཚོགས་ཆེན་པའི་དགོན་པར་འབྲལ་རྗེས་བཞུགས་ཞེས་པའི་བཀའ་སློབ་མེད་ཉིད་
དགོངས་པ་ཚོས་དབྱིངས་སུ་ཐེམས་སྐྱོན་ཅམ་ནས་བཀའ་དྲིན་བསྐྱེད་བཅས་ཡོད་པ་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་དང་ལྷ་བཅུན་སྐྱེད་
ཐོག་གསུམ་པ་བར་སྐྱེད་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱེ་བྱེད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཆགས་ཡོད།³⁴

ཡོད་པ་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་དགོངས་པ་ཚོས་དབྱིངས་སུ་ཐེམས་ཚུལ་བསྐྱར་རྗེས་དབྲུག་གཙང་བར་ཁམས་མངའ་རིས་ཅམ་དུ་
མ་ཟད་འབྲས་སྐྱོད་ས་དང་བཅས་པའི་རིས་མེད་དགོན་དུ་མང་ཤ། སྐྱེ་མར་བསྐྱེད་ཉེན་སོང་བ་བྱོན་བསྐྱོན་མ་ནག་པོ་འདེགས་
ཁལ་དུག་ཅུ་རེ་བདུན་ཉལ་བཅུ་དགུ་སྐྱོར་སྐྱེད་ལྷ་ག་བཅས་སོང་བ་དུ་ཀྱ་ལའི་གོས་བཟང་ནང་གསལ།³⁵

ཡོད་པ་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་གསུམ་ཡིག་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བ་དམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་ཐོབ་ཡིག་གཞུང་ཆུ་རྒྱུན་གྲེགས་བམ་བཞི་པའི་
ནང་། སྐུ་ལྡེ་སྐྱེད་ཐེམས་བྱང་ཞེས་པ་དང་འབྲས་མོ་སྐྱོད་ས་ཀྱི་ལམ་ཡིག་ །གཏེར་སྐོན་རིག་འཛིན་ཆེན་པོས་འབྲས་གཤོངས་
གནས་སྐོར་སྐྱེ་བའི་གནས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་བསྐྱར་བ་དྲི་རྗེ་ཐོང་བ་ཅུ་ལྱིས་ཁ་བ་ཅན་སྐྱོད་ས་བ་རྣམས་ལ་སྐྱོངས་ཡིག་བཏང་བ།
རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་ཤོད་ཀྱི་ལྷེ་མ་འབྲུ་ཅན་གྱིས་རྒྱ་མོ་གྲང་ལོ་འབྲས་མོ་སྐྱོད་ས་ནས་བཏང་བའི་སྐྱོངས་ཡིག་རྣམས་ཐོབ་པ་
ལས་བསྐྱེད་བྱང་ཆེན་མོ་དང་ཐེམ་བྱང་བདུན་པ།³⁶ ཞེས་སོགས་གསལ། ཡང་གཞུང་ཆུ་རྒྱུན་ནང་། རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་པད་
མ་སྐྱོང་པའི་གཏེར་ཚོས་ལྷང་བསྐྱར་དང་གནས་ཡིག་སྐོར་ལ། སྐུ་ལྡེ་འབྲས་མོ་སྐྱོད་ས་ཀྱི་ལམ་ཡིག་ལྷེ་མིག་དང་བཅས་

31 དུ་ཀྱ་ལའི་གོས་བཟང་། བོད་གསུམ་པ། ཤོག་གངས་ ༧༧:༡ ཆེ་རིང་མཚེད་ལྷ་ནས་དཔར་བ།
32 དུ་ཀྱ་ལའི་གོས་བཟང་འཕྲོས། བོད་གསུམ་པ། ཤོག་གངས་ ༡༩༧:༢ སྐྱང་བན་རྒྱ་སྐྱོན་པས་བརྩམས་པ་སྐུ་ལྡེ་མཁའ་སྐྱོད་གཉིས་པ་ཁམ་
བུ་སྐྱེད་ཆབ་ཀྱི་མན་ཡོན་སྐྱེད་ཁ་བྲེ་བ་ཞེས་པ་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཚོད་ཁང་གི་དགུ་རྒྱུན་ལོ་རྒྱུས་དེབ་བྲེང་ ༢༧ ནང་གི་ཤོག་གངས་ ༤༡ ནས་
༧༩ དང་། ཆོད་བང་ཏེ་མགྲིན་ནས་དབྱིན་བསྐྱར་བྱས་པ་ཤོག་གངས་ ༧༡ ནས་ ༡༠༧ ནང་དུ་གསལ།
33 SBTTL, *Bulletin of Tibetology*, Volume 42, No.1 and 2, p.33, 2006
34 སྐུ་ལྡེ་འབྲས་མོ་སྐྱོད་ས་སྐྱེད་ཀྱི་སྐྱེ་བྱེད་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་མཚན་པ། ཤོག་གངས་ ༡༧ ལ་ཡང་གཞིགས།
35 དུ་ཀྱ་ལའི་གོས་བཟང་འཕྲོས། བོད་གསུམ་པ། ཤོག་གངས་ ༡༩༧:༣
36 ཕུལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབྲས་པོད་ང་བ་བཞགས་སོ། ཤོག་ལྷེབ་ ༡༩༧:༩ ནས་ ༡༩༩:༣

བ་ལེའུ་བཅུ་དག་གི་³⁷ ཞེས་གཏེར་སྟོན་རིག་འཛིན་ཚེན་པོ་དང་རིག་འཛིན་ཚོད་ལྷེ་མ་གྱིས་འབྲས་ལྗོངས་དང་འབྲེལ་བའི་ཚོས་སྟོར་མཛད་བ་དང་ལྷང་རྒྱན་གསན་བ་གཏོང་ཆུ་རྒྱན་ནང་དུ་གསལ།

ཕ་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་སྤྱད་དུག་པ་ནས་བཅུ་གཉིས་བར་གྱི་སྐབས།

༡༩༩༧ ལོ་སྟེ་མེ་གླང་ལོར་ཕོང་ས་སྐྱེ་སྤྱད་དུག་པ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོས་ (1683-1706) ལྷ་བཙུན་སྐྱེ་སྤྱད་གསུམ་པ་འཛིགས་མེད་དབའ་པོའི་དབྱ་སྐྱ་གཙུག་ཡུང་བཞེས་ཏེ་མཚན་ལ་སྟོ་བཟང་དོ་ཇི་ཞེས་བཏགས།³⁸

ས་ཡོས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོའི་ནང་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་དར་རྒྱས་ཕ་རྒྱལ་བ་དུག་པ་མཇལ་ཁར་བཅར་བའི་སྐོར་ཕ་རྒྱལ་བ་དུག་པའི་རྣམ་ཐར་ནང་གསལ།³⁹

༡༧༠༠ ལོར་ཚོས་རྒྱལ་གསུམ་པ་ཕྱག་དོར་རྣམ་རྒྱལ་ (1686-1717) གྱི་སྐྱེ་སྤྱོད་ལ་ཉེན་ཁ་བྱུང་སྟེ་ཉེན་ཡོལ་སྤྱད་པོད་དུ་སྤོས་དགོས་བྱུང་། ཕ་རྒྱལ་བ་དུག་པ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་དང་རྒྱལ་བོ་ལྷ་བཟང་ལྷང་གི་ཞབས་ལ་གཏུགས། ཡུང་སྟོབ་རོགས་རམ་ཡོང་བའི་འཕོད་བསྐྱེལ་ཞུས་པས་ལྷ་སར་རྩིས་ཁང་དུ་སྟོབ་འཇུག་གིས་སྟོབ་གཏེར་སྤྱངས་པ་མཐར་སོན། ལྷག་པར་ཤེས་ཡོན་དང་ཡིག་རྩིས་སོགས་ལ་དོ་སྣང་ཆེར་བསྐྱེད་མཛད། ཕ་རྒྱལ་བ་དབང་དུག་པས་ཀྱང་རྒྱལ་སྐུས་གཞོན་ནུ་འདི་ནི་ཐ་མལ་གྱི་སྟོན་རྒྱལ་ལས་འདས་པར་དགོངས་ནས། བོད་གཞུང་གི་རྩིས་དཔོན་དུ་མངའ་གསོལ་ཡང་མཛད་དེ་ཕ་རྒྱལ་བ་དུག་པའི་གཞུང་འཛིན་མངའ་ལོག་དུ་རྩིས་དཔོན་གྱི་གོ་གནས་སྟོན་བྱ་གས་ཅན་གྱི་འགན་འཁུར་བཞེས་ཏེ་ལྷ་སར་ལོ་མང་བཞུགས།⁴⁰ ཚོས་རྒྱལ་དེ་ཉིད་ལ་ཐའི་ཇི་གོ་གནས་ཀྱི་ཚོལ་དང་། བད་དེ་རྫོང་། ལྷ་དཀར་རྩེ་རྫོང་། གཏིང་སྐྱེས་རྫོང་། རྒྱལ་མཁར་ནང་བ་བཅས་གསོལ་རས་སུ་འདུག།⁴¹ རྫོང་གཞིས་ལོངས་སྟོན་དང་བཅས་པ་འབྲས་ལྗོངས་ཚོས་རྒྱལ་གསུམ་པ་ནས་དུག་པ་བར་བེད་སྟོན་བདག་སྟོན་གནད་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད།

ཚོས་རྒྱལ་འདིར་བོད་གཞུང་དང་ལྷ་སར་ཡོད་པའི་རྒྱ་ནག་ཨམ་བན་གྱིས་ཀྱང་གསུམ་བུ་ཆེན་པོ་གནད་གི་ཡོད་རྒྱལ་དང་། ལྷག་པར་བོད་གཞུང་གིས་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་གོ་གནས་སྟོན་མཚུངས་སྤྱི་ཚོགས་ནས་ཀྱང་བརྩི་མཐོང་ཡོང་གིར་གཞུང་ཞབས་རྩིས་

37 ཕ་རྒྱལ་དབང་ལྷ་བཙུན་པོའི་གསུང་འབྲུམ་པོད་དང་བ་བཞུགས་སོ། ཤོག་ལྷེབ་ ༩༧༩
38 SBTTL, *Bulletin of Tibetology*, Volume 42, No.1 and 2, p.33, 2006
39 སྟེ་སྤྱིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་བ་དུག་པ་སྟོ་བཟང་རིན་ཆེན་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་བྱུན་མོང་ཕྱིའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་དུ་ཀྱ་ལའི་འཕྲོ་འཇུག་རབ་གསལ་གསེར་གྱི་སྟེ་མ་གྲོགས་བཅར་དང་པོ། བོད་གཉིས་པ། ལྷེབས་ ༩༩༧-བཟ (འདི་རྗེས་རབ་གསལ་སྟེ་མ་ཞེས་འགོད་རྒྱ།)
40 རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་། ཤོག་གུངས་ ༡༢། ༢༠༠༢
41 འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས། ཤོག་གུངས་ ༩༩

དཔོན་གྱི་གོ་གནས་འབྲས་བུ་ལོ་རྒྱུས་ལྗོངས་རྒྱལ་པོ་ལོ་རྒྱུས་ནང་དུ་ཡང་གསལ།⁴²

༡༧༠༡ ལོར་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་བཟང་ཆུ་མཚོ་ཞེས་པ་ཕུལ་བ་དུག་པ་ཚངས་དབྱངས་ཆུ་མཚོར་གསང་དོ་རྗེས་པའི་ཚེ་སྤྱི་བདུན་ཅི་འབྲིལ་པའི་རྒྱོན་ནས་བཟུང་བཞགས་སྤུལ་སྐབས་སུ་དོ་བཅར་ཡོད་པ་དུག་པའི་རྣམ་ཐར་རབ་གསལ་གསེར་གྱི་སྒྲེ་མའི་ནང་དུ་གསལ།⁴³ འབྲས་ལྗོངས་པའི་རྒྱ་ཚབ་དུ་བཅར་བ་ཞིག་ཡིན་དང་སྤྱི་དོན་ནས་ཐེབས་པ་རི་ཡིན་མི་གསལ།

སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ ༡༧༠༧ ལོའི་ནང་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་ས་མཚམས་སུ་འབྲུག་ཡུལ་སྤྱོགས་ནས་རྣམ་འཛིང་གསར་བཟོ་བྱས་པ་སྤྲན་གསེར་རྗེས་བོད་གཞུང་ནས་གཏམ་དཔེ་དང་སྤྱོགས་འབྲས་འབྲུག་བཟུང་ལར་གཅིག་གྱུར་དགོས་ལུགས་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་གནང་། སྤྱོགས་རྣམས་རྒྱལ་དཔོན་འཁོར་རྣམས་བོད་གཞུང་ནས་རྒྱ་ཚབ་ཁ་གསལ་དང་མཉམ་འབྲས་ལྗོངས་སུ་སྤྱིར་གཏོང་མཛད་འདུག⁴⁴ །ཡང་ཕུལ་བ་དུག་པའི་རྣམ་ཐར་རབ་གསལ་གསེར་གྱི་སྒྲེ་མའི་ནང་། སྤྱི་ལོ་ ༡༧༠༧ སྤྱི་ལྷ་ལྷ་ལོའི་ནང་འབྲས་ལྗོངས་པའི་བྱ་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་སྐབས་གང་འཚམ་གྱི་རྗོངས་པ་གནང་ཞེས་གསལ་བ་དེ་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་པོས་སྤྱོགས་རྣམས་རྒྱལ་པོ་ཡིན་དགོས་པར་སྐྱེ།⁴⁵

ཚོས་རྒྱལ་གསུམ་པ་སྤྱོགས་རྣམས་རྒྱལ་པོས་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ནང་རྒྱལ་སྤྱི་ཚོས་བཞིན་བསྐྱངས་པ་དང་སྤྱི་དོན་གྱི་བྱིས་པ་ཡིག་ཞལ་ལྟེ་བཅུ་དུག་གཞིར་བཞག་གིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱིས་པ་སྤོལ་འཛིན།⁴⁶ དེ་ཡིན་པ་ཡང་བྱིས་པ་ཡིག་དེ་བཞིན་ “The Gazetteer of Sikkim” ནང་དབྱིན་གསུང་བྲིས་འདུག⁴⁷

སྤྱི་ལོ་ ༡༧༡༡ ནང་བོད་གཞུང་བཀའ་བློན་རྒྱལ་པོས་འབྲས་ལྗོངས་རིན་ཆེན་སྐྱངས་དགོན་པར་བཀའ་གཏན་ཞིག་གནང་འདུག་པའི་ནང་། དཔལ་གྱི་འབྲས་མོ་ལྗོངས་འདི་ཉིད་སྤྱི་གནས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བོད་དང་བོད་ཆེན་པོའི་ས་གནས་རྩ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་འདུག་པ་བཅས་གཞིགས་སྤང་ཆུ་ཚོན་མས་དབྲས་ཚད་སྤྱི་ལུང་རྣམས་ལས། སྤྱི་གནས་དེ་ཉིད་དུ་བོད་འབངས་བདེ་ཐབས་ཀྱི་རིམ་འགོ་ཞིག་ཚུགས་ནས་བཟུན་འགོར་སྤོལ་ཡོན་ཆེ་བར་བཞེན་འདི་ལོ་ནས་བཟུང་མངའ་བདག་ཁྱིམ་པོ་གི་གསུང་སྤྱི་བུ་རྩ་ཚོས་ཀྱི་དབང་སྤྱོད་གི་གདུང་རྒྱུད་འཛིན་པ་རིན་ཆེན་སྐྱངས་བྲམ་གསང་བདག་དོ་རྗེ་དཔོན་རྒྱུད་བྱ་སྤོལ་བཅས་པས་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་སྤོལ་བར་པ་གོ་མོར་པ་མེས་ཀྱི་དགོན་གནས་ཆེ་བཟུང་དགོན་ཉམས་གསོ་སྤྱོད་ན་དང་། དེ་

42 འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་པོས་ཤོག་གྲངས་ 64 ནུམ་ 66 བར། རྒྱལ་པོས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀྱན་གསལ་མེ་ལོང་། ཤོག་གྲངས་ 721། 2002
43 རབ་གསལ་གསེར་གྱི་སྒྲེ་མ། བོད་གཉིས་བ། རྗེབས་ 1623
44 འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་པོས་ཤོག་གྲངས་ 67 བར།
45 རབ་གསལ་གསེར་གྱི་སྒྲེ་མ། བོད་དང་ལོ། རྗེབས་ 2623
46 རྒྱལ་པོས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀྱན་གསལ་མེ་ལོང་། ཤོག་གྲངས་ 721། 2002
47 The Gazetteer of Sikkim, p. 46-54. རྒྱལ་པོས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀྱན་གསལ་མེ་ལོང་། ཤོག་གྲངས་ 721། མཚན་མུང་ 101། 2002

མིན་གནས་མཐིལ་གང་འོས་སུ་ལོ་རེ་བཞིན་བྱ་སློབ་གྲངས་བཅད་ནས་སླ་མ་གསང་བ་འདུས་བ་དང་བཀའ་བརྒྱན་གསང་བ་
ཡོངས་ཚྗགས་ཀྱི་སྐབས་བ་སོ་སོ་ནས་བདུན་གཉིས་རེ་རི་སྤྱིད་རྒྱལ་བལྟན་ནམ་གནས་བར་ཚུགས་རྒྱའི་ཐེབས་སུ་ལོ་ལྷན་སླ་གྲང་
ཁྲལ་སྟེ་ནས་རྩ་ལོ་ཚེ་འཁོར་དུག་གསུམ་དང་། སག་རི་རྫོང་སྤྱི་ཚེས་སྟེང་ནས་ལྷ་གཤོར་ཁལ་ལྟ་བུ་ཐམ་བ་སྤྱོད་བ་དང་།
བདེ་ཐབས་རིམ་འགོ་སྐབས་རྒྱ་མན་ངག་ལག་ལེན་ཁྱེད་ས་བཅུན་སློ་ནས་སྐབས་དགོས་དང་། སག་རི་རྫོང་སྤྱི་ཚེས་ཅན་ནས་དོ་
དམ་བྱེད་རྒྱ་དང་། འབྲས་སྟོངས་རྒྱལ་སློན་ལེར་སྐྱ་ཚང་མ་མཐུན་འབྱུང་རྩོགས་རམ་གནང་སྟོང་ཡོང་བ་ཞེས་བཀའ་བཀའ་ཞིག་
ཀྱང་གནང་འདུག⁴⁸ ཅེས་གསལ།

༡༧༡༢ རྒྱ་འབྲུག་ལོར་ཚེས་རྒྱལ་བྱུག་དོར་རྣམ་རྒྱལ་སྐྱར་ཡང་བོད་སྤྱོགས་ལྷ་སར་ཐེབས།⁴⁹ བྲག་དཀར་བྱུག་མཛོད་ཀམ་
དར་རྒྱས་བཏང་སྟེ་ལྷ་ལྷན་བྲམས་མགོན་རྒྱལ་བདེ་ཚེན་ཁང་གསར་དུ་ཐེབས་བྲ་བསྐྱོགས་ཏེ་ཚེས་རྒྱལ་བྱུག་དོར་རྣམ་རྒྱལ་སྐྱ་
འཁོར་རྣམས་བཞུགས་གནས་དེར་མཛད། ཡོད་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཚེན་པོའི་བྲག་འབྲུལ་ཚེད་འབྲས་སྐྱངས་སུ་བཅར་ཡང་།
ཡོད་ས་མཚོག་བྱང་འདམ་དུ་བཞུགས་སྐབས་དང་འཁེལ་ཏེ་འབྲས་རྒྱལ་དཔོན་གཡོག་བརྒྱན་ཅུ་སྟོར་བྱང་འདམ་དུ་ཐེབས་ཏེ་
བྲག་འབྲུལ་ཞུས།⁵⁰

ཡ་རྒྱལ་བ་བདུན་པའི་སྐབས་ཚུ་པོ་སྤྱག་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ ༡༧༢༢ ལོར་འབྲས་སྟོངས་སོགས་ཀྱི་མི་སྣ་བཅས་བར་གསོལ་
སྟོན་རྒྱས་བ་གནང་བ་དང་།⁵¹ རྒྱ་མོ་ཡོས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ ༡༧༢༣ ལོར་འབྲས་སྟོངས་རྒྱལ་པོ་བཅས་ཀྱི་མི་སྣར་འབྲོར་བྲག་⁵²
ཐོང་པོ་འདུག་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ ༡༧༢༤ ལོར་འབྲས་སྟོངས་སོགས་རྒྱལ་ཁག་རྣམས་ཀྱི་མི་སྣ་དང་ལྷ་སྟེ་མི་སྟེ་བཅས་པའི་ལོ་གསར་ལེགས་
འབྲུལ་བཞེས་སྟོར་ཡ་རྒྱལ་བ་བདུན་པའི་རྣམ་ཐར་དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཚེདི་སྟེ་མའི་ནང་གསལ།⁵³ ཡང་འབྲས་སྟོངས་ཚྗགས་
ཚེན་སྐབས་སྤྱི་ལོ་འཚམས་ཞུ་འབྲུལ་མི་འབྲོར་བར་མཛད་ཁ་གནང་བ།⁵⁴ འབྲས་སྟོངས་རྒྱལ་པོའི་མི་སྣ་བཅས་བསམ་མཛད་ཁ་ཞུས་པ།⁵⁵

48 འབྲས་སྟོངས་རྒྱལ་རབས། ཐོག་གྲངས་ ༡༩ ནས་ ༡༠ བར།
49 འབྲས་སྟོངས་རྒྱལ་རབས། ཐོག་གྲངས་ ༡༠
50 འབྲས་སྟོངས་རྒྱལ་རབས། ཐོག་གྲངས་ ༡༠
51 ལྷང་སྐྱ་རོལ་པའི་དོ་རྗེ། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་དོ་རྗེ་འཆང་སྤོ་བཟང་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྟེ་ནས་
ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་བ་མདོ་ཅན་བཛོད་པ་དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཚེདི་སྟེ་མ་ཞེས་བྲ་བ་བཞུགས་སོ། (འདི་རྗེས་དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཚེདི་སྟེ་མ་ཞེས་འགོད་
རྒྱ) ལྟོད་ཆ། ཐོག་གྲངས་ ༡༧༤:༡༡
52 དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཚེདི་སྟེ་མ། ལྟོད་ཆ། ཐོག་གྲངས་ ༡༧༤:༡༠
53 དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཚེདི་སྟེ་མ། ལྟོད་ཆ། ཐོག་གྲངས་ ༡༧༤:༡༠
54 དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཚེདི་སྟེ་མ། ལྟོད་ཆ། ཐོག་གྲངས་ ༡༧༤:༡༠
55 དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཚེདི་སྟེ་མ། ལྟོད་ཆ། ཐོག་གྲངས་ ༡༧༠:༡

འབྲས་ལྡོངས་ཚོས་རྒྱལ་བཞི་པ་འགྲུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ་ (1707-1733) སོགས་ལ་དགའ་སྟོན་རྒྱལ་བ་གནང་བའི་སྐོར་ཡང་ཕུགལ་བ་
བདུན་པའི་རྣམ་ཐར་ནང་གསལ།⁵⁶

ལྷགས་སྤྲེལ། ཕྱི་ལོ་ ༡༧༧༠ ལོར་རྒྱལ་པོ་ཏཱ་མགོན་པོས་ཏེ་བོད་དུ་སོང་ནས་སྡེ་བ་གཞུང་ལ་སྐྱེན་ལྷ་ཞིག་སྤུལ་འདུག་
ཀྱང་ཚོས་རྒྱལ་ལྷ་བ་རྣམ་རྒྱལ་ལྷ་ཚོགས་ (1733-1779) དང་ཕྱག་མཛོད་ཀྱིས་སྡོན་ཚུད་ནས་སྐྱེན་ལྷ་སྤུལ་ཟིན་ལ་བརྟེན།
དེ་སྐབས་ཕྱག་མཛོད་གར་དབང་ལ་བོད་གཞུང་ནས་བཀའ་ཤོག་ཅིག་གནང་འདུག་⁵⁷

ལྷགས་མོ་བྱ་སྤེལ་ཕྱི་ལོ་ ༡༧༧༡ ལོར་འབྲས་ལྡོངས་རྒྱལ་བུར་གྱིས་ཀྱང་མཇལ་ཁ་ཞུས་པ།⁵⁸ ལོ་དེ་གའི་ནང་ལྷ་བཙུན་
སྐྱེའེད་བཞི་པའི་དབུ་སྐྱ་གཙུག་ལུང་བཞེས་པ་དང་མཚན་ལ་ཀུན་བཟང་འཛིགས་མེད་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་གསོལ།⁵⁹ ཚོས་རྒྱལ་དང་
གཞན་རྣམས་ལ་གསོལ་སྟོན་གནང་བ།⁶⁰ འབྲས་ལྡོངས་སྟོན་པོ་དཔོན་ཚང་དར་སྟོ་དང་གཞན་རྣམས་ལ་མཇལ་ཁ་གནང་བ།⁶¹
འབྲས་ལྡོངས་དཔོན་པོ་ཚང་མར་མང་འགྲུད་དང་མཚོད་འབྲུལ་བསྐྱར་བའི་སྐོར་ཡང་དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཆེ་སྟེ་མའི་ནང་གསལ།⁶²

དེ་ཇི་སྲིད་གཞུང་ནས་རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་མེ་ལོས་ཕྱི་ལོ་ ༡༧༧༧ ནང་རབ་བཏན་ཤར་པ་འབྲས་ལྡོངས་སུ་ཆེད་
གཏོང་གིས་རྒྱལ་ཚབ་ལྷ་བྱར་བསྐོས།⁶³ རབ་བཏན་ཤར་པས་འབྲས་ལྡོངས་ནང་ཁྲལ་ལ་སོགས་འཛིན་སྲོད་གི་ལས་དོན་གྲེད་
སྤྱོད་མཁུ་ཐད་བསྐྱར་བཅོས་བཏང་བ་ཅུ་མ་དུ་ཟད་བོད་དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་བཟོས་པར་ལག་ཇེས་བཞག་ཡོད། དེ་ཇི་སྲིད་གནས་
ལུང་མཁའ་བ་འབྲས་ལྡོངས་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་སྟོན་སྟོན་པར་བསྐོས་གཞག་གནང་།⁶⁴

ཏུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་ཉི་འབྲས་ལྡོངས་ནང་བལ་བོས་ཟེང་འབྲུགས་བཟོས་པའི་ཏུས་ཤིག་ཡིན། ལྡོངས་འཇགས་དང་བར་
འདུམ་གནང་རྒྱར་བོད་གཞུང་ལ་འབོད་སྐུལ་ཞུས་དོན་ལྟར། བོད་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐུལ་སྐུ། ལྷ་ལུ་མཁའ་པོ།
མདའ་དཔོན་པད་ཚལ། དུང་བྱ་བཅས་འབྲས་ལྡོངས་སུ་མངགས། མཐར་བཏོད་གཞུང་སྐུ་ཚབ་དབུས་བཞུགས་ཐོག་ཡུལ་གཉིས་
ཀྱི་དབར་ཆེངས་ཡིག་ཅིག་ཕྱི་ལོ་ ༡༧༧༩ ལོར་བཞག་⁶⁵

56 དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཆེའི་སྟེ་མ། ལྟོད་ཆ། ཐོག་གུངས་ ༡༧༧:༢༢

57 འབྲས་ལྡོངས་རྒྱལ་རབས། ཐོག་གུངས་ ༧༧-༡༠༠

58 དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཆེའི་སྟེ་མ། ལྟོད་ཆ། ཐོག་གུངས་ ༡༧༧:༡༡

59 SBTTL. Bulletin of Tibetology, Volume 42, No. 1 and 2, p.34, 2006

60 དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཆེའི་སྟེ་མ། ལྟོད་ཆ། ཐོག་གུངས། ༡༧༧:༢༢

61 དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཆེའི་སྟེ་མ། ལྟོད་ཆ། ཐོག་གུངས། ༧༡:༢༧

62 དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཆེའི་སྟེ་མ། ལྟོད་ཆ། ཐོག་གུངས། ༡༠༧༠

63 འབྲས་ལྡོངས་རྒྱལ་རབས། ཐོག་གུངས་ ༡༠༠

64 རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང། ཐོག་གུངས་ ༡༣༣

65 རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང། ཐོག་གུངས་ ༡༤༩-༡༥༥

སྐར་ཡང་ ༡༧༩༠ ལོར་འབྲས་ལྗོངས་ནང་གོར་ཁས་བཅོན་འཇུག་བྱུང་བས་བོད་གཞུང་ལ་རེ་བཅོལ་མ་གྲས་ཐབས་མེད་དུ་གཟིགས་ནས། ལོ་དེ་གའི་ནང་ཚེས་རྒྱལ་དུག་པ་བསྐྱེད་འཛིན་རྣམ་རྒྱལ་ (1769-1793) བོད་དུ་ཐེབས། ལོ་དེར་བོད་གཞུང་གིས་མག་རིའི་ཤར་རྫོང་གི་བྲོ་དགའ་པོ་འབྲས་ལྗོངས་སུ་བཏང་། སྤོན་ལས་འབྲུག་རྒྱལ་དང་གཞིམ་དཔོན་ཕུར་པ་གཉིས་འབྲུག་གི་སྐྱེ་ཚབ་དུ་རིམ་བར་འབྲས་ལྗོངས་སུ་འབྱོར། བོད་གཞུང་དང་འབྲུག་གཞུང་སྐྱེ་ཚབ་ཀྱིས་གོ་རྒྱའི་དམག་སྤྱི་ཚེ་ཉར་སེང་གོ་ལ་བཀའ་རྒྱ་ནམ་ཉན་ཞིག་བཏང་བའི་ནང་རབ་བརྟན་ཅེ་སོ་བྱང་ཕྱུར་དུ་སློབ་གྲོལ་དགོས་རྒྱུ་དང་། རང་ཡུལ་བེ་ཇ་ཡ་ཕུར་ལ་སྤྱིར་ལོག་དགོས་པའི་བཀའ་གནང་ཡོད་པར་བརྟེན། གོར་ཁའི་དམག་སྤྱིས་ཀྱིམ་མཚེས་ཡུལ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེ་ཚབ་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་འབྱོར་མ་ཐག་ཡུལ་གཉིས་ཀྱི་སྤོབས་ལ་འཛིགས་ཏེ། ཡུལ་གཉིས་དང་འཁོན་འབྲུགས་མི་ཡོང་བ་སོགས་ལ་དམིགས་ཏེ་ཕྱུར་དུ་རབ་བརྟན་ཅེ་སོ་བྱང་བཞག་སྟེ། རང་ཡུལ་སྤོབས་སུ་སྤྱིར་ལོག་གྲུས་པ་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ནང་གསལ།⁶⁶

༧ རྒྱལ་བ་བརྒྱད་པའི་སྐུ་དུས་སུ། འབྲས་ལྗོངས། འབྲུག་ལ་དུགས་སོགས་ཀྱི་ལོ་འཇལ་པར་མཇལ་ཐུག་བསྐྱལ།⁶⁷
༡༧༩༢ ལོའི་ནང་ཚེས་རྒྱལ་བསྐྱེད་འཛིན་རྣམ་རྒྱལ་ལྟ་སར་འདས། ལོ་དེ་གའི་ནང་ཚེས་རྒྱལ་བདུན་པ་གཅུག་ཕུང་རྣམ་རྒྱལ་ (1785-1863) འབྲས་ལྗོངས་སུ་སྤྱིར་ལོག་གནང་།⁶⁸

འབྲས་ལྗོངས་ཚེས་རྒྱལ་བདུན་པ་གཅུག་ཕུང་རྣམ་རྒྱལ་དང་ལ་མོའི་ལྟ་ལྟམ་དང་པོའི་ཞལ་ཏ་མ་བུ་འབྲིད་གཉིས་གབ་མཐུན་ལ་སྐས་བསྐྱེད་འཛིན་རྣམ་རྒྱལ་ལམ། ཐུག་མཛོད་དགོ་སློང་དཀར་པོ་འབྲུངས། གཅུག་ཕུང་རྣམ་རྒྱལ་གཤེགས་རྗེས་ཁོང་གི་བཅུན་མོ་ཚེས་རྒྱལ་དགུ་པ་མཐུ་སྤོབས་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་མ་ཡུམ་སློན་སྤྱིད་ལྟ་ལྟམ་དང་ཐུག་མཛོད་བསྐྱེད་འཛིན་རྣམ་རྒྱལ་ལྟན་དུ་གཉིན་བསྐྱེབས་གྲས་པར་སྐས་འཕྲིན་ལས་རྣམ་རྒྱལ་ལམ་ལྟ་སྐས་སྐུ་ཤོག་ནི་ ༡༨༦༩ ལོར་སྐུ་འཁྲུངས། ཚེས་མཛོད་སྐུ་ཤོག་གས། སྤོང་རིང་རིན་པོ་ཆེ་འམ། སྤྱིད་བུ་རིན་པོ་ཆེ་འམ། ལྟ་བཅུན་འབྱུར་མེད་འཛིགས་བུལ་བསྐྱེད་འཛིན་དཔའ་བོ་ནི་གོང་གསལ་འབྲས་ལྗོངས་ལྟ་སྐས་ཕྲིན་ལས་རྣམ་རྒྱལ་ (1866-2/2/1919) དང་། ལྟ་སྤྱིད་ལེ་ཤེས་སྐྱོལ་མ་ (1867-1910) ཟུང་ལ་སྤྱི་ལོ་ ༡༨༨༩ ལོར་སྐུ་འཁྲུངས། སྤོན་གྲོལ་སྤྱིད་དུ་སློབ་གཉེར་མཛོད། ཡང་གསང་བསྐྱེད་པའི་མཛོད་འཛིན་ཡར་འབྲོག་ཞུ་དེའུ་འབྲུག་ཞིག་གྲུ་ཡངས་ཏེ་རུ་ཀ་ཀར་བཟང་མཛོད་གྲོལ་དེ་རྗེ་ (1862-1925) མཚོག་དང་། ཀམ་མོག་སི་དུ་ཚེས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་ (1880-1925) སོགས་བསྟེན། མདོ་སྐགས་རིག་གནས་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དུ་གསོ་དབྱུང་སྐྱེད་ལ་མཁའས་པར་གྱུར།⁶⁹

66 རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བཤེན་དོན་ཀྱན་གསལ་མེ་ལོང་། ཤོག་གྲངས་ ༡༧༠-༡༧༡
67 དེ་མོ་སློབ་བཟང་ཐུབ་བསྐྱེད་འཛིགས་མེད་རྒྱ་མཚོ། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་མཐུན་གཟིགས་ཚེན་པོ་རྗེ་བཅུན་སློབ་བཟང་བསྐྱེད་པའི་དབང་ཐུག་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྐུ་རྣམ་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་མདོ་ཅན་བཛོད་པ་འཛིན་སྤོང་ཐ་གྲུ་ཡངས་པའི་རྒྱན་ཞེས་བུ་བ་བཞགས་སོ། །འཕགས་པ་འཛིག་རྟེན་དབང་ཐུག་གི་རྣམ་སྐུལ་རིམ་བྱོན་གྱི་འབྲུངས་རབས་དེ་བ་ཐེར་ནོར་བུའི་འབྲེང་བ་བཞགས་སོ། །དེ་བ་གསུམ་པ། ཤོག་གྲངས་ ༩༩
68 འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས། ཤོག་གྲངས་ ༡༢༤
69 རྗོ་སྐས་བཀྲ་ཤིས་ཚེ་རིང་། མཁའ་སློབ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཡིག་སྤོབས་བསྐྱེབས་བཞགས་སོ་ཞེས་པའི་སྤོན་སྤྱིད་། ཤོག་གྲངས་ ༩༧-༩༩

ཕུལ་བ་དགུ་པའི་སྐུ་དུས་སྤྱི་ འབྲས་རྒྱུད་སྤྱི་པོ་དོ་གཡོག་ལྷ་ས་ནས་སྤྱི་ལོ་ག་མ་གནང་གོང་ཡོང་ས་མཚོག་གི་
ཐོན་ཕྱག་སྐྱུལ་བ་དང་།⁷⁰ ༡༥༠༤ ལོར་བཀའ་ཤོག་ཅིག་ཀྱང་སྐྱུལ་བ་དེའི་ནང་། གངས་ཅན་ཚོས་ཀྱི་ཞིང་འདིའི་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་
གཞི་ཅ་སྐྱེས་གནས་ཁྱད་པར་ཅན་དེ་ཉིད་སྤྱང་ཞིང་རྒྱུད་བའི་ཐབས་ཚུལ་ལ་འབད་བ་ཆེར་བསྐྱེད་དང་། དགོན་སྡེ་ཐོར་ཞིག་
ཉེན་གསུམ་གྱར་བ་སོགས་ཉམས་པ་སོར་ཚུད་པའི་ཐབས་ཚུལ། གནས་སྤྱང་ཁྱད་ཅན་ལ་གསོལ་མཚོད་སོགས་གནང་བའི་
སྲོལ་རྒྱན་ཉམས་མེད་བྱེད་དགོས་པར་འཁོད་ཡོད།⁷¹ དེ་ཇི་ཅམ་ཞིག་ལ་འབྲས་རྒྱུད་སྤྱི་པོ་ལྟེ་བཞུག་བཀའ་གྲུང་སྐྱེས་
ཐོན་ཕྱག་སྐྱུལ་བ་ཕུལ་བ་དགུ་པའི་རྣམ་ཐར་ནང་གསལ།⁷²

ཕུལ་བ་བཅུ་པའི་སྐབས་སུ་འབྲས་རྒྱུད་སྤྱི་པོ་ལོ་ལྟེ་བཞུག་ཆེན་སྐྱུལ་སྐུ་སྤྱིན་གྲོལ་གྱི་དུ་སྤོབ་གཉེར་ལ་བསྐྱེད་རྒྱུར་ཐོན་ཕྱག་དང་
བཅས་སྤོབ་གཉེར་ལ་དོ་བརྩོན་དགོས་པའི་བཀའ་ཡང་སྐྱུལ།⁷³ འབྲས་རྒྱུད་སྤྱི་པོ་ནས་མི་སྐུ་སེ་ཚོས་གདོང་ལྷ་ཡིག་དང་།
གྲང་ཆེན་འབྲུལ་རྒྱ་བཅས་འབྱོར་པར་ལྷག་རྒྱུ་དོ་གཅེལ་དུ་བཞག་སྟེ་གཟིམ་རྒྱང་སྟེ་ཁྱེད་ཁྱེད་ལ་ཉམས་གྲང་ཆེན་ལ་གཟིགས་ཉོག་
དང་། ཤིང་ཉོག་གསོལ་རས། མི་སྐུར་ཡང་ཞལ་མཇལ་དང་དཀར་སྤྱོ་སོགས་སྐྱུལ།⁷⁴ འབྲས་རྒྱུད་སྤྱི་པོ་དོ་གཡོག་བཅོ་
ལུ་སྐོར་ལ་འབྱོར་ཕྱག་སྐྱུལ།⁷⁵

༡༤༢༩ ལོར་ཀོ་བོ་བཀའ་ཤོགས་ནས་འབྲས་རྒྱུད་སྤྱི་པོ་ལོ་ལྟེ་བཞུག་ཡང་རིམ་གྱིས་ཞི་འཇགས་བྱུང་། དེ་སྐབས་སུ་
ཡང་བོད་གཞུང་ལ་རོགས་རམ་ཞུས།⁷⁶

བྱམས་མགོན་ལོ་ལྷན་ཉིད་བྱེད་དབང་པོས་ཡངས་བ་ཅན་དབུ་མཇོད་སྐུ་མ་ཐར་མཚོག་གི་ཡང་སྐྱུལ་འབྲས་རྒྱུད་སྤྱི་པོ་གདན་
ས་པ་རང་བྱུང་ཟེལ་གཏོན་ནམ་རྣམ་རྒྱལ་ཚོ་རིང་གི་སྤྱིས་ཀམ་བཞུན་འཛིན་སྤོན་ལས་རབ་རྒྱས་པར་སྐྱུ་འབྲུངས་པའི་བདག་ཡིག་

70 ལྷོ་བཟང་ཐུབ་བསྟན་འཛིགས་མེད་རྒྱ་མཚོ། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་མཁའན་བུ་སྤོ་བཟང་བསྟན་པའི་འབྲུང་གནས་དག་དབང་ལྱང་ཉོགས་རྒྱ་
མཚོ་དཔལ་བཟང་བའི་ཞལ་སྐུ་ནས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་བ་མདོར་མཚོན་པ་དང་པའི་ཡིད་འཕྲོག་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །ལྷེ་བས་ ༡༩༩༧༤ (འདི་
ཇིས་ཕུལ་བ་དགུ་པའི་རྣམ་ཐར་ཞེས་འགོད་རྒྱ་)

71 འབྲས་རྒྱུད་སྤྱི་པོ་རབས། ཤོག་གྲངས་ ༡༢༢

72 ཕུལ་བ་དགུ་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷེ་བས་ ༤༢

73 དར་ཉན་སྤོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་རྣམ་རྒྱལ། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་མཁའན་གཟིགས་བཅུ་བ་ཆེན་པོ་དག་དབང་སྤོ་བཟང་འཇམ་དཔལ་བསྟན་
འཛིན་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་བའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་དོ་མཚར་ནོར་བུའི་འབྲེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །ལྷེ་བས་ ༡༧༢༧༧ (འདི་ཇིས་
ཕུལ་བ་བཅུ་པའི་རྣམ་ཐར་ཞེས་འགོད་རྒྱ་)

74 ཕུལ་བ་བཅུ་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷེ་བས་ ༢༤༤བ༢

75 ཕུལ་བ་བཅུ་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷེ་བས་ ༢༩༩བ༩

76 རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་། ཤོག་གྲངས་ ༡༩༢-༡༩༧

༡༧༢༢ ལོར་བསྐྱུལ།⁷⁷

ལྷགས་བྱི་ལྷེ་ལོ་ ༡༧༧༠ ཟླ་ ༡༢ ཚེ་ ༡༢ ཉིན་སྲིད་སྲོང་བསྐྱེད་རྒྱས་སྤྱིང་ནས་འབྲས་ལྗོངས་ཁོངས་བོད་རྒྱུད་
དོན་དང་ཐུང་རིང་དོན་གཡོག་གི་ཚོང་རིགས་ལ་སོ་ཁྲལ་དང་། འབྲོག་ཁག་གི་རྩ་བ། མཚོར་ལྷས་སོགས་ལ་བཀག་བསྐྱུད་མི་
ཚོག་པའི་སྐོར་འཁོད་པའི་འགོ་མཚན་བཀའ་རྒྱ་གནང་།⁷⁸

ལྷེ་ལོ་ ༡༧༧༢ ལོར་ཀུན་མཁྱེན་སི་ཏུ་པཱ་ཚེན་ཚོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་ (1700-1774) ཀྱི་དབོན་སོ་ཀམ་རིན་ཚེན་ངེས་
ལེགས་བསྐྱེད་འཛིན། དེའི་ཡང་སྲིད་ཀམ་རིན་ཚེན། དེའི་ཡང་སྲིད་ཚོས་རྒྱལ་གཙུག་ལྷན་རྒྱལ་ (1785-1863)
ཀྱི་སྤྲུལ་འབྲིང་བ་སྐྱབས་མགོན་སྲིད་སྲོང་ (1819-1874?) རྒྱལ་སྐྱུར་ངོས་འཛིན་གྱི་འདོན་མངའ་གསོལ་གྱི་བརྟག་ཡིག་དཔལ་
རྒྱལ་དབང་ཀམ་པ་བརྩུ་བཞི་ཐེག་མཚོག་རྩོམ་བསྐྱུལ།⁷⁹ ངོས་འཛིན་གནང་བའི་ཡི་གེ་སྤྲི་ས་ར་ཏ་ཅན་དྲས་བྲིས་པའི་བོད་
ཀྱི་བད་སྲོད་དོ་སྲོད་ཅེས་པའི་ནང་བཀོད་འདུག་⁸⁰ ༢༠༠༤ ལོར་འབྲས་ལྗོངས་ནང་དབོན་སྡེ་ཁག་ཅིག་གི་ཆགས་རབས་ཡིག་
ཆ་ཞེས་པའི་དེབ་ཀྱི་ཁ་སྐོང་དང་བོའི་ནང་དུ་ཡང་སྐར་འདུག་⁸¹ །དེ་ནི་ཚོས་རྒྱལ་རིམ་བྱོན་ནང་ནས་སྐྱ་མ་དང་ཚོས་རྒྱལ་གཉིས་
ཀའི་རྒྱགས་འབུན་བཞེས་མཁན་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

77 རྩོམ་སྤྲུལ་བཀའ་གྲིས་ཚེ་རིང་གིས་བསྐྱུ་དུབ་ཕྱོགས་བསྐྱེད་བས་དང་རྒྱ་རྒྱུག་གནང་བ། འབྲས་ལྗོངས་ནང་དབོན་སྡེ་ཁག་ཅིག་གི་ཆགས་རབས་ཡིག་ཆ་
བཞུགས། ཉི་མ་ལ་ཡའི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐུང་ ༢ རྩམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་གྲེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དང་། ཨ་ཕྱེས་མ་ཚེན་བོད་ཀྱི་
རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་རྒྱང་ནས་དཔར་སྐྱེད་ལྷས་པ། ༢༠༠༤ ཁ་སྐོང་དང་བོ་བཀའ་ཤོག་ ༡༧༩-༡༧༧ བར། (འདི་རྩེས་འབྲས་ལྗོངས་
ནང་དབོན་སྡེ་ཁག་ཅིག་གི་ཆགས་རབས་ཡིག་ཆ་བཞུགས་ཞེས་འགོད་རྒྱ་)

78 བོད་ཀྱི་དབོན་མཚོད་ཁང་གི་ཡིག་རྙིང་ཨང་ ༡༧༡ དང་། ཡིག་རྙིང་ཨང་ ༡༧༩ ཉི་བོད་གི་ཡིག་རྙིང་འགོ་མཚན་ཐམས་ཀ་ཡོད་པ་དེའི་ཞལ་
བཤུས་ཡིན།

79 འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས། ཤོག་གྲངས་ ༡༧༡

80 Das, *An Introduction to the Grammar of the Tibetan Language*, Motilal Banarsidass, Delhi, 1972 (First Published in
1915), p.1

81 འབྲས་ལྗོངས་ནང་དབོན་སྡེ་ཁག་ཅིག་གི་ཆགས་རབས་ཡིག་ཆ་བཞུགས། ཁ་སྐོང་དང་བོ་བཀའ་ཤོག་ ༡༧༢-༡༧༡ བར། ཚོས་སྡེ་ཚེན་པོ་ཤར་
སྡེ་དགེ་དཔལ་སྐྱུངས་རྒྱུབ་བསྐྱེད་ཚོས་འཁོར་སྤྱིང་གི་ལོ་རྒྱུས་རིགས་བསྐྱུལ། ༡༩༩༢ ལོར་འཕགས་ལུ་ལོ་རྒྱུད་ལྷན་དབོན་དུ་དཔལ་
སྐྱུངས་དབོན་ལྷན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། རྒྱག་མཚོད་ཀམ་རིན་པུ། རྒྱང་བོ་རྒྱལ་སྡེ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ནས་རྒྱགས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བསྐྱེད་པ། བཀའ་གྲིས་ཚེ་
རིང་ནས་རྒྱ་རྒྱུག་གནང་བཀའ་བསྐྱེད་མགོན་རྩོམ་པ་ལྷན་ལྷན་སྲིད་བརྩུ་སྲིད་བརྩུ་གཉིས་པ་ལྷན་དོན་ཡོད་ཉིན་བྱེད་དབང་བོ་མཚོག་དགུང་གྲངས་
ལྷ་བརྩུར་ཐེབས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་དུས་ཚེན་གྱི་མཚོད་སྐོར་མོས་གུས་གུང་བའི་དྲན་རྟེན་དེབ་དང་བོ་བཞུགས་སོ། །ལྷེ་ལོ་ ༢༠༠༢ ལྷེ་ཟླ་ ༢
པར་དཔལ་སྐྱུངས་གསུང་རབ་ཉམས་གསོ་ཁང་ནས་སྐར་བསྐྱེད་འབྲེམས་སྤེལ་ལྷས། ཤོག་གྲངས་ ༡༧༡ ལའང་གཟིགས།

ཡུལ་བ་བཅུ་གཅིག་དང་བཅུ་གཉིས་གྱི་རྣམ་ཐར་ནང་འབྲས་ལྷོངས་སྐྱོར་གང་ཡང་མི་གསལ། འོན་ཀྱང་འབྲས་ལྷོངས་ལོ་རྒྱུས་ནང་ཡུལ་བ་བཅུ་གཅིག་གི་སྐུ་དུས་སྤྱི་ཚེས་རྒྱལ་གཙུག་ལྷན་རྒྱལ་གནས་གཞིགས་དང་སྐར་ཐུའི་ཚེད་དུ་ལྷ་སར་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༦༢ ལོར་ཐེབས་སྐྱོར་འཁོད་འདུག⁸² ལོ་དེ་གའི་ཡས་མས་ནང་དབྱིན་གཙུག་གིས་འབྲས་ལྷོངས་བརྒྱུད་བོད་ནང་ཚོང་ལས་གཏོད་ཤིང་ཐབས་ཤེས་ཡོད་དགུ་ཅུ་སྐུ་བྱེད་བཞིན་བའི་སྐབས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། བོད་གཙུག་ལ་གོ་བསྐྱར་མེད་པ་འབྲས་ཁོངས་དབང་འདུས་དྲེ་རྒྱུང་ལེ་རིང་ས་ཉེ་ལ་སྤྱད་པ་སོགས་དབྱིན་རིས་སྐྱོག་གཡའི་དུས་འདའ་བའི་སྐབས་ཤིག་གྱང་འཁེལ་ཡོད།

༡༩༦༦ ལོར་ཚོས་རྒྱལ་གཙུག་ལྷན་རྒྱལ་གནས་མཇུག་ཚེད་བོད་ལ་ཐེབས།⁸³ སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༧ ལོར་འབྲས་ལྷོངས་ཚོས་རྒྱལ་གཙུག་ལྷན་རྒྱལ་ལ་བོད་གཙུག་ནས་བཀའ་ཤོག་ཅིག་གནང་བའི་ནང་། འབྲས་རྒྱལ་ལོ་མ་སྐུ་ན་མཐོ་བ་དང་། ལྷ་ས་རྫོགས་ཚེན་སྐུ་སྐུ་གཞུགས་འཕྲོད་མིན་བཅས་རིགས་རྒྱུད་ཉག་སྤར་སོང་གཤིས་རིགས་རྒྱུད་འཁེལ་ཚེད་གྲུ་ལྷ་ཁག་ལ་ལུང་བསྐྱར་ཞུས་པའི་ཞབས་བཅན་རིམ་གྱོ་དགོས་པ་བོད་ནང་གཙུག་ནས་མཇུག་ཡོད་པ་དང་། འབྲས་ལྷོངས་གནས་ནང་དུའང་རིམ་གྱོ་སྐུ་དགོས་པའི་དོད་དུ་བོད་གཙུག་ནས་དེུལ་སྤར་བརྒྱ་དང་ལྷ་བཅུ་ཐམ་བ། རྫོང་འཁོར་དུག་བཞི་བཅུ་ཐམ་བ་བཅས་བཏང་གནས་སྐྱོར་འཁོད་ཡོད་པ་ལྟར། བོད་གཙུག་ནས་འབྲས་ལྷོངས་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་རིགས་རྒྱུད་མི་ཉམས་པར་ཐུགས་འཁྲར་ཆེ་བཞིན་མཇུག་ཡོད་པ་དེ་ནས་ཤེས་བྱུག⁸⁴ རིམ་གྱོ་ལེགས་སྐྱབ་གྱིས་ལྷ་ལྷུ་ལྷ་བ་སྐྱོན་སྐྱིད་ལ་ཚོས་རྒྱལ་མཐུ་སྐྱབས་རྣམ་རྒྱལ་འཁྲུངས། འབྲས་ལྷོངས་ཚོས་རྒྱལ་རྣམས་ནས་ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་བསྐྱར་བ་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་ལ་ལག་རྩེས་ཚེན་སོ་འཛོག་གནང་མཇུག་ཡོད་པ་དང་ཚོས་རྒྱལ་འགའ་ནས་དམ་ཚོས་ཉམས་ལེན་གྱང་མཇུག་ཡོད།

དཔལ་ཀམ་པ་སྐྱེས་པའི་བཅུ་བཞི་བ་ཐེག་མཚོག་དྲེ་རྒྱུང་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༧ ལོར་བསྐུལ་བའི་ཕོ་ལྷང་དགོན་སྐབ་བསྐྱར་ཀླུ་བཀའ་ཚོས་སྤྱིང་གི་བཅའ་ཡིག་ ༡༩༧༦ ལོར་འབྲས་ལྷོངས་ཚོས་རྒྱལ་དགུ་པ་གཙུག་ལྷན་རྒྱལ་གྱིས་གདན་ས་ཚེན་སོ་དཔལ་ལྷན་ལུན་ཚོགས་ཕོ་བྱང་ནས་དེར་རྒྱབ་བསྐྱོན་ཐམ་ཁ་བསྐུལ།⁸⁵

ཡངས་པ་ཅན་དབུ་མཇུག་མ་ཐར་མཚོག་གི་ཡང་སྐུལ་དུ་འབྲས་སྐོན་འབའ་ཉག་གདན་ས་པ་རང་བྱུང་མི་གཞོན་ནམ། རྣམ་རྒྱལ་ཚེ་རིང་གི་ལྷ་ས་ཀམ་བསྐྱར་འཛིན་ཤིན་ལས་རབ་རྒྱལ་པར་སྐུ་འཁྲུངས་བའི་བཅུག་ཡིག་དཔལ་ཀམ་པ་སྐྱེས་པའི་བཅུ་

82 འབྲས་ལྷོངས་རྒྱལ་རབས། ཤོག་གངས་ ༡༧༦ རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བརྟེན་དོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་། ཤོག་གངས་ ༢༠༢
83 Amar Kaur Jasbir Singh, *Himalayan Triangle: A historical survey of British India's relations with Tibet, Sikkim and Bhutan* 1765-1950. The British Library 1988. p.180
84 འབྲས་ལྷོངས་རྒྱལ་རབས། ཤོག་གངས་ ༡༧༤
85 འབྲས་ལྷོངས་ནང་དགོན་སྤེ་ཁག་གཅིག་གི་ཆགས་རབས་ཡིག་ཆ་བཞུགས། ཁ་སྐོང་གཉིས་པ་བཅའ་ཡིག་ ༡༧༢-༡༩༢ བར། *Urkunden. Erlasse und Sendschrieben aus dem Besitz sikkimesischer Adelshäuser und des Klosters Phodang*, pp. 250-266

བཞི་བ་ཐེག་མཚོག་དོ་རྗེས་ ༡༤༩༧ ལོར་སྐྱུལ།⁸⁶

༡༤༤༢ བོད་སྐད་དང་པོའི་ཚེས་བརྒྱ་གཅིག་ཉིན་ཚེས་རྒྱལ་དགའ་པ་མཐུ་སྟོབས་རྣམ་རྒྱལ་ (1860-1914) རས་ཡལོང་ས་སྐྱ་
སྤོང་བརྒྱ་གསུམ་པ་མཚོག་ལ་སྐང་ཆེན་ཞིག་སྤྱད་ཉེགས་སུ་སྐྱུལ། འབྲས་ལྗོངས་ལོ་རྒྱུས་ནང་སྐང་ཆེན་གཉིས་དང་དུད་འགོ་
སེམས་ཅན་འགའ་བོད་ནང་འཁྲེར་སྐྱོར་གསལ། སྐང་ཆེན་གཅིག་གོ་མོར་གྲོངས་པར་བརྟེན་ལྷག་མ་སྐང་ཆེན་གཅིག་བོ་དེ་
ཡལོང་ས་མཚོག་ལ་སྐྱུལ། དུད་འགོ་སེམས་ཅན་གཞན་རྣམས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་སྐྱུལ་བའི་སྐྱོར་འབྲས་ལྗོངས་ལོ་རྒྱུས་ནང་
འཁོད་འདུག⁸⁷ །ལོ་དེ་གའི་ནང་འབྲས་ལྗོངས་པ་མི་གྲངས་སུམ་ཅུ་སྐྱོར་རས་ཡལོང་ས་མཚོག་ལ་འབྲུལ་ཆེན་བརྟེག་ །ཡལོང་
ས་མཚོག་ནས་མཇུག་ཁ། ར་གྲུལ་དང་སྤྱང་བ་བཅས་བསྐྱུལ།⁸⁸

ལོ་དེ་གའི་ནང་ཚེས་རྒྱལ་མཐུ་སྟོབས་རྣམ་རྒྱལ་དང་སྐྱ་མཆེད་ལྷ་སྤྱས་འབྲིན་ལས་རྣམ་རྒྱལ་རྩུང་གི་བརྒྱུན་མོར་ལྷ་ལྷན་ནས་
གཟིམ་གཤམ་སྤྲིངས་སྤྱས་མོ་ཡེ་ཤེས་སྟོལ་མ་ཁབ་དུ་བཞེས་སྐབས་ཀྱི་གཉེན་ཡིག་ཅིག་བཞག་ཡོད། དེའི་འགོ་བརྗོད་དུ། དེ་
ཡང་འདིར་རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ནང་གི་སྐྱོ་ཚོགས་ཞེས་པ་རྒྱ་མོ་དྲིའི་ལོ་དྲོར་ལུགས་དབྱིད་ར་སྐྱག་གི་སྐྱབ་པ་ལེས་དོན་ཉི་མ་བྱུང་བའོད་
ཀྱི་ལོ་མགོ་གསར་དུ་ཚེས་པའི་སྐབས་དང་འབྲེལ་བར་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་ནས་དབག་ཚད་བརྒྱ་ལྷག་གི་གཞལ་བའི་བྱང་
སྟོགས་འཕགས་ཆེན་སྤྱགས་རྗེའི་གཏེར་གྱི་གདུལ་ཞིང་བོད་ཡུལ་ཚོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་ས་ཚིགས་སུ་རྣམ་པར་སྤེལ་ལས་
དབྲས་གཙང་ཚོས་ཀྱི་ཚོལ་ཁ་དང་འདབས་འབྲེལ་བའི་སྟོ་རོང་འབྲས་མོ་སྟོན་པའི་འདུན་ས་སྤྱས་གནས་དཀར་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་ས་
ལ་སྟོད་པའི་རྒྱལ་སྤྱས་མཆེད་རྩུང་གི་ཐབས་ཤེས་སྤྱགས་འདུན་གནས་བསྐོས་དགའ་བ་བརྒྱ་ལྷན་མོ་བྱང་པ་ཆེན་པོའི་ཕྱི་
ཞུའི་ཞབས་འདེགས་དྲུང་རིགས་རྫིང་ཁྲུངས་པག་མོ་ལྷ་སྤྲིངས་པར་གྲགས་ཞེས་འགོ་བརྗོད་དུ་འཁོད་པ་དང་། གཉེན་ཡིག་དེར་
འབྲས་ལྗོངས་ས་སྟོང་ཡུམ་སྤྱས། གཉེན་དབང་ལྷ་གཉེར་བུམ་པ་སྤྱས། ཡབ་ཚང་ལྷ་སྤྲིངས་སྤྱས་སྐལ་བཟང་ཉི་མ་དང་།
སྤྱས་རྣམ་རྒྱལ་དོ་རྗེ་གཉིས། གཉེར་དབང་ཞོལ་གཉེར་དཀར་རྒྱང་བཅས་ཀྱི་སྤུའི་ཉེགས་བཅས་བཤོད་འདུག⁸⁹

86 འབྲས་ལྗོངས་ནང་དགོན་སྡེ་ཁག་ཅིག་གི་ཆགས་རབས་ཡིག་ཆ་བཞགས། ཁ་སྐོང་དང་པོ་བཀའ་བོག་ ༡༧༤-༡༧༧ Urkunden, Erlasse und
Sendschrieben aus dem Besitz sikkimesischer Adelshäuser und des Klosters Phodang, pp. 136-139

87 རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀྱང་གསལ་མེ་ལོང་། ཤོག་གྲངས་ ༢༢༧

88 ཡོངས་འཛིན་གྱི་ལྟོག་བྱམས་པ་རྩུལ་བྱིམས་བསྟན་འཛིན། ལྷར་བཅས་སྤིད་ཞིའི་གཙུག་རྒྱན་གོང་ས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་བཀའ་དྲིན་མཚུངས་མེད་
སྐྱ་སྤོང་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་སུ་ལས་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པ་དོ་མཚར་རིན་པོ་ཆེའི་སྤོང་བ་ཞེས་བུ་བའི་སྟོགས་བཅ། ལྷོད་
ཆ། ལྷེབས་ ༡༩༩༧ (འདི་རྗེས་ཀྱི་རྒྱལ་བ་བརྒྱ་གསུམ་པའི་རྣམ་པར་ཞེས་འགོད་རྒྱ།)

89 Das, An Introduction to the Grammar of the Tibetan Language, Motilal Banarsidass, Delhi, 1972 (First Published in
1915), p.2

ཡུལ་བ་སྐྱེད་བཅུ་གསུམ་པའི་སྐབས།

ཏུ་ལུག་རྒྱུ་ལོ་ ༡༧༧༩ ལོར་ཡགོང་ས་སྐྱེད་བཅུ་གསུམ་པ་དགའ་ལོ་བརྒྱད་མེབས་སྐབས་འབྲས་སྤྱོད་ས་སྤྱོད་པ་
མཐུས་སྐབས་རྣམ་རྒྱལ་དང་། ལྷ་ལྷུ་མ་ཡི་ཤེས་སྤྱོད་མ་གཉིས་ལྷ་སར་མེབས་ཏེ་བཀའ་ཤག་ལ་དབྱིན་རིའི་བྱ་སྤྱོད་གང་ལ་གཞིགས་
ཀྱང་འབྲས་སྤྱོད་ས་རྗེ་འབངས་རྣམས་ད་སྐབས་ཨོ་ཚོད་དུ་སྤོང་སྤོས་བཟོད་མིན་ལ་བརྟེན་བོད་འབྲས་བུ་རྣམས་ལ་གཅིག་གྱུར་ལ་
དགོངས་བོད་གཞུང་གིས་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་འགོ་འདྲན་སྲུང་བཞིན་ཡོང་བའི་ཞལ་བཞེས་ཡོང་བ་ཞེས་ཞུས་ཤིང་། ཟླ་ ༥ ཚེས་
༩ ཉིན་འབྲས་སྤྱོད་ས་རྒྱལ་སྐུ་འཕེལ་ཡོང་ཡགོང་ས་མཚོག་གི་བྱི་མེབས་ལེགས་འབྲུལ་དང་། མཚུལ་རྟེན་གསུམ་འབྲུལ་བཞེས་
ཐོག་ས་སྤྱོད་པ་དང་། སྐུ་སྤོང་སྤོས་ལོག་ཐོན་ཁར་བྱོན་ཆས་དང་། དུལ་ཏམ་རྩོ ༣༩ ར་འཁོར་དུག་ ༧༠ གཞིས་
ཅེ་བཀའ་སྤྱོད་ནས་འབྲུལ་ལ་ཚིག་སྤོང་ཐམ་པ་འདོན་སྤོང་ཚོག་པའི་བཀའ་རྒྱ་དང་བཀའ་དམ་བཅས་བསྐྱུལ་⁹⁰

ལོ་དེ་གའི་ནང་འབྲས་སྤྱོད་ས་པ་མི་གྲངས་བཅོ་ལྔ་སྟོར་ནས་ཡགོང་ས་མཚོག་ལ་མཚུལ་རྟེན་གསུམ་འདེགས་འབྲུལ་ཞུས།
མཇལ་ཁ་དང་སྤྱད་མདུད་བསྐྱུལ་⁹¹

༡༧༧༧ ལོར་འབྲས་སྤྱོད་ས་གཏེར་སྟོན་འགྲོ་འདུལ་རྩོ་རྗེ་དང་སྤོང་མ་བཞི་བཅུ་སྟོར་ལ་མཇལ་ཁ་བསྐྱུལ་⁹² ལོ་དེ་གའི་ནང་
བོད་དང་འབྲས་སྤྱོད་ས་ས་མཚོམས་ལ་རྫོག་འཛིང་བྱུང་བར་བརྟེན་དམག་སྤྱི་བཀའ་སྟོན་ལྷ་སྤྱོད་དམག་མི་ལྷ་འབྲས་སྤྱོད་ས་
ས་མཚོམས་སུ་བརྒྱུད་ས། ས་མཚོམས་སུ་མ་ཐོན་གོང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་མཇལ་ཁ་སྐྱུལ་⁹³ དེ་རྗེས་ཅམ་ལ་ཁམས་རྣམ་
དམག་མི་ ༧༢༠ འབྲས་སྤྱོད་ས་ས་མཚོམས་སུ་འགྲོ་མི་རྣམས་ལ་མཇལ་ཁ་དང་སྤྱག་ཚོན་བཟའ་ཤོག་ཆག་རེ་བསྐྱུལ་⁹⁴
འབྲས་སྤྱོད་ས་སྐུ་འཕེལ་ཡོང་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་རིགས་གསུམ་མགོན་པོའི་གཟུངས་ཀྱི་ལུང་གནང་།⁹⁵

སྤོགས་གཅིག་ནས་འབྲས་སྤྱོད་ས་ནི་དུས་རབས་ཉི་ཤུའི་འགོ་སྟོན་བར་བོད་ཀྱི་མཐུན་སྤོགས་སུ་གནས། འབྲས་སྤྱོད་ས་ནང་
དཀའ་རྫོག་ནས་བྱུང་སྐབས་བོད་གཞུང་ནས་མགོ་འདྲན་འཚོ་སྤྱོད་ངམ་རོགས་མགོན་ཞུས། དེ་ཡིན་པ་ཡང་འབྲས་སྤྱོད་ས་

90 ཡུལ་བ་བཅུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷོད་ཆ། ལྷེབས་ ༡༡༧བ། ལྷུ་ཆ་བདམས་བསྐྱིགས། དེབ་ ༡༡ ཤོག་གྲངས་ ༢༩-༣༠ རན་དུ་
ཡང་གཟིགས།
91 ཡུལ་བ་བཅུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷོད་ཆ། ལྷེབས་ ༡༡༩ན། ༡༡༩བ།
92 ཡུལ་བ་བཅུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷོད་ཆ། ལྷེབས་ ༡༧༩བ། མདོ་སྤང་རྒྱལ་འོང་གཏེར་སྟོན་འགྲོ་འདུལ་རྩོ་རྗེའི་སྟོར་རྩོ་སྐུ་འཕེལ་ཡོང་གི་ཚེ་
རིང་མཚོག་ནས་འབྲས་སྤྱོད་ས་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ལོ་རྩེ་ལྷ་བཅུ་འཁོར་པའི་སྐབས་རྒྱལ་སྤྱིའི་བཀོ་སྤྱོད་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་
རྩོམ་བྲིས་གནང་བའི་རྩོམ་ཤོག་ལ་ཡང་གཟིགས།
93 ལྷུ་ཆ་བདམས་བསྐྱིགས། འདོན་ཐེངས་ ༡༡ ཤོག་གྲངས་ ༣༤
94 ལྷུ་ཆ་བདམས་བསྐྱིགས། འདོན་ཐེངས་ ༡༡ ཤོག་གྲངས་ ༧༠
95 ཡུལ་བ་བཅུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷོད་ཆ། ལྷེབས་ ༢༣༤ན།

ཚེས་རྒྱལ་རིམ་གྱི་ནས་ཡོང་བ་མཚོན་གི་མཇལ་བཅར་ཆེད་མེབས་དགོས་པ་དང་། རྒྱབས་ལྷན་ལྷན་ཆེད་བོད་དུ་
མེབས་དགོས་པ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ནས་ར་འཕྲོད་བྱུང། འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྲོལ་གི་ལམ་ལུགས་
ཕལ་ཆེ་བ་བོད་གཞུང་གི་ལམ་ལུགས་ལྟར་ལག་བསྟར་བྱས་པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ནང་གི་བྱིས་ལུགས་ལག་བསྟར་གནང་སྟེགས་
ཐད་བོད་གཞུང་ནས་བཀའ་སློབ་ལྷན་སྟོན་གྱི་འདུག

ཕྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་དགུ་བརྒྱའི་ནང་དབྱིན་ཇིའི་སློབ་གཞི་བཤམས་པའི་སྐབས་ཤིག་འཁེལ་ཡོད། བོད་གཞུང་དོན་ནས་ཕྱི་རྒྱལ་
ཕེ་དིང་གི་འབྲས་ལྗོངས་ནང་གནས་སྡོད་བྱས་པར་འདོད་པ་མེད་པའི་རྣམ་པ་བསྟན་སྐབས། བོད་ནང་ཚོང་འབྲེལ་ཡོང་
ཐབས་དབྱིན་གཞུང་ནས་འབྲས་ལྗོངས་ཚོས་རྒྱལ་བདེ་སྟོན་བཏང་། དབྱིན་གཞུང་ཚོང་པ་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་སུ་འགྲོ་སྐབས་
བོད་དམག་ནས་བཀག། འབྲས་ལྗོངས་ཀྱིས་དབྱིན་གཞུང་ལ་རོགས་བསྐྱོར་དུལ་འབོར་སྐར་ཆ་ལྷན་དོན་ལྟར་དབྱིན་གཞུང་
ནས་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་བར་འགོ་བསྐྱོད་ཆོག་མཚན་བྱུང་ན་རོགས་དུལ་སྐར་ཆ་བྱ་འབྲས་བཤད། འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་ཐག་རི་
ཚོང་དཔོན་ལ་ཐུག་གིས་གཏང་རྒྱ་བྱས་ཀྱང་ཕག་ཚོང་ནས་དེ་ལྟར་རོ་བཞེས་མ་གནང་། དེ་མཚན་(སྤྱི་ཁང་མགོན་) རྣམ་
རྒྱལ་དེ་སྤྱི་འབྲས་ལྗོངས་གཞུང་དང་མཐུན་མིན་བྱུང་བ་དེ་བོད་དང་འབྲེལ་བ་གསར་བཟོའི་ཆེད་མེད་སྟོན་བཏང་། རྒྱལ་སྐུས་
ཕྱིན་ལས་རྣམ་རྒྱལ་ལ་རྒྱལ་སྤྱི་མ་ཐོབ་པར་བརྟེན་བོད་དུ་གཏན་བཞགས་མ་གནང་ག་མེད་བྱུང་། ༡༩༩༩ ལོར་འབྲས་
རྒྱལ་རྒྱུ་ཕྱིར་བཞགས་པ་དང་བོད་ལ་རྒྱལ་སྐྱོར་གནང་། སྟོན་བོད་ཀྱིས་བདག་པའི་ས་འབྲས་ལྗོངས་ལ་སྤྱད་པ་མང་དག་གིས་
སྤངས་བྱས། བོད་གཞུང་ནས་འབྲས་ལྗོངས་ནི་རྟག་དུ་མངའ་འབངས་སམ་བོད་ལ་རེ་བཅོལ་ལྷན་དགོས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་
གཅིག་དུ་ཆ་འཛིག་བྱས། རོན་ཀྱང་དུས་སྐབས་ཤིག་དུ་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་པ་ཅིམ་དུ་མ་ཟད་ཚོས་རྒྱལ་ལ་བོད་ནས་སྟོན་
རྒྱུན་གྱི་རིག་གཞུང་ཇི་བྱུང་དང་། ལྷག་པར་རྒྱུ་ཕྱི་གཞིས་ཀ་དོར་སེམས་མེད་པ་གསལ་པོ་ཡིན། ཚོས་རྒྱལ་སྤྱི་དབྱེད་རྣམ་
རྒྱལ་ ༡༩༩༩ ལོར་གཤེགས། དེའི་རྗེས་མཐུ་སྟོབས་རྣམ་རྒྱལ་གཏུ་ལོང་མ་ཡིན་པར་རྒྱུ་ཕྱིར་བྱི་འདོན་གནང་།
ལྷ་ས་ནས་སྤྱི་ལོར་དཔོན་རིགས་ཁྲི་འདོན་ལ་བཅར། ཚོས་རྒྱལ་མཐུ་སྟོབས་རྣམ་རྒྱལ་ ༡༩༩༩ ལོར་ལྷ་སྤྱིངས་ལེ་ཤེས་སྟོན་
མ་དང་གཉེན་འགྲིགས། བཅུན་མོ་ལེ་ཤེས་སྟོན་མ་ནས་བོད་ཀྱི་འོ་ཆབ་ལྟར་བྱས་ཏེ། འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་སྟོན་རྒྱུན་མངའ་དབང་
གནས་ཐབས་ཆེད་ ༡༩༩༩ ལོར་བོད་ལ་རྒྱལ་སྐྱོར་ཡོང་གནས་དང་དབྱིན་ཇིའི་འགོག་ཐབས་བྱ་རྒྱ་བྱས། རོན་ཀྱང་ ༡༩༩༩
ལོའི་ཆིངས་ཡིག་ནང་དོན་ལྟར་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་བབས་ལ་འགྲུར་བ་སོང་སྟེ། ཆང་ས་དང་ཚོས་སྟོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལ་
བརྟེན་ཚོས་རྒྱལ་མཚོན་ནས་བོད་གཞུང་ལ་རྒྱལ་སྐྱོར་གནང་ན་ཡང་མཐར་དབྱིན་ཇིའི་གཞི་སྤྱི་འོག་དུ་ཤོར། བོད་དམག་ལུང་
ཐུར་བར་འགྲོར། བོད་དམག་སྤྱིར་འཐེན་བྱ་རྒྱུར་ཚོས་རྒྱལ་ལ་དབྱིན་གཞུང་ནས་རེ་བ་བྱས་པ་ལྟར་མཐར་ཕྱིར་འཐེན་བྱས། ༡༩༩༩
ལོར་བོད་འབྲས་ས་མཚམས་ཀྱི་ས་རིས་བརྒྱག་ཆེད་བོད་དང་དབྱིན་ཇིའི་ལས་བྱེད་བཏང་འབྲས་འབྲས་ལྗོངས་ཚོས་རྒྱལ་ནས་
གསུངས། ས་མཚམས་དཀའ་རྙོག་སེལ་ཆེད་ཚོས་རྒྱལ་ནས་རོགས་རམ་གནང་། དེའི་དོད་དུ་དབྱིན་གཞུང་ནས་རོགས་དུལ་
སྐར་ཆ་བྱས་འདུག

༡༧༧༧ ལོར་འབྲས་ལྷོད་ས་ཚོས་རྒྱལ་ཡོད་ས་མཚོག་མཇལ་བཅར་ཐེབས་འཆར་ལ་དབྱིན་གཞུང་ནས་བཀག་འགོག་
 གུམ། ལོ་དེར་འབྲས་ལྷོད་ཚེན་བསྐོས་པར་ངོ་ཚོལ་ཡང་བྱས། ༡༧༧༧ ལོར་འབྲས་ལྷོད་ས་ཚོས་རྒྱལ་པོ་དང་ཕྱོགས་ལྔ་ལྷན་གྱི་ལྷོད་
 ཏུ་བསྐོད་དགོས་བྱུང་ཡང་མ་ལུང་ནས་ཕྱིར་ལོག་བྱ་དགོས་བྱུང་། ཀར་ཇོན་ནས་བོད་ནང་འབྲེལ་བ་གསར་བཟོ་ཡོང་ཆེད་
 འབྲས་ལྷོད་ས་བཙུན་མོ་བོད་དང་འབྲེལ་འདྲིས་ཆེ་བས་བཙུན་མོ་བོད་ལྷོད་བཏང་ཅིས་ཀྱང་བྱས་ཡོད། དེ་སྐབས་འབྲས་ལྷོད་ས་
 བཙུན་མོ་ནས་བཀའ་ཤག་ལྷན་རྒྱས་ལ་སྤྱུག་གིས་ཤིག་བཏང་ཡོད་ཆོད་འདུག། ༡༧༧༩ ལོར་བོད་འབྲས་གཉིས་དབར་ཆིངས་
 ཡིག་བཞག་པའི་ནང་ ༡༧༧༠ ལོའི་རྒྱ་བཟའི་དོན་གནས་ཟུར་རྒྱན་ཏུ་བཞག། །ཡང་བསྐྱར་གྱི་ལོ་ ༡༧༧༧ ལྷ་ ༡༢
 ནང་ཡོད་ས་མཚོག་ལ་སྤྱུག་གིས་འབྲེལ་རྒྱ་མངགས། ཏུས་སྐབས་དེ་ཙམ་ནང་ཚོས་རྒྱལ་མཐུ་སྐྱོབས་རྣམ་རྒྱལ་ནས་ཀྱང་
 དབྱིན་གཞུང་ནས་འབྲས་ལྷོད་ས་ནང་ལམ་གསར་བཟོ་བྱས་པར་དགག་ཆ་ཡོད་གནས་སྐོར་བཀའ་ཤག་ལ་སྤྱུག་གསལ་ཞུས། ཚོས་
 རྒྱལ་ནས་དབྱིན་གཞུང་དང་ས་མཚོགས་སྐོར་བཀའ་མོལ་གནང་དགོས་སྐོར་ཡོད་ས་མཚོག་ལ་སྤྱུག་གིས་ཤིག་སྤྱུག་
 བཀའ་མོལ་མ་གནང་ཆེ་བོད་ནང་གནོད་འཚབ་ཆེ་བ་ཡོད་ཀྱི་སྐོར་ཡང་འཁོད། ༡༧༧༧ ལོའི་ནང་བོད་དང་དབྱིན་གཞུང་དབར་
 ཡི་དོན་ཚན་དགུ་ཅན་གྱི་ཆིངས་ཡིག་ཅིག་བཞག་པ་དེའི་ནང་ ༡༧༧༠ ལོའི་བོད་འབྲས་ཆིངས་ཡིག་ལྷན་ས་མཚོགས་སྤུང་
 བཅི་ཞུ་རྒྱ་ཆོད། འབྲས་ལྷོད་ས་ཐོག་བོད་ཀྱི་མངའ་དབང་ཡང་རྫོགས་ཏེ། བོད་གཞུང་ནས་འབྲས་ལྷོད་ས་བེམས་མཐུན་གྱི་
 དབྱིན་ཁོངས་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་སྤུང་སྐོབ་འོག་གནས་རྒྱ་ཡིན་པར་ངོས་ལེན་གནང་།⁹⁶ དེ་ནི་བར་སྐབས་ཤིག་ཏུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་
 འཕོ་འགྱུར་གྱི་གནས་ཚུལ་ལགས།

༡༧༧༩ ལོར་ཡོད་ས་སྐྱེས་པའི་བཙུན་གསུམ་པ་ཐུབ་བསྐྱར་རྒྱ་མཚོས་བོད་ཀྱི་བསྐྱར་འགྲོའི་བདེ་ཐབས་སྤུང་ཞུ་དེའུ་འབྲེལ་
 ཞིག་བདེ་ཆེན་འོད་གསལ་མདོ་སྤྱུགས་གྲིང་པ་འབྲས་ལྷོད་ས་སུ་བཞུངས། ཞབས་ཕྱིར་བལེ་སྐྱུབ་གདུང་འཛིན་མཁྱེན་བཅེ་
 རིག་པའི་དོན་ལྷོ་ (1880-1938) ཡང་ཐེབས།⁹⁷ འབྲས་ལྷོད་ས་གནས་མཐིལ་བྱག་དཀར་བཀྱ་གིས་སྤོངས་ཀྱི་མཚོད་རྟེན་མཐོང་
 བ་རང་གྲོལ་ས་གཡོས་ཀྱི་འཇིག་པ་བྱུང་བ་དེའི་སྤྱི་ནང་ཞིག་གསོས་ཞིབ་རྒྱས་ཐོག་དཀར་ཆག་རྒྱས་པ་དང་བཅས་ལེགས་པར་
 བཞེངས། གཞན་ཡང་སྤྱུག་ཆེན་བཞི་སོགས་སུ་མཚོད་རྟེན་གསར་བཞེངས་དང་། མཚོད་རྟེན་རྫིང་བ་ཉམས་གསོ།
 །ཞབས་རིམ་ཁག་བཅས་བསྐྱབས་པར་མཛད། འབྲས་ལྷོད་ས་ཀྱི་གནས་ནང་ཐམས་ཅད་ལ་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས། བྱང་འབྲས་
 ལྷོད་ས་སུ་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་མཐུ་སྐྱོབས་རྣམ་རྒྱལ་མཚོག་ནས་ཐེབས་བསྐྱུ་ཟབ་རྒྱས་དང་། སྤང་ཏོག་མོ་བྱང་ཏུ་ཚོས་རྒྱལ་
 མཚོག་དང་ལྷ་ལྷུ་མཚོག་གཉིས་ནས་དད་གུས་ཀྱིས་ཞབས་ཏོག་གཟབ་པར་བསྐྱུངས། འབྲས་ལྷོད་ས་གནས་ནང་ཏུ་རྒྱལ་
 ལྷན་ཁམས་གསུམ་རྣམ་རྒྱལ་དང་། ལྷན་མོ་བདེ་ཆེན་ལེ་ཤེས་མཚོ་མོལ་སོགས་ལྷན་ཐེབས་མཛད།

96 Amar Kaur Jasbir Sing, *Himalayan Triangle: A historical survey of British India's relations with Tibet, Sikkim and Bhutan* 1765-1950, The British Library 1988, p. 197-252
 97 SBTTL, *Bulletin of Tibetology*, Volume 42, No. 1 and 2, 2006, p.34

ལྷོ་བོ་བྱི་བྱི་ལོ་ ༡༩༡༢ ལོར་བོད་གཞུང་གི་བཀའ་འབྲེལ་འོག་བསེ་སྐྱབ་གདུང་འཛིན་མཁུན་བཙེ་རིག་པའི་དོན་མཚོག་བསྟན་སྲིད་ཞབས་རིམ་ཚེད་འབྲས་ལྗོངས་སུ་ཞབས་སོར་བཀོད་དེ། ལུག་ཚེན་བཞི་པོ་སོ་སོར་མཚོད་དེན་རེ་བཞེངས་པར་མཛད།⁹⁸

༡༩༠༤ ལོར་ཡའོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་སྐྱེས་བཅུ་གསུམ་པ་ཚེན་པོ་མཚོག་གྱུ་ནག་ཏུ་བཞུགས་སྐབས་སྲིད་སྐྱོང་རྣམ་རྒྱལ་གཙུག་ལག་ཁང་སེར་བོའི་ནང་མཇུག་ཏེ་ཡའོང་ས་མཚོག་ནས་ཕྱི་ལུགས་འབྲེལ་བ་གནང་སྐབས་མཁུན་ཕྱིར་སྲིད་སྐྱོང་རྣམ་རྒྱལ་ནས་རོགས་རམ་དགོས་སྐོར་བཀའ་ལེབས།⁹⁹

༡༩༡༠ བྱི་ལྷོ་ ༢ ཚེས་ ༡༧ ཉིན་ཀ་ལི་ཀ་ཏ་ནས་དོན་རྒྱུད་དུ་ཕྱིར་ལེབས་མཛད་དེ་པ་ཏ་སྐྱབ་ཅེས་པའི་འགྲུལ་ཁང་དུ་ཡའོང་ས་མཚོག་གྱུན་བཞུགས་གནང་སྐབས་འབྲས་ལྗོངས་སུ་མ་སོགས་ནས་གསོལ་བ་བཏབ་དོན་དང་ལུན་མང་པོར་ཚེས་འབྲེལ་ལུགས་ལུང་བསྐྱེད་བ་དང་། བར་བ་དོན་དང་། འབྲས་ལྗོངས་དམན་ལྷ་མོ། ཨོ་རྒྱལ། འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་པོ་སོགས་ཀྱིས་ལུགས་མཁོའི་ཚེད་མཐུན་རྒྱན་དུ་མ་བསྟར་བ་དབྱེས་བཞེས་གནང་།¹⁰⁰

ལུགས་བྱི་བྱི་ལོ་ ༡༩༡༠ ལྷོ་ ༡༠ ཚེས་ ༢ ཉིན་འབྲས་ལྗོངས་མི་རིགས་བོད་སར་ཚོང་དོན་དུ་འགྲོ་འོང་སྐབས་ཚོང་ཁུལ་ཆག་ཡང་སྐྱེལ་བའི་བཀའ་གནན་དགོངས་དོན་ལས་བཞུགས་རིགས་བྱུང་ཚེ། ལྷུ་ལ་ཁབ་ཏུ་འགྲུགས་འབོད་ཐོག་ཉེས་པ་ཡན་པོར་མ་སོར་བ་གཏོང་གྱིང་། དེ་རྩིས་ཁེ་ཉེན་འཛོལ་མེད་དགོས་ལྟུ་ཞེས་འཁོད་པ་ཐག་རིའི་རྒྱུད་ལ་སྐྱེལ་བའི་ཉེན་བདའི་བཀའ་རྒྱ་ཞིག་འབྲས་གཞུང་ནས་གནང་འདུག¹⁰¹ །དོན་གནས་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཤིང་སྐྱེལ་ལོར་སྐྱབ་དམ་བཀའ་རྒྱ་ཞིག་ཀྱང་གནང་ཡོད་པ་དེ་ནས་ཤེས་སྟབས། ཡིག་རྒྱུད་དེའི་ནང་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་པོར་འཁྲོད་ས་ཐེབས་སུ་སྐྱེལ་བའི་མདོ་པ་གཞིས་མི་སེར་དང་བཅས་པ་འཇགས་གནས་དང་། ཁུལ་རིགས་སྐྱབ་ཆག་སྐོར་ཡའོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཚེན་པོ་མཚོག་དང་སྲིད་སྐྱོང་རིམ་ཅན་ནས་བསྐྱེད་བའི་བཀའ་གནན་ཡོད་སྐོར་ཡང་གསལ་གྱི་འདུག

༡༩༡༡ ལྷོ་བ་དང་བོའི་ནང་འབྲས་ལྗོངས་ས་སྐྱོད་པ་ཚོས་རྒྱལ་དགུ་པ་མཐུ་སྐྱོབ་རྣམ་རྒྱལ་ (1860-1914) ལྷུ་དང་སྐྱོབས་ཆེ་བས་ཡའོང་ས་མཚོག་མཇུག་འདོད་ཀྱིས་ཤིན་ཏུ་གདུངས་ཀྱང་། དཔྱིན་ཁོངས་སུ་རྒྱུད་པས་རང་དགར་མཇུག་དབང་མ་བྱུང་བར་ལུན་རིང་དུ་ལུས་མཐར་གྱུ་གར་སྐྱོགས་གནས་བསྐོར་ཞེས་གྱིས་དོན་རྒྱུད་དུ་བཀའ་ཚོགས་ཚེན་པོས་ཚེད་དུ་ལེབས་ཏེ་མཇུག་བཅར་སྐབས་ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་མཐོང་ཅམ་ནས་དགའ་དད་ཀྱི་རྒྱུད་དུ་གཡོས་པས་ལུས་ཀྱི་འབྲི་ཤིང་རྒྱགས་མི་སྐབ་པར་

98 ལྷུ་ལ་ལུལ་འབྲས་མི་ལྗོངས་སུ་བོད་ཀྱི་སྐྱེན་རྣམས་ཀྱི་མཛད་པ། ཤོག་གུངས་ ༡༧
99 Amar Kaur Jasbir Singh, *Himalayan Triangle: A historical survey of British India's relations with Tibet, Sikkim and Bhutan 1765-1950*, The British Library 1988, p. 197-252
100 ལྷུ་ཆ་བདམས་བསྐྱོགས། འདོན་ཐེངས་ ༡༡། ཤོག་གུངས་ ༢༠༧
101 བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཡིག་རྒྱུད་ཨང་ ༡༤༧ འབྲས་གཞུང་ཞེས་འཁོད་པའི་ཐམ་སྐོར་དམར་པོ་ཅན་ཡོད་པ།

འདར་ཞིང་། མཚེ་མའི་ཐིགས་སྤེང་དོ་གཤམ་ཐག་པ་ཆད་པ་ལྟར་སྤྱོད་བ་དང་། མགྲིན་པའི་རྒྱུ་ལྡན་མཚེ་མའི་སྤྱོད་ཅིས་
བརྒྱུད་པས་ལྷོ་དོན་གྱི་སྤྱོད་དང་མ་འོངས་བར་དར་ཅིག་རི་མའི་གཟུགས་བཞིན་བསྐྱུལ། དེ་ནས་དུན་པའི་འདུ་ཤེས་ཐོབ་སྟེ་
དངོས་འབྱུང་མི་རྣམས་ལ་སྤྱོད་པ་དང་བཅས་འདི་དང་གྱུ་མའི་རེ་དོན་མང་པོ་ཞིག་དག་ལས་ནས་དུ་དང་སྤྱོད་ཀྱིས་སྤྱོད་
ལས་དུ་མཚོན་པར་བྱས་པ་ལས། ཚད་མེད་པའི་སྤྱོད་ཀྱིས་ཉེ་བར་དགོངས་ཏེ་ཞལ་བཞེས་ཀྱང་ཡང་དག་བར་སྐྱུལ་དོ། །ཅེས་
ཡུལ་བ་བུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར་ནང་གསལ།¹⁰² དེར་དབགས་ནས་སྐབས་དེ་དུས་འབྲས་ལྗོངས་ཚོས་རྒྱལ་དུས་ཀྱི་འཕོ་
འགྲུར་ལ་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་སྟེ་ཡིད་གདུངས་པའི་རྣམ་པ་གསལ་པོར་བསྐྱུལ།

སྤྱི་ལྷོ་གསུམ་པའི་ནང་འབྲས་སྤྱོད་དང་དབྱིན་གཞུང་སྤྱོད་ཚབ་ཀེམ་ལེལ་ཡང་ཡང་དོར་སྤྱོད་དང་ཀ་སྤྱོད་བསྐྱོད་དགོས་པའི་སྐབས་
ཤིག་ན་ཡོད་པ་མཚོན་མཇུག་ལ་ཞུས་ཏེ་སྤྱོད་པ་གསལ་བའི་ལུགས་དང་བཞུགས་དགོས་པའི་འབེལ་མཚོན་མང་དུ་གསལ་འདུག་¹⁰³

༡༩༡༢ ལོར་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་གིས་མཁའ་རྒྱུན་བཅེ་རིག་པའི་དོ་རྩེ་འབྲས་ལྗོངས་སུ་བཏང་། མཁའ་རྒྱུན་བཅེས་རིམ་
ལྷོ་དང་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་བཞིར་མཚོན་རྟེན་བཞེངས།¹⁰⁴ ལོ་དེ་གའི་རྒྱ་བ་དང་བོད་ནང་འབྲས་ལྗོངས་དང་། འབྲུག་ཡུལ་
སོགས་ནས་གསེར་ཞལ་མཇུག་བར་ཆེད་དུ་འདུས་པའི་སྤྱོད་པོ་པོ་མོ་བྱངས་ཉིས་སྟོང་ལྷག་པར་བྱུག་དབང་བསྐྱུལ། རྒྱ་བ་གཉིས་
པའི་ནང་འབྲས་འབྲུག་གི་སྤྱོད་པོ་སྟོང་ལྷག་བཀལ་བར་ཞལ་མཇུག་བྱིན་བསྐྱུལ།¹⁰⁵ འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་དུས་རྒྱུས་སྤྱོད་
(1879-1914) དང་། མཚུར་སྤྱོད་མས་གཙོས་མཚོན་དམན་མང་པོའི་དུལ་དངོས་ཀྱི་མཚོན་པ་བདག་གིར་བཞེས་ནས་མེར་
སྤྱོད་བཞི་བརྒྱ་སྟོར་ལ་སྤྱོད་བྱིན་དང་། ཡིག་དུག་གི་ཚོས་འབྲེལ་བསྐྱུལ། འབྲས་ལྗོངས་སྤྱི་ཁྱབ་འབེལ་ས་ཉེ་བ་ཀྱི་ལས་བྱེད་
ར་ལེ་ཨ་སྤྱོད་ནས་ཞུས་དོར་མ་ཆིའི་ཚོས་འབྲེལ།¹⁰⁶ འབྲས་ལྗོངས་གོ་དམངས་ས་ཉེ་བ་ནང་མི་དང་། ཤག་སྟོ་བ་མོན་འབྲུག་
བརྒྱ་སྟོང་མང་པོ་རིམ་བཞིན་འདུས་པ་བཅས་ལ་མཇུག་སྤྱོད་ཀྱི་ལྷན་ལྷན་དང་། དངོས་པོའི་གནད་སྤྱོད་སོགས་ཀྱིས་རང་རང་གི་རེ་
བའི་འབྲས་བུ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པར་མཇུག་¹⁰⁷

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༡༢ ནང་ཅམ་པའི་ཚེན་རིན་པོ་ཆེས་འབྲས་ལྗོངས་ས་སྤྱོད་པ་ལ། ཡོད་པ་མཁའ་རྒྱུན་ཚེན་ཡུལ་དབང་ཐམས་
ཅད་མཁའ་རྒྱུན་གཟིགས་ཚེན་པོ་བོད་ལྗོངས་སུ་གདན་ཞུ་གསལ་འདེབས་ཞུ་མི་བཏང་བ་རྣམས་ལ་ཡུལ་བབས་མཐུན་འགྲུར་དམ་
དོན་ཡོད་པ་ཞེས་བཀའ་ཡིག་གཅིག་གནང་འདུག་¹⁰⁸ རྒྱ་གར་འབགས་ཡུལ་ནས་གངས་ལྗོངས་སུ་ཆིབས་ཁ་བསྐྱུར་བའི་ཕེབས་

102 ཡུལ་བ་བུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། སྤྱི་ཚུ་ ༡༩༢༣། རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱོགས། འདོན་ཐེངས་ ༡༡། ཤོག་གྲངས་ ༢༠༧
103 ཡུལ་བ་བུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། སྤྱི་ཚུ་ ལྷེ་བས་ ༡༩༢༧
104 SBTTL, *Bulletin of Tibetology*, Volume 42, No.1 and 2, 2006, p.34-35
105 ཡུལ་བ་བུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། སྤྱི་ཚུ་ ལྷེ་བས་ ༡༩༢༣།
106 ཡུལ་བ་བུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། སྤྱི་ཚུ་ ལྷེ་བས་ ༡༩༢༧ དང་ ༡༩
107 ཡུལ་བ་བུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། སྤྱི་ཚུ་ ལྷེ་བས་ ༡༩༢༧
108 བོད་ཀྱི་དཔེ་མཚོ་ཁང་གི་ཡིག་རྒྱུ་ལམ་ ༧༢༧

ལམ་ས་མདའ་དང་ཁང་དམར་གཉིས་ཀྱི་བར་རྒྱ་རིང་ན་ཚེབས་བསྐྱར་འབྲས་ལྡོངས་སྤྱི་རིང་སྤྱས་ཀྱང་ཐེབས་ཡོད།¹⁰⁹

ཡལོང་ས་མཚོག་རྡོར་སྒྲིང་དུ་ལོ་ངོ་གསུམ་ཅམ་རིང་བཞུགས་སྐབས་སུ་དབྱིན་གཞུང་གི་ཤན་པ་ལེགས་ལྷན་ལགས་ནས་
བགྲིས་སྒོ་འཁྲར་ཆེ་གནང་བར་གཟེངས་བསྟོད་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་ལྷ་སར་གསེར་གྱི་རྟགས་མ་བཟོས་བ་དང་སོ་དེ་ལེགས་ལྷན་ལགས་
ལ་རྩ་བྱི་ལྷེ་བྱི་ལོ་ ༡༩༡༢ བོད་ལྷ་ ༥ ཚེས་ ༢༥ ལ་ལག་འཁྲེར་ཞིག་གནང་འདུག¹¹⁰ །ཡལ་བྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ལྷ་
༩ ཚེས་ ༡ ཉིན་ལག་འཁྲེར་བཀའ་ཤོག་ཅིག་ཀྱང་གནང་འདུག¹¹¹

༡༩༡༩ ལྷ་བ་བཅུ་གཅིག་ནང་འཇར་མན་ (འཇའ་བན་ ?) ནས་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོ་དང་འབྲས་ལྡོངས་རི་ནག་བྲིམ་
ཚང་ནས་ཡིན་བ་བུན་ཚོགས་དབང་འདུས་མཇལ་ཁ་བསྐྱུལ།¹¹²

འབྲས་ལྡོངས་རྒྱལ་ཐོག་བཅུ་གཅིག་པ་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་ (1893-1963) མཚོག་གི་བཅུ་ན་མོ་ ༡༩༡༤ ལོར་ལྷ་ལྷན་
སྤེ་དཔོན་མདོ་མཁར་སྤྱས་མོ་ཀུན་བཟང་བདེ་ཆེན་མཚོ་མོ་ (1905-1987) མཚོག་བསུས།¹¹³

ལྷང་སྟོད་སྒྲིང་བུ་དཔོན་པ་དེ་ལྷ་བསྟན་དགྲ་སོག་སོ་རྩུང་གར་གྲིས་དཔོན་པ་ཅ་མེད་བཏང་ཡང་ལོ་སྟོང་ལ་ཉེ་བའི་ནང་རྟེན་
གཙོ་བོ་ཡི་དམ་དབལ་ཆེན་དང་། གསུང་རྟེན་རུ་ལུ་རང་བྱོན་གཉིས་ལྷན་ལས་འགོ་དོན་མ་བསྐྱུས་བར་བཞུགས་སུ་གསོལ་
སྤྱབས་ཡལོང་ས་སྐབས་མགོན་པོ་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཤེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོར་ལྷང་སྟོད་སྒྲིང་བུ་དཔོན་པ་ཞིག་གསོས་གསར་
བཞེངས་ཞུ་འབྲས་སྤེད་རིང་རིན་སོ་ཆེའམ་ལྷ་བཅུན་འཁྲུར་མེད་འཇིགས་བྲལ་བསྟན་འཛིན་དབའ་སོ་མཚོག་ནས་སྟན་གསན་རི་
གསོལ་བཀའ་འཁྲོལ་དོན་སྤྲིན་བྱུང་བ་ལྟར་ས་ཉ་ ༡༩༡༤ ལོར་དཔོན་པ་གསར་དུ་བཞེངས་ནས་གཞུང་དཔོན་ཁོངས་སུ་
ཚུད་པ་གནང་། གསར་བཞེངས་ཉམས་གསོའི་འགོ་བློན་མང་པོ་ཞིག་འབྲས་ལྡོངས་གཞུང་ནས་ཀྱང་བསྐྱུལ། སལ་ཆེར་དེ་
དུས་ཅམ་ནས་སྒྲིང་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་ཞུ་བར་མགོ་བཅུ་མས་སམ་སྐམ། སྤྱས་ལུལ་འབྲས་མོ་ལྡོངས་སུ་དང་ཐོག་ ༡༩༡༩

109 པརྒྱལ་བ་བཅུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། སྤྲིན་ཆ། ལྷེབས་ ༡༡༢ན༢
110 Das, *An Introduction to the Grammar of the Tibetan Language*, Motilal Banarsidass, Delhi, 1972 (First Published in 1915), p.38-39 ལག་འཁྲེར་གྱི་ཚིག་བཟོད་ནི་འདི་ལྟར། ས་སྟེང་ནང་བསྟན་ཡོངས་ཀྱི་བདག་སོ་ཉ་ལའི་སྤྱི་མ་སྟོན་འཁོར་བསྟན་དོན་གལ་ཆེའི་
སྒོར་རྡོར་སྒྲིང་དུ་བསྟོད་སྐབས་དབྱིན་གཞུང་གིས་ཆེད་འཇུགས་གནང་བ་ཇི་སྲིད་ཀྱི་གསུ་བར་ཡིན་ཤར་ཨར་སྤྱི་ལི་ལེགས་ལྷན་ནང་ཁོས་སྟོན་འཁོར་
རྒྱ་གར་འཕགས་ལུལ་གྱི་གནས་རྟེན་མཇལ་བསྟོད་སྐབས་ལུལ་བབས་རྒྱལ་མངའི་ཞབས་འཁྲུར་དང་། འདི་ལྟོགས་ལོ་ངོ་གསུམ་ཅམ་སྟོད་རིང་
དབྱིན་གཞུང་བཀའ་འབྲེལ་སྤེ་ཤན་གྱི་བགྲིས་སྒོ་གང་ཅིར་ཡིད་མཐུན་འཁྲུར་ཆེ་གང་ལེགས་བྱུང་དོན་ལེགས་སྤྱིས་གཟེངས་བསྟོད་ཆེད་རིན་ཆེན་དང་
བོའི་རྟགས་མ་སྐྱད་བ་དབྱིན་གཞུང་ལས་དོན་མཇོད་སོ་ཁག་ནས་དེ་དོན་མན་ཆ་ཡོད་པ་རྒྱ་རྒྱའི་ལག་འཁྲེར་དུ། རྩ་བྱི་བོད་ལྷ་ཚེས་ ༢༥ ལ།
111 Das, *An Introduction to the Grammar of the Tibetan Language*, Motilal Banarsidass, Delhi, 1972 (First Published in 1915), p.37
112 པརྒྱལ་བ་བཅུ་གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། སྤྲིན་ཆ། ལྷེབས་ ༡༩༡བ
113 རྡོ་སྤྱས་བཀྲ་ཤིས་ཚེ་རིང་། མཁའ་སྟོད་འབྲས་མོ་ལྡོངས་ཀྱི་གནས་ཡིག་སྤོགས་བསྐྲེབས་བཞུགས་སོ་ཞེས་པའི་སྟོན་སྟེང་། ཤོག་གྲངས་ ༩

ལོ་ཙམ་ལ་ལེབས་སམ། ལྷ་ཚེ་སྐྱོད་དུ་སྐྱོད་བྱ་དགོན་དང་ལྷོ་རིང་གཞིས་ཅི་རིགས་སུ་སྐྱེ་བཞགས་མཛད། ལྷ་ལོ་ ༡༩༧༧
ལྷ་སྐྱེ་གཉིས་པར་ཞིང་བཞེས། ལྷོ་རིང་རིན་པོ་ཆེ་འབྲས་སྐྱོད་སུ་བཞགས་རིང་འབྲས་སྐྱོད་སུ་སྐྱེ་སྐྱོར་གཟིགས་ཏོག་དག་
ཐར་མཛད། ལྷ་ག་བར་དུ་འབྲས་སྐྱོད་ས་ནང་དམར་མཚོད་སྐྱོད་ཐབས་འབད་ཚེ་ལ་གནང། ལྷ་ས་ཡུལ་འབྲས་སྐྱོད་ས་ཀྱི་སྐྱོ་
མོན་མི་རྒྱུད་ཉག་སྐྱར་ལྷག་སྐབས། ར་ག་ཨ་སུས་མཛད་པའི་མ་མའི་རྒྱན་ལན་བསབ་བ། མདོ་རྒྱུད་མཐུན་པ་བོན་ལྷགས་ཀྱི་
མཚུན་བཙུག་ཏེ། ཟས་གཏད་བང་སོ་མཚོད་བ་དང་དོན་གཅིག་གོ། །བོན་པོའི་སྲིད་པའི་ལྷ་གསས་བསྐར་ཞེས་པའང།
མཚུན་བཙུག་འདི་ཡིན་པར་སྐྱོད་ཏོ། །ཞེས་པ་སྐྱོད་ཏོག་མོ་བྱང་སྐར་མ། དཔེ་རིང་ཤོག་ལྷེབ་ ༢༠ བཞགས་པ་གསར་དུ་
སྐར་བའོ་བཅུག། ལྷ་ས་ཡུལ་འབྲས་མོ་སྐྱོད་ས་ཀྱི་གནས་ཡིག་མན་ཡོན་དང་བཙུག་པ་དོ་མཚར་གཏེར་མཛོད་ཅེས་བྱ་བ་
བཞགས་སོ། ཞེས་པ་སྐྱོད་ཏོག་མོ་བྱང་སྐར་མ། ལྷེབ་འབྲིང་ཤོག་ལྷེབ་ ༤༤ ཅན་གསར་དུ་སྐྱོགས་སྐྱིག་མཛོད་བ་བཙུག་
ཀྱི་སྐོར་མཁས་དབང་བཟུ་ཤེས་ཚེ་རིང་གིས་མཁའ་སྐྱོད་འབྲས་མོ་སྐྱོད་ས་ཀྱི་གནས་ཡིག་སྐྱོགས་བསྐྱེད་ཞེས་པའི་སྐོན་སྐྱོད་
ནང་རི་ལྷར་གསལ་བ་ལྷར་བཏོད་པ་ཡིན།¹⁴

ལོ་དུ་གསལ་བ་ལྷར་ལྷི་ལོ་ ༡༩༢༩ ལོར་ལྷོ་རིང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་འབྲས་གཞུང་ས་དབང་མཚོག་ལ་ནང་བསྐྱར་
སྐར་གསོ་སྐྱབ་ཐབས་དང་སྐྱོག་གཙོད་རིགས་སྐྱོད་དགོས་བཙུག་ཀྱི་སྐྱར་ལྷ་ཞིག་གྲང་སྐུལ་འདུག།¹⁵

༡༩༢༧ ལྷ་བ་ལྷ་པའི་ནང་འབྲས་སྐྱོད་ས་སྐྱེ་བའི་ལོ་སྐོན་ཚེན་ལྷ་སྐྱོད་དུ་འབྱོར་ཉིན་སྐྱོད་སྐྱར་གཞུང་གནས་ཀྱི་ཐབ་བསྐྱེད་སར་ཅེ་
མཁོན་སྐོབ་ཐབས་འཇམ་དབྱངས་གདོང་རྒྱ་དང། བཞེས་སྐོབ་བཙུགས་བསྐྱེད། དེ་རྗེས་སྐྱེད་དམག་སྐར་དུ་འབྱོར་མཇམ་བསྐྱེད།¹⁶

ཤིང་བྱི་སྐྱེ་ལོ་ ༡༩༢༧ བོད་ལྷ་ ༧ ཚེས་ ༡༩ ཉིན་ཡོངས་སྐྱེད་བཅུ་གསུམ་པ་ཚེན་པོས་ར་ཡེ་བྱ་དུར་ནོར་བྱ་དོན་
བྱུང་།¹⁷ བོད་དབྱིན་དབང་ཡིག་བསྐྱར་སོགས་ཞབས་ཞུ་གང་ཅི་འཁྲུང་བ་ཚུན་འབྲས་གཙོད་ཐོག། ཉེ་ལམ་འབྲས་སྐྱོན་ཚེན་མེ་འཇར་

114 ཇོ་སུས་བཟུ་ཤེས་ཚེ་རིང་། མཁའ་སྐྱོད་འབྲས་མོ་སྐྱོད་ས་ཀྱི་གནས་ཡིག་སྐྱོགས་བསྐྱེད་ཞེས་པའི་སྐོན་སྐྱོད་། ཤོག་གྲངས་ ༩༧
ནམ་ ༩༩། ཚེས་མཛོད་བསྐྱར་དར་གྱིས་མཛོད་པའི། བཅེ་ཚེན་སྐྱོད་ས་བཏབ་པའི་ལྷོ་སྐྱོད་སྐྱོད་བྱ་དགོན་དོ་སྐྱོད་མདོར་བསྐྱེད། ཞེས་པ་བོད་
སྐྱོད་ས་ཞིབ་འདུག་ ༡༩༩༧ འདོན་ཐེངས་ ༢ ཤོག་གྲངས་ ༡༢༧ ནམ་ ༡༩༣༡༡༩༩ དང། Revised Who's Who in Tibet,
External Affairs Department, New Delhi, 15th March 1945, pp. 41-42. Richen Dolma Taring, *Daughter of Tibet*.
John Murray, London, 1970, pp. 100,102,174 ཚེ་རིང་དབྱངས་ཅན་སྐོབ་དཀར་གྱིས་བཙུགས། མཚན་བྱ་བཟུ་ཤེས་ཚེ་རིང་གིས་བཏབ་
བ། ལྷོ་དཔོན་མི་དྲག་གི་སུས་མོ་གཞོན་རུ་མ་ཞིག་གིས་སྐྱེད་ཁྲུང་ནས་མཐོང་བའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སའི་སྐྱོད་ཚུལ་མདོར་བསྐྱེད། ལྷ་རམ་ས་ལ།
ཨ་ལྷེས་མ་ཚེན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འདུག་ཁང་། ༢༠༠༩ ཤོག་གྲངས་ ༩༩ ནམ་ ༧༠ བར་བཙུག་པའི་གཟིགས་གནང་ལྷ།
115 གསར་འགྲུར་མེ་ལོང་། 4th Sept. 1929, vol.4, no.6, p.p
116 ཡུལ་བ་བཅུ་གསུམ་པའི་ནམ་ཐར། སྐད་ཆ། ༢༡བཟ། ལྷ་ཚེ་བདམས་བསྐྱོགས། འདོན་ཐེངས་ ༡༡ ཤོག་གྲངས་ ༢༧
117 ར་ཡེ་བྱ་དུར་ནོར་བྱ་དོན་གྱུབ་ནི་སྤྱི་ཤིལ་ཁྲུང་ས་ཀྱི་རྒྱུད་དུར་བུར་བ་བདེ་སྐྱོད་ལགས་ཀྱི་ཡབ་ཡིན་པ་དང། དུང་ཁོང་ནི་བཟུ་ལྷོན་སྐྱོགས་པ་ལས་
མི་རྩ་དོ་མ་འབྲས་སྐྱོད་ས་པ་མལ་ཚེར་མ་རེད་ཅེས་ ༢༠༠༤ ལྷ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༢ ཉིན་ཇོ་སུས་བཟུ་ཚེ་རིང་ལགས་ནས་གསུངས་བྱུང།

སྤེལ་ལྟ་མེད་སྐབས་དབྱིན་གཞུང་ནས་ལས་རོགས་ཀྱི་མིང་བཅོས་སྤྲོད་པར། བོད་གཞུང་ནས་ཀྱང་དབྱིན་བོད་གཉིས་ཀྱི་མཚན་དོན་
ལ་རྒྱར་སྤྲོད་ཆེད་མདའ་དཔོན་འདྲ་བའི་རིམ་བཞིའི་གོ་གནས་ཀྱི་གཟུངས་བསྟོད་སྐུལ་བའི་དོས་སྦྱོར་ལག་འཁྲེར་ཞིག་
ཀྱང་སྐུལ་འདུག¹¹⁸ ལོ་དེ་གའི་རྒྱ ༧ ཚེས་ ༡༤ ཉིན་བོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་ནས་ཀྱང་ཡའོང་ས་སྐབས་མཐོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་
བསྐུལ་བའི་ལག་འཁྲེར་རྒྱར་བསྐྱོད་དང་འབྲེལ། རྟེན་ཆེད་དབྱིན་གཞུང་གི་ཞབས་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་སྤོས་ཅི་བོད་དོན་ཆེན་པོ་གང་ཅིར་ཡང་ཞབས་
ཞུའི་དད་ཞེན་སྲུང་བཞིན་དགོས་རྒྱ་ཞེས་འཁོད་པའི་བཀའ་རྒྱ་ཞིག་ར་ཡེ་རྩ་དུར་ལ་བསྐུལ་འདུག¹¹⁹

རྒྱ་བྱ་སྤེལ་ལྟ་ ༡༩༢༢ རྒྱ ༤ ཚེས་ ༧ ཉིན་ཡའོང་ས་སྐབས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་ལོ་རྩ་དུར་
དོན་དོན་ལ་རིམ་བཞིའི་གོ་མིང་སྐུལ་འདུས་རྒྱ་སྤོར་ལྷག་བསམ་ཆེ་བ་བྱུང་གསེས། བོད་དབྱིན་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀའི་མཚན་
ལར་སྤྲོད་ཆེད་སྐར་ཡང་ཇ་སག་གི་གོ་མིང་སྐུལ་ཞེས་འཁོད་པའི་ལག་འཁྲེར་ཞིག་བསྐུལ་འདུག¹²⁰

༡༩༢༡ ལོ་དེ་ནང་འབྲས་ལྗོངས་ས་མཚམས་གདོང་ཁྲ་ལ་ནས་གཉུ་བོང་བར་བོད་པ་འཇུག། གམ་པ་ཚོང་དཔོན་ཀང་ག་
ར་ལ་བར་མེད་ས་ཉེ་བོད་ཀྱི་ས་རྒྱུགས་བཅུ་གསུམ། འབྲས་སྤྱི་སྟོན་ཆེན་མི་ལི་ཡམ་སན་ Mr. Williamson གྱིས་ར་ཡེ་རྩ་
དུར་དོན་བྱེད་དོན་གྱི་བོད་གཞུང་དང་གོ་བསྐྱར་གནང་སྲིད་ཆེད་བཟངས་བྱས།¹²¹

མེ་གུང་ལོ་སྤེལ་ལྟ་ ༡༩༢༧ ལོར་ར་ཡེ་རྩ་དུར་ལ་ཡའོང་ས་སྐབས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་གསེར་གྱི་མིང་
ཕན་ (སྐབས་འདིར་ Gold Medal གསེར་གྱི་དྲགས་མར་གོ་དགོས་སམ་) གཅིག་གཟིགས་གསོལ་དུ་སྐུལ་དོན་བཞིན།
དེད་སྐབས་ཀྱང་དམ་ཚིག་གཅིག་གྱུར་གནས་ལ་བརྟེན། སྐར་ཡང་གསེར་གྱི་མིང་ཕན་གཅིག་སྐུལ་དོན། བོད་དབྱིན་མཐུན་
ལམ་ཞབས་འགྲུར་ལ་སྲུང་བཞིན་འཁྲུང་བསྐྱེད་དགོས་རྒྱ་ཞེས་འཁོད་པའི་བཀའ་ཡིག་གཅིག་སྤེལ་ལྟ་ ༡༩༢༧ ལོར་རྩ་སྤྲོད་
རྒྱལ་ཚབ་གྱིས་ཀྱང་བསྐུལ་འདུག¹²²

ལྷགས་སྐབས་སྤེལ་ལྟ་ ༡༩༧༠ རྒྱ ༧ ཚེས་ ༡༢ ཉིན་ཡའོང་ས་སྐབས་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་ནས་སྤྲོད་བ་གཉིས་
དབར་ཡབ་གཞིས་གཡུ་ཐོག་གི་སྐུས་རིག་འཛིན་ཆོ་བརྟན་གྱི་ཐུགས་མདུན་ཤེས་རབ་མར་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་པོའི་སྐུས་མོ་བསྐྱ་
ལེན་ཟེན་པ་ལྟར་མི་ཚོ་ཉིལ་བོ་བཟང་འཁྲུལ་མཚན་རྒྱུའི་ཚོད་རྒྱ་སྤེ་བག་མའི་གཉེན་ཟེན་ཞིག་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་གཅེས་
ཉར་བྱས་འདུག¹²³ །འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་ཁབ་གི་སྐབས་ཐམ། གཉེན་དཔང་གཟིམ་མདོ་མཁར་བའི་སྐབས་ཐམ། ཡབ་

118 བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཡིག་རྒྱུང་ལམ་ ༡༤༤
119 བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཡིག་རྒྱུང་ལམ་ ༡༤༩
120 བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཡིག་རྒྱུང་ལམ་ ༡༩༠
121 Amar Kaur Jasbir Singh, *Himalayan Triangle: A historical survey of British India's relations with Tibet, Sikkim and
Bhutan* 1765-1950, The British Library 1988, p.258
122 བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཡིག་རྒྱུང་ལམ་ ༡༩༡
123 བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཡིག་རྒྱུང་ལམ་ ༤༡༡ གཉེན་ཡིག་གི་འདྲ་ཡིན།

གཞིས་གཡུ་ཐོག་པའི་བྱུག་ཐམ། གཉེན་དཔང་གཞིམ་ང་མོད་གྱི་བྱུག་ཐམ་བཅས་བཤོད་འདུག། གཉེན་མིན་དེའི་ནང་། སྐབས་
 དོན་སློང་བར་བྱ་བ་ནི་འཕགས་མཚོག་འཛིག་དེན་གསུམ་མགོན་ཕུགལ་དབང་བཅུ་པ་ཆེན་པོ་ཁ་བ་རི་བའི་གདུལ་བྱར་གཞིགས་
 པ་རྣམ་པ་ལྟས་གསང་གསུམ་མཚོན་དཔའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡོངས་སུ་བཞད་པའི་ཆེ་རིགས་ཟམ་མ་ཚད་པ་ཡབ་གཞིས་གཡུ་ཐོག་
 པའི་ཡབ་ཇེ་ཇོ་སག་བཀྲ་ཤིས་དོན་གྲུབ་གང་གི་རིགས་སྲས་རིག་འཛིན་ཆེ་བཏན་མཚོག་གི་བྱུགས་མདུན་ཤེས་རབ་མར་འཕགས་
 མཚོག་སྐྱེན་སྐྱོང་མངའ་བའི་གདུལ་ཞིང་གངས་སྐོངས་གནས་ཆེན་ཉེར་བཞིའི་ཡ་བྱུལ་སྐས་ཡུལ་མཁའ་སྐྱོད་འབྲས་མོའི་
 སྐྱོངས་འདིར་སངས་རྒྱལ་གཉིས་པ་བདུ་ཀ་རས་ཞབས་གིས་བཅགས་ནས་དོ་ཇེའི་ལུང་གིས་བཞུགས་པ་ཨོ་རྒྱན་གྱི་རྒྱལ་པོ་
 ཨིརྱ་བྱ་ཉི་འམ། འཕྱོར་བའི་དབང་པོའི་རྒྱལ་བརྒྱུད་གསེར་གྱི་སྤོང་བ་ཚར་དུ་དངར་བ་རྒྱལ་ཐོག་བཅུ་གཅིག་པ་ཨི་དབང་བཀྲ་
 ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་སྲས་མོ་བདུ་ཚོས་སྤྱིད་མཚོག་བསུ་བཞེས་མཛད་ལྷོ་གཡ་ཆེ་ནན་དཔེ་བཞིན་ཐོག་མ་གཉིས་ཀའི་བྱུགས་
 སྐྱོན་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་གྱི་འབྲས་སྐྱོངས་རྒྱལ་བརྒྱུད་གྱི་ཁུངས་ཀྱང་སྐྱོན་པ་ཡིན། ཡབ་གཞིས་གཡུ་ཐོག་
 པའི་སྲས་རིག་འཛིན་ཆེ་བཏན་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་བྱུགས་མདུན་དུ་འབྲས་སྐྱོངས་ས་སྐྱོད་པའི་སྲས་མོ་བདུ་ཚོས་སྤྱིད་བསུ་བཞེས་
 བསྐྱངས་སྐབས་སྐྱ་ཉེ་སྟེས་བཅས་ནས་དེན་འབྱུང་འབྱུལ་གཞུང་ཞབས་བསུ་ཤིག་བོད་གྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་གཅེས་ཉར་བུས་འདུག་¹²⁴
 ལོ་ཁམས་གསལ་ཆ་མེད་པ། འབྲས་སྐྱོངས་ས་སྐྱོད་པའི་ནང་སྐོན་སྐོ་བཟང་ཚོས་ལྟན་ནས་ཁོང་གས་ནད་ལྟ་བུའི་རྒྱན་གཙོང་
 པ་ཚེ་སྟོག་ལ་བཞགས་བར་མཆིས་མིན་སྐབས་ཞུ་ཞིག་དགའ་ལྟན་གྱི་རིན་པོ་ཆེར་ལུས་འདུག་པ་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཞབས་རིམ་
 ལྷུབ་དགོས་སྐོར་དང་ཚེ་སྐྱུབ་གནད་སྤོན་རྒྱན་འཁྱོད་ལྷུ་འབྲས་ཞེས་དགའ་ལྟན་གྱི་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་བཀའ་ལན་གནད་འདུག་¹²⁵
 ༡༧༡༩ ལོར་ཀ་སྐྱུག་ནས་མཐར་སྤོན་བྱ་བུས་དཔལ་ལྷན་ས་སྐྱོང་མི་དབང་བཤད་སྐྱ་བཙེན་པོ་མཚོག་དང་། མི་ཇེ་བཀའ་དུང་
 རོར་ནང་པ་མཚོག་ནས་བཅུ་མས་མཛད་ཡིག་བསྐྱར་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པ་ཁག་གཉིས་དང་། གཞན་ཡང་ཡིག་བསྐྱར་ཐོར་
 བུ་སྐྱ་ཚོགས། བོད་གྱི་ཚོས་རྒྱལ་སྐྱ་བ་རྣམས་དང་གོ་སྤྱི་ཁང་གི་གདུང་རབས། རྒྱལ་དབང་སྐྱ་སྤོང་རིམ་བྱོན་དང་། ཤིང་སྐྱོང་
 རིམ་པའི་གྲི་ལོ། བོད་དུང་ལས་ཚོན་གྱི་རིམ་པ་དང་། རྩོད་གཞིས་ཁག་གི་མིང་མོ། ལྷ་ས་ནས་སྐྱར་ཁམས་སྤོན་གྱི་ལམ་
 མོ་དང་ཐམ་དེབ། བྱིམས་ཡིག་ཞལ་ལྟེ་བཅུ་གསུམ་དང་བྱིམས་འདེགས་ཨང་གུངས། མཚུ་གོང་མའི་གྲི་རབས། བོད་སིང་
 གཉིས་དང་གོར་བོད་གཉིས་གྱི་ཚིངས་ཡིག་སོགས་མདོར་བཅུས་སྟོགས་སྤྱིག་དེབ་ཐེར་འདོད་འཛིན་གཉེར་མཛོད་ཅེས་པའི་ནང་
 འབྲས་རྒྱལ་མཚོག་སྐུལ་སྐྱ་གོང་མ་རྒྱལ་ཐོག་བཅུ་པ་སྤིང་སྐྱོང་རྣམ་རྒྱལ་ཆེན་པོ་མཚོག་གསེར་གྱི་མངའ་གསོལ་སྐབས་དཔལ་
 ལྷན་མཁས་དབང་གཡང་སྐོན་བྲག་དཀར་ནས་མཁའ་རྒྱ་མཚོ་དམ་པ་མཚོག་ནས་སྟོགས་བསྐྱུགས་མཛད་ཅིང་རྒྱལ་སྐོན་རྣམས་གྱི་

124 བོད་གྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཡིག་རྒྱུང་ཨང་ ༤༢༡ འབྲལ་གཞུང་ཞབས་བསུས་དེ་བཞིན་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་མིན་པ་འདྲ། དེ་ལྟ་བུའི་བག་མ་བསུ་བཞེས་
 སྐབས་གཞིམ་ཤག་ཁག །ལུས་རྣམ་པ། སྐར་པ་ཁག་ཇི་ཅམ་དེ་སྐབས་ཡོད་མིན་དང་གཉེན་སྐྱོན་ལ་ཐེབས་མིན་ཡིག་རྒྱུང་དེ་ཚོ་ལས་ཤེས་བྱུག།
 125 བོད་གྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཡིག་རྒྱུང་ཨང་ ༡༣༧། ནང་སྐོན་སྐོ་བཟང་ཚོས་ལྟན་ཞེས་པ་དེ་ནི་ལོག་མོར་ཡེ་ལྟ་བུར་ཡིན་པ་ ༢༠༠༤ ཟླ་ ༡༡
 ཚེས་ ༡༢ ཉིན་ཇོ་སག་བཀྲ་ཤིས་ཆེ་རིང་ནས་གསུངས་བྱུང་།

མདུན་རྒྱལ་རབས་དང་ཤིས་བཟོད་གསུང་གླེང་གནང་བ་ཞེས་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས་ཤིན་ཏུ་བསྐྱུས་པ་ཞིག་ཀྱང་དཔར་འདུག¹²⁶
སྐས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ནང་བོད་ཀྱི་སྐྱ་ཚེན་རྣམས་ཀྱིས་འགྲོ་དོན་བསྐྱུངས་པ།

ཕགོང་ས་སྐྱ་ལྷེང་བཅུ་བཞི་པ་ཚེན་པོ་མཚོག་ (1935 སྐྱ་འབྲུངས་) ཀྱང་འབྲས་ལྗོངས་སུ་ཐེངས་བཞི་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་
ཤིང་། དང་པོ་ནི་སྐོན་པ་སྐྱ་ངན་ལས་འདས་ནས་ལོ་ངོ་ ༢༥༠༠ འཁོར་བའི་དུས་ཚེན་དང་སྐབས་བསྐྱུན་རྒྱ་གར་གྲུང་
ཚུབ་ཚེན་པོའི་ཚེས་ཚོགས་ཀྱིས་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་སྐས་སྐྱ་མ་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་ (1923-1982) ལྷ་སར་ཆེད་བཏང་གིས་
གདན་འབོད་གནང་དོན་ལྷན་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༣༦ ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་འབྲས་ལྗོངས་སུ་ཆིབས་བསྐྱར་བསྐྱུངས།¹²⁷
ཕགོང་ས་མཚོག་སྐས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་སྐྱང་ཏོག་ཏུ་བཞུགས་རྒྱུན་རིང་། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༣༧ ཟླ་ ༢ ཚེས་
༡༠ ཉིན་ཕགོང་ས་སྐྱ་ལྷེང་བཅུ་བཞི་པ་ཚེན་པོ་མཚོག་གིས་སྐས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་སྐྱང་ཏོག་ཏུ་རྣམ་རྒྱལ་བོད་
ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་རྩིག་པའི་མང་དོ་གཏིང་འཛོག་མཛད། རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ནི་
འབྲས་ལྗོངས་ཚེས་རྒྱལ་བཅུ་གཅིག་པ་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་མཚོག་ (1893-1963) དང་རྒྱལ་སྐས་སྐྱ་མ་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་
(1923-1982) རྣམས་ཕྱུང་གིས་ཐུགས་བསྐྱེད་སྐོན་ལམ་དང་དགོངས་དཀྱུས་སྐབས་ཚེན་ཟབ་བཞེས་ལས་གསར་བཞེངས་ཐུབ་
པ་བྱུང་བ་དང་། ཕགོང་ས་མཚོག་ནས་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་དཔེ་མཛོད་ཆེད་བོད་ནས་ཆེད་མངགས་
གདན་དྲངས་པའི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་འགྲུར་དང་བསྐྱུན་འགྲུར་ལ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་གསུང་རབ་དང་དེན་པོན་ཆེ་ཞལ་འདེབས་སུ་
གསོལ་རས་བསྐྱུལ།¹²⁸ ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ངོས་ཀྱི་མི་མང་ནང་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་མང་དོ་གཏིང་

126 ས་སྐྱོང་མི་དབང་བཤད་སྐྱབ་བ་ཚེན་པོ་མཚོག་དང་། མི་ཇེ་བཀའ་དྲུང་ནོར་ནང་བ་མཚོག་ནས་བརྩམས་མཛད་ཡིག་བསྐྱར་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པ་ཁག་
གཉིས་དང་། གཞན་ཡང་ཡིག་བསྐྱར་མོར་བུ་སྐྱ་ཚོགས། ཤོག་གྲངས་ ༢༩༡ Tibet Mirror Press, Kalimpong, 1956 ཡུལ་ཕྱོགས་སོ་
སོའི་གསར་འགྲུར་མེ་ལོང་། The Tibetan Newspaper, Kalimpong. Vol. vxii, no.10, 1st july 1949 འདོན་ཐེངས་ནས་བཟུང་
ངེས་པར་གཟེགས། ཇོ་སྐས་བཀྲ་ཤིས་ཆེ་རིང་། མཁའ་སྐྱོད་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཡིག་ཕྱོགས་བསྐྱེབས་ཀྱི་སྐོན་སྲིད་ཤོག་གྲངས་ ༩༢
ནས་ ༩༩ བར་ལ་ཡང་གཟེགས།

127 ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་། ངོས་ཀྱི་མི་མང་། ཤོག་གྲངས་ ༡༧༤ ནས་ ༡༧༩ བར། བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་པར་ཁང་། ༡༩༩༡ འཛམ་གླིང་ནང་
བའི་ཚེས་ཚོགས་ནས་གདན་ཞུའི་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར་ཕགོང་ས་ཕུགས་མགོན་ཆེན་པོ་མཚོག་ཆིབས་བསྐྱུར་བསྐྱུངས་པའི་སྐྱ་ས་ནས་འོད་ལྷག་
འཛམ་གས་ཐང་བར་གྱི་ཐེབས་སྐྱིག་དོ་དམ་བཀའ་ཕྱུར་ཀུན་སྲིད་རྩ་སག་འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་གནང་བ་ཁོང་གིས་བརྩམས་པ་མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་
འབྲོས་པའི་གདམ་ཐབས་བྱས་སྤྱིང་སྤོབས་ཀྱི་འབྲས་བུ། དེབ་གཉིས་པ་ཤོག་གྲངས་ ༣༠༩ ནས་ ༣༡༠ རང་དུ་ཡང་གསལ། SBTTL.
Bulletin of Tibetology, Volume 42, No.1 and 2, p.35,2006 སྐས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་བོད་ཀྱི་སྐྱ་ཚེན་རྣམས་ཀྱི་མཛད་པ། ཤོག་
གྲངས་ ༡༢ ནས་ ༢༩ བར་ལ་ཡང་གཟེགས།

128 SBTTL, Bulletin of Tibetology, Volume 42, No.1 and 2, p.36, n.8, 2006

འཛོལ་གནང་བའི་སྐོར་མི་གསལ། ད་ཡིད་གསུང་རབ་བཞུགས་པ་ལལ་མོ་ཆེ་ནི་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཞལ་འདེབས་གནང་
བ་དེ་ཡིན་འདུག གྲི་ལོ་ ༡༩༧༤ ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༡ ཉིན་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དེ་རྒྱ་བར་གྱི་སྲིད་སྲོལ་ཐོག་མ་པར་དེ་དེ་
དུས་དབུ་འབྱེད་གནང་།

༡༩༧༡ ཟླ་ ༡༠ བའི་ནང་ཆིབས་བསྐྱར་གནང་སྟེ་ཚེས་ ༡༩ ནམ་ ༢༩ བར་བཞུགས་ཞག་སྐབས་སུ་ལག་
ལེན་སོ་བདུན་མའི་བཀའ་བྲིད། སྐུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་དབང་། ཚེས་ ༢༠ ཉིན་སྐྱང་ཏོག་མན་ཡོང་མ་ཏག་དུ་གཏོང་སྟེ་
དགོན་གྲུང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གསར་བཞེངས་དགོན་གྲུང་ཨོ་རྒྱན་མདོ་སྐགས་ཚོས་འཁོར་སྲིད་ལ་རབ་གནས་མཛད། རོང་ཉི་ས་
དོར་དགོན་དུ་བརྒྱན་སྦྲོང་བའི་དབང་། གསར་སྐགས་རབ་བཏན་སྲིད་སྟེ་དཔེན་ཅན་དགོན་དང་དཔེན་ཅན་སྐོབ་གྲུ་ཆིབས་བསྐྱར།
ཚེས་ ༢༡ ཉིན་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དུ་ཆིབས་བསྐྱར་གནང་། ཚེས་ ༢༢ ཉིན་རྒྱལ་འབྲས་སྤྲོད་ས་
སུ་ཆིབས་བསྐྱར་གྱིས་བཀའ་བྲིས་སྤྲོད་ས་དང་གསར་ཆེན་པོ་ཡང་ཅེར་གནས་གཟིགས་བསྐྱངས། ཚེས་ ༢༩ ཉིན་དབལ་
ལྷལ་བ་ཀམ་པ་བཅུ་དྲུག་པ་རང་བྱུང་རིག་པའི་དོ་ཇི་ལེ་གདན་ས་རུ་མ་བཏེག་གནས་གཟིགས་བསྐྱངས།¹²⁹

༡༩༩༢ ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ནང་འབྲས་སྤྲོད་ས་གཞུང་ནས་གདན་འཛོད་གནང་དོན་ལྟར་ཐོག་མར་འབྲས་སྤྲོད་ས་རྩལ་བཀའ་
ཤིས་སྤྲོད་ས་དགོན་པར་ཆིབས་བསྐྱར་གནང་། དེར་ཉིན་ལྷའི་རིང་གྲུང་གཏེར་སྐུ་མ་རིག་འཛིན་གྲུང་སྐྱབ་ཀྱི་ཚོགས་འབུམ་སུལ།
དེ་ནས་འབྲས་སྤྲོད་ས་སྟོ་སྟོགས་མོན་པོ་གཞུ་རི་ཞིང་གཡུང་དུང་ཀུན་གྲགས་སྲིད་ལ་ཆིབས་བསྐྱར། སྐྱང་ཏོག་དབལ་འབྲོར་ཅེད་
ཐང་དུ་དང་ལྷན་སྐྱེ་བོ་སྟོང་སྐག་བཞུལ་བར་དབལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལའི་དབང་ཆེན། གྲུང་ཆུབ་མེས་པོ་སྤྲོད་པ་ལ་འཇུག་
པའི་བཀའ་བྲིད། སྐོལ་དཀར་གྱི་ཚོ་དབང་སོགས་བསྐྱལ།

༡༩༩༧ ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་འབྲས་གཞུང་ནས་གདན་ལུ་ལྟར་འབྲས་སྤྲོད་ས་སྟོ་རྣམ་ཅེར་ཆིབས་བསྐྱར་གྱིས་ས་
ཁལ་མི་མང་ལ་བསྐབ་སྟོན་མཛད། ཚེས་ ༢༢ ཉིན་བསམ་གྲུབ་ཅེར་ཆིབས་བསྐྱར་གྱིས་ས་གཞི་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་དེ་མི་
ལི་ ༡༢༠ གྲུ་རུའི་སྐུ་གསར་བཞེངས་མཛད་འཆར་གྱི་རྩིག་སྤང་འཛོག་གནང་མཛད། ཚེས་ ༢༣ ཉིན་ཚོ་དབང་། ཉ་མགྲིན།
དོ་ཇི་འཆར། ག་རུ་འཇམ་བུ་ཁྱུང་གི་དབང་དང་སྟོན་པའི་གཟུངས་སྐགས་ཀྱི་ཡུང་ཡང་བསྐྱལ།

འབྲས་སྤྲོད་ས་ནང་བའི་ཚོགས་པ་བརྒྱུད་དང་བོད་བའི་ཚོགས་པ་དུག་ནས་ཇི་ལྟར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར། ༢༠༠༧ ཟླ་
༩ ཚེས་ ༢༠ ཉིན་ནས་བདུན་གཅིག་རིང་འབྲས་སྤྲོད་ས་སུ་ཆིབས་བསྐྱར་ཞབས་པོར་འཁོད། ཚེས་ ༢༡ ནམ་ཉིན་
གསུམ་རིང་རྒྱལ་བ་སྟོང་ཆེན་རབ་འབྲས་ཀྱི་གསུང་རྒྱུགས་པ་ཆེན་པོ་མེས་ཉིད་རལ་གསོའི་བཀའ་བྲིད། གྲུང་གཏེར་སྐུ་
མ་རིག་འཛིན་གྲུང་སྐྱབ་ཀྱི་སྐོ་རྣམ་ཚོ་དབང་། ཚེས་ ༢༩ ཉིན་འབྲས་སྤྲོད་ས་སྟོ་སྟོགས་བསམ་གྲུབ་ཅེརི་ཉེ་འབྲམ་རྣམ་
ཅེ་གྲུ་རུའི་སྐུ་གསར་བཞེངས་ལ་རབ་གནས་མཛད། རབ་གནས་ཀྱི་ཚོ་ག་བསྐྱལ་བ་ཞིག་གནང་སྐབས་མངའ་བདག་དགོན་
ཀྱི་སྐོ་མ་གཙོ་བོ་དང་གྲུ་རིགས་རྣམས་ནས་ཚོ་ག་བཏོན། སྐྱང་ཏོག་ཅན་ད་མ་རི་སྟེ་བོད་པ་རྣམས་སྐྱ་གསོལ་སར་མེར་གྲེས་

129 SBTTL, Bulletin of Tibetology, Volume 42, No.1 and 2, p.36, 2006

འགོ་མཚམས་ཀྱི་དགོན་པ་གསར་བཞེངས་དབུ་འབྱེད་མཛད། དེ་ནི་འབྲས་ལྗོངས་ནང་དགོ་ལུགས་ཀྱི་དགོན་པ་གཅིག་པོ་དེ་ཡིན།¹³⁰

ས་སྐྱ་བྱི་ཆེན་བཞི་བཅུ་ཞེ་གཅིག་པ་སྐོལ་མ་པོ་བྲང་དག་དབང་ཀུན་དགའ་ཐེག་ཆེན་དཔལ་འབར་འཕྲིན་ལས་བསམ་འཕེལ་དབང་གི་རྒྱལ་པོ་མཚོག་ (1945 ལྷུ་འབྲུངས་) ཀྱང་སྤྱི་ལོ་ 1976 ལོར་རྒྱ་གར་འཕགས་ལུལ་གནས་གཞིགས་ཐེབས་སྐབས་ཐེབས་ལམ་འཁེལ་སྐབས་འབྲས་ལྗོངས་སུ་ཞབས་བཅགས། བོད་དུ་སྤྱིར་ལོག་སྐབས་སུ་རྫོང་སར་འཇམ་དབྱངས་མཁའ་བཟུང་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་འབྲས་ལྗོངས་སུ་ཡོད་ས་མཚོག་གི་མཇལ་ཁ་ལྷུས། 1978 ལོར་རྒྱ་གར་བཅོན་གྱི་ལོ་དུ་ཐེབས་སྐབས་ཀྱང་འབྲས་ལྗོངས་བརྒྱུད་དེ་ཐེབས། ལ་ཆེན་དུ་བཞུགས་སྐབས་རྫོང་སར་འཇམ་དབྱངས་མཁའ་བཟུང་བཅེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་གཟུགས་འབྲོད་མིན་གྱི་གནས་ཚུལ་གསན་མ་ཐག་སྐྱང་ཏོག་དུ་ཤར་བསྐྱོད་གནང་སྟེ་སྐུ་གཞི་སེལ་དང་ས་ཡོང་སྤྱིར་ཞབས་རིམ་སྤྱིན་སྐབས་གནང་། བཅོན་གྱི་ལོ་དང་པོ་འབྲས་ལྗོངས་སུ་བཞུགས་གནང་འཇགས། སྐར་ལང་ལོ་གཅིག་གི་རྗེས་ཏེ་ 1980 ལོར་རྫོང་སར་འཇམ་དབྱངས་མཁའ་བཟུང་བཅེ་རི་དགོངས་རྫོགས་མཚོད་འབུལ་ཆེད་འབྲས་ལྗོངས་སུ་ཐེབས། ས་འོར་ཚོས་ཚོགས་ནས་ལོ་མང་གོང་ནས་རི་ལྷོར་གསོལ་བ་བཏབ་དོན་ལྷར་སྤྱི་ལོ་ 1981 ལོར་སྐྱང་ཏོག་དུ་ཆེབས་བསྐྱར་གནང་། ས་འོར་དགོན་པ་དབུ་འབྱེད་དང་རབ་གནས་གནང་། དགོན་པ་དེ་ནི་འབྲས་ལྗོངས་ནང་ས་སྐྱའི་དགོན་པ་གཅིག་པོ་དེ་ཡིན། དགོན་པ་དེ་ནི་ས་སྐྱ་བྱི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་བཀའ་མངགས་ལྷར་སྐྱེས་མཁའ་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཁའ་པོ་སྐོ་གྲོས་བཟང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ 1982 ལོར་བཞེངས་པ་ཞིག་ཡིན། འབྲས་ལྗོངས་བཞུགས་རྒྱུན་རིང་ཆེས་ཟབ་པ་དང་ལུང་རྒྱན་དགོན་པ་ཏེ་མགྲིན་དང་། རོ་རྗེ་འཆང་། ལ་ཕུ་ཏེ་སྟེ་བུ་བྱུང་གི་དབང་། ཚོ་དབང་མོགས་གནང་། འབྲས་ལྗོངས་པོ་བྲང་མདུན་དུ་མཁའ་བཟུང་བཅེ་རོ་རྗེ་འཆང་གི་སྐུ་གདུང་མཚོད་རྟེན་ལ་མཚོད་འབུལ། འབྲས་ལྗོངས་ཚོས་རྒྱལ་བཅུ་གསུམ་པ་དབང་ལུག་རྣམས་རྒྱལ་དང་མཇལ་འཕྲད། དམངས་ལ་སྐོལ་དཀར་དང་སྐུན་རས་གཞིགས་ཀྱི་དབང་གནང་། འབྲས་ལྗོངས་རྣམ་བསྐྱེད་ལང་ཅེ་དགོན་པ་དང་། ལུག་སམ་མོར་བྱ་སྐྱང་། མཁའ་སྐོད་དཔལ་རི། དུག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྤྱིངས། མཁའ་འགོ་གསང་ལུག་རྣམས་ལ་གནས་གཞིགས། ས་གཞི་བྱིན་རྒྱབས་དང་རབ་གནས་ཀྱང་གནང་། རྒྱུར་ལམ་ར་ལང་དུ་མོན་པོ་གཞུ་རི་ཞིང་གཡུང་དུང་ཀུན་གྲགས་སྤིང་ལ་ཞབས་བཅགས། རུམ་བཏེག་དགོན་པ་དང་ར་དབང་ལ་དགོན་པ་གཉིས་ལ་གནས་གཞིགས་བསྐྱངས།

1982 ལྷ་ 4 ཚེས་ 20 ཉིན་རུམ་བཏེག་བཤད་སྐབས་ཚོས་འཁོར་སྤིང་དུ་ཏའི་སི་དུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་གོ་བྱི་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་གཉིས་གཙོས་ཀྱིས་པའི་ཡང་སྤྱིད་ཚོགས་རྒྱུད་ནས་རི་ལྷོར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྷར་འདེའའི་ཞལ་ཆེམས་ཞལ་ཁ་སྤེས་གནང་། 1982 ལོར་འབྲས་ལྗོངས་སུ་སྐྱོ་གཅིག་རིང་རྒྱན་བཞུགས་གནང་། སྐྱང་ཏོག་དུ་མ་ཆིའི་ལུང་དང་འཕོ་བ། ཏེ་མགྲིན། རོ་རྗེ་འཆང་། བྱུ་བྱུང་གི་དབང་གནང་། ས་འོར་ཚོས་ཚོགས་སུ་མི་མང་ལ་མཇལ་ཁ། ལ་ཆེན་དང་ལ་རྒྱུད་གཉིས་ལུལ་ཚོ་

130 SBTTL, Bulletin of Tibetology, Volume 42, No.1 and 2, p.35-38, 2006

དང་དམིགས་བསལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་བརྟེན་ཡུལ་ཚོ་གཉིས་ནས་གདན་ཞུས་ལྟར་ལ་ཚེན་ལ་རྒྱུད་ལ་ཚིབས་བསྐྱར་གནང་། ལ་
ཚེན་ལ་རྒྱུད་། མང་མོ་ཚེ། བཅུན་མང་། ཕོ་གདོང་ལ་སོགས་པར་གནས་གཟིགས། ༡༩༩༤ ཟླ་ ༡༢ རང་ཚིབས་བསྐྱར་
སྐབས་སུ་འཇམ་དབྱངས་མཁའ་བཅུ་ཚོས་ཀྱི་སྐོ་སྐོས་ཀྱི་སྐུ་གདུང་མཚོད་རྟེན་མདུན་སྐྱེ་མཚོད་ཚོགས་འཁོར་ལུལ། ༡༩༩༩
ཟླ་དང་པོའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་འབྲས་སྐྱོད་སུ་ཚིབས་བསྐྱར་སྐབས་རྒྱུར་མང་གར་དབང་རིན་པོ་ཚེ་ནས་དཔལ་ཀམ་ལི་རྩུར་མང་བཤད་
ལྟུང་ཚོས་འཁོར་སྐྱིད་གསར་བཞེངས་དབྱུ་འབྲེད་དང་རབ་གནས་མཛོད། ས་ཁོར་ཚོས་ཚོགས་སུ་བོད་དབྱིན་སྐད་ཡིག་གཉིས་
ཐོག་ནས་ཞན་པ་བཞི་བུལ་གྱི་གསུང་ཚོས་གནང་། དེ་བཞིན་རྟ་མགྱིན། རོ་རྩེ་འཆང་དང་བྱ་བྱུང་གི་དབང་གནང་། གདུང་སྤུས་
རྒྱ་བཟོ་རིན་པོ་ཚེ་ནས་ས་ཁོར་ཚོས་ཚོགས་སུ་སྐུ་བ་ཁང་གསར་རྒྱག་ཟིན་པར་ས་གཞི་བྱིན་སྐབས་དང་བཅུ་ཚེན་བསམ་གདན་
སྐྱིད་ཞེས་བཏགས། རུམ་བཏེག་མཚུར་ལྷ་སྐྱེ་བྱང་དང་ར་ལང་དཔལ་ཚེན་ཚོས་འཁོར་སྐྱིད་གི་དཔོན་བཤད་གོ་སྤྱི་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་
ཚེ་རྒྱུད་ནས་རི་ལྟར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར་ས་སྐུའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དོ་རྩེ་རྩུར་བའི་དབང་གནང་།¹³¹

དཔལ་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་སྐྱེ་བྱེད་རིམ་བྱོན་དང་འབྲས་སྐྱོད་སུ་དབར་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་བྱུང་ཡོད། དེ་ཡང་ཡུལ་དབང་ཀམ་
བ་སྐྱེ་བྱེད་ན་རིམ་ནང་ནས་བཅུ་གཉིས་པ་བྱུང་རྒྱུ་དོ་རྩེའི་ཞབས་དང་། འབྲས་སྐྱོད་སུ་ཚོས་རྒྱལ་བཞི་པ་འབྱུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ་
རྣམ་གཉིས་མཚོད་ཡོན་དུ་འབྲེལ་ནས་སྐྱུ་བ་བརྒྱུད་ཀམ་ཀོ་ཚང་གི་རིང་ལུགས་འཛིན་པ་ར་ལང་ཀམ་རབ་བཏན་སྐྱིད་། ཕོ་
གདོང་ཀམ་བཀྲ་ཤིས་ཚོས་སྐྱིད། རུམ་བཏེག་ཀམ་ཐུབ་བཅུན་ཚོས་འཁོར་སྐྱིད་གསུམ་སྤྱག་བཏབ་ཚུལ་འབྲས་སྐྱོད་སུ་དཔོན་
པ་ཚགས་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་འག་གཉིས་ནང་གསལ།

རྒྱལ་དབང་ཀམ་པ་བཅུ་དྲུག་རང་བྱུང་རིག་པའི་དོ་རྩེ་མཚོག་དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་སྟེ་སྟེ་ལོ་ ༡༩༧༤ ལོར་སྐྱང་ཏོག་དུ་
ཚིབས་བསྐྱར་གྱིས་གསུང་ཚོས་མང་པོ་གནང་། ཚོས་རྒྱལ་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་མཛལ་སྤྱད་གྱིས་དབང་བཀའ་མང་དུ་བསྐྱུལ།
༡༩༧༥ ལོར་ལྷ་སར་སྤྱིར་ཐེབས་གྱིས་རྒྱལ་སྤུས་སྐྱེ་མ་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་རྣམ་རྒྱལ་ལྷ་སར་བཞུགས་རྒྱུན་རིང་ལ་མཛལ་ཁ་
གནང་། ༡༩༧༦ ལོར་སྟོན་པ་སྐྱེ་དན་ལས་འདས་ནས་ལོ་ངོ་ ༢༧༠༠ འཁོར་བའི་དུས་ཚེན་སྐབས་སུ་ཡང་འབྲས་
སྐྱོད་སུ་ཞབས་མོར་འཁོར་སྐབས་སུ་འབྲས་སྐྱོད་སུ་ཚོས་རྒྱལ་ནས་བསྐྱེད་པ་ལོགས་པར་ཞུས། ༡༩༧༧ ལོར་སྐྱར་ཡང་
སྐྱང་ཏོག་དུ་ཚིབས་བསྐྱར་སྐབས་སུ་ཡང་ཚོས་རྒྱལ་དང་སྟོན་པོ་རྣམས་ནས་བསྐྱེད་པ་ཞུས། ཕོ་གདོང་དུ་གདན་དྲངས་ཏེ་ཚོ་ག་
དང་ས་གཞི་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས། ༡༩༧༩ ལོར་སྐབས་བཅོལ་ཐེབས་སྐབས་འབྲུག་བརྒྱུད་ཐེབས། འབྲས་གཞུང་སྐུ་
ཚབ་འབར་ཉག་ཨ་ཐིང་བཀྲ་ཤིས་དགུ་འདུལ་གདན་ས་པ་ (1902-1988) དང་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ཨ་ཐུག་སྐུ་བཏེགས་
སྤྱག་སར་ཚེད་བཅར་ཞུས།

131 SBTTL, *Bulletin of Tibetology*, Volume 42, No.1 and 2, p.43-53, 2006 སྐབས་ལྷུང་འབྲས་སུ་སྐྱོད་སུ་སྐྱེད་གྱི་སྐོ་ཚེན་རྣམས་གྱི་
མཛོད་ལ། ཤོག་གངས་ ༢༥ ནས་ ༢༦ བར་ལ་ཡང་གཟིགས།

གཟུ་པ་དང་འབྲས་ལྗོངས་གཉིས་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཡང་ཚེས་རྒྱལ་བའི་པ་འགྲུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ་དང་གཟུ་པ་བརྩེ་གཉིས་དབར་དམིགས་བསལ་འབྲེལ་བ་བྱུང་བ། འབྲེལ་བ་དེ་ཚེས་རྒྱལ་བ་ཀྱི་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་བར་སྲུ་མཐུན་ཡོད་པ་བཅས་སྟེ་གསེང་མཐུ། འབྲས་ལྗོངས་དང་རྒྱ་གར་གཞུང་གཉིས་རྣམ་རྒྱལ་དབང་གཟུ་པ་འབྲས་ལྗོངས་ནང་བཞུགས་སྐྱར་གནང་རྒྱུ་གཏན་འཁེལ་བྱུང་དོན་ལྟར་ ༡༩༡༩ ལོ་རྒྱུ་ ༥ ཚེས་ ༥ ཉིན་རྒྱལ་དབང་གཟུ་པ་སྐུ་འཁོར་དང་བཅས་པ་འབྲས་ལྗོངས་སྲུ་མེབས། གེ་ཚང་དགོན་པ་ཁག །ལྷ་ལྷེ་མི་ལྷེ། ཚེས་རྒྱལ་སྐུ་འཁོར་དང་སློན་པོ་རྣམས་ནས་མེབས་བསྲུ་ཟབ་རྒྱས་ཞུས། ཚེས་རྒྱལ་སྐུ་འཁོར་དང་སློན་པོ་རྣམས་ལ་མཇུག་ཁ། གནས་སྐབས་རིང་རུམ་བཞེག་དགོན་རྫིང་ཉེ་འགྲམ་དུ་བཞུགས་སྐྱར་གོ་སྐྱིག་ཞུས། རྒྱལ་སྲུ་པ་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་རྣམ་རྒྱལ་རུམ་བཞེག་ཚིབས་བསྐྱར་གྱིས་རྒྱལ་དབང་གཟུ་པར་གཏན་བཞུགས་གནང་ཡུལ་དགོན་པ་གསར་བཞེངས་གནང་དགོས་འཕོད་བསྐྱེད་གནང་དོན་ལྟར་རུམ་བཞེག་དགོན་རྫིང་ཉེ་འགྲམ་དུ་དགོན་པ་གསར་བཞེངས་གནང་རྒྱུ་ཞུས་གྱིས་བཞེས། རྒྱལ་དབང་གཟུ་པ་དང་ཚེས་རྒྱལ་བ་ཀྱི་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་སྲུ་པ་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་རྣམ་རྒྱལ་མཚོ་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་བརྟེན་གྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ལྷ་ ༡༡ ཚེས་ ༢༢ ཉིན་ཚེས་རྒྱལ་ནས་ད་ལྟའི་རུམ་བཞེག་དགོན་པའི་ས་ཆ་རྣམས་སྤུལ། ༡༩༩༩ ལོར་རུམ་བཞེག་བཤད་སྐྱབ་ཚེས་འཁོར་སླིང་གི་འཇུགས་སྐྱར་ལས་གཞི་ཡོངས་སྲུ་བསྐྱབས།

༡༩༩༤ ལོར་ཡར་པ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་བཀྱ་སྟེང་དང་སྲུ་མོ་བསོད་ནམས་དཔལ་སྟོན་མཇུག་བཅར་སྐབས་སྲུ་མོར་སྐྱེ་མེད་པར་མཁྱེན་ཉེ་སྲུ་གུ་བཅའ་རྒྱ་ཡོད་པ་དེ་རྒྱར་མང་གར་དབང་གི་ཡང་སྲིད་ཡིན་པར་བཀའ་བསྐྱེད། དེས་སྟོན་ཡང་འབྲས་ལྗོངས་ནང་དམར་མཚོ་དཔག་འཕོག་གནང་བར་དོན་ཅན་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་ལ། ༡༩༧༠ ལོར་སྐྱར་ཡང་འབྲས་ལྗོངས་གོང་གསེབ་ཁག་ནང་དམར་མཚོ་སྲང་དགོས་གྱི་བསྐྱབ་སྟོན་མཇུག། ༡༩༤༡ ལྷ་ ༢ ཚེས་ ༢༩ ཉིན་སྟེ་དགོ་བཀའ་འགྲུར་པོད་ ༡༠༢ དང་སྐབས་གྱི་སྐབས་དཔེ་མང་པོ་རྣམ་རྒྱལ་བོད་གྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ལ་སྤུལ།¹³²

འཇུག་དབྱངས་མཁྱེན་བརྩེ་ཚེས་གྱི་སློབ་གྲོགས་མཚོག་ (1893-1959) དགུང་ལོ་ ༩༢ མེབས་སྟེང་སྟེ་སྟེ་ལོ་ ༡༩༣༣ ལོར་བོད་ནང་དུས་ངན་ཡོད་ལྟས་མ་འོངས་མངོན་གཟིགས་དང་ལུང་བསྟན་བཅས་ལ་བརྟེན་ཁམས་ནས་ཐེགས་ཉེ་སྲུ་ལུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སྲུ་སྟེ་ལོ་ ༡༩༣༩ ལོར་ཞབས་སོར་འཁོད། མཁྱེན་བརྩེ་སྐུ་བོད་མ་མཁྱེན་བརྩེ་འི་དབང་པོ་ནི་སྲུ་ལུལ་གནས་བདག་ལྷ་བརྩེན་ནས་མཁའ་འཇིགས་མེད་གྱི་རྣམ་འབྲུལ་ཡིན་པར་བཤད། ལོ་དེ་ནས་བཟུང་འབྲས་ལྗོངས་སྲུ་གཏན་བཞུགས་གནང་། ༡༩༣༧ ལོར་འབྲས་ལྗོངས་བཀྱ་ཤིས་སྲིངས་སྲུ་རྒྱལ་དབང་གཟུ་པ་དང་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་

132 Tstulsem Gyatso Acharya, 'A Short Biographies of four Tibetan Lamas and their activities in Sikkim', Summarised English Translation by Saul Mallard and Stewing Pallor, *Bulletin of Tibetology*, Volume 41, No.2, 2006, p.55-60. སྲུ་ལུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སྲུ་བོད་གྱི་སློབ་གྲོགས་རྣམས་གྱི་མཇུག་ཁ། ཤོག་གྲངས་ ༢༧ ནས་ ༥༤ བར་ལ་ཡང་གཟིགས།

སྲས་རྣམ་གཉིས་མངལ། རྒྱལ་སྲས་བྱ་མ་རིན་པོ་ཆེ་རིང་འཚོའི་ཆེད་བཀའ་ཤིས་ཉགས་བརྒྱད་དང་རྣམ་བརྒྱད་ཀྱི་སློབ་མཚན་བཏན་
བཞགས་བསྟར། བསྐྱེད་པ་ལྷན་ཅེ་དགོན་དུ་དགོན་པའི་བྲམ་གཙུག་པོ་བོད་དུ་བཞགས་ཚོགས་ཀྱི་ ༢༡ དང་། བམེ་སྐྱེད་མཁའ་
ལྷོད་རིན་པོ་ཆེ་ཡེ་ཤེས་སློབ་སློབ་དཔལ་ལྷན་བསྟན་པའི་ཉི་མ་སོགས་ནས་མཁའ་ལྷོད་བཅེ་རིན་པོ་ཆེར་རིག་འཛིན་སྲོག་སྐྱེད་སློབ་མཚན་རིང་
འཚོའི་བཏན་བཞགས་བསྟར། མཁའ་ལྷོད་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཚོགས་ཀྱི་ ༡༧ ནས་ཀྱང་རིག་འཛིན་སྲོག་སྐྱེད་སློབ་མཚན་བཏན་བཞགས་
བསྟར། རྒྱལ་ཡུལ་ཀུན་བཟང་བདེ་ཆེན་གྱིས་སྤྱིན་བདག་གནང་སྟེ་ཐུགས་སྐྱེད་བར་ཚད་ཀུན་ལེལ་གྱི་ཚེ་ག་བཏང་། ལོ་
དེར་མཁའ་ལྷོད་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོགས་སྐང་དོག་དུ་རིག་འཛིན་འཇམ་ཚོན་སྤྱིང་པའི་དབང་ལུང་བསྐྱེད། འབྲས་ལྗོངས་སུ་བཞགས་
རིང་ལོ་གསུམ་རིང་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་ཚོས་སྐྱོར་གཙུག་པོ་རིག་འཛིན་སྲོག་སྐྱེད་ཀྱི་སློབ་མཚན་གྱི་ཚེ་ག་དང་གཞན་ཡང་རྒྱ་ཆེ་
བའི་སྐྱེད་ཐབས་མངོན། རུམ་བཏེག་ཁག་ཤིས་སྤྱིངས། ཡུག་སམ། བསྐྱེད་པ་ལྷན་ཅེ་ལ་སོགས་དགོན་པར་ཞབས་བཅགས།
ཚོས་ཀྱི་ས་བོན་འདེབས་པ་དང་ཚོས་ཀྱི་བདུད་རྩི་ལ་བཏེན་ནས་གཏན་གྱི་བདེ་བར་བཀོད། འབྲས་ལྗོངས་སུ་སངས་རྒྱལ་གྱི་
བསྟན་པའི་གཞི་མ་དམ་ཚོས་འདུལ་བའི་ལམ་སྲོལ་ཉམས་གསོ་དང་དབྱར་ཚོས་བཅུགས། འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་དག་སྐྱང་མང་
དུ་བྱུང་བ་རྣམས་གསང་བའི་རྣམ་ཐར་ནང་དུ་གསལ།

དགུང་ལོ་ ༤༤ ཤེབས་པ་སྟེ་སྟེ་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོར་སྐྱུ་ཁམས་སྐྱེད་གཞི་རྩེ་སྐྱེད་དུ་སོང་སྐབས་རྒྱལ་ཡུམ་ནས་སྤྱིན་
བདག་གནང་སྟེ་ས་སྐྱེད་ཀྱི་ཆེན། རྒྱལ་དབང་ཀམ་པ། བདུད་འཛེམས་རིན་པོ་ཆེ། འབྲས་ལྗོངས་རིན་པོ་ཆེ། རོ་བྱུབ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ།
སློབ་ཁམས་སྐྱེད་རིན་པོ་ཆེ། རོར་ཐར་ཅེ་རིན་པོ་ཆེ། ལྷ་སྤྱིང་མཁའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། གནས་བཏན་མཚོགས་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེ།
བསོད་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ། གཞན་ཡང་རྒྱལ་སློབ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། འབྲས་ཞིག་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ནས་བཏན་བཞགས་བསྟར་འབྲུལ་
དང་འབྲེལ་ཞབས་རིམ་ཁག་སྤྱིན་བསྐྱེད་མངོན། རྒྱལ་སྲས་དང་རྒྱལ་ཡུམ་ལྷན་ལྷན་སྲོལ་རྒྱན་དང་དེད་རབས་གཉིས་ཀའི་
སྐྱོན་པར་བཏགས་དབྱང་མཐུན་འབྲུར་ཞབས་སྤྱི་ཞུས་ཀྱང་མན་བསྐྱེད་མ་བྱུང་། མཐར་འབྲས་ལྗོངས་མོ་བྱང་དུ་དགོངས་པ་ཚོས་
དབྱིངས་སུ་ཐེམས་ཚུལ་བསྟན། ལྷ་མ་རྩེ་རྩེ་འཆང་འབྲས་ལྗོངས་སུ་བཞགས་རིང་བསྟོད་པ་དང་། སློན་ལམ། སྐྱེད་ཐབས་
སོགས་མངོན་པ་རྣམས་མཁའ་ལྷོད་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྐྱོར་གཙུག་པོ་བོད་དུ་བཏན་ནང་བཞགས།¹³³

མཚུག་བསྐྱེད་པའི་གཏམ།

ཏུས་རབས་བརྒྱད་པའི་ནང་མཁའ་སློབ་རྩེ་འབངས་སོགས་དངོས་སུ་ཞབས་གྱིས་བཅགས་ཏེ་དཔལ་མཁའ་ལྷོད་འབྲས་མོ་ལྗོངས་
ནི་སྐྱེས་གནས་བྱང་པར་ཅན་དུ་སྤྱིན་གྱིས་བསྟར་བས། ཏུས་རབས་བཅུ་གསུམ་ནང་གཏེར་སློན་ཡོངས་ཀྱི་ནང་ནས་མཚོགས་གི་སྐྱེད་

133 SBFTL, Bulletin of Tibetology, Volume 42, No.2, 2006, p.55-62, སྐྱེས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་བོད་ཀྱི་སློབ་མཚན་རྣམས་ཀྱི་མངོན་
པ། ཤོག་གྲངས་ 42 ནས་ 62 བར་ལ་ཡང་གཞིགས།

སྐྱབས་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲུལ་གཏེར་ཚེན་རིག་འཛིན་ཚོང་གི་ལྷེ་མ་འདུ་ཅན་གྱིས་གནས་གྱི་སློབ་གྲྭ་མར་སྤྱོད་
དང་ས། གནས་སྤྱང་གཞི་བདག་རྣམས་དམ་བཅགས་དང་གནས་ཚེན་གྱིན་འབེབས་སོགས་མཛད། དཔལ་པོ་རྒྱ་རིས་
གཙོས་གཙུག་ལག་ཁང་མང་དུ་བཞེངས་ནས་བསྐྱེད་པ་སྤྲེལ། དེ་སྐབས་ལྷ་འགྲུར་བསྐྱེད་པའི་ལྷ་གནས་ཀའི་མོག་རྩི་གཏན་
ནས་ཀའི་མོག་པ་ཡེ་ཤེས་འབྲུམ། ཀའི་མོག་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་སོགས་ཤེབས་ནས་བསྐྱེད་པ་སྤྲེལ། དུས་རབས་བརྒྱ་
གསུམ་གྱི་མཇུག་ཅུ་མངའ་རིས་རིག་འཛིན་ཚེན་སོ་ཞབས་གྱིས་བཅགས་ནས་གཞི་བདག་དམ་བསྐྱབས་སོགས་དང་འབྲེལ་
ཕྱབ་བདེ་ཚེན་སྤྱག་ནས་ཟབ་གཏེར་མང་པོ་གཏེར་ནས་སྐྱེད་དང་ས། དུས་རབས་བརྒྱ་བདུན་པའི་འགོ་རྫོང་ཅུ་ལ་སྐྱུལ་པའི་
རྣལ་འབྱོར་མཚེད་བཞི་གྱུ་རུའི་ལུང་བཞིན་དུ་སྐས་ཡུལ་འབྲས་མོ་སྡོངས་འདིར་སྐར་ཡང་གནས་སློབ་སྤྱོད།

ཡལོང་ས་ལྷ་པ་ཚེན་སོ་ནས་སྐྱུ་སྤེང་རིམ་གྱི་དང་འབྲས་སྡོངས་ཚོས་རྒྱལ་རིམ་གྱི་དབར་དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་
ཆགས་ཡོད། དེ་ཡང་རྒྱ་རྟའི་ལོ་རྒྱུ་ལྷི་ལོ་ ༡༩༥༢ ལོ་ནི་གངས་ཅན་གྱི་སྡོངས་སུ་ཡལོང་ས་ལྷ་པ་ཚེན་སོས་ (1617-1682)
དགའ་ལྷན་སོ་བྱང་གི་སྲིད་གཞུང་གསར་བཙུགས་གནང་བ་དང་། འབྲས་མོ་སྡོངས་གྱི་ཚོས་རྒྱལ་དང་པོ་སྤུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་
(1604-1669) གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསོལ་བ་དང་དུས་མཉམ་འཁེལ་བ་ནི་རྟེན་འབྲེལ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཡལོང་ས་ལྷ་པ་ཚེན་
སོས་འབྲས་སྡོངས་ཚོས་རྒྱལ་དང་པོར་སྐས་ཡུལ་འབྲས་མོ་སྡོངས་གྱི་ཚོས་གྱི་རྒྱལ་པོར་ངོས་འཛིན་གྱི་བཀའ་ཤོག་ཅིག་
ཀྱང་བསྐྱེད་པ་དང་། དགའ་བསུའི་གཟེངས་བསྟོད་དང་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མའི་སྤྱག་ཐམ་གསོལ་རས་བསྐྱེལ། དེ་ཅུམ་དུ་མ་ཟད་ཀོང་
སོ་སྡོགས་ཚེན་ལྷ་བཙུན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་མན་རྩུན་གཉིས་གྱི་སྐྱ་མ་སྐྱེས་ཚེན་ཁག །འབྲས་མོ་སྡོངས་དང་པོད་ཀྱི་
མི་རིགས་དབར་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་དུ་གནས་པ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ནས་གསལ་པོར་ཤེས་ཐུབ། ལོང་གི་འབྲེལ་བ་སལ་མོ་ཚེན་
ཚོས་སྤོགས་གྱི་འབྲེལ་བ་ཅུམ་ལས་ཆབ་སྲིད་གྱི་འབྲེལ་བ་ཉུང་བ་ཡིན། ཆབ་སྲིད་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ཡང་ཡལོང་ས་ལྷ་པ་
ཚེན་སོའི་དུས་ནས་མགོ་རྩུགས་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྷའི་འབྲེལ་བའི་ཟམ་པ་ལྷ་བུ་མཐུད་མཁའ་གཙོ་སོ་ནི་སྐས་ཡུལ་གནས་བདག་
ལྷ་བཙུན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་ཡིན། དཔལ་གྱི་འབྲས་མོ་སྡོངས་འདི་ཉིད་སྐས་གནས་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཡིན་པ་དག་སྤང་བྱ་ཅན་
མས་དབུས་ཚད་ཐུབ་གྱི་ལུང་གིས་ཟེན་བ་དང་སྐས་གནས་དེ་ཉིད་བོད་འབངས་བདེ་ཐབས་གྱི་རིམ་འགྲོ་གནང་ཡུལ་གལ་
ཚེན་ཡིན་པ་ལྷར་བོད་མིར་འབྲས་སྡོངས་ནི་སྐས་གནས་འགངས་ཚེན་ཞིག་དུ་ངོས་འཛིན་ཡོད་པ་དང་། བོད་གྱི་བདེ་ཐབས་
གྱི་ཚེད་དུ་ཤིན་དུ་ཅ་ཚེན་གྱི་སྐས་གནས་ཤིག་དུ་ཆགས་ཡོད། བོད་གྱི་སྐྱེས་ཚེན་མང་པོས་སྐས་ཡུལ་ཀུན་གྱི་རྒྱལ་པོར་མངའ་
གསོལ་བ་དང་། སྐས་ཡུལ་འབྲས་མོ་གཤོངས་ནས་གཏེར་ཚོས་ཀྱང་མང་པོ་བཞེས་གནང་མཛད། དེའི་ནང་འབྲས་སྡོངས་
དག་སྤང་ངམ་རིག་འཛིན་སྲོག་སྐྱབ་ནི་གཏེར་ཚོས་གཙོ་ཆེ་བའི་གསལ་ཡིན་པ་ཅུམ་དུ་མ་ཟད་སྐྱ་སོར་ཅེ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཚང་གི་སྤྱག་
སོལ་གལ་ཚེན་ཞིག་དུ་ཆགས་ཡོད།

མདོར་ན། ཡལོང་ས་སྐྱུ་སྤེང་རིམ་གྱི་དང་འབྲས་སྡོངས་ཚོས་རྒྱལ་དབར་ཚོས་སྲིད་གྱི་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་བྱུང་བ་ཅུམ་
དུ་མ་ཟད་དཔལ་རྒྱལ་བ་ཀུམ་པ་དང་འབྲས་སྡོངས་ཚོས་རྒྱལ་བར་ལ་ཡང་དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

དེ་ཡང་ཏུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་མགོ་སྡོད་དུ་དབལ་ལྷན་དོན་བརྒྱད་ཀྱི་ཁོང་རྒྱལ་བ་ཡལ་སྤམ་རྣམས་ཀྱི་གྲུ་རྒྱན་དང་འབྲེལ་བ་ཞི་བུང་གི་ཁོང་གཤེར་སྤོང་ཆེན་མོ་སྐྱེ་བ་ཚུ་སྤེལ་གྱི་སྤོང་བའི་ནང་དང་།¹³⁴ མཁའ་དབང་བཀའ་སྤྲུལ་ཆོ་རིང་མཚོག་ནས་འབྲས་སྡེ་དཔལ་ནང་དགོན་སྡེ་ཁག་ཅིག་གི་ཆགས་རབས་ཡིག་ཆ་སྟོགས་བསྐྱོགས་གནང་བའི་སྤྱིང་བཞེད་ནང་ཞེས་རྒྱས་བཤེད་འདུག་པས་དེར་གཟིགས་ཞིབ་གནང་ན་མཁའ་རྒྱུ་ལས་འདིར་ཡིག་ཆོགས་ལ་འཛིགས་ཏེ་བྲིས་པར་མི་བྱ།

ཏུས་ད་ལྷའི་བར་དུ་བོད་ཀྱི་བླ་མ་སྐྱེས་ཆེན་གྲངས་ ༧༧ ཅམ་འབྲས་མོ་སྡེ་དཔལ་སྤུ་ཞབས་བཅགས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་པར་བྱས་ཡོད། འབྲས་མོ་སྡེ་དཔལ་སྤུ་དངོས་སྤུ་བཞུགས་ཏེ་བསྐྱན་འགྲོའི་དོན་མཛད་མཁའ་ནི། ཡུལ་དབང་ཀྱི་བ་བཅུ་དུག་རང་བུང་རིག་པའི་དོ་རྗེ། ལྷ་དམར་སྐྱེད་བཅུ་གསུམ་པ་ཚོས་ཀྱི་སྤོ་གྲོས། ཀུན་ཉིང་ཉའི་སི་ཏུ་རིན་པོ་ཆེ། མཚུར་ཕུ་གོ་སྤི་རྒྱལ་ཚབ་རིན་པོ་ཆེ། ལྷག་ལུང་ཞབས་དུང་ཚོས་ཀྱི་ཉི་མ། རྫོང་སར་མཁའ་བརྩེན་ཚོས་ཀྱི་སྤོ་གྲོས། ཡུལ་དཔལ་ཆེ་བུད་འཛེམས་རིན་པོ་ཆེ། དོ་བྱུབ་ཆེན་སྐྱེད་བཞི་བ་རྒྱབ་བསྐྱན་འབྲིན་ལས་དབལ་བཟང་པོ། བསེ་རྒྱུབ་གདུང་འཛིན་དབལ་འཕྲོར་སྐྱན་གྲུབ་དོ་རྗེ། དོ་བྲག་ཚུ་བཟང་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་སྤོང་བརྒྱད་པ། ཉང་སྤོང་སྤྱིད་སྐྱག་རིན་པོ་ཆེ། རས་ཚུང་འཇམ་དབལ་ཀུན་བཟང་རིན་པོ་ཆེ། ཁམས་བྲག་མགོ་མདོ་མང་གཉེར་ཆེན་ཡང་སྐྱུལ་གཡང་མང་རིན་པོ་ཆེ། རིག་འཛིན་ཡོལ་མོ་གཉིང་སྤྱིས་དགོན་བྱང་སྐྱུལ་སྐྱེས་སྤོང་བཅུ་བ་ཨོ་རྒྱན་འཛིགས་མེད་འབྲིན་ལས། རྒྱང་པོ་རྒྱལ་སྤོན་རིན་པོ་ཆེ། རྫོགས་ཆེན་མཁའ་པོ་སྐྱེ་བའི་འོད་ཟེར། རྫོགས་ཆེན་མཁའ་པོ་རྒྱབ་བསྐྱན་བརྩེན་འབྲས་སྤོན་ཚོགས། ས་སྐྱའི་མཁའ་པོ་སྤོ་གྲོས་བཟང་པོ་ལ་སོགས་མཁའ་ཤིང་གྲུབ་པའི་སྤྱིས་བྱང་དམ་པ་དུ་མས་བོད་འབྲས་སྡེ་པ་མང་པོ་བསྐྱངས་ཏེ་བསྐྱན་འགྲོའི་དོན་མཛད་དུ་བྱུང་བའི་མཛད་པ་བསྐྱངས་ཡོད།

མཁའ་རྒྱུད་འབྲས་མོ་སྡེ་དཔལ་སྤུ་སྐྱུལ་པའི་རྣལ་འབྲོར་མཛད་གསུམ། ལྷ་བརྩེན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་གཙོས་བོད་གངས་ཅན་གྱི་མཁའ་གྲུབ་སྤྱིས་བྱང་མང་པོ་ཞབས་བཅགས་ཏེ་བསྐྱན་འགྲོའི་ཕན་བདེར་ཕྱག་རྗེས་འཛོག་གནང་མཛད། བོད་མི་རྣམས་བཅོན་སྲོལ་དུ་འཕྲོར་རྗེས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ ༡༧༧༧ རྗེས་སྤུ་ཡང་སྐབས་ལུལ་འབྲས་མོ་སྡེ་དཔལ་སྤུ་རམ་བཏེག་བཤད་སྐབས་ཚོས་འཁོར་སྤྱིང་དགོན་དང་། ས་དོར་དགོན་པ། གཉིང་སྤྱིས་དགོན་བྱང་དགོན། ར་ལང་དབལ་ཆེན་ཚོས་སྤྱིང་དགོན། ཟུར་མང་བཤད་སྐབས་ཚོས་འཁོར་སྤྱིང་། གུ་རུ་སྐྱེ་འབྲས་ལྷ་ཁང་། གཞུ་རི་ཞིང་གཡུང་དུང་ཀུན་བྲགས་སྤྱིང་། ཤར་བྲེས་དགོན་པ་ལ་སོགས་བོད་དགོན་རྣམས་གསར་བཞེངས་གནང་བ་ལ་བརྟེན་འབྲས་སྡེ་དཔལ་ནང་རིས་མེད་ཀྱི་བསྐྱན་པ་རྒྱན་འབྲོངས་རྒྱབ་པ་བྱུང་ཡོད།

གནའ་བོའི་ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་ལམ་སྲོལ་ལྷར་ཆང་སའི་ལམ་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཕན་ཚུན་གཉིས་དབར་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་དུ་གནས་ཡོད། དེ་ཡང་འབྲས་སྡེ་དཔལ་ཚོས་རྒྱལ་པོ་མོ་ཆེའི་བརྩེན་མོ་བོད་ནང་ནས་བཞེས་ཡོད།

134 ཏུའི་སི་ཏུ་བ་ཀུན་མཁའ་རྒྱུ་ཆོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་བསྐྱན་པའི་ཉིན་བྱེད་ཀྱི་བཀའ་འབུམ། ར། Published by Sherab Gyaltzen for Palpung Sungrab Nyamso Khang, Sherab Ling Institute of Buddhist Studies, Sansal, 1990 རྫོགས་བཀའ་སྤྲུལ་ཆོ་རིང་མཚོག་གི་མཁའ་རྒྱུད་འབྲས་མོ་སྡེ་དཔལ་གྱི་གནས་ཡིག་སྟོགས་བསྐྱོགས་ཀྱི་སྤོན་སྤོང་ཤོག་གྲངས་ ༧༠ ནམ་ ༧༧ བར་ལ་གཟིགས།

བསྐྱལ་བཟང་ལུགས་བཟང་གི་དུས་སུ་འབྲས་ལྗོངས་སུ་དགོས་མཁོའི་དངོས་རྒྱུ་བལ། ལྷོ། ཇ། བ་སྐྱལ། དར་གོས་རིགས་དང་། རྒྱན་གོས་སོགས་པལ་ཆེ་བ་བོད་ནས་བྱུང་བ་དང་། ལྷག་པར་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་བཟང་པོའང་པལ་ཆེ་བ་བོད་ཚོས་ལྷན་གྱི་ཞིང་ཁམས་ནས་བྱུང་ཞིང་། ཡུལ་འདིའི་སྐད་ཡིག་གིས་གཟུགས་དང་། གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆའི་རིགས་ཐམས་ཅད་བོད་སྐད་ཐོག་བཅད་སྲོད་བྱ་སྲོལ་ཡོད་པ་ནི་མངོན་སུམ་ཡིན།¹³⁵

མདོར་ན། འབྲས་ལྗོངས་ནང་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་འཕོ་འགྲུར་ཅི་འདྲ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་ཅུང་འབྲས་ལྗོངས་འབྲུག་གིས་བརྒྱུད་སྐབས་བོད་གཞུང་ནས་འབྲས་འབྲུག་བརྟན་ལར་གཅིག་གྲུར་དགོས་ལུགས་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་ཞིག་བྲི་ལོ་ ༡༧༠༧ ནང་ཅན་བསྐྱལ་བའི་ནང་། དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་བ་ལ། ཚོས་གཞིས་འབྲུག་པ་ལ། འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་པོ་བྲུགས་ཀྱི་སྲས་ཡིན།¹³⁶ ཞེས་དོན་ལ་གནས་པའི་གཏམ་དཔེ་ཞིག་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་གཞུང་ས་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་བ་ཆེན་པོས་དུས་རྟག་དུ་པའི་རྒྱལ་དུ་ཚོས་སྲིད་གཉིས་ཐད་ནས་གཟུགས་སྲོང་གནང་ཡོད་པ་ལོ་རྒྱུས་ནང་ནས་བསྐྱེད་ཅུང་པའི་དཀར་པོའི་སྲེང་དུ་ནག་པོའི་ཡི་གེ་གིས་ཡོད་པ་ནམ་དུའོད་དང་ལྷན་པ་ཀུན་གྱིས་ཤེས་སོ། །སར་མཇུག་ལོ། ཇ་ཡརྒྱ།

ཁྲུངས་བཅོལ་ཡིག་ཆ།

གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་རང་བྱུང་བདུད་རྩི་སྐྱེན་ཆལ་ཁག་ཅིག་གི་འོ་མཚར་ཁྲུང་ཚོས་གནད་བསྐྱུལ། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་དགའ་རྒྱན་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཤེང་། ༢༧། ༢༠༠༤

ཡུལ་བ་སྐྱེས་ཤིང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་འཛིན་རྒྱ་མཚོ། རོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་། རོས་ཀྱི་མི་མང་། བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་པར་ཁང་། ༡༩༩༢

རྒྱལ་དབང་ཚོས་རྗེ་འཕྲུལ་དར་ཏན་མཁན་སྐུལ་སྲོའི་བཟང་འཕྲིན་ལས། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་མཁའ་ལྷན་གཟུགས་བཅུ་བ་ཆེན་པོ་དགའ་དབང་སྲོའི་བཟང་འཕྲུལ་དཔལ་བསྐྱེད་འཛིན་རྒྱལ་བྱིམས་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རོ་མཚར་ནོར་བུའི་འབྲེང་བ་ཞེས་བྲུ་བ། ལྷ་སའི་དཔར་མ།

135 རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་། ཤོག་གྲངས་ ༡༡༩ ནས་ ༢༢༧། ༢༠༠༢
136 འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས། ཤོག་གྲངས་ ༩༧ གཏམ་དཔེ་འདིའི་རྒྱུས་ལྟན་ལ་ལྷུས་མ་ཆེན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་འགན་འཛིན་རྗེ་སྐུ་བཀྲ་ཤིས་ཚེ་རིང་མཚོག་ནས་གནང་བྱུང་བར་བྲུགས་རྗེ་ཆེ་ལྷ་རྒྱུ་ཡིན།

ལྷན་དབང་ཚོས་ཇི་ལམ་དར་ཉན་མཁན་སྐུལ་སློབ་བཟང་འཕྲིན་ལས། ལྷན་བཅས་སྐྱེ་གྱི་གཙུག་ཚོར་འཕགས་ཚེན་སྐྱེ་ན་པ་སྤྱོད་
ཇི་བཅུན་དག་དབང་བསྐལ་བཟང་བསྐྱན་པའི་སྤྱོད་མེ་མཁས་གྲུབ་ལྷན་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་དོ་མཚར་
ལྷན་རིམ་མོ་དབྱེས་ཅན་རྒྱ་དུ་སྐྱན་པའི་ཉམ་བུ་ར་ཞེས་བྲུ་བ། ལྷ་སའི་དཔར་མ།

དག་དབང་སློབ་བཟང་ལྷན་མཚོ། ཡུལ་བ་ལྷ་བ་ཚེན་པོ། ཟུར་གྱི་བན་དེ་དག་དབང་སློབ་བཟང་ལྷན་མཚོའི་འདི་སྐད་འབྲུལ་པའི་
རིམ་ཅེད་རྟོགས་བཞེད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཀོད་པ་དུ་ཀྱ་ལའི་གོས་བཟང་ལས་སྒྲེགས་བམ་དང་པོ་བཞུགས། ཡོན་པ་
ལྷ་བ་ཚེན་པོའི་གསུང་འབྲུམ། བོད་ཅ་བ། *The Collected Works of Vth Dalai Lama, Volume 5,*
Published by Sikkim Research Institute of Tibetology, Gangtok, 1992

དག་དབང་སློབ་བཟང་ལྷན་མཚོ། ཡུལ་བ་ལྷ་བ་ཚེན་པོ། ཟུར་གྱི་བན་དེ་དག་དབང་སློབ་བཟང་ལྷན་མཚོའི་འདི་སྐད་འབྲུལ་པའི་
རིམ་ཅེད་རྟོགས་བཞེད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཀོད་པ་དུ་ཀྱ་ལའི་གོས་བཟང་ལས་སྒྲེགས་བམ་དང་པོ་བཞུགས། ཡོན་པ་
ལྷ་བ་ཚེན་པོའི་གསུང་འབྲུམ། བོད་ཅ་བའམ་བོད་དང་པོ་ནས་གསུམ་པ་བར། ཚེ་རིང་མཚེད་ལྷ་ནས་དཔར་པ།
2006

དག་དབང་སློབ་བཟང་ལྷན་མཚོ། ཡུལ་བ་ལྷ་བ་ཚེན་པོ། ཇི་བཅུན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བམོད་ནམས་ལྷན་མཚོའི་རྣམ་ཐར་དོས་
གྲུབ་ལྷན་མཚོའི་ཤིང་རྟ། ལྷ་ལི། 1987

དག་དབང་སློབ་བཟང་ལྷན་མཚོ། ཡུལ་བ་ལྷ་བ་ཚེན་པོ། འཇིག་རྟེན་དབང་གྲུག་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཡོན་ཏན་ལྷན་མཚོ་དཔལ་
བཟང་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ནོར་བུའི་འཕྲེང་བ། ལྷ་ལི། 1987

དག་དབང་སློབ་བཟང་ལྷན་མཚོ། ཡུལ་བ་ལྷ་བ་ཚེན་པོ། ལྷན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཚོས་དབྱིངས་རང་གོམ་གྱི་རྣམ་ཐར་ཐེག་མཚོག་
བསྐྱན་པའི་ཤིང་རྟ་ཞེས་བྲུ་བ། ཡུལ་བ་ཚེན་པོའི་གསུང་འབྲུམ་བོད་ཏེ། *The Collected Works of Vth Dalai*
Lama, Volume 9, Published by Sikkim Research Institute of Tibetology, Gangtok,
1992

ལྷན་སྐྱེ་རིམ་པའི་དོ་རྗེ། ལྷན་པའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་དོ་རྗེ་འཆང་སློབ་བཟང་བསྐལ་བཟང་ལྷན་མཚོ་དཔལ་བཟང་
པོའི་ཞལ་སྐྱ་ནས་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་མདོ་ཅམ་བཞེད་པ་དཔག་བསམ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐེ་མ་ཞེས་བྲུ་བ། བོད་ལྗོངས་
མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། 1980

ཚོས་ལྷེ་ཚེན་པོ་ཤར་ལྷེ་དགོ་དཔལ་སྤྱད་ས་ཕྱབ་བསྐྱན་ཚོས་འཁོར་སྤིང་གི་ལོ་རྒྱུས་རགས་བསྐྱེས། 1982 ལོར་འཕགས་ལུལ་
རོར་བཅུགས་དགོན་དུ་དཔལ་སྤྱད་ས་དཔོན་ཚུན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ལྷག་མཛོད་ཀྱི་མཚན་པོ་བྱ། ལྷན་པོ་ལྷན་སྐྱོན་
རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ནས་སྤོགས་བསྐྱིགས་བགྱིས་པ། བ་ཀྱ་ཤིས་ཚེ་རིང་ནས་ལྷ་སྐྱིག་གནང་བ། ཡབྱམས་མཐོན་དོ་རྗེ་
འཆང་ཡཀུན་ཏའི་མི་དུ་སྐྱེས་པའི་བཅུ་གཉིས་པ་བསྐྱོད་དོན་ཡོད་ཉིན་གྱི་དབང་པོ་མཚོག་དགའ་གུངས་ལྷ་བཅུར་ཕེབས་

བའི་དེན་འབྲེལ་དུས་ཚེན་གྱི་མཛོད་སྐོར་མོས་གུས་གཏུང་བའི་དྲན་དེན་དེབ་དང་པོ་བཞུགས་སོ། ལྷི་ལོ་ ༢༠༠༢
ལྷི་ཆེ་ ༢ བར་དབལ་ལྷུངས་གསུང་རབ་ཉམས་གསོ་ཁང་ནས་སྐར་བསྐྱེད་འབྲེམས་སྤེལ་བྱས།

ཚེས་རྒྱལ་མཐུ་སྐྱབས་རྣམ་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་མོ་ཡེ་ཤེས་སྤེལ་མ། འབྲས་ལྷོངས་རྒྱལ་རབས། གཙུག་ལག་ཁང་ཐེབས་ཙ། ལྷང་
ཏོག ༢༠༠༢

ཇོ་སྤུས་བཀའ་ཤིས་ཚེ་རིང་། སྤོན་དུ་སྐྱེད་བའི་མཚམས་སྤྱོད་གྱི་གཏམ་ཕུ་ཤེལ་ཙེ་སིལ་མ། གཏིང་སྐྱེས་དགོན་གྲུང་མཁན་པོ་
ཚེས་དབང་། སྤུས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྷོངས་ཀྱི་ཚེས་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་
མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་། ༢༠༠༢

ཇོ་སྤུས་བཀའ་ཤིས་ཚེ་རིང་གི་སྤོན་སྐྱེད་། མཁའ་སྤོད་འབྲས་མོ་ལྷོངས་ཀྱི་གནས་ཡིག་སྤྱོགས་བསྡེབས་བཞུགས། ཉི་མ་ལ་
ཡི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དེབ་སྤེང་ ༡ རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དང་། ཨ་ལྷུས་མ་ཚེན་བོད་
ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་བྱང་ནས་དབར་སྐྱེད་བྱས་པ། ༢༠༠༤

ཇོ་སྤུས་བཀའ་ཤིས་ཚེ་རིང་གིས་བསྐྱེད་བྱས་སྤྱོགས་བསྡེབས་དང་ཞུ་སྐྱིག་གནང་བ། འབྲས་ལྷོངས་ནང་དགོན་སྡེ་ཁག་ཅིག་གི་
ཆགས་རབས་ཡིག་ཆ་བཞུགས། ཉི་མ་ལ་ཡི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དེབ་སྤེང་ ༢ རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་
ཉམས་ཞིབ་ཁང་དང་། ཨ་ལྷུས་མ་ཚེན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་བྱང་ནས་དབར་སྐྱེད་བྱས་པ། ༢༠༠༤

ཏཱ་ལའི་བླ་པ་ཀུན་མཁྱེན་ཚེས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་བསྐྱེད་བའི་ཉིན་བྱེད་ཀྱི་བཀའ་འབྲུམ། ར། Published by Sherab
Gyaltzen for Palpung Sungrab Nyamso Khang, Sherab Ling Institute of Buddhist
Studies, Sansal, 1990

གཏིང་སྐྱེས་དགོན་གྲུང་མཁན་པོ་ཚེས་དབང་། སྤུས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྷོངས་ཀྱི་ཚེས་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་
བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་། ༢༠༠༢

དུང་དཀར་ལྷོ་བཟང་འཕྲིན་ལས། དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ། ཀྱང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་། ༢༠༠༢

དེ་མོ་དུ་ཐོག་ཕྱུ་ལྷོ་བཟང་ཕྱབ་བསྐྱེད་འཛིགས་མེད་རྒྱ་མཚོ། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་ཆེན་པོ་ཇི་བཙུན་
ལྷོ་བཟང་བསྐྱེད་བའི་དབང་ཕྱག་འཇམ་དབལ་རྒྱ་མཚོ་དབལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྤྱ་ནས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་མདོ་ཙམ་
བཙོད་པ་འཇམ་སྤྱིང་ཐ་གྲུ་ཡངས་པའི་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །འཕགས་པ་འཛིག་དེན་དབང་ཕྱག་གི་རྣམ་
སྤྱུལ་རིམ་བྱོན་གྱི་འབྲུངས་རབས་དེབ་ཐེར་རྣམས་ཀྱི་འཕྲུང་བ་བཞུགས་སོ། །དེབ་གསུམ་པ། རྩ་རམ་ཤ་ལ། ༡༩༧༧

དེ་མོ་དུ་ཐོག་ཕྱུ་ལྷོ་བཟང་ཕྱབ་བསྐྱེད་འཛིགས་མེད་རྒྱ་མཚོ། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཅིང་ལྷོ་བཟང་བསྐྱེད་བའི་
འབྲུང་གནས་དག་དབང་ལྱང་དོགས་རྒྱ་མཚོ་དབལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྤྱ་ནས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་མདོར་བསྐྱེད་མཚོན་
པ་དང་བའི་ཡིད་འཕྲོག་ཅེ་བྱ་བ། འབྲས་ལྷུངས་དགའ་སྐྱེད་མོ་གྲུང་དབར་མ། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ༡༩༧༩

ལྷ་སྤྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། ཏུ་ཀུ་ལའི་གོས་བཟང་འཕྲོས། བོད་བཞི་པ། ལྷ་བ། ཏུག་པ། བོད་དབར།
ལྷ་སྤྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་དུག་པ་སློབ་བཟང་རིན་ཆེན་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་སྐྱེ་མོང་ཕྱི་རྒྱུ་
པར་ཐར་པ་དུ་ཀུ་ལའི་འཕྲོ་འཐུང་རབ་གསལ་གསེར་གྱི་སྤྲེ་མ་སྤྲེགས་བམ་དང་པོ་དང་གཉིས་པ། ལྷ་སའི་དབར་
མ། མཁུན་བཙུ་བྱ་བྲང་། སྤང་དོག ༡༩༤༠

ལྷ་སྤྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། འབྲས་ལྗོངས་བསྐྱེད་སྤྱད་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་ལྷ་སྤྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོར་བྲིམས་སྐོར་དོགས་སེལ་
ཞུས་པའི་དྲི་བ་དྲིས་ལན། གངས་ཅན་རིག་མཛོད། དེབ་ཕྱིང་ ༧། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་།
༡༩༤༩

ལྷ་སྤྲིད་སྤོག་སློབ་བཟང་རྒྱལ་བྲིམས་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ། ལྷ་ར་བཅས་སྤྲིད་ཞིའི་གཙུག་རྒྱན་རྒྱལ་མཚོག་དུར་སྐྱིག་འཆང་བ་བཅུ་
གཉིས་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་བྱ་ལས་མདོ་ཙམ་བཅོད་པ་དྲུངས་ཤེལ་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ། ལྷ་སའི་
དབར་མ།

ལྷ་སྤོག་ལོངས་སྐྱལ་སྐྱབ་བསྐྱེད་བྱམས་པ་རྒྱལ་བྲིམས་བསྐྱེད་འཛིན། ལྷ་ར་བཅས་སྤྲིད་ཞིའི་གཙུག་རྒྱན་ཡལོང་ས་རྒྱལ་བའི་
དབང་པོ་བཀའ་དྲིན་མཚུངས་མེད་སྐྱེས་པའི་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་བྱ་ལས་མདོ་ཙམ་
བཅོད་པ་རོ་མཚར་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱིང་བ་བྱ་བའི་སྤྲེགས་བམ་སྤྲོད་ཆ་དང་སྤྲད་ཆ་བཞགས་སོ། ལྷི་ལི་གསར་པ། ༡༩༤༡

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་དབྱུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྐྱིགས། འདོན་ཐེངས་ ༡༡། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་། ༡༩༤༩

བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཡིག་རྒྱུ་ལམ་དུ། ༡༤༧། ༡༤༨། ༡༤༩། ༡༥༠། ༡༥༡། ༡༥༢། ༡༥༣། ༡༥༤། ༡༥༥། ༡༥༦། ༡༥༧། ༡༥༨། ༡༥༩། ༡༦༠།

དམུ་དགོ་བསམ་གཏན། རྒྱལ་རབས་ཀུན་དགའི་མེ་ལོང་། ར་བ་བོད་རིགས་ཆའང་རིགས་རང་སྤྲོད་ཁུལ་གྱི་རིག་གནས་ལོ་
རྒྱུས་དབྱུང་ཡིག་བདམས་བསྐྱིགས། ལྷ་བ། ༡༩༤༧

ཚ་མོང་དབྱངས་ཅན་སློབ་དཀར་གྱིས་བཙུམས། མཚན་བྱ་བཀའ་མི་ཚ་མོང་གིས་བཏབ་པ། ལྷ་སའི་ལོ་རྒྱུས་ལྷ་སྤོག་ལོ་
གཞོན་རྒྱ་མ་ཞིག་གིས་སྤྲེལ་བྱང་ནས་མཐོང་བའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སའི་སྤྲོད་ཆུལ་མདོར་བསྐྱུས། ར་རམ་ས་ལ།
ཨ་མེས་མ་ཆེན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞེས་འཇུག་ཁང་། ༢༠༠༩

ཡེ་ཤེས་རྩེ་མོ། རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་དགོ་འདུན་གྱུ་བ་པ་དཔལ་བཟང་པོའི་རྣམ་ཐར་རོ་མཚར་སྤྱད་དོར་བུའི་འབྲང་བ་
ཞེས་བྱ་བ། བོད་དབར།

གཡང་པ་ཚོས་རྗེ་སྤོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ། རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་དགོ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར། རྗེ་གས་བཅོད་དབག་བསམ་
གྱི་སློན་ཤིང་ཞེས་བྱ་བའི་སྤྲོད་ཆ། དེའི་སྤྲད་ཆ་དགོ་སྤྲོད་དགོན་མཚོག་སྐབས་ཀྱིས་མཛོད་པ། བོད་དབར།

ཞུ་སྐབ་པ་དབང་སྐྱབ་བའི་ལྷན། བོད་ཀྱི་སྤྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། དེབ་དང་པོ། ཀུལྱག ༡༩༧༩

དཔལ་ལྷན་ས་སྤྲོད་མི་དབང་བཅུ་བཞུ་བ་ཆེན་པོ་མཚོག་དང་། མི་རྗེ་བཀའ་དྲུང་དོར་ནང་བ་མཚོག་ནས་བཙུམས་མཛོད་ཡིག་

བསྐྱར་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པ་ཁག་གཉིས་དང་། གཞན་ཡང་ཡིག་བསྐྱར་ཐོར་བུ་སྐྱ་ཚོགས། བོད་ཀྱི་ཚེས་རྒྱལ་ལྟ་
བ་རྣམས་དང་གོ་མྱི་ཁང་གི་གཞུང་རབས། རྒྱལ་དབང་སྐུ་ལྷེང་རིམ་བྱོན་དང་། སྲིད་སྐྱོང་རིམ་པའི་བྲི་ལོ། མོད་
དྲུང་ལས་ཚན་གྱི་རིམ་བ་དང་། རྫོང་གཞིས་ཁག་གི་མིང་ཐོ། ལྷ་ས་ནས་སྐྱར་ཁམས་སྲིན་གྱི་ལམ་ཐོ་དང་ཐམ་དེག་
བྲིམས་ཡིག་ཞལ་ལྟེ་བཅུ་གསུམ་དང་བྲིམས་འདེགས་ཨང་གྲངས། མཚུ་གོང་མའི་བྲི་རབས། བོད་སིང་གཉིས་
དང་གོར་བོད་གཉིས་ཀྱི་ཚིངས་ཡིག་སོགས་མདོར་བསྐྱུས་ཚུགས་སྒྲིག་དེབ་ཐེར་འདོད་འཛེའི་གཏེར་མཛོད་

Tibetan Mirror Press, Kalimpong, 1956

ཨཅན་ཚུ་རྩལ་བྲིམས་རྒྱ་མཚོས་ཚུགས་སྒྲིག་ །སྐུས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྷོངས་སུ་དེང་རབས་བོད་ཀྱི་བླ་མ་སྐྱེས་ཚེན་དམ་བ་རྣམས་
ཀྱིས་མཛད་བ་ལྷག་རིས་ཇི་བསྐྱུངས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་གྲིན་དུ་བསྐྱུས་པ་བཞུགས་སོ། །རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་
ཞིབ་ཁང་། གླུ་ཏོག་ ༢༠༠༤

Acharya Tsultsem Gyatso. 'Short Biographies of three Tibetan Lamas and their activities in Sikkim' Trans by Carl Yamamoto, *Bulletin of Tibetology*, Volume 42, No. 1 and 2, 2006, *Bulletin of Tibetology*, 1998, No.1

Das, Sarat Chandra. *An Introduction to the Grammar of the Tibetan Language*, Motilal Banarsidass, Delhi, 1972 (First Published in 1915)

Risley H.H. *The Gazetteer of Sikkim*, Reprint (First print in 1894, Printed at Bengal Secretariat Press, Calcutta)

Singh, Amar Kaur Jasbir. *Himalayan Triangle: A historical survey of British India's relations with Tibet, Sikkim and Bhutan 1765-1950*, The British Library 1988

Taring Richen Dolma. *Daughter of Tibet*, John Murray, London 1970

Who's who in Tibet, External Affairs Department, New Delhi 1945

༡༡། །འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞིའི་སྐོར།

ཨུཊུ་འོད་གསལ་ལྟོ་ལྟོ།

༡༡། །ཨོ་སྤྲི། ལྷ་ཚེན་ཚོགས་གཉིས་འཆི་མེད་ལྷ་ལམ་ན།།

ལུལ་བྱང་མཚན་དཔེས་ཉིན་བྱེད་རབ་འབར་བ།།

ཕན་བདེའི་འདབ་སྣོད་རྗེད་བྱུ་ཡོངས་བཞད་པའི།།

རྣམ་འདྲན་གྲུའི་དབང་པོའི་ཞབས་ལ་འདུད།།

འཇིག་རྟེན་ཁམས་འདིར་ཕན་བདེ་མཐའ་དག་འབྱུང་བའི་གཞི་གཅིག་ཏུ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཁོ་ན་ལ་རག་
ལུས་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་ཡང་འདི་ཕྱི་གཏན་གྱི་སྐབས་གནས་བསྐྱེད་མེད་དམ་པའི་གཟིགས་པ་ཚེན་པོ་ཚད་མར་གྱུར་བ་རྒྱལ་བ་
སངས་རྒྱས་བཙུགས་ལྷན་འདས་དང་དེའི་ཐུགས་སྤྲོས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་ཕན་
བདེ་འབད་མེད་བཞེད་དོན་འགྲུབ་པའི་སྣོད་གཅིག་ཏུ་རྒྱུར་པ་བཀའ་དང་བསྟན་བཙུགས་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་མདོ་ཙམ་བཤོད་པ་
ནི། དེ་ཡང་སྐྱོད་དོར་བྱུ་བའི་ཆ་ནས་བདེན་པ་སྤྲུག་གཉིས་སུ་གསུངས་ཏེ།

སྤྲུག་བསྐྱེད་བདེན་པ་ཞེས་བྱུ་བའི་གཞི་ནི་མ་དག་པའི་སྣོད་བཅུད་ལས་ཉོན་གྱི་དབང་གིས་འབྱུང་བ་ཟུག་བཙུགས་འབྲས་
འགྱུར་གྱི་ཆ་ཐམས་ཅད་དོ། །ཁམས་གསུམ་གང་དུ་སྐྱེས་ཀྱང་སྤྲུག་བསྐྱེད་ཀྱི་གནས་སུ་བསྐྱེད་པ་སྟེ། འདོད་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་
གང་ནས་གང་བར་ཚད་གཞུང་རྒྱུད་ཚུལ་ནི་དམུལ་བ་མནར་མེད་ནས་ལྷ་གནས་གཞན་འབྲུལ་དབང་བྱེད་ཀྱི་བར་དང་། དེ་ཡང་འདོད་
ལྷ་རིས་དུག །མི་ལ་བཅུ་གཉིས། དམུལ་བར་བཅུ་དུག །དུད་འགྲོ་དང་ཡི་དུགས་བཙུགས་གནས་རིས་སོ་དུག་གཟ།
ལྷ་མིན་ལོགས་སུ་སྟེ་ན་སོ་བདུན་ཡང་འགྱུར་དོ། །འགྲོ་བ་སོ་སོའི་ནང་གི་ལས་སྐྱོང་གི་དབྱེ་བ་ཚད་མེད་ཡོད། གཞུགས་ཁམས་
ནི་གཞན་འབྲུལ་པའི་སྣང་གི་རྣམ་མཁའ་ལ། དང་པོའི་གནས་གསུམ་གྱི་འོག་མ་ཚངས་རིས་ཡོད། དེའི་སྣང་ན་ཚངས་པའི་
མདུན་ན་འདོན་གྱི་ལྷ། དེའི་སྣང་ན་ཚངས་ཚེན་ཏེ་གསུམ་མོ། དེ་བཞིན་དུ་སྣང་ནས་སྣང་དུ་བརྟེན་ཏེ་ཡར་བབྱངས་ན།
བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ནི་འོད་རྒྱུད་གི་ལྷ། ཚད་མེད་ཀྱི་ལྷ། འོད་གསལ་གྱི་ལྷ་གསུམ་དང་། བསམ་གཏན་གསུམ་པར།
དགོ་རྒྱུད། ཚད་མེད་དགོ། དགོ་རྒྱས་ལྷ་གསུམ། བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ་བརྒྱད་ཡོད་པའི། སྤྲིན་མེད་འོད་ཀྱི་ལྷ། བསོད་
རྣམས་སྤྲིན་གྱི་ལྷ། འབྲས་བུ་ཆེ་བའི་ལྷ་གསུམ་དང་། འཕགས་པའི་གནས་གཙང་ལྷ་ནི། མི་ཆེ་བ། མི་གདུང་བ། བྱིན་
དུ་མཚོང་བ། བྱ་ཚོམ་པ། ཀུན་གྱི་སྣང་ན་འོག་མིན་མོ། །གཞུགས་མེད་ཀྱི་ཁམས་བཞི་ནི། རྣམ་མཁའ་མཐའ་ཡས།

ནམ་ཤེས་མཐའ་ཡས། ཅི་ཡང་མེད་པ། ཡོད་མིན་མེད་མིན་དེ་སྐྱེ་མཆེད་སྐྱེ་བཞིན། །དེ་བཞི་ལ་སྲིད་པའི་ཅེ་མོའང་ཟེར་དོ།
།གནས་རིས་སོ་སོའི་ཚེ་ཚད་དང་། ལུས་དང་ལོངས་སྤོང་སོགས་ཀྱི་བྱུང་བར་དང་བདེ་སྐྱབ་གི་སྤང་བ་ནི་ཅི་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་
ནི་གཞན་དུ་གསལ་བ་ལྟར་དང་། གཞན་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་ལས་སྤང་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་བཀོད་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་
བའི་དབང་གིས། ནམ་མཁའི་ཁམས་ཐམས་ཅད་དུ། ཞིང་ལ་ལ་ན་ཆགས་བཞིན་པ། ལ་ལ་ན་གནས་པ། ལ་ལ་ན་འཛིག་པ།
ལ་ལ་ན་དག་པ། ལ་ལ་ན་མ་དག་པ། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱ་ཆེ་རྒྱུང་དག་དབྱིབས་དང་བཀོད་བ་མི་འདྲ་བ་སྤྱོད་ཆོགས་བསམ་གྱིས་
མི་བྱབ་བ་ཡོད་དེ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤོང་ཡུལ་ལོ། །དེ་ལས་མ་དག་པའི་ཞིང་ནམས་ནི་སྐྱབ་བསྐྱལ་བདེན་པས་བསྐྱུས་ལ།
དག་པའི་ཞིང་གི་སྤོང་བཅུད་ནམས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ་ཟག་བཅས་རྒྱ་འབྲས་སུ་མི་གཏོགས་པའི་སྤྱིར་དོ། །ཁོང་དུ་བཤད་བ་ལྟར་གང་
དུ་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་གནས་ནམ་བ་བཞིན། བརྒྱས་སྐྱེས་དང་། རྟོད་གཤེར་སྐྱེས་དང་། མངལ་སྐྱེས་དང་། སྤོང་སྐྱེས་གང་རུང་ཐོག་
མར་སྐྱེ་བ་ལེན་ཏེ། བ་སུ་བན་རྒྱས་མཛད་པའི་ཨ་ལྷོ་རྣམ་ཀོའ་ལས།

སྤང་དང་སྐྱེ་སྐྱོ་རིགས་ཀྱི་དོན།

སྤང་པོ་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་རྣམས་ཡིན།

ཞེས་སྤང་པོ་ལྟ་དང་། སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་དང་། ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་སོགས་ཡོད་ལ། སྤང་པོ་ལྟ་ཡི་དང་པོ་གཟུགས་
སྤང་ལ། མིག་དབང་སོགས་ནང་གི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལྟ་དང་། སྤྱིའི་གཟུགས་སྐྱ་རྒྱུ་རོ་རེག་བྱ་ལྟ་དང་བཅུ། རྣམ་
བར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་དང་བཅུ་གཅིག་ནི་གཟུགས་ཀྱི་སྤང་པོ་ཡིན། གཉིས་པ་ཚོར་བའི་སྤང་པོ་ནི།
ཚོར་བ་བདེ་སྐྱབ་བཏང་སྤོམས་གསུམ། གསུམ་པ་འདྲུ་ཤེས་ཀྱི་སྤང་པོ་ནི། རྟོག་བཅས་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་འདྲུ་ཤེས་གཉིས།
དེ་རེ་དེ་ལའང་རྒྱུད་དང་རྒྱ་ཆེན་དང་ཚད་མེད་ཀྱི་འདྲུ་ཤེས་གསུམ་རེ་ཡོད། བཞི་པ་འདྲུ་བྱས་ཀྱི་སྤང་པོ་ལ། མཚུངས་ལྡན་
འདྲུ་བྱེད་ཀྱི་སྤང་པོ་ནི། ཚོར་བ་འདྲུ་ཤེས་མ་གཏོགས་པའི་སེམས་འབྲུང་ཐམས་ཅད་དང་། མཚུངས་ལྡན་མ་ཡིན་པའི་
འདྲུ་བྱེད་ཀྱི་སྤང་པོ་ནི། ལྡན་མིན་འདྲུ་བྱེད་བཅུ་བཞི་ལ་སོགས་པ་ཡིན། ལྟ་བ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་སྤང་པོ་ནི། མིག་གི་རྣམ་
བར་ཤེས་པ་ནས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་དུ་ག་ལ་བྱེད། གཉིས་པ་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་ལ་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་ག་ནི།
མིག་གི་དབང་པོ་ནས་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་བར་དུ་ག་སྐྱེ། མིག་གི་དབང་པོ། རྣ་བའི་དབང་པོ། ལྟ་ཡི་དབང་པོ། ལྟེ་ཡི་དབང་
པོ། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ། ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་དང་དུ་ག་པོ། སྤྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་ག་ནི། གཟུགས་སྐྱ་རྒྱུ་རོ་རེག་བྱ་ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་
དང་དུ་ག་ཡིན། མིག་གི་དབང་པོ་དང་མིག་གི་སྐྱེ་མཆེད་དོན་གཅིག །གཟུགས་སྤང་དང་གཟུགས་གཉིས་དོན་གཅིག་གྱང་།
གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་གཟུགས་གཉིས་དོན་མི་གཅིག །མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ཁོ་ན་སྐྱེ་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ལྟ་བུ། སྐྱ་
དང་སྐྱ་ཡི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། རྣ་ཤེས་ཀྱི་མཉན་བྱ་གསུམ་དོན་གཅིག་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་རྒྱུ་དང་རོ་དང་རེག་བྱ་ལ་ཡང་འདྲ།
སྤྱི་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དང་པོ་ལྟ་ནི་སྐྱེ་མཆེད་གཟུགས་ཅན་པ་ཡིན། སེམས་ཡིད་རྣམ་ཤེས་གསུམ་དོན་གཅིག་པས་མིག་གི་རྣམ་
བར་ཤེས་པ་སོགས་གཙོ་སེམས་གང་ཡིན་ཐམས་ཅད་ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན། ནམ་མཁའ། སྤོང་ནིད། འདྲུས་མ་བྱས་རྣམས་

ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན།

ཁམས་བཙུག་ཅི་མིག་སོགས་རྟེན་དབང་པོའི་ཁམས་དྲུག མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་བ་སོགས་བརྟེན་བ་རྣམ་པར་ཤེས་
བའི་ཁམས་དྲུག གཞུགས་སྐྱ་སོགས་དམིགས་ཡུལ་གྱི་ཁམས་དྲུག་དང་བཙུག་ཡོད། མདོར་ན་འདུས་བྱས་ཐམས་
ཅད་སྤང་བོ་ལྟའི་ནང་དུ་འདུས། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུ་ཞིང་། ཁམས་བཙུག་གི་ནང་
འདུ་བས་བདེན་གཉིས་ཀྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་དང་ཁམས་བཙུག་གི་ནང་དུ་འདུ།

ཁམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་རྒྱས་པར་བྱེད་དུ་གུ་ཅུ་རེ་གཉིས་སོགས་ཡོད། མདོར་ན་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས། དབྱེ་བ་དང་
སྤང་བྱ་ཡིན་མིན་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་བྱས་ནས་སྤང་དོར་གྱི་གནས་རྣམས་ཤེས་པར་བྱས་ཏེ་སྐྱབས་བཞུགས་ཐམས་ཅད་ལས་
གཏན་དུ་བྱལ་བའི་ཐར་བའི་བདེ་བ་ཐོབ་པར་བྱེད་དགོས། རང་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཉོན་མོངས་
བའི་དབང་དུ་སོང་བས་འཁོར་བ་སྐྱབས་བཞུགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱུན་མི་ཆད་དུ་སྦྱོང་ཞིང་འཁོར་བ་དང་། དེ་སྤངས་ན་ཐར་བ་ཐོབ་
པ་ཡིན་པས་གཙོ་བོ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་བ་འདུལ་དགོས། དེ་འདུལ་བའི་ཐབས་སུ། སངས་རྒྱས་བཙུག་
སྤྲོད་གསུམ་གྱིས་ཚོས་སྤང་བཅུད་ཀྱི་བཞི་སྟོང་གསུངས་ཡོད། དེ་དག་བསྐྱུས་ན་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་དང་། ལྷོ་
སྟོང་གསུམ་གྱི་ནང་དུ་འདུས་སོ། །དབྱེ་བ་ཅ་ཅ་ཤེས་རབ་བྱེད་བཅུད་བ་ལས།

བྱེད་པོ་ལས་ལ་བརྟེན་བྱས་ཤིང་།།

ལས་ཀྱང་བྱེད་པོ་དེ་ཉིད་ལ།།

བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་མ་གཏོགས་པ།།

བྱུང་བའི་རྒྱ་མི་མ་མཐོང་ངོ་།།

ཞེས་གསུངས་པ་དང་།

དེ་བཞིན་ཉེར་ལེན་ཤེས་པར་བྱ།།

ལས་དང་བྱེད་པོ་བསམ་སྦྱིར་རོ།།

བྱེད་པོ་དང་ལས་དག་ནི།།

དངོས་པོ་ལྷག་མ་ཤེས་པར་བྱ།།

ཞེས་གསུངས་པ་དང་། ཡང་། ཅ་རྒྱ་གི་རྟེན་དབྱེ་མ་འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད་དུག་པ་ལས།

ཉོན་མོངས་སྟོན་རྣམས་མ་ལུས་འཇིག་ཚོགས་ལ།།

སྐྱ་ལས་འབྱུང་བ་སྟོ་ཡིས་མཐོང་འགྱུར་ཞིང་།།

བདག་ནི་འདི་ཡི་ཡུལ་དུ་རྟོགས་བྱེད་ནས།།

རྣལ་འབྱོར་པ་ཡི་བདག་ནི་འགོག་པར་བྱེད།།

ཅེས་པ་ལྟར་དེ་ལ་འཛིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བུ་ནི་ང་དང་ངའི་རྣམ་པ་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་དེ་ལས་བྱུང་བས་ན་འཛིག་ཚོགས་ལྟ་བུ་ལས་འབྱུང་བའོ། ཉོན་མོངས་བ་རྣམས་ནི་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་སོ། སྐྱོན་རྣམས་ནི་སྐྱེ་བ་ལྟ་བུ་ལ་འཆི་བ་དང་ལྷ་དང་ལ་སོགས་པ་དག་གོ།

ཀུན་འབྱུང་བདེན་པ་ནི། རྒྱ་གང་གིས་འཁོར་བར་སྐྱེ་བར་བྱེད་པ་ཀུན་འབྱུང་གི་བདེན་པ་ནི། ཟུག་བཅས་འཁོར་བའི་ལྷང་པོ་འདི་དག་རྒྱ་མེད་པ་དང་། བདག་དང་དུས་དང་དབང་ལྷག་སོགས་རྒྱ་མིན་པ་གཞན་ལས་མ་འབྱུང་ཞིང་། ལས་ཉོན་གྱི་རྒྱ་ལས་འབྱུང་བའི་ཆ་ནས་ཀུན་འབྱུང་བདེན་པ་ཞེས་རྣམ་པར་བཞག་གོ། ཇི་ལྟར་བྱུང་ཞེ་ན། སེམས་ཅན་རྣམས་ལས་ཀྱི་རྒྱ་ལས་སྐྱེས་ཏེ། གནས་རྣམས་ནི་སྤང་འགྲུར་ཐུན་མོང་པའི་ལས་དང་། སོ་སའི་ལུས་དང་བདེ་སྲུག་ནི་སྤྱོད་འགྲུར་ཐུན་མོང་མིན་པའི་ལས་ཀྱིས་བསྐྱེད་བའོ། ལས་དེ་དག་ལ་རྣམ་གྲངས་དུ་ཡོད་ཅེ་ན། མཐོ་རིས་ཀྱི་རྟེན་དང་བདེ་བ་སྐྱེད་བྱེད་དགེ་བའི་ལས་དང་སོང་གི་རྟེན་དང་སྲུག་བསྐྱེད་པ་མི་དགེ་བའི་ལས། དེ་གཉིས་གང་ཡང་མ་བསྐྱེད་པ་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་ལས་དང་གསུམ་ཡོད། ལས་དེ་དག་སེམས་ཀྱིས་བསམ་ཞིང་ལུས་ངག་གིས་འཇུག་པའི་སེམས་པ་ཡིད་ཀྱི་ལས་དང་། དེས་བསྐྱེད་པ་ལུས་ངག་གི་ལས་གཉིས་སུ་ཡང་དབྱེད། ཡང་འཁོར་བའི་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པའི་དགེ་མི་དགེ་ལས་ཐམས་ཅད་ཟུག་བཅས་ཀྱི་ལས། འབྲས་བུ་སྤང་འདས་བསྐྱེད་པའི་ལས་ལམ་བདེན་ནི་ཟུག་མེད་ཀྱི་ལས་ཏེ་ཟུག་བཅས་ཀྱི་ལས་ཟད་པར་བྱེད་པའི་གཉེན་པོའོ། བསོད་ནམས་ནི་འདོད་པར་བདེ་བ་སྤྱོད་བྱེད་དགེ་བ། བསོད་ནམས་མིན་པ་ནི་འདོད་པར་སྲུག་བསྐྱེད་སྤྱོད་མི་དགེ་བ། མི་གཡོ་བའི་ལས་ནི་ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ཐོབ་བྱེད་ཀྱི་དགེ་བ་སྟེ། ལས་དེ་དག་ས་དེ་ཉིད་དུ་སྦྱོན་པ་ལས་གཞན་དུ་མི་གཡོ་བའི་སྤྱིར་རོ། །ཤར་མེ་རྒྱུས་མཛད་པའི་སུ་ཏུ་ལོ་ཀྱ་ར་ལས།

སྤྱོད་དག་ནི་གསུམ་མམ་གཉིས་ཀྱང་རུང་།།

བསྐྱེད་པའི་སྤྱིར་ན་རྒྱ་ནི་དགུར་འདོད་དོ།།

ཞེས་སྤང་བྱ་ལ་ལྟོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གསུམ། བསྐྱེད་བྱ་ལ་ལྟོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གསུམ་སྟེ་དགུ་ཡོད། དེའི་དང་པོའི་གསུམ་ནི་ཐེ་ཚོམ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་གཅིག །མཐའ་གཉིས་ལ་སྤྱོད་པའི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་གཉིས། རང་གི་ལྟ་བུ་མཚན་ཏུ་འཛིན་པའི་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་གསུམ་གྱི་གཉེན་པོར་རིམ་བུ་བཞིན། དང་པོའི་གཉེན་པོར་མདོ་སྤེའི་སྤྱོད། གཉིས་པའི་གཉེན་པོར་འདུལ་བའི་སྤྱོད། གསུམ་པའི་གཉེན་པོར་མདོན་པའི་སྤྱོད་གསུམ་གསུངས་ལ། དེ་ཡང་མདོ་སྤེའི་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ལོ་དང་། ཁམས་དང་། སྐྱེ་མཆེད་དང་། རྟེན་འབྲེལ་དང་། བདེན་པ་བཞི་དང་། ས་རོལ་དུ་སྤྱོད་པ་སོགས་གཙོ་བོ་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་བསྐྱེད་པའི་སྐྱོར་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཐབ་སྟེ་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་གནས་དེ་དག་ལ་མཐའ་གཉིས་སུ་འདོགས་པའི་ཐེ་ཚོམ་སེལ་བར་བྱེད་པ་མདོ་སྤེའི་སྤྱོད། དེ་ཐེ་ཚོམ་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་ཀྱི་གཉེན་པོར་གསུངས། འདུལ་བའི་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་མི་གཙང་བ་སྤྱོད་པ་སོགས་ཁ་ན་མ་མཐོ་བའི་ཉེས་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་པ་བཀག་པས་འདོད་པ་བསོད་སྦྱོམས་ཀྱི་མཐའ་དང་། ཡང་དེས་འབྱུང་གི་ཚུལ་བྱིམས་

ནམ་པར་དག་པ་དང་ལྷན་ཅིང་རྟེན་པ་སོགས་དཀའ་ཚོགས་དང་འབད་ཚུལ་གྱིས་བསྐྱབ་མི་དགོས་པ་དང་། དེ་ལ་ཡོངས་སྤོང་
 པའི་ཚོ་ཆགས་ཞེན་དྲག་པོ་འདོག་རྒྱས་པའི་གཉེན་པོ་དང་ལྷན་པ་རྣམས་ལ་གོས་དང་། ཁ་ཟས་དང་། ཁང་པ་སོགས་ཤིན་ཏུ་
 བཟང་པོར་ཡོངས་སྤོང་པ་གནང་བས་ན། བདག་ཉིད་ངལ་ཞིང་དྲུབ་པ་ལ་སྦྱར་བའི་མཐའ་སྟེ་འདོད་པ་བསོད་སྦྱོམས་ཀྱི་མཐའ་དང་།
 ངལ་ཞིང་དྲུབ་པའི་མཐའ་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་པོ་བསྐྱན་པ་འདུལ་བའི་སྡེ་སྡོད། དེ་སྤོང་ཕྱོགས་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་ལ་སྦྱར་བའི་ཉེ་
 བའི་ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོར་གསུངས་ལ། དེའི་དོན་དེལ་ན། ཟས་གོས་གནས་མལ་བཟང་པོ་ཡོངས་སྤོང་ཀྱང་ཆགས་
 པ་དང་། ང་རྒྱལ། རྒྱགས་པ་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་མི་བསྐྱེད་ན་ཁ་ན་མ་མཐོ་བ་མེད་པར་སྤོང་པ་ཡིན་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 གནང་བ་ཡིན་ལ། གལ་ཏེ་ཟས་ངན་ངོན་དང་གོས་ཕྱགས་དར་བྱོད་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཡོངས་སྤོང་ཀྱང་། དེ་ལ་ཆགས་པ་
 སོགས་འཕེལ་ན་ཁ་ན་མ་མཐོ་བ་དང་བཅས་པར་སྤོང་པ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གནང་བ་མེད་པས་གནང་བཀག་གི་
 གཙོ་པོ་འདོད་ཆགས་སོགས་ནང་གི་ཉོན་མོངས་འཕེལ་མི་འཕེལ་ཅམ་ལས་སྤྱིའི་དངོས་པོ་གཙོ་ཆེ་བ་མ་ཡིན།

མངོན་པའི་སྡེ་སྡོད་ཀྱི་སྐྱབས། ཚོས་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིན་དང་། མི་རྟག་པ་དང་། སྐྱབ་བསྐལ་དང་། བདག་
 མེད་སོགས་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་སྤྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་པབ་པ་དེ་ལ་སོས་བསམ་གྱིས་ཞུགས་ནས་གཙང་བདེ་རྟག་བདག་ཏུ་འཛིན་
 པའི་ལྟ་བ་སྤྱིན་ཅི་ལོག་དང་། དེས་ཀྱན་ནས་བསྐྱངས་པའི་ཚུལ་བྱིམས་དང་། བརྟལ་ཞུགས་ངན་པ་བཟང་པོར་འཛིན་པའི་ཉོན་
 མོངས་རང་བྱུགས་ཀྱིས་ཞི་བར་འགྱུར་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་མངོན་པའི་སྡེ་སྡོད་དེ་རང་གི་ལྟ་བ་མཚོག་ཏུ་འཛིན་པའི་གཉེན་
 པོར་བཤད་པ་དང་། རྒྱ་མཚན་བར་བ་གསུམ་ནི། བསྐྱབ་པ་གསུམ་བཅོད་བྱར་བྱེད་པའི་ཆ་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྡོད། ཚུལ་བྱིམས་
 དང་ཉིང་དེ་འཛིན་གཉིས་བསྐྱབ་པའི་སྤྱིར་འདུལ་བའི་སྡེ་སྡོད། ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པའི་སྤྱིར་དུ་མངོན་པའི་སྡེ་སྡོད། རྒྱ་མཚན་
 དེ་གསུམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྡེ་སྡོད་གསུམ་བཞག་པའང་སྤང་། དེ་ཡང་མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྡོད་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་གསུམ་བཅོད་བྱར་བྱེད་ཚུལ་ནི།
 དེ་ཐེག་དམན་གྱི་དབང་དུ་བྱེད་པའི་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྡོམ་པའི་རྒྱུད་བསྐྱམས་པ་དང་། སྤོང་ཡུལ་དང་ཚོ་ག་ཡོངས་སུ་དག་པ་
 དང་། ཁ་ན་མ་མཐོ་བ་སྡེ་མོ་ཅམ་ལ་ཡང་འཇིགས་པར་ལྟ་བའི་ཚུལ་བྱིམས་དང་ཐེག་དམན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་བསམ་
 ཀའན་དང་། གཟུགས་མེད་ཀྱི་སྦྱོམས་འཇུག་གི་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་། ཐེག་དམན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་བདེན་པ་བཞི་ཇི་ལྟ་བ་
 བཞིན་དུ་ཤེས་པའི་སྐྱབ་མཐོང་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་རྣམས་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཉེས་སྤོང་སྦྱོམས་པ་ལ་སོགས་
 པའི་ཚུལ་བྱིམས་དང་། རྣམ་མཁའ་མཛོད་དང་དབའ་བར་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་བསྐྱབ་པ་དང་།
 དོན་དམ་པའི་གནས་ལུགས་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་སྟེ་ཐེག་པ་གོང་ལོག་གི་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གར་
 བཅོད་བྱར་བྱས་པ་དང་། སྤང་དོར་འཇུག་སྟོག་གི་གནས་སྤྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྟོན་པས་དངོས་སུ་ཚུལ་བྱིམས་དག་པར་བྱེད་
 ཅིང་། དེ་ལྟར་ཚུལ་བྱིམས་དག་ན་སེམས་ལ་གདུང་བ་དང་། འགྲོད་པ་མེད་པར་འགྱུར་ལ། དེ་མེད་ན་ལུས་བག་ཡངས་པས་
 ཤིན་ཏུ་སྤངས་པ་ཐོབ་ལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་ཀྱི་དགའ་བདེ་འཕེལ་ཞིང་། དེའི་མཐུས་སེམས་ཅེ་གཅིག་པར་གནས་
 པར་འགྱུར་བས་ན་འདུལ་བའི་སྡེ་སྡོད་ཀྱི་ཚུལ་བྱིམས་དང་། ཉིང་དེ་འཛིན་གཉིས་བསྐྱབ་པར་བྱེད། མངོན་པའི་སྡེ་སྡོད་ཀྱི་

ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་བ་སྐྱབ་ཚུལ་ནི། དེས་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལེགས་པར་བྱེ་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་པས་མཐུས། དེ་ལ་
ཐོས་པའི་བྱེད་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མ་ལོར་བར་རིམ་པའི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་
བ་བསྐྱབ་པར་བྱེད་ཅིང་། མངོན་སུམ་དུ་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་རོ། །ལྷོ་མཚན་ཐ་མ་གསུམ་ནི་ཚོས་དང་དོན་བཤད་
པའི་སྤྱིར་དུ་མདོ་སྟེ་དང་། ཚོས་དང་དོན་བསྐྱབ་པར་བྱེད་པའི་ཆ་ནས་འདུལ་བ། ཚོས་དང་དོན་འབྲེལ་པའི་གཏམ་ལ་མཁས་
པར་བྱེད་པའི་མངོན་བ་སྟེ། རྗེ་སྟོན་གསུམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་གནས་ཐམས་ཅད་སྟེ་སྟོན་གསུམ་དུ་བསྐྱས་པ་ཡིན།
སྟེ་སྟོན་གསུམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་གནས་ཐམས་ཅད་སྟེ་སྟོན་གསུམ་དུ་བསྐྱས་པ་ཡིན། སྟེ་སྟོན་གསུམ་གྱི་བརྗོད་
བྱ་ཐམས་ཅད་རྒྱུར་བསྐྱས་ན། བསྐྱབ་བ་གསུམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ནང་དུ་ཅི་རིགས་པར་འདུ་ཞིང་། བསྐྱན་པ་འདི་ལས་གཞན་
སྤྱ་སྟེགས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱལ་བྱིས་དང་ཉིང་འཛིན་ཇི་ཙམ་བཟང་ཡང་གཞུགས་མེད་ཀྱི་ལྷ་གནས་སུ་སྐྱེ་བ་ཙམ་ལས་རྣམ་
རྟོག་གི་གཉེན་པོ་མི་འགྲོ་བར་དམན་པའོ། །ཞེས་དང་། ལྷ་རྫོང་བ་སུ་བན་དུས་མཛོད་པའི་ཨ་ལྷོ་རྩམ་གོའ་ལས།

དེ་ལས་ཆེ་ཡོང་བསྐྱས་ནས་ནི།
དགེ་དང་མི་དགེ་ཅི་རིགས་པར།
ལས་ཀྱི་ལམ་ནི་བརྩུར་གསུངས་སོ།།

ཞེས་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་སྐོ་ནས་བསགས་པའི་ལས་ལམ་གྱི་དབྱེ་བ་དང་བཅས་པ་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །

འགོག་པའི་བདེན་པ་ནི་རྒྱལ་ལམ་གྱི་སྟོབས་གང་གིས། དེ་བཞིན་ཉིད་གང་དུ། ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་གཏན་དུ་མི་སྐྱེ་བར་
བྱེད་པ། འཁོར་བའི་རྒྱལ་འབྲས་རྒྱན་ཆད་པའི་གོ་འཕང་རྟག་པ་དང་དམ་པའི་བདག་ཉིད་སྐྱེས་བུས་དོན་དུ་གཉེར་ཏེ་ཐོབ་པར་བྱ་
བའི་མཚོག། འགོག་ཞི་བྱ་ལོ་འཕྲུལ་པར་འབྱུང་བའི་རང་བཞིན་ཅན་སྤངས་ལས་འདས་པའོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན་འཁོར་བའི་སྐྱག་
བསྐྱལ་ཉེ་བར་ཞི་བ་ཙམ་གྱི་ཐེག་དམན་སྤང་འདས་དང་། རྒྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྤང་འདས་གཉིས་སོ། །
འགོག་པ་དེ་ནི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱན་འགགས་པས་སྐོས་པ་ཉེ་བར་ཞི་བས་ཟབ་པའོ། །དེ་ནི་འདུས་མ་བྱས་དང་། བདུད་དང་བྲལ་
བ། གནས་དང་སྤིང་དང་སྐྱོབ་པ་སོགས་སུ་འགྱུར་བ། ཤ་དང་ལྷའི་མིག་གི་སྟོན་ཡུལ་ལས་འདས་པས། བལྟ་དཀའ་བ།
གཡོ་བ་མེད་པ། འཆི་བཅོ་མེད་པ། སྐྱག་བསྐྱལ་ཐམས་ཅད་བུལ་བ། བདེ་བ་དགེ་བ་སོགས་ཡིན་ནོ། །ལྷ་རྫོང་རྒྱ་གར་ནས་
དབུ་མ་རྩ་ཤེས་ལས།

མི་རྟག་སྐྱག་བསྐྱལ་གསུངས་པ་དེ།
རང་བཞིན་ཉིད་ལ་ཡོད་མ་ཡིན།
རང་བཞིན་ལས་ནི་ཡོད་མིན་ན།
ཅི་ཞིག་ཀུན་དུ་འབྱུང་བར་འགྱུར།
དེ་སྤྱིར་སྟོང་ཉིད་གཞོད་བྱེད་ལ།

ཀུན་འབྱུང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
སྐྱག་བསྐུལ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན།
འགོག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །ཤུ་ལྔ་ཏཱ་ཤུ་ཏཱ་དེ་བས།
སྣོད་ཉིད་དང་ནི་བྲལ་བའི་སེམས།
འགགས་པ་སྐྱར་ཡང་སྐྱེ་འབྱུང་ཏེ།
འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྣོན་ས་འཇུག་བཞིན།
དེས་ན་སྣོད་ཉིད་བསྐྱོམ་པར་བྱ།

ཞེས་གསུངས་སོ།

ལམ་གྱི་བདེན་པ་ནི་ལམ་གང་གིས་སྐྱག་བསྐུལ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ། ཀུན་འབྱུང་སྣོད་པ། འགོག་པ་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་སྤྱིར།
ལམ་བསྐྱོམ་པ་སྟེ། དེ་ལ་ཚོགས་སྐྱར་མཐོང་སྐྱོམ་མཐར་སྤྱིན་གྱི་ལམ་ལྟ་ཡོད་པའི་དང་པོ་ཚོགས་ལམ་ནི་རང་འབྲས་བུར་རྒྱབ་
གསུམ་གང་འདོད་ལ་དམིགས་ནས་དེའི་རྒྱར་འབྱུང་བའི་དགེ་བ་གཞན་དང་། འབྲས་བུ་དེ་ཐོབ་བྱེད་ཀྱི་ཐོས་བསམ་སྐྱོམ་པའི་
ཤེས་རབ་དང་། སོ་སའི་སྐྱེ་བའི་ཚུལ་བྱིམས་དང་ལྡན་པས། དང་པོ་དབང་བོའི་སྐྱོ་སྐྱེམ་ཞིང་ཟས་ཀྱི་ཚོད་ཤེས་པ་དང་། རྣམ་
གྱི་ཆ་སྟོད་སྟངས་ལ་མི་ཉལ་བ་སོགས་ཀྱིས། དུན་པ་ཉེར་བཞག་བཞི་སྐྱོམ་པ་མངོན་དུ་འཕགས་ཏེ་ཡང་དག་སྣོད་བ་བཞིའི་
རང་བཞིན་གྱི་བརྩོན་འགྲུས་དང་ཉིང་འཛིན་འབྱུང་ངོ། །སྐྱོར་བའི་ལམ་ནི་ཚོགས་ལམ་དུ་བཤད་པའི་དོན་ལ་གོང་འཕེལ་དུ་
འབད་པས་ངེས་པར་འབྱེད་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པའི་དགེ་ཙམ་རྣམས་ཐོབ་པ་སྟེ་གང་ཞེ་ན་དོ་བ་སོགས་བཞིའོ། །མཐོང་ལམ་གྱི་
སྐྱོ་སོགས་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ཚོས་མཚོག་དུ་འབྱུང་བ་སྟེ། དེའི་རྗེས་སོགས་སུ་འཕགས་པའི་མཐོང་ལམ་འབྱུང་བའི་སྤྱིར་འོ།
མཐོང་ལམ་གྱི་སྐྱབས་འདོད་ཤེས་བཟོད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སྐྱད་ཅིག་མ་བཅུ་དུག་དུ་སྐྱེ་བར་འདོད་དོ། །གང་ཞེ་ན་སྐྱག་བསྐུལ་ཚོས་
བཟོད་ཚོས་ཤེས་དང་རྗེས་བཟོད་རྗེས་ཤེས་སོགས། བདེན་པ་བཞི་པོ་རེ་རེ་ལ་རིམ་ཅན་དུ་སྐྱུར་བས་བཟོད་པ་བར་ཆད་མེད་
ལམ་དང་ཤེས་པ་རྣམས་གོ་ལ་ལམ་གྱི་དབྱེ་བ་དང་བཅས་དང་། སྐྱོམ་པའི་ལམ་ནི་མཐོང་ལམ་ཐོབ་པའི་རྗེས་སུ་དེའི་གོང་དུ་གྱུར་
པའི་རྣལ་འབྱོར་སྐྱོམ་པ་སྟེ། དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་རྣམས་གཉིས་ཡོད། འཇིག་རྟེན་པའི་
ལམ་ནི་བསམ་གཏན་བཞི་དང་གཟུགས་མེད་པ་བཞིའི་ཉིང་འཛིན་ཏེ་བརྒྱད་ཡོད། དེ་དག་ཡིད་བྱེད་བདུན་གྱི་སྐྱོ་ནས་བསྐྱུབ་
སྟེ་འཇུག་པ་དང་། དེ་ལྟར་ལམ་དེ་ཅིའི་བསྐྱོམ་ན་དགེ་བའི་སྤོགས་འཕེལ་ཞིང་མི་དགེ་བ་བསལ་བའི་སྤྱིར་བསྐྱོམ་པའོ། །སྐྱོམ་
པའི་ལམ་གྱི་སྐྱབས་སུ་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་བདེན་པ་རྟོགས་ཟེན་པ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་རྒྱུད་ཡང་དག་པའི་བྱུང་བ་སོགས་ཡིན་པས་འཕགས་
ལམ་བརྒྱད་བྱུང་ངོ། །ལམ་གྱི་རྣམ་གངས་ལ། ཚོལ་བ་ལས་འབྱུང་བའི་ལམ། ཉིང་འཛིན་ཡོངས་སུ་སྐྱོང་བའི་ལམ།
མངོན་སྐྱོར་གྱི་ལམ། མངོན་པར་རྟོགས་པའི་ལམ། རྣམ་པར་ངེས་པར་འབྱེན་པའི་ལམ་སོགས་འཕགས་ལམ་བརྒྱད་ཡིན་

པའི་བར་དུ་འང་སྐར་རྒྱུ་ལ་ཡོད། མཐར་ཐུན་མི་སློབ་པའི་ལམ་ནི་སྤང་བུ་རྒྱན་བཅད་ནས་བྲལ་བ་མངོན་དུ་ཐོབ་པ་སྟེ། དེ་ལ་
ཐེག་དམན་གྱི་མི་སློབ་པ་ཉན་རང་དགྲ་བཅོམ་པས་ནི་ཁམས་གསུམ་ཉོན་མོངས་ས་བོན་དང་བཅས་པ་སྤང་བ་དེའི་དབང་
གིས་བྱུང་བ་ལས་དང་རྣམ་སྲིན་གྱི་གནས་ངན་ལེན་སོགས་ཟད་པའི་བྲལ་བ་ཐོབ་ནས་འགོག་བདེན་མངོན་དུ་བྱེད་པའོ། །ཐེག་
པ་ཚེན་པོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་ནི་སྐྱབ་གཉིས་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་སྤངས་པས་སྤང་བ་ཚེན་པོ་འགོག་བདེན་མངོན་དུ་མཛད་
པ་སྟེ། དག་པ་གཉིས་ལྡན་གྱི་དེ་བཞིན་ངོ་བོ་ཉིད་སྐྱུ་ཐོབ་པའོ།།

གོང་བཤད་བདེན་པ་བཞིའི་སྐྱང་དོར་བསྐྱེད་པའི་སྐབས་ནས་མཚམས་སུ་བཞག་པ་ནི། བསོད་ནམས་འདི་ཡི་སོགས་
སོ། །སཐ་མདྲ་ལོ།།

༡༡ །ལོ་ཚེན་ལྷོ་རོའི་ཡང་སྲིད་གཏེར་ཚེན་བདེ་ཚེན་སྲིད་པ་འཕམ་མཚན་གཞན་མི་འགྱུར་ཚོ་དབང་གསང་སྤྲུགས་བྲགས་པའི་རྣམ་ཐར་མཛད་བརྒྱའི་ཡང་སྲིད་ཞེས་བྱ་བ་བཞགས་སོ།།

དང་སྲོད་རྣམ་རྒྱལ།

༡༡ །ལོ་ཚེན་ལྷོ་རོའི་ཡང་སྲིད་གཏེར་སྣོན་བདེ་ཚེན་སྲིད་པ་ནི། བོད་ཁམས་ཤར་སྤོགས་འབྱི་རྩ་ཟལ་མོའི་སྤང་དུ། བོད་མིའུ་རིགས་དུག་གི་ནང་ཚན་ཨ་ལྷུག་འབྱུ་ཡི་རིགས། སྤྲུགས་རྣེད་མའི་རིང་ལུགས་འཛིན་པ་ངག་དབང་བསྟན་པ་ཞེས་པ་རྩོད་བྱུབ་ཚེན་དང་། འཇུ་སངས་རྒྱལ་སོགས་ཀྱི་སློབ་མ་གསང་སྤྲུགས་རྣེད་མའི་རྣལ་འབྱོར་པ་དེའི་སྲས་སུ་སྲི་ལོ་ ༡༤༢༢ ལོར་སྐྱུ་འབྱུངས། རུས་ནི་སྣོན་ལྷོ་རོའི་གདུང་དང་གཅིག་པར་བཤད་ཅིང་། ཁོང་གི་སྐུ་མཚེད་བཞི་ཡོད་པའི་རྒྱུད་སོས་ཏེ། ཚེ་བ་སོན་གྱི་སྤྲུགས་འཆང་བ། དེ་འོག་ངག་དབང་བསྟན་པ། དེའི་འོག་མ་ལོ་ཉི་ཤུའི་ཐོག་གོངས། དེ་འོག་བྱུབ་དབང་གཡུང་དུང་ལུན་ཚོགས་ (འདི་རྗེ་བཙུན་མི་ལའི་རྣམ་སྤྲུལ་དུ་བཤད་) བཅས་ཡིན།

ཁོང་གི་སྐྱེས་རབས་ཀྱི་སློར་གསལ་བར་བསྟན་པའི་ལུང་ནི། དབྱ་རྒྱལ་ནམ་མཁའི་རྣམ་ཐར། གཤེན་རྗེ་བཞག་པ་དྲ་བའ་གཤེན་རྗེ་གཤེད་ཀྱི་རྒྱུད། ཚེས་ལུགས་ཀྱི་རྩོམ་སེམས་སློར། དབྱིལ་གྱི་འབྲུལ་ལྟེ། སློ་ལྡན་གྱི་ལུང་བསྟན། སངས་གྲིང་གི་ཁ་བྱང་། སྲིད་པ་རྒྱུད་ཀྱི་རྣམ་ཐར། རྒྱུད་ལྟེ་མ་གྱི་ཡང་གས་སྲིད་གི་མེ་ལོང་། སློན་ལྡན་གྱི་སློ་ལྟེ་གའ་འབྲུལ་གྱི་སྣོན་ལེ། ཚེས་ཀྱི་བཀའ་ཐང་སྡེ་ལྟ། བདུད་འདུལ་རྩོམ་གསང་ལུང་། རོན་ཞགས་གཏེར་ལུང་བཅས་ནས་ཁོང་གི་སྐྱེས་རབས་དང་འབྲེལ་བའི་ལུང་བསྟན་གིན་ཏུ་གསལ་བར་བསྟན་པ་ལྟར་ཁོང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱེས་རབས་སུ་མ་ཅུ་ཅ་ལྟ་ཅམ་དུན་ཞིང་ལུང་བསྟན་ལ་གང་མང་འབ་བཞིན་ར་འབྲོད་བྱུང་བར་རང་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་རྣམ་ཐར་ལས་གསུངས། (ཚོམ་ཡིག་འདིར་དྲངས་པའི་ལུང་ཚིག་མཐའ་དག་དག་ཆ་ཅམ་ཡང་མ་བཅོས་པར་རང་སར་བཞག་ཡོད་)

1 ལྷོ་དབང་གཙུག་ནོར་ལལ། དབྱ་རྒྱལ་ནམ་མཁའི་རྣམ་ཐར་རང་གོལ་ལས། གསང་བ་འདུས་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་བར། །བསྟན་འགྲོའི་དོན་དུ་རྒྱབས་ཚེན་སོ། །སྐྱེས་རབས་བདུན་ཅུ་ཅམ་དུ་བྱས། །ད་དུང་ལྷ་བཙུ་ཅ་ལྟའི་བར། །སྤྲུག་དང་ཁ་འཐོར་རྒྱར་སྲོད་རྒྱལ། །འབྲེལ་ཚང་འདྲེན་རུས་གང་ཞིག་དུ། །མི་འགྱུར་བྱ་བའི་མཚན་ཅན་བྱང་། །ལོ་ཁམས་རྒྱལ་སོག་ཁམས་ས། །ཁྱེད་དང་དོ་ལོ་ཐ་མི་དད།

2 དབྱེས་སྣོན་ལལ། དེ་ནས་མི་རབས་བདུན་ཅམ་སོང་བའི་དུས། །སློབ་དཔོན་ཚེན་པོས་བྲིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་བྲ། །གཤེད་བཞིན་ལོ་བ་མི་འགྱུར་མིང་ཅན་བྱང་།

3 དབྱེས་སྣོན་ལལ། དུག་སོ་གསུམ་གྱི་སྣོན་བལ། །དེས་གྲུབ་མི་འགྱུར་མཚན་འཆང་བས། །གསང་འདུས་གཤེན་གྱི་བཀའ་བརྒྱུད་འཛིན།

4 རྩོམ་སེམས་ལལ། རྒྱུད་ལྟེ་མ་གྱི་རྣགས་ལུང་རྒྱུད་པའི་མེ་ལོང་ལས། །སངས་རྒྱལ་སྣོན་པའི་སྐུ་གསུང་རྒྱགས་ཡོན་བྲིན་ལས་སྡེ་ལྟའི་འབྲོ་དོན་དུ། །ཡང་ཡང་སྤྲུལ་པའི་སྐྱེ་བ་བརྒྱ་ཉེར་ལ། །རྒྱལ་བསྟན་ར་ལག་ཚེན་སོ་འབྱུང་བར་འགྱུར། །ལོ་མ་འགག་སས་སྤང་གྱང་སློབ་སོ། །ཞེས་སོ།།

ཁོང་གི་སྐྱེས་རབས་གྲངས་འདྲན་བྱེད་པའི་ཚེ་ན། སྤྱི་ལུས་ན་རྣམ་དག་དྲུང་སྤྱི་ག་འཆང་བའི་སྐྱེས་རབས་བདུན། བར་ལྟར་ན་བཞི་དཀ་པ་ལི་འཛིན་པ་བདུན། གསང་བ་ལྟར་ན་སྐུལ་པའི་གཏེར་སྟོན་ཚེན་པོ་བདུན། ཡང་གསང་ལྟར་ན་གྲོལ་ལམ་གསང་སྟོན་རིག་པ་འཛིན་པ་བདུན་ཏེ། སྤྱི་ནང་གསང་བ་ཡང་གསང་ལ་སྐྱུར་ཏེ་བསྟན་ཡོད་ལ། ཡང་གསང་རྣམ་ཐར་དོ་རྗེ་སྟེག་པའི་སྤང་བར་སྤྱི་ནང་གསང་བ་ཡང་གསང་གི་སྐྱེས་རབས་འདི་དག་གསལ་བར་བཤོད་ཡོད། དེ་ཡང་སྤྱི་ལུས་བདུན་ནི། (རྣམ་ཐར་དོ་རྗེ་སྟེག་པའི་སྤང་བར་) གསང་བ་འདུས་པ། སྤྱི་མེད་སྟོང་པོ། ཀུན་དགའ་པོ། འབྲུལ་པ་རྒྱལ་མཚན། ལྷོ་ལྷན་སྟོང་པོ། མི་ལམ་མགོན་པོ། མི་འགྲུར་རྩལ་བྱིམས་སྟོབས་རྒྱལ་བཅས་པོ། བར་ལྟར་ན་བདུན་ནི། གཡུང་དྲུང་དབང་ལྷན། བྱི་ཐོག་སྐར་མ། ལྷེ་ཚམ་ཁར་བྲ། སྤོ་རོ་ཚ་མ། ཉི་མའི་སྟོང་པོ། གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ། མི་འགྲུར་ཚེ་དབང་གསང་སྟགས་བྲགས་པ་བཅས་པོ། གསང་བ་ལྟར་ན་བདུན་ནི། གཞོད་སྟོན་དངོས་བྲུབ་བྲགས་པ། རིག་འཛིན་ཚོད་ལྷེ་མ་ཚན། མ་སྟོན་ལྷམ་མ། དོ་རྗེ་སྟོང་པ། (གཡུང་དྲུང་གླིང་བ་) ཁོང་པོ་སྟོ་གྲོས་ཐོགས་མེད། སངས་རྒྱས་གླིང་པ། ཀུན་གྲོལ་གསང་བ་ཅལ་བཅས་པོ། ཡང་གསང་ལྟར་ན་བདུན་ནི། གཡུང་དྲུང་བདུད་འདུལ། དགའ་རབ་སྟོང་པོ། བསྐྱོད་དོ་རྗེ་ཅལ། དོ་རྗེ་ཐོག་འབྲོས། འབྲུབ་ཐོབ་གླིང་རས་པ། (རྩོ་རི་བ་) ༥ མི་ཐོགས་དོ་རྗེ། གཡུང་དྲུང་བདུད་འདུལ་ཐོགས་མེད་ཅལ། ༦ བཅས་པོ།

5 ལྷུ་དབང་གཙུག་ལོན་ལས། ཐབ་གཏེར་ཚེན་པོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་ལྟེ། བོན་ཚེས་དབྱེར་མེད་སྤོ་རོ་ཉིད་ལ་དབང། ཁྱེ་དུས་འགྲོ་བ་མང་པོ་སྐྱོབས་པ་དང་། བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་ཚེད་ཀྱིས་སྟོན་ལམ་ཡོད། འཅེས་དང་། རྒྱད་བར་རང་གི་གཏེར་ལུང་ལས། ལམ་འོངས་ཉི་ཤུ་ཉེ་བའི་དུས་ཚོད་ན། ཁྱོ་རོའི་ཡང་སྲིད་བདེ་ཚེན་གླིང་པའི་དབལ། ཡང་ན་མི་ལམ་གྲུབ་མཚན་ཅན་འབྱུང་།

6 འདི་རྒྱ་ཚ་རྒྱ་འོད་ཡིན། ལྷུ་དབང་གཙུག་ལོན་ལས། འབྲོད་སྐྱེ་བ་སྟོན་མའི་གོང་མ་ན། གཙང་གི་རྒྱ་ལུང་རྒྱ་ཚ་སྟོན་པ་ཡིན།

7 འདི་དཔོན་གསལ་རྒྱུ་ཚོད་ཅལ་ལས། དངོས་བྲུབ་རྒྱལ་མཚན་ཡིན། ལྷུ་དབང་གཙུག་ལོན་ ༡༡ ལས། དོན་ཞགས་གཏེར་ལུང་ལས། གཏེར་སྟོན་བདུན་དང་བཞེ་ཚེན་རྣམ་པ་གསུམ། གྲུབ་ཐོབ་བརྒྱད་ཀྱི་ལུས་གྲངས་འགྲོ་དོན་མཛོད། ཁྱེ་ཡང་འདི་ནས་ཉིས་བརྒྱ་འདས་པའི་དུས། ཤར་སྟོགས་རི་བོ་བཀྲ་བཟང་ཉེ་འདབ་ཏུ། ལལ་ལྷན་སྐྱེས་བྱ་ཚོད་ཀྱི་ལྷེ་མ་འབྲུ་ཅན། མཐོ་མའི་གཏེར་འདོན་བོད་འབངས་སྐྱོབས་པར་བྱེད། ཁྱེ་ལྟར་དུ་བག་ཆགས་ཀྱང་གནས་ཁམས་ཀྱི་རི་འགལ་ནས་བྱ་གུང་མའི་ཀྱར་སྐྱད་ལ་སྐྱོ་སྐྱད་དང་། གཙང་གུམ་རྒྱུ་ལུང་ལོད་སྐྱད། ལྷོ་ཁང་ནང་ལ་རྣམ་སྲས་སྐྱབས་ལྷན་ཡོད་སྐྱད། གཡོན་སྟོགས་བྲག་གི་ཚེ་ན་དར་སྟོགས་འཇུགས་དུས་གུ་རུའི་ཞལ་མཇལ་སྐྱད་སོགས་འདུག་པས་ཚོད་ལྷེ་མ་ཡིན་པ་འདྲ།

8 གོང་གསལ་ ༡༡ ལས། གངས་ཅན་ཤར་སྟོགས་གླིང་གི་ཡུལ་ལྗོངས་སུ། གྲུབ་ཐོབ་ཚེན་པོ་རས་པ་ཐོགས་མེད་སྐྱེས།

9 འདི་གཡུང་དྲུང་རྒྱལ་པོའམ། རྩ་གླིང་པ་ཡིན། གོང་གསལ་ ༡༢ བཀའ་ཐང་ལས། དེ་ཉིད་མི་རྟག་སྐྱེ་ངན་འདས་འོག་ཏུ། གཙང་གི་བྱེ་བུང་དེ་ལ་གཉིས་སུ་འཐབ། ར་ལག་འཚུར་ལུར་ལག་པ་རྒྱ་ཅིག་འབྱུང་། ལྷོ་རྒྱན་རིན་ཚེན་གླིང་པ་བྱ་བ་འབྱུང་། གོང་པོ་འཕྲིང་ཡུལ་སྐས་པའི་གཏེར་ཁ་འདི། མི་བཞག་འདོན་པའི་རྟགས་དེ་བསྟན་ནས་བྱུང་།

10 བསྟན་གཉིས་བྱང་རྒྱུ་དོ་རྗེའི་ལུང་ལས། སྟོན་ལམ་ལས་ཀྱི་འགྲོ་དོན་སྟོན་རྟོགས་ཚོ། ཡང་སྤྱིད་སྐུལ་རྒྱ་ལྷུ་དམར་ལུ་འཆང་ནས། ལལ་འབྲོ་བཀའ་གཏེར་ཉེར་ལྷའི་རྗེས་བརྒྱུང་འབྱུང་།

ལྷ་དབང་གཙུག་ལོན་ ༧ ལས།

བྱ་བྱོད་སྐྱེ་བ་གོང་མ་ནས།

རྒྱ་གར་ཡུལ་གྱི་ཡངས་བ་ཅན།

ཤིང་ལོའི་གདན་སྡེང་ཤིང་དྲུང་ན།

མི་གཡོས་སེམས་དབང་ཡི་གེ་སྒྲ།

ཞེས་དང་། ༤ ལས།

དེ་ནས་ཨོ་རྒྱན་ཡུལ་དུ་སྐྱེས།

དུར་བྱོད་ཚེན་སོ་གནས་བརྒྱད་དུ།

མངོན་སྲོད་རོལ་པའི་སྐྱེ་བ་པ་མཛོད།

གསང་སེམས་མཚོག་སྐྱོན་དངོས་གྲུབ་རྫོགས།

༩ ལས།

ལན་ཅིག་ཤར་སྲོགས་རྒྱ་ཡི་ཡུལ།

སྤང་ཚེན་རི་ཡི་ཤར་སྲོགས་སུ།

དོ་རྗེ་རོལ་བ་བརྗོད་བྱས།

ཉེ་ལོན་མདངས་འཕྲོག་སྐྱེས་པར་ཡིན།

སྲོན་གྱི་བག་ཆགས་དུན་པ་ན།

འགྲིང་དང་ལས་འཕྲོ་མཐུན།

ཞེས་སོགས་ལུང་བསྟན་མཐའ་ཡས་ཤིང་། ལུང་བསྟན་ཇི་བཞིན་སྐྱེས་རབས་ཀྱང་ཤིན་དུ་མང་བར་དོས་འཇིན་གནང་ཡོད་པ་¹¹ རེད། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་དུ་བོན་ཚོས་གཉིས་ཀའི་སྲོགས་ཀྱི་སྐྱེས་ཚེན་ཡོད་པ་མ་ཟད། བོན་ཚོས་རིས་མེད་ཀྱི་

11 དབྱེས་སྟོན་ ༩ ལས། མདོར་ཅན་ནི། ལྷུལ་གཞི་གསེན་ཚང་མེད་འོད་ལྡན། ལྷོན་པ་མི་འགྲུར་གཙུག་གུང་གྱི་རྒྱགས་སྐྱེལ་གྱི་ཉེ་གནས། ལྷོན་པ་མི་འགྲུར་དབང་གྱི་རྒྱན་བྱ་བ་དང་། རྣམ་མཁུན་སྟོན་པའི་སྐབས་སུ་གསང་བ་འདུས་པ། མདོར་ན་གསང་བ་འདུས་པའི་སྐྱེ་སྐྱེལ། རྣམ་མཁའ་སྤང་མདོག་གི་རྒྱགས། །གྲུང་སྤངས་དུན་པའི་གསུང་། ལྷ་ཚེན་ཡི་བྱའི་ཡོན་ཏན། རིག་འཇིན་མཁའ་བ་མི་བཞིའི་འཕྲིན་ལས་འཕོས་ཤིང་། ཚོས་ལུགས་སུ་བཞེད་ན། ལྷོ་རོ་ཅན་འི་ཉིང་སྐྱེལ། རྣམ་མཁའི་སྤྱིང་པའི་སྐྱེ་སྐྱེལ། དཔོན་མཚོག་འདུང་གནས་ཆ་སྐྱེལ། །ཕྱ་མེ་བཅོང་པའི་རྒྱགས་སྐྱེལ། ལྷ་ལྷམ་བརྒྱ་གསལ་གྱི་ཡོན་ཏན། ལྷ་རྩ་རིན་པོ་ཚེའི་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་སྤྱིན་ལས་གར་མཁན། གཞན་ཡང་། ལུང་བར་ལྷག་མེད་འཇའ་འོད་དུ་གྲུབ་པ་གཉིས། ལྷ་ལུས་མ་སྤངས་མཁའ་སྲོད་དུ་གསེགས་བ་གསུམ། ལྷས་རྩལ་འགྲོ་དོན་མཐའ་ཡས་མཛོད་བ་གཉིས་སོགས་སྐྱེས་རབས་ནང་གསལ་ཡོད།

སྐྱེས་ཚེན་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། དཔེ་མཚན་གྱི་ཚུལ་དུ་ཞུ་ན། སྤྱི་རྩ་ཅན། རིག་འཛིན་ཚོད་ལྡེམ་ཅན། གཡུ་ཚོག་ཡོན་
ཏན་མགོན་པོ། གཞིན་སྟོན་དངོས་གྲུབ་གྲགས་པ། རྩོམ་སྤྲོད་པ། སངས་རྒྱས་སྤྲོད་པ། རྩོམ་སྤྲོད་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེའི་
ནང་ནས་རིག་འཛིན་ཚོད་ལྡེམ་ཅན་དངོས་གྲུབ་རྒྱལ་མཚན། རྩོམ་སྤྲོད་པ། སངས་རྒྱས་སྤྲོད་པ་རྣམས་ནི་བོན་ཚོས་གཉིས་
ཀའི་གཏེར་སྟོན་ཡིན་པར་འདུག།

ཁོང་གི་མཚན་དུ་བསྟན་གཉིས་སྤྲོད་པ་ཞུ་གི་ཡོད་ལ་བསྟན་གཉིས་ཀྱི་དོན་ནི། བོན་ཚོས་གཉིས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིས་མེད་
ཀྱི་བསྟན་འཛིན་ཞིག་ཡིན་པས་དེ་སྐད་ཟེར་རམ་སྟེ་ཞིང་། མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་སྤྱི་ནང་གསང་བའི་འདོགས་ཚུལ་མང་
པོ་བྱུང་ཡོད། དེ་ཡང་རྣམ་ཐར་ཚེན་མོ་ (རོ་མཚར་བསྐྱེད་དགའ་ཚལ་ཐབས་ཤེས་ཉི་ལྟེན་གྱི་ཅན་ཅན་) ༡༧ ལས། བོན་
ལྟར་ན་སྤྱི་ཡི་གསང་མཚན་མི་འགྱུར་མགོན་པོ། ནང་གི་གསང་མཚན་མི་འགྱུར་ཚོད་བང་གྲགས་པ། གསང་བའི་གསང་
མཚན་གཡུང་མཚན་གཡུང་དུང་བདུད་འདུལ་ཚོགས་མེད་ཅུལ། བན་ལྟར་ན་སྤྱི་ཡི་གསང་མཚན་རིག་འཛིན་ཚོད་བང་གྲགས་
པ། ནང་གི་གསང་མཚན་རིག་འཛིན་ཀུན་གྲོལ་གསང་བ་ཅུལ།¹² གསང་བའི་གསང་མཚན་ལྷ་གྱུན་བདེ་ཚེན་སྤྲོད་པ།
ཞེས་གསལ་ཞིང་།¹³ ལྷ་ལྷ་བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུ་དང་། དུན་པ་ནམ་མཁའ་སོགས་ནི་ཁོང་གི་སྤྱི་ཚོས་སྤྱི་ཐམས་ཅད་དུ་ཤིན་ཏུ་གཡུ་
ཚེ་བར་གྱུར་ཡོད་ལ། ལྷ་གྱུ་ཏུ་ཁོང་ཉིད་སྤྱི་འབྲུངས་ཁར་ཟངས་མདོག་དཔལ་རིར་ཐེབས་པའི་ཚོན་གྱུ་རྩ་རིན་པོ་ཚེས་
ཁོང་ཉིད་བོད་དུ་ཐེབས་དགོས་པར་ལྷང་བསྟན་བཞིན་བོད་འབྲི་རྩ་ཟེལ་མོ་སྤྲོད་དུ་འབྲུངས་པ་ཡིན་པར་རྣམ་ཐར་ (སྤྱི་དབང་
གཙུག་ཅོར་ ༡༢) ལས་གསལ་ཞིང་། ཁོང་གིས་རིས་མེད་ཀྱི་བསྟན་པ་སྤྲོད་དགོས་པའང་གྱུ་རྩས་ལྷང་བསྟན་པ་ཡང་གསང་
རྣམ་ཐར་ ༢༥ ལས།

བྱུ་ཁྱོད་བོན་དང་ཚོས་གཉིས་སུ་མེད།།

རིས་མེད་བསྟན་པ་རིན་ཚེན་ཀུན་དུ་འཚོས།།

ཞེས་ཇི་ལྟར་ལྷང་བསྟན་པ་ལྟར་ཁོང་གིས་ཅུ་བའི་སྐྱེ་མ་ལྷའམ་བརྒྱད་ལ་བསྟེན་ནས་སྐྱེགས་བརྒྱད་སྤངས་ཡོད་པར་གསུངས་
པའི་ནང་ཚན་བོན་ཚོས་གཉིས་ཀའི་སྐྱེ་མ་ཡོད་པ་རེད།

རྣམ་ཐར་ཚེན་མོའི་ནང་དུ་ཁོང་གི་སྐྱེ་མ་སུ་དང་སུ་ཡིན་མིན་གསལ་ཡོད་པ་ནི། གྲུབ་ཐོབ་གཡུང་དུང་སྟེན་ཚོགས། སྟོན་
རིའི་བྱི་འཛིན་ཉི་མ་བསྟན་འཛིན། བསྟན་འཛིན་ཚུལ་བྱིམས་གྲགས་པ། བསྟན་པ་དབང་རྒྱལ། སྟོན་རིའི་བྱི་འཛིན་བསོད་
ནམས་སྟེན་ཚོགས། གར་དབང་ཐེག་མཚོག་སྤྲོད་པོ། ཀམ་པ་སྤྱི་སྤྲོད་ ༡༧ པ་ཐེག་མཚོག་རྩོམ་སྤྲོད་པ་ལྟ་བུ་རིན་པོ་ཚེ།

12 དབྱེས་སྟོན་ ༢༤ ལས། རང་པོ་སོ་གཉིས་པ་ཤིང་བྱི་ལོར། གཏེར་ཚེན་མཚོག་གྱུར་སྤྲོད་པས་རིག་འཛིན་ཀུན་གྲོལ་གསང་བ་ཅུལ་གྱི་གསང་
མཚན་ཡོངས་གྲགས་སུ་འདོགས་དགོས་པའི་བཀའ་བྱུང།
13 ལྷ་ལྷ་གྱུ་ དབང་མིང་ལོ་གྱུན་བདེ་ཚེན་སྤྲོད་པ་ཡིན་གསུངས་སོ།།

(འབྲུ་ཉིན་བྱེད་དབང་པོ་) གཏེར་ཚེན་མཚོག་གྲུར་གྲིང་པ།¹⁴ ཀོང་སྐྱུལ་ཡིན་ཏན་གྱི་མཚོ།¹⁵ ཀུན་གཟིགས་མཁའུམ་བཅུ་ཉི་དབང་
པོ།¹⁶ ལྷ་འགྲུར་ལྷ་རི་འོང་གསལ་གྲིང་གི་ཡབ་ལྷ་ས། ལྷ་བྱི་རྒྱལ་བ་གཡུང་དྲུང་སོགས་བཞོད་ཡོད་བ་རེད། ལྷ་ག་བར་
ཚོས་ལྷོགས་ནས་གཞན་དང་མི་མཉམ་པའི་བཀའ་དྲིན་ཅན་གྱི་སྤྱོད་པ་ནི། འཇམ་མགོན་མཁའུམ་ཀོང་རྣམ་གཉིས་དང། ཀམ་བ་
ཐེག་མཚོག་ཏོ་ཇེ། གཏེར་ཚེན་མཚོག་གྲུར་གྲིང་པ།¹⁷ སོགས་ཡིན་པས། གཏེར་ཚེན་ཉིང་སྐྱ་གཤེགས་ཁར་ཡང་

14 རྣམ་ཐར་ཚེན་པོ་ལས། གཏེར་ཚེན་མཚོག་གྲུར་གྲིང་པས་གནད་སྐང་བུལ་ལེན་བཀའ་ཐེབས་བ་ལ། ཇི་གསུངས་བཞིན་དེང་རྒྱབས་གཏེར་རྫོན་རྣམ་
ལྷ་སོགས་པ་བཏོད་ཏོ་བཏོད་ལ། གཏེར་མིན་གཏེར་ལྷ། ལོག་གཏེར་ཉེས་གཏེར། གཏེར་ཚོས་འདྲ་མིན་རྣམ་ཚོགས། ལྷ་རེད་འདྲེ་རེད་གྱི་ལུང་
བཏགས། མི་ཤེས་སྤྱོད་པོས་དགག་སྐབ་རྣམ་ཚོགས་གྲུ་ཚོས་དུ་སྐྱ་བ་མང་དུ་མཚིས་པོད།

15 དབྱེས་རྫོན་ ༢༢ ལས། ཀོང་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་ལྷན་དང་མཇལ་འབྲུད་ལྷན་དུ་རིང་རྒྱལ་དུ་ཐེབས་ཏེ་མཇལ་འབྲུད་དང། ཇལ་སྐྱོལ་ལ་རྒྱ་རྒྱུ་འབྲེལ་
ལུགས་དང། ཚོས་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི་དགའ་སྤོན་ཚེན་པོར་བུས་ཤིང། ལྷོག་གྲུར་གྱི་རྒྱན་མོང་བ་མངོན་རྫོང་འདྲུ་འབྲོད་དང། དབང་
ལུང་གི་རྫོང་ལུལ་རྟེན་འབྲེལ་སྐྱ་ཐག་ཟབ་ལ་རྒྱས་བ་རུབ་བ་མེད་བ་བཀའ་དྲིན་ཚེན་པོར་གནད། ཡང་རྣམ་ཐར་ཚེན་པོ་ལས། (སྐྱ་གཤེགས་ཇེས་གྱི་
གནས་ཚུལ།) ཇིས་བུལ་བལྟན་བའི་ཤིང་རྟ་ཚེན་པོ་སྤོ་གྲོས་མཐའ་ཡས་བ་ལྟེ། འཇམ་མགོན་ཀོང་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་ལི་མདུན་མཚོང་བཏོ་འབུལ་
བའི་བུ་མ་རྟ་བཏང་ལྟེ། རབ་ན་རིན་པོ་ཆེ་ཆིབས་བསྐྱོད་རྒྱབ་ཐབས། དེ་ལྟར་མ་བུང་ན་འདི་ནས་དཔོང་ས་ཇོགས་རིམ་བར་ཇི་པོས་སྐྱ་གདུང་ཐེག་
ཚོག་སོགས་བུ་རྒྱུལ། སྐར་ཡང་ཡང་གྲིང་སྐྱར་བྱོན་གྱི་གསོལ་འདེབས་ལྷ་བ་བཅས་ནན་ཏན་རྒྱས་ལམ། ལྷོགས་དུས་བལྟན་བཏོད་བཅོང་
ནམས་དམན་བས་གཏེར་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་ཞི་བར་གཤེགས་པོང་བ་ནི་རྒྱལ་ཁམས་སྐྱར་བའི་རང་བཞིན་ཤིན་ཏུ་མ་ལེགས་ཆེ་ཡང། ཅི་བུ་བུལ་བས་
རྒྱགས་ཁལ་བསྐྱངས་ཏེ་དཔོང་ས་ཇོགས་ནི་མ་རྒྱུད་གསང་མཚོག་མཐར་ཐུག་བུལ་ཚེན་བཅས་པའི་ཚོགས་དང་མཚོང་བཅི་འབྲུབ་གཤེག་སྐྱ་གདུང་
ཐེག་ཚོག་དོས་གཅོང་བས། གཟའ་སྐར་བལྟ་ནས་རྟིས་བཅོས་སྐྱར་བུ་གྱིས། གདུང་ཁང་མཚོང་རྟེན་གྱི་དབྱིབས་ལ་སྐྱེད་དུང་ཁང་བཞག་དཔོས།
སྐྱུལ་སྐྱ་རི་རྫོན་གྱི་གཏེར་ཚེན་རིགས་ལ་ཡང་གྲིང་ཚེར་ཡོད་སོལ་མེད་ལྷིས་སུ་གདན་སའི་བདག་པོ་ཡང་གྲིང་རེ་ངོས་འཇིན་བྱེད་སྐལ་ཡོད་འདུག་
པས་སྐྱུལ་སྐྱ་སྐྱར་འབྲོན་གྱི་གསོལ་འདེབས་རྩར་གསལ་ལྟར་རྒྱལ་ཡོད། ལྷན་གྱི་གཏེར་སྐལ་དེ་ནང་ཆ་གས་ཡོད་བ་དེ་རྩར་གནད་གུབ་ལ།
ཞེས་ཐེབས།

16 རྣམ་ཐར་ཚེན་པོ་ ༧༠༧ ལས། ཀུན་གཟིགས་མཁའུམ་བཅུ་ཉི་དབང་པོ་ཆེ་ལི་མདུན་གཏེར་ཇེས་དང་རྒྱ་ཤོག་སྐལ་བས། བཀའ་རྒྱ་དང་རིན་ཚེན་དང་པོའི་
མཚོན་ཏེ་གནད་སྐྱེས་བཅས་འདུག་ལ། རང་ལོ་སོ་གཅིག་བར་སྐབས་མགོན་མཁའུམ་བཅུ་ཉི་དབང་པོ་ཆེ་མཇལ་དུ་སོང་བས། སྐབས་མགོན་མཚོག་དང་མཇལ་
འབྲུད་དང། བར་ལྷོགས་གནས་གཏེར་གྱི་གཟིགས་སྐྱང་སྐབས་མགོན་པོར་ཉིད་བསྐྱར་ཁམས་ཟབ་པོར་བཞེས་བ་འབྲུལ་དུ་དངས་ཤིང་ཨ་དཀར་ཚོ་ལུང་
བཀའ་ནས་གཏེར་ལུང་གཟའ་བཏུད་གྱི་ཚོ་འབྲུལ་དང། བཀའ་རི་ཚོ་བུམ་གྱི་ཁ་རྒྱན་འདྲུ་བ་ཚེ་དབག་མེད་ཡབ་ལུམ་འབྱིལ་སྐྱོར་གྱི་མཚོམས་ནས་
ཤོག་མེར་དང་གཏེར་ཇེས་ཆ་ལྟེ། རྒྱལ་གཤེན་མི་ལུས་བསམ་ལེགས་དངོས་བྱོན་ལུང་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཆེ་འཇིགས་མེད་པོན་དབྱིངས་ཆེ་མཚོག་རང་གྲོལ་
སྐྱེད་པོས་གཅོས་སྐལ་ལྟར་འདུས་བ་བརྒྱད་གྱི་དབང་པོའི་རྫོང་ལུལ་དུ་ངོ་མཚར་བའི་ལྷས་དུག་དང་ལྷན་ཏེ་མཚོང་གྲོལ་དུ་སྐྱར་དངས་ནས་སྐྱར་
སྐབས་མགོན་ལ་གཟིགས་སུ་དུ་བུས། ཐུགས་དབྱེས་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་པ་དབབ་ཏུ་མེད་བ་དང། དེས་བ་བསྐྱེད་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་ཐར་ཉིག་ཅར་
དུ་འབྱེད་བ་བྱུང།

17 རྒྱལ་བའི་འཕྲིན་ལས་ཀམ་ཐེག་མཚོག་ཏོ་ཇེ། ལྷོགས་མའི་སྐབས་མགོན་གཏེར་ཚེན་མཚོག་གྲུར་གྲིང་པ། ཀུན་གཟིགས་གུབ་པོར་འཇམ་དབྱངས་
མཁའུམ་བཅུ་ཉི་དབང་པོ། འཇམ་མགོན་ཏོ་ཇེ་འཆང་དངོས་འཆི་མེད་གྲིང། ཇིགས་གྱི་ཁལ་བདག་བཞི་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། ཞེས་རྣམ་ཐར་དུ་
གསལ།

བསྐྱེད་གཞི་ཐོག་བའི་རྒྱ་གཅིག་ནི། རྣམ་ཐར་ཚེན་མོ་ ༡༧༤ ལས། ལོ་གསུམ་བཞི་ནས་བསྐྱེད་འགྲོའི་བདེ་སྲིད་ཀྱི་ཙུ་བ་
རྒྱལ་བ་ཀམ་བ་ཐེག་མཚོག་དོ་ཏེ། གཏེར་ཚེན་མཚོག་གུར་གྲིང་བ། སྐབས་འཆང་བདུད་འདུལ་ཐོགས་མེད། ལྷ་བྱི་རྒྱལ་
བ་རིན་པོ་ཚེ། རྒྱ་ཐབས་ཉི་མ་བསྐྱེད་འཛིན་ཐོགས་གསེགས་བས་སྲོལ་བ་ཚེ། སྐང་ཅིག་ཀྱང་སྲོལ་བདེ་མ་སྐབ་བར་སྤིང་རྒྱུད་གི་
སྲོན་འདི་ཡང་བྱུང། ཞེས་གསལ་བ་ཐོགས་ཀྱིས་ཤེས་རུས། ཁོང་སྐྱུ་གཞོན་དུས་ནས་གྲུབ་ཐོབ་གཡུང་དུང་རྒྱུན་ཚོགས་
ཀྱི་དུང་དུ་ལོ་བདུན་ཅུ་མ་བཞུགས། ལོ་བཅུ་གཉིས་ཐོག་མཁམ་ཉི་མ་བསྐྱེད་འཛིན་དང་མཇལ་ཉེ་དབང་ལུང་རྒྱ་བ་གཅིག་དང་
ཐག་བཅུ་གཉིས་ཅུ་ཐོབ། རང་ལོ་བཅུ་དགའི་ཐོག་གཡུང་དུང་གྲིང་བ་སྐྱེ་བ་བཞི་བ་བསྐྱེད་འཛིན་ཚུལ་བྱིས་སྐབས་ལ་
མཇལ་ཉེ་རྒྱ་བ་གཉིས་རིང་སྐབས་བཅུད་སྤངས། རང་ལོ་ཉེར་གཅིག་ཐོག་དབལ་རིར་བཏུ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤིང་བསྐྱེད་པ་དབང་
རྒྱལ་དང་མཇལ་ཉེ་བགྲང་བུ་གསུམ་རིང་གདམ་བ་ཞུས། དེ་རྣམས་ལ་ཐར་རང་གི་གཏེར་གསར་གྱི་དབང་ལུང་ཡང་སྤུལ།¹⁸

གཞན་ཡང་ཁོང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་བའི་བླ་དཔོན་མི་དྲུག་ཁག་ཅིག་ནི། བྱུ་བ་ཚེན་བསོད་ནམས་བསྐྱེད་པའི་རྒྱལ་མཚོ།
དབ་བཅུན་ཚུལ་བྱིས་སྐབས་དབལ་བཟང་མོ། མཚོག་སྐྱུལ་གཡུང་དུང་རྒྱུན་ཚོགས། མཚོག་སྐྱུལ་གཡུང་དུང་དབང་རྒྱལ། མཚོང་
སྲོན་རབ་འབྲམས་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚོ། དབལ་འབར་སྐབ་སྐབ་ཅན་བདུད་འདུལ་ཐོགས་མེད་ཙུལ། སྲོང་སྲོམ་ཚེན་པོའི་ཡང་
ཤིད། དབང་ལུང་སྐྱུལ་སྐྱུ་ཉི་མ་འོད་ཟེར། རྒྱལ་རིང་བསོད་ནམས་བསྐྱེད་འཛིན། སྐང་ཞིག་འཛིགས་མེད་བསྐྱེད་དཔ།
ཤིན་མོ་མཐའ་ཅའི་སྐྱ་སྐྱ་མ་རིན་པོ་ཚེ། རྒྱ་བསྐྱེད་གྲགས་ཡབ་སྐུས། སྐར་ཁང་བེ་དུ་ཡབ་སྐུས། བྱ་ཐེའི་དཔོན་རྒྱལ་སྐུས་
ནམ་མཁའ་རྒྱལ་པོ། ཉེར་མི་དབང་བསྐྱེད་འཛིན་བསོད་ནམས་ཁྲ་ཚོ། ཤེལ་ཞིག་རྫོང་མདའི་བླ་མ། འབྲུ་ཞིག་གཡུང་
དུང་དོན་ལྡན་སྐྱུ་མཚེད། གཅོང་བར་ཚོས་རྗེ་འཇམ་དབལ་བཟང་པོ། མང་རི་བསྐྱེད་འཛིན་རྒྱལ་མཚོན་བླ་སྐྱུལ། སྐབས་འཆང་
ཁོ་རྒྱལ་བཟ་ཤིས། སྐང་སྲོམ་སྐྱུ་མཚེད། དོ་ཁང་རིན་ཚེན་ལྷན་གྲུབ་ཁྲ་ཚོ། ཁ་སྐུས་ཁྲུང་གསུམ་བླ་སྐྱུལ་མང་པོ། ལྷ་
འབྲང་དོ་ཏེ་འཛིན་བའི་བླ་སྐྱུལ། དཔོན་སྲོབ་གར་སྲོམ་ཚོས་ཀྱི་དབང་པོ་ཁྲ་ཚོ། ས་དབང་བདག་པོ་སྐྱུ་མཚེད། སྤིང་རྒྱལ་དབང་
ཚོན་ཚོས་སྲོང་ཡབ་སྐུས། ས་སྲོང་ཚིང་དུ་རྣམ་རྒྱལ་དབང་འདུས་བཟ་ཤིས། རྒྱལ་སྐུས་བསྐྱེད་འཛིན་བསོད་ནམས། དབ་
ལུང་སྐྱེད་གསུམ་བླ་མ་མང་པོ་བཅས་ཡིན་འདུག

ཁོང་གི་སྲོབ་མའི་ཚོགས་ནི། བྱུ་བ་ཚེན་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚོ། དབལ་བསྐྱེད་མཚོག་སྐྱུལ་པུ་ཤིན་ལས། ཀུན་བཟང་(འདན་མ་
ཙེ་མང་གི་རྣམ་སྐྱུལ) དེས་དོན་སྲོང་ཡངས་སྤིང་པོ།¹⁹ བསྐྱེད་འཛིན་རྒྱལ་མཚོན་དབང་གི་རྒྱལ་པོ། སྤིང་དཔོན་ཚོ་དབང་བསྐྱེད་

18 རྣམ་ཐར་ཚེན་མོ་ ༧༧ ལས། རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཀམ་བ་ཐེག་མཚོག་དོ་ཏེ་དབལ་སྤངས་ཚོས་འཁོར་དགའ་ལྡན་སྤོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་གྲིང་
དུ་ཐབས་བཀོད་བྱབ་ཚོ། བྱུ་བ་མཚོག་གི་དབང་བྱུག་ཀོང་སྐྱུལ་རིན་པོ་ཚེས་མཚམས་སྐྱེར་ཚོག་པས་གནས་དུས་སྲོན་འཁོར་ལུང་སྐྱེད་ཚོགས་སྐབས་
འདིར་བྱན་བུ་འཕྲོར་དཔོས་བཀའ་ཐེབས་དུས་རིག་འཛིན་ཚེན་པོ་ལྷ་རིའི་ཆ་ལུགས་དང་། རྒྱ་དམར་ནག་གི་ལུང་བསྐྱེད་མཐའ་ཡས་བ་ཐོབ།
19 འདི་ནི་ཁོང་གི་སྲོབ་མ་དང་ཚོས་བདག་གཤམ་ཚེན་ཞིག་ཡིན་ཟིང་། སྲོབ་མ་འདིས་ཁོང་ལ་སྐྱུལ་བའི་ཆབ་སྤོག་ཅིག་རྣམ་ཐར་ཚེན་མོ་ 362 ལས་
གསལ། རྣམ་ཐར་ཚེན་མོ་ 366 ལས། དེ་ནས་རྗེ་ཙུའི་སྤིང་དུ་སྤེལ་བས་ཚོ་ཙུ་བའི་ཚོས་བདག་ཀུན་བཟང་དེས་དོན་སྲོང་ཡངས་སྤིང་པོ་དང་

ལྷུ་ལ་ བུད་བདུད་འདུལ་ བུད་དོན་རྩམ། །འགན་བཤུད་ཏུང་དང་རྒྱལ། དབལ་འབང་རྒྱལ་རྒྱལ་ཅན། ལྷུང་རྒྱལ་རིན་པོ་མེ། (འཇིགས་
མེད་པོན་དབྱིངས་ཆེ་མཚོ་ག་རང་གོ་པ་) རྒྱིང་རྒྱལ་པོ་དབང་ཚོང་ཚོས་རྒྱིང། བཞན་ཡང་བཀའ་འབྲེལ་རྒྱལ་པོ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཅམ་དང།
བྱང་རྩོམ་དང་ལེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཁྲིད་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ཡར་ལོན་ཏུང་བར་ (རང་རྣམ་དབྱེས་རྫོན་ལས་) བསམ།

ཟབ་གཏེར་གྱི་རྫོང་།

ཁོང་གི་བཀའ་གཏེར་ལ་ལྷི་ནང་གསང་བ་ཡང་གསང་གི་རྒྱལ་དུ་ཡོད་ཅིང། ཡང་གསང་གི་རྣམ་ཐར་ (དོ་རྗེ་རྒྱལ་བའི་སྐྱོང་བ་
༡༧༩) ལས།

དེ་རྣམས་ཅ་བའི་བོན་རྫོ་བཅུ་གསུམ་ལྟེ།
བཀའ་གཏེར་གཉིས་སུ་བསྟན་ཀྱང་དོན་དུ་གཅིག་།
དབང་ལུང་རྒྱད་པ་སྐེལ་སྤྱིར་སྟན་བརྒྱད་བཀའ་།
ཚིག་གི་སྒྲ་རྫོས་འདོན་སྤྱིར་གཏེར་བསྐྱེམས་གཉིས་།
མ་ཤུ་ཁོག་མཉམ་བྱིན་རྒྱབས་ཐོལ་ལེར་བཟ།
རིག་འཛིན་ཐུགས་སྤེལ་འགྱུར་ཁྲོད་ལ་དབང་།

ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར། བསྟན་འབྲུང་སྐལ་བཟང་མགྲིན་རྒྱན་དོས་ ༣༧༩ ལས་གསལ་བའི་གཏེར་བྱུང་བོན་རྫོར་དེ་དག་ཡང་
གསང་རྣམ་ཐར་ (དོ་རྗེ་རྒྱལ་བའི་སྐྱོང་བ་ ༡༧༧) ལས་ལུང་བསྟན་བའི་ཚིག་དང་མཐུན་པོ་བྱུང་འདུག ཁོང་གི་དུས་གཏེར་
དུ་སྟན་དངས་པའི་གཏེར་གྱི་དཀར་ཆག་སོག་དོས་ ༧༡ ཅམ་ཡོད་བ་དེ་རྣམ་ཐར་གྱི་མཇུག་ཏུ་བཞོད་འདུག²⁰ །དབྱེས་རྫོན་
༤༠ ལས། (ཁ་བྱང་གཏེར་གྱི་དཀར་ཆག་)

རྒྱལ་ལོ་བ་བདེ་ཚེས་རྒྱིང་བ་ཅལ།
སྐེལ་དང་སྤྱིན་ལས་རྟགས་ལྡན་བརྗེ་ཅན་འབྲུང་།
རྟེན་འབྲེལ་དང་སོ་གྲིམ་སོད་ཐེལ་བྲག་ཚལ།

མཇལ་བས་གཏེར་གསར་ཟབ་ཚོས་རྫོང་གྱི་དབང་ལུང་བུ་མ་བ་གང་བོས་རྒྱལ་དུ་སྐལ་གྲིང། རང་རྣམ་རྗེ་གསེར་ཚེན་ཟང་ཐལ་མའི་དབང་ལུང་དང།
ལེུ་བདུན་མ། བསམ་སྟུན། བྱང་རྒྱུད་རྒྱ་མའི་རྣམ་ཐར་སོགས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་དབང་ལུང་འགའ་ཅམ་ལུས་ཏེ་རྩོད་བྱལ་དམ་ཚིག་གི་སྐྱོང་བ་བསྐྱེལ།
20 དབྱེས་རྫོན་ ༡༧༩ ལས། ཁ་བྱང་གཏེར་གྱི་དཀར་ཆག་ཁ་བྱང་དང་བཅས་པ་རིག་འཛིན་གྱི་གཏེར་དབོན་གྱིས་སྐྱུངས་དུན་བས་བཞོད་བ་བསྐྱེལ་
སོ། ཁ་བྱང་གཏེར་གྱི་དཀར་ཆག་འདི་དང་ཡང་བྱང་གསལ་བའི་རྫོན་མེ། ཡང་གལ་སྤིང་གི་མེ་ལོང་གསུམ་སོ་གུན་དག་ཞེས་བ་སྤིང་རྟག་གི་སོ་
ཏོར་རྩ་བརྒྱད་པའི་ཚོས་བཟང་པོར་འགྲི་ལྟན་གྲང་ཐང་རྫོལ་མ་རང་བྱིན་གནས་ནས་དྲངས་བ་དགོས།

རིག་འཛིན་མཚོག་གི་རྒྱལ་བ་ཉགས་ཅན་གཅེས།
གཉིས་བ་འཆི་མེད་ཚེ་ཡང་ཤོང་བོར་བསྐྱབས།
གསུམ་བ་ལྟོ་རིང་དྲག་བོའི་མཐུ་སྤངས་གནད།
བཞི་བ་རྒྱལ་རིང་བདུད་རྩི་སྤྲོད་ལ་གཡ།
མཐའ་ཡི་དམག་དབུང་ལོ་སྐོར་བཅུ་གཉིས་བསྐྱོག།

ཅེས་དང་། ༡༧༢ ལས།

བྱུང་བར་བདུན་གྱི་དང་བོའི་ (སྐྱ་བ་ཤེལ་སྤང་) རོ་བོ་ནི།
སངས་རྒྱས་ཐུགས་སྐྱལ་རི་བོ་གཡེར་ཚེ་ཡང་།
གནས་མཚོག་འདི་དང་རོ་མི་གཉིས་བར་ངེས།
གཉིས་བ་ (གུམ་རོ་ཉི་) འབུམ་ཏ་གསུམ་བ་ (སྐྱ་རྒྱལ་) ཉེ་ཚེ་ལོ།
བཞི་ (འཛིན་རག་བྲག་) དང་ལྷ་བ་ (ཟེལ་ཁྲོམ་) མེ་ཏོག་སྤྱངས་མཛེས་དང་།
སྐྱོ་རྒྱ་ལ་སོགས་རིགས་གཅིག་རོ་མཚར་ཆེ།
དྲུག་ (འབྲི་གཉེར་རྫོང་) བ་བྱ་ཤོད་སྤྱངས་དང་བདུན་ (གྲུང་ཐང་) བ་ནི།
ཟངས་མཏོག་རི་བོ་མཚོག་དང་བསྐྱབས་ཚུལ་གཅིག།
མདོ་རྩ་མ་འོངས་ལས་ལྡན་སྐྱེས་བུ་གི།
ཁྲོད་ལ་དབང་བའི་བོན་སྐོར་སྐྱམ་རྩ་དྲུག།
དམ་ཚོས་ཚན་བ་བརྒྱ་དང་རྩ་བརྒྱད་དེ།
དེ་སྐོར་སྐྱོབ་དཔོན་བདག་གི་སྤིང་ནས་གདམས།

ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། ཟབ་གཉེར་གྱི་ཐོག་མ་དེ་དགུང་ལོ་ ༢༡ ཐོག་རྒྱ་མོ་སྤང་གི་ལོ་ཤར་བའི་ཚེ། ལྷང་བསྐྱེད་²¹ དང་
མཐུན་བར་བྲག་དཀར་ཡང་རྩེ་ལས། གཡུང་དྲུང་ཤེལ་སྤྱུག་ཅེས་པའི་ས་ཚན་གཉེར་སྐྱ་མང་བོ་ཞིག་²² བཏོན་ཡོད་པར་འདུག
།ཡང་ཤིང་སྐྱག་ལོར་ཁམས་གྱི་སྤྱང་ཐང་སྐྱོལ་མ་ནས་གཉེར་སོན་ཚེན་²³ ཐོན་འདུག ཁམས་སྡེ་དགེ་ལྷལ་ (འབྲི་གཉེར་

21 དབྱེས་རྟུན་ ༡༢ ལས། རིག་འཛིན་བྱང་རྒྱུ་རྩི་རིག་འཛིན་འདུས་པའི་གསང་ལུང་ལས། ལྷ་རོའི་ཡང་སྐྱལ་བྱང་རྒྱུ་རྩི་མཐའ་
།གཡགས་བའི་མིང་གིས་སྤོང་བྲོལ་བྲོ་བ་བྲེད། །ཅེས་དང་། རྒྱ་མོ་སྤང་ནས་རྟེན་འབྲེལ་འགོ་བཅུགས་ནས། །ས་མོ་སྤང་ནས་བསྐྱེད་བ་དར་ཤིང་རྒྱས།
ཞེས་གསལ།

22 ཟབ་མོ་ཚེ་ཡི་ཤོག་ལེར། ལ་མན་ཨུའི་སྐྱམ་བུ། འཆི་བསྐྱེད་ཚེ་ཡི་རིལ་གཏལ། ལྷ་རོའི་རིང་བསྐལ་སྡེ་ལ།

23 ཐུགས་གྱི་བྱར་བ། ལྷ་རོའི་སྐྱེ་ཚབ་པོར་མོ་ལ། དྲུགས་བ་ཟེལ་གཏོན་ཤོག་ལེར། བུམ་ཟེའི་སྐྱེ་བ་རིང་བསྐལ་སྡེ་གའི་སྤྱང་དང་། །ཁ་བྱང་གསལ་
བའི་རྒྱན་མ། ཡང་བྱང་འབྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་། ཡང་གབ་སྤིང་གི་རྒྱ་ཅན། ཟབ་མོའི་སྡེ་མིག་སྐོར་གསུམ།

གདོང་) དུ་མི་ ༡༤༠༠ འདུས་པའི་དབུས་སུ། མཚོ་རྒྱལ་གྱི་མདུན་ཁེབ། རས་སྡེང་། ཡུག་དོར། སྤེ་རོའི་གཏེར་དེའི་
 གྱི་དུ་སྡེབ། གུ་རུ་རིན་པོ་ཚེའི་དབུ་སྡེབ། རས་མཁའི་སྡེང་པའི་གཟུང་ཐག་དང་དོ་རྗེ་ཆ་གཅིག་ཡོངས་འདུས་ཚོས་གྱི་
 ཐོག་མེར། གཞན་ཡང་སྲུ་རུབ་བཙན་པའི་ཞལ་བུ་ཕྱ་མེན་ལས་བྱུབ་པ་སོགས་དམ་ཇུས་འགའ་ཤེ་བཙས་ཐོན། གྱི་མ་ཐོད་
 མེར་གའི་གཡུ་རལ་ཅེ་ནས་བཀའ་བརྒྱུད་གསང་བ་འདུས་པའི་རྟེན་དུ་མ་དང་། གཞན་ཡང་དེ་སྤྱོད་ནས་དུན་པའི་བྱུག་
 བྱིས་གྱི་གཏེར་ཁ་ལྡེབས་ཁ་ཤས་བཙས་ཐོན། དབུས་སུག་གཏེར་སྒོ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་སྟེང་པའི་གཏེར་ལ། ཀུན་བཟང་ནམ་
 མཁའི་རྒྱལ་པོ་དང་། སྤྱི་འཛིན་གསང་བའི་བོན་སྒོར། གཞན་ཡང་དམ་ཇུས་བརྒྱ་ཅེ་སོགས་སྐྱུ་གསུང་བྱུགས་རྟེན་
 བརྗོད་ལས་འདས་པ་ཐོན། དྲི་མེད་ཀུན་ལྡན་གནས་དང་ཉེ་ས་ནས། ཇོགས་ཚེན་དོ་རྗེ་སྒོ་མ་པའི་ཐོག་མེར་དང་། བྲག་གསུམ་
 གཡུ་མཚོའི་སྡོ་སྤྱོད་ནས་ཇུས་ཚོད་དེགས་པ་ཀུན་འདུལ་སྐྱུ་མ་བཙས་ཐོན། བུ་རྩུ་གཏེར་གྱི་ལྷ་ཁང་གི་སྤྱོད་ནས་ནས།
 ཟབ་ལོ་གསང་བའི་ཐོག་མེར། གུ་རུ་རིན་པོ་ཚེའི་ན་བཟའ། བྱུབ་པའི་རྒྱལ་མོའི་ཚོ་རིལ་བརྒྱ་ཅ། གམེར་ཚོ་ཟངས་བྲག་
 རིན་ཚེན་འབར་བ་ནས་ཐོག་མེར་ལྡེབས་གསུམ་དང་། ཁམས་སྤྱོད་སྐྱེ་བ་ཤེལ་སྲུང་གི་མདུན་ (གེར་མདོ་) ལྡོ་སྤྱོད་ས་
 བདེ་བའི་བྱུག་ནས་གམེར་འོད་ནོར་བུ་མཚོག་རྒྱལ། བྲམ་དོ་རྟེ་གངས་དཀར་གྱི་སྡོ་ཤར་མཁའ་འགྲོ་གམེར་ལུང་ནས་ཐོག་མེར་
 ཁ་ཡར་ཐོན། ཁམས་གྱི་བྱུ་མཚོག་རབ་གསལ་སྤྱོད་ས་ (དགུང་ལོ་ ༢༢ ཐོག་) སྐྱབ་བྱུག་འཁོར་མོ་སྲིད་བྲགས་ནས་གཡུ་
 ལྷ་སྡེང་པའི་གདུང་རུས་རྗེད། བར་ཁམས་སྐྱུ་རྒྱལ་སྤྱོད་ས་གུ་རུ་ཤར་རྒྱའི་སྐྱུ་བརྟན་དང་། ལྷ་སྐྱབ་ཡེ་ཤེས་སྡེང་པའི་ལྷ་སྐྱབ།
 ལྷུང་ལུལ་ཚོ་ལུང་དཔལ་འབར་གདོང་ནས་དགོངས་འདུས་ཐོག་མེར་སོགས་གཏེར་ཇུས་ལྷ་གསལ་བའི་ཁ་བྱུང་བཙས་ཐོན།
 ལྷུགས་རྗེ་དགོན་སྤུག་ (དགུང་ལོ་ ༩༠ ལྷ་སྟེལ་ལོར་) རས་དཀར་མོ་ཚོ་འཛིན་མའི་ཟབ་གཏེར་ཐོན། བམ་བྲག་རིན་ཚེན་
 འབར་བའི་གཐོག་བར་ནས་ (དགུང་ལོ་ ༩༢ ཤིང་གྲི་ལོར་) དུག་པོ་ལྷུང་གི་ཇུས་ཚོད་གཏེར་སྐྱུ་དང་བཙས་པ་རྗེ་
 མཁེན་བཙེའི་དབང་པོའི་ཞལ་ལུང་ལྟར་བརྟན་རྟེ་ཁོང་ལ་སྐུལ་བས་ཤིན་ཏུ་མཉེས། དེ་དག་ལ་སོགས་ཟབ་གཏེར་དངོས་གྱི་
 ལྷས་རྒྱ་ཅན་དུག་ཅུ་ཙམ་གྱི་སྒོ་སྟེས་ཤིང་། གཏེར་ཇུས་རིགས་གྱི་སྡེ་ཚན་མི་འདྲ་བ་བརྒྱ་སྟེང་ལྷུག་ཙམ་ཐོན་ཡོད་པར་འདུག
 གཏེར་དཔེའི་རིགས་འདི་རྣམས་ནི་ཐོག་མར་བདེ་ཡིག་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པས་རྗེས་སུ་ཐབ་སྐྱུར་དགོས་པ་མ་ཟད། འགའ་ཞིག་
 དང་པོར་ཐོག་བུ་སྡོང་པར་ཡོད་ཀྱང་རྗེས་སུ་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་བསྐྱུབས་ཚར་བ་ན་ད་གཟོད་ཡི་གེ་གསལ་བར་འཆར་བའང་བྱུང་
 ཡོད་པར²⁴ བཤད།

24 རྣམ་ཐར་ཚེན་མོ་ ༡༧༢ ལས། རྗེན་སྲུང་ཐང་ནས་རྗེད་པའི་ཟབ་དོན་ལྡེ་མིག་སྒོར་གསུམ་ཐོག་དེའི་བྱུ་ཤར་འདྲ་བ་སྡོང་བ་འདྲུང་ཡི་གེ་གཅིག་
 ཀྱང་མེད་པ་ཞིག་འདུག་པར། དེ་ཡང་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་བཏོད་པའི་ཐང་དུ་ཡི་གེ་འདུམ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཀྱང་དུ་བར་སྐྱར་ནས་བབ་སྡེ་ཐིམ་བར་
 འདུག་པ་མཚོང་། རྗེས་སུ་ཐོག་མེར་ཀྱང་སར་འབྲག་ནས་མེར་འོང་ངེར་བདེ་ཡིག་ཐམས་ཅད་བཀའ་ལམ་མེར་ཀུན་གྱིས་མཚོང་བར་བྱུང་ནས་ངེས་
 ཤེས་ཅུང་ཟད་སྐྱེས་མོང་། ཞེས་གསལ།

ཁོང་ཉིད་གཏེར་སྒྲུབ་སོགས་སྐབས་སུ་བབས་པའམ་དེ་མིན་འཆར་ཅན་གྱི་རིག་འཛིན་མཁའ་འགྲོའི་དབང་སྐྱར་དང་བྱིན་
རྒྱབས་ནོད་པའི་སྐབས་སོགས་སུ་རིག་འཛིན་མཁའ་འགྲོའི་ཚོགས་གྲུལ་དུ་ཡང་ཡང་ཐེབས་པའི་ཚུལ་རྣམ་ཐར་ཀུན་ནས་
མཐའ་ཡས་པ་གསལ་འདུག་པ་དེ་དག་གི་རྣམ་པ་མཚོན་ཅམ་ཞིག་ནི། ལྷ་དབང་གཙུག་ནོར་ ༡༧ ལས། དབྱས་སུ་
གྱུ་རུ་རིན་པོ་ཆེ་མཁའ་འགྲོ་གསུམ་གྱི་སྐྱེ་བརྟེན་ནས་ཡོད་པ། དེའི་མདུན་དུ་ཚོགས་གྱི་ཡོ་བྱད་མང་དུ་འཚོགས་པ། གཡས་
སྒྲིགས་ན་དམ་པ་རང་གོལ། རྟོ་རྟོ་སྒྲིང་པ། ལྷ་ཚོགས་གྲུལ་སོགས་མང་དུ་འདུག། གཡལ་ན་དམ་པ་རྒྱ་གར། ཁྲི་ཚང་འབྲུག་
ལྷ། གྱུ་རུ་རྟོན་ཅེ་སོགས་གྲུལ་ཐོབ་མང་དུ་ཡོད་པ། མདུན་དུ་རྒྱལ་སྲས་སྐྱ་དུར། རིག་འཛིན་དོ་རྟོ་ཅལ་ཟེར་བ་ཡོད་པས།
དེ་ཡི་གཞུང་ནས་གྲུལ་གཅིག་ལ། བརྒྱ་ལས་རབ། དབལ་མཚོག་སྒྲོལ་མ། བདེ་ཆེན་སྒྲོལ་མ། དབའ་མོ་སྒྲོན་གསལ།
གཞན་ཡང་གསུམ་བཞི་ཅམ་ལས་མིང་ཟེན་ན་ཡང་འདོགས་ཀྱང་རང་འདོད་སོང་བར་དྲོགས་པས་མ་སྒྲོས་སོ། ཞེས་གསལ་
བས་རགས་ཅམ་རྟོགས་ལྷས།

ཁོང་གི་ལྷ་བའི་སྐོར།

ཁམས་སྤོགས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་དུས་ཕྱིས་གྱི་བོན་གྱི་བླ་མ་པལ་མོ་ཆེ་རྫོགས་ཆེན་གྱི་དཔེ་ཆེ་ལྷ་གང་ཞིག་ལ་སྐོ་སྐོང་བྱེད་པའི་
གོམས་སྲོལ་ཆེ་བ་ཡོད་པ་བཞིན། གཏེར་སྒྲུབ་འདིས་ཀྱང་རྫོགས་ཆེན་ལ་གཙོ་བོར་ཉམས་ལེན་གནང་གི་ཡོད་པ་རགས་ཅམ་
ཞིག་ཁོང་གི་མགུར་མ་ལས་རྟོགས་ལྷས་བ་རེད། དེ་ཡང་རྣམ་ཐར་ཆེན་མོ་ (ཚངས་སྐྱེ་བྱུག་པ་དགུ་དྲིལ་) ༧༡༢ ལས།

- ལྷ་ཁྱུག་པ་དུག་པ་དྲིལ་བ་ལ།
- མམས་སྐྱེ་མེད་དུག་པའི་རྣལ་འབྱོར་དེ།
- ཅལ་ཤར་གྲོལ་སྐྱེད་བའི་སྐྱུལ་པ་ལ།
- བྱ་མཉམ་ཉིད་གཡུང་དུང་ལྟ་མོ་ལ།
- དེ་ལྷ་བ་ཟེར་བ་ཅི་འདྲ་གདལ།
- སྒྲོམ་བ་ཟེར་བ་ཅི་འདྲ་གདལ།
- སྐྱོད་པ་ཟེར་བ་ཅི་འདྲ་གདལ།
- འབྲས་བུ་ཟེར་བ་ཅི་འདྲ་གདལ།
- དམ་ཚིག་ཟེར་བ་ཅི་འདྲ་གདལ།
- ལྷ་བ་རྟོག་མེད་ལྷན་ནེ་བ།
- གོ་བའི་ལམ་དུ་མ་ལུས་པ།

ཆགས་ཚད་བྲལ་བའི་གསལ་ཤར་དུ།
 དེས་དོན་སྤེང་དུ་ཨེ་གདའ་ལོ།
 ལྷོ་མ་བ་འཁོར་འདས་དབྱེར་མེད་ངང་།
 ལྷོ་མ་མེད་སློང་དང་བྲལ་བ་ལ།
 ཤར་བ་སློལ་མ་འཁྱམ་པར།
 ཡེ་སློམ་ངང་དུ་ཨེ་གདའ་ལོ།
 ལྷོ་དེ་བ་རྣམ་བྲལ་ལྷང་རེ་བ།
 དབྱེར་མེད་རང་གྲོལ་ཐད་གཙོད་ལ།
 ཀུན་རྫོབ་དམིགས་འཛིན་མ་བསྐྱད་པ།
 རྣམ་དག་རང་ཤར་ཨེ་གདའ་ལོ།
 མཐར་ཐུག་སློང་དུ་ཐག་ཚོད་ཅིང་།
 ལྷ་སློམ་སློང་བ་མི་མངའ་བའི།
 རང་བཞིན་ལྷལ་ཆད་མ་ཡིན་པར།
 ལྷོང་ལ་གསལ་བ་ཨེ་གདའ་ལོ།
 དམ་ཚིག་གདགས་བྱར་ཟད་པ་ལ།
 ལྷུང་མཚམས་ཟེར་བ་རང་སར་འདས།
 ལྷ་བྱེད་ཐ་དད་མེད་པའི་སློང་།
 ཐོ་ཚོམ་སློང་བྲལ་ཨེ་གདའ་ལོ།

ཞེས་པས་ལྷ་སློམ་སློང་གསུམ་བཟུན་པ་མ་ཟད། ལྷ་བས་འདིར་ཁོང་གིས་ཚོམ་ཡིག་གི་རྒྱུར་སློབ་སློང་གང་ཡང་མ་གནང་
 བར་²⁵ གསུངས་ཀྱང་སློབ་སློར་གྱི་གནད་ལ་སློབ་མེད་ཀྱི་ལྷགས་ཚོམ་སློབ་གྱི་བྱུང་ཚེན་དག་གི་དོ་རྗེའི་གསུང་མགུར་དང་གཉིས་

²⁵ རྣམ་ཐར་ཚེན་མོ་ ༦༧ པས། མཁའ་ཚེན་གཡུང་དྲུང་གྲགས་པ། ལྷུབ་མཚོག་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚན། རིགས་མཚོག་ཚེད་བང་བཟུན་རྒྱལ། ལྷ་
 ལྷུལ་བསྐྱར་ནས་སྤུང་ལ་ཁྱུང་པོ་དྲུང་ཡིག་བཏང་བས་ཉིད་ཀྱི་གཏེར་དང་རྣམ་བཞུད་མིན་པ་བཅས་མཚོས་འདིའི་སློབ་ལ་བད་དག་བའི་ཆ་ཤས།
 དོ་ཤོད་ས་ཚིག་ཅི་འདྲ་བ་ལ་གཤེར་བཟོད་ཡོད་འདྲ་མེད་བཏང་ཚོ། འདི་དག་རང་ལོ་ཉེར་བརྒྱད་ཀྱི་དུས་ལྷ་རིག་པའི་རལ་དབང་ཐོབ་བའི་བྱིན་རླབས་
 ལ་བཞེན་ནས་སྐབས་དེར་འགགས། གལ་ཆེ་བ་རེར་ཐུག་ཚེ་དེ་ཚུན་ཆད་ནས་ཐོགས་མེད་ཤར་བ་ཞིག་མ་གཏོགས་དུས་རྒྱུན་པར་ཤར་རྒྱུ་མི་འདུག
 །གསལ་ཆའི་རིག་པའི་རང་མདངས་ལ་ཤར་དུས་སེམས་དང་རྣ་བར་ལྷང་ལྷང་བར་ཆད་དཔེན་པར་བྱེད་ནས་འབྲི་ཚོ་ཐོས་བཞིན་སེམས་ལས་ཀྱང་ལམ་
 ལམ་དུ་ཤར་འདུག་པས་འབྲི་བ་ཡིན། གཞན་པོན་གཡུང་དྲུང་སློང་ཚིག་ །གཤེན་རབ་མཁའ་ཚིག་ །མཁའ་པའི་དག་ཚིག་ །སོགས་གང་ཤར་དུ་སློབ་
 ཚོག་འདུག་པའང་སྲིད། ལྷས་བས་དོ་མཚར་ཆེ་གསུངས་དག་སྤང་མཛད་དོ། ཞེས་གསལ།

སུ་མ་མཚེས་པའི་མགར་གྱི་རིགས་ཤིན་ཏུ་མང་བར་རྣམ་ཐར་ཁག་རྣམས་སུ་གསལ་ལོ།།

ཁོ་བོས་ད་མན་མཐོང་བའི་ཁོང་གི་རྣམ་ཐར་བཞི་ཙམ་འདུག་པ་འདི་རྣམས་གཏེར་ཆེན་ཁོང་ཉིད་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་རང་རྣམ་གསལ་ཡིན། དེ་ལྟར་རྣམ་ཐར་ཚོམ་པའི་རྒྱ་མཚན་གསུང་སྐབས་དོར་སྤང་ ༢ ལས། ལུང་ལས།

བྱ་ཁྲོད་སློབས་པ་མ་རྒྱུད་དང་།
རྣམ་ཐར་ཡིད་ཆེས་ངེས་ཤེས་དོན།།
ནམ་ཞིག་དུས་ཀྱི་མ་འོངས་དུས།།
དུ་སྐྱེན་ནང་གི་མེ་སྐྱབ་བཞིན།
ཁུས་པ་མི་འགྱུར་འགྲོ་ཀུན་སྐྱབས།།

ཞེས་ལུང་བསྐྱར་བ་དང་། དེའི་ ༧ ལས། ཁྲུང་བར་ཚོགས་པ་ཆེན་པོའི་ལྷ་རིས་སྐྱེ་མ་ཚོགས་པ་ཆེན་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་བསྐྱེད་པ་བྱུང་མཁྲོད་དང་། ཀོང་ལུལ་རྣམ་ཅུ་ཀའི་བྱུ་བ་ཆེན་ངེས་དོན་སྐོང་ཡངས་སྡིང་པོ། ཡང་སྐྱེལ་བརྒྱ་བཀྲ་ཤིས་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན། གཙང་གསང་ངག་དབང་འཇམ་དཔལ་བཟང་པོ་སོགས་ཀྱིས། སྐྱེལ་བའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་དུས་ད་ལྟའི་སྐབས་སུ་ཨོ་རྒྱན་དོས་སྤོན་ཁྲོད་ཀྱི་ཟབ་གཏེར་རྒྱལ་ཚོས་སུ་རྣམ་ཐར་མེ་མེད་ཐབས་མེད་པའི་བཀའ་ཟབ་མོ་ཡང་ཡང་ཐེབས་པ་ལ་གཞིར་བྱས་ཤིང་། རང་གི་བུ་སློབ་འགའ་ཡིས་བསྐྱེད་པའི་སྤྱིར་དང་། ལུང་དང་བཀའ་བརྒྱུད་ལུས་པ་མི་བཏང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་ཙམ་དུ་ངེས་དོན་ཁོ་ནར་འགྲི་བར་བྱེད་པ་ཡིན། ཞེས་བཀོད།

དགྲེས་སློན་ ༡ ལས། རྒྱལ་ཁབས་རིག་འཛིན་ཀུན་གྲོལ་གསང་བ་རྩལ་གྱི་རྒྱུང་མ་ལས་སྐྱེས་ནས་སློ་གསུམ་སྐྱེ་མའི་རོལ་ཅེད་རྒྱུ་ཡི་རྣམ་ཐར་དང་། ལྷ་དང་སྐྱེ་མའི་བྱིན་རྒྱལ་ལ་བརྟེན་ཏེ་ཉལས་མགུར་ལྷག་པར་ཤར་བ་བར་མའི་སློབ་གར་བསྐྱར་བ་ནང་གི་རྣམ་ཐར་དང་། ཉལས་ཀྱི་ལྷ་བ་ལ་བརྟེན་པའི་སྤྲང་བ་དང་མི་ལམ་ཚད་དུ་བཟུང་བ་ཤར་རྒྱུལ་རང་ཤར་རང་གྲོལ་གསང་བའི་རྣམ་ཐར་དང་། རིག་འཛིན་མཁའ་འགོ་རྣམས་ཀྱིས་མཁའ་སློབ་ཚོགས་གྲལ་དུ་སྐྱེན་དུངས་ནས་གསང་སློབ་ཚོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་ཞིང་ཞལ་གདམས་མངོན་དུ་སྐོབ་པ་ཡང་གསང་གི་རྣམ་ཐར་དང་བཞི་ཡོད་པ་ལ་གཟིགས་པས་ངེས་པ་འདྲོངས་བས་འཐུས་མེད་ཀྱང་། ཞེས་ཁོང་གིས་རྣམ་ཐར་དགྲེས་པའི་དགའ་སློན་ཙམ་སྐབས་སུ་གསུངས་པ་ལ་བལྟས་ན་ཁོང་གི་རྣམ་ཐར་མི་འདྲ་བ་གངས་ལྗེ་ཙམ་ཡོད་པར་འདུག །སྐར་གྱིས་མཇལ་བ་རྣམས་ནི་གསལ་དུ་བཟོད་པར་བྱ་སྟེ།

བསྐྱར་གཉིས་བདེ་ཆེན་གྲིང་པའི་ཡང་གསང་རྣམ་ཐར་ཚོས་འབྲུང་དོ་རྗེ་སྐྱབ་པའི་སྤང་བ་བཞུགས་སོ། (ཆབ་མདོའི་པར་མ་དཔེ་གཞུགས་ཤོག་ངོས་ ༢༧) རིག་འཛིན་ཀུན་གྲོལ་གསང་བ་རྩལ་གྱི་རྣམ་ཐར་བསྐྱེད་དོན་སྐྱེལ་ལྷན་དགྲེས་པའི་དགའ་སློན་བཞུགས། (གོང་བཞིན་ཤོག་ངོས་ ༡༡༧ འདུག) །གཡུང་དྲུང་བདུད་འདུལ་སོགས་མེད་རྩལ་གྱི་ཡང་གསང་རྣམ་ཐར་སྐྱེད་དབང་གཙུག་གི་ནོར་བུ་ཡང་གསང་ཅི་རྒྱའི་རྒྱ་ཅན་བཞུགས། (གོང་བཞིན་ཤོག་ངོས་ ༡༢༢ འདུག) །རིག་འཛིན་ཀུན་གྲོལ་གསང་བ་རྩལ་གྱི་སྤྱི་ནང་གསང་བ་སྐྱེན་མོང་དྲིལ་བའི་གཏེར་གྲུང་ལོ་རྒྱུས་རྣམ་ཐར་ཆེན་མོ་ངོ་མཚར་བཤམ་དུ་དགའ་ཚལ་

ཐབས་ཤེས་ཉི་ལྔའི་རྒྱན་ཅན་བཞགས་སོ། (ཁོང་བཞིན་ཐོག་ངོས་ ༡༩༧ འདུག) །ཞེས་བྱ་བ་རྣམས་སོ།།

བདེ་སྤྱོད་གི་སྤྱེས་རབས་ནང་ཚན་རིག་འཛིན་ཚོད་ལྡེམ་ཅན།

བདེ་སྤྱོད་གི་སྤྱེས་རབས་སྟོན་མ་རིག་འཛིན་ཚོད་ལྡེམ་ཅན་ནས་དཔོན་གསལ་བྱུང་ཚོད་ཅུལ་ནི། སྤྱི་ལོ་ ༡༢༢༧ རབ་བྱུང་
དུག་པའི་མེ་སྐང་ལོར་ (ཚོ་འབྲུལ་རྒྱ་བའི་ཚེས་ ༡༠ ལ་) འབྲུངས། དབྱུང་བྱུངས་སུ་མ་ཅུར་ཐེབས་བ་ (༡༢༩༩)
ལོར་རི་བོ་བཀྲ་བཟང་གི་ཅེ་མོ་ནས་གཏེར་གྱི་ལྡེ་མིག་སྤྱན་དྲངས་ཏེ་²⁶ ལོ་དེར་ཟང་ཟང་ལྷ་བྲག་གི་ཕྱག་ནས་མཛོད་ལྡེམ་ཟབ་
གཏེར་སྤྱན་དྲངས་ཚུལ་ཡང་། བདུད་འཛོམས་ཚོས་འབྱུང་ ༩༧༢ ལས། ལོ་དེའི་ལུག་རྒྱའི་ཚོས་བཞིའི་སྤོད་ལ་བྲག་
རི་དུག་སྤྱུལ་སྤྱངས་འདྲའི་སྐོང་བ་ཟང་ཟང་ལྷ་བྲག་གི་ཕྱག་པ་ནས། གཏེར་སྤྱོམ་སྤོན་པོ་བྱུ་བཞི་ནང་ཚོད་སོ་སོར་ཡོད་པ་ནས་
མཛོད་ལྷ་འདུས་པའི་ཟབ་གཏེར་ཚེན་པོ་སྤྱན་དྲངས། ཞེས་གསལ།

༡༢༢༩ རྒྱ་གྲུང་ལོར་ཐེབས་བཞེད་ཀྱིས་སྤྱག་ལོར་འབྲས་སྤོངས་སུ་ཐེབས་བྱུབ་ལྟེ་གནས་སྤོ་སྤྱེས་བ་དང་། འབྲས་
སྤོངས་སུ་མཛད་བ་བསྐྱངས་ཚུལ་སོགས་ནི་ཡོངས་བྲགས་རྣམ་ཐར་རྣམས་²⁷ རས་གསལ། དབྱུང་ལོ་བཅུ་གཉིས་པའི་
དུས་སུ་དབྱུང་གཏུག་དུ་ཚོད་སྤོ་གསུམ་དང་། ཉེར་བཞི་པའི་དུས་སུ་ཚོད་སྤོ་ལྷ་སྤྱེས་པས་རིག་འཛིན་ཚོད་ལྡེམ་ཅན་ཞེས་ཡོངས་
སྤྱོད་གསལ། བོན་ཕྱོགས་སུ་ཁོང་གི་གསང་མཚན་དུ་དཔོན་གསལ་བྱུང་ཚོད་ཅུལ་ཞེས་བྲགས་ཆེ་ཞིང་། དོལ་བོ་བ་རྒྱལ་མཚན་
ཚུལ་བྱིམས་ (ཁོང་གི་དངོས་སྟོན་ཡིན་པར་བཤད་) ཀྱིས་བྲིས་པའི་རྣམ་ཐར་ (སྤྱོད་མའི་རྣམ་ཐར་རིན་ཆེན་སྤྱོད་བ་)
ཞིག་ཀྱང་མཆིས། རྣམ་ཐར་དེའི་ནང་ཁོང་གི་སྤྱོད་སྤོད་སྤྱོད་གཉིས་ཀའི་རྣམ་ཐར་མེད་པ་མ་ཟད། ཁོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཕྱོགས་
ཐམས་ཅད་ནས་གསལ་ཁ་ཅན་ཞིག་མི་འདུག །རྣམ་ཐར་དེ་ས་བཅད་བཞི་ཡི་སྤོད་ནས་བཤད་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་དང་པོ་
ཇི་ལྟར་ཡིན་ཚུལ། ལས་འབྲས་ཀྱི་སྤྱང་བ་ཤར་ཚུལ། སྤྱན་བརྒྱུད་དབང་གི་ཐོབ་ཚུལ། དབང་ཉགས་དངོས་བྱུབ་ཐོབ་ལུགས་
བཅས་ཡིན་པ་རེད། ཁོང་སྤྱོད་འབྲུངས་པའི་ལུང་པ་ནི་ལ་སྤོད་བྱུང་གི་སྤྱི་སྤྱོད་དེས་བྱུངས་བྱ་བ་ཡིན་པར་བཤད་ཅིང་།
ཡལ་དབྱིལ་བོན་དོར་མེད་བྱ་བ་བོན་དང་གཏུག་ལག་ལ་མཁས་པ་ཞིག་དང་²⁸ དུམ་གྱུ་རུབ་མོ་རྒྱ་གར་གསལ་ཞེས་བྱ་བར་

26 བདུད་འཛོམས་ཚོས་འབྱུང་ ༩༧༢ ལས། མེ་རྒྱལ་རྒྱའི་ཡར་དེའི་ཚོས་བརྒྱུད་ལ་རི་བོ་བཀྲ་བཟང་གི་ཅེ་མོ་ནས་འཛོད་བྲག་དཀར་པོའི་རྩིང་
གསུམ་ལ་གཏེར་ཚེན་གསུམ་དང་གཏེར་སྤྱན་བརྒྱ་ཅའི་ལྡེལ་མིག་ཡོད་པ་སྤྱན་དྲངས་ནས་གཏེར་ཚབ་ལྷས། ཞེས་གསལ།

27 བདུད་འཛོམས་ཚོས་འབྱུང་ ༩༧༩ ལས། སྤྱོད་སྤོད་ལ་འབྲས་མོ་གཤོངས་སུ་ཐེབས་ནས་གནས་སྤོ་སྤྱེས། གྱུང་ཐང་རྒྱལ་པོ་མཚོག་སྤྱུང་
སྤྱེས་ཀྱང་སྤྱོད་མར་བཀུར་བས་ཁོང་གི་བདེ་སྤྱོད་ལ་མན་པར་འབྱུང་།

28 བདུད་འཛོམས་ཚོས་འབྱུང་ ༩༧༡ ལས། ཉོར་གར་མེར་རྒྱལ་པོའི་རིགས་ལས་སུར་པའི་བྱུབ་ཐོབ་པར་མ་ཆད་པར་ཕྱོན་བ་སྤོད་དཔོན་བདུད་
འདུལ་གྱི་སྤྱེས།

ལྷལ་རྒྱལ་དུལ་འགའ་ཞིག་གྲུང་བའི་ཆེ་བ་དེ་ཡིན་ལ། ཡལ་གྱིས་བཏགས་པའི་མཚན་དོ་རྗེ་དཔལ་ཞེས་ཟེར། ལྷ་རྒྱུང་
 ཏུའི་དུས་ནས་དང་པ་དང་ཉེར་ལེན་ཡོད་པས་བོན་དང་སྤྲོན་དང་གཙུག་ལག་སོགས་མཁས་པར་སྤྲངས། ལྷ་ཚེའི་སྣོད་དུ་ཚོས་
 གྱི་འཕྲིན་ལས། བསྟན་སྲུང་འཛོལ་གཤམ་རྗེ་ལ་སོགས་ལ་མཁས་པར་བྱུང། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙུམ་གསུམ་ཙམ་ན་བསྟན་
 གཞི་དྲག་སོ་ཞིག་གྲུང། ཞག་སྲུམ་རྩ་ལོན་ནས་རྩུང་བདེ་ཟས་སྣོད། དགོང་གཅིག་ན་ནང་ལོག་པ་ཡིན་ནམ་སྤམ་པའི་ཤེས་པ་
 ཟི་ཟི་བྱེད་པ་ཞིག་གྲུང།²⁹ བདུད་འཛོམས་ཚེས་འབྱུང་ ༧༧ ལས། མེ་རྟ་སྤྱལ་སྤྱིའི་ཡར་འོའི་ཚེས་ ༤ ལ་རི་བོ་བཀྲ་
 བཟང་གི་རྩ་མོ་ནས་འཛོང་བྲག་དཀར་པོའི་དོ་རྩིང་གསུམ་ལ་གཏེར་ཆེན་གསུམ་དང་གཏེར་སྤམ་བརྒྱ་རྩའི་སྤེལ་མིག་ཡོད་པ་སྤྲོན་
 དྲངས་ནས་གཏེར་ཆེན་སྤམ་ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། རྣམ་ཐར་འདིར་ཡང་། རོས་ ༡༢ ལས། ལྷལ་གྱི་ལོ་ལ་གཏེར་
 བདག་གིས་ཡུང་བསྟན། དེའི་ལོ་ལ་འདོན་བྱས་པས་གཉེན་ཚམ་རྣམས་གྱིས་བར་ཚོད་འོང་ཟེར་ནས་འདོན་དུ་མ་སྟེར། ལྷི་
 ལོ་རྟ་ཡི་ལོ་ལ་གཡུང་དུང་བཀྲ་གིས་བྱ་བ་དང་། མེ་ཉག་རྩོ་སྤམ་བྱ་བ་གཉིས་རོགས་སུ་བཙལ། རོགས་གཉིས་དང་ཆད་བྱས་
 ཉེ་གཏེར་ཁ་དེ་ནས་ནོར་བུང་ན་ཁོང་གཉིས་ཆེ་བར་ཁྲེར་བར་བྱས། བདམ་དགྲ་བྱུང་ན་ཁོང་གཉིས་ལ་ཕན་ཐོགས་པ་སྤྲོ་
 རེ་སྟེར་བར་བྱས། ཁྲིམ་དུ་ལྷག་ནས་ཅིག་བཙུགས་ཅིང་སྤམ་ཉེ་རོགས་སོ་གཉིས་དང་གཏེར་ཡོད་སར་སྤྲིན། སྟོན་ལ་ཡུང་བསྟན་
 རི་བཞིན་གཞན་དུ་མ་བྱུང། ས་ལ་བསྟན་ནས་ངལ་སོས་ཞེ་ན། སྤྱིད་རྒྱལ་གྱིས་ཡུང་བསྟན་པའི་ས་རྟགས་མིག་སྤར་ལམ་
 བྱུང། བསྟན་པས་མ་ནོར་བར་འདུག་ནས་བྲག་གི་སྤམ་ཆ་ཡར་བཞག །སྤམ་ཉིས་མར་བཞག་པ་ཙམ་ན་འདུག །རོགས་
 སོ་གཉིས་གྱིས་འཕེན་ནས་སྤྲུང་ཐག་ལ་སྤྲིན། སྟོད་པའི་སྤྲེགས་ཤིག་འདུག་པར་བསྟན་ནས་བསྟན་པས། གཏེར་ཡོད་ས་
 དེ་བྲག་མ་དང་འདྲ་བའི་གྲུ་བཞི་ཞིག་ལ་ཤེལ་གྱི་གཡུང་དུང་རིས་ལམ་མེ་འདུག །དེ་ལ་ཟོང་བརྒྱབ་ནས་བཀའ་པས་འཚམས་
 ཐོག་བྱུང། དེའི་ནང་ཤིང་གྲུ་བཞི་ཞིག་འདུག །དེ་བསལ་བའི་ནང་ན་ཤོག་གྲུ་གྲུ་བཞི་ཞིག་གི་ནང་སྤམ་ཡིག་ (སྤར་ཡིག་)
 དམར་པོ་བྲིས་འདུག །སྤར་ཡིག་ནི་སྤོག་མ་ཤེས། བོད་ཡིག་འདྲ་གསེབ་ན་འདུག་པ། ཐར་སྤོགས་གྱི་བྲམ་པ་ན་དྲི་མེད་ཤེལ་
 གྱི་སྤྱིང་པོའི་སྤོར། བྱང་སྤོགས་ན་དྲག་སོ་སྤོགས་འཕྲིན་གྱི་སྤོར། རུབ་སྤོགས་ན་རྩོགས་པ་ཆེན་པོ་སྤྱིང་གི་སྤོར། ལྷོ་སྤོགས་
 ན་གཡུང་དུང་འབྲིལ་བའི་སྤོར་ཡོད་བྱ་བ་འདུག །དེ་ཡང་བསལ་བ་ན་ཟ་འོག་ཅིག་འདུག་པོ། །དེ་ནས་དར་ནག་ཅིག་གིས་

29 སྤོགས་དེར་ཁོང་ལ་དམུལ་བ་ལ་སོགས་ངན་འགྲིའི་སྤྲང་བ་དུ་མ་ཞིག་ཐར་ཉེ། དམུལ་ཁམས་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་དང་། དམུལ་ཟངས་སུ་སེམས་
 ཅན་འཚོད་པ་དང་། ཁོང་ཡང་ལས་མཁན་གྱིས་ཟངས་སྤྲུང་དུ་འཕུལ་བར་སྤྲང་བས་ཁོང་གིས་རང་གི་སྤོབ་དཔོན་དང་། དཤེས་དོན། དཔལ་གཅིག
 །གཤིན་རྗེ་བཅས་བསྟོམས་པས་ཕན་པར་བྱུང། སྟོན་ག་རིའི་སྤོབ་དཔོན་འཁྲུལ་མེད་གྱིས་ཁྲིད་བསྟུངས་དུས། དམུལ་བའི་ཡུལ་ཀྱང་བོན་གྱི་དབྱིངས།
 ཞེས་གསུངས་པ་དེ་དྲན་ནས་བསྟོམས་པས་ཤིན་དུ་ཕན་པར་བྱུང། ཤལ་མ་རིའི་སྤྲང་པོ་ན་སྤྲུག་བསལ་བའི་ཚོ་སྤྲུག་ལ་མེ་འབར་བསྟོམས་པས་ཕན་
 པ་བྱུང་བ་དང་། མེ་འབར་སུ་སྤར་པའི་ལྷ་འདུག་གསས་ཆེམ་པ་བསྟོམས་པས་ཕན་པ་དང་། བོན་ལ་དད་གསུམ་ཆེན་པོ་བྱུང་བར་བཤད། ཁོང་
 ལ་ཡི་དུགས་གྱི་སྤྲང་བ་ཐར་བའི་ཚོ་ཆབ་གཏོར་གྱིས་ཕན་པ་བྱུང་བ་སོགས་དང་། བར་དོའི་སྤྲང་བ་ཐར་བ་ལྷ་བྱའི་ངང་ནས་དབུས་གཙང་གི་ས་སྤོགས་
 མང་པོ་དང་། ལྷ་གས། ལོ་རྒྱན། ཉེ་ཟིག །ཞང་ཞུང་སོགས་ལ་བཤོད་པའི་སྤྲང་བ་ཐར་བ་བཅས་ཁོང་ལ་སྤུ་མའི་ལས་གྱི་རྣམ་བར་སྤྲིན་པ་ཞིག་
 ཉམས་སུ་སྤོང་བ་མ་ཟད། གང་ཟག་གཞན་གྱི་རྣམ་སྤྲིན་སྤོང་ཚུལ་དུ་མ་ཞིག་གཟིགས་ཚུལ་བཤོད་འདུག།

དཀྱིལ་འཁོར་བཀའ་ནས་འདུག། །དེ་སྐབས་མ་ཞིག་གིས་བསམ་ཅན། རྩ་ཡི་བྱམ་ལ་ཁ་ཆེ་བ་མདོག་ཉི་ཅས་སྤང་སྡོན་དུ་
སྦྱར་བ། ལྷུང་དགུ་དགུ་ཤོང་བ་ཅམ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་དེ་བཅུག་བཅད།(གདའ་) །ཁ་ཟངས་མས་སྤར་ནས་དེ་ལ་གཡུང་དུང་འཁོར་ལོ་
པར་རིན་པོ་ཆེའི་རྟོག་བྱ་བྱིས་འདུག། །དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་མཐའ་མ་སྐྱུལ་ནག་པོ་ཞིག་གིས་བསྐྱར་ཉེ་བྱང་རྩལ་ནས་སྒྲིལ་སྒྲིལ་
ཉེ་དབུས་གྱི་བྱམ་པའི་ཁ་ལ་མགོ་ཚིག་ག་བྱས་ནས། མིག་རིག་རིག་སྐྱམ་པ་དང་དེང་ཡོད་པ་འདྲ་བ་འདུག། །ཤིར་བྱང་ནས་
རོགས་གཉིས་ལ་སྐྱུལ་ནག་པོ་ཞིག་ལ་འདུག། །ང་ལ་ཐག་པ་ཐོངས་འཛིགས་ཤིན་འདུག་བྱས་པས། རོགས་གཉིས་ན་རེ།
མི་རུང་བ་ཡོད་ན་ཡང་ད་བྱང་ཟིན་གྱིས་ད་ཅི་འདུག་པ་ཁྲིར་ལ་ཤོག་ཟེར་ཐག་པ་མ་གཏང་། དེར་བྱམ་པའི་ཁ་སྤེ་ནས་ཤོག་རྒྱུལ་
མང་པོ་འདུག་པ་བྱོན་ནས་བྱུ་དུ་འབྲུ་སྐྱར་གྱིས་བཀའ་ནས་སྐོ་སྤར་བཞིན་བསྐྱིགས་ནས་བཞག་གོ། ཞེས་གསལ། དེ་
ལྟར་སྤོང་པའི་དོས་བྱུ་དེ་མེ་སྐྱུལ་ལ་ལྷུང་བསྐྱར། ལ་སོ་ཉེའི་སྡོན་རྒྱ་ར་པའི་ཚོས་བཅོ་ལྷ་ལ་གཏེར་སྐོ་སྤེ། ལོ་འགའ་གསང་
བསམ་པས་རོགས་གཉིས་གྱིས་གསང་མ་བྱུབ་པར་བག་རེ་བ་སྐྱུལ། མི་འགའ་རེ་གཏེར་མ་ཐོན་དེས་དེང་ལ་མཐོན་པ་བཅུག་
པ་ཡིན་ཟེར་ནས་ཉོག་དང་ན་གྱི་སྐོས་བྱུང། དེར་ལོ་གཅིག་གསང་ནས་ཚོས་པའི་སྐོབ་དཔོན་ཚོས་སྐྱུ་བ་རི་ནག་མོ་བ།
ལྷག་པ་ཀོ་མཚོག། །སྡོན་པ་ཀོན་མན་དང་དེ་གསུམ་གྱིས་མགོ་གངས་པ་མང་པོ་སོགས་ནས་ཚོགས་འཁོར་ཅིག་ཀྱང་བཏང་།
པོན་ཡིན་ནམ་ཚོས་ཡིན་ནམ་ཟེར་ཉེ་ཤོག་རྒྱུལ་གསུམ་ཞལ་སྤེ་བས། དེ་གསུམ་ན་དམར་པོའི་ཐེམ་དང་། ཚད་མེད་འོད་ལྷན་
གྱི་བྱ་བདམས་དང་། ལྷར་པའི་སྤོང་འཛུང་དང་གསུམ་བྱོན་མོ། །དེ་ནས་གོ་ལོ་རིམས་གྱིས་ཞལ་ཆེའོ། །དེ་ལྟར་གཏེར་སྐོ་
དའི་སྤེལ་བའི་ས་ནི། ཉི་ཟླ་ལྟར་དུ་བྲགས་པའི་སྤྱི་ལྷུང་མཚོག། །འཛུང་གྲིང་པོན་གྱི་བསྐྱར་པའི་བདག་པོ། །ཞལ་ཆབ་བདུད་
ཅི་རྒྱ་མཚོ་རྒྱས་པ་ལ། །དད་གུས་ལྷན་པའི་དམུ་ཡང་བདུད་ཅི་ལ་རོལ་ཅིང་། །ཤོར་བྱ་ལྷ་བྱ་ཀུན་གྱིས་བཀའ་བའི་སྤྲ་མ་གཤེན་
པ་ལ། །ཚོགས་ཆེན་བྱང་པར་སྤྲ་ན་མེད་པའི་ཅེ་མོ་དང་། །ལྷ་བ་གཡུང་དུང་སྐོང་ཡངས་ལ་སོགས་པ་ཞལ་སྤེ་ནས་བྱོན་མོ།
།ཤོག་ཟེར་ཡང་ཟབ་ཚད་སྐྱུལ་མང་དུ་ཡང་བཞེངས་སོ། །ཤར་སྐོགས་གྱི་ལྷུང་ཟིན་དུ་བཅའོ། །རྫོང་གྱི་ཡང་ལ་དུང་སྐོང་། ལྷོ་
སྤོང་གྱི་སྐོབ་དཔོན་མགོན་མེ། ལྷག་ལུང་གི་སྐོམ་པ་ལྷ་རྩེ། གཉག་གསེབ་གྱི་སྡོན་པ་ཀུན་དགའ་མན་དང་བཞི་ནི་བྱ་ཆེན་
བཞི་རུ་བཅའོ། །གཞན་ཡང་པོན་དང་ཚོས་ལྷ་བའི་སྐོབ་བྱ་མང་བར་བཅའོ། སྤྱིར་སྐོགས་བཞི་ནས་པོན་ལན་བཞི་ཡོད་པར་བཤད་
འདུག་པ་ལ། ལྷུང་སྐོགས་གྱི་སྐོབ་མ་ལུང་ཟིན་མི། ལ་སྤོང་དོལ་པོའི་ཤུད་དེ་དུང་སྐོང་རྒྱལ་མཚན་རྩལ་བཞི་མས་ལ་རྫོགས་པ་
ཆེན་པོ་མེ་ལོང་སྤོན་མ་བཅོད་ཅིག་ལུང་ཟིན་པོར་བཅའོ། །འབྲེལ་བ་ཟབ་ཤོས་སྐབས་པ་གཉིས་དང་དུང་སྐོང་གཉིས།
མདོག་གི་ལུང་མོ་ཆེའི་སྐྱུལ་སྐྱུ་ལྷ་གཉན་གྱི་དཔོན་པོ་སྐོབ་དཔོན་དབང་བྱུབ་བཤི་བ་དེ་འབྲེལ་བ་ཟབ་ཤོས་བཞིའི་ཡལ་སྐབས་
པར་བཅའོ། །གཞན་ཡང་གཤེན་བཞི་བ་ཤས་ཆེ་བའི་དུང་སྐོང་སྐབས་པ་མང་དུ་ཡོད་པར་བཤད་དོ།།

དེ་ལྟར་བསྐྱར་པའི་གཏེར་སྐོ་ཆེ་ནས་རྫོགས་ཆེན་སྤོང་གི་སྐོར་རམ་དེ་ལ་སོགས་ཉེ་སྐོར་གྱི་སྐོར་རམ་གདམ་པ་མང་བར་
བྱོན་ནས་སྐོམ་སྐྱུབ་པ་རྣམས་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བ་ཡིན་མོ། །ལྷ་བ་གཡུང་དུང་སྐོང་ཡངས་དང་། དྲི་མེད་ཤེལ་སྐོང་ལ་སོགས་
པའི་གཞུང་ཆེན་པོ་བྱོན་པས་བཤད་སྤྱད་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེན་པོ་ལགས། ཆོ་དབང་རིག་འཛིན་གྱིས་དབང་བསྐྱར་བྱིན་གྱིས་

བརྒྱབས་ཤིང་ལུང་སོག་ །ཡིད་དམ་གྱི་ལྷ་ངོ་བསྟན། གསང་མཚན་བཏགས་ནས་འབྲུང་བར་དགོན་པའི་ལྷ་དུམ་འབར་བའི་མེ་
ཉོག་ལྷ་བུའི་སྐུལ་སྐུ་དབྱེལ་སྟོན་གྱི་རྗེས་འབྲེང་རྣམས་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བ་ལགས། ཡང་མེས་ཀྱང་དུ་བཟང་པོ་མན་ཚེད་ནས་
དཔོན་གསལ་ཁྲུང་ཚོད་རྩལ་ཡན་ཚེད་རྒྱུད་པ་ལྷ་ཉིག་གི་སྤྲོད་བ་ལྷ་ར་དཔོན་གསལ་སླ་མའི་རྒྱུད་པ་མ་ཆད་པས་ཀྱང་བཀའ་དྲིན་ཆེ་
བ་ལགས། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ལྷི་མང་གསང་གསུམ་གྱི་སྐུབ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་། སློབ་དཔོན་བརྒྱ་འབྲུང་གནས་གྱི་ལྷི་མང་
གསང་བའི་སྐུབ་བ་དང་། གདམས་པའི་སྤྲེ་དང་། བད་འབྲུང་གི་ཞལ་གདམས་གྱི་སྤྲེ་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་བྱོན་ནས་ཚོས་པ་
རྣམས་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བ་ལགས། དྲང་སྤོང་གཟུང་བཅོས་དང་རིམས་ནད་འཛོམས་པའི་སློན་མ་ལགས་སོ་བྱོན་པས་རྒྱང་
གཉིས་པ་ཡོངས་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེའོ། །སྤྲེ་ཆེན་དུན་པ་ནམ་མཁའ་དང་། སློབ་དཔོན་པད་འབྲུང་། བ་ཀོར་ལྷོ་རོ་ཚ་ན་གསུམ་
གྱིས་ལུང་བསྟན་པ་ལ་སོགས་པ་བྱོན་པས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེའོ། །རྣམ་ཐར་འོས་ ༡༥ ལས།
སླ་མའི་རྣམ་ཐར་རིན་ཆེན་སྤྲོད་བ་ཞེས་བྱ་བ་སྐུལ་སྐུ་དབྱེལ་བོན་གྱི་གསུང་བཞིན་བཛེད་ཅིང་ཡི་གེར་བཏབ་བ་ལ། དང་སོ་སྟོག་
ལུང་གི་དྲང་སྤོང་ལྷ་རྗེས་ཞུས། དེ་ནས་ལྷ་སྟོན་གྱི་སློབ་དཔོན་མགོན་ཤེ་ཞུས། དེ་ནས་སྐུ་བཅུན་གྱིས་ཞུས་ཅིང་བཏབ་བཅའ་བ་
ལ། དེ་ལ་མཚན་ལྷན་སླ་མའི་ཞལ་ནས་གསུངས་པ་གཅིག་ལས་མེད་བ་ལ། དེ་གསུམ་རང་ཡང་མི་འདྲ་ན་རེ་རེར་བྱུང་།
དེ་མ་ལགས་པ་དྲུང་མ་རྟགས་པའི་དཔེ་འབྲུབ་འདོད་ཅིག་ཀྱང་ལ་འབྲུབ་ནས་ཁ་ན་མི་འདྲ་བ་རྣམས་བཛེད་ཅིང་བཅའ་བས། ལྷི་
རབས་དོན་དུ་དོལ་སོའི་གུད་ཀྱི་དྲང་སྤོང་རྒྱལ་མཚན་རྩལ་བྲིམས་བདག་གིས། དྲིན་ཅན་སྐུལ་སྐུའི་ཞབས་དྲུང་དུ་ཞུས་
ཅིང་བརྟགས། རྣམ་འབྲུལ་ལྷག་ཆད་མདོད་ལྷན་མེད་པར་གསུང་བཞིན་བྲིས། སོག་དུག་སྐྱོ་སྐྱར་དང་བུལ་བུས་ནས། འཆི་བ་
རྗེས་དུན་ལས་ཁྲུང་དུ་མི་གསོད་བ་རྣམས་གྱི་དོན་དུ་མཚན་ལྷན་སླ་མའི་གསུང་བཞིན་དཀར་ཆག་བཏབ་པ། ཞེས་གསལ།
།ཚོམ་ཡིག་འདི་དང་འབྲེལ་ཡོད་གལ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་ཁག་ཅིག་ལག་སོན་མ་བུང་བས་ད་ལན་རྩོམ་འསྟོ་ཅན་ཞིག་ཡིན་གོ།།*

* ཐུགས་སྐྱེད་དགོས་གལ།

བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་མཁའ་ལྷིང་གཤོག་རྒྱུང་། དྲང་སྤོང་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་བཙུམས།

The Garuda Wings: Collected Works in Tibetan Studies, Dangsong Namgyal, Vajra Publication, Jyatha, Thamel, 2009

སོག་གངས་ ༡༤༧ ནས་ ༢༢༠ བར་གོང་གསལ་དབྱེད་རྩོམ་སྐར་བསྐྱུན་འབྲེམས་སྤེལ་གནང་བུལ་འདུག །སྤང་དོག་དུ་སློབ་སྦྱངས་གནང་
བའི་དབྱེད་རྩོམ་གྱི་མ་སྤྲིའི་ནང་དང་། གོང་གསལ་བལ་ཡུལ་དུ་སྐར་བསྐྱུན་ཟེན་པའི་དབྱེད་རྩོམ་གཉིས་ཀའི་མཚན་བུའི་ནང་། རོར་སྤང་ལས།
ཞེས་དང་། ལྷ་དབང་གཙུག་རོར་༡༧ལས། དབྱེས་སྟོན་༡༡༩ལས། ལྷ་བུའི་ཨང་གི་རྣམས་ནི་ལུང་འདྲེན་སྟེན་སྟེན་སོ་སོའི་སོག་གངས་ལ་གོ་དགོས་
པས་སྐམ། ལྷ་སྐྱིག་པའི་མཚན།

༡༧ །རྣལ་འབྱོར་མཆོད་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་མངའ་བདག་སེམས་དབང་ཆེན་པོ་ཕུན་ཚོགས་རིག་
 འཛིན་དང་དེའི་གདུང་སྤྲས་ཚོས་རྒྱལ་བུམས་པ་བསྟན་འཛིན་གྱིས་སྤྲས་ཡུལ་འབྲས་མོ་སྡོངས་སུ་ནང་པ་
 སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཇི་ལྟར་སྤེལ་རྩེལ་བྱར་ཅམ་བཟོད་པ།

ཡམ་ཅུ་ཡེ་ཤེས་དབང་ཕུག་ལྗོ་འི་ཡ།

༡༧ །དེ་ཡང་མངའ་བདག་སེམས་དབང་ཆེན་པོ་ཕུན་ཚོགས་རིག་འཛིན་ནི། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྒྱང་དར་མ་བརྐོངས་
 པའི་རྗེས་སུ་སྤྲས་ཡུལ་བརྟན་དང་འོད་སྤང་གཉིས་མ་འཆམས་པར་འབྲུགས་པས། རྒྱལ་རྒྱུད་དངོས་འོད་སྤང་དང་དེའི་སྤྲས་
 དཔལ་འཁོར་བཅའ་དམག་པམ་སྟེ། དཔལ་འཁོར་བཅའ་གྱི་སྐུ་རྒྱུད་སྡོད་དུ་བྲོས་ནས་མང་ཡུལ་དང། སྐྱ་རངས། ལ་
 སྡོད་བཅས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་མཛོད། དེ་ནས་རིམ་བར་བརྒྱུད་པའི་གྲུ་གོ་རྒྱལ་པོ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་བཅའ་དང་ཡུམ་ཁ་ཆེ་བཅས་དཀར་
 རྒྱལ་པོའི་སྤྲས་མོ་ལྷ་གཅིག་བསོད་ནམས་སྡོལ་མ་གཉིས་ཀྱི་སྤྲས་སུ་བྱེ་ལོ་ ༡༧༡ ལྷགས་མོ་ཡོས་ལོ་དྲུ་ལྷ་བཞི་པའི་ཆོས་
 ལ་བོད་ཡུལ་པོ་བྲང་སག་ཀྱི་མཁར་སྐུ་འབྲུངས།

རྗེ་ཉིད་མ་ཡི་ལྷུམས་སུ་ཞུགས་དུས། རྒྱལ་མཚོག་སྟག་ཤམ་ཅན་དེ་ཉིད་ཡུལ་ལ་སྡོད་བྱང་གི་སྤྲོགས་མདོག་གི་སྐྱ་སྡོལ་ཞེས་པར་
 མི་ལོ་བརྒྱ་གཉིས་གདན་ཐོག་གཅིག་ཏུ་སྐྱབ་པ་ལ་བཞུགས་པས་མངོན་ཤེས་གྱིས་མཁྱེན་ཏེ། མ་ཆེན་བཀྲ་ཤིས་ལ་པོ་བྲང་སག་ཀྱི་
 མཁར་ལུང་བསྟན་ཆབ་ཤོག་ཅིག་ནང་། ད་ལོ་ལྷ་ཅིག་བསོད་ནམས་སྡོལ་མ་ལ་བུ་གཅིག་ཡོང་བའི་དྲགས་འདྲ་ཞིག་བྱང་བས།
 དེ་བཞིན་བྱུང་ན་མིང་ཕུན་ཚོགས་རིག་འཛིན་གྱིས། སེམས་ཅན་ལ་པམ་ཐོགས་པ་ཞིག་ཡོང་བ་ཡོད་ཅེས་ཐེབས་པ་ལྟར། སྐྱ་འབྲུངས་
 ནས་དགུང་པོ་ལྷ་སྟེབས་སྐབས་ཉིན་ཞིག་ཐོ་རངས་ཁར་ཡུམ་གྱིས་ཞལ་འདོན་མཛོད་ཆོ་ལྷན་ཅིག་ཚོགས་པམ་ཉམ་བཞག་ལ་བཞུགས།
 སྐྱ་རྒྱུད་ཏུ་ནས་ཚོས་ཀྱི་བག་ཆགས་སད་པའི་དྲགས་བཟང་པོ་དང་ལྡན་ཞིང། ཡབ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་བཅའ་ནས་སྤྲུག་ཆེན་ཡི་གེ་མེད་པའི་
 ཟབ་བྲིད་གསན་ཏེ་གོང་ཁྲེར་སག་ཀྱི་འི་བྱིམ་སྡོད་ཞིག་ཏུ་སྐྱགས་དམ་མཉམ་བཞག་མཛོད་པས་སེམས་ཉིད་སྤྲུག་རྒྱ་ཆེན་པོའི་
 གནས་ལུགས་རྗེན་པར་གཟིགས། ཡབ་ནས་གནང་བ་ཞུས་ཏེ་དུར་བྲོད་རྒྱུད་འཛུབ་ཏུ་སྐྱབ་པ་ལ་བཞུགས་སྐབས་འབངས་མི་རྣམས་
 ཀྱིས་ཚོས་རྒྱལ་པོ་ཕྱོད་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་བྱུང་ཡང་གསེར་དུལ་གྱི་བུམས་པར་བཞུགས་པ་མཛོད། ད་ལྟའི་རྒྱལ་སྤྲས་གཞོན་ནུ་དེ་འདྲ་
 པའི་དུར་བྲོད་དུ་དཀར་སྤྲང་གྱིས་བཞུགས་ཞེས་ཤ་ཆའི་སྟོང་ག་འདོན་པ་སོགས་བྱུང།

1 མཐུ་སྟོབས་རྣམ་རྒྱལ་དང་ཡེ་ཤེས་སྡོལ་མ། ༢༠༠༢། ཤོག་གངས་ ༧༢ འབྲས་སྡོངས་རྒྱལ་རབས་མངའ་བདག་གདུང་རྟེན་དཀར་ཆག་ཏུ་སེམས་
 དབང་ཆེན་པོ་ཡོས་ལོར་འབྲུངས་པར་གསལ་ཡང། མཁན་པོ་ལྷ་ཆོ་རིང་གི་དེབ་སྡོ་གསལ་གཞོན་ནུའི་དགའ་སྟོན་དུ་ཆུ་འབྲུག་ལོར་འབྲུངས་པར་བཤད།
 2 བུམས་པ་བསྟན་འཛིན། ཤོག་གངས་ ༢ ཡང་རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་གི་ཤོག་གངས། ༧༤ དུ་གཟིགས།

དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་གཅིག་ལ་བོད་ཡུལ་དབུས་གཙང་དུ་ཕེབས་ཏེ། བོང་མ་ (རྗེ་ཉིད་ཀྱི་མེས་པོ་) མངའ་བདག་སྐྱབ་གམ་ཅན་ལ་དབུ་སྐྱ་སྐྱལ། སྤྱིན་གྲོལ་གྱི་གདམས་པ་བསྟན། ཚེས་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ་དུ་དབང་བསྐྱར་ཡང་། མངའ་བདག་སེམས་དབང་ཚེན་པོས་མང་མི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་རྒྱ་ཤིང་གི་སྤང་པོ་ལྟ་བུར་གཞིགས་པས། བྱང་ལོ་མོ་དོ་ལ་སྐྱབ་པ་ཁོ་ན་གཞེགས་པར་དགོངས་པའི་ཚེ། ཡབ་ཀྱིས་ཁྱོད་སེ་མོ་དོ་ལ་འགྲོ་ན། སྤྱོད་དུང་བསད་ནས་སོང་གསུང་བར་མའི་བཀའ་མ་ལྟོག་པས་ཐུགས་དེས་ཀྱིས་བསྐྱལ་ཏེ། རྒྱུང་མས་དང་བཅུད་ལེན་ལ་བརྟེན་ནས་མི་ལོ་བཅུ་གཉིས་བར་དུ་རྟག་པའི་འཚོ་བ་སྤངས་ཏེ་རས་རྒྱུང་གསོལ་ཞིང་། དཔེན་གནས་དང་དུར་ཁོད་ཁོ་ནར་བཞུགས་ཏེ་སྐྱབ་པ་སྤྱིང་པོར་མཛད། དེ་ལྟ་བུར་སྐྱབ་པ་ལ་བཞུགས་པས་རྒྱུན་བཟང་དན་གང་གིས་མི་འཕྲོག་པའི་ཉིན་མཚན་ཡོ་ཤེས་ཀྱི་རོལ་པར་འབྲམས་ཤྲས། སྤྱོད་བྱང་གི་མཁའ་རབ་སྐོར་ནས་བོད་ཏེ་མདོ་རྒྱུད་གང་ལའང་ཆགས་ཐོགས་མི་མངའ། བྱམས་པ་སྤྱིང་དུ་དགོན་པ་སྐྱབ་བཏབ་ལྟེ་སྐྱབ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟེན་སོགས་བཞེངས་སོ།།

སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་ལམ་དུས་ལ་བབས་པས་དགུང་ལོ་ལྔ་བཅུ་དང་གཅིག་རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་རྒྱ་པོ་ན་ (1642) ལོའི་རྟོར་རྒྱ་གསུམ་པའི་ཉེར་ལཱའི་ཉིན་རྒྱལ་ཁབ་ཚེན་པོ་གཞིས་ཀ་ཅེ་ནས་འཛིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་འཕྲོར་ཀུན་ལ་སྤྱི་སྐྱབ་མཛད་དེ། གདུང་སྤས་ཚེས་རྒྱལ་བྱམས་པ་བསྟན་འཛིན་དང་། སྐུ་མཚེད་ཚེས་རྒྱལ་ཀམ་རྟམ་རྒྱལ་བཟང་པོ་དཔོན་གཡོག་དང་བཅས་པ་སྤས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་ཞབས་བཏེག

- ར་རྒྱའི་ལུང་ལས།
- ང་ཡི་སྐྱལ་པ་རྣལ་འབྱོར་མཚེད་བཞི་ལས།
- གཅིག་ནི་རྣལ་འབྱོར་རས་པའི་རྩལ་གྱིས་བྱོན།
- ལམ་བར་སོ་ནམ་བྱེད་ཅིང་བསྟན་པ་སྟེལ།

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ལོ་དེའི་རྟོར་རྒྱ་བ་བརྒྱད་པའི་ཚེས་གསུམ་ལ་ལྗོངས་འདིའི་ལྷོ་སྤོ་བྱེ་ནས་སྤས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་སའི་ཐིག་ལེ་ཡུག་བསམ་ནོར་བུ་སྤང་དུ་བཞུགས་གདན་འཇགས། སྤོན་ལམ་དག་པས་མཚོད་ཡོན་ཐམས་ཅད་གོགས་མེད་དུ་རྟེན་འབྲེལ་འགྲིགས། གནས་འདིར་དེ་སྤྱི་སྤོན་ཚོགས་ཁབ་ཤེ་བྱོན་ཀྱང་། མོན་སོགས་འཚུབ་ཉམས་སྤྱོད་ཚོགས་པས་གནས་འཛིན་མ་བྱུབ་པ་ལ། མངའ་བདག་སེམས་དབང་ཚེན་པོ་སྤྱོད་ཚོགས་རིག་འཛིན་མཚོག་གིས་ལོ་འདིར་འབྲས་ལྗོངས་སྤང་རྟོག་ནས་མི་ཉལ་རྒྱལ་སོ་གྲང་འབྲམ་བསགས་ཀྱི་གདུང་ལས་བྱོན་པ་ཞལ་ངོ་ཨ་བ་དོ་རྗེ་གདན་ཞུས་ཀྱི་ཚེད་སྐྱབ་ཚེན་དོན་བྱུབ་དཔལ་བཟང་སོགས་དཔོན་གཡོག་འགའ་བཟངས། སྤང་རྟོག་ནས་ཡུག་བསམ་ཐང་དུ་ཕེབས་འབྱོར་གྱིས་ལྗོངས་འདིའི་ཆབ་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་མངའ་དབང་བསྐྱར་བའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་མཚན་བྱེད་ཐོག་མའི་རྒྱལ་བོར་མངའ་གསོལ། མཚན་ཡང་སྤྱོད་ཚོགས་

ནམ་རྒྱལ་ཞེས་གསོལ།⁴

རྒྱའི་གཏེར་བྱང་ལས།

གནས་དེར་ལྷ་ཁང་མཚོན་རྟེན་སྐྱབ་སྡེ་བཅུགས།

མོད་ཡུལ་ལོ་བརྒྱའི་བར་དུ་བདེ་བར་འགྱུར།

ཞེས་གསུངས་པ་ཐུགས་ལ་བཞག་ཅིང་། དགེ་བ་ཆེ་ཞིང་ལས་སྐྱིབ་སྐྱོང་བ་དང་། བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་པོ་རྫོགས་པ་ལ་དགོངས་ནས། རྒྱལ་པོ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཚོས་ཀྱི་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ཀུན་དུ་བཟང་པོ་སོགས་དང་བཀའ་བགྲོས་པར་མཛད་དེ། ཚུ་མོ་ལུག་ (1643) གི་ལོ་རྟོར་ལྷ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚོས་གསུམ་རྒྱལ་ཡུར་གྱི་འགྲུབ་སྐྱོར་བཟང་པོའི་ཉིན་ནས་དབུ་བཅུགས་རྟེ། ཡུག་བསམ་རིན་ཆེན་ཐར་བ་སྒྲིང་དུ་ལྷ་ཁང་དམར་པོ་རྟེན་དང་བཅས་པ་ལེགས་པར་བཞེངས། ས་འདུལ་དང་། རབ་གནས་བཀའ་ཤིས་སོགས་རྗེ་རྗེ་སྐུར་པའི་དཀྱིལ་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས་མཛད་པས། གནས་འདིར་གྱི་པའི་གོན་ཆེན་པོ་སྐྱེལ་བ་ལ་སོགས་ས་རྒྱབ་ཉམས་ཐམས་ཅད་ཞི་བ་དང་། རྣམ་མེད་པ། ལོ་ལེགས་པ། དཔལ་དང་འབྱོར་བ་འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པ། མི་མཐུན་པ་མེད་ཅིང་བདེ་ལེགས་ཀྱི་དཔལ་ལ་ལོངས་སྐྱོད་པར་འགྱུར་ཞིང་། ད་ལྟ་དགོན་གྱི་འདིར་ཡསྐབས་རྗེ་གཡང་ཐང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་དགོན་གསར་བཞེངས་རྟེ། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༧ ལྷ་བ་གསུམ་པའི་ཚོས་ཉི་ཤུ་ལྟའི་ཉིན་ཡསྐབས་རྗེ་གྲུབ་དབང་བད་རོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཡསྐབས་རྗེ་གཡང་ཐང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གཉིས་ནས་རབ་གནས་རྒྱས་པར་མཛད།

སྤྱི་ལྟར་རྒྱལ་བ་ཞི་ཁྲིའི་ཕོ་བྱང་། རང་ལྟར་རྗེ་རྗེ་ལུས་ཀྱི་ཅ་གནས་ཚུལ། གསང་བ་ལྟར་རང་བཞིན་རྫོགས་པ་ཆེན་པོའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་གཟིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས།⁵ ཤིང་སྐྱེལ་ (1644) ལོ་ནས་བྲག་དཀར་བཀའ་ཤིས་སྤྲིངས་སུ་གནས་འཛིན་ཀྱང་། ད་བར་གྱི་རྒྱལ་རབས་ནང་དུ་མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་གནས་ཆེན་དེའི་ནང་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༧ ལོ་ནས་ ༡༩༧༩ བར་དགོན་བཞེངས་པའི་ཡིག་ཆ་གང་དུའང་མ་གསལ། རང་ཉིད་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ལྟར་ན་ལོ་ལྟ་བུར་དུ་མཁས་པ་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་གནས་གང་དུ་བཞུགས་ཀྱང་། རང་དང་རྗེས་འཇུག་པའི་དོན་དུ་མཚམས་ཁང་ཞིག་ངེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས། གང་ལྟར་ད་ལྟ་མང་ཆེ་བས་གནས་འདིར་བཀའ་ཤིས་དགེ་ལེགས་ཀྱི་དགོན་བཞེངས་བཤད་པ་དང་།⁶ སལ་ཆེར་བྲག་དཀར་བཀའ་ཤིས་སྤྲིངས་སུ་ལོ་ལྟ་ནང་རྒྱུད་མངའ་བདག་པས་བཀའ་ཤིས་དགེ་ལེགས་ཀྱི་དགོན་བཞེངས་ཡོད་པ་སྟེ། རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་དུ་ཡང་གནས་ཀྱི་སྡེ་བ་བྲག་དཀར་བཀའ་ཤིས་སྤྲིངས་འབྲུལ་མེད་དུ་ངོས་འཛིན་གནང་ནས་བཀའ་ཤིས་དགེ་ལེགས་ཀྱི་དགོན་བཞེངས་ཅེས་པ་གསལ།

གང་ལྟར་ཨོ་རྒྱན་གྱིས་ལུང་བསྐྱེད་དང་མཐུན་པར་གཟིགས་རྟེ་ས་གླུང་ (1649) ལོ་རྟོར་ལྷ་བ་དགེ་ལེགས་པའི་ཚོས་གསུམ་ནས་

4 མཁན་པོ་ལྷ་ཚོ་རིང་། ༢༠༠༢ ཤོག་གཤངས་ ༧༢
5 རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་། ཤོག་གཤངས་ ༧༤༠
6 མཁན་པོ་ཚོས་དབང་། ༢༠༠༢ ཤོག་གཤངས་ ༡༡༧

བཟུངས་མྱེད་ས་ཐག་ཉེ་ཟེལ་གཞོན་ཞེས་པའི་ལུང་དུ་མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོས་ཟེལ་གཞོན་དགོན་པ་བཞེངས། དེ་ནས་མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་ཚོས་རྒྱལ་ཡུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་གདུང་སྲས་བུམས་པ་བསྟན་འཛིན་བཀའ་བྲོས་མཛད་དེ་ལྷགས་ཡོས་ (1651) ལོ་རྟོར་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཚེས་ལྷ་ནས་བུག་དཀར་བཟུངས་མྱེད་ས་རྒྱལ་པོ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་སྡོ་བོད་གཉིས་ཀའི་སྐྱ་མེར་ཐམས་ཅད་ལ་བཀས་བསྐྱལ་ཏེ་བུམས་པ་ལྷ་ཁང་དང་ལེ་ཉར་ཅོག་གི་ལྷ་ཁང་མང་གཞི་གཏིང་ཞིང་། བུམས་པ་ལྷ་ཁང་གི་ནང་བཞུགས་རྣམ་འདྲན་ལྷ་པ་རྒྱལ་བ་བུམས་པའི་སྐྱའི་ནང་བཞུགས་གཟུངས་འབྲུལ་དང་ཞལ་བཞོད་ཐམས་ཅད་སྐྱ་མཚེད་ཚོས་རྒྱལ་ཀམ་རྣམ་རྒྱལ་བཟང་པོས་མཛད།

ལྷ་ཁང་གཉིས་བཞེངས་རྗེས་སྡོ་བོ་སྡེ་བ་ཚོས་རྒྱལ་ཨ་མགོན་བསམ་འགྲུབ་རབ་བརྟན་དང་། ཨ་ཡུམ་ཉི་རྩེ་རྒྱལ་མོས་ཞལ་གྱི་གདན་ཞུས་མཛད་པས་མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་ལོ་གཅིག་གི་མྱིར་སྡོ་བོའི་ཡུལ་དུ་ཟེབས། ཡུལ་དེར་བཞུགས་རིང་མང་འགོར་རྒྱལ་པོ་ཉི་རྩེ་པ་ཏེ་དང་མཛེས། རྟེན་འབྲེལ་ཤིན་ཏུ་འགྲིག་པས་མཚོད་ཡོན་དུ་གྱུར། མང་འགོར་རྒྱལ་པོས་མངའ་བདག་པ་ལ་གྱའི་ཀ་ཀོ་རྩ་རི་བྲལ་པ་བརྒྱ་ཡོད་པ་བཅས་མཚོད་གཞིས་སུ་འབྲུལ། ད་ལྟའི་བཟུངས་མྱེད་ས་པའི་སྡེ་གན་རྣམས་གྱི་བཤད་པ་ལྟར་ཡིན་ན་མྱིས་སུ་དགོན་དེའི་གྲུ་བས་ཀ་ཀོ་རྩ་རིའི་མཚོད་གཞིས་ནས་དབྱེ་བྲལ་བསྐྱ་བའི་སྡོ་བོའི་ཡོད་ཟེར། ད་ལྟ་ཡིན་ན་ས་ཆ་དེའི་སྡོར་ལ་སྲས་ཀྱང་མཁུན་པ་དཀའ། བལ་པོར་བཞུགས་སྐབས་ཡང་ལེ་ཤོད་གྱི་སྐྱབ་ཕྱག་ཏུ་དོ་རྗེ་སྲུང་པའི་སྐྱབ་པ་གནང་ནས་དོ་རྗེ་གཞོན་མཁུན་ལྷ་ཚོགས་གྱིས་ཞལ་གཟིགས། བལ་པོའི་རྒྱལ་པོས་ཀྱང་ཞབས་ཏོག་སྟན་སུམ་ཚོགས་པ་ཕྱལ། དེ་ནས་རྒྱ་པོ་འབྲུག་ (1652) ལོ་རྟོར་རྒྱ་བ་གཉིས་པའི་ཚེས་བརྒྱ་ཉིན། བལ་ཡུལ་ཨི་ལམ་ནས་བརྒྱུད་གནས་མཐིལ་བུག་དཀར་བཟུངས་མྱེད་ས་རྒྱལ་ཞབས་པད་བཞོད་དེ། ལྷ་ཁང་གཉིས་ཀའི་རྟེན་འབྲེལ་འགྲིགས་ནས་སྐྱ་མཚོད་གཉིས་ཀས་རབ་གནས་བཟུངས་པའི་མེ་ཏོག་འཐོར་བར་མཛད། རྣལ་འབྱོར་མཚོད་བཞི་པོས་འབྲས་མོ་སྡོངས་གྱི་ས་སྲུང་རྩོ་སྲུང་ལས་སྐྱབ་པའི་ཡུག་བསམ་དུ་བྱང་རྒྱབ་མཚོད་རྟེན་བཟུངས་འོད་འབར་བཞེངས། ད་ལྟ་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་གནའ་རྫས་རྗེས་ལྷུང་སྲུང་སྡོ་བའི་ Archaeological Survey of India སྡོ་བའི་གནའ་བཞིན་ཡོད། དེ་ནས་རྣལ་འབྱོར་མཚོད་བཞི་པོས་བུག་དཀར་བཟུངས་མྱེད་ས་རྒྱལ་མཚོད་རྟེན་མཐོང་བ་རང་གྲོལ་བཞེངས་ཏེ་བཟུངས་པའི་རབ་གནས་མཛད། མཚོད་རྟེན་དེ་ཉིད་འབྲས་མོ་སྡོངས་ནང་ཞིག་འབྲུག་པའི་དབང་འཛིན་སྐབས་མེ་ཤོར་བའི་རྒྱུན་གྱིས་རིམ་ཞིག་སོང་བར། མེ་བྱི་ (1696) ལོ་ནས་ཤིང་རྟེན་ (1714) ལོ་བར་ལ་ལོ་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་སོང་འདུག་པ་ཞིག་གསོ་སོགས་མ་ཐུབ་རིང་རྒྱུངས་སུ་སོང་རྗེས། མཚོད་རྟེན་འདིའི་ཞིག་གསོ་སྡེ་བརྒྱུན་ཚེན་པོའི་སྐྱ་ཐོག་གསུམ་པ་རྫོགས་ཚེན་འཇིགས་མེད་དཔའ་པོས་གནང་། ཤིང་ལུག་ (1715) ལོ་རྗེགས་པའི་མེ་སྡེལ་ (1716) ལོ་རྒྱ་བ་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཚོས་བརྒྱུད་གྱི་ཉིན་དུ་བརྒྱ་ཡང་ཅེ་ནས་རྫོགས་ཚེན་འཇིགས་མེད་དཔའ་པོ་དང་ཚོས་རྒྱལ་ཕྱག་རྩོར་རྣམ་རྒྱལ་སྡོན་འཁོར་དང་

7 མཐུན་སྡེལ་རྣམ་རྒྱལ་དང་ལེ་ཤེས་རྒྱལ་མ། ༢༠༠༢ ཤོག་གཤངས་ ༧༤-༧༥

བཅས་པ་ཕྱིན་ཏེ། ཚོས་དགལ་ལྷུ་བཅོས་བཅུའི་ཉིན་མཚོད་རྟེན་གྱི་རབ་ཏུ་གནས་པའི་མེ་ཏོག་གཏོར་ཚིང་། དེའི་ཉིན་ལྷུ་བས་
ཇི་ཚེན་པོས་འབྲས་ལྗོངས་བསྟན་རྒྱས་སྟོན་ལམ་རྒྱུ་བ་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཕྱང་པོ་ཞེས་པ་འདི་མཛོད་བཏོ།⁸

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༧ ལོའི་ནང་མཚོད་རྟེན་མཚོད་བ་རང་གྲོལ་དེའི་བཟོ་བཅོས་སོགས་འབྲས་ལྗོངས་གཞུང་ནས་
གནང་། མཚོད་རྟེན་འདིའི་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཚོག་ཡང་འབྲུག་ནས་ལྷུ་བས་ཇི་དེལ་མགོ་མཁུན་བཅོ་རིན་པོ་ཆེ་གདན་འདྲན་
ཞུས་ཏེ་ལྷུ་བས་ཇི་མཚོག་གིས་མཚོད་རྟེན་ཚེན་པོར་སྐར་རབ་ཏུ་གནས་པའི་ཚོག་གནང་།

ཐུགས་ཇི་ཚེན་པོ་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་གྱི་སྐྱབ་མཚོད་དང་འབྲེལ་མ་ཁི་དུང་ཕུར་སྐྱབ་ཚུལ་གྱི་སྐོར་དང་བུམ་པ་རིན་པོ་
ཆེ་འདི་སྐུ་ས་གཏོར་ནས་བཞེས་ཚུལ།

མེ་བྱི་ (1646) ལོ་ཏོར་རྩ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚོས་ལྷ་ནས་མ་ཁི་དུང་ཕུར་དང་པོ་མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་
ཕྱན་ཚོགས་རིག་འཛིན་གྱིས་བཀའ་ཤིས་སྲིངས་ཀྱི་བུམས་པ་ལྷ་ཁང་དུ་མཛོད་རྒྱུའི་དགོངས་པ་ཡོད་ཀྱང་གདན་ས་དང་པོ་ལུག་
བསམ་རིན་ཚེན་ཐར་པ་སྲིང་གི་ལྷ་ཁང་དམར་པོ་ཡིན་པའི་རྟེན་གྱིས་ལྷ་ཁང་འདིར་ཅུ་གསུམ་ཐུགས་ཇི་ཚེན་པོ་འཁོར་བ་ལས་
གྲོལ་གྱི་སྐྱབ་མཚོད་དང་འབྲེལ་དུང་ཕུར་དང་པོ་མཛོད།

- ༡ མ་ཁི་དུང་ཕུར་དང་པོ་ལྷ་ཁང་དམར་པོ་ལ་གནང་།
- ༢ གཉིས་པ་རིན་ཚེན་སྐྱངས།
- ༣ གསུམ་པ་སྐར་སྲིངས་ཀྱི་ཀམ་གྲོལ་འཛོམ་དུ་བཅུགས།
- ༤ དུང་ཕུར་བཞི་པ་དང་ལྷ་པ་བཀའ་ཤིས་སྲིངས་སུ་བུམ་རྒྱུའི་དུས་ཚེན་ཉིན། ཚོས་བཅོ་ལྷའི་སྤྱོད་བུམ་རྒྱུའི་ཚད་འཇལ་སྐབས་བུམ་རྒྱུ་
སོས་བཀའ་པ། བུམ་རྒྱུ་མི་རུལ་བ་མི་སྐྱམ་པ་སོགས་དྲགས་མཚན་བཟང་པོ་མང་དུ་བྱུང་།

འདིའི་ཐར་ལོན་གྱིས་ད་ལྷ་ཡང་བུམ་པའི་ནང་གི་བུམ་རྒྱུ་མི་རུལ་བ་མི་སྐྱམ་པ་མཛོན་སུམ་དུ་མཇལ་རྒྱ་ཡོད། ཡིན་ཡང་
ལོ་ལྟར་གྱི་བྲག་དཀར་བཀའ་ཤིས་སྲིངས་སུ་བུམ་རྒྱུའི་དུས་ཚེན་ཉིན། ཚོས་བཅོ་ལྷའི་སྤྱོད་བུམ་རྒྱུའི་ཚད་འཇལ་སྐབས་བུམ་རྒྱུ་
དུངས་གསལ་གཙང་བའི་རང་བཞིན་དང་ལྷན་ལ། ཐུགས་ཀུན་ཏུ་རྱི་བཟང་གིས་ཁྲབ་པ་སོགས་རྟེན་འབྲེལ་བཟང་བའི་དྲགས་
མཚན་ངོ་མཚར་ཆེ་བ་དང་འཕེལ་རྒྱས་སོགས་མེད་པར་བུམ་པའི་ནང་གི་བདུད་རྩི་རྩུང་སྟོན་དང་རྟོག་པ་ཅན་བྱུང་ན་མཚན་ལྡས་
ངན་པའི་ངོས་འཛིན་བྱེད། དཔེར་ན། བུམ་རྒྱུའི་ཚད་ལྷག་པ་དང་དུངས་གསལ་གཙང་བའི་རང་བཞིན་དང་ལྷན་ན།
ལུལ་དུ་ལོ་ཐོག་ཕྱན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་ནད་ཡམས་སུ་གོ་མི་འབྱུང་བའི་དྲགས་མཚན་ཡིན་པར་བཤད། བུམ་རྒྱུའི་ཚད་གཏོང་

8 འཛིགས་མེད་དཔའ་བོའི་བཀའ་འབུམ། ༡༧༢༧ ཐོག་གངས་ ༣༢༢

ཉི་ཤུ་ཙུ་གཅིག་རང་བཞག་ལ་ཡོད་ན་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ལ་དགའ་བ་དང་སྐྱིད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་དྲགས་མཚན་གསལ། ལུ་མ་
བའི་ནང་གི་བདུད་རྩི་ཉུང་སྐྱོན་དང་རྩོག་པ་ཅན་ཡོད་ན་འཇོམ་སྤོང་ནང་དམག་འབྲུག་འབྲུང་བའི་དྲགས་མཚན་བཤད།

འདི་འདྲེ་བའི་རྩ་ཚུན་གྱི་བྱམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་ནི། སྤོན་དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་སྐབས་ཨོ་རྒྱན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་གཏེར་
ལ་སྐྱས་པའི་རྗེས་སུ་རབ་བྱུང་དགུ་པའི་རྩ་མོ་མག་ (1563) ལོའི་ནང་ལྷུང་བསྟན་བཞིན། ལྷ་སྐྱས་ལུ་རུབ་བཅན་པོ་དམ་
འཇིན་ཡེ་ཤེས་རོལ་པ་ཙུལ་གྱི་རྣམ་སྐྱལ་གཏེར་ཚེན་གར་གྱི་དབང་ལྷུག་ཞིག་པོ་སྤོང་བས་གཏེར་ནས་སྐྱུན་དྲངས།⁹ དེ་ནས་བྱམ་
པ་འདི་ལྷུང་ཟིན་གྱི་ཚེས་བདག་གི་སྤོང་བྱགས་སྐྱུལ་མངའ་བདག་སྐྱག་ཤམ་ཅན་ནམ་ཡོན་ཏན་སྐྱུན་ཚོགས་ལ་གནང།
ཁོང་ནས་མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་སྐྱུན་ཚོགས་རིག་འཇིན་ལ་གནང། དེ་བཞིན་དུ་མངའ་བདག་སེམས་དཔའི་ལྷུག་
དུ་འབྱོར་ཏེ། ཁོང་གིས་བྱམ་པ་འདི་སྐྱས་ལུལ་འབྲས་མོ་སྤོངས་སུ་ཤེབས་སྐབས་མཉམ་དུ་བསྐྱམས་ཤེབས། དེ་ནས་རིམ་
གྱིས་དེའི་གདུང་སྐས་བྱམས་པ་བསྟན་འཇིན་ལ་གནང།

མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་ཞི་བར་གཤེགས་པའི་རྗེས་ཚེས་རྒྱལ་བྱམས་པ་བསྟན་འཇིན་གྱིས་བྱམ་པ་འདི་སྐབས་
ཤིག་བོད་ལ་གདན་ཞུས་དུས། ལུ་མ་པ་འདི་བོད་ཀྱི་པོ་བྱང་དུ་བཞགས་སྐབས་ཉིན་དྲུག་པར་བྱམ་པའི་མཚུ་འབྲས་མོ་སྤོངས་
གྱི་སྐྱོགས་སུ་བཞགས་ཡོད་པ་གཟིགས་ནས་བྱམས་པ་བསྟན་འཇིན་གྱིས་བྱགས་ལ་བྱམ་པ་འདིའི་གདུང་བྱ་ནི་འབྲས་ལྷོགས་རང་
ཡིན་འདུག་དགོངས་ཏེ། སྐར་ཡང་བྱམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་གནས་ཚུན་འདིའི་ནང་གདན་འདྲེན་ཞུས་ཏེ་ད་ལྟ་བར་གནས་མཐིལ་དུ་
བཞགས་ཡོད། དེ་ནས་ལོ་ཁ་ཤས་རྗེས་སུ་གནས་ཚུན་འདིའི་ནང་འབྲུག་ཟིང་དང་འཕྲོག་བཅོམ་ཐོན་སྐབས་བྱམ་པ་འདིས་
མིག་འཕུལ་མང་པོ་ཞིག་བསྟན། ད་ལྟ་བྱམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་དེའི་མཛད་འཕྲིན་ནི་གནས་ཚུན་འདིའི་སྤྲེ་གནས་བྲག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་
སྤོངས་སུ་ལོ་ལྷར་གྱི་དང་ལྷན་གྱི་འབྲས་སྤོངས་པ། འབྲུག་པ། བོད་པ། བལ་པོ་སོགས་དང་ལྷུང་པ་ཆ་ཚང་གི་མི་སེར་རྣམས་
ལ་བྱམ་པ་འདིའི་ནང་ནས་བྱིན་རྒྱབས་ཅན་གྱི་བདུད་རྩིའི་བཀའ་དྲིན་གནང་བཞིན་པ་རེད།¹⁰

དམིགས་བསལ་གྱི་རྗེ་ཉིད་ནས་སྤོངས་འདིའི་སྐྱེས་འགྲོ་རྣམས་ལ་ཕན་བའི་དོན་དུ་མཛད་པ་ཆེ་ཚུང་རྣམས་ཇི་ལྟར་གནང་
ཚུལ་དང་དགོངས་པ་ལུ་ངན་ལས་འདས་ཚུལ་གྱི་སྐོར་བཤོད་པ།

མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོས་སྐྱས་ལུལ་འབྲས་མོ་སྤོངས་སུ་བོད་ལུལ་ས་འོག་ཀུན་གྱི་གཏེར་གཅིག་སྤྲོ་མ་
དགོངས་པ་འདུས་པའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱས་ལུལ་འདིར་སྤེལ་བའི་སྤྱིར་སྤྲོ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་ལྷུག་དཔེ་པོ་
ནི་བརྩུ་གསུམ་བསྐྱམས་ཤེབས་ཏེ་བསྟན་པ་སྤེལ། དགོངས་འདུས་ཀྱི་ལྷུག་དཔེ་རྣམས་ད་ལྟ་ཡང་རྣམ་ཅེ་མངའ་བདག་
དགོན་དུ་བཞགས། དགོན་འདིའི་ནང་ལྷུག་དཔེ་འདི་གཅིག་སུ་མ་ཡིན་པར་གཞན་སྤྲོ་མ་མང་པོ་ཞིག་གི་བཀའ་འབྲུམ་རིན་
པོ་ཆེ་རྣམས་ཀྱང་བཞགས།

9 མཁན་པོ་ལྷ་ཚེ་རིང་། ༢༠༠༢ རོག་གུངས་ ༧༤

10 བཀྲ་ཤིས་སྤོངས་དགོན་པའི་སྤྲོ་མ་གྱི་ཞལ་རྒྱལ་ལྷུང་གྱི་བྲིས།

སྐྱེ་མ་དབྱ་མཚོན་གན་པའི་ཞལ་རྒྱན་ལྷན་ལྷན་ན་ལྷ་བཅུན་ཚེན་པོའི་གདན་ས་གསང་སྐྱབས་ཚོས་གྲིང་དགོན་ལྷ་བཅུན་མཚོག་གིས་བཞེངས་པའི་རྗེས་ལ་དགོན་འདིའི་ནང་རྟེན་གྱི་དོན་དུ་མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོས་བྱིན་ཚེན་གྱི་གནས་བཟན་བྲག་རི་མ་ཞེས་པའི་གནས་བཟན་བཅུ་དྲུག་གི་སྐྱེ་དགོན་པའི་ནང་རྟེན་གྱི་དོན་ལ་ལྷ་བཅུན་ཚེན་པོའི་ཕྱག་ལ་བུལ། གནས་བཟན་བཅུ་དྲུག་པའི་སྐྱེ་རྣམས་ད་ལྷ་བར་དགོན་འདིའི་ནང་འགྱུར་བ་མེད་པ་ལྟོན་བཞེན་བྱིན་ཚེན་དུ་ལས་ཅན་རྣམས་ལ་མཇལ་བའི་སྐྱེ་བཟང་ཚེམངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་ལྷན་ཚོགས་རིག་འཛིན་གྱིས་བྲག་དཀར་བྲག་ཤིས་སྤངས་སུ་ལྷན་བའི་སྐྱེ་བཅུ་གས་སྐབས། རྗེ་ཉིད་གྱི་རྗེས་འཇུག་པ་རྣམས་ལ་འཇུང་རྒྱུའི་དཀའ་ངལ་གྱིས་མནར་བའི་དུས་སུ་ཡསྐབས་རྗེ་མཚོག་གིས་དགོན་དེའི་ཐག་ཉེ་ཞིག་ལ་ཚུ་སྐྱབ་སྐྱེ་རྒྱུའི་དཀའ་ངལ་མེད་པ་བཟོས། ད་ལྷ་སྐྱབ་རྒྱུ་འདི་ལ་བོང་བུ་བསྐྱོང་(བསྐྱོང་ཞེས་པ་ནི་ལྷོ་སྐད་དུ་རྗེང་བུ་ལ་གོའི) གི་རྒྱ་ཞེས་གོ། རྗེ་ཉིད་གྱི་སྐྱེ་དུས་སུ་རྗེང་བུ་དེ་ནས་བོང་བུའི་སྐྱེད་དུ་རྒྱ་སྐྱེལ་འདྲན་བྱེད་པས་མིང་དེ་ལྷ་རྒྱུ་ཆགས།”

སེམས་དཔའ་ཚེན་པོས་ལྷོ་འབྲས་ལྷོངས་གྱི་གྲོ་ཞིང་ (གྲོ་ཞེས་པ་ནི་འབྲས་ལྷོངས་པའི་ལྷོ་སྐད་དུ་གོ་ལ་གོ) ཞེས་པའི་ལུང་པར་བསྐྱར་རྒྱས་མན་གདང་ཡང་བཞེངས་པའི་སྐྱོར་གན་རབས་རྣམས་གྱིས་ངག་རྒྱན་ལྷར་ན། རྗེ་ཉིད་གནས་འདིར་མེབས་ཉེ་ལོ་ཤས་བཞུགས་སྐབས་བསྐྱར་འགྲོའི་ཕྱིར་བསྐྱར་རྒྱས་མན་ལུང་ཞིག་བཞེངས་པར་གསལ། ཡང་ཕྱག་སྐྱེ་ནས་རྒྱུའི་དཀའ་ངལ་གྱི་སྐྱོར་ཞུས་སྐབས་གནས་དེར་འཇུང་རྒྱུ་བྱབ་སྐྱེ་རྒྱུའི་དཀའ་ངལ་གསལ་བར་བཤད། ད་ལྷ་བྱབ་རྒྱུ་འདིའི་མཚན་ལ་ཚེ་བ་རྒྱ་རྒྱང་ཞེས་པས་གོ། །བསྐྱར་རྒྱས་མན་གདང་གི་མཐའ་འཁོར་དུ་ཤར་བའི་མི་རྒྱུད་གྱི་ཁང་པ་བརྒྱ་ཅམ་འདུག། །མན་གདང་འདི་ནི་ད་ལྷ་ལུང་པ་དེའི་སྐྱེ་ཞབས་རྒྱ་བ་གསར་སྦྱིད་ཤར་བའི་ས་ཞིང་ནང་དུ་ཡོད་པའོ། །མན་གདང་འདི་ནི་འབྲས་ལྷོངས་པའི་ལྷོ་སྐད་དུ་རན་འཇི་ (ལྷག་སྐྱེལ་) ཞེས་པའི་ལོ་ཐོག་གི་ཞིང་དུ་ཡོད་པས། ལོ་ཐོག་ནས་མན་གདང་དེའི་མཐའ་འཁོར་དུ་འཁྲིལ་བས་མན་གདང་གསལ་བོར་གཟིགས་ཐུབ་པ་རུང་ཟད་དཀའ། འོན་ཀྱང་ས་ཞིང་དེའི་དོ་བདག་ནས་ཀྱང་མན་གདང་དེའི་ཡར་རྒྱས་གྱི་དོན་དུ་འབྲས་གཞུང་དང་ལྷན་ཅིག་རོགས་རམ་ཅི་ཐུབ་གནང་ཐུབ་ན་སྐྱེལ་བའི་བསམ་འཆར་འདུག།

དེ་ནས་མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་དགའ་ལོ་དྲུག་རྒྱ་རེ་ལྷར་སོན་སྐབས། འཕགས་པའི་སྐྱེལ་བ་ཡིན་ཡང་སྐྱེས་ཚེན་དམ་པའི་སྐྱེ་གཟུགས་ལ་རུང་ཟད་བསྐྱང་བའི་རྒྱུ་བསྐྱར། སྐས་ལུལ་གྱི་བསྐྱར་བ་འཛིན་སྐྱོན་སྐྱེལ་གསུམ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མ་མེད་བསྐྱངས་པའི་རྗེས། མེ་སྐྱེལ་ (1656) ལོའི་སྐྱེལ་རྒྱ་བའི་ཚོས་བརྒྱལ་བ་བསྐྱོད་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་སུ་བྱོན་འདོད་བྱུང་སྟེ། གདུལ་བྱར་བྱུར་པ་རྣམས་ལ་ཞལ་ཉའི་རིམ་བ་མ་ལུས་པ་མཛད། གདུང་སྐས་སྐྱོབ་མ་ཡིན་བདག་རྣམས་གྱིས་ཡང་ཡང་བཟན་བཞུགས་སོགས་ཐུལ་བའི་དོར་རྗེ་ཉིད་གྱི་ཞལ་སྐྱ་ནས། ཚེ་ཚད་རྗོགས་ནས་ལོ་ལྷ་འབྲས་ལྷོངས་བསྐྱར་འགྲོའི་དོན་དུ་སྐྱོང་

11 ༢༠༠༤ གསང་སྐྱབས་ཚོས་གྲིང་དགོན་པའི་ད་ལྷའི་དོ་རྒྱུ་བའི་ལོ་རྒྱུན་ཡལ་བའི་ཞལ་རྒྱན།

བ་ཡིན། ད་ཀྱང་བོ་བསམ་བ་རྗེས་བ་ཡིན། རའི་དུས་མཚོན་ཀྱང་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྟག་གས་ཅན་གྱི་དགོངས་རྗེས་ཀྱི་
མཚོན་བ་འབྲུལ་ཅིས་བགྱིས་ཞེས་བསྟུན་བ་ཞིན་ཉིན་ལྟ་འཕར་ཏེ་བཞུགས། དེ་ནས་རྒྱ་བ་འདི་ཚོས་བཙུག་ལྷོ་ཉིན་སྟེན་ལུལ་
འབྲས་མོ་སྟོངས་ཀྱི་ལྷེ་གནས་བྲག་དཀར་བཀྲ་བེས་སྤོངས་ཀྱི་གཟིམ་རྒྱུང་ནང་དགོངས་བ་ལྷ་རན་ལས་འདས་སོ།།

དེའི་ཚེ་སྐྱེ་གདུང་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས་སའི་སྟོགས་ཐམས་ཅད་འཇའ་ཚོན་གྱི་དྲ་བ་དང་། གང་ཟག་ལ་ལས་མངའ་བདག་
སེམས་དབའ་ཆེན་པོ་ནམ་མཁའ་ལ་དཀྱིལ་ཀྱང་མཚན་ནས་གཤེགས་པར་མཚོང་། ལ་ལས་ཁྲ་སྤངས་འོད་དཀར་བོ་མཚོན་རྟེན་
གྱི་དབྱིབས་ཅེ་ནམ་མཁའ་ལ་སྟེགས་བ་ལྟ་བུ་མཚོང་བ་སོགས་ལ་མཚན་གྱི་ཚོ་འབྲུལ་དུ་མ་སྐལ་ལྟན་ཀུན་གྱི་སྦྱོང་ལུལ་དུ་གྱུར་གྱོ།།

ཚོས་རྒྱལ་བྱམས་བ་བསྟན་འཛིན་སྐྱེ་འབྱུངས་རྒྱལ་དང་ཉམས་ལེན་གནང་རྒྱལ་གྱི་སྐོར་བཞེད་ལ།

དང་བོ་སྐྱེ་འབྱུངས་རྒྱལ་ནི། ཡབ་མངའ་བདག་སེམས་དབའ་ཆེན་པོ་སྟུན་ཚོགས་རིག་འཛིན་དང་། དུམ་མཚོ་རྒྱལ་མོའི་སྟེན་
ལ་སྟེ་ལོ་ ༡༩24 རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་ཤིང་མོ་གྲང་ལོ་ཕོ་བྲང་སག་ཁྲི་མཁར་དུ་སྐྱེ་འབྱུངས། མཚན་ལ་སྟུན་ཚོགས་ཚེ་རིང་
ནམ་རྒྱལ་མངའ་དབང་བསྟན་འཛིན་བཟང་བོ་གསོལ། བསམ་ཡས་ཚོས་སྦྱོང་ཆེན་པོས་ཚོས་རྒྱལ་བྱམས་བ་བསྟན་འཛིན་གནང་།
དགུང་ལོ་རྒྱུ་དུ་ནས་སྟོན་གོམས་ཚོས་ཀྱི་བག་ཆགས་བཟང་བོ་མངོན་པར་སང་དེ་འབྲི་སྟོག་སོགས་མཁའ་བ་སྟོབ་དཔོན་གྱིས་
བད་བསྟན་བ་ཅམ་གྱིས་མཁྱེན། ཡབ་རྗེ་དམ་པའི་དྲུང་ནས་སྐྱེ་འབྱུང་གྱི་རྒྱུང་འབྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་གསལ། སྐྱེ་གཞོན་ལྷོ་འི་
དུས་ནས་དེ་དང་གནས་ལ་འགྲོ་བའི་དུས་ཡིན་ཞེས་ཡང་ཡང་གསུངས། ཉིན་གཅིག་གི་མནལ་ལས་དུ་བྱུང་མེད་ཀན་མོ་མིག་
གཅིག་བྱས་བ་ཞིག་གིས་བྱུང་གནས་ལ་འགྲོ་རན་ཟེར་ཞིང་བུ་སྟེ་ཞིག་གིས་བདུང་བ་གཟིགས། སྐྱེ་དྲོ་བྱམས་བ་སྦྱིང་གི་མཚོན་
ཁང་དུ་སྐྱེ་བྲག་ལ་ཕེབས་སྐབས་དཔེ་བོ་བོད་ནས་བུ་སྟེ་ཞིག་ཐོན་འདུག་པ་ལ་ཀན་མོས་བདུང་བའི་བུ་སྟེ་དེ་པ་གི་ཡིན་གསུངས།
དབྱེ་མཚན་ཡོན་བཟང་གིས་བསྟུན་པས་འབྲས་མོ་སྟོངས་ཀྱི་གནས་ཡིག་ཅིག་བཞེས།

སྟག་པར་དུ་ལྷ་བཅུ་ཆེན་པོ་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་ཀྱི་འབྲས་སྟོངས་དག་སྐྱུང་གི་ཟབ་ཚོས་རིག་འཛིན་སྟོག་སྐྱེ་བ་ནང་གི་
ལུང་བསྟན་ལས།

- ཡུལ་དེར་འཛོམས་པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དབའ་ནི་ཅེ་
- སྐྱེན་རས་གཟིགས་སྐྱུལ་གྲང་ལོ་སྦྱིང་མེ་ཅན་ཅེ་
- བྱང་སེམས་ལྟན་པའི་སྟེན་བྱ་མཚོག་དེ་དང་ཅེ་
- རྒྱལ་མདུན་མེ་བ་ལྟག་སྦྱོང་རྒྱལ་ཡོད་ཅིང་ཅེ་
- སྟེན་པའི་ཡུལ་དུ་དབང་བའི་སྟེན་བྱ་དེ་ཅེ་

གནས་ཡུལ་སྐྱོགས་མཚམས་བསྟན་པ་སྲུང་བ་དང་།

ས་གནད་མ་འཕྲུགས་གནས་སྐོ་མང་སྤེན་།

བོད་ཁམས་འགོ་ལ་སྤྱིད་པའི་ཉི་མ་ཤར་།

བདེ་ཆེན་ལྷག་གི་ཡང་ཟབ་གནས་ཡིག་དང་།

བྱད་པར་སྟན་མོན་ལྷག་པ་ཉེར་གཅིག་རྣམས་།

གནས་སྐོ་སྤེན་ཡུལ་དེར་ཆེ་རིང་ཞིང་།

ཅི་བསམ་དོན་དུ་ཡིད་བཞིན་འབྲུབ་པར་འབྱུང་།

ཞེས་གསུངས་པ་ལྷར་གྱི་ཟབ་གཏེར་འདིའི་ཚོས་བཀའ་ཐམས་ཅད་ལུང་གིས་ཟིན། ཚོས་ཀྱི་བདག་པོར་མངའ་གསོལ། ལྷ་
བཅུན་པའི་གཞན་དགོངས་གཏེར་བསྟན་བཅོས་དོ་རྗེ་སྤོང་པོ་སྤྱིན་གྱི་ཐོལ་གྱུ་སོགས་ཟབ་ཚོས་མང་པོ་གསན། དེ་ནས་གདུང་
སྤེས་ཚོས་རྒྱལ་བུམས་པ་བསྟན་འཛིན་ལྷ་བཅུན་ཆེན་པོའི་སྐོབ་མ་གཙོ་བོར་བཞུགས།¹³

རྗེ་ཉིད་ཡབ་དང་ལྷན་ཅིག་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་ཞབས་བཅགས་རྒྱལ་དང་ལྷ་ཁང་བཞེངས་རྒྱལ།

དེ་ཡང་རྗེ་ཉིད་དགའ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚུ་ན་ (1642) ལོར་ཡབ་རྗེ་དམ་པ་མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་
ཆེན་པོ་དང་ལྷན་ཅིག་དུ་མཁའ་སྐྱོད་དཔལ་གྱི་འབྲས་མོ་གསོངས་སུ་ཞབས་བཅགས། འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་དཔེན་གནས་
ཚ་ཚད་དུ་སྐྱུ་མཚམས་བཞུགས། གནས་འབྲེལ་མཛད། ཡབ་སྤེས་གཉིས་ཀའི་གདན་ས་ཟིལ་གཞོན་དུ་ལོ་གསུམ་བར་སྐྱབ་
པའི་རྒྱལ་མཚན་བཅུགས་སྐབས། གཞོད་སྤྱིན་ཅིའུ་དམར་པོ་དངོས་སུ་ཞལ་གྱི་གཟིགས། རྗེ་ཉིད་ཀྱི་ཡབ་མངའ་བདག་
སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་དང་མཉམ་དུ་ཡུག་བསམ་དུ་ལྷ་ཁང་དམར་པོ་བཞེངས། ཡིག་ཆའི་ནང་ལྷར་ཡིན་ན་དེ་རྗེས་ཟིལ་གཞོན་
དགོན་བཞེངས། ཡིན་ཡང་ཟིལ་གཞོན་དགོན་མ་བཞེངས་སྐོན་ལ་ཡབ་སྤེས་དང་འཁོར་རྣམས་གནས་མཐིལ་བྲག་དཀར་བཟུ་
གིས་སྤོངས་སུ་བཞུགས། རིམ་གྱིས་སྤེས་ཡུལ་གནས་ཀྱི་སྤེ་བ་བྲག་དཀར་བཟུ་གིས་སྤོངས་སུ་བུམས་པ་ལྷ་ཁང་དང་།
པེ་ཏར་ཅོག་གི་སྐྱ་ཁང་བཞེངས། ཡབ་མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྤེན་ཚོགས་རིག་འཛིན་ཞིང་ལ་མེབས་རྗེས་གདུང་
སྤེས་ཉིད་ཀྱིས་དགོངས་པ་བྱད་པར་ཅན་ལྷ་གཟིགས་ཉེ་དགོངས་པ་ལྷ་པོ་དེ་དག་གོང་ནས་གོང་དུ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱ་
བའི་ཕྱིར། མེ་སྐོལ་ (1656) ལོའི་ཉོར་ལྷ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚོས་གསུམ་ནས་བྲག་དཀར་བཟུ་གིས་སྤོངས་སུ་སྐབ་ཆེན་
ལྷ་ཁང་བཞེངས་རྒྱའི་དབུ་བཅུགས། རང་སྐོགས་ཀྱི་བྱ་ཕོ་མོ་ཚོས་གཞིས་སྐྱུ་སེར་འདུས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་འབད་ཚོལ་ཆེན་

¹³ མཁའ་པོ་ལྷ་ཚོ་རིང་། 2002 རོག་གུངས་ 22

པོའི་སློ་ནས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་སློ་འཁྲུང་དང་བཅས་པ་ལེགས་པར་གསུམ་ཐོག་ཅན་རྩ་བ་གཅིག་ནང་ཚུད་ལ་བཞེངས་བུག་གྱུ་
བྱ་ (1657) ལོའི་ནང་ལྷ་ཁང་དེའི་ནང་ལྷེབས་རིས་སྐབ་པའི་སྐྱུ། ཉན་ཐོས་གཉིས། གནས་བརྟན་བཅུ་དྲུག་ །བྱ་བུ་
མཚན་བརྒྱད་སོགས་གྲིས། ཁྲི་ (1658) ལོ་རྟོར་རྩ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་བཅོ་ལྔ་ནས་ལྷ་བཟོ་བ་དག་སློང་དག་འཕེལ་
ཞང་ཚན་གཉིས་ནས་འབྱར་སྐྱའི་དབུ་ཚུགས་པར་བཀྲིས་ཏེ།

གཙང་ཁང་འོག་མའི་དབུས་སུ་བསྟན་པའི་བདག་པོ་དང་གཡས་སུ་བྱ་རི་བྱ། རྒྱུབ་བ་རྣམ་ཐེལ་སོགས་ཀྱི་སྐྱབ་བཞེངས།
གཡོན་གྱི་སྐྱོགས་སུ་མོའུ་འགལ་གྱི་བྱ། རྣམ་མཁའི་སྤིང་པོ་སོགས་ཀྱི་སྐྱབ་བཞེངས། ད་ལྟ་སྟོན་པའི་སྐྱབ་འདི་བཟུ་ཤིས་སྤིངས་
ཀྱི་མ་དགོན་ཚེས་རྒྱལ་ལྷ་ཁང་དུ་རྟེན་གྱི་གཙོ་བོར་བཞུགས།

གཙང་ཁང་གོང་མའི་དབུས་སུ་བྱ་བུ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱུ། གཡས་སུ་ཚེས་རྒྱལ་སློང་བཅན་སྐྱམ་པོ། ཁྲི་སློང་ལྷེ་བཅན། གཡོན་
གྱི་སྐྱོགས་སུ་བྱུབ་ཐོབ་རས་ཆེན་པའི་སྐྱབ་སོགས་བཞེངས།

རབ་དུ་གནས་པའི་རིམ་པ་ཡང་། བཟུ་ (1659) ལོ་རྟོར་རྩ་བ་དང་པོའི་ཚེས་བདུན་གཟའ་སྐར་བཟང་བའི་ཉིན། གོང་
མ་ཚེས་ཀྱི་རྒྱལ་སོ་ཀམ་རྣམ་རྒྱལ་བཟང་པོས་ལེགས་པར་མཛད། གསུང་རྟེན་དུ་མ་ཁེ་དུང་ལྷུར་གཅིག་བཞེངས། རྒྱ་འཕུལ་
མདོ་དབང་གི་སྐྱོགས་བམ་སོགས་མང་ཆེ་བ་ཞིག་ལྷ་ཁང་འདིའི་ནང་སྤུལ།¹⁴ མ་ཁེ་ཚེས་འཁོར་དུང་ལྷུར་གཅིག་བཞེངས་པའི་ནང་
ནས་ད་ལྟ་ཡང་རེ་གཉིས་ཤིག་གནས་ཆེན་འདིའི་མ་ཁེ་ལྷ་ཁང་དུ་བཞུགས། ཡབ་རྗེ་དམ་པ་མངའ་བདག་སེམས་དཔལ་འཆེན་པོ་
དང་ཚེས་རྒྱལ་བུམས་པ་བསྟན་འཛིན་གྱི་སྐྱབ་གདུང་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་ད་ལྟ་བྲག་དཀར་བཟུ་ཤིས་སྤིངས་ཀྱི་ཚེས་རྒྱལ་ལྷ་ཁང་དུ་
མཇལ་བའི་སྐྱལ་བཟང་ཆེའོ། བཟུ་ཤིས།

ལུང་ཁྱུངས་བྱ་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་རབས་དང་ཚེས་འབྱུང་ཁག་གི་མཚན་གྲངས།

- 1 རྣམ་འཁྲུང་གྱི་དབང་སྐྱུག་ཆེན་པོ་ལྷ་བཙུན་རྣམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་ཀྱི་གསུང་འབྲུམ། བོད་ ༡-༧ འབྲུར་མེད་
གྲགས་པ། ལྷོ་ལི་གསར་པ། ༡༩༧༧
- 2 རིག་འཛིན་སྲོག་རྒྱུབ་ལས་མེད་ ལོ་རྒྱུས་གབ་སྐྱུས་རྩོམ་པའི་སྲོག་སྤིང་རིག་འཛིན་དགོངས་པའི་ལྷོ་མིག་བཞུགས་སོམ་ ལྷང་
དོག། །རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།
- 3 བུམས་པ་བསྟན་འཛིན། སེམས་དཔལ་འཆེན་པོ་སྐུན་ཚོགས་རིག་འཛིན་གྱི་གདུང་རྟེན་གྱི་དཀར་ཆག་བཞུགས་སོ། །བཟུ་
ཤིས་སྤིངས།

14 བུམས་པ་བསྟན་འཛིན། ཤོག་གྲངས་ ༡༠

- ༧ ལྷ་བརྟམ་འཛིགས་མེད་དཔའ་པོ། ༡༧༢༥ རྫོགས་ཚེན་རིག་འཛིན་འཛིགས་མེད་དཔའ་པོའི་བཀའ་འབྲུམ་མཚོང་གྲོལ་ཚེན་པོ། སྐང་ཏོག་པོ་བྲང་།
- ༨ མཐུ་སྟོབས་རྣམ་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་མོ་ཡེ་ཤེས་སྐྱོལ་མ། ༢༠༠༢ འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས། སྐང་ཏོག
- ༩ མཁན་པོ་ལྷ་ཚེ་རིང་། ༢༠༠༩ སྐང་མོག་གོང་གསུམ་གྱི་བརྒྱུད་འཛིན་མཚོང་རྒྱལ་དང་ཀུན་གཟིགས་ལྷ་བ་ཚེན་པོ་སྐྱོ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་སྡེ་ས་སྡེ་འགྲུར་རྙིང་བསྟན་ལ་ཕྱག་རྗེས་བཀའ་དྲིན་ཚེ་རྒྱལ་འཛོམ་བ་བཏུས་པའི་ངོ་མཚར་རྫོགས་བཟོང་སྐལ་བཟང་ཐར་གླིང་འདྲེན་པའི་ཤིང་། སྐང་ཏོག
- ༡༠ རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་། ༡༩༤༥ ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སྐར་མ།
- ༡༡ མཁན་པོ་ལྷ་ཚེ་རིང་། ༢༠༠༢ མཁའ་སྐྱོད་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་གཙུག་ཚོར་སྐུལ་པའི་རྣལ་འབྱོར་མཚོང་བཞི་བརྒྱུད་དང་བཅས་པའི་བྱུང་བ་བཟོང་བ་སྐྱོ་གསལ་གཞན་རྒྱུའི་དགའ་སྟོན་ཞེས་བྲ་བ་བཞུགས་སོ།།
- ༡༢ མཁན་པོ་ཚོས་དབང་། ༢༠༠༢ སྐུ་ལྷལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་ཚོས་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་ཞེས་བྲ་བ་བཞུགས་སོ།།
- ༡༣ ལྷ་དབང་འཚེ་མེད་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཚེ་རིང་རྗེ། ༡༩༤༩ རྫོང་གྲོལ་བུམ་རྒྱུའི་འབྲུང་རྒྱལ་མདོར་བསྐྱས་དང་ལྷན་སྐྱེ་བའི་སྟོན་རྒྱ།
- ༡༤ ཡེ་ཤེས་དབང་ཕུག་ ༢༠༠༤ སྐུ་ལྷལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་ནང་བ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་བ་སྐུལ་བར་གནང་མཁན་སྐྱོ་མའི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྐྱས་རབ་དཀར་བསོད་ནམས་དགེ་བའི་སྐྱེད་ཚལ་བཞུགས་སོ། (འབྲས་ལྗོངས་པའི་སྐང་དུ་གསལ་) སྐང་ཏོག།

Western References:

1. mThu stobs rnam rgyal & Ye shes sgröl ma. 1908. *History of Sikkim*, English translated by Kazi Dousamdup. Unpublished.
2. Dutta, Karubaki. 2003. "Buddhist in Sikkim" In Ed. Dash, Narendra Kumar (Ed) *Indo-Tibetan Culture (Golden Jubilee Volume)* Visva-Bharati Santiniketan W. Bengal. Mandal, Pro Sudhendu.
3. Dorjee, N. 1996. "Bkra-Shi-IDing (Tashiding)" *Bulletin of Tibetology*, No. 3. 53-54 Gangtok: Namgyal Institute of Tibetology.

4. Vandenhelsken, Melanie & Wangchuk. Hissey. 2006. 'Tibetan masters and the formation of the sacred site of Tashiding.' *Bulletin of Tibetology*, Vol 42 (1-2) 65-91. Gangtok: Namgyal Institute of Tibetology.
5. Naropa University Study Abroad. *Culture and tradition of Sikkim History past and present source book*. II. NI T Gangtok

༡༡། མདོ་སྐད་རྒྱལ་པོ་དང་གཏེར་སྟོན་འགྲོ་འདུལ་དོན་རྗེ་མཚོ་གདངས། མདོ་ཁམས་ཉེ་ཉོར་བྲག་
མགོ་མདོ་མང་གཏེར་སྟོན་བདེ་ཚེན་དོན་རྗེ་སྤིང་བ་རྣམ་གཉིས་སྐྱེས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་ཞབས་ཀྱིས་
བཅགས་ཚུལ་སྐོར་རགས་ཅམ་སྤེང་བ།

རྗེ་སྐྱེས་བཟུ་ཤིས་ཚེ་རིང་།

༡༡། །དེ་ཡང་རྒྱལ་པོ་དང་གཏེར་སྟོན་འགྲོ་འདུལ་དོན་རྗེ་ཞབས་ཤི། སྐྱེས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་གཞུང་འབྲེལ་རྒྱལ་རབས་
༡༩༠༤ ལོར་མཚན་པ་དེའི་ནང་། “དེ་སྐབས་འདས་ལོ་ ༡༤༤༠ ལྷགས་འབྲུག་ལོར་མདོ་སྐད་རྒྱལ་པོ་པོ་དང་པ་གཏེར་སྟོན་
འགྲོ་འདུལ་དོན་རྗེས་མདོ་སྐད་གཡུ་ཅེ་བྲག་ནས་གཏེར་གསར་གྲུ་བྱ་བྲག་ཁྲོས་ཀྱི་གཏེར་བཞེས་ཉེ་ཚོས་རྒྱལ་མཐུ་སྟོབས་རྣམ་
རྒྱལ་ལ་ལུང་ཟིན་ཚོས་བདག་ཡིན་ཞེས་སྒྲ་རང་ཆེད་ཐེབས་ཀྱི་གཏེར་ཚོས་དེ་ཡི་དབང་འབྲུལ་དང་འབྲེལ་འདས་ལོ་ ༡༤༤༡
ལྷགས་སྐྱེས་ལོར་བརྒྱ་ཡང་ཅེར་གཏེར་གསར་བར་བརྐོས་ཐོག་དབང་ལུང་ཐོགས་འཆད་སྐྱེལ་མཚན་པ་བཅས་གཏེར་སྒྲ་
གྲོ་མོ་རྩེ་འབི་མོ་བྲང་དུ་བཞུགས་སུ་སྐྱོ་གས་ཚེན་དཔལ་མི་སྐྱེལ་སྐྱེ་ཡང་ལ་ལུང་ནས་ཡི་ལམ་དོར་སྤིང་བརྒྱུད་གནས་
གཟིགས་ཀྱི་གཏུམ་ལང་མོ་བྲང་དུ་ཐེབས། དུས་མཚུངས་དོན་རྗེ་བྲག་དགོན་གྱི་སྐྱེས་ཚེས་འཕེལ་རིན་པོ་ཆེ། ཁམས་སྡེ་དགོ
རྗེ་གས་ཚེན་མི་འབྲུར་ནམ་མཁའི་དོན་རྗེའི་ (གྲུབ་དབང་རྗེ་གས་ཚེན་པ་སྐྱེ་བྲང་བཞི་བ་ 1793-1870) ཞལ་སྟོབས་སྒྲ་མ་ཡོ་
རྒྱན་བསམ་འབྲུབ་བཅས་ལྷན་འཛོམས་ཀྱི་མཚན་ཡོན་དུ་མཚན་ནས་སོ་སོར་ཐེབས་འདུག”¹ །ཅེས་གསལ།

གོང་དུ་རྗེ་སྐྱེས་ “༡༤༤༡ ལྷགས་སྐྱེས་ལོར་བརྒྱ་ཡང་ཅེར་གཏེར་གསར་བར་བརྐོས་” ཞེས་གསལ་བར་བསམ་ཞིབ་སྐབས་
༡༩༤༡ ལོར་འབྲུག་གྲུ་སྐྱེ་ཞབས་ཤིས་རབ་རྒྱལ་མཚོན་ལགས་ནས་སྤང་ཉོག་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་པོའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་
དཔེ་ཁོངས་སུ་བཞུགས་པའི་གཏེར་སྟོན་འགྲོ་འདུལ་དོན་རྗེའི་གཏེར་མ་གྲུ་བྲག་ཁྲོས་ཀྱི་ཚོས་སྡེ་པོད་རྩེད་ཞིག་སྐར་སྐྱེན་གནང་
སོང་བ་དེའི་ནང་གཏེར་སྟོན་གྱི་དོ་སྟོན་རྣམ་ཐར་བཏོད་པ་སོགས་གང་ཡང་མི་འདུག

འོན་ཀྱང་གཏེར་ཚོས་ནང་། “གཏེར་སྟོན་འགྲོ་འདུལ་དོན་རྗེས་མཚན་པའི་ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས་བྱིན་རྐབས་དབང་
བཞིའི་རྩེ་རྒྱན་ནོར་བུའི་མཚན་ཅེས་པའི་ནང་།

ཡོ་སྟོན། །རབ་འབྲུམས་རྒྱལ་བ་སྐྱེས་དང་བཅས་རྣམས་ཀྱི།

1 འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས། ཚོས་རྒྱལ་མཐུ་སྟོབས་རྣམ་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་པོ་ཡེ་ཤེས་སྟོལ་མ་གཉིས་ནས་ཚུ་མ་སྐྱིག་མཚན། Chief Trustee, The
Tsuklakhang Trust, Tsuklakhang, Gangtok, Sikkim, 2003 ཤོག་གྲངས་ ༢༠༧
རྒྱལ་རབས་སྐར་མ་འདི་བཞེད་མ་ཕྱི་སོར་བཞག་མ་མཚན་པར་ནང་དོན་ཡིག་འབྲུ་མང་དག་འབྲི་བསྐྱེས་གནང་འདུག་པ་མཁྱེན་པར་མཚན་ཅེག

ཐུགས་རྗེ་འདུས་པའི་ངོ་བོ་དངོས་ཤར་བ།
 སྐྱེ་འཆི་མི་མངའ་པ་དྲུ་ཐོད་འབྲེང་ཅུལ།
 རིག་འཛིན་དབའ་བོ་མཁའ་འགྲོའི་ཚོགས་དང་བཅས།
 བྱིན་ཆེན་ཆར་ཐོབ་མཚོག་ཐུན་དངོས་གྲུབ་སྦྱོལ།
 གངས་ཅན་བསྟན་པའི་སྲོག་གིང་འཛིན་མཛེད་པ།
 ཀུན་བཟང་སྐྱུན་རས་གཟིགས་དབང་འཇམ་དཔལ་དབྱངས།
 སྐྱལ་པའི་སྒོས་གར་ཚོས་རྒྱལ་རྣམ་གསུམ་དེའི།
 དམ་ཚོས་དབྱ་བརྟེས་སྲོལ་སྟོན་དར་སྦྲིན་རྒྱས།
 དེ་བཞིན་འབྲས་སྦྱངས་ས་སྦྱོད་དབང་པོ་ལ།
 ཡིད་བཞིན་མོར་ལྟར་སྦྱོན་པའི་དོན་ཀུན་འབྱུབ།
 དབྱ་ལ་བཀྲ་ཤིས་གསེར་གྱི་གདུགས་བསྐྱར་བས།
 གདུལ་བུའི་ཉོན་མོངས་དུག་ལྷའི་ཚོ་གདུང་མེལ།
 ཐུན་ལ་བཀྲ་ཤིས་གསེར་ཉའི་མིག་དང་ལྷན།
 འཁོར་འདས་ཚོས་རྣམས་མ་ལུས་འབྲེད་བར་ཤོག།
 ཐུན་ལ་བཀྲ་ཤིས་ཚོས་དྲང་གཡས་སུ་འཁྲིལ།
 ཐུན་གྲགས་ཚོས་ཀྱི་སྐྱ་ཡིས་ཀུན་དུ་བྱུབ།
 ལྷགས་ལ་བཀྲ་ཤིས་པདྨ་འདབ་སྦྱང་ལྷན།
 དྲི་མེད་མདངས་ལྷན་ཚོས་ཀྱི་ཆར་པ་འབེབས།
 མགུལ་ལ་བཀྲ་ཤིས་དགོས་འདོད་བྱམ་པ་བཟང་།
 འགྲོ་དུག་མེམས་ཅན་སྦྲིན་ཅིང་གྲོལ་བར་ཤོག།
 ཐུགས་ལ་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་མེད་ཇི་བཞིན་གསལ།
 ཤེས་བྱ་ཀུན་མཁྲིན་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་དང་མཉམ།
 སྐྱལ་བཀྲ་ཤིས་ཐེག་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་གསོལ།
 རྒྱལ་བསྟན་མི་ཉུབ་ཉག་བཟན་རྒྱན་དུ་གནས།
 ཞབས་ལ་བཀྲ་ཤིས་འཁོར་ལོ་རྩིབ་སྦྱང་ལྷན།
 ཞམས་གསུམ་འཁོར་བ་དོང་ནས་སྐྱུག་གྱུར་ཅིག།

འབྲས་སྤོངས་ཚོས་སྤྱོད་རྒྱལ་པོ་བསྟན་པའི་བདག།
 སྒྲིན་བསགས་བསོད་ནམས་འབྲས་བུ་ཐོབ་པའི་མཐུས།།
 རིགས་བཟང་མཐོ་བ་ཚོས་རྒྱལ་བརྒྱད་དུ་འབྱུངས།།
 གནས་བཟང་ཁྱད་འཕགས་སྤུལ་ཡུལ་འབྲས་མོ་གསོངས།།
 ལས་བཟང་སྒྲིན་གྱི་འགྲོ་མཐུད་ཚོས་རྒྱལ་མཛད།།
 རྒྱ་བཟང་དགེ་ཚོགས་སྤེལ་བའི་ཕྱོགས་སུ་གྱུར།།
 རྒྱལ་བསྟན་སྤྱི་དང་གསང་ཆེན་རིང་ལུགས་འདི།།
 མི་རུབ་རྒྱལ་མཚན་འཇུགས་པའི་དཔལ་དུ་གར།།
 ས་སྤྱོད་མི་དབང་ཚོས་རྒྱལ་འདི་ཉིད་གྱིས།།
 བརྒྱད་པ་མི་ཉམས་དམ་གཙང་ཁྱད་སྤུངས་ལྷན་པའི།།
 རྗེ་རིགས་སུ་ལའི་ཆེན་པོ་འབྱོར་བར་ཤོག།
 ལེགས་བྲས་མཐུ་དང་བསོད་ནམས་སྟོབས་འབྱོར་རྒྱས།།
 ཕྱོགས་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་རྩ་བརྟུངས།།
 མ་བསམ་རྗོགས་ལྷན་གསར་པ་རིང་ནས་འགྲུག།
 བསྐལ་བ་བཟང་པོའི་དགའ་སྟོན་ལ་སྤྱོད་པའི།།
 སྟོབས་ཤུག་གསེར་གྱི་འཁོར་ལོས་སྤྱར་རྒྱལ་གྱུར།།
 རྒྱ་མཚོའི་གོས་ཅན་འགོངས་པའི་ཚོས་བྲིམས་ཚུགས།།
 མཁའ་མཉམ་ཡོངས་ལ་བདེ་སྤྱིད་འབྱུང་བར་ཤོག།
 མཚན་སྟན་ནམ་མཁའི་ནོར་བུ་བཞིན་དུ་གསལ།།
 མི་ཚོས་གཙང་མ་བཅུ་དུག་ལྷ་ཚོས་མཛད།།
 མངའ་འབངས་མཐའ་དག་བདེ་ལ་འགོད་པར་ཤོག།
 ཚོད་དུས་སྟུན་པའི་མཁའ་རུམ་པ་མཐར་བསྐྱུད།།
 རད་སྟུག་མཚོན་འབྲུག་དུས་ཀྱི་ཀྱུང་བ་སེལ།།
 ཆར་ཆུ་དུས་བབ་ལོ་སྟུགས་ཉག་དུ་ལེགས།།
 སྤྱིད་དང་ཞི་བའི་དཔལ་འབྱོར་མ་ལུས་པ།།
 བསོད་ནམས་སྟོ་སྤྱིན་བཞིན་དུ་འདུ་བར་ཤོག།

བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་སྤྱན་སྲུང་འཚོགས་གྲུར་ཅིག།
 འཛམ་གླིང་རྒྱི་དང་ཁྲུང་པར་གངས་རིའི་བྱོང་།།
 རྒྱལ་བསྐྱེད་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་བའི་སྤྲེལ་བུ་རྣམས།།
 བསྐྱེད་བའི་སྤྱིན་བདག་རྣམ་དཀར་འབྲས་ལྗོངས་འདིའི།།
 ཚེས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བཙུན་མོ་སྲས་དང་བཅས།།
 རམ་མཁའ་ཇི་སྲིད་བསྐྱེད་འགྲོའི་དཔལ་དགོན་དུ།།
 མི་འཇིགས་གདོང་ལྡེའི་བཏེག་པའི་བྲི་ལ་ཡང་།།
 མཚན་དཔེ་དཔལ་འབར་དྲག་བདེན་གཡུང་དུང་འཁྲིལ།།
 མི་ཤིགས་དོ་རྗེའི་རང་བཞིན་བཞུགས་གསོལ་འདེབས།།
 མི་རྒྱལ་རྒྱལ་མཚན་ལྷ་བུའི་མཚོག་ཐོབ་ཤོག།
 ཚེས་ཉིད་དོན་ཟབ་འབྱུར་བ་མེད་གང་དང་།།
 ཚེས་ཅན་བསྐྱེད་མེད་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་གཤིས།།
 མཚོག་གསུམ་སྐྱ་གསུམ་རྒྱ་མཚོའི་མཐུས།།
 ཇི་ལྟར་སྐྱོན་པས་གནས་ཀུན་ཡོངས་འབྲུབ་ཤོག།

ཅས་གནམ་ལོ་གསར་ཚེས་ཡལ་འདབ་ཅན་གྱི་ཁམས་འཁོར་ལོའི་སྐུ་ཅན་ (ཤིང་ཕག་ 1875) གྱི་རང་ཞལ་ཐོག་མར་
 དོམས་པའི་སྐལ་བཟང་གི་དགའ་སྟོན་ལ་དལ་འགྲོའི་རྒྱན་བཞིན་ཡོངས་སྤོད་པའི་རྟེན་འབྲེལ་མཐུན་འབྱུར་དུ་དུས་མཐའི་གཏེར་
 མིང་འགོ་འདུལ་དེ་རྗེ་འབོད་པའི་སྐུ་མའི་རྣལ་འབྱོར་དེའི་ལྷག་བསམ་སྟོན་ཟླ་དཀར་བའི་ཡིད་དུངས་ནས་སྤྱིར་རྒྱལ་ཁམས་ཡོངས་ལ་
 བདེ་སྤྱིད་འབྱུང་བ་སྐྱོས་འབྲས་ལྗོངས་ས་སྤོད་དབང་པོའི་བསྐྱེད་འགྲོའི་དོན་ལ་ཐུགས་བསྐྱེད་མཛོད་པ་སོགས་འབད་མེད་ལྟན་
 འབྲུབ་དུ་བྱུང་བའི་ཇི་ལྟར་སྐྱོན་པའི་མཐུན་འབྱུར་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་སྲས་ལྷ་དང་མིར་བཅས་སྤྱེ་དགུ་མཐའ་དག་གིས་མགྲིན་གཅིག་
 དུ་བསྐྱབས་པ་ཡང་དེ་དང་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་འབྲུབ་པར་གྱུར་ཅིག”² །ཅས་གསལ། འདི་ལ་བལྟ་སྐབས་ ༡༩༧༧
 ལོར་འབྲས་ལྗོངས་ཚེས་རྒྱལ་སྐྱ་རབས་དགུ་པ་མཐུ་སྐབས་རྣམ་རྒྱལ་ (1860-1914) མཚོག་གི་ཞབས་བདེན་གསོལ་འདེབས་
 བཅུ་མས་འདུག །ཚེས་རྒྱལ་སྐྱ་རབས་དགུ་པ་འདི་ནི་ ༡༩༧༧ ལོར་གསེར་བྲིས་མངའ་གསོལ་’ ཞུས་པ་ཞིག་པེད་འདུག

2 YANG GSANG PADMA DRAG KHROS, 'Gro-'dul-gling-pa, A cycle of Rnying-ma-pa practice focusing upon a wrathful form of tutelary deity fused with the Mahaguru Padmasambhava. Revealed from its place of concealment by Gterston 'Gro-'dul-rdo-rje, Reproduced from a collection of blockprints from the library of Palace Monastery, Gangtok. Published by Sherab Gyaltzen Lama, Palace Monastery, Gangtok, Sikkim, 1985 དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༡-༩ བར་གསལ།

3 འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་རབས། ཤོག་གུངས་ ༡༧༩

སྒྲིབ་བོད་མིས་གོམས་གཤིས་འདོད་ཚུལ་དུ་གནས་ཆེན་རེར་གནས་ལག །ཡན་ལག །གནས་ཐུན།²⁶ གནས་ཟུར།
གནས་དོད། གནས་འདུ། ཉེ་བའི་གནས་སོགས་མང་དུ་བརྩི་འཛོག་གྲུང་སྒོལ་ཡོང་འདུག །དེ་དག་སོ་སོར་ཡང་གནས་གྱི་
མདོ་བྱང་། །བྱང་། སྒྲིབ་བྱང་། གནས་གྱི་ཐེམ་བྱང་། གནས་ཡིག །ཡམ་ཡིག །དཀར་ཆག །ལྷེ་མིག །གནས་
བསྟོད། གནས་རྟེན་གྱི་ཆེ་བཤད་རྒྱས་བ་བཅས་ཡིག་ཆ་ཡང་མི་ཉུང་བ་བྱང་སྟོང་འདུག

དེས་ན་སྤྲུལ་ཡུལ་འབྲས་མོ་སྟོངས་གྱི་གནས་ལག་ནི་གཏེར་སྒྲིབ་དོན་མཚོག་གི་མདོ་མང་གཏེར་ཆེན་མཚོག་
གི་བཞེད་བ་ལྟར་ན་མདོ་ཁམས་སྤངས་གྱི་ཟར་ལུང་རི་བློད་དམ། ཟབ་སྤུ་ལུང་བདེ་ཆེན་ཚོས་སྒྲིང་གི་གནས་ཡིན་བར་འདོད། དེ་
ཡང་གཏེར་ཆེན་གྱིས་མཛད་པའི་ “ཟར་ལུང་རི་བློད་གནས་ཡིག”²⁷ །ཅེས་པའི་མཛད་བྱང་ནང་། “ལོག་མིན་འབྲས་བུ་སྤངས་གནས་
གཉིས་པེ། ཟབ་སྤུ་ལུང་བདེ་ཆེན་ཚོས་སྒྲིང་གི་གནས་འདི།” ཞེས་དང་། བར་ཆད་ལམ་སེལ་གྱི་དབང་གི་ལོ་རྒྱས་མདོར་
བསྐྱུས་ལས་ཀྱང་། “ངན་ལམ་རྒྱལ་བ་མཚོག་དབྱངས་གྱི་རྣམ་སྤྲུལ་དོན་མཚོག་གི་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བས་མེ་མོ་འབྲུག་གི་ལོ་ལོ་སྒྲིབ་ཐ་
རྒྱུད་གི་ཚོས་བདུན་ཉིན་མདོ་སྤངས་ཟར་ལུང་སྤྲུག་ཚང་གསང་བའི་སྤྲུག་བ་ནས་སྤྲུབ་དངས་པའི་གཏེར་ཤོག་གྲུ་རྩའི་སྤྲུག་གིས་ལས་
ཞལ་བཤུས་བ་སྟེ། གནས་དེའི་ལོ་རྒྱས་མདོ་ཅོམ་ཞུས་ན། བློང་གསེར་མོ་འབྲུམ་རྒྱས་ཞེས་བྱ་བའི་ལུང་བའི་སྤུན་དཔལ་ཨོ་རྒྱན་
སངས་རྒྱས་གཉིས་པས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་གནས་ཆེན། ལོག་མིན་འབྲས་བུ་སྤངས་གྱི་གནས་གྱི་ཆ་ལག་ཟབ་སྤུ་ལུང་བདེ་ཆེན་
ཚོས་སྒྲིང་ཞེས་པའི་གནས་དེ།”²⁸ ཞེས་མདོ་ཁམས་རྟོར་ལོག་གམ་ཏེ་རྟོར་རོང་²⁹ གི་ཆར་ཡོད་པ་གསལ།

26 “སོས་པ་རྒྱུང་བ་དག་གིས་གནས་འདི་འདྲ་མང་ལེ་ཅི་ཞིག་ཟེར་དུ་འོང་བས། གནས་ཐམས་ཅད་གྱི་ཁ་བྱང་མདོ་རྒྱུད་ནས་གསུངས་པའི་ལུང་འདྲེན་
འདི་གནས་ཡིག་རྣམས་གྱི་དབྱུང་གིས་པས་ཐམས་ཅད་ཡིད་ཆེས་པ་ཡིན་ལོ། །འདི་མཚོང་ཚད་ཐམས་ཅད་ཡིད་ཆེས་དང་བསྐྱེ་བའི་གནད་ཡོད་དོ།”
།ཞེས། གནས་ཡིག །མེ། གནས་ཚོས་བྱགས་གྱི་གཏེར་ཁ་སྤྲུབ་བརྒྱུད་ཟབ་མོའི་སྒྲིབ་བོད་ཏ། Published by Ven Pema Norbu Rin-
poche, Nyingmapa Monastery, Bylakuppe, 1983 དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ 66 རང་དང་།

གནས་ཚོས་བྱགས་གྱི་གཏེར་ཁ་སྤྲུབ་བརྒྱུད་ཟབ་མོའི་སྒྲིབ་བོད་ཏ། དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ 66 ལས་གྲུབ་དབང་ཆགས་མེད་ཨ་རུ་གས། “དེ་
ཡང་བོད་ཡུལ་དུ་གནས་ཆེན་བརྒྱ་དང་ཅ་བརྒྱད་ཅེས་སྤྲུབ་སྟོང་དང་ཅ་གཉིས་ཅེས་སྤྲུབ་སྟོང་དང་ཅ་གཉིས་ཅེས་སྤྲུབ་སྟོང་གསུངས་
མེད་པ་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད་དེ། འདུལ་བ་ལུང་ལས་བཅོམ་ལྟར་འདས་ཤུག་སྤྲུབ་པས་བཀའ་སྤུལ་པེ། དགོ་སྟོང་དག་བྱང་སྤྲུགས་གངས་རིའི་
བློད་རྣ་ས་དོ་བེམ་བོས་ཀྱང་མེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པར་ཡོད་དོ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་།” ཞེས་གསལ།

27 བོད། 2 ཐའེ་མཚན་སྤར་མ། 2007 དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ 127:2

28 ལོང་གསལ་བོད། 2 དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ 127:2

29 དོན་མཚོག་གི་ཆེན་པོའི་བྱང་བ་བཛྲོད་བ་རྣམ་པར་ཐར་པའི་འདྲ་བཤད་ཡོད། བོད། 2 ཐའེ་མཚན་སྤར་མ། 2007 དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་
28 ལས། “ལོ་མེ་འབྲུག་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ཐ་རྒྱུད་གི་ ཚོས་བདུན་ལ་རྟོར་ཡུལ་རོང་གི་ཆ། བློང་གསེར་མོ་འབྲུམ་རྒྱས་བྱ་བའི་ས། །གནས་ཟུར་ལུང་
སྤྲུག་ཚང་གསང་སྤྲུག་ནས། ཚོས་བར་ཆད་སེལ་བའི་གཏེར་ཞལ་སྟེ།” ཞེས་གསལ།

གཏེར་ཚེན་བདེ་ཚེན་དོ་རྗེ་གླིང་པ་ནི་ལྷ་བཅུན་ནམ་མཁའ་འཇིགས་མེད་ཅུལ་གྱི་རྣམ་འབྲུལ་ཡིན་ཏེ། རང་གཏེར། རིག་
འཛིན་ཞི་ཁྲོ་འདུས་པ་ལས།

“འདི་འདྲ་རིག་འཛིན་འདུས་པའི་གསང་ཚིག་བཅུད་ཅེ་
འོག་མིན་བདེ་ལྷན་བརྟུ་དྲུ་བའི་གླིང་ཅེ་
མི་འགྲུར་དབལ་གྱི་འབྲས་མོ་གཤོངས་ཞེས་པར་ཅེ་
འཇིགས་མེད་དཔའ་པོ་ཀུན་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་ལེ་
མི་ཤིགས་དོ་རྗེ་བདེ་ཡི་ཚེས་ཚར་འབབས་ཅེ་
འགོ་དོན་སྟེ་བ་མང་འགྲུར་བོད་ཁམས་སུ་
སྐས་པའི་རྣལ་འབྱོར་དོ་རྗེ་འི་མིང་ཅན་གྱིས་ཅེ་
སྟོན་གནས་རྗེས་དུན་ཐུགས་ཀྱི་སྟོང་ནས་གར་ཅེ་
དག་སྐར་སླ་མ་རིག་འཛིན་སྟོག་སྐྱབ་གྱི་
ཆ་ལག་འབྲེལ་ཚད་དོན་དང་ལྷན་པ་འདི་
རིན་ཚེན་སྟོག་སྐྱའི་ངོས་སུ་ལེགས་པར་བཤོད་ཅེ་”³⁰

ཅས་དང་། ཡང་རང་གཏེར། རིག་འཛིན་ཞི་ཁྲོ་འདུས་པའི་དབང་བསྐྱར་དན་སོང་རང་གྲོལ་ལས།

“དེ་རྣམ་རིག་འཛིན་ཞི་ཁྲོ་འདུས་པ་ཡི་
དབང་བསྐྱར་ཟབ་མོ་སྐལ་ལྷན་སྟོན་བྱེད་ལམ་
འཇོམ་གླིང་ལྟེ་བ་གནས་ཚེན་འབྲས་མོ་སྟོང་སུ་
ལྷ་རི་སྟིང་གར་དོ་རྗེ་འི་ཐུག་པ་རུ་
རིག་འཛིན་སླ་མ་ཡོངས་ཀྱི་དགོངས་བཅུད་མཚོག་
ནམ་མཁའ་འཇིགས་མེད་སྐྱུ་མའི་རྣལ་འབྱོར་པ་
རང་གར་དོ་རྗེ་འི་བདེ་ཚིག་རབ་བཤོལ་བའི་
དག་སྐར་སླ་མ་རིག་འཛིན་སྟོག་སྐྱབ་གྱི་
ཆ་ལག་འབྲེལ་ཚད་རང་གྲོལ་འདི་ཉིད་ནི་
ལྷན་ལུལ་དགེ་གནས་མཐོན་ལྷིང་བརྟུ་སྟོང་སུ་

30 བོད། ༥ མའི་ལན་སྐར་མ། ༢༠༠༧ དབྱིན་རི་འི་སྟོག་གུངས་ ༢༠

ཡེ་ཤེས་རྣམ་བཟུ་མཁའ་སྐྱོད་གྲུབ་བའི་གནས་མེད་
འོག་མིན་རྒྱལ་བ་ཡོངས་ཀྱིས་བྱིན་རྒྱབས་བའི་མེད་
གནས་མཚོག་དམ་པ་དེ་རུ་འདུག་བའི་ཆེད་
རང་སྐྱོབ་སྐྱོ་བཟང་ཚོས་བྲགས་ཞེས་བྱ་བས་མེད་
བསྐྱལ་ཕྱིར་དོ་རྗེའི་བདེ་ལས་བརྗོད་ཆོག་གི་མེད་
ལམ་དུ་རི་མོར་སྐྱེལ་བ་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་མེད་
འགྲོ་དོན་ལྷ་མེད་སྤྱོད་མཐར་དར་རྒྱས་ཤོག་གི་མེད་
འཛིགས་མེད་དབའ་བོ་ཀུན་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་མེད་
རྣམ་འབྲུལ་དོ་རྗེ་བདེ་ཆེན་གླིང་པ་ཡིས་མེད་
མི་ཤིགས་དོ་རྗེའི་བདེ་ལས་ལབ་པ་དགེ་མེད་”³¹

ཞེས་དང་། རང་གཏེར། འཕོ་བ་མཁའ་སྐྱོད་སྐྱོ་འབྱེད་ལས།

“སྐྱ་བཅུན་ཆེན་པོ་ཀུན་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་ལམ་མེད་
ཉེ་རུ་ཀ་པ་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་ཀྱི་མེད་
རྣམ་འབྲུལ་དོ་རྗེ་བདེ་ཆེན་གླིང་པ་ཞེས་མེད་
གཞན་པན་གཏེར་སྐྱོ་འབྱེད་བའི་བདག་པོ་དེའི་མེད་
དགོངས་སྐྱོང་མི་ཤིགས་ནམ་མཁའི་མཛོད་རྣམས་ལམ་མེད་”³²

ཅེས་གསལ།

སྤྱོད་མཚུངས་གཏེར་སྟོན་གྱི་གསུང་ལས། “གཏེར་སྟོན་སྐྱ་བཅུན་ཆེན་པོའི་སྐྱ་བྱེད་གསོལ་འདེབས་བཞགས།

བི་མའི་རྣམ་འབྲུལ་འབྲས་བུ་ལྗངས་ཚོགས་ཆེན་པོ།
ཉེ་རུ་ཀ་དབའ་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་ཅུལ།
ཡང་སྐྱལ་བྲག་འཐུང་འཛིགས་མེད་དབའ་བོའི་མཚན།
སྐྱེ་འབྱེད་གསུམ་པ་དོ་རྗེ་བདེ་ཆེན་གླིང་།
གྲུབ་བརྗོད་སྐྱེས་མཚོག་རིམ་པར་བྱོན་རྣམས་ལ།
གསོལ་བ་འདེབས་སོ་མཚོག་རྩན་དངོས་གྲུབ་སྐྱོལ།

31 གོང་གསལ་པོད། ་ དཔྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༡༠༩

32 གོང་གསལ་པོད། ་ དཔྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༢༩༩ཙ

ཞེས་དྲི་བ་དེ་ཚེན་གྱིང་པས་སོ།།³³

ཞེས་གསལ་བ་བཞིན་རྒྱལ་བ་ལྟ་བུ་འཛུགས་སྐྱོད་དང་པོ་དང་སྐྱོད་སྐྱོད་གསུམ་པ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་འགྲོ་དོན་མཛད་འགྲོ་བསྐྱེད་
ཚེད་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༢༧༡༩༢༧ ལས་ ༡༩༢༤ བར་སྐུས་ལུལ་འབྲས་མོ་སྨྲངས་སུ་ཚིབས་བསྐྱར་བཀའ་དྲིན་མཛད།
སྐུས་ལུལ་འབྲས་མོ་སྨྲངས་ཀྱི་གནས་དགོན་གང་དུ་བཞུགས་སྐོར་ཆེར་མ་ཤེས་ཀྱང་། རང་གཏེར། འབྲས་མོ་སྨྲངས་ཀྱི་མན་དགའོ་
མོ་གདུགས་དཀར་མོའི་སྐྱབ་ཐབས་ལས། “འདི་ལྟར་མན་དག་གི་རྣམ་མཐུ་གཞན་གྱིས་འབྲན་ཆུ་མེད་པའི་སྐོར་རྣམས་
བདག་གཏེར་སྐོར་དྲི་བ་དེ་ཚེན་གྱིང་པས་འབྲས་སྨྲངས་ཞེས་པ་མོན་སྤྱི་སྤྱིམ་”³⁴ གྱི་ལུལ་ཁྱད་པར་འཕགས་པའི་གནས་མཚོག་
བདེ་ཚེན་རྣམ་འབྲུལ་རྒྱལ་བ་སྐྱེད་དྲི་བའི་བཞུགས་ཁང་། བླ་མོ་དེ་གྱི་སྐྱབ་ཁང་ཤར་རི་སྐྱུལ་འབྲུག་པ་འདྲ་བ། ལྟོ་
རི་དར་དཀར་གྱི་ཡོལ་བ་འདྲ་བ། ལུ་རི་མཛོད་ལྟ་གཏེར་གྱི་བུམ་པ་བརྟེན་པ་འདྲ། གཡམས་

33 སྐུས་ལུལ་འབྲས་མོ་སྨྲངས་འོག་མིན་རྣམ་དག་བསྐྱེད་ཅན་གྱི་གནས་ཡིག་ལུང་བསྐྱར་གསལ་འདེབས་སྐོར་ལམ་གཏེར་གྲུང་གསལ་མཚོད་བཅས་
བཞུགས། རྒྱང་ཏོག་དཔེན་བཅས་དགོན་གྱི་སྐར་མ། ཤོག་ལྗེ་བ་ ༡༧༩༡

34 བཀའ་ཚེམས་ཀ་ཁོལ་མ། རྩོ་བོ་དེ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཉི་ཤས་ ༡༩༩༩-༡༩༧༠ ལོའི་ནང་ལྟ་སའི་ར་ས་འབྲུལ་སྐྱེད་གི་གཙུག་ལག་ཁང་རྣམ་གཏེར་
དུ་བཞེས། ཀན་སྐུའུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱར་ཁང་། ༡༩༤༩ ཤོག་གྲངས་ ༧༩ ལས། “ཡང་འབྲུའི་ལོ་ཏོག་ལ་མོས་ཏེ་བཞུགས་པར་གུར་
ནས་རྒྱག་དང་བྲས་བུས་ཡར་ལུངས་འོལ་ཁ་རྒྱག་ཐང་བྱ་བ་བྱུང་ངོ་། །དེ་ནས་སྤྱི་དུ་སྐྱབ་རྣམས་འཛིངས་འཐབས་ནས་མ་འཆམ་སྟེ། གཅིག་ལ་
གཅིག་མི་འཛིགས་ཏེ་ཚན་པ་བཞེར་ཆད་དེ་གྲེས་སོ། །དེར་མེས་པོ་སྤྱི་དུ་སྐོར་གྱིས་བྱ་ཚོ་ལོ་ཡང་ཚེ་རྣམས་ལ་བཞུག་གཞི་བྲས་པས། ཚན་པ་གཅིག་
ནི་སྤྱི་སྨྲང་དེ་བྲས་པ་ཞིག་བྱུང་ནས། མིང་རུས་སྨྲང་བྱ་བར་བཏགས་ཏེ། སྨྲང་ལ་རུས་ཚེན་པོ་བཙོ་བརྒྱད་བྱ་བ་བྱུང་ངོ་། །དེའི་འོག་
མ་ནི་འབྲུམ་ཤ་སྨྲང་དེ་བྲས་པ་ཞིག་བྱུང་ནས། མིང་རུས་སྨྲང་བྱ་བར་བཏགས་ཏེ། སྨྲང་ལ་རྩེ་བཞི་ལོལ་བརྒྱད་བྱ་བ་བྱུང་ངོ་། །དེའི་འོག་མ་ནི་མགོ་
མེ་ཡང་དེ་བྲས་པ་ཞིག་བྱུང་ནས། མིང་རུས་མེ་བྱ་བར་བཏགས་ཏེ། མེ་ལ་འཇུག་ལེ་སྐྱར་དགུ་བྱ་བ་བྱུང་ངོ་། །དེའི་འོག་མ་ནི་འཇུག་བསྐྱབ་
སྨྲང་བྲས་པ་ཅིག་བྱུང་ནས། མིང་རུས་སྐྱབ་བྱ་བར་བཏགས་ཏེ། སྐྱབ་ཀོ་ལའི་འཕྲ་བརྒྱད་བྱ་བ་བྱུང་ངོ་། །སྨྲང་དང་སྨྲང་གཉིས། མེ་དང་སྐྱབ་གཉིས་
ཏེ་ནང་གི་མིའུ་རིགས་བཞི་བྱ་བར་བྲགས་ཏེ། བོད་ལུལ་ཁ་བ་ཅན་གྱི་མི་ལ་སྐྱ་བ་ཡང་དེ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་ཡང་། ཤོག་གྲངས་
༧༤-༧༩ ལས། “དེ་ནས་ཡང་སྤྱི་དུ་སྐོར་གྱིས་བྱ་ཚོ་བོ་བཞི་བརྒྱ་བོད་ཚན་པ་བཞེར་གྲེས་ཏེ་འཐབས་པ་དང་། མེས་པོ་སྤྱི་དུ་སྐོར་གྱིས་བར་མི་
བྲས་རྣམས་མ་ཚ་བཞེར་བཞོས་པ་ནི་དབྲས་གཙང་རུ་བཞི་ཡིན་ནོ། །དབྲས་གཙང་རུ་བཞི་འདི་ལྟ་སྟེ། གཡུ་རུ་དང་དབྲུ་རུ་གཉིས། གཙང་གཡམས་
རུ་དང་གཡོན་རུ་སྟེ་བཞི་ལོ། མིང་རུས་ཚན་པ་བཞེར་གྲེས་པ་ནི། སྨྲང་དང་སྨྲང་གཉིས། མེ་དང་སྐྱབ་གཉིས་ཏེ་བཞི་ལོ། །སྨྲང་ལ་གཡུ་རུ་བྱིན།
སྨྲང་ནི་གཙང་གཡམས་རུར་བསྐྱོས། མེ་ལ་གཙང་གཡོན་རུ་བྱིན། སྐྱབ་ནི་དབྲུ་རུར་བསྐྱོས་སོ། །སྐོར་ལུགས་གཞན་ནི་དུས་ཤིས་ཀྱི་རྒྱལ་བོ་རྣམས་
གྱིས་མཛད་དོ་ཞེས་ལུང་བསྐྱར་ནོ། །ད་རུང་གར་མ་གཏོགས་ཀྱི་རུས་རན་ཁེངས་པོ་བདུན་བྱ་བ་བྱུང་སྟེ་འདི་རྣམས་ཡིན་ནོ། །གར་ལོག་ཀྱང་སྐྱོད་
ཅན་དང་གཅིག །ཀེ་ལེ་མི་ཤ་ཅན་དང་གཉིས། ཤོག་པོ་སྟེ་སྐྱབ་ཅན་དང་གསུམ་དང་། རྒྱལ་མོ་གྱི་ཁྱོ་ཅན་དང་བཞི། སྐོ་བྱ་མིག་དམར་ཅན་དང་ལྷ།
དོ་རུ་ཀང་སྨྲན་ཅན་དང་དུག །མོན་བྱ་སྤྱི་འདུམ་ཅན་དང་བདུན་ནོ། །ད་རུང་པ་སྤྱི་དུང་པ་བྲག་སྤིན་མོ་གཉིས་ལ་བྱ་ཚོ་རིགས་བརྒྱད་དུ་བྱུར་བ་
དཔའ་བོ་མི་ཚོད་མི་གསུམ་བྱ་བ་བྱུང་བ་ལ། ལྟ་བ་མིག་རྫོ་དང་། ཉན་བ་རྣ་གསང་དང་། སྟོབ་པ་ལག་རིངས་དང་གསུམ་ཡིན་ཏེ་མ་སངས་འདི་
རྣམས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསལ། འདིའི་ནང་བོན་ལུགས། རིག་ལྟེད་གཏམ་རྒྱུད། ཐུགས་མེ་ཚེན་པོའི་ཚོས་སྐོར་བཅས་མང་པོ་བསྟེས་པ་ར་ས་ལུག་ཅིག་འདུག
ཤེས་པ་མཁན་བརྟུ་གཉིས་ཡང་རུས་ཚན་བརྟུ་གཉིས་ཀྱི་བོན་པོ་ཡིན་ལྟར་སྤང་། མ་དབའི་འབྲུ་དག་པོ་མི་གདའ།

སུ་མཚོ་མེ་མོང་འདྲ་བ། གཡོན་དུ་པ་མང་རུས་སྐལ་འདྲ་བ་སྟེ། རོ་མཚར་གྱི་བཞོན་པ་དང་ལྷན་པ་བཟོ་ཅི་རྩ་གོ་ཤེས་ཐུགས་
གྱི་སྐྱེ་བ་གནས་དྲག་ཅལ་གཟི་སྲིན་དང་ལྷན་བའི་གནས་སུ་མཚུ་རྩ་བའི་མར་ལྷོགས་གྱི་རྒྱལ་བ་གསུམ་དགོངས་
མཚོན་ལས་ཐབ་པས་འགྲོ་དོན་དཔག་དུ་མེད་པ་འབྱུང་བར་ཤོག་ཅིག།”³⁵ ཅས་མཛད་བྱང་མང་པོའི་ནང་གསལ་ན་གཙོ་བོ་
འབྲས་ལྗོངས་ལྟེ་རྗེ་གྲིང་དགོན་པ་དང་ཉེ་འབྲིས་སུ་སྐྱེ་བཞུགས་མཛད་པར་མངོན།

འབྲས་ལྗོངས་ཁྲལ་སྐྱེ་བཞུགས་གནང་ངོང་།

- ༡ རིག་འཛིན་ཞི་བོ་འདུལ་པ་བཞུགས་མེ་ ཤོག་ལྡེབ་ ༡༢³⁶
- ༢ ལྷོ་ རིག་འཛིན་ཞི་བོ་འདུལ་པའི་དབང་བསྐྱར་ངན་སོང་རང་གྲོལ་བཞུགས་མེ་ ཤོག་ལྡེབ་ ༧³⁷
- ༣ ལྷོ་ འཕོ་བ་མཁའ་སྐྱོད་སྐྱོ་འབྱེད་བཞུགས་མེ་ ཤོག་ལྡེབ་ ༣༧³⁸
- ༤ བྱད་གྲོལ་གྱི་མན་ངག་ཁོ་མོ་གདུགས་དཀར་མོའི་སྐྱབ་ཐབས་བཞུགས་མེ་ ཤོག་ལྡེབ་ ༣³⁹
- ༥ ལྷོ་ ཡི་དམ་དྲག་པོའི་སྐྱེ་ཡི་གདོར་རྫོག་ཚོ་འབྲུལ་འབར་མ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་མེ་ ཤོག་ལྡེབ་ ༧⁴⁰
- ༦ ལྷོ་ གདུགས་དཀར་གྱི་བྱད་གྲོལ་མཐུ་སྟོབས་རལ་གྱི་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་མེ་ ཤོག་ལྡེབ་ ༤⁴¹
- ༧ ལྷོ་ གཟའ་ཡི་གདོན་བཞོལ་གནམ་ལྷུགས་གྱུར་ཁང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་མེ་ ཤོག་ལྡེབ་ ༩⁴²
- ༨ ལྷོ་ ལྷུ་ཡི་གདོན་བཞོལ་ཡེ་ཤེས་མེ་ཡི་གྱུར་ཁང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་མེ་ ཤོག་ལྡེབ་ ༩⁴³
- ༩ གཙོན་གྱི་ལས་ཚོགས་ཞལ་སྐབས་དམིགས་སྐོར་དགུ་བ་བཞུགས་མེ། ཤོག་ལྡེབ་ ༤⁴⁴
- ༡༠ ལྷ་བཙུན་ཚེན་པོ་ཀུན་བཟང་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་རྣམ་འབྲུལ་རྗེ་བདེ་ཚེན་གྲིང་པའི་སྐྱེ་བཞུགས་མེ་ ཤོག་ལྡེབ་ ༢⁴⁵

35 བོད། ༧ ཐའེ་ལྷན་སྐར་མ། དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༢༧༧:༧

36 བོད་གསལ་བོད། ༥ དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༧༧-༡༠༧

37 བོད་གསལ་བོད། ༥ དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༧༧-༡༠༧

38 བོད་གསལ་བོད། ༥ དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༢༡༢-༢༧༠

39 བོད་གསལ་བོད། ༧ དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༢༧༧-༢༩༡

40 བོད་གསལ་བོད། ༧ དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༢༤༡-༢༠༠

41 བོད་གསལ་བོད། ༧ དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༢༧༧-༢༩༡

42 བོད་གསལ་བོད། ༧ དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༢༧༢-༢༤༢

43 བོད་གསལ་བོད། ༧ དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༢༤༥-༢༧༩

44 བོད། ༡༠ ཐའེ་ལྷན་སྐར་མ། ༢༠༠༥ དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༢༠༡-༢༡༥

45 བོད། ༡༡ ཐའེ་ལྷན་སྐར་མ། ༢༠༠༥ དབྱིན་ཇིའི་ཤོག་གུངས་ ༤༧-༧༠

22 ལྷ་མ་འཇམ་དཔལ་དབྱེར་མེད་གྱི་གསོལ་འདེབས་དངོས་གྲུབ་སྐྱུ་རྫོལ་བཞུགས་མེད་ བོག་ལྗེབ་ 246

22 རྩོམ་བཞུགས་ལྷན་པའི་ཀ་ཁའི་སྐྱ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། བོག་ལྗེབ་ 247

22 ལྷན་འགོ་བསྐྱེད་པ་བཞུགས་སོ། བོག་ལྗེབ་ 248

22 བར་མཛོད་ལས་བྱོན་པའི་སྐྱིད་བཞི་སྐྱེ་མཛོད་བཞུགས་མེད་ བོག་ལྗེབ་ 249

22 ལྷོ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷན་པའི་ཚོ་རིང་ལྷ་མོ་མཛོད་ལྷན་གསོལ་མཛོད་བཞུགས། བོག་ལྗེབ་ 250

26 ལྷན་ལྷུ་ལ་འབྲས་མོ་ལྷོངས་ལོག་མིན་རྣམ་དག་བརྒྱ་དུ་ཅན་གྱི་གནས་ཡིག་ལྷུང་བསྐྱར་གསོལ་འདེབས་སྐྱོན་ལམ་གཏེར་
ལྷུང་གསོལ་མཛོད་བཅས་བཞུགས། བོག་ལྗེབ་ 251 འདི་གོང་གསལ་རྒྱ་ནག་གི་དུ་དང་སྐྱེས་ཐའེ་ལྷན་གཉིས་གྱི་
སྐར་མ་གཏེར་ཆེན་གྱི་གཏེར་ཚོས་སྐྱོགས་བསྐྱེད་པའི་ནང་མ་བཞུགས། བཅས་མཛོད་འདུག

གཏེར་ཆེན་མཚོག་སྐྱས་ལྷུ་ལ་འབྲས་མོ་ལྷོངས་སུ་སྐྱ་བཞུགས་མཛོད་སྐབས་ཁམས་ནས་མཉམ་ཐེབས་སམ་འབྲས་ལྷོངས་
པ་ཡིན་སྐོ་བཟང་ཚོས་བྲགས་དང་། བརྒྱ་ཚུལ་བྱིམས་རྣམ་དག་ །ཀུན་མཁུན། ཚངས་དབྱངས་སྐྱོན་བྲགས་ལྷུ་པའི་སྐོབ་མ་
བཞི་དང་། ལྷན་བདག་བསྐྱར་བ་རྒྱ་མཚོ་དང་རྒྱལ་མཚན་ལྷུ་བ་གཉིས་བྱུང་འདུག །གཏེར་ཆེན་མཚོག་རྒྱ་གར་གྱི་གནས་ཆེན་
རྩོམ་བཞུགས་⁴⁶ དང་། མཛོད་རྣམ་དག་དུང་⁴⁷ སོགས་ལ་གནས་གཟིགས་མཛོད་མཇལ་ལའང་ཐེབས་སྐོང་།

གཏེར་ཆེན་མཚོག་སྐྱས་ལྷུ་ལ་འབྲས་མོ་ལྷོངས་སུ་ཞབས་བཅགས་སྐབས་ཚོས་རྒྱལ་སྐྱེ་རབས་བཅུ་གཅིག་པ་བཀྲ་ཤིས་
རྣམ་རྒྱལ་དང་། བཅུན་མོ་མཛོད་མཛོད་ཀུན་བཟང་བདེ་ཆེན་མཚོ་མོ། ཚོས་རྒྱལ་དང་མ་ལུམ་གཅིག་པའི་སྐྱེ་མཛོད་ལྷུང་
རིང་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་ཞལ་བཞུགས་པའི་དུས་སྐབས་དང་འཁེལ།

46 གོང་གསལ་པོད། 22 དབྱིན་ཇིའི་བོག་གྲངས་ 226-227

47 གོང་གསལ་པོད། 22 དབྱིན་ཇིའི་བོག་གྲངས་ 227-228

48 གོང་གསལ་པོད། 22 དབྱིན་ཇིའི་བོག་གྲངས་ 228-229 23

49 པོད། 22 ཐའེ་ལྷན་སྐར་མ། 2002 དབྱིན་ཇིའི་བོག་གྲངས་ 227-228

50 གོང་གསལ་པོད། 22 དབྱིན་ཇིའི་བོག་གྲངས་ 228-229

51 ལྷན་དོག་དཔེན་བཅས་དགོན་གྱི་སྐར་མ། ལྗེབས་ལྷུང་ 22 བོག་ལྗེབ་ 2002 ལས། “འདི་སྐོར་ཐམས་ཅད་ཚང་བར་གཏན་ལ་ཐབ་དོན་
སྐྱེན་བདག་བསྐྱར་བ་རྒྱ་མཚོ་རྣམ་ལྷན་ཆེར་བྱས་དོར་གཏེར་སྐྱོན་རྩོམ་བཞུགས་ལྷུང་གསོལ་འདེབས་སམ་འབྲས་ལྷོངས་པའི་
ཚོས་ལྷུང་གསོལ་འདེབས་པའི་དུས་སྐབས་དང་འཁེལ།” ཞེས་གསལ།

52 གསོལ་འདེབས་བྲགས་ཇིའི་སྐོབ་ལྷན་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས། རྩོམ་བཞུགས་ལྷན་པའི་ཐབ་ཚོས་ཡིད་བཞིན་གཏེར་མཛོད་བཞུགས། པོད་ 22
དབྱིན་ཇིའི་བོག་གྲངས་ 22

53 ལྷོ་རྒྱུ་སྐྱོགས་བཅུར་བཞུགས་པའི་སྐབས་གནས་དགོན་མཚོག་གསུམ། ཞེས་སྐྱེ་བཞུགས། རྩོམ་བཞུགས་ལྷན་པའི་ཐབ་ཚོས་ཡིད་བཞིན་གཏེར་
མཛོད་བཞུགས། པོད་ 22 དབྱིན་ཇིའི་བོག་གྲངས་ 228-229

སྒྲིགས་ལྟའི་རང་མདངས་ཆེ་ཆེར་བདོ་བས་ཐག་རིང་མདོ་ཁམས་སྤྲད་ནས་བྱོན་པའི་ལྟ་བུཅུན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་གྱི་
རྣམ་འབྲུལ་སྐྱས་ཡུལ་དུ་འཕྲིན་ལས་འགྲོ་དོན་འཕྲོ་མཐུད་པར་བཀའ་བབ་དུས་བབ་གཏེར་ཆེན་ངལ་སྟོན་སོགས་ལ་མ་འཛོམས་
པར་སྐྱས་ཡུལ་འབྲས་མོ་སྤོངས་གྱི་གནས་མཐིམ་དུ་ཞབས་པད་འཁོད་ནའང་སྟོད་ལྟུན་གྱི་ཚོས་བདག་མ་བྱུང་བའམ།
འབྲས་སྤོངས་པའི་ཆེ་བུ་རྣམས་ནས་མོས་གྲུས་དག་སྤྲད་བལྟ་བཞོག་ཅི་སྐྱམ་པའི་གཞིས་ལེན་དང་བཀའ་བཟོས་ཅམ་ཡང་མ་
བྱུང་བ་འདྲ་བས་གཏེར་སྟོན་འདིས་རྟེན་འབྲེལ་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་བ་སྟེ། རང་གཏེར། འཕོ་བ་མཁའ་སྤྲོད་སྟོ་འབྲེད་ལས།

“འདི་འདྲ་དབྱངས་ཅན་མཁའ་འགྲོའི་སྐྱགས་མཛོད་ཚོས་ཤེ།

- ཀུན་ལས་ཟབ་ཁྱད་མད་དུ་བྱུང་བ་སྟེ།
- འབྲེལ་ཚད་ཐར་པའི་གླིང་དུ་འཕོ་ནུས་ཏེ།
- དངོས་རྟགས་འབྱུང་བར་ཐེ་ཚོམ་ཅམ་མེད་དོ།
- ལོན་ཀྱང་སྒྲིགས་དུས་ལོག་ལྟ་ཅན་མང་བས་ཤེ།
- ཁྱད་འཕགས་གཏེར་སྟོན་སྐྱུལ་སྐྱ་གྱི་བཞིན་སྤྲད།
- སྟོ་བཏགས་སྐྱར་བཏབ་ལོག་སྐྱབ་ཆར་ལྟར་འབེབས་ཤེ།
- སྐྱན་པོ་གདོལ་སྤྲོད་མཁའ་རྣམས་བཀའ་བའི་དུས་ཤེ།
- བསྐྱལ་བའི་ཡང་མཐར་པདྲའི་ཕྱིན་ལས་གྱིས་ཤེ།
- ཟབ་གཏེར་འཆང་བ་ཚོལ་མེད་ཉིན་སྐར་ཅམ་ཤེ།
- ལྟ་བུཅུན་ཆེན་པོ་ཀུན་བཟང་རྣམ་གྲུལ་ལམ་ཤེ།
- ཏེ་རུ་ཀ་པ་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་གྱི།
- རྣམ་འབྲུལ་དོ་རྩེ་བདེ་ཚེན་གླིང་པ་ཞེས་ཤེ།
- གཞན་པན་གཏེར་སྟོ་འབྲེད་པའི་བདག་པོ་དེའི།
- དགོངས་སྤོང་མི་ཤིགས་ནམ་མཁའི་མཛོད་ནས་ཐབ་ཤེ།
- ཡི་གེ་རིས་བྲེད་ཚངས་དབྱངས་སྟུན་གྲགས་ཏེ།
- དགེ་བས་འགྲོ་རྣམས་མ་ལུས་འདྲེན་པར་ཤོག།”¹⁴

ཅས་གསལ། དེས་ན་གདུལ་བྱའི་ཚུ་སྟོད་མེད་ན་འདུལ་བྲེད་གྱི་ལྷ་གཟུགས་ཀྱང་མི་སྤྲད་བ་བཞིན་རེ་ཞིག་སྐྱུ་དངོས་གྱིས་
གདུལ་བར་འོས་པའང་དེ་ཅམ་དུ་དགོངས་ནས་མཁའ་སྤྲོད་པདྲ་འོད་གྱི་སོ་བྱང་དུ་ས་འབྲུག་སྟེ། ༡༩༢༤ ལོར་གཤེགས་སོ།།

¹⁴ ལོང་གསལ་པོད། ལ ༥ དཔྱིན་ཅིའི་ཤོག་གངས་ ༢༩༩:༩

གཏེར་ཚེན་མཚོ་གཤི་དེ་མ་ཐག་པའི་སྐྱེས་སྐྱེས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་གཉིས་ཤོན་པ་ནི་གཡང་ཐང་སྐུལ་སྐྱེས་ཤིང་ཚེན་རྒྱལ་སྐུལ་སྐྱེས་” རྣམ་གཉིས་ཡིན། ད་ལྟ་རྒྱལ་དབང་བསྐྱེད་འཕུལ་འཚོ་བ་དུ་སྐྱེ་འཚོ་བཞིན་མཛད་པ་ལྟོན་ལས་ནམ་མཁའ་དང་མཉམ་པ་ཕྱུགས་རྗེ་གཡང་ཐང་རིན་པོ་ཆེ་ཀུན་བཟང་འཛིགས་མེད་བདེ་ཚེན་ཡོད་གསལ་དེ་རྗེ་མཚོ་གཤི་དེ་སྐུལ་ ༡༩༢༧ ལོར་འབྲས་ལྗོངས་ནང་ཡབ་ལྗེ་དགོ་རྗེ་གསལ་ཚེན་ནས་ཡིན་པ་བསྐྱེད་འགོ་འདུལ་དང་། ཡུམ་གཙང་ཡོད་ཡུག་བྲག་དཀར་བའི་མི་བརྒྱུད་⁵⁵ འབྲས་རྒྱུན་གཡང་ཐང་ཨ་ཐེང་ནམ་མཁའ་རྒྱ་མཚོའི་སྐལ་མོ་བསྐྱེད་འཛིན་ཚེས་རྒྱུན་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་སྐལ་སྐྱེས་འབྲུངས། མདོ་མང་སོགས་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེས་ཡང་སྲིད་ཅུང་གཙོད་བྱགས་འགན་བསྐྱེས་པའི་ལྷོ་རྩེ་རྒྱུན་རྗེ་གསལ་ཚེན་སྐྱེས་ལྗོངས་ལ་བྱུང་བ་སྐྱེད་ཚེས་ཀྱི་དེ་རྗེ་དང་། ལྷག་ཡང་རྗེ་སྐུལ་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་མདོ་མང་གཏེར་ཚེན་གྱི་ཡང་སྲིད་དུ་འོས་འཛིན་གསལ་ཐག་མཛད། སྐལ་སྐུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ནས་ཐེབས་ཉེ་སྐུལ་པ་རྒྱ་ན་ ༡༩༢༢ ལོར་ཁམས་ཉེ་རྩེ་རྒྱག་འགོའི་ལི་སྲེའི་ཁོངས་ཡོད་མདོ་མང་དགོན་དུ་དེ་རྗེའི་བྱིལ་མང་འགསོལ་བ་དང་དེ་ནས་བརྒྱུད་གཡང་ཐང་སྐུལ་སྐྱེས་འབྲུང་བ་བྱུང་བ་བཅས་རྣམ་ཐར་ས་བོན་ཤིན་དུ་མདོར་བསྐྱེས་སོ།⁵⁷

དགོ་ལེགས་འཕེལ།

55 ཁམས་རྩོགས་བྲག་འགོ་རྗེ་གཤི་དགོན་སྡེ་སོ་སོའི་ལོ་རྒྱུས་གསལ་བར་བཤད་པ་བྱུང་བ་སྐྱེད་གསལ་བའི་མེ་ཡོང་ཞེས་བྲག་གཤི་གྲངས་ ༣༡ ཁའི་གཤི་ལྟར་ན། མདོ་མང་གཏེར་ཚེན་རྗེ་དེ་བདེ་ཚེན་གྱི་དཔར་ཡང་སྐུལ་གསལ་གཅིག་ཆར་འབྲུངས་རྒྱ་ཡོད་སྐོར་གཏེར་ཚེན་རང་ནས་ཞུ་བ་ཞེས་ཡུང་བསྐྱེད་མཛད་ཡོད་ཟེར། དེ་ཡང་སྐྱེ་སྲིད་གཅིག་རྒྱུ་འབྲས་ལྗོངས་རིན་ཚེན་སྐྱུངས་དགོན་དང་ཐག་ཉེ་རི་གསལ་གྲོང་སྲེའི་འགོ་པ་སྐྱེད་ཚོགས་ཐི་ཀ་རྩེ་གྱི་སྐལ་སྐྱེས་འབྲུངས་པར་བཞེན་རིན་ཚེན་སྐྱུངས་ཀྱི་སྐུལ་སྐྱེས་ཞེས་འབྲུང་བ་བྱིས་ ༡༩༡༧ ཡས་མས་སུ་མདོ་ཁམས་ནང་རྒྱ་དམར་ནས་སྐྱེ་སྲིད་བཞུངས། ཡང་སྲིད་གཅིག་འབྲས་ལྗོངས་ཚེས་རྒྱལ་སྐྱེས་རབས་བཅུ་གཅིག་པ་བཀྱ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་སྐལ་སྐྱེས་པོ་མཐའ་རྒྱུང་འཛིགས་བྲག་ཚོ་དབང་རྣམ་རྒྱལ་ (1928 ལོར་སྐྱེ་འབྲུངས་) ཡིན་པ་དང་ད་ལྟོ་འབྲུང་སྐྱེ་འཚོ་བཞུགས་ཡོད། གཏེག་ཤོས་ནི་གོང་གསལ་གཡང་ཐང་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་པར་འདོད་དོ།

56 ཐོད་ཀྱི་ཐོད་བྱུང་ངམ་སྐྱེར་བྲག་དཀར་བ་དང་སྐྱེ་བརྒྱུད་གཅིག་གསལ་དཔྱད།

57 ཁམས་རྩོགས་བྲག་འགོ་རྗེ་གཤི་དགོན་སྡེ་སོ་སོའི་ལོ་རྒྱུས་གསལ་བར་བཤད་པ་བྱུང་བ་སྐྱེད་གསལ་བའི་མེ་ཡོང་ཞེས་བྲག་གཤི་གྲངས་ ༣༡༧༩༡༧༩༧

རྗོ་སྐལ་བཀྱ་ཤིས་ཚེ་རིང་། སྤོན་གླིང་། མཁའ་རྒྱུད་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཡིག་རྩོགས་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ལེགས་ལ། ཉི་མ་ལ་ཡའི་རིག་གནས་སོ་རྒྱུས་དེབ་མེད། ༡ སྐང་ཏོག་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་བྲག་བཏོབ་ནས་མི་ལོ་ ༧༠ འཁོར་བའི་རྗེས་དུར་སྐྱུང་བཅིའི་སྤོང་། རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དང་། ཨ་ལྷོ་མ་ཚེན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་བྱང་ནས་སྐར་སྐྱེད་རྒྱལ། ༢༠༠༤ ཤོག་གྲངས་ ༤༤-༤༩

འགོས་བསྐྱེད་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མཛད་པ། རྗེ་སྐྱེ་མ་མདོ་མང་གཏེར་ཚེན་མཚོ་གཤི་དེ་གསོལ་འདེབས་མོས་གྲུས་གདུང་འབྲགས་བཞུགས་སོ། Bulletin of Tibetology, Volume 39, No 1, May 2003, Namgyal Institute of Tibetology, Gangtok, Sikkim, pp.5-12

སྐང་ཏོག་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་ལས་བྱེད་སྐྱེ་ཞབས་ཨ་ཙཱ་རྒྱལ་བྱིམས་རྒྱ་མཚོས་མཛད་པའི། སྐལ་སྐུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་དེང་རབས་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་སྲེའི་ཚེན་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཛད་པ་བྲག་རིས་ཇི་བསྐྱུངས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཤིན་དུ་བསྐྱེས་པ་བཞུགས་སོ། །རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་། སྐང་ཏོག་ ༢༠༠༤ ཤོག་གྲངས་ ༡༡༩-༡༢༤ བར་ལའང་གཟུགས་འཚོལ་ཡོ།

དཔེ་ཁྲུངས་བཅོལ་གཞུང་།

- 1 འབྲས་སྤོངས་རྒྱལ་རབས། ཚོས་རྒྱལ་མཐུ་སྒྲོབས་རྣམ་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་མོ་ཡེ་ཤེས་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ནས་ཙོམ་སྒྲིག་མཛད།
Chief Trustee, The Tsuklakhang Trust, Tsuklakhang, Gangtok, Sikkim, 2003.
- 2 YANG GSANG PADMA DRAG KHROS, 'Gro-'dul-gling-pa, A cycle of Rnying-ma-pa practice focussing upon a wrathful form of tutelary deity fused with the Mahaguru Padmasambhava, Revealed from its place of concealment by Gter-ston 'Gro-'dul-rdo-rje, Reproduced from a collection of blockprints from the library of Palace Monastery, Gangtok, Published by Sherab Gyaltzen Lama, Palace Monastery, Gangtok, Sikkim, 1985.
- 3 ལྷར་བཅས་སྲིད་ཞེའི་གཙུག་རྒྱན་ཡོངས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་བཀའ་དྲིན་མཚུངས་མེད་སྐུ་ལྷེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཚེན་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་བུ་ལས་མདོ་ཙམ་བཟྃད་པ་རོ་མཚར་རིན་པོ་ཚེའི་ལྷེང་བ་ཞེས་བུ་བའི་སློབས་བམ་སྟོད་ཆ་བཞུགས་སོ། །ཕྱར་སྒྲོག་ཡོངས་འཛིན་སྐྱེ་མིང་འཛིན་པ་ཐུབ་བསྟན་བྱམས་པ་རྩལ་བྲིམས་བསྟན་འཛིན་གྲིས་ ༡༩༩༠ ལོར་མཛད་པ། ལྷ་ཞོལ་སྐར་མ།
- 4 རྣིང་མའི་གསུང་འབྲུམ་དཀར་ཆག །རྩེ་པོ་ཏ་ལའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་འགན་འཁུར་ཙོམ་སྒྲིག་པ་དོམ་པོ་བ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱལ་མཚན་གྲིས། ལྷ་ས། ༡༩༩༢
- 5 ཡང་གསང་བསྟན་དྲུག་ཁྲོས་ཀྱི་བསྐྱོག་པ་གནམ་ལྷགས་སྐུ་གི་མཐའ་དམག་སྟོད་ཉོར་གཡུལ་རྒྱལ་ཞེས་བུ་བ་བཞུགས་ཅེ།
- 6 ཡང་གསང་བསྟན་དྲུག་ཁྲོས་ཀྱི་བསྐྱར་བ་དངོས་གྲུབ་ཆར་འབེབས་དབུལ་བ་ཀུན་སེལ་ཞེས་བུ་བ་བཞུགས་ཅེ།
- 7 བཀའ་བསྟུང་སྐྱེས་བུ་ཚེན་པོའི་གསོལ་ཁ་དབྱ་འགོགས་དབྱང་འཛོམས་ཞེས་བུ་བ་བཞུགས་སོ།
- 8 ཡང་གསང་བསྟན་དྲུག་ཁྲོས་ཀྱི་བསྐྱལ་ལས་གནམ་ལྷགས་ཐོག་མདའ་སྟེ་བརྒྱད་སོག་འཕྲོག་ཅེས་བུ་བ་བཞུགས་ཅེ།
- 9 ཡང་གསང་བསྟན་དྲུག་ཁྲོས་ཀྱི་གསོལ་འདེབས་དངོས་གྲུབ་མཚོག་སྒྲོལ་ཞེས་བུ་བ་བཞུགས་སོ།
- 10 ཡང་གསང་བསྟན་དྲུག་ཁྲོས་ཀྱི་སྐུ་བ་ཐབས་བདག་འཛིན་རུ་བྱ་འདུལ་བྱེད་བདག་མེད་ཤེས་རབ་རིག་པའི་མཚོན་ཆ་ཞེས་བུ་བ་བཞུགས་ཅེ།
- 11 མཁན་སྒོ་བཟང་རྩལ་བྲིམས་ཀྱིས་མཛད་པ། དཔལ་ཡུལ་དར་ཐང་མདོ་སྐགས་བཤད་སྐུ་བ་ཚོས་གླིང་གི་གདན་རབས་རྒྱང་འཐུང་གཞོན་ནུའི་དགའ་ཚལ་ཞེས་བུ་བ་བཞུགས་སོ། །གཅིག་སྒྲིལ་ས་ཁུལ་གྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་གདན་རབས་སྒྲོགས་བསྐྱིགས། ༡༩༩༡༩

72 འུམ་མེབས་ཐུགས་རྗེ་ལྷགས་ཀྱི་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།

73 ཡང་གསང་བསྐྱོད་དྲུག་ཁྲིའི་མདུན་བསྐྱོད་གདུག་པ་ཀུན་འཛམས་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས།

74 'Dzam gling rgyas par bshad pa thag ring gsal bar mthong byed durba na, The rare 1830 redaction of the monumental Tibetan work on the Geography of the world, The Fourth Bstan-po no-mon-han sprul sku 'Jam-dpal-chos-kyi-bstan-'dzin-'phrin-las, Edited from a cursive manuscript from Mongolia by Tashi Tsering, Published by Ngawang Sopa, New Delhi, 1980.

75 ས་སྐྱའི་གདུང་རབས་ངོ་མཚར་རིན་ཆེན་ཀུན་འཕེལ། སྒྲོལ་མ་པོ་བྱང་ཁྱིམ་ཆེན་དྲུག་ཤུལ་འབྲིན་ལས་རིན་ཆེན་གྱིས་བརྩམས།
སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1980

76 རོ་རྗེ་བདེ་ཆེན་གླིང་པའི་ཟབ་ཚོས་ཡིད་བཞིན་གཏེར་མཛོད་བཞུགས། Printed and donated for free distribution by The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation, Taipei, Taiwan, Nov 2005 བོད། 72 དང་། ལྷན་ཐབས་སམ་ཁ་སྐོང་བོད་ཚུང་ 7 བཞུགས།

77 རོ་རྗེ་བདེ་ཆེན་གླིང་པའི་བྱུང་བ་བཛོད་བ་རྣམ་པར་ཐར་པའི་འབྲུ་བཤད་ཡོད།

78 COLLECTED REVELATIONS (GTER CHOS) AND WRITINGS OF BRTUL-ZHUGS-GLING-PA, Reproduced from a collection of manuscripts made by his disciple Ngag-dbang-thub-bstan of Sre-gling by Khasdub Gyatsho Shashin, New Delhi, 1977.

79 ཁམས་སྤོགས་དཀར་མཛེས་ཁྲུལ་གྱི་དགོན་སྡེ་སོ་སོའི་ལོ་རྒྱུས་གསལ་བར་བཤད་པ་ཐུབ་བསྟན་གསལ་བའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས། དེབ་གསུམ་པ། ཀུང་ལོའི་བོད་རིག་བ་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཀྱི་ཚོས་ལུགས་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་སོའོ་དང་། ཀུང་ལོ་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་མཐོ་རིམ་སྒྲོབ་གླིང་། ཟ෍་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་དཀར་མཛེས་ཁྲུལ་ཚོས་ལུགས་ཅུད། དཀར་མཛེས་ཁྲུལ་ཡིག་བསྐྱར་ཅུད་བཅས་ལས་ཁྲུངས་བཞི་ནས་བསྐྱོད་བྱས། (ནང་ཁྲུལ་ཡིག་ཆ་) 1987

80 གནས་ཡིག་ཤེ། གནམ་ཚོས་ཐུགས་ཀྱི་གཏེར་ཁ་སྟན་བརྒྱུད་ཟབ་མོའི་སྐོར་བོད་ཏ། Published by Ven Pema Norbu Rinpoche, Nyingmapa Monastery, Bylakuppe, 1983.

81 སྤུས་ལུལ་འབྲས་མོ་སྐྱོངས་འོག་མིན་རྣམ་དག་བསྐྱོད་དུ་ཅན་གྱི་གནས་ཡིག་ལུང་བསྟན་གསལ་འདེབས་སྒྲོན་ལམ་གཏེར་སྐྱོང་གསལ་མཚོད་བཅས་བཞུགས། སྐང་ཏོག་དབེན་བཅས་དགོན་གྱི་སྤར་མ།

82 བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ། རོ་བོ་རྗེ་དབལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤས་ 1982:1980 ལོའི་ནང་ལྷ་སའི་ར་ས་འབྲུལ་སྐྱོང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་ནས་གཏེར་དུ་བཞེས། ཀན་སྐུའི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1982

- 23 རྩོ་སྤྲུལ་བཀུ་ཤིས་ཚོ་རིང་། སྒྲོན་གླེང་། མཁའ་སྐྱོད་འབྲས་མོ་སྡོངས་ཀྱི་གནས་ཡིག་སྒྲོགས་བསྐྲུབས་བཞུགས། ཉི་མ་ལ་ཡའི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དེབ་སྟེང་། ༡ སྐང་ཏོག་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ཕྱག་བཏབ་ནས་མི་ལོ་ ༡༠ འཁོར་བའི་རྗེས་དྲན་སྤྱད་བཅིའི་སྒྲུབ། རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་དང་། ཨ་ཕྱེས་མ་ཚེན་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་རྒྱང་ནས་སྤར་སྒྲུབ་ཞུས། ༢༠༠༤
- 24 འགོས་པརྟ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མཛད་པ། རྩོ་སྤྲུལ་མདོ་མང་གཏེར་ཚེན་མཚོག་ལ་གསོལ་འདེབས་མོས་གསུང་གྲགས་བཞུགས་སོ།། *Bulletin of Tibetology, Volume 39, No 1, May 2003, Namgyal Institute of Tibetology, Gangtok, Sikkim.*
- 25 སྐང་ཏོག་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་ལས་བྱེད་སྤྱུ་ཞབས་ཨ་ཙུ་ཚུལ་བྲིམས་རྒྱ་མཚོས་མཛད་པའི། སྤྲུལ་ཡུལ་འབྲས་མོ་སྡོངས་སུ་དང་རབས་བོད་ཀྱི་སྤྲུལ་སྐྱེས་ཚེན་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཛད་པ་ཕྱག་རིས་ཇི་བསྐྱེད་པའི་རྣམ་ཐར་ཤིན་ཏུ་བསྐྱུས་པ་བཞུགས་སོ།། རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་། སྐང་ཏོག་ ༢༠༠༤

ཁ་སྐོང་དང་པོ།

༡༧ །ཡུལ་བ་ལྷ་བཙུན་ཚེན་པོའི་མཛད་རྣམ་རགས་བསྟུས་སུ་བཀོད་པ་རིག་འཛིན་
དགོངས་རྒྱན་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས།

ལྷོང་བཟོད།

༡༧ །རང་རེའི་སྐྱུས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྷོངས་འདིར་བསྟན་པ་སྲ་དར་གྱི་སྐྱབས་ལ་གྲུ་རིན་པོ་ཆེ་ཇི་འབངས་ནས་ཞབས་
གྱིས་བཅགས་ཏེ་གྲུ་རུས་ལན་བརྒྱར་བསྟུགས་བཟོད་མཛད་ཅིང་། ས་གཞི་དང་སྐྱབ་གནས་ཐམས་ཅད་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས།
བསྟན་པ་བར་དར་གྱི་སྐྱབས་ལ་གཏེར་ཚེན་རིག་འཛིན་ཚེན་པོ་ཚོད་གྱི་ལྷེམ་འབྲུ་ཅན་ཐེབས་ཏེ་གནས་སློ་སྤྲེལ་གྱི་དུ་རིར་སྐྱབ་
པའི་སྤེ་བཙུགས། བསྟན་པ་སྤྱི་དར་གྱི་སྐྱབས་སུ་གྲུ་རུའི་ལུང་ཟིན་གྱི་སྐྱུལ་པའི་རྣལ་འབྱོར་མཛད་བཞི་ཡུག་སམ་ནོར་བུ་སྦང་
དུ་ཞལ་འཛོམས་ཏེ། སྲ་འབྱུར་གྱི་བསྟན་པའི་སྲོལ་དར་བར་མཛད།

སྐྱུས་ཡུལ་བསྟན་པའི་མངའ་བདག་ཡུལ་བ་ལྷ་བཙུན་རྣམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་མཚོག་གི་མཛད་རྣམ་རྒྱས་པ་ཉིད་གྱི་གསུང་
འབྲུམ་ནང་དུ་མཚིས་ཀྱང་མཇལ་ཁ་ཐོབ་མཁའ་མང་པོར་མེད་སྣངས་ད་ལམ་སྤྲོ་ནས་མཛད་རྣམ་རགས་བསྟུས་སུ་བཀོད་དེ་
དཔར་བསྟན་གྱིས་ཚོས་སྤྱིན་དུ་འབྲུལ་རྒྱའི་དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི་འབྲས་མོ་ལྷོངས་འདིར་བཀའ་དྲིན་སྤྲོ་ན་མ་མཚིས་པ་ཡུལ་
བ་ལྷ་བཙུན་ཚེན་པོ་མཚོག་རང་གར་གནས་བསྐྱར་ལ་ཐེབས་པ་ལྷ་བྱ་མ་ཡིན་ཅིང་ཁོང་ནི་གདུལ་བྱ་དུས་བབས་གྱིས་གཏེར་ཚེན་
རིག་འཛིན་འཇའ་འཚོན་སྤོང་པོ་དང་གཏེར་སྟོན་བདུད་འདུལ་དོ་ཇི་སོགས་གྱིས་བཀའ་བསྟུལ་མ་མཛད་པ་ལ་བརྟེན་བོད་ཁམས་
སྤྱིའི་བདེ་ཐབས་སུ་སྐྱུས་ཡུལ་ཀུན་གྱི་རྒྱལ་པོ་འབྲས་མོ་ལྷོངས་སུ་ཞབས་པོར་འཁོད་ཅིང་བྱང་ལྷ་རི་སྤོང་གི་སྤྲུག་པར་ཨ་ཏི་སྤོང་
ཏིག་གི་གདམས་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་རིག་འཛིན་སྤོག་སྐྱབ་གྱི་ཚོས་སྐྱོར་ཟབ་མོ་དག་སྦང་གི་ཚུལ་དུ་བྱང་བ་གཏན་ལ་ཐབ་
སྤོ་སྤོན་གྲོལ་གྱི་བདུད་ཅི་སྐྱུལ་ལྷན་ཡོངས་ལ་བསྐྱུལ་བ་ནས་བརྒྱང་དུས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཟབ་ཚོས་ཚོགས་པ་ཚེན་པོ་འདིའི་དབང་
ལུང་གི་རྒྱན་དང་སྤྲུག་བཞེད་མཐའ་དག་སྐྱུས་ཡུལ་འདིར་མ་ཉམ་རྒྱན་འཛིན་བསྐྱུངས་དང་སྤོང་བཞིན་པའི་གསལ་བཤད་ཙམ་དུ་
ལ་རྒྱུད་སྤྲོ་མས་བྱིས་པ་དགོ།

སྦང་ཏོག་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་བ་ ༤

༡༡། ཡལ་ལྷ་བཙུན་ཚེན་པོའི་མཛོད་རྣམ་རགས་བསྐྱེད་ལུ་བཞོན་པ་རིག་འཛིན་
དགོངས་རྒྱན་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས།

༡༡། ཨོ་སྤྱི། སྲིད་ཞིའི་དབང་ལྷན་དཔལ་ཚེན་ཉེ་རྩ་ཀ།
སྲིན་གྲོལ་ཚོས་ཀྱི་བདུད་རྩིས་འགྲོ་བ་ཀུན།།
གཏན་བདེའི་ལམ་དུ་དབྱུགས་དབྱུང་འདྲེན་པོ་ཚེ།།
ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་ཞབས་ལ་གུས་སྤྱག་འཚལ།།

ཅེས་མཚོད་པར་བཛོད་པས་མདུན་བསྐྱེད་ཉེ། འདིར་སྐྱེས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་མངའ་བདག་བཅའ་ཚེན་པོ་
མ་ལ་མི་དུའི་རྣམ་འབྲུལ་ཡལ་ལྷ་བཙུན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་མཚོག་ཟེ། ལྷ་རི་དང་ཉེ་བའི་གནས་བྱུ་ཡུལ་དུ་
བཅོད་པོའི་རིགས་ལས་རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་མེ་མོ་བྱུ་དང་། སྤྱི་ལོ་ ༡༧༧༧ ལོར་སྐྱེས་བཞུགས། མཛོད་སྐྱེད་དང་ཤངས་ཅེར་
ཨའི་མཚན་མ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་དང་། སྤྱག་ཞབས་རྣམས་སྤྱི་འཁོར་ལོའི་རི་མོ་གསལ་བ་སོགས་རོ་མཚར་བའི་རྟོགས་དུ་མ་
མངལ།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༠༧ དང་མེ་ལུག་དགུང་ལོ་བཅུ་གཅིག་པར་གསུང་སྟན་རི་བྱོད་དུ་སྐྱེས་སྤྱི་ཨོ་རྒྱན་དཔལ་འབྱོར་ལས་རབ་
དུ་བྱུང་བའི་མཚན་ཀུན་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་དུ་གསོལ། ཐོག་མར་ཀོང་པོ་ཐང་འབྲོག་གྲུ་ཚང་དུ་བྱོན་ནས་གསན་བསམ་ཅི་
རིགས་མཛོད་ཅིང་། རིམ་གྱིས་དོ་རྩེ་འཛིན་བ་དུ་མ་ལས་བཀའ་དགོངས་སོགས་བཀའ་གཏེར་གདམས་ཟབ་མང་པོའི་སྲིན་གྲོལ་
གསན་ཉེ་ལྷག་པའི་ལྷའི་བསྐྱེད་སྐྱབ་ཚད་དུ་བསྐྱེད་བས་དངོས་གྲུབ་ལ་རང་བྱུན་ཚུད།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༡༧ མེ་སྐྱེས་དགུང་གྲངས་ཉེར་གཅིག་ནས་བཟུང་བསྐྱེད་འགྲོའི་དོན་མ་ཡིན་པར་གྲོང་ཡུལ་དུ་ཞག་གཅིག་ཀྱང་
མི་བཞུགས་པའི་དམ་བཅའ་མཛོད། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༢༡ དགུང་ལོ་ཉེར་ལྔ་པ་ལྷགས་བྱུ་ལོར་བྱུང་བར་རྫོགས་ཚེན་པ་བསོད་ནམས་
དབང་པོ་ལོ་བཅུ་བདུན་གྱི་བར་དུ་བསྐྱེད་ནས་སྤྱིར་ཐེག་གི་གདམས་སྐོར་ཡོངས་རྫོགས་གསན་ཉེ་སྤྱགས་ཉམས་སྤྱི་བཞེངས་པས་
རྟོགས་པའི་གདེང་བརྟེས།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༢༩ དགུང་ལོ་བཞི་བཅུ་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་མེ་བྱི་ལོ་གསར་ཚོས་ལ་གྱུ་རུའི་སྐྱེབ་གནས་བཀའ་ཤིས་ཀོང་
འབྲང་གི་སྤྱག་པར་ཐེབས། ཚོགས་མཚོད་འབུལ། དེ་ནས་འཛོང་ཞེས་པའི་གྲོང་ནས་གདན་འདྲེན་གྱི་བསྐྱེད་པ་འབྱོར་པ་ལས་
དེ་ཉིད་དུ་ཐེབས། ཚོས་སྤེ་དེ་ཡི་ནང་རྟེན་རྣམས་མཛལ། དེ་ནས་སྐྱ་མ་ངག་གི་དབང་པོ་སོགས་ཀྱིས་རབ་ན་ཚོ་གཅིག་
འབྲིང་དུ་ལོ་གསུམ་བཞུགས་དགོས། དེ་མིན་ཀྱང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྟེན་བཞེངས་མ་གྲུབ་པར་བཞུགས་དགོས་ཞེས་ནན་
གྱིས་ཞུས་ཀྱང་བཞུགས་མ་བཞེད་པར་མེ་བྱི་རྟོར་སྐྱེད་པོའི་ཚོས་བཅོ་ལྷ་ལ་སྐྱེས་པའི་སྤྱིས་མཚོག་རིག་འཛིན་འཇའ་ཚོན་

སྤོང་པོ་མཇུག་བར་ཐེབས་ཏེ་ཚེས་ཉེར་ལྔའི་ཉིན་རིག་འཛིན་མཚོག་དང་མཇུག། མ་འོངས་འབྲུང་འབྲུར་གྱི་ལྷང་བསྐྱེད་རྣམས་
བཀའ་སྐྱེལ། ཚོགས་བརྒྱ་འབྲུལ་བའི་དུས་ན་རིག་འཛིན་གྱི་ཞིང་དུ་དེས་པར་སྐྱེབས་པ་འདྲ་བ་ལས་ཚེ་འདིའི་སྤང་བ་
རྣམས་རང་བཞིན་འགགས་པ་བྱུང་། ཞེས་སོགས་གསུངས། དེ་ནས་ཤེལ་རི་དང་མཚིམས་སུ་སོགས་དཔེན་གནས་མང་པོར་
རྒྱལ་བ་མཛད་ཅིང་། གཞན་ཡང་རྩ་རིར་ལན་གྲངས་བཅོ་ལྔ་ཐེབས། རྩ་འབྲུག་ །ཅེ་ལེ་གོང་ལོག་ །གསུང་སྐྱེན། འཕྲོང་
རྒྱས་དཔལ་རི། གོང་ར་གྲུ་ཚང་། བྱ་ལུལ། ལྡོ་བུག །དབུས་གཙང་སོགས་གྱི་ཚོས་སྡེ་གང་ཡོད་ལ་ཞབས་ཉོག་དང་།
པོད་ལུལ་གྱི་གནས་ཚུན་ཐམས་ཅད་དུ་རིག་བ་བརྟུལ་ཞུགས་གྱི་སྦྱོང་བ་མཛད་པས་གྲུབ་པའི་གོ་འཕང་མཚོན་པར་གསེགས།
མགྱིན་པའི་རྩ་མདུད་གོལ་ཏེ་གང་གསུངས་ཐམས་ཅད་ཚོག་དོན་བཟང་པོ་འབའ་ཞིག་པ་བྱུང་།

རྒྱ་གར་གྱི་ལུལ་དུ་སྐྱ་སྡེགས་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་གིས་ནང་པའི་བསྐྱེད་པ་ལ་འཚེ་བར་བྱེད་པ་ལ་རྩུ་འབྲུལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་དེའི་ཁྱིའི་
ཁར་ཐེབས་པས་རྒྱལ་སྲོན་ཐམས་ཅད་གྱི་མཚོན་ཆ་སྐྱ་ཚོགས་གྱིས་ཉིན་གསུམ་བར་དུ་བདེག་པར་བྱས་ཀྱང་མཁའ་ལ་ཁུ་
ཚུར་བསྐྱེད་པ་ལྟར་གྱུར་ཏེ་ཅི་ཡང་ནོངས་པར་མ་གྱུར་པས་གུས་པས་བདུད་དེ་བསྐྱེད་བཀའ་སྐྱེལ། སྤོན་ཆད་སྐྱ་སྡེགས་པའི་
ལུགས་མི་བྱེད་པར་ཁས་ལེན་ཏེ། རྒྱལ་སྲོན་འཁོར་བཅས་ལོག་པའི་ལམ་ལས་སྦྱོབ་ནས་ནང་པ་ལ་བཀོད། སྤང་པོད་དུ་
སྤོན་པའི་ལམ་དུ་རྒྱ་མོན་གྱི་ཚད་རིམས་མེ་ལྟར་འབར་བའི་མི་རོ་ལུང་ལྟར་སྤུངས་ཀྱང་དཔོན་སྦྱོབ་ཐམས་ཅད་ལ་གཞོན་པ་ཅུང་
ཟད་ཀྱང་མ་བྱུང་བར་པོད་དུ་བདེ་བར་ཐེབས། དཔལ་གྱི་བསམ་ལས་སྤྱིང་བཞི་སྤྱིང་བུན་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་སྤང་སྤྱིང་ལྟ་
འདྲེ་རྣམས་སོགས་སུ་བསྐྱེལ་ནས་ཞིག་གསོ་སྐྱེལ་ཅེན་གྱི་གནས་ལ་འབྲུན་པར་མཛད། རྩུང་པར་མཚོད་ཉེན་དམར་པོ་ཞིག་ལ་
ཉེ་བ་ན་རྩུང་བུམ་པ་ཅན་སྐྱེན་གཅིག་བཟུང་བས། མདའ་ལྟར་དུ་སྤོང་བར་མཛད་དེ་སྤོན་གྲུབ་ཆེན་བསྐྱིའི་མཛད་པས་དཔེར་བཞིན།
རབ་གནས་གྱི་སྐྱབས་དགའ་སྤོན་སོགས་ཅུང་ཟད་མ་གྲུབ་པའི་ཚེ་ཉི་མ་སྤོད་ལ་མནན་ཏེ་ལུན་རིང་དུ་བསྐྱིངས། རྩུང་པར་རྩ་
རིར་ཐེབས་དུས་གངས་རྒྱར་བྱུང་སྟེ་རི་ཚོན་པོ་ཉིལ་བ་དང་། དུགས་པ་ཤེལ་རིའི་གཡོན་ངོས་ནས་བྲག་ཚོན་པོ་ཚད་ལ་ཁད་པ་
སོགས་ལྟ་སྤངས་དང་སྤྱིགས་མཛུབ་མཛད་པ་ཅམ་གྱིས་རང་གནས་སུ་སྦྱོག་པ་སོགས་རྩུ་འབྲུལ་བསམ་གྱིས་མི་
ཁྱབ་པ་ལ་དབང་འབྱོར། ཡར་ལུང་ཤེལ་རི་ལྟའི་སྤྱིང་ཁར་དུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཚེ་དག་པའི་སྤང་བ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་
པ་གར་བ་ལ་བཞེན་ནས་དགོངས་པའི་སྤོང་མཛོད་བཞོལ་བ་ལས། གཏེར་ཁ་ཀུན་གྱི་ཡང་དེག་སྐྱེན་བརྒྱུད་དག་གི་གནད་འགག་
མཚོང་ཐོས་དུན་དེག་གོལ་བར་བསྐྱགས་པའི་དོ་རྩེ་སྤོང་པོ་སྤོན་གྱི་ཐོལ་སྤྱིའི་ཚོས་སྤོང་བྱུང་བ་གཏན་ལ་ཐབ་ནས་སྐལ་ལྷན་སྐྱེད་མོང་
མ་ཡིན་པ་འགའ་ལ་སྐྱེན་བརྒྱུད་དུ་སྐྱེལ། གནས་དགོན་གྱི་བདག་བཟུང་མེད་པར་སྤོགས་བུལ་གྱི་དཔེན་པར་ཟབ་མོ་སྤོང་ཐིག་
གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་དེས་དོན་གྱི་གདམས་པས་འགོ་དོན་མཛད་པས་རིག་འཛིན་སྤོན་ལས་ལྷན་གྲུབ། སྤྱུལ་སྐྱ་སྤོན་ལས་རྣམ་
རྒྱལ། གྲུབ་ཆེན་ཕེ་ཤེས་སྤོན་ཚོགས་སོགས་འགོ་ཐན་ཅན་གྱི་བྱ་ཆེན་དང་། ཉམས་ཉོགས་ཅན་གྱི་སྤོན་ཆེན་མང་དུ་འབྲོམ།
དུས་དེར་པོ་ཚོན་གཞན་པར་དོ་རྩེ། ཀུན་མཁྱེན་གསུང་སྤྱེལ། ཀོང་པོ་ཚོད་ཚང་བ། སྤོང་སྐྱ་རིག་འཛིན་སྤོང་པོ། དར་སྤོང་པ་
སྤོན་ལས་ལྷན་གྲུབ། རོང་པ་རྫོགས་ཆེན་པ་སོགས་རྫོགས་ཆེན་ལ་འཆད་ཉན་སྤོང་བ་ཐོག་མཉམ་མང་དུ་བསྐྱགས་ཀྱང་རྩེ་འདི་

རྫོགས་ཆེན་འཚད་སྲེལ་གྱི་སྤྱིན་ལས་ལ་གཞན་འགྲན་མེད་ཅེས་རིག་འཛིན་གཏེར་བདག་སྤྱིང་པས་གསུངས།

རེ་ཞིག་ཡར་ལུང་ཤེལ་རི་ལྷའི་སྤྱིང་ཁང་དུ་སྐྱབ་མཚམས་སུ་བཞུགས་སྐབས། དཔལ་འབྲས་མོ་སྤྱོངས་གྱི་སྤྱིང་ཚལ་རྣམས་
ཐུགས་ལ་ཤར་ཏེ་ཉམས་མགུར་ངོ་མཚར་ཅན་མཛད། དེ་ནས་རིག་འཛིན་འཇའ་ཚོན་སྤྱིང་པོ། གཏེར་ཆེན་བདུད་འདུལ་དོ་རྗེ།
ཀོང་པོ་ཚོད་ཚང་སྐྱུལ་སྐྱུ་མཁམས་མཚོག་བསྐྱེ་ལེགས་བྱུག། མང་སྤོང་རྒྱལ་པོའི་རྣམ་འཕུལ་བཅའ་བདེ་གྲུབ་ཆེན་བཟུ་ཤེས་ཚོ་
བཏན་སོགས་གྱིས་བཀའ་བསྐྱུལ་ཏེ། བསྟན་འགྲོ་སྤྱིའི་བདེ་ཐབས་སུ་ཕུལ་བ་ལྷ་བཅུན་ཆེན་པོ་མཚོག་དགུང་གུངས་ལྷ་
བཅུར་སོན་པ་སྤྱི་པོ་ ༡༩༧༩ ལོར་གྱི་རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་མེ་བྱི་ཟླ་བ་ལྷ་པོའི་ཚེས་བཅུའི་ཉིན་ཤེལ་རི་ལྷའི་སྤྱིང་ཁང་
དུ་སྐྱུ་མཚམས་གོལ། དེ་ནས་ཚོགས་གྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེན་བཤམས། །བྱ་སྤོབ་པོ་མོ་རྣམས་ལ་པོ་སའི་རྒྱུད་དང་བསྟན་
པའི་བསྐབ་བྱ་ཞལ་གུངས་གནང། དམ་རྩས་བཀྱེ་ཞིང། སྐས་ལུལ་འབྲས་མོ་གསོངས་ལ་ཤེབས་རྒྱར་ཐུགས་གཏན་འཁེལ་
བའི་རྣལ་མོ་གཞི་བདག་གི་བསུ་བ་བྱུང་བའི་ཉམས་སྤང་མང་དུ་བྱུང། ཚེས་བཅུ་གསུམ་གྱི་ཉིན་གནས་ཆེན་ཤེལ་བྲག་གི་དོ་རྗེ་
འཛིན་པ་ཆེན་པོས་ཏེ་མཚོག་རྒྱན་སྐས་ལུལ་བ་བཅེབས་ཏེ། རྣལ་འབྱོར་བ་བཅོ་ལྷ་ཅམ་དང་བཅས་དཔལ་གྱི་འབྲས་མོ་
སྤོངས་སུ་ཤེབས་ཐོན་མཛད། ལམ་བར་དུ་དཔལ་གྱི་བསམ་ཡས་མི་འགྱུར་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་། མཚམས་
ལུ་ལྷའི་ནགས་སྤོངས། བྲག་དམར་ཀེའུ་ཚང་། དགེའུ་གོང་། གངས་རི་ཐོད་དཀར་སོགས་གནས་མཇལ་མཛད། གནས་
ཆེན་བཤོད་པའི་རྒྱལ་མཐའ་དག་ལུང་བསྟན་ལྷར་ཤེབས་ཤིང། སྐལ་ལྷན་གདུལ་བྱའི་ཚོགས་ལ་ཚོས་འཁོར་བསྐོར་བཞིན།
སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ མེ་བྱི་ཟླ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་འགོར་འོད་གསལ་ལྷ་རི་སྤྱིང་ཐུག་དུ་ཞབས་གྱིས་བཅགས་ཏེ་གནས་སོ་སྤེལ།
གཏེར་ལུང་ལས།

- ང་ལི་སྐྱུལ་བ་རྣལ་འབྱོར་མཚེད་བཞི་ལས།
- གཅིག་ནི་དགེ་སྤོང་འགོ་བ་གདུལ་རྒྱལ་དུ།
- སྤྱི་ཚོགས་ཐབས་གྱིས་འགོ་ལ་ཕན་འདོགས་ཤིང་།
- སྤོབས་ཆེན་རྒྱལ་གྱིས་འགོ་མང་གནས་དེར་འབྲིང་།
- ཅེས་ལྷ་བཅུན་རྣམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་བྱང་སྤོ་རྣམ་བྱོན།
- གཅིག་ནི་སྐས་རྒྱལ་གཞན་གྱིས་མ་རིག་པར།
- གནས་གྱི་སྤོ་ལམ་རུང་ཟད་རྙེད་པར་གྱུར།
- ཅེས་ཀུ་ཐོག་ཀུན་དུ་བཟང་པོ་རྣལ་སྤོ་རྣམ་བྱོན།
- གཅིག་ནི་རྣལ་འབྱོར་རལ་པའི་རྒྱལ་དུ་བྱོན།
- ལམ་བར་སོ་རྣམས་བྱེད་ཅིང་བསྟན་པ་སྤེལ།

ཞེས་པ་ལོད་གྱི་མངའ་བདག་ཚོས་གྱི་རྒྱལ་པོ་བྱི་སྤོང་རྗེའི་གདུང་ལས་རིམ་པར་བྱོན་པ་ཁམས་གསུམ་འགོ་བའི་མགོན་པོ་

ཕུན་ཚོགས་རིག་འཛིན་སྒོ་སྒྲོ་ནས་བྱོན།

ཤར་ནས་ཕུན་ཚོགས་མིང་ཅན་འབྲུང་ཅེ།

ཞེས་པ་ཁམས་མེ་ཉལ་གི་རྒྱལ་རྒྱུད་ལས་བྱོན་པ་ཕུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་ཤར་སྒོ་ནས་ལེབས་པ་བཅས་སྐུལ་བའི་རྣལ་འབྱོར་བཞི་པོ་གདུལ་བྱ་དུས་བབ་གིས་རིམ་བཞིན་བྱོགས་སོ་སོ་ནས་ལེབས་ཏེ། འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་དོར་འཛིན་གྱི་ལྷེ་བོ་ནོར་བུ་རྒྱང་དུ་སྐྱེ་ལོ་ ༡༩༧༩ མེ་བྱི་ལྷ་བ་བརྩ་བའི་ནང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཞལ་འཛེམས།

སྐར་བཏང་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་། འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་བསྐྱེད་ཅིས་སོགས་ཀྱི་ནང་། སྐྱེ་ལོ་ ༡༩༧༢ བོད་ཀྱི་རབ་བྱུང་བརྩ་གཅིག་པའི་ཚུ་རྟ་ལོར་ཉ་མི་དབང་ཕུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་སྒོ་ནས་མཛེད་ལུགས་འཁོད་འདུག་པས། དེ་དག་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་མཚན་བྱེད་དུ་མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཡབ་སྐུས་དང་། ཀམ་མོག་པ་བཅས་ནས་ཡུག་སམ་དུ་གདན་དྲངས་ཏེ་མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོས་ལོ་དེར་མངའ་དབང་རིན་ཆེན་འབར་བའི་སྒོ་ནས་དབང་བསྐྱར་མཛེད་འདུག །སྐབས་དེར་སྐུས་ཡུལ་བསྐྱེད་པའི་བདག་པོ་ཉ་རྒྱལ་བ་ལྷ་བརྩན་ཚེན་པོ་ཞབས་སོར་འཁོད་མེད་ཅིང་། ཉ་རྒྱལ་བ་ལྷ་བརྩན་ཚེན་པོ་མཚོག་ནི་སྐྱེ་ལོ་ ༡༩༧༩ མེ་བྱི་ལྷ་བ་བརྩ་བའི་ནང་སྐུས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་འདིར་ཞབས་བདེ་ལེགས་པར་འཁོད། དེ་ནས་སྐྱེ་འབངས་ཐམས་ཅད་དགོངས་གཞི་ཅེ་མཐུན་གྱིས་སྒོ་ནས་སྐར་ཡང་མེ་བྱི་ལྷ་བ་བརྩ་བའི་ཡར་ཚེས་དགེ་བར་ཡུག་སམ་ནོར་བུ་རྒྱང་དུ་འདོད་ཡོན་མི་ཟད་པའི་ཚོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་བཤམས། སྐྱེ་ནང་གི་རྟེན་འབྲེལ་མ་ཚང་བ་མེད་པར་འགྲིགས། རྒྱལ་སྲིད་སྐྱབ་བདུན། བཀྲ་ཤིས་རྣམ་རྟོགས་སོགས་དཔའ་བོ་བརྟན་བཞུགས་དང་བཅས་ཉ་རྒྱལ་བ་ལྷ་བརྩན་ཚེན་པོས་ཕུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་སྐུས་ཡུལ་འདིར་མངའ་དབང་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོར་དབང་བསྐྱར་ཏེ་བསྐྱེད་པའི་སྐྱིན་བདག་ཏུ་བྱུང། དེའི་སྐབས་བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་སོ་བྱང་ནས་ཉ་རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་ཚེན་པོས་ཀྱང་གཞིགས་པ་ཚེན་པོའི་སྒོ་ནས་སྒོ་སྒྲོགས་ཀྱི་སྐུས་ཡུལ་སྲིད་བའི་རྗེ་བོར་གཞེངས་བསྐྱོད་ཀྱི་མགུལ་དར་དང་། བཀའ་ཐམ་གཏེར་བྱོན་གུ་རུའི་ཤོག་ཞུ་དང་། གུ་རུའི་མགུལ་ཕུར། གུ་རུའི་སྐྱ་ཚབ་བྲེ་མ་ཨ་ཀོང་སོགས་སྲིད་ན་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་ནང་རྟེན་བྱེད་འཕགས་བསྐུལ་བར་མཛེད།

དེ་ནས་བྲག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྲིངས་ཞེས་བྱ་བར་སྒོན་བྱོན་སྐུལ་བའི་རྒྱལ་སྲོན་གྱི་བཞུགས་ཁྲི། ལྷའི་བུ་མོ་མཛེས་ལྷན་མས་རྒྱལ་པོ་ཨིན་ལྷོ་ཉི་ལ་ཕུལ་བའི་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་བཞུགས་པའི་གཏེར་གནས་ཀྱི་ལྷེ་བ། ལྷོ་མོན་གྱི་སྐྱང་དུ་མང་གཏམ་ཞེས་རིའི་རྒྱལ་པོ་འདི་ཉིད་ཡིན་པར་ངེས་ཤེས་རྟེན་དེ། ཚེས་རྒྱལ་ཕུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་སྲོན་འཁོར་གྱི་ནང་མཐུན་རྒྱུན་ལ་བརྟེན། མེ་བྱི་ལྷ་བ་བརྩ་གཅིག་པའི་ཚེས་དང་པོའི་ཉིན། རི་བོ་དེའི་སྐོ་ལ་ཉེ་བར་བཤོད། ལྷ་བསངས། སྐྱིན་ཤེག་བྱས་གསོལ། ཚོགས་བསྐྱང་བརྒྱ་ཅུ། དམ་བསྐྱགས་བཅས་མཛེད། ལྷོ་བོད། མོན། མང་སྐོར། དབུས་གཙང་། མངའ་རིས་སོགས་འདུས་པ་མང་པོ་ལ་སྐུས་ཡུལ་གྱི་ཆགས་རྩལ་གཏེར་ལུང་རྣམས་དང་དགོངས་པ་བསྐྱར་ཏེ་གསུངས་བཤད་དོ་སྲོད་གནད་སྐབས། གངས་རི་རིན་ཆེན་མཛེད་ལུའི་ཅེ་ནས་སྐོབ་དཔོན་བསྐྱོད་འབྲུང་གནས་འཇམ་ཟེར་གྱི་སྐོར་ན་བཞུགས་པ་ཚེས་རྒྱལ་དབུས་འདུས་པ་ཐམས་ཅད་གིས་མཇལ་བས་ངོ་མཚར་ཚེན་པོའི་སྐྱང་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་བྱུང། ཚེས་རྒྱལ་སྲོན་འབངས་བཅས་པས་

ཚོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ལ་རྩལ་བའི་སྐབས་ཕགུལ་བ་ལྷ་བཙུན་པས་གསུང་མགུར་འདི་ལྟར།

མི་ངའི་དང་སྐྱེ་མ་ནི་ཨོ་ལྷན་གྱི་བདུ།

སྐྱེ་བོ་ངའི་དང་བསྐྱོས་པ་ནི་སྐྱེས་ཡུལ་གྱི་འབྲས་མོ་གསོངས།

ཚུ་བོ་གཡས་སྤྱོགས་ནས་འབབ་པ་བྱོ་མོ་ཡི་གསོངས་ཚུ།

ཚུ་བོ་གཡོན་སྤྱོགས་ནས་འབབ་པ་འབྲས་མོ་ཡི་བྱས་ཚུ།

ཚུ་བོ་དབུས་སྤྱོགས་ནས་འབབ་པ་འབྲས་སྤོངས་གྱི་གཞུང་ཚུ།

ཚུ་བོ་དེ་གསུམ་འཛོམས་པ་རིན་ཚེན་གྱི་གསོངས་སྐྱིང་།

རིན་ཚེན་གསོངས་སྐྱིང་འདི་རྩ་ཡབ་དཔལ་རི་དང་འདྲའོ།།

བཟླ་ཤིས་སྤྱིངས་འདི་ཟངས་མདོག་དཔལ་རི་དང་འདྲའོ།།

རྣལ་འབྱོར་དཔོན་སྐྱབ་ཚོ་རིག་འཛིན་ཚོམ་བྱ་དང་འདྲའོ།།

དང་ཅན་བསྐྱར་ཚོ་རྒྱ་ཀིའི་སྤྱིན་སྲུང་དང་འདྲའོ།།

ཕུན་ཚོགས་བདེ་སྐྱིད་འདི་དགའ་ལྡན་ལྷ་ཡུལ་དང་འདྲའོ།།

ད་ལྟའི་བདེ་སྐྱིད་འདི་རྫོགས་ལྡན་བསྐྱེད་བཟང་དང་འདྲའོ།།

མདོ་སྤགས་ལུང་བསྐྱར་གྱི་གནས་ཚེན་མཁའ་སྐྱོད་གྱི་འབྲས་སྤོངས།

དགོས་འདོད་རེ་སྐྱོང་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་དང་མཚུངས་སོ།།

དང་ལྡན་བསམ་ཡོད་ཚོ་གནས་ཚེན་ལྷལ་པོ་འདིར་ཆས་ཤོག

ཅེས་སོགས་བྱ་ཆེར་གསུངས། གཏེར་ལུང་ལས།

གནས་དེར་ལྷ་ཁང་མཚོད་རྟེན་སྐྱབ་སྡེ་བཙུགས་ཅེ།

བོད་ཡུལ་ལོ་བརྒྱའི་བར་དུ་བདེ་བར་འགྱུར་ཅེ།

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། དེ་ནས་རྣལ་འབྱོར་མཚེད་བཞི་པོས་འབྲས་སྤོངས་གྱི་ས་རྗེའི་ཕུང་ལས་ཡུག་སམ་ནོར་བུ་སྐྱེད་གི་
མཚོད་རྟེན་བཟླ་ཤིས་འོད་འབར་བཞེངས་ཏེ་དགའ་སྤོན་རྒྱས་པར་མཛོད།

ཕགུལ་བ་ལྷ་བཙུན་ཚེན་པོས་སྐྱབ་སྡེ་དགོན་པ་སྤྱག་བཏབ་ཅིང་། སྤྱག་དཀར་བཟླ་ཤིས་སྤྱིངས་སུ་མཚོད་རྟེན་མཚོང་བ་རང་
བྱོལ་ཞེས་འཛམ་སྐྱིང་གཡས་བཞག་འདི་བཞེངས་བྱུང་ཏེ་རབ་གནས་བཟླ་ཤིས་མངའ་གསོལ་གྱི་སྐབས་ཉེ་བར་འཁོད་པའི་རྣལ་
འབྱོར་འདུས་པ་རྣམས་དང་བཅས་ཏེ་བྱོ་བརྟུང་འདི་ལྟར་མཛོད་པ།

གཏིང་མཐའ་བུལ་བ་ཟུག་མེད་གྱི་ཚོས་དབྱིངས།།

འཇའ་ལུས་རིག་འཛིན་སྐྱབ་བརྐྱེད་གྱིས་གང་བ།།

གཡས་བསྐྱོར་དཔའ་བའི་བྱོ་ར་ལ་བྱོན་མཛོད།
 འགྲོ་དུག་རང་བྱོལ་གར་སྐབས་ཤིག་རྒྱུར་ཤོག།
 འཁོར་བ་དོང་སྐྱུགས་པད་ཆེན་གྱི་རིག་སྣོད།
 མ་ཚོགས་ཉེ་གའི་སྤྱིན་ལུང་དུ་འབྲིགས་པ།
 གཡོན་བསྐྱོར་དཔའ་བའི་བྱོ་ར་ལ་བྱོན་མཛོད།
 འཇའ་ལུས་འོད་སྐྱུའི་བྱོ་བདུང་ཞིག་དུངས་ཤིག།
 ཐིག་ལེ་ཉལ་གཅིག་རང་རིག་གི་སྤོང་ནས།
 གཉིས་མེད་གཞི་བྱོལ་ཚོས་ཟད་ཀྱི་གཤིས་ལུགས།
 རྒྱང་འཇུག་རྒྱ་མའི་བྱོ་ར་ལ་ཐེབས་མཛོད།
 ཚོས་ཟད་སྤོ་འདས་དགའ་བྱོ་ཞིག་འབྲེལ་ཤོག།
 འཁོར་བ་དོང་སྐྱུགས་ཐར་སྤྱིང་གི་ཞིང་དུ།
 དག་པ་རབ་འབྲེལས་སྤང་གིང་གྱི་སྤྱང་བ།
 འབྲུར་མེད་ཚོས་སྤྱི་བྱོ་ར་ལ་བྱོན་མཛོད།
 གཏད་མེད་བྱུགས་འབྲུང་སྤྱིང་བྱོལ་འབྲེལ་ཤོག།
 དོན་གཉིས་སྤྱན་བྱུབ་དགའ་བྱོ་ཞིག་འབྲེལ་ཤོག།
 འཁོར་བ་ཐིལ་གནོན་བཏབ་བྱོ་ཞིག་འབྲེལ་ཤོག།
 རྒྱན་སྤང་སྤྱི་མའི་ཅེད་བྱོ་ཞིག་འབྲེལ་ཤོག།
 གཞུང་འཛིན་རང་བྱོལ་འཆམ་བྱོ་ཞིག་འབྲེལ་ཤོག།

རྒྱུ་ཤོག་ཨ།

གཡས་གྱི་རྐང་རྒྱང་བཏེགས་པར་གྱིས་ལ།
 འཁོར་བ་རྒྱལ་དུ་ལིང་གིས་སྐྱུར་ཅིག།
 གཡོན་གྱི་རྐང་རྒྱང་ཕེམ་པར་གྱིས་ལ།
 ཚོས་ཉིད་ཟད་པར་མེད་གཤམ་སྐྱེལ་ལོ།
 དུས་སུ་བྱོ་བདུང་དུབ་པར་བུས་པས།
 བདེ་ཆེན་ཐར་པའི་ཞིང་ལ་ཆས་འབྲོ།

རང་ངོ་ཤེས་པའི་དཔོན་སྒོའོ།།

རང་སར་གྲོལ་བའི་བྱ་ཚོ།།

རང་རིག་རྟོགས་པའི་བྱ་ཚོ།།

ཞེས་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༧ ལོར་གྱི་རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་མེ་མག་ལོར་བྲག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྤོངས་སུ་མི་ལམ་དང་མཛོན་སུམ་
འདྲེས་པ་ལྷ་བཙུན་གྲགས་ཁ་ཆེའི་ཆ་ལྷགས་ཅན་གྱི་བྱ་མོ་ཞིག་གིས་ཁྱོད་ལ་གྲུ་མ་རིག་འཛིན་གྱི་སྲོག་སྐྱེད་རྒྱ་གྲོ་གྲོ་ཚོས་སྤྱོད་གི་སྤོང་
ཐིག་གཅིག་དག་སྤོང་གི་ཚུལ་དུ་འོང་ཞེས་ལུང་བསྟན་པ་བཞིན་དུ། བྱུང་ལྷ་རི་སྤོང་སུག་དུ་བཞུགས་དུས་ཐོ་རངས་ཀྱི་ཆ་ཞིག་
ལ་ཨ་ཉི་གྲུ་མེད་སྤོང་ཐིག་གི་གདམས་པ་བུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རིག་འཛིན་སྲོག་སྐྱེད་གྱི་ཚོས་སྤོང་རྣམས་དག་སྤོང་གི་ཚུལ་དུ་
བྱུང་བ་གདན་ལ་ཐབ་སྟེ་སྐལ་ལྷན་རྣམས་ལ་སྤོང་གྲོལ་གྱི་བདུན་ཅི་སྐྱེད། དེ་ནས་བཟུང་རིག་འཛིན་སྲོག་སྐྱེད་དང་། རོ་རྩེ་
སྤོང་པོ་སྤོང་གི་ཐོལ་གྲུ་པོགས་ཟབ་ཚོས་རྫོགས་པ་ཆེན་པོའི་འཆད་སྟེལ་གྱི་སྤོང་ལས་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱེད་སྤྱོད་པ་ལས་འབྲས་
སྤོངས་རྫོགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ཞེས་སྟན་བྲགས་སྲོགས་ཐམས་ཅད་དུ་བྱུག། སྤྱིས་དུས་འདིར་བརྟལ་ཞུགས་གྱི་སྤོང་བ་
མཐར་སྤོང་པའི་བྱུབ་ཐོབ་འདི་ལས་ལྷག་པ་སུའང་མ་བྱོན་པར་བྲགས།

དེ་ལྷན་སྐུས་ལུལ་འབྲས་མོ་སྤོངས་སུ་གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུབ་པའི་མཛད་པ་མཐར་སྤོང་པར་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཏེ། དགུང་
གངས་ལྷ་བཙུན་དུག་པ་རྒྱ་པོ་འབྲུག་གི་ལོ་དང་། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༢ ལོར་ཡར་ལུང་ཤེལ་བྲག་གི་ཡང་དགོན་དུ་གསེགས་ཏེ།
འོག་མིན་པར་དུ་བའི་ཁིང་ཁམས་ཆེན་པོར་གཞུགས་སྐྱའི་བཀོད་བ་བསྐྱེད་པའི་ཚུལ་བསྟན་ནས་ད་ལོ་རབ་བྱུང་བཅུ་བདུན་པའི་
ལྷགས་འབྲུག་དང་། སྤྱི་ལོ་ཉིས་སྟོང་བར་ལ་ལོ་བྱངས་ ༢༧༤ འདས་ཟིན།

རྫོགས་ཆེན་པོ་སྤོང་རྫོགས་མཐའ་བུལ་ནི། ལྷ་བཙུན་ཀུན་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་དཔོན་དུ་འབྱུངས། སྐྱ་གཞོན་རྩ་ནས་མཁྱེན་
རྟོགས་གྱི་རྩལ་རྫོགས། གྲུ་མ་མང་པོ་ལས་གསན་བསམ་མཐར་སྤོང་པར་མཛད། ཁྱད་པར་ལྷ་བཙུན་ཆེན་པོ་ལས་འོད་གསལ་
རོ་རྩེ་སྤོང་པོ་དང་སྤོང་ཐིག་ལ་བཞིས་མཚོན་པའི་ཚོས་ཚུལ་དང་གདམས་པ་མཐའ་དག་བུམ་པ་གང་སྤོང་གསན།
དཔེན་པར་བསྐྱོམས་པས་གནད་ལུགས་རང་ངོ་འཕྱོད་ཅིང་ཉམས་རྟོགས་གྱི་རྩལ་རྫོགས་ནས་རྟོགས་པ་སྤོང་དུ་བྱུང། རྫོགས་
ཆེན་གཙོ་པོར་བྱུང་བའི་འཆད་སྟེལ་གྱི་སྤོང་ལས་བསྐྱེད་སྤྱོད་པས་འགྲོ་དོན་གྱི་བཀའ་བབས། ཕུལ་བ་ལྷ་བཙུན་ཆེན་པོ་
དགོངས་རྫོགས་གྱི་སྤོང་ཞེས་ཞུ་དང་། ཚོས་གྱི་སྤོང་ལས་པོགས་མཛད་པའི་འཕྲོ་རྣམས་སྤོང་བར་མཛད་ཅིང་། ཡང་ཟབ་རྫོགས་པ་
ཆེན་པོ་གཙོ་པོར་བྱུང་བའི་ཚོས་རྒྱན་རྣམས་སྐུས་ལུལ་འབྲས་མོ་སྤོངས་འདིར་དུས་ད་ལྟའི་བར་དུ་མ་ཉམས་པར་བཤད་སྐྱབ་གྱི་
སྤོང་སྤོང་བཞིན་མཆིས་པོ།།

དེ་ནས་ལྷ་བཙུན་ཆེན་པོའི་སྐྱ་ཤེང་རིམ་བྱོན་གྱི་སྤོང་ནི། སྐྱ་ཤེང་གཉིས་པ་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ མེ་སྟེལ་ལོར་བྲག་གུང་མི་
བསྐྱོད་རོ་རྩེ་འབྲུག་བུམ་ཐང་དུ་སྐྱ་བལྟམས།

སྐྱེས་པའི་གསུམ་པ་རིག་འཛིན་འཛིགས་མེད་དཔལ་པོ་མཚོ་གཞི། རྒྱུ་ལོ་ ༡༩༤༢ རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚུའི་ལོར་
བོད་ཡུལ་གྲངས་ཀྱི་ལྷུང་པར་བལྟམས། རྒྱུ་ལོ་ ༡༧༠༠ རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་གིང་སྐོལ་ལོར་ཡུལ་པའི་མཐོན་འཛིགས་
མེད་དཔལ་པོ་དང་ཚོས་རྒྱལ་ཡུག་རྩེ་རྩམ་རྒྱལ་གཉིས་ཀྱིས་དེས་གསང་བསྐྱེད་ལང་ཅེ་ལྷུག་བཏབ། དགོ་འདུན་གྱི་སྡེ་བཙུགས།
དགོན་སྡེའི་བཅའ་ཡིག་མཛད། བྱ་ཚང་གི་དགོ་འདུན་རྩམས་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་དབྱེ་མཚོད་གནས་ལུ་བསྡེན་བཀའ་མཛད་དེ་བསྡེན་
པ་དར་རྒྱས་སྤྱི་བྱུང། རྒྱུ་ལོ་ ༡༧༡༡ ལྷགས་ཡོས་ལོར་སྐྱེ་བའི་དགོན་པ་ཉམས་གསོ་མཛད་ཅིང། ལྷག་དཀར་བཀྱ་གིས་
སྡིངས་ཀྱི་ཚོས་རྒྱལ་ལྷ་ཁང་དང་གུར་ལྷ་ཁང་གཉིས་ལ་རབ་གནས་མཛད་པ་སོགས་ཀྱིས་བསྡེན་འགྲོའི་དོན་ཚེན་མཛད་པར་གྲགས།

སྐྱེས་པའི་པ་ཀུན་བཟང་འཛིགས་མེད་རྒྱ་མཚོ་ལ་ཡུང་ཁང་པ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བལྟམས།

སྐྱེས་པའི་ལྷ་པ་བསྐྱེད་བའི་ཚེན་རྒྱ་མཚོ་བོད་ཡུལ་གཙང་གི་ཁོངས་གཏོགས་པར་ནམ་དུ་སྐྱེ་བལྟམས། ལམ་དབང་བསྡེན་འཛིན་
རྩམ་རྒྱལ་ནས་གདན་དྲངས་ཏེ་སྐས་ཡུལ་འབྲས་མོ་སྡོངས་ལུ་ཞབས་ལོར་འཁོད། སྐབས་དེར་གོར་དམག་གི་འཚུབས་ལྡོང་
ཅེ་སྐབས། རྒྱུ་ལོ་ ༡༧༤༧ རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་མེ་ལུག་ལོར་གཡང་སྐང་དུ་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཏེ་གཡང་སྐང་དགོན་
པ་བཀྱ་གིས་ཚོས་སྡིངས་ལྷག་བཏབ། དེ་ནས་དོ་ཡུང་དུ་ཞབས་པད་འཁོད་དེ་ཡུང་བསྡེན། རྒྱུ་ལོ་ ༡༧༤༤ མ་སྐྱེལ་
ལོར་གོར་དམག་གིས་སྐས་པའི་ཡུལ་བཅོམ། སྐབས་དེ་དགོན་པ་ནས་ད་ལྟ་མཇལ་རྒྱུའི་སྐལ་བཟང་ཐོབ་པའི་ནང་ཉེན་འདི་དག་
གཡང་སྐང་བརྒྱུད་དོ་ཡུང་དུ་གདན་དྲངས། རྒྱལ་ཚོགས་བཏུན་པ་ཚོས་རྒྱལ་གཙུག་ལྷན་རྒྱལ་དགུང་གུངས་བཞི་པའི་
དུས་ལོ་བྱང་རབ་བཏུན་ཅེ་ནས་མི་ཡི་རྒྱལ་དུ་གདན་ཞུས་ཏེ་ཆོབས་ཁ་བསྐྱུར། བྱ་ཚང་རྩམས་གཟི་མིག་དང་གཡང་སྐང་དུ་
གདན་ཆགས།

སྐྱེས་པའི་དུག་པ་རྗེ་བཙུན་ཀུན་དགའ་ཚོས་ཉིད་ས་སྐྱར་སྐྱེ་བལྟམས། དེ་ཉིད་ཀྱི་གདུང་ཉེན་དོ་ཡུང་དགོན་པའི་གཤེར་གདུང་
ཞེས་མཇལ་དུ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན།

རྒྱུ་ལོ་ ༡༤༢༠ རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་ལྷགས་འབྲུག་ལོར་ཁམས་སྡེ་དགའ་བལྟམས་པའི་འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བཅེ་
དབང་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱང་ལྷ་བཙུན་ཚེན་པའི་རྩམ་འབྲུལ་དུ་མངོན་ནོ། ཚོས་རྒྱལ་གཙུག་ལྷན་རྩམ་རྒྱལ་ནི། རྒྱུ་ལོ་ ༡༤༩༢ བོད་
ཀྱི་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་ཚུ་མག་རྩ་བ་དང་པོའི་ཚོས་བཅུ་གཉིས་ཉིན་ཞིང་དུ་ཐེབས་པའི་དམར་གདུང་དེའང་དོ་ཡུང་དགོན་པར་
བཞུགས་བཞིན་མཆིས། དུས་སྐབས་དེ་ནས་བཟུང་སྡེ་ལྷུག་པ་ལྷ་བཙུན་རྩམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་ཀྱི་དེན་སྐྱམ་མཚོང་གོལ་
དེ་དག་འབྲས་གཞུང་དགོན་གནས་ལས་ཁྱེད་ནས་གཅེས་སྐྱོང་བཏབ་འཛིན་མཛད་ཅིང། ལོ་ངོ་གསུམ་པེ་ལ་གཞུང་གི་
སྐྱེ་ཚབ་རྩམ་པ་དོ་ཡུང་དགོན་པར་ཐེབས་ཏེ། དེན་སྐྱམ་རྩམས་ཞལ་སྡེ་སྐྱམ་མེད་དང་འབྲེལ་སྐལ་ལྷན་མང་ཚོགས་ལ་དེན་མཇལ་
གནང་གོལ་མཆིས་པ་ལྟར། འབྲས་གཞུང་དགོན་གནས་ཀྱི་བཀའ་དགོངས་བཞིན། རྒྱུ་ལོ་ ༡༤༤༧ ལྷ་ ༦ ཚོས་ ༢༠
དང་། བོད་ཀྱི་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་གིང་སྐོང་རྩ་བ་ ༢ ཚོས་ ༡༠ ཉིན་ཁོ་བོ་རང་ཉིད་དང་སྐྱེ་ཚབ་རྩམ་པ་རྒྱལ་པ་སྐྱོང་
ཏོག་ནས་ཐོན་ཏེ། རྫོང་གུ་ཚོ་སྡོད་ཀྱི་ས་གནས་ལིང་གར་དུ་སྐྱིན་བཏབ་དོ་ཡུང་པའི་གཟིམས་ཁང་དུ་ལམ་ཞག་བསྐྱུང། རྒྱུ་ལོ་

༡ ཚེས་ ༡ ཉིན་དོ་ལུང་དུ་འབྱོར། ལྷོ་རྩ་ ༡ ཚེས་ ༢ ཉིན་སྤྱོད་ཚེད་ཉིད་དང། ལས་རོགས་སྐྱེ་ཞབས་སྒྲགས་
པ་ཚེ་དབང་ལགས། དགོན་གནས་ཀྱི་ཚོས་ལྷོན་སྐྱེ་ཞབས་བསོད་ནམས་ཚོས་གྲགས། དགོན་སྡེའི་སྤྱི་འབྲུག་སྐྱེ་ཞབས་
ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན། དགོན་གནས་དུང་གཞོན་སེར་སྐྱབ་ལྷན་སྐྱེད་མཛད་དོ་ཏེ། དོ་ལུང་དགོན་པའི་སྤྱི་བྱེད་སྐྱེ་ཞབས་ཚེ་
འིང་ཚོར་བྱ་བཅས་ཚང་འཛོམས་ཀྱིས་རྟེན་སྐྱོན་གྱི་དམ་ཚུ་བའོལ་ཏེ་རྟེན་མཛའ་གྱི་རིམ་པ་མཐར་ཆགས་སུ་འབྱུང་ལམ་ཞུས།
པོད་ཀྱི་རབ་བྱུང་བཅུ་བདུན་པའི་ལ་འབྲུག་རྩ་ ༢ ཚེས་ ༥ དང། ལྷོ་ལོ་ ༡༩༧༧ ལྷ་ ༨ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་ཁོ་
པོར་ཉིད་དང་སྐྱེ་ཚབ་རྣམ་པ་སྐྱེད་ཏོག་ནས་ཐོན་ཏེ་ལིང་ཤར་དུ་ལམ་བཞག་བསྐྱེད། ལྷོ་རྩ་ ༨ ཚེས་ ༢༢ ཉིན་དོ་ལུང་
དུ་འབྱོར། དེ་ནས་ལྷོ་རྩ་ ༨ ཚེས་ ༢༥ ཉིན་རང་ཉིད་དང། ཚོས་ལྷོན་སྐྱེ་ཞབས་བསོད་ནམས་ཚོས་གྲགས།
དགོན་སྡེའི་སྤྱི་འབྲུག་སྐྱེ་ཞབས་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན། དགོན་གནས་དུང་ཚེ་སྐྱེ་ཞབས་པ་ལངས་རྣམ་རྒྱལ། དགོན་དུང་
སྐྱེ་གཞོན་སེར་སྐྱབ་ལྷན་སྐྱེད་མཛད་དོ་ཏེ། དགོན་པའི་སྤྱི་བྱེད་སྐྱེ་ཞབས་ཚེ་འིང་ཚོར་བྱ་དོ་ལུང་པ་བཅས་ཚང་འཛོམས་ཀྱིས་
ཐོག་ནས་འབྲས་ལྷོངས་ཀྱི་སྐོན་པོའི་གཙོ་བོ་སྐྱེ་ཞབས་ནར་བྱ་དུར་བན་༧་རི་མཚོག་གིས་དབྱེས་སྐོན་བོ་རྣམ་པ་དང། དུང་
ཚེ་གཞུང་ལྷན་རྒྱས་ཚོ་དང་ལྷན་མང་ཚོགས་བཅས་ལ་མཐོང་གྲོལ་ནང་རྟེན་གྱི་མཛའ་ཁ་འབྲུག་སྐབས། དོ་ནག་ལས་གྲུབ་པའི་
ཚོར་བྱ་ནས་བྱིན་རྒྱབས་ཀྱི་བདུད་རྩི་འབབ་པ་སོགས་དོ་མཚར་ཅན་བྱུང་།

ལྷོ་རྩ་ ༨ ཚེས་ ༢༦ ཉིན་སྐོན་པོའི་གཙོ་བོ་མཚོག་ནས་དོ་ལུང་དགོན་པ་གསར་བཞེངས་ཀྱི་མང་དོའང་བཏིང་གནང་
མཛད།

སྐར་ལང་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལྷ་ ༢༢ ཚེས་ ༢༢ ཉིན་དགོན་གནས་ལས་ཁྲུངས་ནས་ཁོ་བོར་སྤྱག་གིས་ཐེབས་དོན་དོ་
ལུང་དགོན་པའི་སྐྱབ་མཚོད་དང་སྐབས་བསྐྱེད་དགོན་པ་རྗེང་པའི་ཨར་ག་སྐོ་ཚོག་ཞུ་བར་ཡོང་དགོས་གསུངས་པ་ལྷུར་ས་
སྐྱེལ་རྩ་ ༢༠ ཚེས་ ༢༦ ཉིན་རང་ཉིད་དང་དགོན་དུང་སྐྱེ་གཞོན་སེར་སྐྱབ་ལྷན་སྐྱེད་མཛད་དོ་ཏེ་མཚོག་དང། ཨིན་སི་
པོག་ལོར་བསྐྱེད་འཛིན་ལགས་བཅས་སྐྱེད་ཏོག་ནས་ཐོན་ཏེ་ལིང་ཤར་དུ་བསྐྱེད། པོད་རྩ་ ༢༠ ཚེས་ ༢༧ ཉིན་དོ་ལུང་དུ་
འབྱོར་ཏེ་མཚོད་གསོམས་བཅའ་བསྐྱིག་གྲས། ཚེས་ ༢༨ ཉིན་ཨར་ག་སྐོ་ཚོག་གི་ཞུ་སྐོ་རྣམས་ལེགས་པར་ཞབས་ཞུ་གྲུབ།
འབྲས་གཞུང་ནས་དོ་ལུང་དགོན་པ་གསར་བཞེངས་ཀྱི་མཐུན་རྐྱེན་ཚུང་དོན་སོན་གྱིས་སྲིད་ན་འགྲན་མེད་ཀྱི་ནང་རྟེན་བཞགས་
ལུལ་གཙོག་ལག་ཁང་བྱུང་འཕགས་ལོའི་གོགས་མེད་དུ་གྲུབ།

ལྷོ་ལོ་ ༡༩༩༥ ལྷ་པ་ ༥ དང་པོད་ཀྱི་ཤིང་ཁྱི་རྩ་ ༢ ཚེས་ ༢༥ ཉིན་རང་ཉིད་དང་སྐྱེ་ཚབ་རྣམ་པ་རྒྱལ་ས་སྐྱེད་
ཏོག་ནས་ཐོན་ཏེ་ལམ་ཞག་ལིང་ཤར་དུ་བསྐྱེད། ལྷོ་རྩ་ ༥ ཚེས་ ༦ ཉིན་དོ་ལུང་དགོན་པ་གསར་བའི་ནང་དུ་འབྱོར།
ལྷོ་རྩ་ ༥ ཚེས་ ༧ ཉིན་རང་ཉིད་དང་དགོན་གནས་དུང་ཚེ་སེར་སྐྱབ་ལྷན་སྐྱེད་མཛད་དོ་ཏེ་མཚོག་དང། དགོན་དུང་སྐྱེ་
ཞབས་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་མདོ་ཁམས་པ། ལྷོ་བྱེད་སྐྱེ་ཞབས་ཚེ་འིང་ཚོར་བྱ་དོ་ལུང་པ་བཅས་ཚང་འཛོམས་ཀྱིས་ཐོག་
ནས་རྟེན་མཛའ་གྱི་རིམ་པ་རྣམས་སྐར་སྐོལ་ལྷུར་འབྲུག་ལམ་ཞུས་ཐེན་པ་བཅས་ནི། ཁོ་བོའི་མི་ཚེ་འདིའི་ནང་སྐལ་བཟང་གི་

མཛོད་གྲོལ་དེ་དག་ལན་གྲངས་གསུམ་གྱི་བར་དུ་མཇལ་རྒྱུ་ལི་གོ་སྐབས་ཐོབ་པར་སྤོང་ནས་རྗེས་སུ་ཡི་རངས་ཞུ་བ་དང་ཆབས་
ཅིག་དམིགས་བསལ་གལ་ཆེན་ཞིག་ལ་དོ་ལྷན་དགོན་གྱི་སྐུ་གསུང་རྒྱགས་རྟེན་གྱིན་ཆེན་འདི་དག་མི་ཉམས་སྤྱང་སྐྱོབ་དང་འབྲུང་
བཞིའི་གཞོན་པ་ཀུན་ལས་ཞི་སྤྱིར་འབྲས་གཞུང་དགོན་གནས་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་རྒྱགས་འགན་གཙོ་བོར་བཞེས་པའི་ཐོག་སྤྱོད་ཆབ་
ཀྱིས་དབུ་ཁྲིད་པའི་སྐོ་ནས་འབྲས་གཞུང་སྐུ་ཆབ་རྣམས་ལོ་ངོ་གསུམ་རེ་ནམ་ཡིན་མཚམས་སུ་དོ་ལྷན་དགོན་པར་ཆེད་ཐེབས་
གནང་སྟེ་ནང་རྟེན་གྱིན་ཆེན་རྣམས་ཉི་མར་སྐུ་མེལ་དང་འབྲེལ་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཛོད་སྐོ་ཅི་རིགས་དང་ལྷག་པར་རྟེན་གྱིན་ཆེན་དེ་
རྣམས་ཀྱི་མིང་གཞུང་ཐོ་བཀོད་རྩལ་ལྷན་གནང་བ་དང་། ན་བཟའ་འབྲུལ་རྒྱ་སོགས་སྤྱང་སྐྱོབ་ཀྱི་མཛོད་སྐོ་གང་འཐད་ནས་ལམ་
སྐོང་ལྷན་པ་བྱུང་ཡོད་པ་ནི་འབྲས་གཞུང་དགོན་གནས་ལས་ཁྲུངས་དང་དོ་ལྷན་དགོན་གྱི་འབྲས་སྤྱིའི་མཐུན་འབྲུར་རོགས་
རམ་ཁོ་ན་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པས་ཁོ་བོས་བཀའ་དྲིན་རྗེས་དྲན་ཞུ་བཞིན་ཡོད། གཞན་ཡང་མ་འོངས་པར་རྟེན་མཇལ་དུ་བྱོན་མི་
དང་ལྷན་རྣམ་པ་ནས་ཀྱང་དེ་འདྲིའི་མཛོད་གྲོལ་རྟེན་མཇལ་གྱི་སྐབས་སུ་རྒྱགས་བསྐྱེད་བཟང་བོའི་སྐོ་ནས་ལྷག་མཚོད་སྐོ་ན་ལམ་
གྱི་རིམ་པར་ཅི་ནས་ཀྱང་འབད་བཙོན་མཛོད་དགོས་པ་རྒྱགས་དབུས་སུ་འཇགས་པ་ཞུ།

པར་བྱང་སྐོན་ཆོག་ནི།
རྣམ་ཐར་ལམ་བཟང་གསར་དུ་བསྐྱུན་པའི་དགོས།
འགོ་ཀུན་རྒྱལ་བ་གོང་མའི་རྗེས་བསྟེན་སྟེ།
རིན་ཆེན་ཐར་སྤྱིང་ཐེམས་སྐུས་ལ་འཛེགས་ནས།
ཀུན་བཟང་གདོད་མའི་གོ་འཕང་ལྷུར་ཐོབ་ཐོག།

ཅེས་མཛོད་རྣམ་འདིའི་ཁྲུངས་ནི། ཁོ་བོའི་རིགས་བདག་ཕྱུགས་རྗེ་བདེ་བར་གསེགས་པ་བདུད་འཛོམས་འགོ་འདུལ་སྤོང་
པ་མཚོག་ནས་མཛོད་པའི་སྤྱ་འབྲུར་རྟིང་མའི་ཚོས་འབྲུང་དང་། ཕ་རྒྱལ་བ་ལྷ་བཙུན་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་འབྲུམ། ཐུབ་
བསྟན་འོད་གསལ་བསྟན་པའི་ཉི་མས་མཛོད་པའི་རྟིང་མའི་ཚོས་འབྲུང་དང་། འབྲས་སྤོངས་ཀྱི་མཁས་དབང་ཚིས་མགོན་གཡང་
སྐང་པ་ཨོ་རྒྱན་རྒྱ་མཚོའི་བསྟན་ཚིས་བཅས་ལས་བདུས་ཉེ་ཁ་གསལ་གོ་བདེའི་རྩལ་དུ་སྤྲིག་པ་བོ་ནི། གོང་གི་སྤྱུལ་པའི་
རྣལ་འབྱོར་མཚེད་བཞིའི་སྐབས་དེར་བྱུང་བའི། འབྲས་མོ་སྤོངས་ཀྱི་གཏེར་སྐོན་དཔལ་རྩྱུ་རི་བའི་རྒྱུད་འཛིན་དགུ་པ་དེང་སང་
ལ་རྒྱང་སྤྱོད་མར་འབོད་པ་འཛིགས་མེད་རྣམ་རྒྱལ། སྤྱི་རྒྱལ་དབྱིན་ཇིའི་རྒྱལ་ས་ལན་ཇན་ལ་སྐོ་གསེང་དུ་བསྐྱོད་སྐབས། བོད་
ཀྱི་རབ་བྱུང་བཅུ་བདུན་པའི་རབ་གནས་མེ་སྐང་ལྷ་བ་ ཕ ཚོས་ ༡༡ དང་། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡༩
ཉིན་དམ་ལྷན་དངོས་གྲུབ་དོན་རྗེ་ལགས་ཀྱི་ཁང་བཟང་དུ་གྲུབ་པར་བགྱིས་པ་དགོས། །སའ་མཛུ་ཡོ།

A BRIEF BIOGRAPHY OF LHATSUN CHENPO

FOREWORD

The religious history of Sikkim can be divided into three main parts, the early period, the medieval period and the later period. The early part concerns Guru Rinpoche's appearance and his personally blessing every corner of this holy land. The medieval period can be said to be concerned with the appearance of the greater Terton Rigzin Godkyi Demtruchen in Sikkim and his opening the first holy gate of this Beyul. He established Buddha Dharma here by starting a meditation centre at Hungri, near Tashiding. In the later part of the history, as per the prediction of Naljor Chedshi, the four legendary masters assembled at Yuksum Norbugang and firmly founded the Nyingma school of Buddhism in Sikkim.

Although a detailed account of the religious history of Denjong can be found in voluminous writings of Lhatsun Chenpo, due to many factors very few people can see or read them. Therefore, I have made an attempt to write a short biography of Lhatsun Chenpo for free distribution to all devotees. I have tried here to explain why Lhatsun Chenpo came here, as per Guru Rinpoche's prediction he was an extraordinary being. His visit to Denjong was not an accidental one or a mere pilgrimage, it was the result of repeated requests from the great Terton Rigzin Jatson Nyingpo and Terton Dudul Dorjee. His profound teachings on the lineage of "Wanglung" Empowerment are preserved to this day, as are his Oral Transmissions.

Lachung Rinpoche,
Gangtok. April, 2000.

A BRIEF BIOGRAPHY OF LHATSUN CHENPO: AN ORNAMENTAL VIEWS OF VIDHYA DHARAS

Om Swasti. Oh! Sri Maha Heruka, The supreme guardian of Samsara and Nirvana,
Whose nectar like Dharma teaching liberate all beings,
And lead towards the supreme abode that is ever blissful,
Before you Namkha Jigme, I prostrate with deep respect.

With these humble words of prayer, I would like to give a short biography of a great Master Lhatsun Namkha Jigme, the founding father of Buddhism in Sikkim, who was the incarnation of Pandita Vimalamitra. He was born at Jayul, near a sacred place called Tsari, in Tibet in the Fire-Bird year of 10th Rabjung i.e. 1597. He was adorned with auspicious signs like a syllable "AH" on the top of his nose and sacred wheels on his hands and feet. In 1607, at the age of 11 he was duly ordained by Tulku Ogyen Paljor and given the name, Kunzang Namgyal. He joined Kongpo Thangdok monastery and studied a wide range of sciences including Buddhist philosophies. Gradually, he received almost all the profound teachings of Nyingma Ka-ter and thoroughly meditated on various Vajrayana deities and gained accomplishment.

In 1617, when he was 21, he promised not to spend a single day in a village without helping other beings. In the year 1621, the Iron-Bird year, when he was only 25, he met one of the greatest Dzogchen masters, Sonam Wangpo and spent almost 17 years with him receiving all the teachings regarding the Nyingthig tradition. He put these profound teachings into practice and gained further accomplishments. At the age of 40, the Fire-Mouse year of the 11th Rabjung (1636). He went to the holy cave of Guru Rinpoche, Tashi Kongtrang and performed a grand Tsog offering. He was then invited by the people of Jong and got the opportunity to see all the holy scriptures and images of that monastery. Lama Ngagi Wangpo requested him to stay in Jong for at least three years or till the completion of the new monastery if not more. But he refused and left on the full moon day of the first month of the Fire-Mouse year to seek an audience with a greater master Rigzin Jatson Nyingpo. He met the great master on 25th of that month, received some teachings from him and was given an insight into some future happenings. He again offered a grand Tsog and enjoyed the occasion very much. He set out on a pilgrimage to Yarlung Sheldak and Chimphu and many other places where he practiced meditation. It is said that he visited holy Tsari fifteen times. He made a pilgrimage of almost all the holy places associated with Guru Rinpoche including, Traduk, Tsele, Sung-Nyen, Chongye Palri, Gangra monastery, Jayul and Lhodak and made offerings there. These visits added to his already formidable spiritual powers.

Under his special command the renovation work of Samye Ling Monastic University had been undertaken successfully with the help of various gods, goddesses and spirits. He saved the chorten Marpo (Red Stupa), which was likely to crumble through his inner power and after a proper consecration ceremony the chorten was made as strong as ever.

On the way to Tsari, a big avalanche occurred and seeing the sliding down of a huge side of

Yarlung Sheldak rock, Lhatsun Chenpo stopped it by merely pointing his fingers in that direction and then he put everything back into its original place. During his meditation at the holy cave Yarlung Sheldak, he experienced a special vision in which secret teachings of Dzogpa Chenpo called Dorjee Nyingpo Tringi Tholu was revealed and he imparted his secret teaching to some selected disciples. Due to his ceaseless Dharma activities especially of the Nyingthig Tradition he benefited many disciples, and produced many scholars, amongst them Rigzin Trinlay Lhundup, Tulku Trinlay Namgyal, Drupchen Yeshe Phuntsog and many yogis who were highly accomplished persons.

Once the Great Tertön Rigzin Terdak Lingpa said that although there were many contemporary Dzogchen masters like Lochen Shenphen Dorjee, Kunkhyen Sungrul, Kongpo Godtsangpa, Rigzin Nyingpo, Thardingpa Trinlay Lhundup and Rongpa Dzogchenpa, there was no match for Lhatsun Namkha Jigme.

Suddenly, one day when he was practicing meditation at Yarlung Sheldak, Lhatsun Namkha Jigme had a vision of all the beautiful garden-like locations of Pal Demojong which gave him great pleasure. Consequently upon repeated requests by Rigzin Jatson Nyingpo, Terchen Dodul Dorjee, Kongpo Godtsang Tulku and Drupchen Thangtong Gyalpo Tulku, in the name of world peace and the spreading of Buddha Dharma, Lhatsun Chenpo came out of the holy cave on the Tsechu on the 5th month of the Fire-Dog year, 11th Rabjung, i.e. 1646. After a grand Tsog offering, he gave many valuable pieces of advice and teachings to his disciples and finally decided to go to Beyul Demojong. He then had a vision that the peaceful Dakas and Dakinis of Sikkim were arriving at Yarlung Sheldak clearly to welcome him to Demojong. On the 13th of that month, Lhatsun Chenpo left for Beyul Demojong along with 15 attendants, on the way he visited Samye Migyur Tsuklagkhang, Chimphu Padmai Nagjong, Dakmar Keutsang, Gen-gong and Gangri Thoekar. He followed the route to Denjong as per the prediction made by Guru Rinpoche and he generously organised teachings and Tsog offerings all along the way, wherever possible.

In 1646 i.e. the first week of the 10th month, Fire-Dog year he finally set foot in Odzel Lhari Nyingphug and opened the Northern Gate. In the terma of Guru Rinpoche, the prediction that, “Four legendary masters who are my incarnations; one in the form of a practitioner who skillfully helps beings through his inner powers and leads the disciples to that Holy Land (Denjong)” indicates Lhatsun Namkha Jigme who opens the Northern gate. The prediction, “One in the form of a hidden master who annihilates the ignorance of others, and opens the gate of the West” indicates Kathog Kuntu Zangpo. The next prediction, “One in the form of a Yogi with long hair, who spreads Buddha Dharma while farming” indicates Ngadak Phuntsog Rigzin, who was the direct descendent of Chogyal Trisong Deutsan of Tibet. He came through the southern gate. Finally, “From the East, a person named Phuntsog will come” refers to Phuntsog Namgyal, a descendent of the Kham Minyang King who entered through the eastern gate. He later became the Chogyal of Sikkim. These four masters followed their own route at different times and gathered together at Yuksum Norbugang in the 10th month of the Fire-Dog year i.e. 1646. According to the historical and chronological records of Sikkim, Phuntsog Namgyal was enthroned as the Chogyal by Ngadak Sempa Chenpo and Kathokpa, followed by an Abhishek ceremony in the year 1642, i.e. the 11th month of

the Water-Horse year, which created an auspicious occasion in Sikkim. It is confirmed that Gyalwa Lhatsun Chenpo had not arrived in Sikkim by then. He arrived there on the 10th month, of the Fire-Dog year i.e. 1646. Subsequently, in the presence of three great masters all the devotees unanimously decided to enthrone Phuntsog Namgyal as the first Chogyal of Sikkim and made him the Patron of Buddha Dharma. The enthronement ceremony took place at Yuksum Norbugang. On that occasion H. H. The V Dalai Lama sent a letter containing his good wishes and blessings along with valuable gifts. Then they proceeded to Dagkar Tashiding, where the thrones of Guru Rinpoche and Tibet's Chogyal were present. This is the sacred place where the wish fulfilling gem was kept safely hidden. This gem had been offered to Guru Rinpoche by the Indian King Indra Bodhi who had got it from a Nag Kanya.

On the first day of the 11th month, Fire-Dog year they all climbed the hill and performed Lhasang (incense offerings), Yajna, and a grand Tsog offering. Before the august gathering of the masters came the Chogyal, along with his council of ministers and devotees from the Bhutia, the Lepchas and from Ngari and U-Tsang in Tibet. Lhatsun Chenpo made a speech giving a detailed introduction of this holy land as the Guru's Beyul. At that very moment everyone present witnessed Guru Rinpoche's appearance in the midst of a rainbow just above the guardian mountain Gangchen Dzodnga. Lhatsun Chenpo continued chanting the following hymns in praise of the Guru and the holy land;

Oh! My reverend root Guru Padma of Uddhiyana,
 I am a poor supplicant but my Karma leads me to this holy Beyul,
 The beautiful river which flows from the right side originates from Dromo,
 The river which comes from the left side is the holy water of Denjong,
 And the river which flows in the middle is the main river of Denjong,
 The combination of these three constitutes this sacred holy land Demoshong.
 This serene holy land resembles Nga-yab Palri,
 Where as this Tashi Choding is no less than Zangdok Palri,
 And the gathering here of masters and disciples is like the assemblage of Vidhyadharas,
 Faithful devotees assembled here are like the assemblage of heavenly Dakinis,
 The joyous and comfortable occasion here equals the pleasant heaven,
 And this pleasant moment is like the Sat-Yug of the past,
 The holy Demojong is specially blessed for practicing Sutras and Tantras,
 Therefore, this holy place is designated as the wish fulfillment place.
 Oh, devoted disciples, let us all come to this blessed land for practicing the same and so on.

In the terma of Guru Rinpoche, it is said that, "If any one establishes meditation centres or erects Chortens and Lhakhangs in this holy land they will contribute to the cause of peace and happiness not only in this land but in Tibet as well." Therefore, the Naljor Chedshi collected stones at Yuksum Norbugang and constructed Chorten Tashi Odbar and duly consecrated it. Gyalwa Lhatsun Chenpo had constructed the Dupde Gonpa, Yuksum and Chorten Thongwa Rangdol at

Tashiding. Their consecration ceremony was done in the presence of a big gathering of devotees. He delivered Dzogchen teachings and emphasized that this holy land was the right place to practice meditation on Dzogchen.

In the year 1647, the Fire-Pig year of the 11th Rabjung at Tashiding, Lhatsun had a dream like vision of a Dakini in Indian form who gave a prediction that he would have a complete vision of an important teaching Lama Rigzin Sogdrup. As a matter of fact, he went to Lhari Nyingphug, the northern cave and meditated there about Guru Yoga. Consequently, one early morning, through a pure vision the profound “Rigzin Sogdrup” and “Dorjee Nyingpo Tri gyi Thollu”, was revealed to him. This he taught to his devoted disciples and spread it far and wide. Due to this very fact Sikkim is widely known as “Denjong Dzogchenpa”, the follower of the Dzogchen Tradition. It is said that after him no one more profound or greater than Lhatsun Chenpo ever came to this area. In this way he established and consolidated Buddha Dharma, especially it’s Vajrayana Tradition of Nyingmapa in Sikkim. He passed away at the age of 56 in the Water-Dragon year, i.e. 1652 at Yarlung Sheldak Monastery, Tibet, 348 years ago from the present 2000.

DZOGCHEN LOBZONG THADAL:

He was born as one of Lhatsun Kunzang Namgyal’s nephews. He received many teachings from various Dzogchen masters, especially all the profound teachings of Nyingthig Yabshi and Odsel Dorjee Nyingpo from Lhatsun Chenpo himself and he soon became an accomplished practitioner. In due course he came to be known as a great yogi. He took up all the responsibility at the time of Lhatsun Chenpo’s Parinirvana day and performed all the necessary prayers after his passing away. He is solely responsible for consolidating Lhatsun’s Dzogpa Chenpo Tradition in this Beyul. It is only because of him that Lhatsun’s profound teachings and lineage are still alive here.

SHORT BIOGRAPHIES OF LHATSUN CHENPO’S INCARNATION AND LINEAGES:

IIND LHATSUN TAKTHUNG MIKYOD DORJEE:

He was born at Bhumthang Bhutan in the year 1656, i.e Fire-Monkey year, but not much is known about him.

IIIRD LHATSUN RIGZIN JIGMED PAWO:

He was born in Water-Dog year of 11th Rabjung i.e 1682, at Shang, Tibet. The following events took place in his time:

The construction of Sangchen Pema Yangtse took place in the year 1704, i.e. Wood-Monkey year of the 12th Rabjung by the joint efforts of Jigmed Pawo and Chogyal Chagdor Namgyal.

The establishment of Sanghahood in the monastery was sponsored by the Chogyal. They prepared the Rules and Regulations for the monastery. Monks of the Dratsang enjoyed the honour of being the Royal performers of Prayers.

In 1711 extensive renovation works at Dubde Gonpa was undertaken. A special consecration

ceremony was held for the Chogyal Lhakhang and Guru Lhakhang at Tashiding. He was actively involved with all these activities.

IVTH LHATSUN KUNZANG JIGMED GYATSO:

He was born at Walung Khangpachen. Not much is known about him either.

VTH LHATSUN PEMA DECHEN GYATSO:

He was born at Penam in the Tsang province of Tibet. Due to Chogyal Tenzin Namgyal's invitation to Beyul Demojong, Lhatsun Chenpo arrived here safely. But due to the Gorkha's invasion in the year 1787 (corresponding to the Fire-Sheep year of the 13th Rabjung) he had to flee from Gyalshing to Yanggang where he established the Yanggang Gonpa, Tashi Choding. Thereafter, he went to Tholung, North Sikkim.

In the year 1788 (the Earth-Monkey year) Gorkha invaders caused great destruction in Beyul Demojong. Because of this reason Lhatsun Chenpo transferred all the precious collections of invaluable writings, religious objects and many other things from Dubde Gonpa (West Sikkim) to the present place Tholung via Yanggang Gonpa. He did it so to preserve and ensure their safety for future generations. At that time Chogyal Tsukphud Namgyal was only 4 years old and had to flee from Rabdentse Palace to Zimick and Yanggang. Along with him came the group of monks associated with him and Dratsang was re-established there for the time being.

VITH LHATSUN JETSUN KUNGA CHONYID:

He was born at Sakya, Tibet. His relics are kept in a reliquary popularly known as Serdung Chorten at Tholung Gonpa even to this day.

JAMYANG KHYENTSE WANGPO, born in Kham, Tibet, in the Iron-Dragon year of the 14th Rabjung i.e. in 1820, was also recognised as one of Lhatsun's incarnations.

Chogyal Tsugphud Namgyal passed away in 1863, i.e. the 12th day of the first month, Water-Pig year of the 14th Rabjung and his Mardung was kept in the reliquary which is still preserved at Tholung Gonpa.

From that day forward, Lhatsun Namkha Jigme's invaluable belongings were taken care of by the Ecclesiastical Department, Government of Sikkim. Every three years, the representatives of the Govt. of Sikkim go to the Tholung Gonpa, take out all the holy objects in the sun and allow all the devotees to pay their homage to these sacred objects. The practice is still going on today and is responsible for the up-to-date preservation of the objects.

As per the desire of the Ecclesiastical Department, Govt. of Sikkim, I was asked to join the Govt. representatives who were leaving on 30th April 1985 corresponding to the Tibetan calendar Tsechu of the third month, the Wood-Ox year of the 16th Rabjung. We left for Tholung from Gangtok and reached Lingshar, Upper Zongu where we spent the night in Tholung Pipon's house. Early the next morning we left Lingshar and reached Tholung Gonpa safely. On 2nd May 1985, in

the presence of the following dignitaries of the Government, I, as the Latsap, head of the official team to conduct the sunning and airing ceremony, my attendant Nagpa Tsewang la, Sri Sonam Chodak, Hon'ble Minister of the Ecclesiastical Department, Sri Namkha Gyaltsen, Sangha MLA, Sri N. Dorjee, Dy. Secretary and Ven. Tsering Norbu, the Chikyab of Tholung Gonpa started opening the Tengam and took out all the sacred objects into the sunshine and paid our respects to them.

On 21st April, 1988, after three years, I was once again asked to be the Latsap and lead the Government representatives for the same purpose to Tholung. We reached Tholung Gonpa safely. On 25th April we opened the Tengam in the presence of the following dignitaries: Sri. Nar Bahadur Bhandari, Hon'ble Chief Minister, Sri. Namkha Gyaltsen, Sangha MLA, Sri Passang Namgyal, Secretary Ecclesiastical. Department, Sri N. Dorjee, Jt. Secretary, Ecclesiastical Department and Tholung Gonpa's Chikyab Tsering Norbu. Thereafter, the holy objects were shown to all the devotees. A very interesting and auspicious thing happened at that time relating to the priceless black-stone Gem. When it was taken out from the Tengam and shown to all the devotees it poured blessings in the form of nectar spontaneously. Everyone in the gathering witnessed it.

On 26th April, 1988, the Hon'ble Chief Minister laid the foundation stone of a new monastery at Tholung. On 12th December 1989, I was once again asked by the Ecclesiastical Department to attend the annual Dupcho of Tholung Gonpa, and was directed to transfer those holy objects from the old to the newly constructed Gonpa at Tholung. I, as the Latsap went to Tholung with Sri. N. Dorjee, Jt. Secretary and Sri. Tenzin, Inspector, Ecclesiastical Department and transferred all the holy objects into the new Gonpa according to our religious practices with great care. The Ecclesiastical Department, Government of Sikkim was kind and generous enough to meet all the expenditure of the new construction. Thus Tholung now had a new Gonpa for storing of all the invaluable belongings of Lhatsun Chenpo.

On 5th May 1995, I once again had the opportunity to go to Tholung for the same purpose with Sri N. Dorjee, Jt. Secretary, Sri. Sonam Gyatso Dokhampa, Gondrung Ecclesiastical Department and Chikhyab Sri. Tsering Norbu and we reached there on 6th May. The next day we did the same thing, sunning and airing as before, and paid our tributes and respects to the holy objects. I am greatly honoured and fortunate to have had this opportunity to have had a rare audience with these holy objects of Lhatsun Namkha Jigme at Tholung three times. Here, I would also like to add for the record that we were able to undertake a number of measures relating to the proper upkeep of the stored religious articles/objects and their proper care besides the routine ritual of the sunning and airing ceremony. These works, to my own satisfaction, have been successful with the whole hearted support of the official team from the Ecclesiastical Department and the Lamas of Tholung.

I suggest to all, especially those who may go to Tholung Gonpa in the future, to seek an audience with these holy objects, and to have good intentions, to be honest, faithful and pure in mind while offering and paying in front of them. Any kind of meritorious work on your part will definitely bring peace and prosperity to one and all.

DEDICATION:-

Whatever the meritorious action that I did here,
 May help all beings to follow the path that all Buddha's had shown
 And climb up towards the liberation through these stairs,
 May all beings swiftly attain the ultimate pure land of Dharmakaya Samanta Bhadra.

In the end, it is my pleasure to mention that this biography is based upon the "Religious History of Nyingma" by my Root Guru, H.H. Dudjom Rinpoche, the writings of Gyalwa Lhatsun Chenpo himself, Guru Tashi's "Religious History of Nyingma" and a Sikkimese scholar Tsidon Yangganpa Ogyan Gyatso's "Chronological accounts of the great scholars of the past".

This short biography has been prepared by me, Lachung Lama Jigme Namgyal, the ninth direct descendent of Denjong Pawo Hungri, in London while I was on holiday. I completed this on 13th September, 1997 i.e the 11th day of the seventh month of the Fire-Ox year of the 17th Rabjung at the London residence of Ngodup Dorjee of Bhutan.

Sarvamangalam

Translated by

Dr. Chowang Acharya

Nyingma Institute,

Gangtok, Sikkim¹.

¹ Printed by Media TransHimalaya (Sikkim) Pvt. Ltd. དབྱིན་པོད་མཚན་སྐྱར་དེབ་རྒྱུང་ཤོག་གྲངས་ ༣༩ བཞུགས་བ་ལས་རྩམ་དུ་བྱུང་བཞོ།

༡༡། རྡོ་རྗེ་ཉི་མའི་གནས་ཡིག་གསང་བའི་དཀར་ཆག

༡༡། རྡོ་རྗེ་ལོ་གེ་ལྷ་རྩ་ཡེ། བརྒྱ་གསུམ་རྡོ་རྗེ་འཛིན་པའི་ས་ཚེན་ཐོབ་པེ། བདེ་བར་གསེགས་པའི་ཞིང་མཚོག་དམ་
ས་འདྲིར། དབྱེར་མེད་སྐྱུ་ལྷུ་ལ་འབྲས་ལྗོངས་ཀུན་གྱི་མཚོག་གྲུར་པེ། འཕགས་མཚོག་སྐྱུ་རས་གཟིགས་གྱི་ཞིང་མཚོག་
ལྷ་ཡི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱེད་དང་། རྗེ་བརྒྱུན་འཕགས་ས་སྐྱོལ་མས་ལུང་བསྐྱུན། བད་འབྱུང་ལན་བརྒྱར་མངའ་གསོལ་མཛད་
པའི་ཞིང་མཚོག་དམ་པེ། ཐོག་མར་རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་ཨོ་རྒྱུན་གྱི་སྐྱོབ་དཔོན་ཚེན་པོ་ཉིང་། ལྷོ་རྒྱལ་སྤྱིན་ལུལ་དུ་བྱོན་ཉེ་ཅམ་
གྱི་དུས། ལྷོ་ཚེ་ལས་སྐྱོན་མཐུ་ལས་བྱུབ་པའི། འབྲས་ལྗོངས་རྒྱ་རིའི་གདུང་འཛིན་དུ་འབྱོན་རྒྱུའི། ཡབ་རིག་འཛིན་
མཐོང་མཚོག་མཐོང་བྲོལ་གྱི་སྤྲས་བྱི་ལྷུར་རྗེ་བའི་མཚོན་ཅན། རང་ལྷུར་གསང་སྤགས་རྙིང་མའི་སྤྲ་མ། ཡི་དམ་སྤགས་
རྗེ་ཚེན་པའི་ལྷགས་བསྐྱེན་ལ་དུས་རྟག་དུ་བརྩོན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ། གཡག་ལྷག་གཅིག་ལྷོགས་གྱི་རྗེ་བོར་ཐེབས་ཏེ་ལོ་ངོ་
གསུམ་ཅམ་གྱི་རིང་ལྷགས་བསྐྱེན་ཁོ་ན་མཛད་ཅིང་། གཡག་ལྷག་རྣམས་ཉིན་མོ་ཟས་ཁར་སོ་སོར་རང་འགོ་ཐོན་པ་དང་།
དགོང་མོ་རྗེས་འདེད་མེད་པར་རང་ལོག་གིས་ཡོང་བ་སོགས་ཡ་མཚན་གྱི་མཛད་པ་བསྐྱར་ཆགས་སུ་ཡོད་པ་ལས་སྐྱ་ ༡ ཚེས་
༡༤ ཉིན་གྱུབ་པའི་རྟགས་སུ། འཕགས་པ་སྤགས་རྗེ་ཚེན་པའི་སྤགས་ཀ་ནས་རྟ་མགྲིན་དམར་པའི་སྐྱ་གཟི་བུ་དང་ལྷན་
པ་ཞིག་སྐྱོས་ཏེ་རྟ་སྐད་ལན་གསུམ་འཚོར་ཞིང་རྗེ་ཁང་སྐྱོ་མོ་འདི་ང་ལ་དགོས། ཞེས་གསུངས་པས། རྗེ་བོས་དད་སྤག་དང་
བཅས་ཚོགས་གྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཚེར་འབུལ་ཏེ།

སྤགས་མའི་དུས་གྱི་འགོ་བ་སེམས་ཅན་རྣམས་སྐྱིབ་པ་སྐྱོང་བའི་ཕྱིར། ཁྱེད་རང་བཞུགས་གནས་རང་སྐྱོར་གང་གར་གྱི་
མཚོང་རྟེན་ཞིག་སྐྱབ་ཚོག་པེ། ཞེས་གསོལ་པས། རྟ་མཚོག་གིས་བཀའ་བསྐུལ་པེ། མཚོང་རྟེན་བཞེངས་ཀྱང་རྩང་གཟུངས་
གཞུག་མེད་དུ་མི་རྩང་བས། ང་དང་དབྱེར་མེད་རྒྱ་གར་བསེལ་བ་ཚལ་གྱི་དུར་བྱོད་དུ་བྱུ་བྱུ་བྱུ་གང་ལ་ང་ཡི་རང་བྱོན་ཡོད་པ་
དེ་བྱོད་ལ་སྐྱར་གསུངས། མཚོང་རྟེན་བཞེངས་ཏེ་བུ་མ་ལྷིང་ལོངས་པ་དང་། གོང་དུ་གསུངས་པའི་བྱུ་རུའི་རྟ་མགྲིན་
རང་བྱོན་དེ་ནམ་མཁའ་ནས་སྤགས་གཟུངས་སུ་ཐེབས་པ་དང་། མཚོང་རྟེན་གྲུབ་ནས་རབ་གནས་སྐབས་རྟ་སྐད་ལན་གསུམ་
དུ་འཚོར་ཞིང་། སྐལ་ལྷན་ལས་འཕྲོ་ཅན་མཆིས་ན་སྤགས་དུས་ཀྱང་རྟ་སྐད་འཚོར་བ་ཡོད། ཅེས་གསུངས་ཤིང་། མཚོན་
ཡང་རྟ་མགྲིན་ཞི་བའི་མཚོང་རྟེན་དུ་བྱུགས་ཤིང་། གཞན་ཡང་རྟ་མཚོག་གིས་ལུང་བསྐྱུན་བཀའ་བསྐུལ་པེ།
ཨོ་རྒྱུན་ཚེན་པོ་སྐྱོ་རུབ་དུ་ཐེབས་པའི་དུས་ཉེ་བར་ཡོད་དོ། ཁྱོད་ཀྱང་གསོལ་བ་ཡང་ཡང་ཐོབ། ཅེས་གསུངས་སོ།
དེ་ནས་ས་གཞི་བའི་ཚེས་ ༡༠ ཉིན་ཕྱི་ལྷུར་ན་གྲང་སྤ་ཅེ་སྤ། རང་ལྷུར་ན་བསམ་ཡས་དཔལ་ལྷོག་རྒྱལ་ཚེན་སྐྱ་ལྷ།
གསང་བ་ལྷུར་ན་གངས་ཅན་མཛོད་ལྷའི་གཟུངས་གཡག་ཞོལ་བོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ། སྤགས་འཕྱུར་ཆེ་བར་རྗེ་བོ་ཡང་སྤགས་
རྒྱལ་སྐྱུས་སྤག་འཁར་ལན་གསུམ་བཀོན་པས། ཞོལ་བོ་དེ་ཡང་སྤགས་འཕམ་སྤེ་གངས་རིའི་སྐྱོངས་སུ་བྱོན་པ་དང་མཉམ་

དུ་གཡག་ལུག་གྲིངས་ཀྱང་འུར་བས་མེ་མོས་རྗེས་འདེད་མེབས་པ་དང་འོད་ཟེར་ཆེན་པོ་ཞིག་གཟིགས་སྐྱང་དུ་བྱུང་བ་དང་།
 གཡག་ལུག་རྣམས་ཀྱང་སློང་ལ་ཞིང་ལྷིང་ཆགས་པ་བྱུང་བ་། ཟེའོག་གི་བྱི་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་སླེང་དུ་། ཨོ་རྒྱལ་ཆེན་པོ་སྐུ་
 དངོས་སྐྱམ་པའི་གཡམས་སུ་ལྷ་ལྷམ་མན་དུ་རབ་། གཡོན་དུ་ཡེ་ཤེས་མཚོ་རྒྱལ་དང་། མཐའ་སློང་དུ་རིག་འཛིན་གྲུབ་ཆེན་
 མོ་མོ་མཁའ་འགྲོའི་ཚོགས་དང་བཅས་པ་མངོན་སུམ་དུ་བཞུགས་པ་ཞལ་མཇལ་བས་། དང་གུས་དྲག་པོས་སྐྱབ་དང་བཅས་
 སྐྱམ་རིན་པོ་ཆེ་ཡུལ་གང་ནས་མེབས་། ད་གང་དུ་བཞུད་དོན་ཅིའི་སྤྱིར་བཏོན་། ཞེས་གསོལ་བས་། གུ་རུས་བཀའ་བསྐྱལ་བ་།
 ཙོ་། དེ་ལོ་བཟུང་འབྱུང་གནས་ཡིན་། སྤྱིན་པོ་རྣམས་འདུལ་བའི་སྤྱིར་སློབ་རྒྱལ་སྤོགས་སུ་བཞུད་དོ་། ཞེས་བཀའ་བསྐྱལ་བས་།
 ཡང་རྗེ་པོས་དང་གུས་དྲག་པོས་སློབ་རྒྱ་གར་མི་རྟེས་གཞན་བའི་ཨོ་རྒྱུ་ལོ་ཡའི་སྐྱབ་སྤང་ཞིག་དང་། ཀེ་ཀེ་རུའི་དོག་གཅིག་ཡོད་
 པ་དེ་མཚུལ་གྱི་རྟེན་དུ་སྐུལ་ནས་། འདི་སྐྱད་ཞུས་སོ་། ལྷ་བརྒྱའི་མཐའ་མར་མི་རྣམས་ཆེ་སྤང་ནད་གདོན་རྒྱུན་རན་མང་།
 རྒྱད་པར་མི་དགེ་བཅུ་དང་མཚམས་མེད་ལྷ་། དེ་དང་ཉེ་བ་ལྷ་སོགས་ལས་དན་མང་དུ་གསོག་པའི་དུས་སུ་། གུལ་གྱི་
 གནས་འདིར་འདུལ་བྱེད་རྒྱད་པར་ཅན་ཞིག་དང་། གཞན་ཡང་སྤོགས་དང་སྤོགས་མཚམས་རྣམས་སུ་བྲག་རིར་ལྷས་ཇི་
 ལྷར་ལགས་། ཨོ་རྒྱལ་དུས་གསུམ་མཁའ་བས་བཀའ་སྐྱལ་བྱུགས་རྗེས་བྱུང་ཞིག་། ཅེས་གསོལ་བས་། གུ་རུས་གསུང་
 གཏོར་མཇེད་པས་སྐྱབ་སྤང་དེ་འཛོར་བའི་རྩལ་གྱིས་། དེ་མ་ཐག་བྱི་ཞབས་ནས་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྷན་གྱི་བདུད་ཅིའི་རྒྱ་
 མིག་དེལ་ཞིང་གང་གའི་རྒྱན་འབབ་པ་དང་། ཨོ་མ་ཉོ་། དུས་གསུམ་སངས་རྒྱལ་འདུས་པའི་བྱི་ཞབས་ནས་། བདུད་ཅིའི་
 རྒྱ་མིག་བརྒྱ་རྩ་མཚེས་པ་ལས་། རྒྱས་བྱས་ནད་གདོན་བར་ཆད་ཞི་ཞིང་བདུང་བས་ལས་དང་སྤྱིབ་པ་དག་། རྒྱད་པར་མི་
 དགེ་བཅུ་དང་མཚམས་མེད་ལྷ་ཡི་ལས་ལ་སློང་། སྤོགས་དུས་སྐུན་རྒྱ་མིང་སྤྱིང་འཛོལ་བའི་ལྷས་། དེ་དུས་ས་བཅུད་ཉམས་
 པའི་རྒྱུད་གི་ཁ་ཤོར་ཉོ་། རྗེ་རྗེ་དཔུལ་བར་འགོ་བར་གདོན་མི་ཟེ་། རིགས་དན་ལུས་འབྲེལ་གི་བའི་རོ་འབྲུར་བས་། ཤེས་
 རབ་རིག་པ་འགག་དང་བྱུང་མེམས་རྩ་རྣམས་བསྐྱམས་པའི་རིགས་། མེ་འོང་གཡའ་འཕྱིས་བཞིན་དུ་གསལ་བ་ཡོད་།
 འོན་ཀྱང་ཉེ་བ་ལྷ་སོགས་ཉེས་བྱས་ཐམས་ཅད་དག་པའོ་། ཉི་མའི་འོག་དང་ས་གཞིའི་སླེང་རྗེ་རྗེ་གདན་གྱི་དུས་བྱས་པའི་
 བསྐྱུང་ཡི་བྱུགས་མཇོད་མ་ལུས་དཀྱུགས་བྱས་པའི་། འདི་འདུའི་གང་གའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཡོད་མི་སྤིང་། གཞན་ཡང་རྒྱལ་སྤོགས་
 གྱི་བྲག་རི་ལ་རྗེ་རྗེ་རྣམ་འཛོམས་གྱི་གཟུགས་སྐྱུ་དང་། དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་རང་བྱོན་ཡོད་། དུས་རི་གཟུང་རྩ་དུ་ལའི་
 རྟེན་གཞིའི་གནས་རི་། དེའི་རྒྱབ་སྤོགས་ན་གསེར་གཡུ་དུང་གསུམ་གྱི་མཚོ་ཡོད་པས་། མ་འོངས་རྗེ་ཤེའི་གདུང་འཛིན་གྱིས་
 ཞལ་སྤེ་བའི་ལུང་ཟེན་། འདིར་ཞིབ་རྒྱས་མ་སློབ་སོ། །དེ་ནས་ཤར་སྤོགས་སུ་རྒྱང་བྲགས་གྱི་ས་ན་བྱམས་པ་གདན་བཞུགས་
 གྱི་བྲག་རིར་ཚོས་སློབ་བརྒྱད་བྱི་བཞེ་སྤྱང་དོན་བསྐྱུས་གཏེར་ཁ་ཡོད་པ་། མ་འོངས་རྗེ་ཤེའི་གདུང་འཛིན་གྱིས་ལེན་པའི་ལུང་བསྐྱར་
 མཚན་ལོ་ཞིབ་གསལ་གནད་བ་ད་ལྷའི་རིག་འཛིན་འཇམ་དབྱེངས་ཉུ་རི་རྟོགས་ལྷན་དཔའ་བོ་ནས། རྒྱུད་ཐོག་གསུམ་ཅམ་གྱི་
 སྐབས་འདོན་པའི་དུས་རིགས་པ་འདིར་ཞིབ་རྒྱས་མ་སློབ་སོ། །དེའི་མདུན་ན་མཚོ་ཡོད་པ་དེ་ལ་བལྟས་ན་སེམས་ཅན་སོ་སོའི་
 ལས་དང་སྤྱིབ་པ་སྤྱི་ཡང་གི་དབང་ལས་སྤྱིས་འབྱུང་སྤྱིས་སྐར་བརྟག་པ་སོགས་གསལ་རྗེའི་ལག་གི་མེ་འོང་ལྷར་རྗེ་བཞིན་གསལ་

བ་ཡོད་དོ། དེ་ཤར་སྤོགས་སུ་ཡོད་པའི་བྲག་རིར་སངས་རྒྱལ་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྒྲུབ་བརྒྱན་རང་བྱོན་དཔག་མེད་ཡོད་དོ། དེ་
 བྱང་སྤོགས་སུ་སེབས་པ་དང་མཁའ་འགྲོ་ཡེ་ཤེས་མཚོ་རྒྱལ་གྱིས་ཚོགས་ཀྱི་མཐུལ་རྒྱ་ཚེར་ཕུལ་ཏེ། འདི་སྐད་ཅེས་ཞུས་སོ།
 ལྷ་བརྒྱའི་མཐར་ཐུག་པའི་དུས་བཟང་དུག་སྐྱེན་གྱིས་ནད་མི་གསོས། སྐྱེན་པ་མཁའ་པ་ས་ནད་དོ་མི་འཕྲོད། ལྷགས་འཆང་
 དམ་པས་དག་བཤེགས་ཚར་མི་ཚོད་པ་སོགས་ཀྱི་དུས། བྱ་རྩའི་འདུལ་བྱེད་ཁྲུང་པར་ཅན་ཞིག་ཞུ་ཞུས་པས། ཨོ་རྒྱན་གྱི་
 ཐུག་འཁར་ས་དེར་བརྩམས་པའི་ལྷུ་དུ་བདུད་ཅི་ཡན་ལག་བརྒྱན་ལྷན་གྱི་སྐྱེན་འབབ་པ་དང་། བྱ་རྩས་བཀའ་བསྐུལ་པ་
 ཨོ་མ་ནོ། འདི་ནི་ལྷ་བརྒྱའི་དུས་སུ་བཟང་དུག་སྐྱེན་ལས་ཀྱང་རྣམས་པ་ལྷག་པའོ། སྐོ་བུར་ཡེ་འདྲོག་སུམ་བརྒྱ་དུག་ཅུ་དང་
 ནད་རིམས་བཞི་བརྒྱ་ཙུ་བཞི། ཁྲུང་པར་གཟའ་དང་སྐྱེན་མཛེན་དང་ཀུན། དེ་དུས་འབྱུང་བོ་འབྲུགས་རྒྱུར་ཏེ་གདོན་དུ་སྤེ་
 བརྒྱད་ཁ་དར་བས་དེ་ལ་སན་ཐབས་གངགའི་ཚུ་རྒྱན་ནོ། སྤོན་གྱི་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་མིན་པ་ནི་གང་ལ་ཡང་མ་གདོགས་སོ།
 ཞེས་གསུངས་སོ། འདི་ནས་བྱང་དོས་སུ་བྱོ་བའི་རྒྱལ་བོ་ཀུན་དུ་བཟང་བོ་ཆེ་མཚོག་ཉེ་དུ་ཀ། ཡབ་ཡུམ་སྦྲིང་རྗེ་སྦྲིང་ཉིད་
 ཐབས་ཤེས་མཛོད་པའི་ཞབས་འོག་དུ། ལན་གཅིག་འཇུག་ན་ངན་སོང་གསུམ་གྱི་སྤྲིག་སྤྲིབ་དག།

གཞན་ཡང་རྒྱང་བྲགས་གཅིག་བགྲོད་པའི་བྱང་ཤར་མཚོམས་སུ། རྒྱ་གར་དུར་བྲོད་བསིལ་བ་ཚོལ་ལམ་ལངག་བརྩམས་
 པ་དང་མཚོངས་པའི་དུར་བྲོད་སྤེ་ནད་གསང་གསུམ་ཡོད་པ་ལས། གསང་བའི་དུར་བྲོད་ནི་མཁའ་འགྲོ་ཉེར་ལྷའི་སྐུལ་པ་
 རྒྱ་བསྐྱེད་པ་དང་། མི་སྤྲུགས་གཡང་གཞི་ལ་སོགས་རྩོལ་རང་བྱོན་དུ་ཡོད་དོ། གནས་འདིར་མི་རོ་དགོང་ཁར་བཞག་ཀྱང་
 སྤོ་བྱི་སྤྱད་དང་མཁའ་སྤིང་གིས་བཟོས་བྱུབ་པོ། ཚེ་འདས་དེ་ཡང་ཡུལ་ཉེར་བཞིའི་མཁའ་འགྲོའི་གནས་དང་མཚོ་རིས་སུ་
 སྤེ་བའི་ཞལ་བཞེས། འདི་ནས་རྣམ་བྱང་དོས་རྒྱང་བྲགས་གཅིག་འདས་པའི་ས་ན། གད་པ་ཞལ་ཟས་འདྲ་བའི་རང་བྱོན་ནི།
 རྒྱལ་བ་སྤྲས་བཅས་མཉེས་པའི་འདོད་ཡོན་སྐྱེས་ལྷའི་མཚོད་སྤྲིན་ནོ།

རྒྱལ་བའི་ཞིང་མཚོག་རང་བྱོན་མཚོད་རྟེན་རྣམ་གསུམ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ནི། མཚོ་རྒྱལ་དང་རྗེ་བོ་གཉིས་ཀྱིས་ཚོགས་མཚོད་
 རྒྱ་ཚེར་ཕུལ་ཏེ། འདི་སྐད་ཅེས་ཞུས་སོ། གནས་འདིའི་མཚན་རི་ལྟར་ལགས། གནས་མཛལ་ཐུག་བསྐྱོར་བྱས་པའི་སན་
 ཡོན་རི་ལྟར་ཡོད། བྱ་རྩ་དུས་གསུམ་མཁའུལ་པས་གབ་བསྐྱེལ་མེད་པར་གསུང་དུ་གསོལ། ཞེས་ཞུས་པས། ཨོ་རྒྱན་ཚེན་
 བོས་བཀའ་བསྐུལ་པ། ཁྲེད་གཉིས་ཀྱི་སྐོར་གང་ཤར་བའི་མཚོད་རྟེན་རེ་རེ་དང་ཐུན་སོང་དུ་གཅིག་བཞེངས་དང་།
 དེའི་གཞུངས་གཞུག་དུ་ཤེལ་བྱ་གང་ལ་འབགས་པ་སྐྱེན་རས་གཟིགས་རང་བྱོན་འབྱུངས་པ་ཞིག་གཡུ་ལོ་བཞོད་པའི་ཞིང་
 མཚོག་ནས་སྐྱེན་དངས་ལ། དེ་ལ་བསུ་བ་དང་ཤེར་སྤེངས་མཚོད་པ་སོགས་གྱིས་ཤིག་གསུངས། ཡང་རྗེ་བོས། འདི་སྐད་
 ཅེས་ཞུས་པ། བདག་ལ་བུ་སྐོབ་པོ་མོ་སོགས་གཅིག་ཀྱང་མེད་པས་རི་ལྟར་དུག་ཞུས་པས། བྱ་རྩས་བཀའ་བསྐུལ་པ།
 ཡིད་སྐུལ་གྱི་མཚོད་པ་དཔག་མེད་ཕུལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

དེ་དུས་རྗེ་བོས་དད་གུས་དུག་སོས་གཡས་སུ་སོ་རྒྱུད་དང་། གཡོན་དུ་སོ་རྒྱུད་བཅས་བྲན་དུ་བསྐུལ་ནས་མདུན་དུ་འདོད་
 ཡོན་སྐྱེས་ལྷའི་མཚོད་པ་དཔག་མེད་ཕུལ་གསུངས་པས། དེའི་སྐབས་ཉི་མ་ཤར་ཅན་དུ་རྗེ་བོའི་གཟིགས་སྐྱུང་དུ་ཤར་སྤོགས་ཀྱི་

ནམ་མཁའ་གསེར་གྱི་རྩི་མེ་མེ་ལ་ཞིག་བྱུང་བེ། དགའ་སྐྱོད་དཔག་མེད་མཛེད་པ་དང་མཉམ་ཉི་མ་ཤར་བ་དང་ཤེལ་གྱི་
མཚོད་རྟེན་གོང་དུ་གསུངས་པ་ཇི་བཞིན་ནམ་མཁའ་ནས་བྱོན་པེ། གཟུངས་སུ་བཞུགས་ནས་མཚོ་རྒྱལ་དང་རྩི་བོས་སྐྱེན་མོང་དུ་
བཞེངས་པེ། རང་བྱོན་ཤེལ་གྱི་མཚོད་རྟེན་འདི་ཉིད་དང་ཇི་བོས་བཞེངས་པ་ཇི་བོའི་མཚོད་རྟེན་དང་ཇི་བོས་རྒྱལ་གྱིས་
བཞེངས་པ་འདྲོག་མོ་མཚོད་རྟེན་ཞེས་བྱ་བེ། སྤག་ནས་མངའ་གསོལ་རྒྱས་པར་མཛེད་སྐབས་ཀྱང་མེ་རྟོག་གི་ཆར་བབས་ཤིང་།
མཚན་ཉི་རྟེན་འབྲེལ་གོང་གསལ་གྱི་དབང་གིས་རྩི་མེ་མེ་མཚོད་རྟེན་ཞེས་དབྱུང་རྩི་ལྟ་བུ་གསལ་སོ་།

དེ་ནས་ཨོ་རྒྱན་ཚེན་བོས་རྒྱ་མིག་བརྒྱ་རྩེ་མེའི་ཉེ་མཚོད་རྟེན་འདི་ནམས་ལ་སྤག་བསྐྱོར་མཚོད་པ་བྱས་པའི་སན་ཡོན་ཉི་
གོང་གི་རྒྱ་མིག་དེའི་སན་ཡོན་དང་མཚུངས་ཤིང་། དགེ་བ་ཅི་བྱས་འབྲུམ་འབྲུར་དོ་མཚར་བཛེད་པའི་མཐའ་ལས་འདས་པའོ་།
སྤག་པ་བསགས་པའང་དེ་བཞིན་ནོ་། ལྷག་པར་བྱུང་མེད་བྱ་འདོད་པ་ལ་མཚོག་ཏུ་འབྱུང་རོ་། རྫོན་ལམ་སྐྱ་རེ་བཏབ་ན་དེ་
ཉིད་དུ་ཐོགས་མེད་འབྲུབ་བོ་། ཞེས་གསུངས་པའི་སྐབས་སུ་། བོད་ཁ་བའི་སྤྱིངས་ཀྱི་གནས་མཚོག་ནས་། རྫོན་ལམ་སྐྱ་
འདྲེན་པའི་བསུ་བ་མ་དང་མཁའ་འགྲོས་བར་སྐྱེད་གང་བས་། ཇི་འབངས་རྣམས་ལ་ཞལ་གང་མས་མི་བྱུབ་པའི་སྤགས་བྲེལ་
སྐབས་ཀྱི་ངང་། ཡན་ལག་བརྒྱུད་ལྷན་གྱི་མདུན་དོས་རྩི་སྤྱིངས་ཞེས་ཤིག་བྱིན་རྒྱབས་ཀྱི་རྟེན་དུ་འཛོག་གནང་མཛེད་
ཞལ་སྤོ་རྒྱབ་ཏུ་གཟིགས་ཉེ་ཨོ་མི་ས་མ་ཡེ། རྒྱ་རྒྱ་རྒྱ་།

དེའི་དུས་ཀྱི་རྩི་བོ་དེ་ནི་སྐྱེ་གཅིག་ལ་མཚན་གསུམ་དང་ལྷན་པ་དེ་། དཔལ་ཉ་མགྲིན་དང་འཇིག་རྟེན་སྐྱེན་མོང་དུ་རྩི་བོ་ཞེས་
པ་དང་། ཨོ་རྒྱན་ཚེན་བོས་འདྲེན་མཚོག་བསྐྱོར་ཚོས་འཕེལ་དུ་མཚན་གསོལ་གནང་ཞིང་། བྱང་སྤག་རྩི་བོ་གསུང་བྱོན་གྱིས་
མཚན་གསོལ་བ་བྱུབ་ཚེན་ནག་པོ་སྤོད་པ་མཐུ་སྐྱོབས་ཞེས་གསུངས་པེ། དོན་དུ་དོ་བོ་དགེ་སྤོང་ནམ་མཁའི་སྤྱིང་བོ་སྐྱེ་དངོས་ཉེ་
དགའ་གངས་ཀྱང་བརྒྱ་ཐམ་བ་བཞུགས་ཤིང་དེ་ལ་སྤོ་གསུམ་གྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་ན་ཚེ་སྤྱུབ་བརྒྱ་རེའི་བྱིན་མཐུའོ་།

མཐར་སྐྱེ་འཆའ་ལུས་བྱུབ་སྤེ་བའི་ཅན་གྱི་ཞིང་དུ་མཁའ་འགྲོའི་ཚོགས་དཔོན་མཛེད་། སྤགས་མཚོད་རྟེན་རྣམ་གསུམ་
དང་འདྲ་སྐྱེའི་སྤྱིང་བརྟན་ལ་བཞུགས་པེ། གསུང་བསྐྱེན་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་དུ་སྤྱི་བའི་སྤྱིང་བ་ལ་བྱོན་པ་སོགས་ཞལ་
གྱིས་བཞེས་པའོ་། དེ་ཡང་རང་བྱུང་མཚོད་རྟེན་རྣམ་གསུམ་ལ་མཁའ་འགྲོས་སྐྱོར་བ་བྱེད་པ་ཡིན་པེ། མི་མ་ཡིན་གྱིས་མཚོད་
དབྱུངས་སུལ་བའོ་། གཉེར་ཁ་དགའ་རིའི་བྲག་ནས་བཞེས་པའི་གནས་ཡིག་ལྟར་གསལ་།

གཞན་དག་མ་འོངས་ལུང་བསྐྱེན་སོགས་རྒྱ་ཚེར་གསུངས་པའི་མ་དཔེ་སྤྱིང་ལུལ་འབྲས་མོ་སྤྱིངས་སུ་གསང་བའི་གནས་
ཡིག་ཏུ་བཀའ་གསལ་།

གནས་ཀྱི་སྤེ་བ་བྲག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྤྱིངས་། ཤར་བྱོགས་སྤྱིང་སུག་། མ་མོ་མཁའ་འགྲོ་སྤྱིང་སྤྱིང་ལྟར་ལྟར་བ་མཁའ་འགྲོ་
གསང་བའི་སྤག་པེ། འཚི་མེད་ཚེ་སྤྱིང་སྤྱིང་བ་རྒྱབ་བའི་ཚེན་སུག་། མཛེད་ལུའི་གཉེར་ཁ་མང་དུ་སྤེ་རྒྱུའི་བྱང་ལྟར་རི་རིན་ཚེན་
སྤྱིང་གི་སྤག་པེ། དེའི་མཚན་ས་བརྒྱུད་ཀྱི་གནས་གསང་སྤགས་ཚོས་སྤྱིང་། བསྐྱེད་པེ། རང་ལྷན་ཅེ་མོ་།
རྣལ་འབྱོར་མཚོད་བཞིའི་རྟེན་པའི་གཞི་མ་ལུགས་མཐར་དང་རོར་སྤྱང་མཚོད་རྟེན་། རྫོན་ཤིང་རྒྱལ་བོ་ཅན་དན་གྱི་རི་རྒྱལ་།

བར་གྱི་གཞི་བདག་དཔལ་བོ་རྒྱ་རྩེ་དང་། བཀའ་མེ་རྩོད་དང་ཁྲག་འཁྲུང་རྩོད་། དེ་རྗེ་འབྲང་དང་ལྷ་གས་སྒྲོག་འབྲང་། མཚོ་
ཚེན་བརྒྱ་དང་དགུ་ལ་མོགས་། དེ་ཡི་བཀའ་འཁོར་གངས་ཚེན་མཚོ་ད་ལྷ་ས་དབུས་། གངས་ལྷན་བརྒྱ་དང་སྒོང་སྤྲུག་གཅིག་
སྤས་ལུལ་སྒོ་ནག་པོ་བཅས་པའི་། དེ་རྗེ་ཉི་མ་འདི་ནི་སྤས་ལུལ་འབྲས་སྒོང་ས་ཀུན་གྱི་བྱང་སྒོའི་སྒོ་མཚོར་ཡིན་པའི་སྤྲིར་རྩོ་
ཚོས་བདག་སྤྱི་ནང་གསང་གསུམ་དང་། གཟའ་མཚོག་རྩ་རྩེ་ལ་དང་། འབར་བ་སྤྲོན་བདུན་ཚོ་ཚོ་རིང་མ་བཅས་ལ་དབང་
ངོ་། འགོ་དོན་ཉི་ཟླ་ལྟར་སྒོད་པར་འགྱུར་རྩོ་། ས་མ་ཡེ་། ལྷ་ལྷ་ལྷ་།

གུ་རུའི་བཀའ་བཞིན་མཚོ་རྒྱལ་གྱིས་ཡི་གེར་བཏབ་ནས་གཏེར་དུ་སྤྲས་པོ་། ལྷི་གཏེར་རྗེ་བོའི་གསུང་སྤྲུལ་གདུང་རིག་
འཛིན་ཚེ་དབང་གཉིས་པས། རྒྱ་རྩེ་འདི་བྲག་སེང་གེ་འདྲ་བའི་གཡས་ལྷན་ལྷན་དྲངས་པས། ཞིང་ཁམས་མཐིང་ཤོག་ལ་
མཚོལ་གྱི་བདའ་ཡིག་དུ་བྲིས་འདུག་ཅེས། སྒོན་ལམ་ལས་འགོ་རྟེན་འབྲེལ་འཛོམས་པའི་དུས་མཚམས་སུ། བཀའ་བབས་ལུང་
ཟིན་རིག་འཛིན་ཚོད་ཀྱི་ལྷེ་མ་འབྲུ་ཅན། ལྷོ་བོད་མཚམས་ཀྱི་དེ་རྗེ་ཉི་མའི་བྱང་སྒོ་བརྒྱུད་ནས་འབྲས་སྒོང་ས་གནས་སྒོ་ཞལ་སྤེ་
སྤྲུབས་སུ། བདའ་ཡིག་རྣམས་བོད་ཡིག་དུ་བཀའ་པམ་མཚོད་དེ་དབང་བསྐྱར་མན་དག་ཟབ་པར་གནང་སྟེ། གཏེར་གྱི་མངའ་
གསོལ་རྒྱས་པར་མཚོད་སྤྲུབས་ཀྱང་། རྣམ་མཁའ་གཡལ་དག་ངང་ནས་མེ་ཏོག་གི་ཆར་ཡང་བབས་སོ། །འཛོག་ཏེ་མཛུལ།

དེ་ལྟར་རྒྱ་རྩེ་འདི་གདུང་རྒྱུད་གནས་འཛིན་པ་རིག་འཛིན་ཏོགས་ལྷན་དཔལ་བོས་པར་བསྐྱར་མཚོད་པ།
དཔལ་ལྷན་སྤྲོ་མའི་སྤྲོ་ཚོ་བརྟན་པ་དང་།།
མཁའ་མཉམ་ཡོངས་ལ་བདེ་སྦྱིད་འབྱུང་བ་དང་།།
བདག་གཞན་མ་ལུས་ཚོགས་བསགས་སྦྱིབ་སྦྱངས་ནས།།
སྤྲུར་དུ་སངས་རྒྱས་འཐོབ་པར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས།།
པར་འདི་མཚོད་རྟེན་ཉི་མ་རུ་བཞུགས་སོ། །བཀའ་བཤམ།

1 མཚོད་རྟེན་ཉི་མའི་སྤྲུར་མ་ལྷེའ་རྒྱུད་ ༡༧ ལ་གཞི་བཅུལ། བོད་ཀྱི་གནའ་དུས་ཀྱི་དགོན་པ་དང་། ལྷ་ཁང་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྡུས། ལྷ་སྤྲིག་
པ། བཀའ་ཁང་རྒྱབ་བསྐྱར་ཚེ་དཔལ། ལྷ་སྤྲུབ་པ་དབང་སྤྲུག་བདེ་ལྷན་གྱི་དྲན་རྟེན་ཚོགས་པ། ༢༠༠༢ ཤོག་བྲངས་ ༡༩༩-༢༠༧ བར་ལའང་གཟིགས་
འཚལ། ལྷ་སྤྲིག་པའི་མཚན།

Homage to the Lord of the World (Lokitesvara).

In the beginning, here, in this holy supreme field of those who have gone to bliss (Sugata), of those who have attained the great stage of Vajradhara on the thirteenth Bhumi (a Buddha field), inseparable from the hidden land, the best of all valleys and abundant with rice, the pre-eminent field of the supremely noble Avalokitesvara, prophesied by the venerable Arya Tara and Indra, king of the gods, the holy supreme field over which Padmasambhava exercised sovereignty a hundred times. Just before the time when the second Buddha, the great Acarya of Oddiyana himself, departed to the land of the Raksasas in the southwest, a son was born through the power of former aspirations into the family of Hum-ri in Sikkim and his father was the Vidyadhara Mthong mchog mthong-grol. Outwardly he exhibited the characteristics of a herdsman, but inwardly he was a bla-ma of the old school (Rnying ma pa) of secret mantras. At all times he continuously engaged himself in the propitiation and recitation of Avalokitesvara, the Great Compassionate One, as his chosen deity (Istadevata).

Continuing as a herdsman, with responsibility for both yaks and sheep, for a period of about three years he engaged himself solely in the practice of his sadhana. During the day all the cattle and sheep went off of their own accord to their grazing sites and in the evening they came back by themselves without anyone to drive them on. In ways such as this he performed a whole series of wondrous deeds and then, on the 18th day of the first month, as a sign of his accomplishments, from the heart of the Arya Mahakarunika there emanated the blazing right red form of Hayagriva. Neighing three times with cry of a horse, "I need this delightful shepherd's hut" he said. Full of faith, the shepherd prostrated himself and presented an abundant array of offerings (ganacakra).

"In order to purify the defilements of sentient beings in this degenerate age, I am prepared to build a stupa as your place of residence, just as it appears in my mind." Paramasva, having been prayed to like this, replied, "Although it is proper to erect a stupa, it would be unsuitable for it not to contain relics. In India, in the charnel ground of Sitavana, there is a self-arisen image of myself in red coral, one cubit tall. [This image] is inseparable from myself and I shall give it to you." Thus he spoke.

During the construction of the stupa, while the clay dome was being erected, the previously-mentioned self-arisen coral image of Hayagriva came down from the sky as the heart relic. When the stupa was complete, at the time of its consecration (pratistha), the sound of a horse neighing three times [was heard] and it is said that, even in this degenerate age, when fortunate beings with the right karmic connection there is the sound of horses neighing. And, as for its name, it is renowned as Hayagriva's stupa of peace' (Rta-mgrin zhi-ba'i-mchod-rten).

Furthermore, Paramasava uttered this prophecy, "Now the time is approaching when the great [guru of] Oddiyana (Padmasambhava) will go to the south west and all your prayers, too, will be fulfilled again and again." Thus he spoke.

Some time later, during the tenth day of the month of Vaisakha, there came a yak with a hairy underbelly which was outwardly the support of the mountain deities Glang-phu rtse-linga, inwardly the support of the Rgyal-chen sku-linga of Bsam-yas dpal-lcog monastery and,

secretly, the support of Gangs-chen mdzod-Inga. The herdsman, being of a very violent disposition and full of arrogant pride, struck it with his staff three times. That hairy yak, with a downcast mind, then ran off to the land of snowy mountains and, at the same time, all the ordinary cattle and sheep took fright and bolted. When the herdsman went off in pursuit, a great beam of light arose and the cattle and sheep calmed down and became peaceful. Then he saw what he took to be the genuine presence of Padmasambhava, the great master of Oddiyana, clearly manifest and seated upon a great throne of brocade with the princess Mandarava to his right, Ye-shes mtsho-rgyal to his left and with a retinue of male and female Vidyadharas, Mahasiddhas and Dakinis assembled all around. With fervent faith and devotion [the herdsman] prostrated himself and asked, “Oh, precious guru. Where have you come from? Where are you staying now? What is the purpose of your journey?” When he had asked this the guru replied, “Ho! I am the Lotus-born and in order to subjugate the Raksasas I am departing now for the southwest.” Thus he spoke.

Once again with fervent faith and devotion the herdsman prostrated himself and, having offered a rosary of sapphire that had formerly been a gift of the Indian Mahasiddha Maitripa and a top ornament of precious white stone, which he happened to have as the basis for a mandala, he made this request; “Oh [teacher from] Oddiyana, you who know the past, present and future. During the period of the final 500 years, the lifespan of a human is short and there are many diseases, demons and evil circumstances. In particular, the ten non-virtues [abound] as well as the five heinous crimes and the five that are nearly as bad, significance of the means of taming [living beings] in this place of subjugation during this time when much evil karma is accumulated. What, furthermore, are the signs in the rocky mountains to the east, the south, the north, the west and in the intermediate directions, and what are they?” Thus he asked. The guru then made a scattering of words just as if he had scattered [the beads of] that rosary and immediately there gushed forth a spring of nectar with eight good qualities, and a course [like that] of the river Ganges flowed down from the foot of his throne.

“Wonderful! From the foot of the throne where the Buddhas of the three ages are gathered, there came into being 100 springs of nectar. By washing [with this water], all diseases, demons and obstacles become pacified and, by drinking it, all karma and sins become pure. One should use this water particularly for the purification of the ten non-virtuous acts and the five heinous crimes. As a sign of the confused (incestuous) relationships between siblings, brothers and sisters, in the degenerated age, the wind of the element earth, which at that time has lost its vitality, causes lips to split and it is certain that beings are bound for the vajra hells. Due to bodily contact with evil types and the carrying of corpses of the dead, wisdom and awareness are curtailed and the channels of bodhicitta dry up. Even though such things appear as clearly as in a mirror wiped free of grime, all these sinful acts, the five terrible deeds and so on, are purified. This [sacred spring] is the entire treasury of my, Padmasabhava's, mind and it performs ablution just like the flow of the river Ganges which is unprecedented [anywhere in the world] with Vajrasana at it's centre, beneath the sun or above the earth.

“Furthermore; on the rocky mountain to the back [of this place] is an image of Vajravidarans and the natural creation of his mandala. The central mountain is the sacred mountain throne (‘base seat’) of the planet Rahul and, behind that, there is the lake of the trinity of Gold, Conch which is destined to be opened by a future heir of the herdsman, but I will not elaborate on the details of this just now.

“At a spot within earshot to the east of that place, on a rocky mountain, which is the abode of the Buddha Maitreya, is the site of a treasure which contains within it the meaning of all the 84,000 doors of Dharma. It is prophesied that [this treasure] is to be taken out by a future heir of the herdsman. Clarifying the details of his name and birth-year, it will be extracted at the time of the third generation from the present Rtogs-Idan dpa’-bo of the Rig-’dzin ’jam-dbyangs Hum-ri family, but I will not now elaborate all the details of the family and time.

“In front of that there is a lake and, if one looks into it, questions concerning the future birth-stars and so on of individual beings that will arise due to the influence of whatever karma and sins they may have are clarified-just like [looking into] the hand mirror of Yama, Lord of Death. On the rocky mountain that exists to the east of that are countless naturally-produced images of Bud-dhas and Bodhisattvas.”

Travelling to the north of that place, the Dakini ye-shes mtsho-rgyal presented a vast mandala of assembled offerings and made this request, “During the time when (sentient beings) have reached the final 500 years, when the six auspicious medicines do not cure diseases, when skilled doctors do not recognise sickness and when holy mantra-holders fail to eradicate enemies and obstructers, for such a time as this [may the guru please bestow] his special means of subjugation.” When she had made this request, from the spot where [Padmasambava of] Oddiyana had implanted his staff there flowed out a healing stream of nectar possessed of eight virtues, and the guru said; “E ma ho!” During the period of the [final] 500 [years], this [stream] will be more effective than even the six auspicious medicines. It is a river Ganges, beneficial when the elemental spirits (Bhuta) are in turmoil, spreading [everywhere] in the guise of the eight classes of demons, [an antidote] to the 360 suddenly-arising mental injuries and the 404 contagious disease – especially to all leprous diseases caused by planets and Nagas. [It is an antidote to] any [problem] whatsoever, except the maturation of former deeds.” Thus he spoke.

To the north of this is the supreme Heruka Samantabhadra, king of wrath, united with his consort as emptiness and compassion, wisdom and skilful means. Should one enter once beneath the place where this occurs, the sins and obscurations of the three are purified.

Furthermore, travelling one krosa towards the northeastern corner, there are the three charnel grounds, outer, inner and secret, which are identical to Sitavana or Lankakuta in India. Among these, the secret, charnel ground is a vast creation of the emanations of twenty-five dakinis and, on the boulders, are self-arising hides of human skin and so forth. At this sacred site, even if one places a corpse in the evening, by the early morning it is completely devoured by dogs, wolves and vultures. It is promised that the deceased, furthermore, will be reborn in the upper realms and in the sacred sites of the dakinis of the twenty-four places.

At a place to the northwest of this, across a distance of one krosa, is a precipitous gorge, self arising in the form of food for the gods (naivedya), a cloud of offerings of the five sensory types that bring delight to the Jinas and their sons (Buddhas and Bodhisattvas).

With regard to the history of the three self-arisen stupas of this supreme Buddha-field, Ye-shes mtsho-rgyal and the herdsman made a request in these words as they both presented a vast array of assembled offerings, “What are the characteristics of this place and what are the benefits of making pilgrimage, prostrations and circumambulations? May the guru who knows the past, present and future please tell us without concealing or keeping anything.” Thus they requested. The great [master of] Oddiyana replied “The two of you must each construct a stupa as it arises in your mind and one [built by both of you] together. As the relic to be inserted in the latter you must bring the one cubit high, self-begotten crystal image of the noble Avalokitesvara from the heaven ‘Arranged with Turquoise Leaves’ (The paradise of Tara) and welcome it with a ritual procession of monks in yellow robes (ser sbrengs).”

The herdsman asked again with the words; “How can this be done? For I have not a single disciple, either male or female.” To which the guru replied “You must present boundless offerings emanated by your mind.” Thus he spoke.

It is said that then the herdsman, with fervent faith and devotion, summoned as his servants male deities to the right and female deities to the left, and then he presented boundless offerings of the five sensual qualities in front. On that occasion, just as the sun was rising, a golden five-pronged vajra appeared in the sky to the east in sight of the herdsman and, while he experienced boundless happiness and joy, the sun arose and the crystal stupa came forth from the sky, jut as recounted above. When they had positioned it as a relic, Ye-shes mtsho rgyal and the herdsman together erected [the stupa].

When it came to the time of throwing grains in the air during the extensive dedicatory prayers of that particular stupa of the self-originated crystal [image] and the stupa constructed by the herdsman and the so-called stupa of the nomad woman erected by Ye-shes mtsho-rgyal, a shower of flowers fell down and, due to the auspicious circumstances made clear above, the name of the stupa called Vajra Sun (Rdo rje nyi ma) resounds [everywhere] like thunder.

Following that, the great [master of] Oddiyana went over to the hundred springs and said “As for the benefits of making prostrations, circumambulations and offerings to these [three] stupas, the benefits are as stated before with regard to these springs. Whatever virtuous deeds are performed here will become increased 100,000 times and the wonderful [nature of the place] goes beyond the limits of speech. Likewise for accumulated sins. In particular, [this place is] supremely beneficial for a woman who wishes for a son. If even the beginning of a prayer is uttered here, it will straight-away be fulfilled without obstruction.”

While he was speaking thus, the sky became filled with mother goddesses and dakinis who arrived from the holy land of Tibet, the realm of snow, greeting him with a summons to the southwest. His mind engaged with thoughts of not having finished instructing the king and subjects [of Tibet], he stamped with his foot upon a boulder in front of [the spring] with eight qualities, leaving

his footprint as the support of blessings. Turning his gaze turned to face the southwest, “Iti samaya seal! Seal!” he said.

As for the herdsman of that period, he was one man with three names. To the glorious Hayagriva and to the world in general he was known as ‘the herdsman’. By the great [guru of] Oddiyana he was given the requested name of Padma chos-’phel, the supreme leader, and the speaking Buddha-image of byang-phug called him the mahasiddha, nag-po-spyod-pa mthu-stobs by name. In reality he was the essential embodiment of the monk Nam-mkha’i snying-po and, living to be 100 years old, if one prays to him with body, speech and mind, this has the blessing power of 100 individual rites of longevity.

At the end [of his life], his body attained the form of a rainbow body and he became the leader of the assembly of dakinis in the Buddha field of Sukhavati. His mind took up residence within the three stupas and in images of his likeness and he promised that his speech would return in a succession of births for the benefit of the doctrine and sentient beings and so on.

Also [it is said that] circumambulations of dakinis are made around the three self-arisen stupas and that non-human spirit pilgrim guides are taken out from the treasure site of dga’-ri-brag (‘Rock of the mountain of joy’). Other than this, the words of the original manuscript, which speak extensively of prophecies for the future and so on, are clarified in the secret pilgrim’s guide of the hidden land of Sikkim.

The navel of the sacred land is Brag-dkar-bkra-shis-sdings. To the east is the concealed cave called ‘the secret cavern of the dakinis’ where ma mo goddesses and dakinis gather like clouds. In the west is the cave of Great Happiness [which is a place for] the accomplishment of a lifespan free of death. To the north is the heart cave of Lha-ri-rin-chen (‘Precious peak of the gods’) where there will be opened many treasure sites of the five treasures. The sacred places in the eight direction around those are; Gsang-sngags chos-gling (‘isle of secret mantra-drama’), Padma yang-stse (‘peak of lotus happiness’), Rab-ldan rtse mo (‘peak of the supreme quality’), the plain of yuk-bsam and the stupa of Nor-gang which are the site of the doctrines of the four great yogas, ri-rgyal (‘the mountain king’) [covered with] sandal wood, the king of trees, Dpa’-bo Hum-ri (‘the warrior mountain Hum’, the earth lord (bhumipati) of the intermediate sphere), Phag-mo-rong (‘ravine of [Vajra] varahi’) and Khrag-’thung-rong (‘ravine of Heruka’), Rdo-rje ’phreng (‘vajra gorge’) and lcags-sgrog-’ phrang (gorge of iron fetters’), the 109 great lakes and so on, and all of those comprise the servants headed by gangs-cen mdzod-lnga (‘the great snowy mountain of five treasures’, the most sacred site in Sikkim).

Thus the hidden land of Lho-nag-po (‘the black south’), together with its lesser peaks numbering a hundred and a thousand, and this [place called] Rdo rje nyi ma comprise the portico of the northern entrance to the whole of the hidden land of Sikkim (‘Bras-ljongs, ‘the valley of rice’).

May the outer, inner and secret masters of the Dharma; Rahul the supreme planet and the seven blazing brothers (‘Bar-ba spun-bdun) and the goddesses of long life (Jo-mo tshe-ring-ma) be powerful! May they be like the sun and moon bringing benefit to sentient beings! Seal, seal the commitment!

This having been written down by Ye-shes mtsho-rgyal in accordance with the pronouncements of the guru, was concealed as treasure. Later, this treasure was taken out from the right hand side of a rock shaped like a lion on Hum-ri [mountain] by Rig-'dzin tshe-dbang II, a descendant of the herdsman and the incarnation of his speech. It is said to have existed in the form of writing in symbolic characters in vermilion ink on sky blue paper. Then, at a time when the auspices of former prayers and the continuity of karma came together, the teachings came down as prophesied, to the Vidyadhara Rgod-kyi-ldem-'phru-can. Approaching by way of Rdo rje nyi ma, the northern gateway between Tibet and the south, at the time when he opened up the mouth of that passage to the holy land of Sikkim, he translated the symbolic letters into Tibetan script. Then, having bestowed in profound form the empowerment and oral instructions, whilst reciting a lengthy benediction of the treasures, a rain of flowers fell down from the sphere of a clear sky. May it be auspicious for the world!

The above was published by Rig-'dzin rtogs-ldan dpa'-bo the incumbent heir to the seat of Hum-ri. May the lives of the glorious gurus be stable, may happiness arise everywhere to the extent of the sky, may myself and all others without exception gather an accumulation [of merit] and may our sins be purified! Thus may we quickly be blessed with the attainment of Buddhahood! Let virtue abound!

Translated from Tibetan into English by Tshewang Tamding.

1 ངག་རྒྱན་ལོ་རྒྱུས་དེབ་སྟེང་། 28 གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་རང་བྱུང་བདུན་ཅི་སྐྱེན་ཆབ་ཁག་གཅིག་གི་ངོ་མཚར་བྱང་ཚེས་གནད་བསྟུན། ངག་རྒྱན་སྡེ་ཚན་ནས་ཕྱོགས་བསྐྱོགས། ལྷ་རམ་ས་ལ། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། 2004 རྟོག་གུངས་ 7-20 བར་ནས་ཟུར་དུ་སྤུང་བ་དང་། ཉོ་བདག་རྩོམ་པ་ལོ་དང་སྐར་བསྐྱེད་འགྲེམས་སྟེལ་གནད་མཁན་ལོ་མོར་ཡང་སྐར་ཚོག་པའི་གནད་བ་ངག་ཐོག་ཞུས་པ་ཡིན་ལགས།

Martin J Boord: 'A pilgrim's guide to the Hidden Land of Sikkim proclaimed as a treasure by Rig 'dzin rgod kyi ldem 'phru can'ss, *Bulletin of Tibetology*, Vol. 39, No. 1 May 2003, Namgyal Institute of Tibetology, Gangtok, Sikkim, pp.31-54; Katia Buffetrille: Pilgrimage and incest: the case of Chorten Nyima (mChod rten nyi ma) on the Tibeto-Sikkimese border. *Bulletin of Tibetology*, Vol. 40, No. 1, May 2004, Namgyal Institute of Tibetology, Gangtok, Sikkim, pp.5-38. གཉིས་ལའང་གཟིགས་འཚལ། ལྷ་རྒྱུག་པའི་མཚན།

༡༡། །རིགས་ཚོས་གཏེར་སྒྲོན་དཔལ་རྩྱུ་རི་བའི་གསང་རྣམ་སྐལ་ལྷན་སྦྲིང་གི་བདུད་ཚི།

༡༡། །ཞོ་སྤྱི། དེའང་བོད་ཡུལ་ཚོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲུལ་གཡས་རུ་གཙང་གི་ཁོངས་གཏོགས་གམ་བ་སྐྱུན་གྲུབ་རྫོང་གི་མངའ་འོག་གནས་མཚོག་མཚོད་རྟེན་ཉི་མ་ཞེས་བ་འདི་ནི། སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བརྒྱད་པར་གྲུ་རུ་རིན་པོ་ཆེས་བོད་ཡུལ་གངས་ཅན་གྱི་རྫོངས་སུ་དམ་བ་ཚོས་གྱི་བསྐྱུན་བ་བཅུགས་ཏེ་སྒོ་རྒྱབ་རྩ་གཡལ་སྦྲིང་དུ་བྱོན་ཏེ། འབྲས་རྫོངས་རྩྱུ་རིར་གདུང་འཛིན་དུ་འབྱོན་རྒྱུའི་ཡབ་མཐོང་མཚོག་མཐོང་གོལ་གྱི་སྲས་སྤྱི་ལྷན་རྩི་བོའི་མཚན་ཅན་ལ་ཡི་དམ་རྩ་མགྲིན་གྱི་ཞལ་གཟིགས་ཏེ། རྩ་མཚོག་ནས་ལུང་བསྐྱུན་འདི་ལྟར་བསྐྱལ་བ།

ཞོ་སྤྱི་ཆེན་པོ་སྒོ་རྒྱབ་དུ་སེབས་པའི་དུས་ཉེ་བར་ཡོད་དོ། རྐྱེད་ཀྱང་གསོལ་བ་ཡང་ཡང་སོབ་ཅེས་སོགས་གསུངས་བ་ལྟར་མདུ་གྲུ་ཞབས་གྱིས་བཅགས་ཏེ་ས་གཞི་རི་བྲག་ཐམས་ཅད་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས། སྤྱི་ལྷན་རྩི་བོར་སྐྱུ་གཅིག་ལ་མཚན་གསུམ་དང་ལྷན་ཅིང། སྤྱི་ལྷན་སྤྱི་ལྷན་རྩི་བོ་དང། ཞོ་སྤྱི་ཆེན་པོས་འདྲེན་མཚོག་པས་ཚོས་འཕེལ་ཞེས་མཚན་དུ་གསོལ་ཞིང། བྱང་ཕྱག་རྩི་བོ་གསུང་བྱོན་གྱིས་གྲུབ་ཆེན་ནག་པོ་སྦྱོད་བ་མཐུ་སྦྱོབས་ཞེས་གསོལ་བ་དེའི་གསུང་སྐྱུ་སྐྱས་ཡུལ་འབྲས་མོ་རྫོངས་སུ་དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་ནང་རྩྱུ་རིར་སྐྱུ་བསྐྱལས་ཏེ། དཔལ་དོ་རྩི་གཞོན་རྒྱུའི་སྲུང་བ་གཏེར་ནས་བཞེས་སྐོར་དང། སྲུང་གདུལ་བྱ་བོད་དུ་བྱུང་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ཞུ་བར་བྱ་བ་ལ།

ཐོག་མར་འབྲས་མོ་རྫོངས་གྱི་གནས་རྩྱུ་རི་ཞེས་བ་དེར་སྦྱོད་པའི་མ་གཅིག་ལ་བུ་མོ་གཅིག་རང་ཡོད་ཅིང། ཁོང་མ་མདུ་གྱི་འཚོ་རྟེན་བ་སྤྱགས་ཁོ་ན་ཡིན། བུ་མོ་ཉིན་ལྟར་བ་སྤྱགས་རྣམས་འཚོ་བར་འགོ་གི་ཡོད། རུབ་གཅིག་བུ་མོའི་མི་ལམ་དུ་མི་གོས་དཀར་བྱོན་བ་ཞིག་ནས་མོ་ལ་རིལ་བུ་གཅིག་སྦྱིན་པར་སྦྲིས། དེ་ཟས་མ་ཐག་ལུས་སེམས་ལ་སྲུང་དང་མི་འདྲ་བའི་བདེ་བ་ཉེ་ཅད་འབར་བའི་མཚན་མ་བྱུང་པར་ཅན་ཞིག་བྱུང།

དེ་ནས་ཉིན་འགའ་ཤས་གྱི་རྗེས་སུ་ལུས་པོ་སྐྱུ་བུ་མ་བདེ་བ་ཞིག་ཆགས་པས། དེ་ནས་སྐྱུ་བ་འགའ་ཅམ་སོང་སྐབས་སུ་འང་ལུས་པོ་བདེ་མིན་དེ་རང་ལ་གནས་སྐབས། སྐྱུ་བ་ཁག་ལ་བསྐྱེན་པས་སྐྱུ་བ་ཁ་གསུམ་ནས་སྐྱུ་བ་ནད་ཡིན་ཚུལ་བརྗོད་པ་དང། ཡང་འགའ་ཞིག་ནས་ནད་ངོ་མ་འབྱོད་པར་རང་གར་ལུས་ཤིང། བུ་མོའང་ཉིན་ལྟར་བ་སྤྱགས་འཚོ་བར་སྦྱིན་ཏེ་ཆར་བ་སོགས་བབས་སྐབས་བྲག་སྤྱག་ཞིག་གི་ནང་སྦྱོད་གྱི་ཡོད་པ་དང། དེ་ནས་བུ་མོའི་སྒོ་བ་རིམ་བཞིན་རྗེ་ཆེར་སོང་བར་བརྟེན། ཨ་མ་དེའང་སྒོ་མ་བདེ་བར་བུ་མོར་བྱི་སྤྱག་འདྲ་ཆགས་བ་མིན་ནམ་སྐྱུ་སྤྱི། ཨ་མས་བུ་མོར་བྱོད་ལ་བྱི་སྤྱག་གཅིག་འཁོར་ཡོད་པ་འདྲ། དེའི་ས་སུ་ཡིན་ལ་དུང་བོར་བྱོད་དགོས་ལའ་བས། ཨ་མ་ལགས་ང་ལ་སྐྱུ་བོ་མེད་པར་བུ་གྱུ་སྤྱིས་རྒྱ་ག་ལ་འོང་ཞེས་བརྗོད་པས། སྐྱུ་བ་ནད་ཡིན་པར་ཆ་བཞག་ །བུ་མོའང་རང་འཇགས་བ་སྤྱགས་གྱི་རྗེས་སུ་འགོ་བཞིན་པ་དང། ཉིན་གཅིག་ཆར་སིམ་ཞིག་བབས་སྐབས་སྲུང་གྱི་བྲག་སྤྱག་དེའི་ནང་སྦྱོད་སྐབས་སྒོ་བུར་དུ་སྦྱོ་བར་ན་རྒྱག་བྲག་པོ་ཞིག་

གནས་བཟང་མཚོད་ཉེན་ཉི་མའི་གནས་ཡིག་སྐར་སྐར་མཚོད་པོ་དཔལ་རྩྭ་རི་བ་གཞུང་རབས་བདུན་པ་
 རིག་འཛིན་འཇམ་དབྱངས་རྟོགས་ལྷན་དཔལ་པོ་མཚོག

བརྒྱལ་ནས་དེའི་རྗེས་གོང་ཐུམ་ལྷ་བྱ་ཞིག་གསང་བའི་སྐྱོད་ནས་ཐོན་ཏེ། སྤྱི་དྲོ་མོ་རང་གི་ནང་དེ་ཐོན་སོང་སྐྱམ་ནས་བ་སྤྲུགས་
ནམས་དེད་ཅིང་ལུས་སེམས་དགའ་བའི་ངང་ནས་མར་ཙམ་སྦྱེ་བས་པ་དང་། དེ་མ་ཐག་བྱ་ཐང་དཀར་ཚོད་པོ་ཞིག་གོང་གི་
བྲག་སྤྲུག་ཏུ་འཇུག་པ་མཐོང་། དེ་ནས་ཁང་པར་འགྲོར་སྐབས་རང་གི་ཨ་མར། དེ་རིང་ང་ཡི་སྐྱུན་ནང་དེ་སྤྱིར་ཐོན་སོང་ཞེས་
དགའ་ཚོར་ཆེན་པོས་བརྗོད་པ་དང་། ཨ་མས་ན་ཚེ་དེ་རིང་བྱ་ཞིག་འདུག་ཅེས་དྲིས་པས། གོང་ཐུམ་རྒྱུང་བྱ་ཞིག་འདུག་ དེ་
བྲག་སྤྲུག་ནང་བསྐྱར་ནས་ར་ནང་ལ་ཡོང་སྐབས་བྱ་ཚོད་པོ་གཅིག་ནས་མཁའ་ནས་བྲག་སྤྲུག་གི་ཙམ་བར་བབས་ཏེ།
བྲག་སྤྲུག་ནང་སྤྱིན་སོང་བས་དེས་ཟས་འདུ་མེད་ན་དེ་གར་ཡོད་ཅེས་ལབ་པས། སང་ཉིན་ལྟོ་ཁོང་མ་མང་གཉིས་ལྷ་བར་འགྲོ་
སྐབས་བྲག་སྤྲུག་ནང་གང་ཡང་མ་རྙེད་པར་གྱིམ་དུ་མར་ཡོང་ནས་ཡ་མཚན་ཆེ་ངང་གནས།

དེ་ནས་རིང་སོར་མ་སོང་བའི་དབར་ལ་ལུལ་དེར་སྐར་མེད་ཀྱི་རྩྭ་སྐྱ་ཞིག་སྒྲོག་མཁན་བྱུང་ཡང་རྟགས་བཟང་རན་རི་ཡིན་མ་
རྟོགས་པར་དེ་སྐར་ལུས་གིང་། དེ་ནས་རྩྭ་སྐྱ་དེ་རི་ཆེར་སྒྲོགས་པ་བྱུང་བས་ལུང་པ་དེའི་མི་གན་པ་ཞིག་ནས་རྒྱལ་བ་ལྷ་
བཅུན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་མཚོག་ལ། གནས་འདིར་སྐར་མེད་ཀྱི་རྩྭ་སྐྱ་ལྷ་བྱ་ཞིག་སྒྲོག་གི་འདུག་པས་དེའི་རྟགས་བཟང་
རན་རི་ཡིན་གསུང་བུ་གསོལ་ཞུས་པས། ལྷ་བཅུན་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྐྱ་ནས། རྩྭ་སྐྱ་སྒྲོག་མཁན་དེ་འདིར་འབྲིང་ཤོག་ཅེས་
བཀའ་མེད་པ་ཏེ། ལུལ་མི་ཁ་ཤས་ནས་རྩྭ་སྐྱ་སྒྲོག་མཁན་དེ་འཚོལ་བར་སྤྱིན་ཏེ། ལྷ་དེ་རི་ཙམ་འདུག་སྐྱམ་སྐྱེ་ཡར་བསྐྱོད་
སྐབས་རི་འདབས་ན་ཡོད་པ་ལྷ་བྲུས། དེ་ལྟར་ཉིན་ཁ་ཤས་བཅའ་བར་སྤྱིན་ཀྱང་མ་རྙེད་པས། ལུལ་ཀྱི་གན་མི་རྣམས་
ནས་རྒྱལ་བ་ལྷ་བཅུན་ཆེན་པོར་ད་ཆ་གཏན་ནས་རྙེད་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག་ཅེས་སྐྱུན་སེང་སྤུལ་བས། འབྲས་ལྗོངས་ས་སྤྱོད་ཚོས་
རྒྱལ་དང་པོ་སྤྱན་ཚོགས་རྣམས་རྒྱལ་གྱིས་ཀྱང་གསན་ནས། མཐར་མི་སེར་ཚང་མས་ཉིན་གཅིག་མན་ཚུན་དུ་བཅའ་ཀྱང་
གོང་བཞིན་མ་རྙེད། དེ་ནས་ལྷ་བཅུན་ཆེན་པོས། ད་ཆ་སྤུ་ལའང་མ་རྙེད་ཚེ་ང་ཚོ་གསུམ་རྩྭ་སྐྱ་དེ་རང་ཅང་གཅོད་པར་
འགྲོད་གོས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན་འགྲོ་གསུངས་ནས། རྒྱལ་བ་ལྷ་བཅུན་ཆེན་པོ་དང་། མངའ་བདག་སེམས་དཔལ་ཆེན་པོ། ཀུ་ཐོག་
རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་བཅས་ལུག་སམ་ནས་རྩྭ་སྐྱ་རི་སེབས་ཐོན་མཛད། རྩྭ་སྐྱ་དེ་སྐར་བཞིན་རི་ཙམ་ན་འདུག་སྐྱམ་ན་གོད་ན་ཡོད་
པ་ལྷ་བྲུ་བྱུང་བར་བརྟེན། ལྷ་བཅུན་ཆེན་པོས། མངའ་བདག་ཁྱེད་ལོ་ན་རྒྱུང་བས་རྩྭ་སྐྱ་དེ་གར་ཡོད་ལེགས་པར་ཅད་གཅོད་
དགོས་བཀའ་མེད་པ་བཞིན། མངའ་བདག་མཚོག་གོད་ལ་འཚོལ་བར་བྱོན་སྐབས་རྩྭ་སྐྱ་རི་ཙམ་སྒྲོགས་པ་ལྷ་བྲུ་བྱུང་བས།
ལྷ་བཅུན་ཆེན་པོའི་གཟིགས་སྐང་ལ་བྱ་ཐང་དཀར་ཞིག་བྲག་སྤྲུག་ནང་འཇུག་པ་གཟིགས་ཏེ། རྩྭ་སྐྱ་གར་སྒྲོགས་གསན་སྐབས་
བྲག་སྤྲུག་དེའི་ནང་ངོས་ནས་སྒྲོགས་པ་གསན་སྐབས། དེའི་སྤྱོགས་སུ་སེབས་པ་དང་བྲག་སྤྲུག་ནང་ནས་ཐང་དཀར་ཞིག་
སྤྱིར་ཐོན་པ་གཟིགས། དེ་ནས་བྲག་སྤྲུག་གི་ནང་ནས་རྩྭ་སྐྱ་ཆེས་ཆེར་སྒྲོགས་པ་གསན་པས། ལྷ་མ་རྣམས་པ་གསུམ་པོས་གཞན་
དུ་འཚོལ་བར་མ་བྱོན་པར་བྲག་སྤྲུག་དེའི་ནང་གཟིགས་པར་སེབས་སྐབས། རྩྭ་སྐྱ་སྒྲོག་མཁན་དེ་ནི་ཁྱེད་རྒྱུང་ཚུང་ཞིག་གིས་
སྒྲོག་གིན་ཡོད་པར་ངོ་མཚར་ཆེར་བསྐྱེད་ནས། ཁྱེད་དེ་རྒྱལ་བ་ལྷ་བཅུན་ཆེན་པོའི་སྐུ་གཟན་ལ་འདྲིལ་ནས་སྤྲུག་དུ་བསྐྱམས་ཏེ།
དེའི་ཚོར་ཆེན་པོའི་ངང་ལུག་སམ་ལོར་བྱ་སྐྱང་དུ་ཞབས་སོར་འཁོད།

རྒྱལ་བ་ལྷ་བཙུན་ཚེན་པོས་ཚོས་རྒྱལ་མཚོག་ལ་ད་བར་དྲུ་སྟོག་མཁམ་ནི་ཁྱེའུ་འདི་རེད་ཅེས་གསུངས་པར་རྒྱལ་པོས་ཀྱང་
 ཁྱེའུ་དེ་རོ་མཚར་ཚེ་བར་དགོངས་ཏེ། དེའི་མ་མ་རྩ་དང་གཙོ་བོ་མཚན་སྐབས་མ་ནི་ཕུགས་རྗེ་བུ་མོ་དེ་རང་ཡིན་པར་ཁྱེའུ་
 དག་འདུག །མ་ནི་མོ་ལ་མིག་སྟོན་ཞུ་རྒྱ་མེད་ཅེས་གསོལ་གྲང་། རྒྱལ་པོས་པ་མེད་བྱ་ནི་འབྱུང་མི་སྲིད་པས་པ་སྐྱེ་ཡིན་པ་ལ་
 མིག་སྟོན་དགོས། དེ་མིན་རྒྱ་རྒྱུ་མེད་པར་སྐྱ་གྲུ་ཚགས་མི་སྲིད་གསུངས། དེ་ནས་བྱ་མོས་བདག་ལ་སྐྱ་གུའི་པ་ནི་མེད་ཐག་
 ཚོད་ཡིན་ལ། རྒྱ་རྒྱུ་ནི་རྩལ་མོ་གཅིག་མཚན་མོའི་མི་ལམ་དུ་མི་གོས་དཀར་ཤོན་པ་ཞིག་གིས་རིལ་བུ་ཞིག་བྱིན་བྱུང་།
 དེ་ཁོ་མོས་ཟས་པ་མིས་བྱུང་བས་རྗེས་སུ་སྐྱ་གྲུ་དེ་འཁོར་གྲང་། སྐྱ་གྲུ་ཡིན་པའི་སྐྱང་བ་ཡེ་ནས་མེད་པར་ལུས་ཀྱི་སྐྱམ་ནད་ཐོན་
 གཤམ་བྱས་ཏེ་སང་ཉིན་མ་མད་ལྷ་བར་སྟེན་སྐབས་བྲག་སྐྱག་ནང་གི་གྲོང་རྩམ་དེ་བྱ་ཚོད་ཀྱིས་འཁྱེར་ནས་མེད་སྐབས་སེམས་
 ཐག་ཚོད་དེ་གནས་སྐྱས་གྲང་། ད་ཆ་ཁྱེའུ་འི་མ་ཚབ་བྱ་ཚོད་ཀྱིས་བྱས་པ་སོགས་རོ་མཚར་མཐའ་ཡས་པ་བྱུང་བ་དང་།
 ལྷག་པར་དྲུ་སྟོག་མཁམ་ཁྱེའུ་ཚུང་དེ་རྒྱལ་བ་ལྷ་བཙུན་ཚེན་པོས་བདག་ཉར་མཚན་ཅིང་། ཁྱེའུ་ཚུང་འབྱུངས་པའི་དུས་
 ཚིགས་ནི་རྒྱལ་བ་ལྷ་བཙུན་པའི་སྐྱ་ཚོའི་སྐྱད་ཅམ་ལ་ཡིན་ཅིང་། དེའི་སྐབས་བཞུགས་གནས་ཡུག་སམ་ནོར་བུ་སྐྱང་དུ་
 ཡིན་སྐབས། ཁྱེའུ་ཚུང་དགའ་ལོ་གསུམ་པར་སོན་སྐབས་ཡུལ་དེར་བཞུགས་འདོད་གཏན་ནས་མེད་པར་དྲུ་རིར་འབྱོན་གྱི་བཅད་
 ཏགས་སྟོན་གནང་ཡང་སྐྱ་ན་ཚུང་བས་བྱོན་མ་ཐུབ། དེ་རྗེས་སྐྱ་རྒྱུ་ཤོར་ནས་ཐེབས་ཏེ་རྒྱུར་བཞེས་སྐབས་བཟུམས་ནས་
 བྱོན་མ་བདུབ་པར་བརྟེན། ཉིན་གཅིག་རྒྱལ་བ་ལྷ་བཙུན་ཚེན་པོ་དང་། ཀུ་ཐོག་ལ། མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་བཅས་
 ནས་ཁྱེའུ་འི་རྩལ་ས་བཞེད་ཇི་བཞིན་དྲུ་རིར་ཐེབས་པ་དང་། ལམ་སང་ཁྱེའུ་དེ་སྟོན་གྱི་འབྱུངས་གནས་བྲག་སྐྱག་དེར་ཐེབས་
 ཟེན་པ་དང་། ནམ་མཁའ་ནས་སློབ་བྱ་ཚོད་སྐྱེ་ལ་བད་ཡིག་བཅངས་པ་ཞིག་དེར་འཕྱར་ནས་སྐྱེབས། ཐོག་མར་ལྷ་བཙུན་
 ཚེན་པོས་བད་ཡིག་དེ་སྐྱེ་ནས་བཀོལ་བར་ཐེབས་སྐབས་བྱ་ཚོད་དེ་རྒྱུར་ཅམ་ཡོང་ཡང་མཐར་ཐིམ་བྲོས་ཏེ་བད་ཡིག་བཞེས་
 མ་ཐུབ། དེ་བཞིན་སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་བྱོན་གྲང་གོང་བཞིན་བཀོལ་དུ་མ་བསྟེན། དེའི་རྗེས་ཀུ་ཐོག་པ་བྱོན་གྲང་སྐྱེར་བྲོས་ཏེ་
 བཀོལ་དུ་མ་བསྟེན། དེ་ནས་ལྷ་བཙུན་ཚེན་པོའི་རྩལ་ས་དགོངས་ལ་ཁྱེའུ་འདིའི་ཡུང་བསྐྱམ་འདྲ་མིན་ནམ་དགོངས་ཏེ་ཁྱེའུ་
 དེ་འཁྱེད་ནས་པར་བྱོན་སྐབས་བྱ་ཚོད་དེ་རྒྱུར་ཡོང་ནས་བད་ཡིག་བཀོལ་དུ་བཅུག །ཁོང་གསུམ་བད་ཡིག་ཁ་དབྱེ་མཚན་དེ་
 བཞུགས་སྐབས། ཁྱེའུ་དེ་བྲག་རྩར་ཐེབས་ཏེ་རོ་གཡམ་ཁ་ཤས་བཏོན་བྱུབ་ཅིང་། ད་དུང་ཁོང་ཚོ་བྱོན་རྗེས་སུ་འད་རོ་
 གཡམ་འགའ་ཤས་བཏོན་པའི་རྗེས་ལ། དཔལ་ཚེན་དོ་རྗེ་གཞོན་རྒྱའི་ཕྱར་པ་ཞལ་གསུམ་སྐྱག་དུག་པ་འདི་གྱི་ལ་ཡའི་རང་སྐྱ་
 དང་བཅས་གཏེར་ནས་བཞེས་པ་སོགས་རོ་མཚར་ཁྱེའུ་འཕགས་དུ་མ་བྱུང་ཞིང་།

དེ་ནས་ཁྱེའུ་དེའི་མཚན་དུ་ཞབས་དུང་ནམ་མཁའ་ཚེ་དབང་ཞེས་ལྷ་བཙུན་ཚེན་པོས་མཚན་གསོལ་མཚན། གནས་ཡིག་
 གཏེར་མའི་ནང་རིག་འཛིན་ཚེ་དབང་གཉིས་པ་ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ནི་ཐོག་མའི་སྐྱལ་གཞི་བྲ་མ་རྗེ་པོ་དང་། དེའི་གསུང་སྐྱལ་
 ཡིན་པར་བརྟེན་ཚེ་དབང་གཉིས་པ་དེ་ལྷར་ལགས།

ཡོངས་གྲགས་གཏེར་སྟོན་དཔལ་དྲུ་རི་བ་ཞེས་ཞུ་སྐྱས་ཡིན། ཁོང་ནི་རྒྱལ་བ་ལྷ་བཙུན་ནམ་མཁའ་འཛིགས་མེད་ཀྱི་ཞལ་

སྐྱེས་པའི་ཚེས་མཐའ་དག་གསལ་ཅིང་རྒྱལ་སྐྱེས་སྐྱེས་ཀྱི་མཚོག་ཏུ་གྱུར། དེ་ནས་བོད་ཡུལ་གངས་ཅན་གྱི་སྡེ་དཔལ་སྤུ་ཡལ་
དབང་ཕྱག་ན་བསྐྱོད་སྐྱེད་སྤུ་ཡེ་པ་ཇི་བཅུ་དག་དབང་སྐོར་བཟང་སྤུ་མཚོ་ཆེན་པོའི་སྐྱེད་ཏུ་སྤུ་ཡེ་དཔལ་གྲོག་གྱུ་ཆེན་པོ་ཞིག་མཛད་
སྐབས། བོད་ཡུལ་གྱི་ཁྲིམ་སྤྱོད་མཐའ་ཚང་མ་ནས་སྤུ་ཡེ་ཡེ་ལ་ཁག་སྤོན་དགོས་པའི་བཀའ་གྱུ་ལེབས་བར་བརྟེན།
སྤུ་ཡེ་ལ་འབྲས་མོ་སྡེ་དཔལ་ནས་གཏོར་སྟོན་དཔལ་རྒྱ་རི་བའི་སྐྱེད་ཏུ་ཐོག་དང་པོ་ནས་མཁའ་ཚོ་དབང་སྤུ་སྐོབ་གཉིས་གཙང་གི་གཞིས་
ཀ་ཅེ་བར་ལེབས། ཁོང་སྤུ་སྐོབ་གཉིས་ལ་སྤྱིར་བཏང་གི་སྤུ་ཡེ་ལ་ལྷོ་ལྷོ་བྱུང་འདུག་ཀྱང་། བོད་ཀྱི་སྤུ་ཡེ་གཞན་རྣམས་ལ་
སྤྱིར་བཏང་དང་འཁོར་གྱུ་པ་མང་བ་སོགས་ཀྱིས་གྲུ་སྤྱིག་སྤུ་ཡེ་ཚོགས་པ་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་རྣམ་གཉིས་ལ་ཉམས་ཚུང་
སྤང་མེད་ལྟ་བུར་གཏོར་ཚོར་འཁྲེར་མིའང་གྲུ་འགྲིག་པོ་རང་མ་བྱུང་བར་ལུས་པའི་རང་ལ་ཚོར་འཕང་པའི་དུས་ཚོད་སྤེལས་
པར་བརྟེན། གཏོར་སྟོན་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས་དབྱུ་གཞན་ཡོད་མ་རེད། ཁྱོད་ནས་གཏོར་ཚོར་སྤྱོད་པ་དུ་བསྐྱོད་ཅིག དེ་ནས་
འགྲིག་འགྲོ་ཁོང་གསུངས་ཏེ། སྤྱི་ལོ་དུ་གཏོར་ཚོར་རྒྱུ་གསུམ་སྤེལ་བུའི་སྤེད་དུ་བཞག་ནས་ཁྱོད་རང་ལ་སྤྱི་ལོ་མེད་མ་
བཟུང་བར་རྒྱལ་སྤེལ་ཅེས་བཀའ་གནང་སྟེ། དེ་ནས་བདེན་བདར་ལན་གསུམ་གནང་སྟེ་དེ་རྗེ་གཞོན་ལྷའི་ཕྱར་དར་དེ་དམར་ཆེན་
གཏོར་ཚོར་ལ་གཡལ་སྐབས་ཚོར་ནས་མེ་སྤེ་འབར་བ་དང་། དམར་ཆེན་གཏོར་མ་རང་འགུལ་གྱིས་བསྐྱོད་པ་སོགས་ཡུལ་
མི་ཀུན་གྱི་མིག་མཚོང་དངོས་སུ་བྱུང་བས། ཡ་མཚན་ཆེ་བར་སྐབས་དེར་སྤུ་ཡེ་གཞན་གྱི་གཏོར་ཚོར་འཁྲེར་མི་མཐའ་དག་
ཀྱང་ཁོང་སྤུ་སྐོབ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ཚོར་ལ་ཉལ་ས་ཏེ་བཟུས་ཤིང་བསྐྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་གྲུབ་ཉམས་མི་དམར་ཅམ་བྱུང་འདུག།

སྐབས་དེར་ཡོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ད་ལམ་གྱི་དམག་རྒྱོག་གི་ཉམས་མཚན་ལེགས་ཉེས་ཇི་བྱུང་བཀའ་འདྲི་ལེབས་འདུག།
ཁག་ཞན་བཟང་དན་གྱི་ཉམས་མཚན་དེས་ཅན་ལྷ་རྣམས་དཔེན་ཀྱང་། འབྲས་སྡེ་དཔལ་ནས་ལེབས་པའི་སྤུ་སྐོབ་གཉིས་ནས་
གྲུབ་ཉམས་བྱུང་སྐོར་སྤུ་ཡེ་ལ་ལྷོ་ལྷོ་བྱུང་ས་ལ། ཡོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་འབྲས་སྡེ་དཔལ་གྱི་སྤུ་ཡེ་སྤུ་གམ་དུ་བཅར་དགོས་ལུགས་བཀའ་
བཟང་སྤྱི་བོར་ལེབས་པ་བཞིན། གཏོར་སྟོན་ཉིད་དང་བཅར་ལུས་ཏེ་གང་ཅིའི་བཀའ་སྤོབ་དང་། དབྱེས་བཅེ་ཆེན་པོའི་སྤུ་
ནས་དེ་ཆེད་རང་བོད་དུ་འགྲོ་དོན་ཆེད་བཞགས་དགོས་པས། ཚོས་གཞིས་དང་དགོན་ས་གང་དགོས་བསྐྱེད་ལྷའི་ཞལ་བཞེས་
ཐོབ་ཅིང་། སྤུ་སྐོབ་ལོང་མའི་གནས་དགོན་མཚོང་རྟེན་ཉི་མ་དང་། བྱང་ལུང་གཞུ་གསོངས་ཞེས་པ་གམ་པ་ལྷན་གྲུབ་རྫོང་གི་
མངའ་ལོག་དུ་བདག་སྤོར་ཆོས་གཞིས་ཀྱང་བསྐྱེད་འདུག་པ་བཅས་གསང་བའི་མཛད་རྣམ་མདོར་བསྐྱེས་དང་།

གོང་དུ་གསལ་བའི་མཁའ་འགྲོའི་བད་ཡིག་དེ། འབྲས་མོ་སྡེ་དཔལ་གྱི་རྒྱལ་ཐོག་དང་པོ་ཚོས་རྒྱལ་སྤུ་ཡེ་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་
ཕྱག་དུ་མཚེས་ཀྱང་། རྒྱལ་སྤྱིད་འཕོ་འགྲུར་དབང་གིས་དངོས་སུ་མཛེས་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་དཔེན། སྤྱིད་ན་རྟེན་པར་དཀའ་
བའི་རྒྱ་རི་བའི་གཏོར་སྟོན་དཔལ་ཆེན་དེ་རྗེ་གཞོན་ལྷའི་ཕྱར་དར་བྱིན་ཆེན་གཟེ་ལོད་འཕྲོ་བ་འདི་ཉིད། ཁ་ཚོན་རྣམ་ཐར་རྒྱང་པ་
ཅམ་མ་ཡིན་པར་གྱུས་ཚོའི་ནང་རྟེན་གྱི་གཙོ་བོར་བཞགས་སུ་མཚེས་ལ།

དེ་ནས་བཟུང་གཏུང་འཛིན་སྤུ་ཐོག་གཉིས་པ་ཀུན་བཟང་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་འཁྲུངས་ཤིང་། ཁོང་ནས་ཀྱང་གོང་མའི་རྣམ་
ཐར་རྒྱལ་བཞིན་བསྐྱེད་ཏེ་འབྲས་སྡེ་དཔལ་སྤུ་བསྐྱེད་སྤྱིའི་བདེ་རིམ་དུ་ལེབས་པ་དང་། འབྲས་སྡེ་དཔལ་རྒྱལ་ཐོག་གཉིས་པ་བསྐྱེད་

ལྷན་སྐྱེས་རྒྱལ་ནས་རྟུ་རིའི་ཚོས་གཞིས་ཀྱི་བཀའ་གཏན་རིན་པོ་ཆེ་གནང་བ་སོགས་ཀྱི་མཛད་པ་བསྐྱེད་སྤྱོད། གཏུང་འཛིན་གསུམ་པ་བསྐྱེད་འཛིན་བཟང་པོ། བཞི་པ་རིག་འཛིན་འཆི་མེད་དབང་པོ། ལྷ་པ་རིག་འཛིན་དབང་རྒྱལ། འུག་པ་རིག་འཛིན་དྲག་ཅལ་རྟེ་རྗེ། བཏུན་པ་རིག་འཛིན་འཇམ་དབྱེད་ས་རྟོགས་ལྡན་དབང་པོ། བརྒྱད་པ་རིག་འཛིན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན། དབྱུ་པ་བདག་རྟ་མགྲིན་ཆེ་དབང་ངམ་འཛིན་མེད་རྣམ་རྒྱལ་དུ་འབོད་པ་བཅས་ཡིན།

གོང་གི་གཏུང་རབས་གསུམ་པ་ནས་བརྒྱད་པ་བར་གྱི་སྤྱོད་མ་རྣམས་ནས་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཉམས་ལེན་གཙོ་བོར་མཛད་ཅིང་གྲུབ་པའི་གོ་འཕང་མཚན་བོར་གསལ་གསུམ་པ་གསུམ་གྲུང་འདུག །གོང་མ་དེ་དག་ནས་གྲུབ་རྟོགས་བཟང་པོའི་རིགས་ལྷན་སྐྱེས་ལུལ་མི་གན་རབས་ཀྱི་དག་ལམ་ནས་བཟོད་སྲོལ་ལོ་རྒྱུས་ཇི་སྟེད་འདུག་ཀྱང་ཡིག་ཚོགས་ལ་འཛིན་མེད་འདིར་བཀོད་མེད་ལྟ།

ད་ལམ་སྐབས་སུ་བབས་པ་གསུམ་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་རང་རྣམ་ལོ་རྒྱུས་སྟོང་བསྐྱེད་སྤྱོད་སུ་ཞུ་བར་བྱ་བ་ནི།

དེ་ཡང་སྐབས་ལུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་གངས་ཅན་མཛོད་ལཱའི་བྱང་སྟེའི་འདབས་རོལ་དུ་འབོད་པ། གནས་མཚོག་མཚོད་རྟེན་ཉི་མར་ཡབ་ཇེ་རིག་འཛིན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་དང་། མ་ལྷ་དབང་བྱ་འབྲིང་གཉིས་ཀྱི་བྱར་རབ་བྱུང་ ༡༦ པའི་ལྷགས་ཡོས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ བོད་རྒྱ་ ༢ ཚེས་ ༡༠ རེས་གཟའ་སྟེན་པའི་ཉིན་རྟ་མགྲིན་དྲག་པོའི་ལྷ་ཁང་གི་ཉེ་འདབས་གཟིམ་རྒྱང་ལུང་ཚོགས་པོ་བྱང་ནང་སྟེས། ཡབ་ཇེ་མཚོག་ནས་མིང་རྟ་མགྲིན་ཆེ་དབང་ཞེས་བཏགས་པ་གནང་།

རང་ལོ་ ༧ སོན་སྐབས་བོད་དུ་དུས་ཟིང་ལངས་ཉེ་ལྷིང་འཇགས་མེད་པར་བརྟེན། ཉེན་གཡོལ་ལྷ་བྱར་ཡབ་ཇེ་སྟོན་འཁོར་རྣམས་སྐབས་ལུལ་ལྷོ་ནག་བརྒྱད་ལ་ཆེན་དུ་མེབས་ཉེ་དེར་ལོ་གཅིག་བཞུགས། དེ་ནས་བྱང་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་རྫོང་ཁོངས་མན་གན་དུ་དབྱན་ཐོག་གཅིག་དེར་བཞུགས། དེ་ནས་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་ཐོག་ ༡༢ པ་ཚོས་རྒྱལ་དོན་གྲུབ་རྣམས་རྒྱལ་མཚོག་ནས་སྤན་གྱི་ཡབ་ཇེར་རྟུ་རིར་དགོན་གནས་བདག་འཛིན་བཀའ་གཏན་དགོངས་དོན་ལྟར་རྩིས་བཞེས་གནང་རྒྱ་དང་། དགོན་རྫོང་ཉམས་གསོའི་མཐུན་རྐྱེན་ཆ་ཚང་འབྲལ་རྒྱའི་ཞལ་བཞེས་མཛད་ཀྱང་། ཡབ་ཇེ་མཚོག་ནས་རེ་ཞིག་བདག་འཛིན་མ་མཛད། དེ་ནས་བསྐྱེད་པའི་སྟོན་བདག་ལ་རྒྱང་སྐྱ་སེར་མང་ཚོགས་ནས་ཇི་ལྟར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་བཞིན། ལ་རྒྱང་ཞིང་རི་སྟེང་དུ་གདན་ཞགས། སྐར་ཡང་ཚོས་རྒྱལ་མཚོག་ནས་ཡབ་ཇེར་འབྲས་ལྗོངས་མི་ཁྲུངས་ཀྱི་སྤྲུལ་འབྲེར་འབྲལ་གནང་མཛད།

རང་ཉིད་ལོ་ ༤ སོན་སྐབས་ཡབ་ཇེ་དམ་པའི་ཞལ་སྤ་ནས་ཆེ་སྐྱབ་ལྷགས་སྟོང་མའི་དབང་དང་། འཇམ་དབྱེད་སྤྱོད་སུ་ལོ་གཉིས་གནང་། དབྱེད་སྤྲུལ་གསལ་གྱི་ལྷགས་ལུང་སོགས་གནང་སྟེ་སྟོབ་དཔོན་རྒྱལ་བཞིམས་རྟེ་རྗེ་བསྟེན།

དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ལ་རྒྱང་སྐྱབ་གྲུར་བྱིན་ཉེ་སྟོབ་གཉེར་རྒྱང་ཟད་བྱས། ཡབ་ཇེ་བདེ་བར་གསལ་གསུམ་པའི་སྐྱ་མདུན་ནས་བྱང་གཉེར་ལྷགས་སྐྱབ་ཀྱི་བྱིན་རྒྱབས་ལྷགས་ཇེའི་དབང་དང་། དབང་ལུང་ཞུ་བའི་མན་དག་ཟབ་བྱུང་ཅན་གཏོར་དབང་ཐོབ་ཚོག་གི་

སྒྲོན་པའི་དང་། སྒྲོན་འགྲོ་གཟེར་ལྷའི་བཀའ་བྲིད་བཅས་གནང་། དེ་ནས་སྐབས་ཐུག་འབྲམ་ཐུག་ཚད་ལོངས་བསགས་སྐྱེད་
ལེགས་པར་བྱས།

རང་ལོ་ ༡༥ སོན་སྤང་ཡབ་རྗེ་བཀའ་བྲིན་ཅན་དེ་ལ་རྒྱུང་ཞིང་རི་སྤྲེད་དུ་དགོངས་པ་རྗེས་། དགོངས་རྗེས་སྤི་ཞུ་
སྐབས་སྒྲོ་མཐའ་དག་མི་དམན་ཅམ་ཞུས། ཡབ་རྗེ་གོང་མའི་ཞལ་ནས་བུ་བྲོད་ཀྱི་ཅ་བའི་སྐྱ་མ་སྐྱ་འགྲུར་བསྐྱན་བའི་སྲོག་གིང་
ཡསྐབས་རྗེ་བདུད་འཛོམས་པ་བསྐྱེན་གྱི་ཡིན་ཞེས་ཡང་ཡང་གསུངས་ཀྱི་ཡོད། སྐབས་དེར་ཡསྐབས་རྗེ་བདུད་འཛོམས་
བའི་མཚན་མོས་པ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་རང་ཉིད་བཅོས་མིན་དང་པའི་སྐྱ་ལོང་གཡོ་བ་ཞིག་ཡོང་གི་ཡོད། ཡང་རྗེ་གོང་མའི་དངོས་
སྒོལ་ལ་རྒྱུང་ལྷ་གིས་བ་རྒྱལ་བྱིམས་དོ་རྗེ་མཚོག་ནས་ཡསྐབས་རྗེ་བདུད་འཛོམས་བའི་སྐྱ་མདུན་དུ་ཚེད་བཅར་གྱིས་གུས་པ་
རྗེས་སུ་བཟུང་བའི་གསོལ་བ་བཏབ་པ་བཞིན་ཞལ་བཞེས་བཟང་པོ་ཐོབ་སྟེ། རྗེས་སུ་དབང་ལུང་མཛད་འཁོམ་གྱི་བཀའ་ལན་
གནང་རྒྱུའི་ཐུགས་ཐག་བཅད།

བོད་ཀྱི་རབ་བྱུང་ ༡༩ བའི་མེ་ཉཱ། སྤི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་ཀ་སྐྱབ་ནས་ཡསྐབས་རྗེའི་སྐྱ་མདུན་ནས་ཐུག་སམ་ཐེབས་
གསལ། མཚོད་རྟེན་ཉི་མའི་གདུང་སྐས་འདི་གར་དབང་ལུང་གསན་བཞེས་ཚེད་བོད་ལྷ་ ༩ ཚེས་ ༡༠ ལ་ཐེབས་ཐུབ་
ན་ཡང་གསར་ཞུ་འབྲས་ཞེས་པའི་དོ་རྗེའི་གསུང་གིས་སྤི་སོན་བཞིན། མེ་ཉཱ་ལྷ་ ༩ ཚེས་ ༧ ཉིན་རོ་བོ་ལྷ་གིས་བ་དང་།
གུས་པ་རང་ཉིད། གུཅུང་པོ་ཡོན་ཉན་གྱི་མཚོ། གསོལ་དཔོན་དབྱ་འདུལ་བཅས་ལ་རྒྱུང་ནས་ཐོན་ཏེ་ཀ་སྐྱབ་དུ་སྐྱ་བཅར་ཞུས།

ཚེས་ ༡༠ ཉིན་གྱལ་དབང་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚབ་གཏེར་ཚེན་ཚོས་ཀྱི་གྱལ་པོ་བདུད་འཛོམས་འགྲོ་འདུལ་སྤོང་པ་འཛིགས་བུལ་
ཡི་ཤེས་དོ་རྗེ་དགེ་ལེགས་རྣམ་པར་གྱལ་བའི་སྤེ་མཚོག་གི་གསེར་ཞལ་དངོས་སུ་མཛལ་ནས་ཐོག་མར་བྱང་གཏེར་ཐུགས་སྐྱེབ་
ཀྱི་གུ་དུག་མཐིང་གི་དབང་འབྲིང་པོ་བསེ་སྒྲོམ་མ་དང་། མཐའ་རྟེན་ཚེ་སྐྱབ་ལྷགས་སྤོང་མའི་བཀའ་དབང་དབྱེས་བཞིན་བསྐྱེད།
སྐབས་གསུམ་འཛིན་པ་དགེ་བསྐྱེན་གྱི་སྲོམ་པ་དང་ཚེ་རིང་སྐྱ་བཅད་མིང་ཡང་འཛིགས་ཐེད་རྣམ་གྱལ་ཞེས་བཏགས་གནང་མཛད།
དེ་ནས་བཟུང་བྱང་གཏེར་སྐྱབ་སྐྱོར་རྣམ་གསུམ་གྱི་དབང་ལུང་དང་། དུག་པོ་སྐྱ་གསུམ་གྱི་དབང་ཚེན་དྲུང་སྤོང་རྩ་དུ་ལའི་སྲོག་
དབང་དང་། ཡང་ཏིག་གཅེས་སྒྲོན་གྱི་བཤད་བྲིད་ཐུགས་སྐྱེབ་ཀྱི་བསྐྱེན་ཚེན་ཡང་ཡིག་ཟབ་དོན་ནོར་བུའི་བཀའ་བྲིད་སོགས་
པོ་རོ་ ༩ གི་བར་ཡུལ་པར་དུ་སྤི་པོར་བསྐྱེན་ཏེ་སྐལ་བཟང་གི་དཔལ་དུ་བྱུང་། དེ་ནས་སྒྲོན་འགྲོ་གཟེར་ལྷ་ཚེད་གདན་
ཐོག་གཅིག་དུ་བསགས་སྐྱེད་བྱུབ་ཅིང་། དངོས་གཞིའི་བསྐྱེན་ཚེན་ཡང་རྒྱལ་བཞིན་ལེགས་སྐལ་ཟིན། དེ་ནས་ཡསྐབས་རྗེ་
མཚོག་གི་ཞལ་སྐྱ་ནས་བྲོད་ཀྱི་པ་ཐེས་རྣམས་གཟུང་བཅོས་ཀྱི་བཀའ་བབས་ཡིན་སྐབས་བྲོད་ནས་གསང་བདག་དེགས་འདུལ་གྱི་བ
སྐྱེན་པ་བྱེ་བ་གཅིག་དགོས་ངེས་བཀའ་བསྐྱེད་བཞིན། དེ་མ་ཐག་དུ་བཀའ་དོན་དང་དུ་སྐྱེད་ནས་བསྐྱེན་པ་བྱངས་ཚོང་བཞེགས་
ཐེད་དུ་བྱུབ་སྟེ། ཡསྐབས་རྗེ་མཚོག་ལ་དེ་སྐོར་ཡསྐྱེན་མེད་ཞུ་ཡིག་སྐལ་བའི་བཀའ་ལན་དུ། བྲོད་ནས་ད་ལམ་གསང་
བདག་དེགས་འདུལ་གྱི་བསྐྱེན་པ་ཚོད་ལྷན་བྱུབ་སྟེ་འདིར་གནས་གིས་རྟེན་བཅས་འགྲོར་བས་ཡིད་སྤོང་གསོས་སུ་བྱུང་། སྤོང་
མར་ཡང་དམ་པའི་མཛད་བཟང་རྒྱལ་བཞིན་ཉམས་བཞེས་དགོས་ཞེས་ཐུགས་ཀྱི་བཅུད་སྐྱེད་པའི་བཀའ་སྐོབ་གསུང་གི་བདུད་

ཅི་སྒྲིབ་པར་སོན་པ་སོགས་མི། སྤོན་བསགས་ཀྱི་ལས་འདྲེ་འཛོམས་པའི་སྐལ་བཟང་གི་བལོ་སྐལ་རེད་སྐམ་འཆར་གྱི་འདུག
 སྐར་ཡང་གཏེར་ཆེན་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྒྲ་ནས་སྒྲ་འགྲུར་བཀའ་གཏེར་གྱི་དབང་ལྷན་རྒྱུད་གཅིག་ཐོབ་པ་ནས་འདིར་རྒྱལ་མིམ་
 ཅམ་ཞིག་བཀོད་པར། སྒྲ་འགྲུར་རྙིང་མའི་བསྟན་པའི་རྣམ་གཞག་གི་ལྷགས་ལུང་། རྙིང་མའི་ཚོས་འཇུང་རྩ་བོ་ཆེད་སྒྲ་དབྱུངས་
 ཀྱི་ལུང་། རྩར་སྤྱིང་གུམ་དཔོན་ཡིད་དགའ་ཚོས་སྤྱིང་དུ་ཉང་གཏེར་བཀའ་བརྒྱུད་པའི་གསེགས་འདུལ་པའི་སྐྱུ་བ་དབང་དང་།
 བོད་དགའི་ལྷགས་ལུང་། བལ་ཡུལ་དུ་བདུད་འཛོམས་ལོང་མའི་གཏེར་ཚོས་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་དབང་ལྷན་ཆ་ཆར་དང་། གཏེར་
 ཆེན་ཉིད་ཀྱི་དཔོངས་གཏེར་བཀའ་དབང་ཆ་ཆར། ལྷགས་ལུང་མ་ཐོབ། འབྲས་སྤོངས་ཀྱི་དཔོན་ཆེན་པོ་སྐར་ཡང་ཅེར་སྒྲ་
 མ་དཔོངས་འདུལ་གྱི་བྱིན་རྒྱལ་བ་དང་དབང་དང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་བའི་གསེགས་ཀུན་འདུལ་གྱི་དབང་། དཔོང་གཏེར་ཐུར་
 པ་རེག་སྤང་གི་དབང་བཅས་དང་། གཞན་ཡང་བདུད་འཛོམས་གཏེར་གསར་ཐུར་བ་གནས་ལྷགས་སྐྱུ་གྱི་དང་། ཁྲོས་
 མའི་དབང་། ཉེ་མགྱིན་ཡང་ཁྲོས་ཀྱི་དབང་། འཆི་མེད་སོག་ཐེག་གི་དབང་སོགས་ལན་གྲངས་འགའ་ཤས་ཐོབ་སྤོང་བ་སོགས་
 སྐལ་བཟང་གི་ས་སོན་ཅམ་དང་། གཏེར་ཆེན་ཉིད་ཀྱི་གདུང་སྐམ་གཞན་པན་རྩ་བ་རིན་པོ་ཆེད་ཡོངས་འཛིན་མཁན་ཆེན་
 ཐུབ་བསྟན་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོའི་དྲུང་ནས་བཤེས་སྤྱིངས་དང་། ལུམ་རྟགས་ཀྱི་བཤད་བྱིད་ལྷས། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མཚུངས་
 བལ་སྤོལ་འབངས་རིག་འཛིན་དབང་པོའི་སྐྱེ་མདུན་ནས་ལུམ་རྟགས་སི་དུ་འབྲེལ་ཆེན་དང་། ལེགས་བཤད་སྤོང་དབང་སོགས་
 ཀྱི་སྐོ་ནས་བཀའ་བྱིད་ལྷས།

ཀ་སྐྱུ་ག་ཟངས་མདོག་དཔལ་རིར་དགེ་མཐོན་པོ་བསྟན་འཛིན་གྱི་དྲུང་ནས་དཀྱིལ་འཁོར་སྒྱི་ཐེག་དང་། མདོས་འཐག་
 རྒྱར་རྣམས་ལག་ལེན་བཀའ་བྱིད་ལྷས། ཡསྐབས་རྗེ་བའི་གསེགས་གཏེར་ཆེན་གྱི་ཞལ་སྒྲ་ནས་གུས་པར་ཉིན་གཅིག་བཀའ་སྐྱོབ་
 འདི་འདྲ་ཞིག་ཐེབས་ཏེ། བྱིད་ཀྱི་མ་ཚོས་བྱང་གཏེར་ཡིན་པས་ད་ཆ་ཆུ་འལོ་གངས་ལ་ཐུག་པ་ལྷ་བྱར་དོ་རྗེ་བྲག་གི་ཐུག་སྐོལ་
 དང་དབང་ལྷན་ཆ་ཆར་བ་ཞིག་སྐྱབ་ལུང་ཅེ་སྐལ་རིན་པོ་ཆེད་སྐྱེ་མདུན་ནས་ལྷ་དཔོས་ཞེས་སྒྲ་བྱིར་རྗེ་རྗེའི་བཀའ་ནན་སྒྲིབ་པར་ཐེབས་པ་
 ལྷས། ལྷི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོར་རྒྱ་གར་ལྷ་གཅིག་མི་གཅིག་གི་གདུང་ལས་འབྱུངས་པ་རོག་ཚོས་སྐྱེ་རྗེ་ཞེས་མར་པའི་དངོས་
 སྐོབ་ཀ་ཆེན་ལྷ་བྱར་བཀའ་བབས་པའི་སྐལ་བའི་སྐོས་གར་སྐྱེ་ཐེད་གསུམ་པ་ཐུབ་བསྟན་རྗེ་རྗེ་བྲག་གི་བསྟན་འཛིན་ཡསྐབས་
 རྗེ་ཡར་འབྲོག་སྐྱབ་ལུང་ཅེ་སྐལ་རིན་པོ་ཆེ་བཤད་སྐྱབ་ཉིན་བྱིད་སྤོལ་ལས་དཔལ་བཟང་པོ་མཚོག་རྒྱ་གར་སྐོ་སྤྱོད་ལས་མོན་སྤོར་རྙིང་
 དཔོན་སྐྱབ་ལུང་གསར་སྐྱབས་ཚོས་འཁོར་སྤྱིང་དུ་བཞུགས་ཡོད་པར་བརྟེན། གུས་པའི་ལང་པོ་གཞིས་ཅེ་ལས་དྲུང་སྤེལ་
 ཐུར་དོ་རྗེ་ལོར་བྱས་ཡསྐབས་རྗེ་ཅེ་སྐལ་རིན་པོ་ཆེར་ཡསྐན་ཤང་ཐུལ་ཏེ་ཞལ་བཞེས་བཟང་པོ་ཐོབ་དོན། གུས་དང་གསོལ་དཔོན་
 དབྲུ་འདུལ་ཆེད་བཅར་ལྷས་པ་ཐུགས་དབྱེས་མཉེས་ཆེན་པོའི་སྐོ་ནས་རྗེས་སུ་བརྒྱུད་ལྷ། བྱང་གཏེར་སྐྱབ་སྐོར་རྣམ་གསུམ་
 དང་། ཐུར་པ། བཀའ་བརྒྱུད་རང་ཤར། ཆོ་བདག་སོགས་ཀྱི་དབང་ལྷན་ཆ་ཆར་དང་། བྱང་བདག་ཚོས་རྒྱལ་བཀྲ་ཤིས་
 སྐོབས་རྒྱས་ཀྱི་ཟབ་ཚོས་བཅས་ལེགས་པར་ཐོབ།

གཏེར་ཆེན་རིག་འཛིན་ལོད་ཀྱི་སྤེམ་འཇུ་ཅན་དངོས་བྱུང་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བྱང་ཟང་ཟང་ལྷ་བྲག་ནས་སྐྱེན་དྲངས་པའི་ཟབ་

གསང་ཐོག་དགའི་ཡང་ཅེ་ཀུན་བཟང་དགོངས་པ་ཟང་ཐལ་གྱི་གཏེར་ཚོས་དབང་ལུང་ཆ་ཚང་བྲག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྲིངས་དང་།
ལ་རྒྱུང་བསམ་གཏེར་ཚོས་སྲིང་དུ་བཀའ་རྒྱུགས་ལུང་རྒྱུགས་སུ་ཐོབ། རྩོམ་སྲིང་ཨོ་རྒྱན་ཚོས་སྲིང་དགོན་དུ་སྐལ་སྐྱེ་བའུ་དབང་
རྒྱལ་ནས་སྲིང་བདག་མཛད་དེ་བྲང་གཏེར་སྐྱབ་སྐྱོར་རྣམ་གསུམ་གྱི་དབང་ལུང་ཆ་ཚང་དང་། སྲིང་འགྲོའི་ཟབ་བྲིད་བཅས་ཐོབ།
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་འབྲུག་ལུལ་བུམ་ཐང་དུ་ལྷོ་བྲག་མཁར་རྒྱ་བདུད་འཛེམས་སྲིང་དགོན་གྱི་བསྐྱེད་བདག་རྒྱལ་དབང་
པུན་ཀྱང་རི་རྩེས་འཇུག་སྐལ་ལྡན་ལས་ཅན་དག་པ་རྣམ་ལུང་ཡ་གྲུལ་ཉ་སྐབས་རྩེ་ནས་མཁའི་སྲིང་པོ་སྐྱེ་སྲིང་བདུན་པ་འཛེགས་
མེད་སྲིང་ལས་རྣམ་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་བསྐྱེད་པའི་བདག་སྲིང་མཛད་དེ་བཀའ་དྲིན་འཁོར་མེད་ཉ་སྐབས་རྩེ་སྐྱབ་ལུང་ཅེ་
སྐལ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་ཞལ་སྐྱ་ནས་རིན་གཏེར་མཛོད་ཀྱི་དབང་ལུང་ཆ་ཚང་མན་དག་གཏད་རྒྱ་དང་བཅས་པ་དང་། སྐྱབ་
ཐབས་འདོད་འཛོའི་བུམ་བཟང་གི་དབང་ལུང་ཆ་ཚང་ཐོབ།

གཏེར་ཚེན་སངས་རྒྱས་སྲིང་པའི་མཁྱེན་གཉིས་ཡེ་ཤེས་གྱི་རང་གཟུགས་བྲལ་བདག་འཁོར་ལོའི་མགོན་པོ་ཉ་སྐབས་རྩེ་རྩོ་
བྱལ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་སྲིང་བཞི་པ་བུམ་བསྐྱེད་སྲིང་ལས་དཔལ་བཟང་པོ་མཚོག་གི་ཞལ་སྐྱ་ནས་བྲག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྲིངས་
སུ་རིན་ཚེན་གཏེར་མཛོད་ཀྱི་དབང་ཆ་ཚང་དང་། རིན་ཚེན་གཏེར་མཛོད་ཚེན་མོའི་ལྷགས་ལུང་ནི། བྲང་པོ་གཏེར་སྲོན་ནས་
རིག་འཛིན་ཡོལ་མོ་པ་སྐྱབས་འཆང་སྐྱུ་བཟང་པོའི་ཡང་སྐལ་བཅུ་པ་གཏིང་སྐྱེས་དགོན་བྲང་མཚོག་སྐལ་རིན་པོ་ཆེ་ཨོ་
རྒྱན་འཛེགས་མེད་སྲིང་ལས་ཀུན་བྲལ་དཔལ་བཟང་པོ་ནས་གནང་བ་ཐོབ། ཉ་སྐབས་རྩེ་རྩོ་བྱལ་ཚེན་གྱི་སྐྱེ་མདུན་ནས་བཀའ་མ་
འདུས་པ་མདོ་དབང་དང་། སྲིང་ཐོག་ཡ་བཞིའི་དབང་ལུང་དང་། རིག་འཛིན་འཛེགས་མེད་སྲིང་པའི་གསུང་འབྲུམ་པོད་དགའི་
ལུང་ཡང་ཐོབ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོར་ཏེ་ར་ཏོན་ཏོན་གྲུབ་སྲིང་དུ་ལོག་མིན་ཨོ་རྒྱན་སྲིང་གོལ་སྲིང་དེས་ཏོན་དགའ་ཚལ་དུ་གཏེར་སྲོན་གྲུབ་
ཐོབ་ཡོངས་གྱི་འཁོར་ལོས་སྐྱུར་བ་པུན་པོད་གསལ་མདོ་སྐྱབས་སྲིང་པའི་ཡེ་ཤེས་སྐྱེ་མའི་རང་གཟུགས་ཉ་སྐབས་རྩེ་དེལ་མགོ་
མཁྱེན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེ་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་འཁོར་གྱི་ཞལ་སྐྱ་ནས་གཏེར་མཛོད་ཀྱི་ནང་ནས་སྐྱེ་འབྱུང་རྒྱུགས་ཚེན་ནང་རྒྱུད་སྲིང་གསུམ་
གྱི་དབང་དང་། ཉ་སྐབས་རྩེ་ཅེ་སྐལ་རིན་པོ་ཆེ་སྲོན་འཁོར་དང་གྲུས་པ་བཅས་པ་གཏེར་སྲོན་བམོད་རྒྱལ་གྱི་སྐྱུར་པའི་དབང་
དང་། རྩོན་འབྲེལ་ཉེས་ཤེལ་གྱི་ལས་ཚོགས་གྱི་ལུང་། གཟུའི་སྐྱབ་ཐབས་རྩ་པོད་ཀྱི་ལུང་བཅས་ཐོབ།

འབྲས་སྲོངས་རྣམ་ཅེ་སེར་སྐྱབ་ཚོས་སྲིང་དགོན་གྱི་བསྐྱེད་བདག་མཚོམས་སྲོན་སྐྱུ་བྲུའི་གདུང་ལས་བྱོན་པ་རྒྱལ་ཅེ་སྲིང་
སྲོད་སེ་རག་སྐྱབ་སྲིང་གདུང་འཛེན་དགུ་པ་དག་དབང་སྲོད་སྲོས་ཚོས་འཕེལ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་སྲིང་བདག་མཛད་དེ་བལ་ལུལ་
མར་ལུམ་བུ་ནས་འབྲུལ་ཞིག་མདོ་སྐྱབས་སྲིང་པའི་སྐལ་པའི་སྲོས་གར་ཉ་སྐབས་རྩེ་རྩོ་ལྷ་དེལ་འབྲུལ་ཞིག་རྩོ་རྩེ་འཆང་དག་དབང་
ཚོས་གྱི་སྲོད་སྲོས་གྱི་ཞལ་སྐྱ་ནས་འགྲོ་མགོན་དུང་མཚོ་རས་པའི་ཟབ་ཚོས་ཡང་ཉིག་ནག་པོ་གསེར་གྱི་འབྲུ་གཅིག་གི་ཚོས་སྐྱོར་
དབང་ལུང་ཆ་ཚང་དང་། བྱལ་ཚེན་རྒྱལ་བྲིམས་བཟང་པོའི་དགོངས་གཏེར་སྐྱབས་རྩེ་ཚེན་པོའི་སྐྱབ་ཐབས་རྩེས་གནང་དང་ལས་
ཚོགས་གྱི་ལྷགས་ལུང་བཅས་ཐོབ།

ཡང་གནས་མཚོག་དོ་རྗེ་གདན་དུ་ཅ་རྒྱུང་སློ་མ་ཀམ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བྱང་གཏེར་ཐག་མོ་ཟབ་རྒྱའི་ཡུང་བཅས་ལེགས་པར་
ཐོབ།

དེ་ལྟར་གསུངས་པ་རང་ཉིད་ནས་བཤད་བྲུ་དང་། སྐྱབ་བྲུ་སོགས་ཀྱི་དཀའ་སྤྱད་མ་གྲུབ་ཅིང་། འོན་ཀྱང་གཞན་པན་བསྐྱུ་བའི་
དངོས་པོ་བཞིའི་སློ་ནས་རྗེས་འཇུག་དང་ལྷན་ནམས་ཀྱི་རེ་བ་སློང་བཞིན་བྱང་འབྲས་སློངས་ཀྱི་སོན་གཏམས་མངའ་བདག་
དགོན་པར་བྱང་གཏེར་སྐྱབ་སློར་ནམ་གསུམ་ཀྱི་དབང་ཡུང་དང་། ལ་རྒྱུང་བསམ་གཏན་ཚེས་སྤིང་དགོན་དུ་སྐྱུ་སེར་ནམས་
ལ་ཏ་བྲུག་ཁྱུང་གསུམ་ཀྱི་དབང་ཆེན། གཞན་ཡང་དད་ལྷན་ཀྱི་རེ་སྐྱུལ་དབང་བསྐྱར་སོགས་ཁྱུངས་པོ་སེའི་འདོད་སློང་དང་འཚམས་
པར་སྐུལ་བཞིན་མཚེས་པ་བཅས། བཞུགས་སྐྱར་པོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དག་རྒྱན་ལོ་རྒྱུས་སྤེ་ཚན་ནས་རྗེ་ལྟར་གསུང་བསྐྱུལ་
གནང་བ་ལྟར་གསུངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤིང་བསྐྱུས་འདི་དག་དཔྱིན་རིའི་རྒྱལ་ས་ལོན་ཤོན་དུ་བཅའ་བཞུགས་དམ་ལྷན་དངོས་བྲུབ་དོ་རྗེ་
ལགས་ཀྱི་ཁང་བཟང་དུ། པོད་ཀྱི་རབ་བྱུང་ ༡༧ མེ་བྱི་པོད་རྩ་ ༧ ཚེས་ ༧ དང་། ལྷི་ལོ་ ༢༠༠༦ ཟླ་ ༤ ཚེས་
༢༡ དགེ་བར་མཇུག་རྗོགས་པར་གྱིས་པ་རྒྱུ། སང་མཚུང་པོ།

༡༡། །མངའ་འོག་གི་ཚོང་སྡོད་ལྷ་སྡེ་མི་སྡེ་གཏེར་ལས་འཛིན་སྡོད་མོན་གཙོང་སྐྱུ་སེར་དྲག་ཞན་ཅན་དམངས་མཐའ་
དག་ནས་ངེས་དགོས་རྒྱུར། སྡོན་ནས་རྩྱུ་རི་བའི་ཚོས་གཞིས། ས་ཆ་ས་རིགས་རྩ་ཁ་རྩ་རིགས་སྤར་ནས་ཞབས་དྲུང་ནང་
ཀ་ཚོ་དབང་གིས་འཛིན་བདག་ཡིན་ངེས་རྣམས་ས་གྲུལ་བྱས་འཛིན་བར། རྩོད་དྲག་ཞན་སྤུས་ཀྱང་ཟ་འདོད་བརྟམས་གཙོང་བཟོད་
མི་བདེ་བའི་རིགས་སྤུ་ཅམ་མི་བྱེད་པར་འཛིན་རྒྱལ། །གལ་ཏེ་རྩིས་མེད་བྱས་ཚེ་རྩད་གཙོང་དྲག་པོ་འདི་ནས་གཏོང་བས།
སོ་སོ་སོས་ངེས་པར་གྱིས། ཤིང་བྱི་རྩེ་ ༡ ཡར་ཚེས་ལ་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་མདུན་ས། སོ་བྱང་ཚེན་པོ་བཀྲ་ཤིས་རབ་བརྟན་
ཅེ་ནས་བྱིས། རྩ་ཁ་འདི་གའི་རུ་ཁག་སྤར་མཉམ་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཚོ་དང་མཉམ་ཀྱང་། ས་ཆ་དགེ་སྦྱོང་རིག་འཛིན་གྲགས་པ་
བསྟན་འཛིན་སོགས་དང་ས་མཚམས་འདི་ནས་བཅད་སྤྱིན་གོང་བཞིན་གྱིས།

(བཀའ་གཏན་འདི་འབྲས་ལོ་སྡོངས་ཀྱི་རིགས་ཚོས་གཏེར་སྒྲོན་དཔལ་རྩྱུ་རི་བ་སྐྱུ་སྡོང་དང་པོ་ཞབས་དྲུང་ནང་ཀ་ཚོ་དབང་
མཚོག་ལ། འབྲས་སྡོངས་ཚོས་རྒྱལ་སྐྱུ་ཐོག་གཉིས་པ་བསྟན་སྲུང་རྣམ་རྒྱལ་མཚོག་ནས་རབ་བྱུང་ ༡༢ པའི་དངོས་པོ་ཞེས་
པ་ཤིང་བྱི་ལོ་དང་། ལྷུ་ལོ་ ༡༩༠༧ ལོར་སོ་བྱང་བཀྲ་ཤིས་རབ་བརྟན་ཅེ་ནས་བསྐྱལ་བའི་བཀའ་ཤོག་ངོ་མ་དབྱ་མེད་ཡིན་ཅིང་།
གོང་གི་གདུང་རབས་དགུ་པ་རྟ་མགྲིན་ཚོ་དབང་ནས་རབ་བྱུང་ ༡༧ པའི་མི་ཟང་ཅེས་པ་མེ་བྱི་རྩེ་ ༢ ཚོས་ ༡༩
དང་། ལྷུ་ལོ་ ༢༠༠༦ ལྷ་ ༧ ཚོས་ ༡༡ ལ་ཀམ་སི་ཏུ་ཀར་ནང་ཡིག་འབྲུ་དབྱ་ཚེན་དུ་ཕབ་བཤུས་བྱས་ཏེ་བཀོད་པ་
རྩི་ལྟར་)

༡༢། །མངའ་འོག་གི་ཚོང་སྡོད་ལྷ་སྡེ་མི་སྡེ་གཏེར་ལས་འཛིན་སྡོད་མོན་གཙོང་སྐྱུ་སེར་དྲག་ཞན་ཅན་དམངས་རྣམས་
གྱིས་ངེས་དགོས་རྒྱུར། སྡོན་ནས་པ་རྩྱུ་རི་བའི་ཚོས་གཞིས་ས་རིགས་སྤོར་འཛིན་ཅིང་བདག་པ་རྣམས་དང་། ར་སྤྱིན་ས་
ཚབ་མ་ལིས་ནས་སྤར་བ་སྡོད་སྲུངས་ལིང་སྤར་གི་སྤོར། རྟ་ཤི་ས། ཕག་མོ་རོང་ནས་སྤར་བྱ་དང་། རྒྱུབ་སྡེ་ལོག་གི་རྩ་
ཐག་གི་མདོའི་སྤར་བྱ་དང་། རྩོད་ཕ་གནམ་རྟགས་སྤར་གད་པ་སེར་པོ་ཡན་སྐྱུ་ལྷང་རྩུ་པ་རི་རྩུག་རོང་ནས་སྤར་བྱ། རང་ལྷང་
རྩ་ནས་སྡོན་མོན་པ་ཀྱ་ཏིག་སྡོད་ལུལ་བར་རྣམས་ཀྱི་ས་རིགས་ས་སྤོར་རྩ་ཁ་རྩ་རིགས་རྣམས་སྤུ་མ་ཀྱན་བཟང་པའི་གདུང་སྡོན་
མེ་ལགས་རྒྱུད་འཛིན་ལ་འཇགས་གནས་ཡོད་མའི་བཀའ་ཤོག་རིན་པོ་ཆེ་གཏན་ཚིགས་དགོངས་དོན་ལྟར་བྱས་པ་ཡིན་པས་ལྷོད་
དྲག་ཞན་སྤུས་ཀྱང་ཟ་འདོད་སྤར་གཙོང་ཡིན་མིན་གྱིས་ཉམ་པ་སོགས་མི་བྱེད་པར་བདེ་བར་འཛིན་རྒྱལ། །ལྷགས་ཡོས་རྩེ་ཚོས་
ལ་སོ་བྱང་ཚེན་པོ་ནས་བྱིས། ས་རིས་སྤོར་ཤིང་ཕག་ཕན་ཡོད་མ་ཞལ་བཞུགས་དུས་ལ་ཆ་བཞག་དང་། རྒྱུད་འཛིན་དཔལ་
རྩྱུ་རི་བའི་རིང་ལུགས་ལ་ཡོན་ཏན་གྱིས་འཕེར་ངེས་བྱུང་ན་དགོངས་བཞེས་དང་འབྲུར་རྒྱ་བཅས།

(བཀའ་གཏན་འདི་འབྲས་སྡོངས་ཀྱི་རིགས་ཚོས་གཏེར་སྒྲོན་དཔལ་རྩྱུ་རི་བ་སྐྱུ་སྡོང་གཉིས་པ་སྤོར་མ་ཀྱན་བཟང་མཚོག་ལ།
འབྲས་སྡོངས་ཚོས་རྒྱལ་སྐྱུ་ཐོག་ལྷ་པ་རྣམ་རྒྱལ་སྤར་ཚོགས་གྱིས། རབ་བྱུང་ ༡༩ པའི་བོང་བྱ་ཞེས་པ་ལྷགས་མོ་ཡོས་ལོ་
དང་། ལྷུ་ལོ་ ༡༧༧༡ ལོར་བསྐྱལ་བའི་བཀའ་ཤོག་ངོ་མ་དབྱ་མེད་ཡིན་ཅིང་། གོང་གི་གདུང་རབས་དགུ་པ་རྟ་མགྲིན་ཚོ་

དབང་ནས་རབ་བྱུང་ ༡༧ པའི་མི་ཟླ་ཅེས་པ་མེ་བྱི་ལོའི་ཟླ་ ༢ ཚེས་ ༡༢ དང་། ལྷི་ལོ་ ༢༠༠༩ ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡༡ ལ་ཀམ་མིའུ་ཀར་ནང་དབུ་ཚེན་དུ་འདྲེ་བཤུས་བྱས་ཏེ་བཀོད་པ་ཚེ་ཡུ་རྫོང་།)

བྱུང་ཡིག

༡༧། །གནས་མཚོག་དོན་ཉི་མ་ཞེས་ཡོངས་སུ་བྲགས་པ་འདི་ཉིད་སྐྱབ་གནས་བྱིན་ཚེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་ཀྱང་ཁྱད་
འཕགས་ངོ་མཚར་ཡུལ་དབང་བསྐྱེད་ཀྱི་རའི་ཐུགས་བསྐྱེད་སྟོན་ལམ་ལས། བདུད་རྩི་ཡན་ལག་བརྒྱན་ལྷན་གྱི་ཁྲི་ཞབས་ནས།
དལ་མ་སྐྱབས་འོག་པ་ (ཚོ་རིང་དཔལ་སྟོན་) འདི་པ་ལ་མི་མཉམ་པའི་ལུས་འཛོལ་ (དོན་དབང་འདུས་) ནས་བྱུང་
བ་ (ཚོ་རིང་དཔལ་སྟོན་) ཁྱད་སྲུང་གཙང་མར་བརྟེན་པས་གནས་མཚོག་མཚོད་རྟེན་དོན་ཉི་མར་གཙང་འཁྱུད་དོས་
དག་པར་བྱས་སོང་བས་སྟེན་ཚད་མི་དག་པ་མེད་པས། སྟོན་ནས་ད་བར་མཚོད་སྟོལ་ཉམས་མེད་ཀྱིས་བསངས་དང་བྱས་ཀྱི་
དཔེ་དོན་ལྟར། མེ་ལོང་གཡའ་སྟེས་བཞེན་དུ་དག་པའི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་གནས་ཡིག་གཏེར་མར་ལུང་ཟེན་ལྟར་དག་པ་དེས་
འདྲོངས་མཉམ་གནས་ཚོག་པའི་བྱུང་ཡིག་དུ། གནས་འཛིན་སྐྱབ་བྱང་གི་གདུང་འཛིན་ངོ་མས། ས་པག་ (1959) ཟླ་ཚེས་ལ།
ཐུག་ཐམ། ཞེས་བྱས་ཀྱི་དཔང་པོར། (སྐོ་བཟང་སྟེན་ཚོགས་)

བོད་རྗེ་སྲིད་སྟོང་སྟེན་ལུང་བྲག་གིས་མཚོད་རྟེན་ཉི་མར་མང་བཀོལ་དབུད་བྲ་བསྐྱལ་བ།

༡༧། །ཡུལ་བསྐྱར་དར་ཞིང་། འགྲོ་ཀུན་བདེ་བ། ཁྱད་པར་ཡོད་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཡུལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
གཟིགས་ཚེན་པོའི་ཡསྐའི་གསང་བ་གསུམ་ལ་འགལ་རྟེན་གྱི་མཚན་མས་མི་རེག་པར་ཡཞབས་པད་དོན་ཉི་མས་སུ་བརྟན་ཅིང་།
རྒྱལ་མཚན་མཚོད་འབྲིན་བཞེད་དོན་ལྟར་གྱི་འབྲུག་པ། སྲིད་སྟོང་མིང་འཛིན་བདག་གི་སྟོ་གསུམ་ལ་འགལ་རྟེན་བར་གཙོད་ཀྱིས་
མི་བཞི་བར་ཅི་བཞིས་ཡོད་ས་ཚེན་པོའི་ཞབས་འདེགས་དང་། བསྐྱར་འགྲོའི་སྟེན་ཡོན་དུ་འབྱུང་བ། གཞུང་བསྐྱར་སྲིད་
ལར་གྱི་ཡར་རྒྱས་འབྱུང་བ། ལྷ་ལོ་མཁའ་ལམ་དུ་ཐན་སྐར་དུ་བ་མཚུག་རིང་འཆར་བ་དང་། ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་གི་
མདའ་གཡའ་བ་རྒྱ་སྟེན་གྱི་སྟོག་གལ་ནས་རྒྱ་ཐེགས་འཛོག་པའི་ངན་འབྲས་ཞི་བ་སོགས་ཀྱི་ཚེད་དུ་དམིགས། མཚོད་རྟེན་ཉི་མར་
མཚོད་བསྐྱེན་དོད་བསྐྱིལ་དུལ་སྲུང་ཉི་ཤུ་ཐམ་པ་དང་། སྟེན་དར་བཅས་བསྲིངས་ཡོད་པ་ཞལ་འདོན་སྟོལ་མ་དང་།
ཚོ་ལྷ་རྣམ་གསུམ་གྱི་གཟུངས། རང་ལུགས་གཏོར་བཞོག་ །གདུགས་ཐེར་སེང་གསུམ་གྱི་བཞོག་བསྐྱུར། རྟེན་བྱས། ལུལ་
བྱས། ལྱང་མའི་བསྐྱང་བ། གཙོད་བཞོག་དང་། བཀྲ་ཐེས་གསོ་སྟོང་། ཞབས་བསྐྱར་གསོལ་འདེབས་བཅས་འགྲོ་ཚེ་གནད་
སྟེན་འབྲུལ་སྐྱབ་ཀྱི་སོང་ཐོ་འབྱོར་ལན་ཡང་ཡོད་བཞིས། (1949) ས་གྲང་ཟླ་ ༢ ཚེས་ ༦ ལ།

གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་རང་བྱུང་བདུད་རྩི་སྤྲན་ཆབ་ཁག་གཅིག་གི་རོ་མཚར་བྱུང་ཚོས་གནད་བསྟུན། ལྷ་སྦྲིག་ཚོགས་ཚུང་། སྤྱི་བྱུང་འགན་འཛིན་དགེ་
བཤེས་ལྷག་རྟོན། དབང་འདུད་ཚེ་རིང་། ཚོ་དབང་བྱ་འབྲིང་། དག་རྒྱན་སྡེ་ཚན་ནས་ལྷོགས་བསྐྱོགས། དག་རྒྱན་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ལྟེང་། ༣༧ བོད་
ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ལྷ་རམ་ས་ལ། ༢༠༠༤ རོག་གུངས་ ༢༡-༩༡ བར་ནས་ཟུར་དུ་ལྷུང་པོ།

... ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

༡༡། །བྱ་རྩའི་སྐྱུ་གནས་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་ཟབ་ཚིག་རིན་པོ་ཆེ་
 རི་ལྟར་དར་ཚུལ་གྱི་སྐྱོར་ཉུང་བསྐྱུས་སུ་བཤོད་པ།

ཨཅཏུ་ཡེ་ཤེས་དབང་ཡུག་གྲོ་འི་ཡ།

༡༡། །འོད་ཡུལ་ས་འོག་ཀུན་གྱི་གཏེར་གཅིག་བཀའ་འདུས་བར་བ་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་གཞུང་དང་མན་དག་
 གཞན་མན་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་ཚོས་སྐྱོར་དང་བཅས་པ། ཤིང་པོ་འབྲུག་གི་འོའི་སྟོན་སྒྲུ་ར་བའི་ཚོས་ཉི་ཤུ་ལ་' དབལ་ཨོ་རྒྱན་
 ཆེན་པོའི་གསུང་གི་སྐྱུལ་པ། ལྷ་སྐྱུས་སུ་རུབ་བཅན་པོ་འཇམ། དམ་འཛིན་སྐྱེ་བ་སྐྱུལ་སྐྱུ་སངས་རྒྱུས་སྤིང་བས།
 སྐྱུ་རི་སྐྱུག་མོ་ཆེ་ནས་གདན་དྲངས། གཞུང་འདིའི་གཏེར་སྟོན་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱུས་སྤིང་བའི་ནམ་མའ་ཤིན་ཏུ་མདོར་བསྐྱུས་ཅམ་
 བཟོད་ན། ལྷ་སྐྱུས་དམ་འཛིན་འོའ་བ་ཡེ་ཤེས་ཅལ་གྱི་ནམ་འབྲུལ་གཏེར་ཆེན་སངས་རྒྱུས་སྤིང་བ་སྟེ། ཀོང་པོའི་ཡུལ་གྱི་བྱེ་
 བྲག་ཉང་པོའི་སའི་ཚ་ཨོ་རྒྱན་གྱི་སྐྱུབ་གནས་གྲིང་ལུ་གཡུ་ལུང་གི་མངའ་གདབ་སྟེང་དུ་ཡབ་དྭ་མགྱིན་གྱི་སྐྱུལ་བ་ཁམས་ཞིག་
 ལྷག་ལུང་སྟོན་པ་དང་། ཡུམ་རོ་རྗེ་མག་མོས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའི་མཚན་ལུན་ཨ་རྩུ་རྒྱན་གྱི་སྐྱུས་སུ་རབ་བྱུང་དུག་པའི་
 ལྷགས་པོ་འབྲུག་གི་འོར་བྲག་གསུམ་རྩེ་རྗེ་བྲག་དུ་རོ་མཚར་བའི་ལྷས་དང་བཅས་པ་སྐྱེ་འབྲུངས།

དགུང་ལོ་ལྷ་པར་མཁན་པོ་གཞིན་རུ་དབལ་ལས་དགོ་བསྟེན་གྱི་སྟོན་པ་བཞེས། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་དག་སྐྱོང་ཤར། ཡི་གེ་
 འབྲི་སྟོག་བརྒྱུ་བ་མན་པ་ཅམ་གྱིས་མཁུན་པས་ཤིན་ཏུ་མཁས་ཀྱང་ཡབ་གྲོངས། ཡུམ་གྱི་པ་ཡར་གཞན་བསྟེན་པ་དེས་སྤང་
 པོ་བྱས་པས་འོ་བརྒྱལ་བར་བཞུགས་སྐབས་བྱང་མེད་དམར་མོ་ཞིག་གིས་ལུང་བསྟེན་པ་ལྷར་འོང་བོ་གྲོང་གསར་མདར་རྒྱལ་དབང་
 ཀམ་པ་འོའ་པའི་རོ་རྗེའི་མདུན་དུ་བྱོན། རྩེ་རིའི་ཉེ་འདབས་དགོན་པ་བྱང་རྒྱབ་སྤིང་དུ་མཁན་པོ་བྱང་རྒྱབ་རྩེ་རྗེ་དང་སྟོབ་དཔོན་
 ལྷག་ཡེ་ཤེས་ལས་རབ་དུ་བྱུང་བའི་མཚན་སངས་རྒྱུས་བཟང་པོར་གསོལ། སྐྱུས་ཟབ་གཏེར་བཞེས་པ་ནས་སངས་རྒྱུས་
 སྤིང་བ་ཞེས་ཡོངས་སུ་བྲགས། གཏེར་ཆེན་མང་པོ་ཞིག་གཏེར་ལས་གདན་དྲངས། དེ་ལྷ་སྐྱུའི་རྒྱལ་གྱིས་བསྟེན་འགྲོའི་དོན་
 མཐའ་ཡས་པ་མཛད་ནས་དགུང་ལོ་ལྷ་བརྒྱུང་བདུན་པ་མེ་པོ་གྱི་བའི་འོ་རྩེར་རྒྱ་གསུམ་པའི་གནམ་གང་གི་ཉིན་དགོན་པ་བྱང་
 རྒྱབ་སྤིང་དུ་དགོངས་པ་ཚོས་གྱི་དབྱིངས་སུ་ཐིམ་མོ།

འདི་ལྷ་སྐྱུའི་གཏེར་ཆེན་གྱི་གཏེར་ཚོས་སྐྱུས་ཡུལ་ཀུན་གྱི་རྒྱལ་པོ་སྐྱུས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་གཏེར་ཚོས་འདིའི་བསྟེན་
 པ་རིན་པོ་ཆེ་རི་ལྟར་དར་ཚུལ་སྐྱོར་ན། སྟོན་དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་སྐབས་སུ་མཁན་སྟོབ་རྗེ་འབངས་དང་བཅས་པ་སྐྱུས་
 ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་སུ་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས། བྱ་རྩའི་གཏེར་ཆེན་མང་པོ་ཞིག་གཏེར་ལ་སྐྱས། སྐྱུས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་

1 མཁས་བརྩན་བཟང་པོ། སྟོན་ཆ། ༡༧༧༢ ཤོག་གཤངས་ ༡༧༡

གྱི་གནས་ལྟེ་བ་བྲག་དཀར་བཟུ་ཤིས་སྤོངས་སུ་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་ཕོ་བྲང་དུ་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས།

དེ་ཡང་སྐྱེ་མ་དགོངས་འདུས་འདི་མཁའ་སྐྱོད་འབྲས་མོ་གསོངས་པ་རྣམས་གྱིས་ཉམས་སུ་ལེན་ན་གཞན་ལས་ཀྱང་རྒྱབ་
ཐག་ཉེ་ཚུལ་ལུང་བསྐྱན་བཀའ་རྒྱལ་ལས། འབྲས་མོ་གསོངས་གྱི་ཡུལ་འདྲིན་པ་ལ་ེ། སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་གདམས་
པ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ནི་མཚོག་ཏུ་བསྐྱབས་ཉེ་ེ། ཟབ་བྱ་ལུང་དང་ེ། སྐྱས་ཡུལ་འབྲས་མོ་གསོངས་སུ་སྐྱོད་པ་རྣམས་གྱིས་ཆ་
རྒྱན་དུ་བསྐྱབས་པས་ཤིན་ཏུ་འགྲུབ་ཐག་ཉེ་ལ་དངོས་གྲུབ་སྐྱར་པའོ་ེ། ཅི་ལྟར་འདོད་པའི་དོན་འབྲས་སྐྱར་དུ་འབྱུང་བ་ལ་གདོན་
མི་ཟེའོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།

ཤོད་ཡུལ་ས་ལོག་ཀུན་གྱི་གཏེར་གཅིག་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་སྤྱག་ལེན་ནས་བསྐྱན་པ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱས་ཡུལ་འབྲས་
མོ་སྐྱོངས་གྱི་གནས་གྱི་ལྟེ་བ་བྲག་དཀར་བཟུ་ཤིས་སྤོངས་སུ་དར་ཚུལ་སྐྱོར།

སྐྱོན་དུས་རབས་བཅུ་དྲུག་པའི་སྐབས་སུ་རྣམ་འབྱོར་མཆོད་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་རྒྱལ་བ་མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་སྤུན་
ཚོགས་རིག་འདྲིན་གྱིས་གནས་ཆེན་འདི་རུ་དགོངས་འདུས་གྱི་བསྐྱན་པ་དར་བྱས་ཆེན་པོ་གནང་བའི་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་
ཙམ་གྱི་རྗེས་ལ། འབྲས་སྐྱོངས་བྲག་དཀར་བཟུ་ཤིས་སྤོངས་སུ་བར་སྐབས་ཤིག་སྐྱེ་མ་དགོངས་འདུས་གྱི་བསྐྱན་པ་ཙ་བ་ནས་
ཉམས་པ་ལྷ་བྱ་བྱུང་འདུག།

དེ་རིང་ནས་ལོ་ལྔ་བཅུ་ལྷག་ཙམ་སྐོན་ལ། དགོན་པ་དེའི་སྐྱེ་མ་དབྱེ་ཚོས་ཚོས་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་བསྐྱན་པ་སྐྱར་
ཡང་དགོན་པ་དེ་ལ་དར་བྱས་གནང་བའི་དོན་དུ་བཀའ་མོལ་གནང་བཞིན་བཞུགས་བཞིན་པའི་དུས་སྐབས་ཤིག་ལ། ཤོད་ཡུལ་
རྩ་རི་ནས་རྣམ་འབྱོར་མོ་མོ་གཉིས་གནས་ཆེན་དེ་ལ་སྐྱེ་མ་དགོངས་འདུས་དང་འཇམ་མགོན་ཀོང་སྐུལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཤིང་པར་པོ་ཉི་
གཅིག་དང་བཅས་པ་བསྐྱམས་ཐེབས་ཉེ། དགོན་པ་དེའི་སྐྱེ་མ་ལ་ཆེ་བ་ཞིག་ལ་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་ཆོ་ག་ལྟར་ལེན་
གཏོར་བཟོ་དཀར་རྒྱན་སོགས་དང་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་ནང་ནས་ལས་བྱང་མེ་ཏོག་སྤོང་མཛེས་གྱི་བཀའ་བྲིད་གནང་
འདུག། །དེའི་དུས་སུ་རྣམ་འབྱོར་པ་དེ་ནས་བཀའ་ཚོས་ཞུ་བ་པོའི་མཚན་ནི། དེ་དུས་གྱི་དབྱེ་མཛོད་ཀྱི་ཆོ་རིང་། སྤྱི་བྱེད་
ཆོ་བཏན་ཡིན་འདུག། །དེ་ནས་བཟུང་བྲག་དཀར་བཟུ་ཤིས་སྤོངས་སུ་ཚོས་བཅུའི་ཉིན་ལས་བྱང་མེ་ཏོག་སྤོང་མཛེས་གྱི་
ཉམས་ལེན་གནང་བའི་སྤྱགས་སྐོབ་དབྱེ་བཅུགས། དེའི་དུས་སུ་དགོན་པའི་སྐྱེ་མ་ཁ་ཤས་ཤིག་གིས། ལྷོ་འབྲས་སྐྱོངས་རྣམ་
ཅེ་མངའ་བདག་དགོན་ནས། དགོངས་འདུས་གྱི་སྐྱབ་པ་ཚོ་བ་དམར་ཐག་གི་སྤྱག་དཔེ་བསྐྱམས་ཐེབས་ཉེ་པོ་སོ་རང་རང་གི་
རྒྱབ་ཁང་དུ་མཚམས་བསྐྱེན་གནང་མཁན་ཡང་མང་བ་བྱུང་།

རྣམ་འབྱོར་པ་པོ་མོ་གཉིས་བོད་དུ་ལོག་ཐེབས་པའི་རྗེས་ལ། འབར་ཉག་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་ན་ཕ་རྒྱལ་དབང་ཀམ་པ་མཁའ་
བྱུང་དོ་རྗེའི་སྐོབ་མ་གཟི་མིག་རས་ཆེན་སྐུལ་སྐུ་ཞེས་བྱ་བས། གནས་ཆེན་འདི་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་ཕོ་བྲང་ཡིན་
ཐུགས་ལ་དགོངས་ནས། གནས་ཆེན་འདི་ལ་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་བསྐྱན་པ་གསོ་བའི་དོན་དུ་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་

2 མཁན་པོ་རྣམ་ཚིང་། ༢༠༠༩ ཤོག་གངས་ ༡༠༧

པའི་གཙོ་འཇོག་དགའི་ཞལ་ཐང་བཞེངས། ཐང་ཁའི་སྐུ་རྒྱུ་དུ་ཡུལ་བ་མཁའ་ཁྲབ་དྲོ་མེད་སྤོན་ཚིག་བཞོན་ཡོད་པ་དང་།
དེ་ནས་དགོན་བཀྲ་ཤིས་སྤིངས་ལ་སྐོར་སུམ་བུ་ཐམ་བ་དགོངས་འདུས་སྐུ་བ་མཚན་གྱི་ཐེབས་ཅུར་སྐུལ་འདུག

ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་རུབ་སྤྲོགས་སུ་ཡུན་རིང་བར་བཞུགས་ཏེ། བལ་ཆེར་སྤི་ལོ་ ༡༩༤༠ ལྷགས་སྐུལ་ལོར་སྐྱམས་རང་
གི་འགོ་སོང་ནས་དུང་ཡིག་རེ་རེ་ལ་ཡོན་སྐུལ་ཏེ་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་སྤྲུག་དབེ་པོ་ཏི་བརྩུ་གསུམ་བ་ཆ་ཚང་སྐུ་བྱིས་
མཛད་ནས། དགོངས་འདུས་པོ་ཏི་བརྩུ་གསུམ་པོ་ཆ་ཚང་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་སྐུ་བ་མཚན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སྐུལ་འདུག །སྤྲུག་དབེ་འདི་ད་
ལྟ་ཡང་ཤར་འབྲས་ལྗོངས་སྐྱང་ཏེ་གེ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་བ་ཁང་མཚན་ཉེན་དུ་མཇལ་བའི་སྐུལ་བ་ཡོད།

དེ་ནས་ལོ་དེ་རང་སྐྱེ་མ་གུན་དགའ་ཡིས་དབྱ་བྱིད་དེ་འདུག་ནས་སྤྱིན་བདག་མཚན་ལལ་ཆེར་ཨ་མ་མི་ཚོས་སྤོན་ཐེས་པས་བྲག་
དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྤིངས་སུ་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་མགོ་མཁའ་བཙུན་རིན་པོ་ཆེ་གདན་ཞུས་གྱིས་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་དབང་ལུང་
སྐུ་བ་མཚན་སྤོན་སྐུ་བ་དང་བཅས་བ་ཚོགས་གནང་།

སྐྱེ་མས་དབང་ལུང་དང་བཅས་བ་གནང་ཚར་བའི་རྗེས་ལ། དགོན་པའི་སྐྱེ་མས་དགོན་པ་ལ་སྐྱེ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་
ཚོགས་སྤྲུག་ལེན་དང་། སྐྱེ་མ་དགོངས་འདུས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་རྒྱན་མ་ཆད་པར་མ་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་དོན་
དུ་དགོངས་འདུས་ཀྱི་ཚོས་བརྩུ་ཐོག་མར་བྲག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྤིངས་ཀྱི་གྲུ་རུ་ལྟ་ཁང་དུ་བསེ་སྐུ་བ་གདུང་འཛིན་རིན་པོ་ཆེས་
དབྱ་བྱིད་དེ་གནང་འདུག །དེ་ནས་སྐྱེ་མར་གྱི་ཚོས་བརྩུ་ཐོག་མར་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་མགོ་མཚན་ལེན་གནང་བའི་སྐྱེ་
མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་སྐོར་ཚོགས་ལས་བྱང་རིག་པ་འཛིན་པའི་ལམ་བཟང་ལྟར་ཚོས་བརྩུ་ཐོག་མར་ཉམས་ལེན་གནང་འདུག
ཟེ་བ་མ་ཆད་པར་ཚོས་བརྩུ་ཐོག་མར་བཞུགས་པ་གདུང་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྐུ་བས་རེ་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་སྐུ་བ་མཚན་ལེན་གནང་བའི་
ལུགས་སྲོལ་བཟང་པོ་བརྩུགས།

དེ་ནས་ལོ་མང་པོའི་བར་དུ་བྲག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྤིངས་སུ་དགོངས་འདུས་ཀྱི་ཚོགས་སྐོར་ཚོགས་ལས་གཞན་དགོངས་འདུས་
ཀྱི་སྐུ་བ་མཚན་དང་གཞན་འགོ་ལུགས་རྣམས་ཉམས་ལེན་གནང་མ་ཐུབ་པར་བཞུགས་ཡོད་པའི་དུས་སུ། གནམ་ལོ་ཤིང་
མག་སྤི་ལོ་ ༡༩༩༧ ལོར་རྒྱ་གར་དྲོ་མེད་གདན་དུ་རྙིང་མའི་སྤོན་ལམ་སྐུ་བས་ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་དར་ཐང་རིན་པོ་ཆེ་མཚོགས་གིས་བྱ་
མང་ཡོངས་ལ་སྤྲུག་དབེ་གནང་བའི་ནང་ནས། ཡུལ་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་མགོ་མཚན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོགས་གིས་སྤྲོགས་སྤྱིག་གནང་བ་སྐྱེ་
མ་དགོངས་འདུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཚང་མ་དགོངས་འདུས་ཀྱི་ལག་ལེན་གནང་སྐངས་སྐོར་ཆ་ཚང་ཞིག་བྲག་དཀར་བཀྲ་ཤིས་སྤིངས་
ཀྱི་སྐྱེ་མས་རྙིང་དེ་བཀྲ་ཤིས་སྤིངས་སུ་བསྐྱེམས་ཐེབས་ནས་སྐྱེ་བ་ཁ་ཤས་རྗེས་ལ། དགོན་པ་དེའི་མཁན་པོ་ལྷ་ཚོ་རིང་གི་སྤྲུག་
དུ་འགྲོར་ནས་སྤི་ལོ་ ༡༩༩༧ བར་མཁན་པོས་ཉིན་ལྟར་སྤྲུག་དབེ་འདི་ལ་གཟིགས་བཞིན་ཡོད་པའི་སྐུ་བས་ཤིག་ལ།
འབྲས་ལྗོངས་མཁན་པོ་ཐོག་མ་མཚན་བདེ་ཆེན་དྲོ་མེད་ལྟེན་འགྲུབ་ཀྱི་སྐུ་བ་མཚན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོགས་གིས་བཀའ་བསྐུལ་བ་
ལྟར། འབྲས་ལྗོངས་ལ་གསང་སྤྲུགས་སུ་འགྲུར་རྙིང་མའི་བསྐྱན་པ་ལ་ཕན་པའི་དོན་དུ། མཁན་པོ་བདེ་ཆེན་དྲོ་མེད་མཁན་

པོ་ལྷ་ཚེ་རིང་ཁོང་ལྷན་རྒྱས་གཉིས་ཀྱིས་འགན་བཞེས་ནས་སྐབས་རྗེ་ལ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་དབྱ་བཞུགས་ཐོག་གཞན་འབྲས་ལྗོངས་
མཁན་པོའི་མཚན་འཛིན་པ་མཁན་པོ་འོད་གསལ། མཁན་པོ་རྣམ་རྒྱལ། མཁན་པོ་ཞིང་གཤེགས་ཚེ་སྐབས་ཐོགས་དང་།
མཚམས་པ་ཁ་ཤས་དང་དགོན་གྱི་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ཚོགས་ནས་སྐྱ་མ་དགོངས་འདུས་ཀྱི་སྐབས་ཚེན་བྲག་དཀར་བཟུ་ཤིས་
སྤྲོད་ས་སུ་གཤེགས་མེད་ལྷན་སུམ་ཚོགས་པའི་དང་ལེགས་པར་བྱུང་བོ།

དེ་ལྟར་སྤྲོད་པའི་སྐབས་ཚེན་ནང་ནས་གཙོ་ཆེ་བ་བཀའ་དགོངས་ལུས་གསུམ་ཡིན། འབྲས་ལྗོངས་ལ་བཀའ་དགོངས་ལུས་
གསུམ་ནང་ནས་ལུས་པ་འདི་ནི། རྒྱལ་བས་རྗེ་དོ་བྱུབ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་དབྱ་བའི་མཛོད་སྤྲིན་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲས་
ལྗོངས་སྤང་དོག་མཚོད་རྟེན་དུ་དགེ་འདུན་སྐྱེལ་རྣམས་ནས་རྒྱུད་ལུགས་ལུས་པའི་སྐབས་ཚེན་ཟབ་མོ་བསྐྱེད་འགྲོའི་དོན་དུ་བཀའ་
དོན་སྤྲོད་བཞིན་ཡོད།

བཀའ་བརྒྱུད་བདེ་གཤེགས་འདུས་པ་ནི་སྤོན་མ་ཡིན་ན་དགོན་ཚེན་བསྐྱ་ཡང་ཚེའི་དགེ་འདུན་པས། འབྲས་ལྗོངས་སྤང་དོག་
མོ་བྲང་ལ་གནང་བཞིན་འདུག འོན་ཀྱང་ད་ལྟ་ཡན་བཟང་དགོན་པའི་དགེ་འདུན་པས་སྤོན་སྤྲོད་ནས་བཀའ་བརྒྱུད་བདེ་གཤེགས་
འདུས་པའི་ཚོགས་ལུགས་ལེན་གྲིང་དེ་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་བྱང་སྤོགས་ཡན་བཟང་དགོན་དུ་སྐབས་ཚེན་ཚོགས་བཞིན་ཡོད།

འབྲས་ལྗོངས་རྗེ་དོ་བྱུབ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཀའ་གནང་སྟེ་འབྲས་ལྗོངས་མཁན་པོའི་མཚན་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དགོངས་འདུས་
ཀྱི་སྐབས་ཚེན་རྗེ་ལྟར་ཉམས་ལེན་བྱུང་ཚུལ་སྐོར་མདོ་ཙམ་བརྗོད་ན།

འབྲས་ལྗོངས་རྗེ་མཚོག་གིས་བཀའ་དང་རྒྱ་གར་དོ་རྗེ་གདན་ནས་དགེ་འདུན་པ་ཡོངས་ལ་འབྲེམས་སྟེལ་གནང་བའི་དེབ་ཅིག་
མཁན་པོ་ལྷ་ཚེ་རིང་གི་སྤྱུག་དུ་སོན་པས་སྐྱ་མ་དགོངས་འདུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཡིན་པས་རྒྱ་རྒྱུན་རྟེན་འབྲེལ་དང་། སྤྱུག་དེབ་འདི་
ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་སྐབས་ཚེན་བཙུགས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་འགྲིགས།

དེ་ནས་མཁན་ཚེན་བདེ་ཚེན་དོ་རྗེ་དང་འབྲས་ལྗོངས་རྗེ་མཚོག་གིས་སྐབས་ཚེན་གྱི་སྤོན་འགྲོ་རྗེས་ཚོག་གི་སྐོར་སྤྱུག་དཔེ་ཚང་མ་
ཀམ་སུ་འར་ནས་སྤོན། དེའི་རྗེས་འབྲས་ལྗོངས་རྗེ་མཚོག་གི་སྐྱེ་མའདུན་ནས་འབྲས་ལྗོངས་མཁན་པོ་ཚང་མ་དང་བཟུ་ཤིས་སྤྲོད་ས་
དགོན་པའི་གྲུ་པ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་དགོངས་འདུས་ཀྱི་སྐབས་ཚེན་གྱི་ཉམས་ལེན་གནང་སྤངས་དང་། སྤོན་འགྲོ་རྗེས་ཚོག་
སྐོར་ཚང་མའི་བཀའ་གྲིང་ཟབ་མོ་ཞུས། དེ་ནས་སྐར་འབྲས་ལྗོངས་བཤད་བྱུང་ལ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ། མཁན་ཚེན་མཚོག་དང་
གཞན་མཁན་པོས་སྐྱ་མས་ཁྲིད་གནང་བ་ནང་ལྟར་གྱི་དགོངས་འདུས་ཀྱི་ཚོགས་གནང་སྤངས་སྐོར་ལ་སྤོན་སྤྲོད་གནང་བའི་རྗེས།
སྐྱ་མ་དགོངས་འདུས་ཀྱི་སྐབས་ཚེན་དབྱ་བཙུགས་པའི་དོན་ལ་ས་གནས་འཚོལ་སྐབས་འབྲས་ལྗོངས་གནས་ཀྱི་སྟེ་བ་བྲག་དཀར་
བཟུ་ཤིས་སྤྲོད་ས་སུ་སྐྱ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་བསྐྱེད་འགྲོའི་སོ་བྲང་ཡིན་པས་དེ་ནི་དུ། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༤ ལོའི་ལོ་
ས་ལྟག་ལོའི་ལྷ་བ་བཙུ་གཅིག་པའི་ཚས་བརྒྱུད་ནས་བཟུང་ཚོས་པ་བཙུ་ལུའི་བར་མཁན་པོ་སོགས་དང་ལུལ་མི་སྤོན་བདག་ལ་
བརྟེན་ནས་བྲག་དཀར་བཟུ་ཤིས་སྤྲོད་ས་སུ་སྐབས་ཚེན་གྱི་དོ་རྗེ་རྒྱལ་པོ་ལ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེ། དོ་རྗེ་རྒྱལ་ཚབ་མཁན་པོ་བདེ་ཚེན་
དོ་རྗེ། དོ་རྗེ་རྒྱལ་ཐེབས་མཁན་པོ་ལྷ་ཚེ་རིང་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་དགོངས་འདུས་ཀྱི་སྐབས་ཚེན་ཐོག་མ་བྲག་དཀར་བཟུ་ཤིས་

སྤྲོད་སྲིད་སྲིད་བཅུགས། དེས་སྐྱེ་བ་ཆེན་ཚར་ནས་དགོངས་པ་འདུས་ཀྱི་ཅན་གྱི་ལ་འཁོར་གྱི་ཆས་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་དང་
མཁན་པོས་བྲག་དཀར་བཟུ་ཤིས་སྤྲོད་སྲིད་སྲིད་ཀྱི་དགོན་པ་ལ་སྟུལ། ལ་ཆེན་རིན་པོ་དང་མཁན་པོ་བདེ་ཆེན་དོ་ཧེ་མཚོག་གིས་དགོངས་
འདུས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ཆེན་ད་ལྟ་བར་བྱང་འབྲས་སྤྲོད་སྲིད་སྲིད་ཀྱི་དགོན་དུ་ཉམས་ལེན་གནང་བཞིན་ཡོད།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ གནས་ལོ་ས་ཡོས་ལོ་ནས་བཟུང་བྲག་དཀར་བཟུ་ཤིས་སྤྲོད་སྲིད་སྲིད་ཀྱི་དགོན་དུ་དགོངས་པ་འདུས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ཆེན་
མ་ཐུབ་ནའང་སྐྱེ་བ་མཚོན་གནང་བའི་སྲོལ་བཅུགས། ལོ་དེ་ནས་བཟུང་བྲག་དཀར་བཟུ་ཤིས་སྤྲོད་སྲིད་སྲིད་ཀྱི་དགོན་པའི་གྲུ་བ་
གཞུང་གི་ལས་བྱེད་པ་ཡིན་པ་རྣམས་ནས། སྐྱེ་བ་མཚོན་འདིའི་དོན་དུ་འགྲོ་སོང་གི་རོགས་རམ་ལས་བྱེད་པ་རེ་རེ་ནས་སྐོར་སྐོར་
རེ་བསྐྱེ་བའི་ལུགས་སྲོལ་དབྱེ་བཅུགས་ནས། ལོ་ཤས་སྐྱེ་བ་མཚོན་གྱི་ལུགས་སྲོལ་མ་ཉམས་གོང་འཕེལ་གྱི་ལག་ལེན་
ལུགས་སྲོལ་གནང་བཞིན་པའི་སྐབས། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ལ་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཨ་ཤི་ཞིག་དང་གཞན་དང་ལྷན་ཁ་ཤས་ཀྱིས་
དགོན་དའི་སྐྱེ་བ་ཆེན་གྱི་སྐྱིན་བདག་གཙོ་པོ་བྱས་ཏེ། དགོན་འདིར་དགོངས་པ་འདུས་ཀྱི་ཐེབས་ཅའི་ཆེད་དུ་ཉིན་སྐོར་འབྲས་བུ་ན་
སྟུལ་འདུག

ཁྲུང་ས་གང་ལས་བཅོལ་བའི་དཔེ་ཐོ།

- ༡ མཁན་བཅུན་བཟང་པོ། རྟིང་མ་བའི་སྐྱ་མ་བརྒྱད་པ་རྗེས་འབྲངས་དང་བཅས་པའི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཚར་རྒྱ་མཚོ། རྟོན་
ཆ། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང། ལྷ་རམ་ས་ལ། ༡༩༧༩
- ༢ མཁན་པོ་ལྷ་ཚོ་རིང་། མཁན་སྤྲོད་འབྲས་མོ་སྤྲོད་སྲིད་སྲིད་ཀྱི་གཙུག་ལོན་སྐྱེ་བའི་རྣལ་འབྱོར་མཚོན་བཞི་བརྒྱད་འཛིན་དང་
བཅས་པའི་བྱང་བ་བཟོད་པ་སློབ་གསུང་གཞིན་རྒྱའི་དགའ་སློན་ཞེས་བྱ་བ་བཞུས་སོ། རྒྱང་དོག་འབྲས་སྤྲོད་སྲིད་སྲིད། ༢༠༠༢
- ༣ མཁན་པོ་ལྷ་ཚོ་རིང་། ལྷན་པོག་བོད་གསུམ་གྱི་བརྒྱུད་འཛིན་མཚོན་ཚུལ་དང་ཀུན་གཟིགས་ལྟ་བུ་ཆེན་པོ་སློབ་བཟང་རྒྱ་
མཚོའི་སྟེན་སྲུ་འགྲུར་རྟིང་བརྒྱན་ལ་བྲག་རྗེས་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཚུལ་འཛོར་བ་བཏུས་པའི་ངོ་མཚར་རྟོགས་བཟོད་སྐྱེལ་
བཟང་ཐར་སྐྱིད་འདྲེན་པའི་ཤིང་རྟ། རྒྱང་དོག་ ༢༠༠༩
- ༤ མཁན་པོ་ཚེས་དབང་། སྐས་ལུལ་འབྲས་མོ་སྤྲོད་སྲིད་སྲིད་ཀྱི་ཚོས་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་རབས་བདེན་དོན་ཀུན་གསལ་
མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང། རྒྱང་དོག་ ༢༠༠༩
- ༥ ཚོས་རྒྱལ་མཐུ་སློབས་རྣམ་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་མོ་ཡེ་ཤེས་སློབ་མ། འབྲས་སྤྲོད་སྲིད་སྲིད་རབས། གཙུག་ལག་ཁང།
རྒྱང་དོག་ ༢༠༠༩

༦ མཁན་པོ་ལྷ་ཚོ་རིང་གི་ཞབས་རྒྱུ། ས་གནས་རྒྱང་དོག་འབྲས་སྤྲོད་སྲིད་སྲིད་མའི་བཤད་བྲ། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ཀྱི་སྐྱོད་པ་ ༩ པའི་ཚེས་ ༧

བྲག་དཀར་བུ་ཤིས་རྗེ་དཔལ་

ལྷ་མ་དགོངས་པ་འདུས་པའི་དགྲིལ་འཁོར།

ལྷུང་མཇུག་གནས་འབྲས་མོ་སྒོངས་ཕུ་སྲུ་མ་དགོངས་པ་ལྟུག་པའི་ཟབ་ཚོས་ཟིན་པ་ཆེ་ཡུར་དར་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ཉུང་བརྒྱུ་

འབར་ཉག་ཟིན་པོ་ཆེ་སྐུ་ཤོང་མ་ནས་སྐོར་འཇགས་ལྷས་པའི་ཐང་ག
ཐང་ག་འདི་ད་ལྷ་ཡང་དགོན་དེར་དགོངས་ལྟུག་མཚོད་སྐབས་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་བཤམས་པའི་
ལྷགས་སྐོལ་བཟང་པོ་འདག

ལ་སྐྱོང་གསེར་ག

གྱ་གར་སྲིད་འཛིན་པ་རྗེ་ཏཱ་ལའི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཚེབས་བསྐྲུབ་ གནང་ངེས་ལ་བར་ཚད་བྱུང་གོ།¹

---(1927) “སྤྱི་རྒྱ” ༧ ཚེས་ ༢༠ ཉིན་སྐྱབ་ཏོག་ཏུ་སྐྱུ་བདེ་ཚེབས་བསྐྲུབ་གནང་། གྱ་གར་གཞུང་ནས་ལོ་མང་འབད་
བས་སྐྱོད་ལ་ཚེ་བར་མོ་ལོར་གྱི་ལམ་ཚེན་དེ་ཡང་རྟེན་འབྲེལ་དང་བཅས་སྤྲེས་གནང་མཛད་པའི་མི་ཚད་འབྲས་སྐྱོད་ས་གཞུང་ནས་
སྐྱོད་ལ་ཚེ་བར་མོ་གསལ་ན་གྱི་བུ་ལྷན་ཅེས་པ་ནས་སྐྱབ་ཏོག་བདེ་ལོ་རི་སྐྱིད་བར་ཏུ་ལྷགས་ཐག་འཁོར་ལོའི་ཐོག་དོ་པོ་ཡར་གཏོང་མར་
གཏོང་གི་ཐག་འབྲུལ་འཇུགས་གནང་། དེ་ཡང་སྲིད་སྐྱོན་མཚོག་གིས་ཐོག་མ་རྟེན་འབྲེལ་དང་བཅས་སྤྲེས་གནང་མཛད། སྤྱི་
རྒྱ་ ༡༠ ཚེས་ ༡ ཉིན་སྐྱབ་ཏོག་ཏུ་སྐྱུ་བཞུགས་གནང་སྐབས་འབྲས་རྒྱལ་ཚེན་པོ་མཚོག་གིས་བོད་གྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཚེན་
པོ་ཞིག་གསར་བཞེངས་གནང་བ་དེའི་རྒྱལ་སྐོ་ཡང་རྟེན་འབྲེལ་ཚེན་པོ་དང་བཅས་ཚུ་ཚོད་བརྩུ་གཅིག་དང་སྤྱོད་ཀའི་ཐོག་སྲིད་སྐྱོན་
མཚོག་གིས་སྤྲེས་གནང་མཛད་པོང་། ཚུ་ཚོད་དང་པོའི་ཐོག་འབྲས་སྤྱི་སྐོན་ཚེན་ཨ་པ་ བི་ བན་ཏམ་ཚོག་གི་གཟིམ་ཤག་གི་
ཐང་དཀྱིངས་སུ་མི་བྱངས་ ༧༠༠ ལྷག་ཙམ་ལ་གསོལ་སྐོན་བཞུམ་བཞེས་བསྐྲུབས་མཚམས་འབྲས་གཞུང་མཚོག་གི་ལས་
ཁུངས་ཁག་མང་ལ་གཟིགས་ཞིབ་ཐོག་ཚུ་ཚོད་གསུམ་པའི་རྗེས་སུ་འབྲས་གཞུང་གིས་རི་དྲགས་སུ་བའི་སྤྱོད་ཚལ་གསར་དུ་
བསྐྲུབས་པ་དེའི་སྐོ་མོ་སྤྲེས་གནང་མཛད་ཅིང་། སྤྱོད་ཚལ་གྱི་དབྱས་ན་སྐོན་པའི་སྐྱུ་བརྟན་ཞིག་བཞེངས་འདུག་པའི་དུང་དུ་སྲིད་
སྐོན་མཚོག་དང་སྤྲེས་མོ་གཞི་ལྷན་རྒྱས་གྱིས་མར་མའི་མཚོད་སྤྱོད་བཞུམ་བ་སྤར་གནང་གིས་ཐུགས་སྐོན་ཟབ་རྒྱས་གནང་པོང་།
དེ་རྗེས་པོ་བྱང་ཐང་དུ་མདུ་རྩ་རྩ་མཚོག་གིས་གསོལ་ར་གསལ་གནང་དེར་ཐེབས་དེ་མི་བྱངས་སྐོད་སྤྱོད་པུ་མ་འདུ་ཚོགས་རྣམས་
ལ་བཀའ་སྐོབ་གྱི་གསུང་སྤོང་ཟབ་མོ་གནང་ཞིང་། ཚེས་ ༤ ཉིན་སྐྱབ་ཏོག་ནས་ཚེབས་ཐོན་གནང་། ཐེབས་ལམ་ཁག་ཏུ་
ཐེབས་བསུ་བ་མང་པོས་མེ་ཏོག་ཕུལ།” ཞེས་གསལ།

¹ གྱ་གར་བཀའ་སྐོབ་རྒྱུག་ནས་སྤར་དམོན་ཁུ་རྩ་བུ་མཐར་ཕྱིན་གྱིས་འབྲེམས་སྤྲེལ་བཞགས་པ། དུལ་ཕྱོགས་པོ་པའི་གསར་འབྲུར་མེ་ལོང་ཞེས་པུ་
བ་བཞུགས་སོ། །ལོ་ ༢༧ ལྷང་ ༥ བོད་རབ་ལོ་ ༧༢༢ ས་སྤྱི་རྒྱ་བདུན་པ་བརྒྱད་པ། ཤོག་གངས་ ༥ Yulchog Sosoi Sargyur
Melong (Tibet Mirror) First Published in October 1925, 1st Sept. & 1st Oct 1958, Vol. XXV No. 5.

“འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་ས་སྐང་ཏོག་དུ་འཕགས་བོད་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་བསྟན་གཞུང་ལུགས་སོགས་བཞུགས་
 བའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་གསར་འཛུགས་གནང་བའི་སྐོར་གནས་ཚུལ་མདོར་བསྟུན་སྡེ་ལོ་
 ལྷི་ལྷ་ ༡༠ ཚེས་ ༡ རང་བཞོན་གསལ་དགོངས་མངའ་ལྟར་དུ་ལམ་དཔེ་མཛོད་ཁང་
 འདི་ཉིད་གསར་འཛུགས་མཛད་པའི་གནད་དོན་དང་བྱ་རིམ་མདོར་བསྟུན་གསལ་བསྐྱོད་པར།²

འབྲས་གཞུང་རྒྱལ་སྐྱེས་སྐྱེ་མ་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་རྣམས་རྒྱལ་མཚོག་ནས་བསྟན་དོན་ལྷག་བསམ་བཟང་པོས་ལོ་མང་
 སྤོང་ནས། འཕགས་བོད་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་བསྟན་གཞུང་ལུགས་ཡོད་དོ་ཅོག་བཞུགས་པའི་ནང་པའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་
 གསར་འཛུགས་གནང་རྒྱུའི་ཐུགས་འཁྲུང་ཆེ་བཞེས་བསྐྱེད་སྤེལ་ཏེ། འབྲས་ལྗོངས་ས་གནས་དོ་རྟ་ཕུ་ཞེས་པའི་ཐོད་དུ་དཔེ་མཛོད་
 ཁང་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་གསར་རྒྱགས་གནང་རྒྱུར་ཐུགས་གཏན་འཁེལ་ཞིང་། དེ་ཡང་ལྷི་ལོ་ ༡༩༧༧ ལྷི་ལྷ་ ༢ ཚེས་ ༡༠
 ཉིན་ཡོངས་སྐྱབས་མགོན་པོ་ལྷུན་འཇུག་དབང་ལྷན་འབྲེལ་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཚོག་གིས་ཐོག་མར་ས་འདུལ་བྱིན་འབེབས་མཛད་ཐོག་
 གཙུག་ལག་ཁང་དེའི་མང་གཞིའི་རྩར་དོ་གཏོང་གནང་མཛད་པ་དང་། ཡང་དེ་རྗེས་ལྷི་ལོ་ ༡༩༧༤ ལྷི་ལྷ་ ༡༠ ཚེས་ ༡
 ཉིན་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་སྲིད་སྲོལ་ལྷན་འབྲེལ་མཚོག་གིས་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་སྐོར་མོ་ཐོག་མར་ཕྱེ་གནང་མཛད་ཅིང་། སྐབས་
 དེར་འབྲས་གཞུང་མི་དྲུག་རྣམས་ཀྱིས་གཙོས་ནང་པའི་འབྲས་མི་ཁག་མང་ནས་དེར་འབྲེལ་མཛད་སྒོ་ལེགས་རྒྱས་ཞུས་པ་གནང་
 སོང་།

དེ་ཡང་འབྲས་གཞུང་རྒྱལ་སྐྱེས་སྐྱེ་མ་མཚོག་གིས་འཕགས་བོད་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་བསྟན་གཞུང་ལུགས་ཡོད་དོ་ཅོག་བཞུགས་
 བའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དེ་ཉིད་འཛུགས་གཞིའི་དགོངས་དོན་གྲུ་ན་མེད་པ་དང་། དེའི་ཅུ་འཛིན་ནང་ནས་བྱ་རིམ་མཛད་སྒོ་མདོར་
 བསྟུན་གསལ་གསལ་ལྟར་རོ།།

- 1 འབྲས་ལྗོངས་རང་དང་། ཡུལ་གཞན་གྱི་སེར་སྐྱ་ཤེས་ཡོན་དང་ལྷན་པ་རྣམས་དང་། ལྷེ་བོ་མཐའ་དག་ནས་ནང་པའི་
 ཚོས་དོན་སྐོར་ལེགས་པར་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་པའི་སྐད་དུ་ནང་པའི་ཚོས་དང་འབྲེལ་བའི་བཅུ་དྲུག་རིག་གནས་རྣམས་འབྲས་
 ལྗོངས་ཀྱིས་མཚོན་པས་ཡུལ་གཞན་དུ་འང་རྒྱ་བྱུང་བོད་སྐད་དུ་གཏོང་རྒྱ།
- 2 བོད་ཡིག་ཐོག་པར་གཞི་ཤིང་བཞོས་བྲིས་མ་སོགས་བཀྱིས་པའི་ནང་པའི་བསྟན་བཅོས་དེ་ཚོའི་པར་ཡིག་དང་ལག་བྲིས་
 ཁག་གི་འདྲ་བསྟུན་ལེན་པ་དང་། ཡང་ན་པར་ཆས་སྤྱིན་ཐོག་ཐོག་པར་ནས་བཤུ་ཐབས་སོགས་བྱ་རྒྱ།

² ཡུལ་ཕྱོགས་སོ་སའི་གསར་འགྲུར་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །ལོ་ ༢༧ ཡང་ ༡༡༡ བོད་རབ་ལོ་ ༡༩༩༢ ས་མག་རྒྱ་བ་དང་པོ་གཉིས་
 བ། ཐོག་གུངས་ 4-2 Yulchog Sosoi Sargyur Melong (*Tibet Mirror*), Vol. XXV, No. 9-10, February-March 1959

- 3 རང་པའི་ཚོས་ཀྱི་སྐོར་འཁོད་པའི་བསྐྱེད་བཅོས་རིག་གནས་སོགས་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐྱད་དང་། བྲ་ལི་དང་། གཞན་ཡང་
དེང་སྐབས་རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་སྐྱད་ཁག་དང་། སྤྱི་རྒྱལ་ཁག་གི་སྐྱད་ཡིག་སྤྲོ་ཚོགས་ནང་ཡོད་པའི་ནང་པའི་ཚོས་དང་འབྲེལ་
བའི་དཔེ་དེབ་ཇི་ཡོད་ཚང་མ་འདྲུ་གསོག་བྱ་གྱུ།
- 4 རང་པའི་ཚོས་དང་འབྲེལ་བའི་བཟོ་རིགས་སྐོར་དཔེར་ན། ཞལ་ཐང་དང་སྐུ་འདྲ། ཚོས་ཚས་དང་སྐད་རིགས་ཁག་གསོ་
བ་རིག་པ་དང་སྐར་ཅིས། ཚོས་འབྱུང་རྒྱལ་རབས་རྣམས་ཐར། གཞན་ཡང་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་བཤད་སོགས་བཅུ་ལྷག་
རིག་གནས་ལ་ཞིབ་འཚོལ་འབད་ཅོལ་ཆེན་པོས་ཡར་རྒྱས་གོང་སླེལ་དུ་གཏོང་ཐབས་བྱ་གྱུ།
- 5 དེང་བར་བོད་ཀྱི་སྐྱད་ཡིག་ཐོག་མ་སྤེལ་བའི་བསྐྱེད་བཅོས་གཞུང་ལུགས་སོགས་པར་བསྐྱེད་དང་པར་འདེབས་ཀྱིས་གཞན་
ལ་རྒྱ་བྱུ་འབྲེམས་སླེལ་བྱ་གྱུ།
- 6 འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལ་ཚོས་ལུགས་བྱུ་བ་མཐའ་མི་གཅིག་པ་རྣམས་ཀྱི་སྐོར་གོ་རྟོགས་ཡོང་ཆེད་དུ་དེང་དུས་ཀྱི་སྐྱད་ཡིག་
ཐོག་པར་འདེབས་ཀྱིས་འཛམ་གླིང་མི་རིགས་རྣམས་ལ་འབྲེམས་སླེལ་བྱ་གྱུ།
- 7 འཕགས་བོད་གཉིས་ཀྱི་གཙུག་ལག་རིག་གནས་ཀྱི་མཐུན་འབྲེལ་དང་། ཚོས་དང་འབྲེལ་བའི་དཔེར་ན། ཞལ་ཐང་དང་
སྐུ་འདྲའི་དཔེ་མཚོན་སྟོན་པ་དང་། གཞན་ཡང་ནང་པའི་ཚོས་དང་མཐུན་པའི་བྱུ་བ་མཐའ་གཞན་ཀྱང་སློབ་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་
བྱེད་པའི་རིམ་པ་རྣམས་གཏན་འབེབས་བྱ་གྱུ།
- 8 པར་གཞིར་འཁོད་པའི་དཔེ་མཚོན་ཁང་དང་། སྐར་གྱི་དངོས་ཆས་ནང་རྟེན་རྫིང་མ་དཔེར་ན། ཞལ་ཐང་དང་སྐུ་འདྲ་
གཞན་ཡང་ཚོས་དང་འབྲེལ་བའི་ཚོས་ཚས་བཟོ་རིག་རྣམས་བསྐུ་གསོག་བྱེད་པའི་ངོ་མཚར་དངོས་རིགས་འདྲུ་ཁང་ཆེན་
པོ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བྱ་དང་། གཞན་ཡང་དཔེ་མཚོན་ཁང་གི་འཇུག་མི་དང་། མཁས་སློབ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་གཞན་དག་
ལ་འད་སླེལ་ཐབས་བྱ་གྱུ།
- 9 སློབ་སྟོན་ཁང་འདི་ནས་ལས་འགུལ་ཇི་བྱས་སྐོར་རྣམས་ཚགས་པར་ཐོག་ནས་གཞན་ལ་ངོ་སྟོན་ཆེད་དུ་འབྲེམས་སླེལ་བྱ་གྱུ།
- 10 འཕགས་བོད་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་བསྐྱེད་གཞུང་ལུགས་སོགས་ཤེས་རིགས་མི་འདྲའི་སྐོར་གྲོས་འདུན་ལྷན་རྒྱས་འདྲུ་ཚོགས་བྱ་གྱུ།
- 11 སློབ་སྟོན་ཁང་འདིར་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་མི་མཁས་སློབ་རྣམས་ལ་མཐུན་རྒྱུན་དང་བྱ་དགའ་གསོལ་སྦྱུལ་གནང་ནས་གཞན་དག་
ལ་ངོ་སྟོན་བྱ་གྱུ།
- 12 སློབ་སྟོན་ཁང་གི་བྱ་རིམ་གོང་དུ་འཁོད་ཡོད་རུང་མེད་རུང་སྐབས་འཚམས་དགོས་དོན་དང་བསྐྱེད་བའི་ལས་དོན་རྣམས་
གཏན་འབེབས་བྱ་གྱུ།

སྤྱི་ཚོགས་ལྷན་ཁྲིམས།

སྤྱི་ཚོགས་ལྷན་ཁྲིམས་འདིའི་ལས་བྱེད་རྣམས་གཤམ་གསལ་ལྷར་རོ།

༡ ཁྲིམས།

༢ དདུལ་གཉེར།

༣ ལྷན་ཁྲིམས་འདི་དང་། དེའི་ཤུལ་འཛིན་པས་འབྲས་ལྗོངས་རང་གི་ཤེས་ལྷན་མཁས་པ་དང་སློམ་སོགས་མི་བརྒྱུ་ལ་འོས་ཐོབ་ཐོབ་འདེམས་བསྐོས་བྱ་གྲུ།

༤ ལྷན་ཁྲིམས་འདི་དང་། དེའི་ཤུལ་འཛིན་གྱི་རྒྱ་གར་མི་རིགས་ལྷ་ལ་འདེམས་བསྐོས་གཤམ་གསལ་ལྷར་བྱ་གྲུ། འབྲས་མི་དང་ཤོག་འབྲས་ལྗོངས་སུ་བཞུགས་པའི་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་སྐྱེ་ཚབ་པའམ། ཡང་ན་ཁོང་གི་འོས་གནང་བ་དེ་ལ་འདེམས་བསྐོས་བྱ་གྲུ། འབྲས་མི་གཉིས་པ་དང་། གསུམ་པར། རྒྱ་གར་གཞུང་གི་ཤེས་རིག་ལྷན་པའི་མཁས་པའི་མིང་དེབ་ནས་ནང་པའི་མཁས་པ་གཉིས་དང་། ཉི་མ་ལ་ཡའི་དགོན་ཁག་གསུམ་ནས་དཔེར་ན། ལ་དུགས། ཉི་མ་ཅལ་པར་དེ་ག། རྩོམ་སྒྲིང་། ཨ་སམ་གྱི་བྱང་ཤར་ཁག་ཏུ་ཡོད་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་ནས་གདན་འདྲེན་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ལ་འདེམས་བསྐོས་བྱ་གྲུ། འབྲས་མི་བཞི་པ་དང་ལྷ་པར། རྒྱ་གར་གཞུང་གི་མཁས་པའི་མིང་དེབ་ནང་ནས་རྒྱ་གར་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ཁག་ནས་ནང་པ་ཡིན་ཅུང་མ་ཡིན་ཅུང་། ཚོས་ལུགས་སྐོར་ལ་མཁས་པའི་མི་གཉིས་ལ་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་མཐུན་ཚུན་འགོ་གོན་གནང་ཐོག་འདེམས་བསྐོས་བྱ་གྲུ།

༥ ལྷན་ཁྲིམས་འདི་དང་། དེའི་ཤུལ་འཛིན་པས་འབྲུག་གཞུང་ལ་ཞུས་ནས་འབྲུག་གི་མཁས་པའི་མིང་དེབ་ནང་ནས་མི་གཅིག་ལ་འདེམས་བསྐོས་བྱ་གྲུ།

༦ ལྷན་ཁྲིམས་འདི་དང་། དེའི་ཤུལ་འཛིན་པས་གོར་གཞུང་ལ་ཞུས་ནས་གོར་གཞུང་མཁས་པའི་མིང་དེབ་ནང་ནས་གཅིག་ལ་འདེམས་བསྐོས་བྱ་གྲུ།

༧ ལྷན་ཁྲིམས་འདི་དང་། དེའི་ཤུལ་འཛིན་པས་ཡགོང་ས་ཏུ་ལའི་སློམ་མཚོག་ལ་ཞུས་ནས་བོད་ཀྱི་མདོ་རྒྱུད་བྱུབ་མཐའ་མི་གཅིག་པར་མཁས་པའི་མིང་དེབ་ནང་ནས་མི་གསུམ་ལ་འདེམས་བསྐོས་བྱ་གྲུ།

༨ སྤྱི་ཚོགས་ལྷན་ཁྲིམས་ནས། འབྲས་ལྗོངས་དང་། འབྲས་ལྗོངས་མ་ཡིན་པའི་མི་སུ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་ནང་པའི་ཚོས་དང་ཤེས་རིག་ལ་ཉ་ཅང་མཁས་པ་ཞིག་ཡིན་ན་རང་རང་སོ་སོའི་ཡོན་ཏན་ལ་གཞིགས་པས་འབྲས་ལྗོངས་པ་ཡིན་ཅུང་མིན་ཅུང་མི་བཞི་ལ་འདེམས་བསྐོས་བྱ་གྲུ།

ཞེས་པ་འདི་ཡང་འཕགས་བོད་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་བསྟན་གཞུང་ལུགས་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་རྩ་འཛིན་ནས་རགས་བསྐྱར་མདོར་བལྟས་སུ་བཀོད་པ་ལགས།

སྤང་ཉོག་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་སྒྲིམ་

དེ་ཡང་སྐྱེ་འགོ་མཐའ་དག་སྲིད་པའི་འཇིང་སྐྱོང་ཟབ་མོར་སྐྱེ་ག་ན་འཆིའི་བ་སྐྱོང་དྲུག་དུ་འཚུབས་པའི་དབྱིངས་སུ་མནར་བ་རྣམས་ཞི་བ་སྤང་འདས་ཀྱི་ས་ལ་མངོན་པར་འཁོད་པའི་ཐབས་མཚོག་གཙོ་བོ་ནི། ལྷོན་པའི་བསྟན་པ་ལུང་དང་རྟོགས་པའི་བདག་ཉིད་དམ་ཚེས་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་ཁོ་ན་ཡིན་ལགས་ཤིང་། བསྟན་པ་དེ་ལ་འང་འཕེལ་བ་དང་སྐྱིབ་པ་ལོགས་སུ་ཚོགས་ཤིག་བྱུང་བས་མདོ་ལས། མ་འོངས་པ་ན་ངའི་བསྟན་པ་དེ་ཉིད་ནི་སྐྱོན་སྤང་དུ་དར་བར་འགྱུར་པོ། །མཐར་བུང་ནས་སྐྱོད་དར་བར་འགྱུར་བར་ལུང་བསྟན་ཇི་ལྟར་མཛོད་པ་ལྟར། ཚེས་རྒྱལ་སྤོང་བཅོན་སྐྱམ་པོ་ནས་བཟུང་འཕགས་པོད་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་ལས་ཆེན་པོས་ལོ་བཅ་མཁས་བྱུབ་དུ་མ་དང་སྐྱ་མ་སྐྱེས་ཆེན་དུ་མའི་མཛོད་ཇིས་ལས། རྒྱལ་བསྟན་རིན་པོ་ཆེ་དེ་དཔག་ནས་བ་མཁུན་རྟོགས་ལྟར་ན། དེ་ཉིད་སྤེལ་སྐབས་འདིར་ཡང་འབྲས་རྒྱལ་མདུ་ར་ཇི་ལྟར་དཔལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་རྣམས་རྒྱལ་མཚོག་ནས་ཐུགས་སྐྱེད་གཞན་འདྲིང་མི་འཛོགས་པས། རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་སྤོགས་དུས་ཀུན་དུ་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་སྤྱད་བོད་དུ་བཞུགས་པའི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་མཁས་པའི་བསྟན་བཅོས་བསྐྱུར་པོ་ཅོག་དང་གཞན་ཡང་བོད་དུ་བྱུང་བའི་ས་དགོ་རྣམས་གསུམ་དང་བཀའ་བརྒྱུད་པས་མཚོན་བསྟན་པའི་བདག་པོ་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་ཇི་སྟེད་ཅིག་བྱུང་བའི་གསུང་རབ་རྣམས་ཐར་རྣམས་དང་། བོད་ཀྱི་མཁས་བྱུབ་དུ་མས་མཛོད་པའི་རྒྱལ་རབས་ཚེས་འབྱུང་རྣམས་ཐར་ལོགས་གཞུང་ལུགས་ཇི་སྟེད་མཆིས་པ་རྣམས་གདན་འདྲེན་ཞུས་ཏེ། ལྷོ་མོན་འབྲས་མོ་སྤྱངས་ཀྱི་ཡུལ་འདི་ཉིད། སྤར་ཡང་ཚེས་ཚིགས་ཀྱི་ཡུལ་དབུས་སུ་འགྱུར་བའི་རྟོགས་རྟེན་དང་དགོས་པ་དུ་མའི་ཆེད་དུ། ལྷག་བསམ་བཟང་བོས་དཔེ་མཛོད་ཁང་འདི་ཉིད་གསར་བཞེངས་མཛོད་ནས་དེའི་ནང་དུ་བཀའ་བསྟན་གཞུང་ལུགས་ཡོད་དོ་ཅོག་ཚང་མ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བ་ཅམ་མ་ལགས་པར། འབྲས་འབྲུག་བོད་གསུམ་གྱིས་མཚོན་པས། རྒྱ་དཀར་དང་སྤྱི་རྒྱལ་ཁག་གི་ནང་བ་རྣམས་ནས་ཅི་དགར་སྐྱོབ་སྐྱོང་སོགས་བྱེད་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་མ་ཟད། ལུང་བསྟན་ཇི་ལྟར་མཛོད་པ་ལྟར། བྱང་སྤོགས་ཁ་བ་ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་དར་རྒྱས་བྱུང་བའི་ནང་པའི་བཀའ་བསྟན་རྣམས་སྤར་ཡང་རྒྱ་གར་འཕགས་ཡུལ་རང་གནས་སུ་དར་རྒྱས་འབྱུང་བའི་ཆེད་དུ་དཔེ་མཛོད་ཁང་འདི་ཉིད་ནི། འཕགས་པོད་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ཡུན་རིང་མཐུན་འབྲེལ་གྱིས་སྐལ་བ་རྣམས་ཆེས་ཆེར་འབྲེལ་བའི་གསེར་གྱི་ཟམ་པ་གསར་དུ་བཅུགས་པ་དང་འདྲ་བ་ཞིག་རེད།

བོད་དུ་མཁས་བྱུབ་ལོ་བཅ་ཚེས་རྒྱལ་དུ་མས་དཀའ་སྤྱད་དྲུག་པོས་གདན་འདྲེན་པའི་ནང་པའི་བཀའ་བསྟན་རྣམས་དུས་འགྱུར་འཕེལ་སྐྱིབ་དབང་གིས་གནས་ལུགས་ཇི་ཤར་བཛོད་དཀའ་བས་དཔེ་མཛོད་ཁང་འདི་ཉིད་ནི་མ་འོངས་པ་ན་བོད་དུ་ཡོད་པའི་ནང་པའི་བཀའ་བསྟན་གཞུང་ལུགས་ཡོད་དོ་ཅོག་དང་ཚེས་དང་འབྲེལ་བའི་གཙུག་ལག་རིག་གནས་རྣམས་འཇིག་བ་ལས་སྐྱོབ་པའི་ཆེད་དུ་འདི་ནི་སྤང་བྱེད་པའི་མཁས་ཚོང་བཅོན་པོའམ། ཡང་ན་རྒྱལ་བའི་བང་མཛོད་དང་འདྲ་བ་ཞིག་དང་། ཡང་ན་ནང་རྟེན་ཅ་ཆེན་རྣམས་གཉེར་དུ་བཅོལ་བ་དང་འདྲ་བ་ཞིག་རེད། འབྲས་སྤྱངས་རྒྱལ་སྤེལ་སྤྱི་མ་མཚོག་ནས་དཔེ་མཛོད་ཁང་

གིས་མཚོན་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་འདུན་ས་ཚེན་སོ་དེ་ལྟར་མཛད་པ་ཡིན་ཅིང། གཞན་ཡང་བོད་དུ་དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་བཀའ་བསྟན་གསུང་རབ་ཇི་ལྟ་ཇི་སྟེད་ཅིག་ཡོད་རུང་། རང་རང་སོ་སོའི་གྲུབ་མཐའ་གཙང་མའི་གཞུང་ལུགས་རྣམ་ཐར་རྣམས་འདུ་གསོག་མཛད་པ་ལས་ས་དགོ་རྣམས་གསུམ་གྱི་མཚོན་པས་བོད་དུ་ད་ལྟ་དར་རྒྱས་ཡུན་གནས་སུ་ཡོད་པའི་སྤྱི་མ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་འབྲུམ་དང་གསུང་རབ་རྣམ་ཐར་གྱི་སྡེགས་བམ་ཚང་མ་རིས་མེད་ཀྱི་ལྟན་དུ་འདུ་གསོག་གིས་འཛོགས་རྒྱུ་མེད་པ་ཚང་མས་མཁུན་རྟོགས་ལྟར་རོ། །རྒྱ་མཚན་དུ་མར་བརྟེན་པས་ཡགོང་ས་མཚོག་ནས་ཀྱང་ཐུགས་དབྱེས་ཚེན་པོས་གཟེངས་བསྟོད་དང་། བཀའ་བསྟན་དང་རྒྱལ་བ་རིམ་བུམ་གྱི་གསུང་འབྲུམ་སོགས་གསོལ་རས་བསྐྱུལ་འདུག་པ། དེས་ན་ནང་པའི་བསྟན་ལ་མོས་པའི་སྤྱི་བོ་མཐའ་དག་ནས་དཔེ་མཛོད་ཁང་འདིར་རང་གི་ལྷ་གྲུབ་དང་མཐུན་པའི་ཚོས་འབྲུང་རྣམ་ཐར་རྒྱལ་རབས་སོགས་ལྷག་བསམ་བཟང་པོས་ཞལ་འདེབས་སམ་ཡང་ན་བསྐྱུ་ཡོན་སོགས་ལ་སྤུལ་ན་བསྟན་བར་ཤིན་དུ་སྤྲོན་རེ་ཆེ་བས་དེ་ལུགས་ཚང་མས་དགོངས་དབྱེད་ཐོག་དཔེ་མཛོད་ཁང་འདི་ཉིད་བསྐྱུལ་བརྒྱའི་བར་དུ་གནས་པའི་ཡིད་སྤོན་བཅས་ཞ།” ཞེས་གསལ།

“འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ།

རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལྷན་ཁྲིམས་ཚེ་མོ་འདུ་ཚོགས་³

སྤྱི་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༧ ཉིན་སྐབས་ཉོག་ཏུ་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལྷན་ཁྲིམས་ཚེ་མོ་འདུ་ཚོགས་གནང་སོང་། སྐབས་དེར་ལས་ཁུངས་འདིའི་གཙོ་འཛིན་གྱི་པ་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་སྐུ་དབལ་ལྷན་དོན་གྲུབ་རྣམ་རྒྱལ་མཚོག་གིས་གཙོས། བརྟེན་ཡང་ཅེ་འི་དོན་རྒྱུ་དཔོན། འབྲུག་སྤྱི་ཙམ་ལཱ་ལོ་ལྷན་ཚེ་མོ་དང་། འབྲས་རྒྱལ་མཚོག་གི་སྐུ་མོ་པད་མ་ཚོས་སྒྲོན་དང་། པད་མ་ཚོས་སྤྱི་ལགས་རྣམ་གཉིས། སྐབས་འཇུག་ལི་ལྷན་དང་མཚོག་དང་། སྐབས་འཇུག་ལ་ཏ་དང་། ཨ་ཐིང་བཀྱ་ཤེས་དབྱེ་འདུལ་གདན་ས་པ་མཚོག་དང་། གཞན་ཡང་ཡབ་གཞིས་ཕུན་ཁང་གི་ལྷ་སྐུ་སྐུ་ཞབས་དང་། སྤྱི་མོ་ཉེ་ཅན་དཔར་དན་མཚོག་དང་། ཡ་པ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚོག་ལ་པ་པ་དོན་རྒྱུ་འདུལ་དང་། རྒྱ་གར་རྣམ་རིག་གསར་འཛེལ་དང་། ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་ལྷ་མི་སྐབས་འཇུག་ལ་ལོ་ལྷན་དུ་ལྷ་བ་མཚོག་དང་། སྤྱི་ཨ་པ་མི་པན་ཏ་མཚོག་དང་། བེ་ལྷ་སྐུ་རྒྱ་ཏ་དང་། སྐུ་ཞབས་མཐར་སྤྱི་ལགས་སོགས་ཐེབས་གནང་མཛད་སོང་། འབྲས་རྒྱལ་ཚེ་མོ་མཚོག་གིས་ལྷན་ཚོགས་འདིའི་སྐོར་དབྱེ་མཛད་ཅིང་། སྐོར་གཉེར་ཁང་འདི་ཉིད་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་ཡོང་བ་སོགས་ཐུགས་དམུག་གི་གསུང་གྲུང་གནང་སོང་།

ཀ་སྐབས་མོ་གྲང་ར་ཉི་ཚེས་ཉིད་དོན་རྒྱུ་མཚོག་དང་། རི་མིན་ཡུལ་གྱི་བོར་མི་སར་ཏོ་ཀན་ཏན་ཏན་མཚོག་དང་། ཡབ་གཞིས་ཕུན་ཁང་གི་སྐུ་མཚོག་པོ་ཚེ་དིང་། མདུ་བོ་ལྷོ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་དབུ་འཛིན་མཛད་པོ་སྤྱི་དེ་བ་མི་རི་ཐ་ལིང་སིང་བཅས་ལ་འབྲས་མིར་འདེམས་བསྐོས་མཛད་ཅིང་། སྤུ་ལི་དང་། སྤྱི་ཏ་སོགས་ལ་མཁུལ་གྱི་འདེམས་འདི་མཚོག་དང་ཐེག་དམན་གཉིས་དང་། བོད་ཀྱི་བསྐྱེད་བཅས་ཁག་ལ་འདེམས་འབྲེན་ཉོག་མཚོག་པོ་ལེ་མཁུལ་དབང་སྐབས་འཇུག་ལ་ལི་ལྷན་དང་མཚོག་ལ་ལྷན་རྒྱས་ཀྱི་དབུ་འདེམས་གཉིས་པར་བསྐོས་འདེམས་གནང་སོང་།

ཚོགས་འདུའི་དབུ་འདེམས་མཛད་པོ་རྒྱལ་སྐུ་མཚོག་ནས་སྤུ་ལོར་ལས་ཁུངས་འདིར་ཐུག་ལས་གང་གནང་ཟེན་པའི་སྐོར་ཚོགས་འདུར་སྐུ་ལྷན་སྒྲོན་གནང་ཐོག་ ཁུང་པར་དུ་འདེམས་རིག་ཁང་འདིར་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་ཐུག་དཔེ་དང་། སྐོར་དེབ་སོགས་འདུ་གསོག་གནང་སྐོར་ལ་བཀའ་ཚོལ་གནང་སོང་།

དེ་རྗེས་འབྲས་རྒྱུ་སྐོར་ཚེ་མོ་པན་ཏ་མཚོག་གིས་སྐོར་ཚོས་རྒྱལ་ཨ་ཤོ་ཀའི་དུས་སྐབས་སུ་དམ་ཚོས་འབྲེམས་སྤེལ་མཛད་

³ ཡུལ་སྐོགས་སོ་སོའི་གསར་འདུར་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །ལོ་ ༢༩ ཨང་ ༧༡༥ བོད་རབ་ལོ་ ༡༩༩༢ ས་ཕག་ཉིར་ཟླ་བ་བརྒྱན་པ། བརྒྱད་པ། རོག་གྲངས་ ༡༢-༡༦ Yulchog Sosoi Sargyur Melong (Tibet Mirror), Vol. XXIV, No. 4-5, September-October 1959

པོ་དག་སྐོང་ག་ཤུས་གོ་བྱ་དང་། མ་དུ་ཡ་མ་རྣམ་གཉིས་ནས་ཉི་མ་ལ་ཡི་ཡུལ་ཁག་ཏུ་ཚོས་སྐྱེལ་གནང་ཐོག་འབྲས་ལྗོངས་
འདིར་ངལ་བལོ་མཛད་པའི་བཞུགས་གནས་སུ་འདེམས་ཀ་མཛད་པ་རེད། སྐྱེས་བྱ་དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེའི་རིང་བསྐྱེལ་འདི་ཉིད་
ལོ་བརྒྱའི་སྐོན་ནས་གསར་བརྟེན་གྱིས་ལོན་དོན་དུ་དུ་བར་ཉར་ཚོགས་གནང་བ་སྐྱ་ལོ་རྒྱ་གར་ལ་སྤྱིར་སྐོག་མཛད་པ་མཚོག་
དུ་ལམ་རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་སྤྱི་ལྷོ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༧ དགོང་དྲོད་འབྲུལ་གནང་མཛད་ཅིང་། སྐབས་དེར་མི་དམངས་འདུ་
ཚོགས་ཀྱིས་རིང་བསྐྱེལ་གདན་ཞུའི་དེན་འབྲེལ་ཟབ་རྒྱས་གནང་སོང་བ་དང་། སྐབས་དེར་རྩ་མཚོག་ནས་ཉི་མ་ལ་ཡི་
བྱང་སྤོགས་སུ་ཐེག་ཆེན་གྱི་གྲུབ་མཐའི་སྐོར་དང་། རྒྱ་གར་ཤེས་རིག་བཅས་དར་བྱུང་གོང་འཕེལ་བྱུང་སྐོར་པར་འདེབས་ཐེན་
པའི་དཔེ་དེབ་དགོན་ཅིང་ཐོབ་དཀའ་བ་འགའ་ཞིག་ལས་ཁྱེད་སེལ་འདིར་དབྱེས་འབྲུལ་མཛད་སོང་།

གཞན་ཡང་ལྷན་ཚོགས་འདིར་བཞུགས་པའི་ནང་པའི་དགོས་དང་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའི་རིགས་མི་གཅིག་
པའི་སྐོར་གསུང་སྐྱེང་མང་པོ་གནང་ཞིང་བོད་སྐད་མི་མཁྱེན་པ་ཚོ་དང་། བོད་སྐད་མཁྱེན་པའི་མཁས་པ་ཚོས་འདུ་ཚོགས་ཀྱིས་
བཞུགས་གྲུལ་གཅིག་ཐོག་ནས་གསུང་སྐྱེང་གནང་བ་འདི་ནི་ཐོག་མ་ཡིན་གཤིས་དེ་མཚུངས་བོད་ཀྱི་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ། ས།
དགོ རྒྱུ་ལས་ལས་དང་། དཀར་བརྒྱུད་པའི་སྐྱ་མ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ལྷན་འདྲེས་ཐོག་གསུང་སྐྱེང་གནང་བ་འདི་ཡང་
ཐོག་མ་ཡིན། དེ་དག་གྲུབ་མཐའ་པན་རྒྱུན་མི་གཅིག་ཀྱང་། དོན་དམ་ནང་པའི་བསྐྱེད་པའི་སྐོར་གྱི་གནས་རྣམས་ལེགས་པར་
མཚོན་འདུག

སྤྱི་ལྷོ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༧ རས་ཚེས་ ༢༠ བར་ལྷན་ཚོགས་ཐོག་ཚོས་དང་ཤེས་རིག་སྐོར་གསུང་སྐྱེང་སྐྱ་ཚོགས་གནང་
བ་མ་ཟད་ཐེག་ཆེན་པའི་ཚོས་དང་འབྲེལ་བའི་ལྗོངས་རིས་དང་སྐུ་འདྲ་ཞལ་ཐང་སོགས་འབྲེམས་སྟོན་མཛད་ཅིང་། སྐབས་དེར་
ཚོས་རྒྱལ་སྐོང་བཅའ་སྐྱུ་པོས་རྒྱལ་སྤྱི་མ་གནང་བའི་སྐོན་ནས་རྒྱ་གར་དུ་བཞེངས་པའི་ཉེ་བའི་སྐྱེལ་ཆེན་བརྒྱུད་ཀྱི་སྐུ་བརྟན་
བྱིན་ཅན་རྣམས་ལོ་རྩེ་ཆེན་སྐོང་ལྷག་ཅམ་སོང་བ་བོད་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས་པ་རྣམས་འབྲས་རྒྱལ་མཚོག་ནས་འབྲེམས་སྟོན་ཆེད་
དུ་གཡར་གནང་མཛད་འདུག་པ་དང་། རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་སྐུ་སྐྱེད་དུག་པའི་དུས་སུ་བཞེངས་པའི་རྒྱན་དུག་མཚོག་གཉིས་ཀྱི་
ཞལ་ཐང་ལོ་ ༢༠༠ ཅམ་སྤྱིན་པ་རྣམས་ཡབ་གཞིས་སུ་ཁང་སྐྱེས་སྐུ་མཚོག་ནས་གཡར་པོ་གནང་སྟེ་འབྲེམས་སྟོན་གང་རྒྱས་
མཛད་སོང་བ་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མདོར་བསྡུས། ཞེས་གསལ།

ཁ་སྐོང་གསུམ་པ།

བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག (TIBETOLOGY)

རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།

སྤང་ཏོག་འབྲས་ལྗོངས། རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ས་མག་ལོང་།⁴

4 Printed by G. Tharchin at the Tibet Mirror Press, Kalimpong. Published by Nirmal C. Sinha, Director: Namgyal Institute of Tibetology, Gangtok (Sikkim) Nov. 1959. བོད་ཡིག་ལྷགས་འབྲུའི་སྤར་མ་བོད་ཉིན་དབྱིན་གསུམ་ཤན་སྦྲར་ཤོག་གུངས་ A.1-A.14, B.1-B.10, C.1-C.7, D.1-D.7, E.1-E.5. ཅན་དང་། རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་ལས་ཁུངས་ནས་འགྲེམས་སྤེལ་བགྱིས་པ། སྤང་ཏོག་འབྲས་གཞང་ཆེན་པོའི་པར་བསྐྱར་ལས་ཁུངས་སུ་སྤྱི་ལོ་ 1970 ལྷ་ 12 ཚེས་ 17 ལ་དེབ་གུངས་ 7000 ཟམ་པ་པར་བཏབ་ཞུས་པའོ།། Printed at the Sikkim Darbar Press, Gangtok. བོད་ཡིག་ལྷགས་འབྲུའི་སྤར་མ་མགོ་འཛེམ་ཤོག་ལྗེབ་ 32 འོན་ཞེས་པ་གཉིས་ལས་རྩུར་དུ་གྱུང་བའོ།།

སྔན་འགྲོ།

ང་ཚོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཅེས་པའི་གསར་དབུ་འདི་བཞིན་བོད་
 ཀྱི་བསྐྱེད་བཅོས་ཁག་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་སློབ་གཉེར་དེ་
 ཅམ་མ་བགྱིས་ཀྱང་། དེ་ཚོར་དག་སྤང་བྱེད་མཁན་རྣམས་ཀྱི་
 ཆེད་དུ་ཡིན་གཤིས། གསར་དབུ་འདི་ནང་འདེམས་སྐྱབས་ཐོག་
 བཀོད་པའི་ལོ་ཚན་ཁག་གིས་དེ་ལྟའི་དག་སྤང་བོད་འཕེལ་དུ་ག་
 ཉོང་ཐབས་སུ་བཀོད་པ་ལས། ཤེས་རིག་གསར་འཛོལ་བའི་
 ཆེད་དུ་ནི་མ་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་ཤེས་རིག་གསར་འཛོལ་
 གནང་སློབ་སློར་ལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་
 འདི་ནས་རིམ་བཤམ་འབྲེམས་སྲེལ་ཞུ་འདུན་མཆིས། ད་ལས་
 གསར་དབུ་འདིས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་བསྐྱེད་བཅོས་ཁག་ལ་ཆེད་
 མངགས་ཉམས་རྟོགས་གནང་མི་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་ལའང་ཡིད་
 འགུལ་ཆེན་པོ་འཐེབས་སྲིད་པས་མི་ཚད། གཙུག་ལག་རིག་
 པའི་དོན་གནད་དང་དེའི་ཕན་ཐོགས་ཀྱང་རྒྱ་མི་ཚུང་བ་ཞིག་
 ཡོང་བའི་རེ་འདུན་ཡང་མཆིས། ང་ཚོའི་བརྩེ་བའི་འབྲས་རྒྱུ་
 མདུ་རྩ་རྩེ་མཚོག་གིས་བཀའ་དྲིན་སློ་མེད་བསྐྱངས་སྐབས་ཁོ་
 རས་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་འདི་བཞིན་གསར་བཞེངས་ཞུ་
 ཐུབ་པ་བཀའ་དྲིན་ཤིན་དུ་ཆེ། ཞེས་གོང་གསལ་ཚིག་བརྗོད་
 དང་བཅས། འབྲས་རྒྱུ་མཚོག་དགུང་གྲངས་རེ་དུག་ལ་
 ཐེབས་པའི་འབྲངས་སྐར་རྟེན་འབྲེལ་དགེས་སློན་མཛད་སློབ་
 ཉིན། གསར་དབུ་ཨང་རིམ་དང་པོ་འདི་བཞིན་འབྲེམས་སྲེལ་
 བགྱིས་པས་དགེ་ལེགས་སུ་གྱུར་ཅིག །ཅེས་འབྲས་རྗེངས་
 རྒྱུ་སྐྱེས་དཔལ་ལྷན་དོན་གུབ་རྣམ་རྒྱུ་པས་ཐུལ།

FORWARD

Tibetology is intended as a bulletin for those who, though not specialists in the field, evince an interest in the heritage enshrined in Tibetan literature and art forms. The contents of this series are therefore selected to enlighten and nurse such interests and are not presented as original research in the field. Research under the auspices of the Namgyal Institute of Tibetology will be found in other series of publications. We however hope that this series will be of interest to specialists also, as the items covered in the series will not be lacking in academic objectivity and usefulness. With these words we present the first addition on the happy occasion of the Sixty Sixth Anniversary of the Birthday of our beloved ruler His Highness, Sir Tashi Namgyal, KCSI., KCIE., whose patronage made this Institution possible.

Palden Thondup Namgyal Maharaj Kumar of Sikkim.

5 གཤམ་གསལ་དབྱེད་རྩམ་རྣམས་ལའང་གཟེགས་འཚལ། Namgyal, Chogyal Palden Thondup, *Tibetan Studies in Sikkim*. The Maha Bodhi, LXIII, Jan. 1960, 2-7; Namgyal, Chogyal Palden Thondup, *Address on problems of Tibetology*. CO, XXV, 1960; Moscow, 1962, V, 201-5; "The Namgyal Institute of Tibtology" *World Buddhism*, IX, No. 2 September, 1960, 5-6, 102; Namgyal, Chogyal Palden Thondup, *On Tibetology*. Bulletin of Tibetology, 1, May, 1964, 5-11.

༡། །གངས་ལྗོངས་རིས་མེད་བསྟན་པའི་ཤིང་རྟ་འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བརྩེའི་དབང་པོ་དང་།

དེའི་རྣམ་སྤྱུལ་འཇམ་དབྱངས་ཚོས་ཀྱི་སློབ་གྲོས་རིས་མེད་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་རྣམ་ཐར་
ས་བོན་ཅམ་བཀོད་པ་དགོ།འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བརྩེའི་དབང་པོ་དང་། དེའི་རྣམ་སྤྱུལ་འཇམ་དབྱངས་ཚོས་
ཀྱི་སློབ་གྲོས་རིས་མེད་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་རྣམ་ཐར་ས་བོན་ཅམ་བཀོད་པ་དགོ།

A short biography of 'Jam dbyangs mkhyen brtse'i dbang po, the religious leader
of the impartial doctrine of Buddha in Tibet and His re-incarnate successor
'Jam dbyangs chos kyi blo gros ris med bstan pa'i
rgyal mtshan dpal bzang po.

༡། །སློབ་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །མཁས་གྲུབ་ཡོངས་
ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བརྩེའི་དབང་པོ་ཞེས་མཚན་
ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་ནི། དེས་དོན་དུ་རབ་འབྱམས་རྒྱལ་
བའི་ཡེ་ཤེས་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་ངོ་བོར་སངས་རྒྱལ་ནས་
ཐ་སྙད་གདུལ་བྱའི་སྣང་ངོར་སྤྱུལ་པའི་སློབ་གར་ཅིར་ཡང་
སྟོན་པའི་བྱེ་བྲག་འཕགས་ཡུལ་དུ་སློབ་དཔོན་འཇམ་དཔལ་
བཤེས་གཉེན། བཀའ་ཚལ་བེ་མ་ལ་མི་བྱ། བྱུ་ཚལ་དོ་རྩེ་བྱིལ་
བུ་པ་ལོགས་དང་། བོད་དུ་ཚོས་རྒྱལ་བྱི་སྲོང་ལྷེ་བུ་བཅོན།
ལྷ་བཅུན་ནམ་མཁའ་འཇིགས་མེད། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ངག་
དབང་སློབ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ལོགས་པཀ་གྲུབ་ཤ་སྟག་གི་སླེ་བ་
མང་དུ་བཞེས་རྒྱལ་རྩེ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོན་གནས་རྩེས་དྲན་དང་ཨོ་
གྲན་སངས་རྒྱལ་གཉིས་པའི་ལྷང་གིས་གསལ་བ་ལྟར་མདོ་
ཁམས་སྡེ་དགོང་འཚར་བའི་ལྷས་དང་བཅས་སྐུ་འབྱུངས།
རྩེ་དུ་ནས་ཚོས་སྤང་རྣམས་ཀྱིས་བརྩེ་ཞིང་བསྐྱུངས། མདོན་
པར་ཤེས་པ་ཚོགས་མེད་མངའ། རིས་མེད་པའི་ཡོངས་
འཇིན་སློ་མ་བརྒྱ་དང་ལྷ་བཅུ་ལྟག་བསྟེན་ནས་ལོ་བཅུ་གསུམ་
དུ་གསན་བསམ་མཛད་པ་ལ་མདོ་སྟགས་རིག་གནས་
དང་བཅས་མཁས་པའི་ཡང་རྩེ་ར་ལོན། སྟེགས་བམ་བདུན་

Obeisance to the spiritual Teacher.
The name of 'Jam dbyangs mkhyen brtse'i dbang po was universally famed as the King of all the learned and accomplished ones. In reality, although he attained Full Enlightenment in the person of Bodhisattva 'Jam pa'i dbyangs (Manju Shri) wisdom of all the victorious ones, he manifested himself in dramatic transformations before mankind and especially in India, where he appeared in the form of Acharya Manju Shri Mitra, Maha Pandit Bimal Mitra, Mahasidhi Ghanta etc. Similarly in Tibet, he appeared, amongst others in the form of the famous king Khri srong lde'u btsan, Lha btsun nam mkha' 'jigs med and the fifth great Dalai Lama Ngag dbang blo bzang rgya mtsho. He took re-births of only Pandits and accomplished ones about which he narrated himself by the virtue of having the faculty of recollecting his former existence and which is evident from the prediction of Padma Sambhava – not sure what is being said here. Accordingly, he was born at a place called Sde dge in Khams Province with many auspicious omens. From his childhood he was protected, with affection, by guardian deities of Buddhism. He gained the foreknowledge without having any impediments. When he was thir-

བརྒྱ་ལྷག་གི་ཡུང་གསན། མི་ལོ་བཅུ་གསུམ་ཙམ་དུ་ཕྱེ་
 གཅིག་བསྐྱོམས་པས་ལྷག་པའི་ལྷས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་ཤིང་
 ཉེ་བརྒྱད་ཀྱི་གདམས་པ་སྐུལ་བ་སོགས་དག་པའི་གཟིགས་
 ལྷང་མཐའ་ཡས་ཤིང་ངོ་མཚར་བཀའ་བབས་བདུན་གྱི་གསང་
 མཛོད་ལ་དབང་བསྐྱུར། རྒྱ་ཤིལ་བར་སྐྱང་དུ་བཞག་པ་སོགས་
 གུ་བ་ཉགས་མང་། རྗེ་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་བི་མ་ལ་མི་དུ།
 ཐང་རྒྱལ། རྗེ་ལ་དཀར་སོགས་ཀྱི་སྐུ་དངོས་སུ་མཇུག་
 རང་གིས་གསན་བསྐྱོམས་མཛོད་པའི་ཚེས་ཐམས་ཅད་གཞན་
 ལའང་བར་མེད་དུ་གདམས་པས་རིས་མེད་པའི་སྒོ་བོ་ཚོགས་
 ཆེས་མང་། གསེར་ཟངས་ཀྱི་སྐུ་ཉིས་སྟོང་ཙམ་དང་། ཇེ་
 ཉིད་ནས་གསར་བཞུགས་སྐུ་བ་བདུས་པོད་བཅུ་བཞི། འཇམ་
 མགོན་ཀོང་སྐུལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཐུན་མོང་དུ་མཛོད་ཆེན་ལྷ།
 ལྷོ་གཉེར་དབང་པོ་དང་ལྷན་དུ་རྒྱུད་བདུས་གསར་བཞུགས།
 གསུང་རབ་བརྒྱན་བཙོས་པོད་བཅུ་གསུམ་གསར་བརྩམས་
 དང་། གཞན་ཡང་གསུང་རྟེན་སྐར་དང་བྱིས་པོད་ཉིས་སྟོང་
 བཅའ་བུ་ཐུགས་རྟེན་བརྒྱ་ལྷག་ལྷག་ །ལྷ་ཁང་བཅུ་གསུམ་
 གསར་བཞེངས་ནང་མཚོད་སྒྲིན་གྱི་རྒྱན་ཆེན་པོ་བཅུ་གསུམ་
 ཚོས་རྗེ་མང་པོ་ཉམས་གསོས་མཛོད། དབུས་གཙང་གི་
 ལྷོངས་སུ་སྐྱེས་ཐངས་གསུམ་ལེབས་སྐབས་ངོར་ལྷོ་ཤིང་ཐར་
 པ་ཕྱེ་དང་། ལྷན་གྱོལ་གྱིང་སོགས་སུ་ལོ་ཤས་བཞུགས།
 གཙོ་བོར་ཚོང་སར་དགོན་དུ་བཞུགས་ནས་སྐུ་ཚེའི་སྐྱེད་ནས་
 ཐེམ་སྐང་གིས་ཉམས་བཞེས་འཆད་སྤེལ་ཅི་རིགས་ཀྱིས་བརྒྱན་
 འགྲེལ་དོན་རྒྱབས་ཆེ་མཛོད་སྐུས་དགུང་གྲངས་དོན་གསུམ་
 བར་སྐུལ་པའི་བཀོད་པ་བསྐུས་ནས་བི་མ་ལ་མི་དུའི་ཐུགས་
 ལྷོང་དང་དབྱེར་མེད་པར་བཞུགས་སོ།།

རྣམ་ཐར་རྒྱལ་པ་འཇམ་མགོན་ཀོང་སྐུལ་པའི་གསུང་དང་།

teen years old, he began to study Sutras, Tantras and scientific works from more than one hundred and fifty unbiased religious preceptors and became well versed in them. He attended to the religious discourses of more than 700 volumes. Thereafter, he entered into systematic meditation with the concentration of mind for a period of thirteen years, after which his tutelary god blessed him and imparted religious instructions etc. As such he had endless holy visions. He mastered the seven remarkable historical works (on later Indian Buddhism by Lama Taranath), he showed many signs of his accomplishments, such as hanging damarus (drums) and bells in the air and many great lamas met him actually in the person of Bimala Mitra, Thang stong rgyal po and white Tara etc. He had imparted all the knowledge he had gained by meditation and practice to others continuously and also to a great many assemblages of unbiased scholars. He made 2000 gilded copper images and wrote fourteen volumes on meditation courses, he wrote thirteen volumes of secret writings which were published as, *Rgyud btus* jointly with Blo gter dbang po. Moreover, he wrote and printed more than 2000 volumes of scriptures, erectdd over 100 monuments (Chaitya) and founded 13 temples wherein he arranged provisions for profuse offerings. He repaired many monasteries and visited dbus and Gtsang Province thrice during which he sojourned a few years at the monasteries Ngor Evam thar-pa and Smin sngol gling and also chiefly staying at Rdzong sar monastery during the remainder of his life. He promised to keep indoors until his death and he passed his days by teaching and propagating the Buddhist doctrine. When he was 73 years old he passed away having been absorbed into the soul of Bimala Mitra. His exhaustive biography is

དོ་གྲུབ་ཀྱི་མཛད་པ། མཛོད་ཚེན་ལྷ་དང་སྐུལ་བདུས་སོགས་
ཀྱི་དཀར་ཆག་ལས་གསལ་ལོ།

ཡེ་དེ་ཉིད་སྐར་ཡང་སྲིན་ལས་བསམ་གྱིས་མི་བྱུབ་
པའི་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་གཟུགས་སུ་བྱོན་པ་དོན་ཅེ་འཆང་
འཇམ་དབྱངས་ཚོས་ཀྱི་སློབ་གྲོས་རིས་མེད་བསྐྱན་པའི་རྒྱལ་
མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་སྐྱན་པའི་ང་ཚེན་སློབ་པ་བཅུར་
གྲགས་པ་དེ་ནི་བོད་ཚེན་པོའི་སྡེ་དང་མེ་ཁོ་ཞེས་པར་ཡབ་
བདུད་འདུལ་གདུང་བརྒྱུད་འགྲུར་མེད་ཚོ་དབང་གྱུ་མཚོ་དང་།
ཡུམ་གྲུབ་རིགས་རྩལ་བྱིམས་མཚོ་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རྒྱ་
རྒྱལ་ལོར་སྐྱུ་བལྟམས།

ཀོང་སྐུལ་ཐམས་ཅད་མཁའ་མཁའ་བཅའ་པོའི་སྲིན་ལས་
ཀྱི་སྐུལ་པར་ཡུང་བསྐྱན། རྗེ་མཁའ་མཁའ་བཅའ་པོའི་སྐྱུ་དཔོན་སི་དུ་
པའི་ཉེ་ཚེན་པོས་བྲགས་བདག་མཛོད་ནས་ཤར་ཀུ་མོག་གི་གདན་
སར་ཐེབས། སྐུལ་ཐོབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱུ་ཆེ། ཐེག་ཆེན་
ཀྱི་རིགས་སད། ཚོས་སྐྱོང་རྣམས་རྒྱན་དུ་འགྲོགས། ཡོངས་
འཛིན་མཁན་པོ་བྱུང་བསྐྱན་རིག་འཛིན་གྱུ་མཚོ་དང་། ཀུན་
དཔལ་སོགས་ལས་ཡི་གེ་འབྲི་སློབ་མདོ་སྐྱགས་རིག་གནས་
བཅས་གསན་སྦྱོང་མཛོད་པས་ཚོགས་མེད་དུ་མཁའ་མཁའ་དབྱངས་
ལོ་བཅུ་བཞིར་རྗེ་པོང་མའི་མཛོད་སྲིན་སྦྱོང་ཆེད་ཚོང་སར་དུ་
ཐེབས་ནས་གདན་ས་མཛོད། སི་དུ་ཐམས་ཅད་མཁའ་མཁའ་
པ། ཨ་འཛོམ་འབྲུག་པ། ཞེ་ཚེན་རྒྱལ་ཚབ། དོ་གྲུབ་ཚེན་
ཡབ་རྗེ་དམ་པ་སོགས་ལས་རྣམས་ཚོས་དང་། སློབ་གཏེར་དབང་
པོ་དག་དབང་ཐེགས་པ། བསམ་གཏན་རྫོང་གོ་ས། ཐར་
ཅེ་བུམས་པ་ཀུན་བཟང་བསྐྱན་པའི་ཉི་མ། བྲག་ར་བྲག་
ཤིས་རྒྱ་མཚོ་སོགས་ལས་ས་ཚོས་སྦྱོར། གངས་སྡོངས་
སྐབས་མགོན་བཅུ་གསུམ་པ་བྱུང་བསྐྱན་གྱུ་མཚོ། འཇམ་

found recorded in the book by 'Jam mgon kong sprul as well as in the contents of the five great treasures (books) and *Sgrub btus* by Rdo grub.

(The above account is a short biography of first Mkhjen brtse Rinpoche.)

Translated from the Tibetan version by Sherab Nangwa (alias Rigzin Wangpo) and John Issacs Bhutia, staff of the Tibet Mirror Press, Kalimpong.

PART II

Again, the first Mkhjen brtse Rinpoche's re-manifestation is inconceivable. He appeared as the Universal King (Chakravarti) named Rdo rje 'chang 'Jam dbyangs chos kyi blo gros ris med bstan pa'i rgyal mtshan dpal bzang po. His fame spread far and wide. As predicted by Lama Kong sprul thams chad mkyen pa about his incarnation, he was born in the water serpent year (1893) at Re khe in Greater Tibet. His father was 'Gyur med tsho dbang rgya mtsho and his mother Grub rigs tshul khriims mtsho mo. He was brought up by a nephew of former Mkyen brtse Rinpoche called Situ Panchen and went to the east Kah Thog monastery. His innate acquirements were great. He was awakened to the belief of the Great Vehicle (the Mahayana school) and he always associated with the defenders of Buddhism. He learnt reading and writing and studied Sutras (religious treatises) and Tantras (necromantic books of the mysticism) as well as sciences from his tutors Mkhan po Thub bstan rig 'dzin rgya mtsho, Kun dpal and others. He mastered them without difficulty. When he was fourteen years old he went to settle at the Rdzong sar monastery in order to take charge of the office of the former Mkhjen brtse Rinpoche. He learnt the ethic of the Rnying ma pa sect from Situ thams chad

དཔལ་ལོ་ལ་བའི་སྐོ་གྲོས་སོགས་ལས་དགེ་ལྷན་དང་། དཔལ་
སྐུངས་སི་ཏུ་རིན་པོ་ཆེ་བསྐྱེད་དབང་གི་རྒྱལ་པོ། ལུར་མང་དུང་
པ་ཀམ་ཚོས་ཀྱི་ཉིན་བྱེད་སོགས་ལས་བཀའ་བརྒྱུད་པའི་ཚོས་
སྐོར་གསན་པས་མཚོན་རིས་མེད་མཁས་གྲུབ་སློ་མ་བརྒྱུད་ཅུ་
ལྷག་ཙམ་བསྐྱེད་ནས་སྐུན་མོང་རིག་པའི་གནས་བཅུ། མདོ་
རྒྱུད་བསྐྱེད་བཙུག་གི་བཤད་པ། རྗེ་མ་བཀའ་གཏེར།
བཀའ་གདམས་གསར་རྗེ་དང་། ས་ཏོར་ཚར་གསུམ། བཀའ་
བརྒྱུད་ཀྱི་ཚང་། འབྲི་སྐྱབ་འབྲུག་པ། རྩོ་ཞལ་བོ་དོང་སོགས་
ཁྲུངས་དང་འབྲེལ་བའི་བཀའ་སྲོལ་རི་ཡོད་ཀྱི་སྐྱིན་གྲོལ་
རྣམས་དང་། རྒྱལ་བའི་བཀའ་འབྲུར་རིན་པོ་ཆེ་གཙོས་དེང་
སང་བསྐྱབ་ལུང་གི་རྒྱན་གང་བཞུགས་སོགས་གསན་བསམ་
མཐར་སྐྱེན་མཛད་པས་རིས་མེད་རྒྱལ་བའི་བསྐྱེད་པ་རིན་པོ་
ཆེ་ཡོངས་རྫོགས་ཚོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་གྱུར། རང་སྐྱོབས་
ཀྱིས་གཞུང་དོན་དོགས་པའི་རྣམ་དཔྱད་དང་མི་བཞེད་པའི་
གཟུངས་ཐོབ་པས་གྲུབ་མཐའ་སོ་སོའི་བཞེད་སྲོལ་ཐམས་
ཅད་ཞིབ་མོར་མཁྱེན་ཅིང་། མདོ་སྐྱབས་རབ་འབྲུམས་སྐྱ་བའི་
པརྗེ་ཆེན་པོར་གྱུར། གསར་རྗེ་གི་ལྷག་པའི་ལྷའི་བསྐྱེད་
སྐྱབ་དང་ཟབ་བྱིད་ཉམས་བཞེས་ཡང་ཡང་གནང་བས་ནང་གི་
ས་ལམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས། ཉིན་ལམ་བཅུ་ཉི་མར་རབ་
གནས་མེ་དོག་ཟངས་ཐལ་མཛད་པ་དང་། གུར་མགོན་གྱི་སྐྱ་
ལ་དམིགས་པ་གཏད་པས་སྐྱ་གཟུགས་འཕར་ཞིང་གཡོ་བ་
དང་། རྒྱལ་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་དབང་གནང་སྐབས་གསེར་གྱི་
མེ་དོག་གི་ཆར་བབས་པ་སོགས་གྲུབ་པའི་དུགས་མཚན་
མཐུན་སྐྱེད་དུ་གྱུར་བ་མང་། སྐྱ་རྒྱུང་དུ་ནས་སློ་མ་དང་ལྷག་
པའི་ལྷས་ཞལ་མང་དུ་གཟུགས། བི་མ་ལ་མི་ཏུ་སོགས་ཀྱི་
སྐོན་གནས་རྗེས་དྲན་དང་སྐོག་གུར་མཁྱེན་པའི་མདོན་ཤེས་

mkhyen pa, Rdo grub chen and his father Rje Dam pa, the ethic of the Sa skya pa sect from Blo gter dbang po, Ngag dbang legs pa, Bsam gtan blo gros, Thar rtse byams pa kun bzang bstan pa'i nyi ma, Brag ra bkra shis rgya mtsho etc., the ethic of Dge lugs pa sect from the thirteen Dalai Lama Thub bstan rgya mtsho and 'Jam dpal rol pa'i blo gros etc., the dogma of Bka' brgud pa sect from Dpal spungs Situ rinpoche pad ma dbang-gi rgyal po, Zur mang drung pa karma chos kyi nyin byed etc. Moreover, he studied thoroughly the ten sciences common to both religions (Buddhism and Brahmanism), expositions of Sutras and Tantras Rnying ma bka' gter, Old and New Bka' gdams pa doctrines of Sa skya pa, Ngorpa and Tshar pa, Bka' Brgyud Kam tshang, 'Bri gung-pa, Stag lung-pa and 'Brug pa, Jo nang pa, Zha lu ba, Bo dong etc, from more than eighty learned and accomplished lamas. He also thoroughly studied all the well founded customs of conversion and salvation, the holy Buddhist scriptures and all the current spiritual instructions whatever thoroughly and as such, he became well conversant with the impartial precious doctrine of the Buddha. He obtained the power of understanding the meanings of text and unforgetfulness by which he knew minutely the propositions and customs of several theories, thus he became the Doctor of Divinity. He propitiated his new and old tutelary gods with religious worships, services and practices repeatedly whereby he attained ten stages of saintly perfection and the way of deliverance. He directly sent the flowers of blessing to a newly built monastery situated at a distance of ten day's journey when it was being consecrated. When he directed his fancy to the image of Gur mgon, (the Protector of tents), the same began to fidget and move. When he ordained others with the power of Ku-

ཐོགས་མེད་དུ་མངའ། ལོང་མའི་ཞལ་སློབ་དང་ལྷན་འགའ་
ཞིག་གིས་མཁའ་བཏུན་བཏུ་བོང་མའི་སྐྱའི་བཀོད་པ་ཇི་ལྟ་བུར་མངའ།
ནོར་ལྷ་དང་ཚོས་སྐུང་རྣམས་བྲན་དུ་འཁོར། ལྷ་སྲིན་དྲེགས་
ལྷེད་གདུག་པ་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བསྐོ་བའི་བཀའ་ཉན་པ་
སོགས་ངོ་མཚར་བའི་གཏམ་མང་དུ་མངའ་ལོ།

དབྱང་ལོ་དྲུག་ནས་བརྒྱུད་རིན་ཚེན་གཏེར་མཛོད་ཚར་གཅིག
སྐུ་བ་བདུས་ཚར་བཞི། ལམ་འབྲས་སློབ་བཤད་ཚར་བཞི།
གདམས་ངག་མཛོད་ཚར་གསུམ། རྙིང་མ་བཀའ་མ་ཚར་ལྷ།
སློང་ཆེན་སློང་ཐིག་དང། མཁའ་ལོང་མཚོག་གསུམ་གྱི་ཟབ་
གཏེར། སློང་ཐིག་ཡ་བཞི། རོར་དཀྱིལ་སོགས་དུས་
འཁོར་ངོ་ཞལ་གཉིས་ཀྱི་དབང་ཆེན། བཀའ་གདམས་མ་ཚོས་
བུ་ཚོས། ཇི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། གསང་རྙིང་གི་རྒྱུད་བཤད་
སོགས་ལན་མང་དུ་སྐུལ་བས་མཚོན་ཉིན་བསྐྱར་ཟང་ཟེང་མེད་
པའི་དབང་ཆོས་ཀྱི་སྒྲིན་པས་དུས་འདའ་བར་མཛད། རྒྱུད་
འགྲེལ། རྣམ་ཐར་སོགས་ལེགས་བཤད་བཅུ་མས་པའང་དུ་
མ་ཡོད།

དབྱང་ལོ་དྲུག་བར་རིམ་གཉིས་གོམས་པས་ཁམས་འདུས་
ཀྱིས་སྐུ་འཕར་གཡོ། ར་སོ་བྱུང་བ་དང་ཆོ་བོགས་བསྐྱོག་ཆེད་
ཆོ་ལམ་གསང་གྲོགས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་དཔལ་ཉེ་རུ་ཀའི་
རྣམ་པར་བཞེངས་ནས་ངེས་མེད་བརྟུལ་ཞུགས་ཀྱི་སློབ་པ་
ཚུལ་བཞིན་སློང་རྒྱུ་བྱུང་ན་སྐུ་ཚོ་ཤིན་ཏུ་ཡུན་རིང་བཞུགས་སྐབ་
རྒྱར་འདུག་ཅིང། འོན་ཀྱང་གཞན་དོན་གཙོས་མཛད་པས་ཀྱང་
དབྱང་གྲངས་རེ་བདུན་བར་དུ་འཇམ་སྐྱིང་བསྐྱར་པའི་སློབ་མེར་
འཚོ་གཞེས་སུ་བཞུགས་པ་ཡིན།

ཇོང་སར་དགོན་དུ་སློབ་བྱ་དང། དཀར་མོ་སྐྱབ་ཚང་སྐྱབ་
གྲུ་གསར་བཞེངས། དུ་སྐང་སྐྱབ་སླེ་དང་ཀའོ་ཐོག་བཤད་བྱ་

bera (king of wealth), there rained flowers of gold and so on.

As such, he showed many such signs of accomplishments to his relatives and friends.

From his childhood, he saw many visions of his religious teachers and tutelary gods. He possessed the faculty of recollecting the former existence of Bimal Mitra and others as well as clairvoyance by which he knew the secret matters without difficulty. Some of the faithful disciples of the former Mkhjen brtse Rinpoche saw his physical build exactly like that of the former one. God of wealth and guardian kings of religion waited upon him like his attendants. Gods, demons, arrogants and the malignant demons also carried out his behests. There are many such wonderful accounts relating to him.

From nine years of age, he began to study the following books:- Rin chen gter mdzod once, Sgrub brus four times, Gdams ngag mdzod thrice, Rnying ma bka' ma five times, Klong chen snying thig as well as books written by the former Mkhjen brtse Rinpoche, Kong sprul Rinpoche and Mchog 'gyur gling pa, and also Snying thig ya bzhi, Ngor gyi dkyil 'khor etc. He received the great consecration of Kala Chakra from Jo nang pa and Zha lu ba and studied frequently the Buddhist literature Bka' gdams pha chos bu chos and Tsong khapa's Lam rim chen mo, and he daily passed his time by ordaining others and imparting religious instructions. He wrote many books such as commentaries on Tantras, biographies and elegant sayings and the like. He practiced mystic rites and systematic meditations till he was 56 years of age, when his health ran down and in order to avert any mishap to his life, he took a life-partner (female energy, Shakti). Adopting the methods of the glorious Heruka, if he would have performed the penance, he could have lived longer, but con-

གཉིས་ལྷག་མེད་དུ་གྱུར་བ་སངས་ནས་གསོས། ཐུབ་ཆེན་
སྐྱོ་ཐོག་ཚད་གསུམ། འུམ་ས་ཆེན་ཐོག་ཚད་གསུམ། གཞན་
ཡང་སྐྱ་མ་ཡི་དམ། སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱི་སྐྱ་བརྟན་ཆེ་
ཚུང་ཅི་རིགས་ཟངས་གསེར་ལས་བསྐྱེད་བ་སྐྱོས་ཀྱིས་མི་ལང་
བ་དང་། མཁྱེན་བརྩེའི་བཀའ་འབྲུམ་པོད་ཆེན་བརྩུ་གསུམ།
གཞུང་ཆེན་ཅ་འགྲེལ། མཁའ་སྐྱོད་པེ་བུམ། མི་པམ་རིན་པོ་
ཆེའི་བཀའ་འབྲུམ་པོད་གཉིས་སོགས་གསུང་རྟེན་གྱི་པར་
མང་པོ། གསེར་ཟངས་ཀྱི་དུས་འཁོར་ཡེ་ཤེས་མཚོད་རྟེན་
སོགས་ཐུགས་རྟེན་ཡང་མང་དུ་བཞེངས།

མདོ་ཁམས་རིས་མེད་ཀྱི་ཚོས་སྡེ་རྣམས་ལ་ཉམས་གསོས་
དང་ལྷན་གཟིགས། བཤད་སྐྱབ་མང་པོ་གསར་འཇུགས་ཀྱི་
བསྐྱབ་སྟོན་གཙང་སྟོན། བསྟན་འཛིན་གྱི་སྐྱུལ་སྐྱུ་མང་པོ་དོས་
འཛིན་འཚོ་སྦྱང་། ཞལ་སྟོབ་རྣམས་སྟོགས་སོ་སོར་བཏང་ནས་
བཤད་སྐྱབ་ལ་བསྐྱུལ་བ་སོགས་བསྟན་བ་ཡོངས་ཀྱི་འབྲུང་
ཆེན་པོ་བཞེས། དབུས་གཙང་གི་ཚོས་སྡེ་མང་པོར་ཉམས་
གསོའི་ཐུགས་འདུན་ཆེ་བཞེས་མཛད་བ་སོགས་མདོར་ན་སྦྱིར་
གཞན་པར་གྱི་སེམས་ལ་བརྟན་བ་ཐོབ། རྒྱད་པར་རྒྱལ་བའི་
བསྟན་བ་གཅིག་ལ་རང་གཞན་གྲུབ་མཐའི་ཕྱོགས་དུ་མར་བཅད་
ནས་བསྟན་བ་ནང་དཀྱགས་སྟོམ་བ་དམ་ཚིག་ཀུན་དང་འགལ།
རང་གཞན་སྤང་ལ་སྦྱོར་བ་འདི་བསྟན་བ་ཉམས་བའི་སྲ་ལྷས་
ཡིན་པས་ངེས་པར་དོར་ནས་ཀུན་ལ་དག་སྦྱང་དགོས་ཞེས་
ཡང་ཡང་དུ་འདོམས་པས་མཚོན་རིས་མེད་བསྟན་བ་ཡོངས་
ཀྱི་བདག་པོར་བཞུགས་བ་ནི་མཁྱེན་བརྩེ་གོང་འོག་གཉིས་
ཀྱི་སྐྱེན་མིན་འབྲུང་ཚོས་སྐྱུལ་དུ་བྱུང་བ་ལགས་ཤིང་། འཛིག་
རྟེན་སྟོགས་ནས་ཀྱང་ཐུགས་སྐྱམ་ལ་དྲང་ཞིང་བརྟན། མཁྱེན་
དཔྱོད་དང་ཡ་རབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་འགྲན་ཆེ་མེད་པས་རྣམ་དཀའ་

sidering foremost the welfare of others, he did not perform penance and so he lived only up to the age of 67 in order to keep the lamp of the Buddhist doctrine burning in the world. He established a school at Rdzong sar monastery and a school for meditation at Dkar mo stag tshang monastery. He repaired two monasteries namely Grva sgang sgrub sde and Kah thog bshad grva from their foundations which had been completely ruined. He erected images of Buddha up to the height of the third story (about 50 ft high), and also of Maitreya Bodhisattva up to the height of third storey and besides this innumerable images of various sizes of his tutelary gods, Buddha's and Bodhisattvas. Thirteen volumes of scriptures written by the former Mkhen brtse Rinpoche texts and commentaries on the great original precepts (Gzhung chen) Mkha' spyod be 'bum, two volumes of Bka' 'bum by Mi pham Rinpoche etc., and many holy writings were xylographed. He erected a gilded copper monument called Dus 'khor ye shes mchod rten (Kala-Chakra Jnyana Chaitya) and also many other monuments. He repaired monasteries of various sects at Mdo khams without prejudice and supervised them. He built many schools for preaching and meditation and imparted instructions with supports. He identified many adherents of Buddhism as incarnated and supported them. He sent out his learned disciples to various places for admonishing others to preach and practice the Buddhist religion and the like. As such he took the great responsibility for the sake of entire Buddhist doctrines. He had a great concern for carrying out repairs to numerous monasteries in Dbus and Gtsang Provinces in Tibet. Generally he had the firmness of mind to do philanthropic works and particularly he said repeatedly, "It is the violation of vows to divide one doctrine of Buddha into many different dogmas

གྱི་མཛད་སློབ་ཤིན་ཏུ་སྒྲི་ཆེ།

དབྱང་ལོ་སུམ་ཅུ་སྟོར་བྱ་བ་ཏང་ངེས་མེད་གྱིས་བོད་དུ་གནས་གཟིགས་ཐེབས། རེ་གསུམ་པར་བོད་དབྱུས་གཙང་། ལྗོ་གནས། བལ་ཡུལ། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་གནས་གཟིགས། ཚོགས་བསགས། མཚོད་འབུལ། རྩུས་རབ་གནས། འཛམ་གླིང་བདེ་བའི་སློན་ལམ་སོགས་མཛད། ལྷ་ལྷན་དང། བྱང་རྩ་སྦྱང་། སློན་གླིང་། ས་སྐྱ་སོགས་སུ་དབང་ཚོས་མང་དུ་མཛད།

འབྲས་ལྗོངས་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་མཚོད་གནས་སུ་རྒྱལ་ས་སྐང་དོག་ཏུ་ལོ་གསུམ་བཅུ་གསུམ། ལྷ་སྡེའི་གཙོ་བོ་བསྐྱེ་ཡང་ཅེ་འི་དགེ་འདུན་ལ་ལྷ་བཅུན་ཆེན་པོའི་གཏེར་ཚོས་དང། འབྲས་ལྗོངས་དགོན་པ་སྤྱིའི་ཚོགས་པ་ལ་འཇམ་ཚོན་བོད་དུ་གཤམ་འཇམ་པའི་ཆེན་གྱི་གཏེར་ཚོས་སོགས་དང། ལྷ་ཡུམ་མཚོག་དང་ཉམས་ལེན་མཁན་ཉུང་གསུལ་སྤིང་ཐེག་ཡ་བཞི་དང། ལྗོང་སྤིང་སོགས་ཀྱི་དབང་བྱིང་རྒྱས་པ། རོར་གླིང་། ཀུ་སྐྱག་སོགས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་མི་རིགས་མང་པོར་གང་ལ་གང་འདུལ་གྱི་གདམས་བསྐྱེལ་བ་སོགས་གཞན་པར་ཁོ་ནར་འབད།

དབྱང་གྲངས་རེ་བདུན་བཞེས་པ་ས་པག་རོར་རྒྱ་དང་པོ་ནས་ཅུང་བསྐྱེན་རྒྱལ་བཞེས་པར་ཞབས་པད་བཏན་གསོལ་ཞུས་ལན་པལ་ཆེར་གྱི་རོར་ལོ་གསུམ་བཅུ་གསུམ་རྒྱུར་གནང། འགའ་རེ་ལ་སྐྱ་ཆེ་འདིའི་བྱ་བ་ལྷག་མ་མེད་རྒྱལ་ཐེབས་པ་སོགས་ཞིང་གཞན་གཤེགས་པའི་དགོངས་པ་གཏད། རྒྱ་བཞི་པའི་ཚོས་ཉེར་ལྷ་ཉིན་ས་གཡོས་ཆེན་པོ་བྱང་བ་སྐྱེས་མཚོག་ཞིང་ཁམས་བརྗེ་བའི་ལྷས་སུ་མདོ་སྡེ་ལས་གསུངས་པས་དེའི་སྤྱི་ཉིན་ནས་རེ་ལྷེ་ལྷ་བྱས་རོར་རྒྱ་དུག་པའི་ཚོས་དུག་གི་མོ་

such as:- Dge lugs pa, Rnying ma pa, Sa skya pa, Bka' bgyud pa etc., and thereby cause dissension and bringing calamities to oneself and others which is the prognostic of impairing one's religion and so avoiding all such actions surely, we must have good thoughts for all". Thus he became the master of the entire Buddhist doctrine which suggest unusual marks of distinction between the former Mkhyyen brtse Rinpoche and the late Mkhyyen brtse Rinpoche. From the worldly point of view, he was fully accomplished, honest and steadfast. He possessed the incomparable knowledge and qualifications of high class example and he did a great many acts of benevolence. When he was about thirty years old, he became an ascetic and went on pilgrimage to all the holy places in Tibet. At 63, he again went on Pilgrimage to the holy places in Dbus and Gtsang Provinces, Southern Tibet, Nepal and India, accumulated merits, made offerings, consecrated the people, temples and images as well as offered prayers for the peace of the world etc. He preached and gave blessing to others many times at Lhasa, North Rva sgreng, Smin gling and Sa skya etc. Then he sojourned for a few years at Gangtok, the capital of Sikkim as an officiating priest of His Highness the Maharaja of Sikkim. He taught the book namely Lha btsun chen po'i Gter to the monks of the chief monastery Padma g-yang rtse. Besides he taught Rig 'dzin 'ja' tshon snying po's six volumes and Mnga' ris Pan chen Gter chos etc. to the assemblage of monks representing all the monasteries of Sikkim. He consecrated Her Highness the Maharani of Sikkim and his few disciples and taught them books entitled, Snying thig ya bzhi and Klong chen snying thig.

Besides this, he gave suitable instructions on conversion to the many local residents and foreigners at Darjeeling, Kalimpong, etc. Thus he

རངས་ཚུ་ཚོད་གསུམ་པར་དགོངས་བ་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་
བཞགས། ཞག་གསུམ་མཚམས་སྐྱ་གདུང་རིན་པོ་ཆེ་ལྷི་ལྷ་
སུལ་ཉིན་འོད་ཐེམ་གྱི་སྐྱང་བ་ནམ་མཁའི་དགྱིལ་ཁེབ་པར་
འཆར་བ་འཚང་རྒྱ་བའི་དྲགས་སུ་གསང་ཆེན་མཚོག་གི་རྒྱུད་
རྣམས་ལས་འབྱུང་།

དེ་ནས་འབྲས་རྒྱལ་སྤྲུལ་ཡུམ་དང་། རྗེའི་ཞབས་འབྲིང་
དུ་འཁོད་པའི་སྐྱའི་དཔོན་པོ་སོགས་ཀྱིས་སྐྱ་ཆེན་དགེ་འདུན་
མང་དུ་འདུས་བ་ལ་མཚོད་འབྲུལ་སོགས་དགོངས་ཚོགས་
རིགས་ཟབ་རྒྱས་བསྐྱབས་དང་སྐྱབ་བཞིན་བ་ལགས་ཞེས་བ་
ནི་འཁོར་ལོ་གསུམ་གྱི་མཚན་བ་ལས་བཅུམས་ཉེ་སྐྱེན་མོང་
ཐུའི་རྣམ་ཐར་ས་བོན་ཅམ་སྐྱོ་འདྲགས་མེད་པར་བྲིས་ཤིང་།
སྐད་ཆར་ཡང་སྐྱེ་བྱེད་རྣམས་དང་མཚུངས་པའི་སྐྱལ་སྐྱ་སྐྱར་དུ་
འབྲོན་ནས་རིས་མེད་རྒྱལ་བའི་བསྐྱར་བ་དར་རྒྱས་སུ་མཚན་
པའི་མཐུས་འཛམ་གླིང་གི་སྐྱེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་བདེ་ཞིང་
ལེགས་པའི་སྐྱོན་འདུན་ཡང་ཡང་ལྷ་བཞིན་བ་ལགས་སོ།།

worked only for the welfare of others. At 67, since the first month of Earth – Pig year, he was a little indisposed and when he was requested to live longer, he said to most of the people that he would live for a few years more. However, he told some of them that he had finished his works of this life and that there was nothing left to be done by him and so he thought to go away to the other realm. On the 25th day of the fourth month, a great earthquake occurred which according to Sutras is an indication of the immolation of a great man.

The following day his health became serious and on the sixth day of the sixth month at 3.00 a.m. he peacefully passed away. Three days after his expiry, when his death ceremony was being performed, the vault of the sky was illuminated with circles of light, which was the indication of his attaining the Full Enlightenment according to the Sutras of the Mahayana doctrine. Thereafter, the Sikkim Maharaja, Maharajkumar, Maharani and his retinue made offerings to the assemblage of great Lamas and monks and performed all the requisite ritual ceremonies on a grand scale in honour of the departed soul.

Based on his studies, meditations and accumulation of merits, this biography is written in a nutshell without exaggeration. I fervently pray that hence forward he may re-incarnated like the former ones speedily and that consequent on his propagation of the doctrine of the Buddha all the animated beings of the world may enjoy peace and prosperity.

Translated from the Tibetan version by Sherab Nangwa (Rigzin Wangpo) and John Issac Bhutia staff of the Tibet Mirror Press Kalimpong.

༡། རྒྱ་ལོ་ ༡༩༧༤ ལྷ་བ་བརྒྱུ་པའི་ཚོས་གཅིག་གཟུང་སྐར་དགེ་བའི་ཉིན་འབྲས་ལྗོངས་
 རྒྱལ་ས་སྤང་དོག་ཏུ་རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་སློལ་བྱེད་ཀྱི་མཛད་སློལ་
 རྒྱ་གར་སྲིད་སློན་མེ་ཉ་རུ་ནས་གནང་སྐབས་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་སྐུས་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ནས་
 ཡུལ་སློན་གསུང་གྲང་།

Maharajkumar's Welcome Address.

༡། ཡུལ་དབང་ཆེན་པོ་ངས་ (ཁྱེད་ཀྱི་) བཀའི་
 གནང་བ་ཞུས་ཏེ་ཐོག་མར་ཡུལ་སློན་ལྷ་རྒྱུར། ཡུལ་དབང་
 མཚོག་འདིར་ཞབས་པོར་འཁོད་པ་འདི་ལ་ཁྱེད་རང་རྒྱ་གར་
 ཀྱི་སྲིད་སློན་དང་ཨེ་ཤེ་ཡའི་དབྱུ་འཁྲིད་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར་ནང་
 བའི་ཚོས་རྒྱལ་དོན་གཉེར་བ་ཞིག་གི་འདུ་ཤེས་དང་འབྲེལ་
 བའི་སློབས་པ་ང་ཚོར་ཤར་ཞིང་། ང་ཚོའི་གྲུས་འདུད་ནི་གཞུང་
 དང་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་ར་བ་ལས་བཀལ་བ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་
 བསྟན་ལ་གསར་དུ་འཛུལ་སྤྱོད་འདིའི་ཉམས་སྦྱང་སྤེལ་བའི་ཆེད་
 དུ་ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱལ་བཟང་དགོས་དོན་ལྷན་པའི་འཁྱུར་བཙོན་ལ་ང་
 ཚོས་གྲུས་འདུད་ལྷ་བཞིན་ཡོད། དེང་ནས་ལོ་བརྒྱ་བཞིའི་གོང་
 ཨ་ལྷ་དན་གར་མཁར་ཆེན་ནང་མི་དབང་ཁྱེད་བཙོན་དུ་བཞུགས་
 སྐབས་རང་གི་མཁྲེན་པའི་རྩལ་དང་བཅས་ནང་པའི་ལྷ་གྲུབ་ལ་
 ཉམས་ཞིབ་མཛད་དེ་སྐྱེ་འགྲོ་ཀུན་པན་གྱི་ཚོས་མཚོག་དེའི་སློར།
 མི་དབང་མཚོག་གི་གནད་བསྐུས་ཀྱི་གསུང་རྩོམ་དེས་སྤྱོད་ཆེན་
 ཨེ་ཤེ་ཡ་དང་། ཡུ་རོབ་གཉིས་ཀྱི་མཁའ་པ་མང་པོ་ཞིག་ལས་
 ལྷག་པར་ནང་པའི་ལྷ་གྲུབ་ལ་དད་མོས་སྤེལ་བའི་སྤྱད་དུ་གྱི་
 ལྷ་རྒྱ་ཆེ་བ་གནང་ཞིང་། མཁའ་པ་རྣམས་ཀྱི་དྲན་དུ་འོས་
 པའི་དོགས་ཞིབ་ཀྱི་དོན་ནི་སློབ་སྦྱོང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་པ་
 མཐའ་ལས་བཀལ་ཏེ་མ་སོང་རུང་། ཁྱེད་ཀྱི་ཐོག་ཆེན་ལྷ་བའི་

Permit me, Your Excellency, to say at the outset that we feel proud to consider your presence here not so much as the Prime Minister of India or as the foremost Asian leader, but as an ardent student of Buddhism. Our esteem for you transcends the boundaries of Government or politics and concerns your noble and objective efforts in focussing the modern world's attention upon Buddhism. Fourteen years ago, while a prisoner in Ahmadnagar Fort, you applied your intensely rationalist mind to the study of Buddhism and your brief exposition of this Great Humanism rendered much greater service towards appreciation of the philosophy of Buddhism than all the tomes of two generations of scholars; Asian and European. While the monumental findings of scholars could not go beyond academic circles, your summing up of Mahayana in a matter of a few paragraphs arrested the attention of modern minds in both the hemispheres. Thus, in your words, "the Mahayana spread out in every direction, tolerating almost everything and adapting itself to each country's distinctive outlook".

Permit me, Your Excellency, to quote your words about Nagarjuna, "The power and daring of Nagarjuna's thought are remarkable and he is not afraid of arriving at conclusions which to most people must have appeared as scandalous

དོན་རྣམས་ལེན་ཁ་གསུང་གི་ནང་གནད་བསྟུན་ཏེ་བཅུ་མས་པའི་
སྒོ་ནས་སྤིང་ཆེན་གཉིས་ཀའི་ནང་གསར་དུ་སྤྱོད་ལ་ཉམས་
སྦྱང་བསྐྱེད་པར་མཛད།

དེ་ཡང་མི་དབང་མཚོག་གི་གསུང་ཚོས་དུ། ཐེག་པ་
ཆེན་པོའི་བསྟན་པ་ནི་སྤོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཀུན་དུ་དར་བྱུང་དུ་
སོང་བ་དང་། དེ་ཡང་དེས་ཀུན་ལ་ཞི་མཐུན་བཟོད་པའི་སྒོ་
ནས་ཡུལ་སོ་སོའི་གནས་ལུགས་བྱེ་བྲག་པ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་
པར་སྦྱད་ཅིང་གནས། ཞེས་ཇི་སྐད་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་
དང་། གམི་དབང་མཚོག་གི་བཀའི་གནད་བ་དང་བཅས།
དཔལ་མགོན་སྤྱུ་སྦྱབ་ཀྱི་སྒོར་ལ། བྱེད་ཀྱི་ཇི་སྐད་བཀའ་སྤྱུལ་
ཚུལ་ཞིག་ལྟ་ན། སྤྱུ་སྦྱབ་ཀྱི་ལྟ་བའི་རྣམས་པ་དང་། དཔལ་
བའི་རང་བཞིན་ནི་དོ་མཚར་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་དང་། སྤྱི་
བོ་སལ་ཆེར་སྒོ་སྤོངས་པ་དང་། དངངས་སྐྱབ་བསྐྱེད་པ་ལྟ་
བུའི་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་ཉམ་གཅིག་གཏན་ལ་འབེབས་
པ་ལ་ཁོང་ནི་འཛིག་པ་དང་ལྷན་པ་མེད་པ་ཞིག་རེད། ཡང་
དག་པའི་རིག་པ་དང་བཅས་ཁོང་གིས་རང་གིས་གང་ལ་
ཡིད་ཆེས་མཛད་པ་དེ་ཡང་། (དོན་ལ་) མེད་པར་བསྐྱབས་
ཏེ་ཚོད་པར་མཛད། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སྒོས་ནང་གི་དེ་ཉིད་རྟོགས་
པར་མི་རུས། དེས་རང་ལས་བཞུལ་ཏེ་འཇུག་མི་རུས་པ་དང་།
གཞན་ (དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་) རྟོགས་པར་མི་རུས།
སྤང་སྤྱིད་ལས་ཐ་དད་དུ་ལྟ་ཆེན་ (འཛིག་རྟོན་བྱེད་པ་) མེད་
པ་དང་། ལྟ་ཆེན་ལས་ཐ་དད་པའི་སྤང་སྤྱིད་མེད་ཅིང་།
གཉིས་ཀ་འདྲ་བར་ཕྱིའི་སྤང་ཚུལ་ཙམ་ཞིག་རེད། ཚུལ་དེ་ལྟ་
བུའི་སྒོ་ནས་སྤྱུ་སྦྱབ་ཀྱིས་དགག་སྦྱབ་ཀྱི་རྒྱན་བསྐྱེད་ཏེ་
གང་ཡང་ (དོན་དམ་པར་) མེད་པ་དང་། བདེན་པ་དང་
འབྲུལ་པའི་བར་ (དོན་དམ་པའི་དོ་ནི་) དབྱེ་བ་མེད་པ།

shocking. With a ruthless logic he pursues his argument till it leads him to deny even what he believed in. Thought cannot know itself and cannot go outside itself or know another. There is no God apart from the universe and no universe apart from God, as both are equally appearances. And so he goes on till there is nothing left, no distinction between truth and error, no possibility of understanding or of misunderstanding anything, for how can anyone misunderstand the unreal? Nothing is real. The world has only a phenomenal existence; it is just an ideal system of qualities and relations, in which we believe but which we cannot intelligibly explain. Yet behind all this experience Nagarjuna hints at something the Absolute which is beyond the capacity of our thinking, for in the very process of thought it becomes something relative” (The Discovery of India, Chapter V: Sec X). To you Hegel, Kant, and Bradley had their precursors in the rGyan-Drug, or six ornaments of Mahayana, namely, Nagarjuna, Aryadeva, Asanga, Vasubandhu, Dignaga and Dharmakirti. You told an astonished West that thought, “the approach was wholly different.” Mahayana envisaged quite a few of the materialist doctrines of today, that some of the fundamentals of Marx, Freud and Einstein were not unknown to the master minds of Mahayana. You were not content, however, with an academic analysis of the intellectual heights of Buddhism. You laid equal emphasis on the Humanism of the Buddha and those Masters who treaded the Path of Enlightenment. For a world stunned under the impact of nuclear explosions, you drew a message of hope from tenets of the Buddha.

For you the tenets of the Buddha are not so much for individual salvation as for the collec-

རྟོགས་པ་དང་ལོག་རྟོག་གི་སྐྱོ་སྐྱབས་མེད་པ་དང་བཅས་དོན་
 དམ་མ་ཡིན་པ་དེ་སྤྱི་ཞིག་གིས་ལོག་པར་རྟོག་རྒྱས་སམ་
 (དོན་དམ་པར་) མེད་པ་ནི་གནས་ལུགས་ཉག་གཅིག་ཡིན།
 མྱིད་པ་ནི་ཐ་སྐྱོད་ཅམ་དུ་ཡོད་ལ། དེ་ནི་ཚོས་དུ་མ་འདུས་པ་
 དང་། རྟོན་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་པ་བཏགས་གྲུབ་ཅན་ཞིག་ཡིན།
 དེ་ལ་ང་ཚོས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མོད་ཀྱང་། དེ་ང་ཚོས་གསལ་
 བར་གོ་དོན་རྟོགས་པ་ཞིག་བཀའ་མི་རུས། དེ་ལྟ་ཡིན་བཞིན་
 དུ་སྐྱུ་སྐྱབ་གྱི་གང་ཞིག་ལ་བདེས་ཤུགས་ལ་མཚོན་པར་མངོད་པ་
 དེ་ནི་དོན་དམ་པ་ཉིད་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནི་རང་ཅག་གི་ཀུན་
 རྩོམ་གྱི་སློལ་ཡུལ་ལས་འདས་ཏེ། སློལ་ཀུན་རྟོགས་ཉིད་ནི་
 རྒྱ་རྩོན་སྤོས་བྱུང་ཡིན་པའི་སྤྱིར་དུ། (འདི་ནི་ རི་སི་ཀོ་ལྷ་རེ་
 ཨོལ་ ཨེན་ཏི་ཡ། ཡང་ན་རྒྱ་གར་གསར་དུ་རྟོད་པ་ཞེས་
 རྟོན་ཅུ་རང་གིས་བཅུ་མས་གནང་དེའི་ལེའུ་བཞི་པའི་སྤེ་
 ཚན་བཅུ་པར་གསལ་) །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། རྩེད་
 གྱི་ (རུབ་སྤོགས་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱི་བ་ཏེ་གྲུལ་དང་
 ཀུན་པ་འབེ་རི་ཏ་ལའི་བཅས་གྱི་སྤོན་བཟོད་ནི། དཔལ་
 མགོན་སྤྱི་སྤྱི་བ་དང་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཞི་བ་ལྷ།
 དབྱིག་གཉེན། སྤོགས་གྲང་། ཚོས་གྲགས་བཅས་འཕགས་
 ཡུལ་གྱི་སློབ་དཔོན་རྒྱན་དུག་ཡིན་པར་དགོངས་ཤིང་། ཐབས་
 ལམ་ཅུ་བ་ནས་མི་འདྲ་ཡང་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚོས་ལ་དེད་དུས་གྱི་
 ཚོ་འདིའི་བདེ་སེམས་གྱི་ལྷ་བ་ཁག་གི་ (གཞན་པར་གྱི་)
 འདོད་ཚུལ་འགའ་ཞིག་ཚང་བ་དང་། ཚོ་འདིའི་བདེ་སེམས་
 བ་མཁ་མེ་དང་། འཕོ་རུའུ་ཏ། ཨེན་ཅོན་བཅས་གྱི་འདོད་
 ཚུལ་གྱི་ཅུ་བ་ཁ་ཤས་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལྷ་བར་མ་གྲགས་པ་མ་
 ཡིན་ལ། རང་པའི་ཟབ་པ་ཤེས་རབ་གྱི་སློབ་མཁས་པའི་
 རྟོགས་དཔྱོད་གྱི་རྣམ་དབྱེ་ཅམ་ལ་བྱེད་གྱི་སྤུགས་མ་ཚིམས་

tive salvation of all. Tolerance, co-existence and way of peace enshrined in Panch sila are the eternal tenets of Buddhism. At Sanchi in November 1952 and at Amritsar in February 1956 you drew the notice of the world to these eternal tenets. In November/December 1956, India, under your leadership, celebrated the 2500th Buddha Jayanti; an event which will go down in history as Your Excellency's answer to Hiroshima, Bikini and all that.

Confident of Your Excellency's interest in Buddhist studies we here framed in 1955 a plan for an Institute on Mahayana culture and all arts and sciences associated with Mahayana and then approached you for your blessings and patronage. You readily lent your moral support and recommended to the Indian Ministry of Education our request for an initial grant. Accordingly we received Rs. 2 lakhs towards the cost of the main building of the Institute and for the purchase of manuscripts and xylographs from Tibet. This grant was indeed as generous as it was prompt.

It has been our privilege to start the Tibetan collection with a handsome gift from His Holiness the Dalai Lama when he visited Sikkim en route to pilgrimage in India in 1956-57. These books are worth nearly Rs.40,000/ . When all our present orders for Tibetan books have been complied with, books costing about Rs. 5 lakhs will be in our stock. I do not want to tire Your Excellency with an enumeration of treasures of Tibetan literature, so we will simply draw your notice to the little handout specially prepared for Your Excellency's kind perusal.

Beside all known Tibetan books; xylograph, manuscript or photographic copies, we intend to keep printed works in Sanskrit, Pali, Hindi, Bengali, English and other languages on the subjects of our interest. This we consider necessary

བར། སངས་རྒྱས་དང་། བསྟན་པའི་སྲོལ་འཛིན་སྟོན་པའི་
རྗེས་འཇུག་གཞན་གྱི་ཐབས་རྒྱ་ཆེ་བ་གཞན་པའི་ལམ་
ལའང་བྱེད་ཀྱི་དེ་མཚུངས་ཀྱི་དོན་ནན་གནང་འདུག ཡང་དུལ་
མཚོན་འབར་བའི་རྣམ་ཐུགས་ཀྱི་འཛིགས་སྐྱེད་གིས་བྱེད་པའི་
འཛམ་གླིང་འདིའི་ཆེད་དུ་བྱེད་ཀྱིས་སྟོན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཅན་གྱི་བཀ
འ་ནས་མེ་འདོད་སྐོང་བའི་གདམས་ངག་བཞེས་པ་དང་།
སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ནི་སོ་སྐྱེ་བྱེ་བྲག་པ་མེད་ཐར་པ་ཁོ་
ནའི་ཆེད་དུ་མ་ཡིན་པར། སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱི་མངོན་མཐོ་དེས་
ལེགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་པར་བྱེད་ཀྱིས་དགོངས་གིང་།
བཟོད་བ་དང་། དགའ་མཚན་དུ་གནས་པ། བདེ་བའི་ལམ་
བཅས་བསྐྱབ་པ་ལྡེའི་ནང་དུ་འདུས་པ་དེ་དག་ནི། སངས་རྒྱས་
པའི་འགྲུར་མེད་དོན་རྗེའི་ལམ་བཟང་ཞིག་རེད།

སན་ཅིའི་ལ་སྐྱེ་ལོ་ ༡༩༣༢ ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པ་དང་།
ཨ་མི་ཉ་སར་ལ་སྐྱེ་ལོ་ ༡༩༣༩ ཟླ་བ་གཉིས་པའི་ནང་།
འགྲུར་མེད་དོན་རྗེའི་གདམས་ངག་དེ་ཚོའི་ཐོག་དུ་བྱེད་ཀྱིས་
འཛམ་གླིང་སྐྱེའི་ཉམས་སྐྱེད་བསྐྱེད་པར་མཛད། སྐྱེ་ལོ་
༡༩༣༩ ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ་དང་། བཅུ་གཉིས། གཉིས་ལ།
ཡམི་དབང་མཚོག་གི་དབུ་འགྲིང་གི་འོག་དུ་རྒྱ་གར་དུ་སངས་
རྒྱས་ཐུང་འདས་ཆེན་པོའི་ལོ་ངོ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་བའི་
དན་གསའི་དུས་ཆེན་གནང་བ་དང་། དེ་ནས་རི་ལིན་གྱི་
གྲོང་ཁྲེན་ནི་རོ་གི་མ་ (དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་སྐབས་དུལ་
ཐུན་མཚོན་ཆས་གཏོར་བ་དང་) སྐྱེ་གི་ནི་ལ་ (ཡང་དུལ་
ཐུན་མཚོན་ཆའི་ལྷ་ཚོད་གཟིགས་པ་སོགས་ལ་) བྱེད་ཀྱི་
གནོད་ལན་པན་འཇལ་ལྷ་བྱུ་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་འགྲུང་འགྲུར་ལོ་
རྒྱས་ལ་བྲགས་པ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད།

ནང་པའི་ཚོས་དོན་སྟོབ་གཉེར་གྱི་ཐོག་ཡམི་དབང་མཚོག་

for supplementing and checking up the information available in the Tibetan books. Since our resources are small we have assigned low priority for the purchase of non Tibetan books. In this connection we are happy to tell Your Excellency that some academic organizations in India and other countries have informally expressed their desire to donate some of their publications. Visva-Bharati, of which Your Excellency is the distinguished Chancellor, is among these. It is pleasant to recall that under Tagore's guidance Visva-Bharati pioneered Mahayana studies in modern India. The Indian Ministry of Education may also present this Institute with all Indian publications on Indology and Tibetology. We received from the Political Officer in Sikkim a gift of books on the occasion of Saga Dawa (Buddha Purnima). The consignment though small was indeed the first such donation and marked a happy beginning. We have also promises from individuals. Our Dewan, Sri Rustomji is also collecting editions of Avesta and standard works on Zoroastrianism for the purpose of presentation.

We are given to understand that Indian merchants in Sikkim propose to make monetary contributions for the Institute.

It will be a grave dereliction of duty if we do not mention His Highness's interest in this Institute. Without encouragement and inspiration from His Highness, a devout follower of the Great Path of Enlightenment, a patron of arts and letters, our project could not have materialized in any way. His Highness has not only ordered for a provision of Rs. 50,000/- per year and made provision of capital expenditure to the tune of Rs. Two and half lakhs, but His Highness has also decided to make a gift in perpetuity of lands which contain the campus of this Insti-

གི་ཐུགས་སྦྲེལ་ཆེ་བ་དེར་ང་ཚོས་དེས་ཤེས་གདེངས་འཁེལ་
དང་བཅས། ལྷི་ལོ་ ༡༩༧༧ རྒྱུ་ལོ་མཚན་མེད་པ་ཚེན་པོའི་
ཚེས་དང་། ལྷོ་ཆུ་ལཱ། རིག་གནས་ཚང་མའི་སློབ་གཉེར་
གི་ལས་ཁང་ཞིག་འཛུགས་སྐྱེད་འཆར་གཞི་གཅིག་སློབ་གསུང་
བསྐྱིགས་དང་འབྲེལ། ལ་མི་དབང་མཚོག་ལ་སྐུར་ལྷ་
བཅར་སྐབས། དེ་འབྲུག་རྒྱལ་སློབ་དང་ཆབས་ཅིག་གྱི་གར་གྱི་
ཤེས་ཡོན་གྱི་ལྷ་ཁང་དུ་ང་ཚོའི་ཐོག་མའི་མཐུན་རྐྱེན་དགོས་སྤྱད་
གི་སྐྱོན་གསེང་དེ་ལ་རོགས་རམ་དགོས་པའི་སློབ་སློན་གནང་
སྟེ། དེ་དོན་སློབ་གཉེར་ལས་ཁང་གི་ཁང་པ་གསར་རྒྱག་
དང་། ལྷིས་པར་གྱི་དཔེ་ཆ་ཁག་པོར་ནས་སྐུ་བ་ཆེད་སློབ་མོ་
འབྲུག་གཉིས་གནང་བ་དེ་ནི་མཐུན་རྐྱེན་གྱི་ཆེ་བ་མ་ཟད་སྐུར་
བ་ཞིག་ཤིང་།

ལྷི་ལོ་ ༡༩༧༩-༡༩༧༩ ལ་ལ་ལོ་ས་སྐུ་བས་མགོན་ཏུ་
ལའི་སྐུ་མ་མཚོག་གྱི་གར་དུ་གནས་གཟིགས་གནང་ཞེས་འབྲུག་
སློབ་ལ་ཞབས་པོར་འཁོད་གནང་མཛད་དེ་སྐྱག་དཔེ་ཁྱོད་
འཕོར་ཆེ་བའི་གནང་སྐྱེས་གྱི་བཀའ་དྲིན་སྐྱུ་ལ་བ་དང་བཅས་ང་
ཚོས་སྐྱག་དཔེ་སློབ་སྐྱེད་དུ་འཛུགས་ལྷ་བའི་གོ་སྐབས་ཁྱར་
པར་ཅན་གཅིག་བྱུང་བ་མ་ཟད། གནང་སྐྱེས་སྐྱག་དཔེ་ཁག་
གི་གནས་གོང་ནི་སློབ་མོ་བཞི་ཁྲིར་ཉེ་བ་ཡིན་པ་དང་།
ང་ཚོས་བོད་དུ་མངགས་ཆ་བྱས་པའི་སྐྱག་དཔེ་ཚང་མ་ལག་
འཕྲོར་བྱུང་རྗེས་སློབ་མོ་འབྲུག་ལྷ་གནས་པའི་སྐྱག་དཔེ་
ཁག་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་ཡོད་ཆུ་དང་། བོད་གྱི་ཚུལ་གཞུང་གྱི་
ཆེ་བ་ཁག་གི་སློབ་ལ་ངས་ལྷིས་བཟད་ལྷས་ཏེ་ལ་མི་དབང་
མཚོག་ཐུགས་བསུན་ལྷ་འདོད་མེད་པས་དམིགས་བསལ་གྱི་
དཀར་ཆག་ (དཔེ་མོ་རགས་བསྐྱེད་ཅམ་) ཆེད་བསྐྱིགས་
ལྷས་ཡོད་ཅེས་སྐྱོན་གསེང་ཅམ་ལྷ་བཞིན་ཡོད།

tute. I have the permission of His Highness to announce that His Highness desires that the Institute should be an academic and cultural organization that should function as an autonomous body. A Charter to this effect will be promulgated on the occasion of His Highness's forthcoming Birthday.

It gives us pleasure to tell Your Excellency that our project for study of Mahayana culture and all arts and sciences associated with Mahayana has evoked wide and deep interest in academic organizations in Buddhist as well as non-Buddhist countries. We have been promised, though informally, all aids in the form of books, loan of scholars, stipends, or fellowship endowments.

We thus look forward to building up a world centre of Mahayana studies under Your Excellency's patronage and His Highness's enlightened and benevolent guidance.

It has been extremely kind of Your Excellency to have offered to open the Institute at this stage. As we have informed Your Excellency, our target for completion of construction in hand and installation of the Tibetan collection is towards the end of this month. According to our present schedule, language classes in Tibetan and Sanskrit for non-Tibetan speaking and Tibetan speaking scholars respectively will be started this winter. The different items on our programs are undoubtedly ambitious. We most respectfully appreciate your kind sentiment in offering to open it now, but we do hope that you will come in the near future to see and encourage us when the Institute actually begins functioning. We shall be in a position on that occasion to demonstrate that the initial grant of the Government of the India has been fruitfully invested. We shall also show Your Excellency the building, com-

བོད་ཀྱི་སྤྱུག་དཔེ་བྲིས་མ་དང་། པར་མ། འདྲ་ཤུས་པར་
 ཐོག་བཅས་མ་མེ་བས་ང་ཚོར་དགོས་ཤེད་ཀྱི་རིགས་སྤྲོད་
 དང་། སྤྱི་ལོ་ཉིན་དྲུག་ བརྒྱ་ལའི་སྐད། དཔྱིན་སྐད་ཐོགས་
 ལ་ཡོད་པའི་དཔེ་དེབ་ཁག་ཀྱང་སྤྱོད་པས་སྤྱད་ཞུ་ཅི་ས་ཡོད།
 འདི་ནི་བོད་དཔེ་དཔེ་གསལ་བའི་གནས་ཚུལ་ཁག་གི་ཁ་
 བསྐྱོད་དང་དག་ཞུས་ལ་མཐོ་བ་ཡོད་དེས། བོད་སྐད་མིན་
 པའི་སྤྱུག་དཔེ་ཁག་ལ་དུས་སྐབས་སྤོར་སྤོར་གྱི་ཐད། དམིགས་
 རྟོན་ཞན་སྤོར་འགྲུངས་ཅམ་ཞུ་དགོས་བྱུང་གིང་། དེ་དང་
 ཚབས་ཅིག་དགའ་སྤྱོད་ངང་ནས་ཡམི་དབང་མཚོག་ལ་སྟན་
 གསེང་ཞུ་རྒྱུར། རྒྱ་གར་དང་། ཡུལ་གཞན་གྱི་སློབ་གཉེར་
 ལས་ཁང་ཁག་གིས་རང་ཁོངས་པར་བསྐྱུན་བྱས་པའི་དཔེ་དེབ་
 ཁག་ཞལ་འདེབས་སུ་གནང་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་ཐོབ་པ་དང་།
 དེ་དག་གི་ཁོངས་ལ་མི་དབང་མཚོག་ཀྱིས་གཙོ་བོ་འཛིན་
 གནང་བཞིན་པའི་བྱི་ལྷ་རྩེ་ལྷོ་བ་གྲོ་ཚོགས་ཚེར་ཡང་ཡོད།
 སྟན་ངག་མཁན་ཚེར་པོ་ར་བོར་གྱི་ལམ་སྟོན་ཐུགས་རྗེའི་
 གྲིབ་འོག་ཏུ་སློབ་བྱ་ཚོགས་ཚེར་དེས་རྒྱ་གར་ནང་ཐོག་པ་ཚེར་
 པའི་སློབ་སློང་གི་སྐྱེ་འབྱེད་མཛད་ཅིང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཤེས་
 རིག་གི་ཞུ་ཁང་ནས་ཀྱང་འཕགས་བོད་རིག་གནས་ཀྱི་སློབ་
 གསལ་བའི་པར་བསྐྱུན་དེབ་ཁག་ཀྱང་སློབ་གཉེར་ཁང་འདིར་
 གནང་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་ཐོག། འབྲས་ལྗོངས་སུ་བཞགས་འཛིན་
 འབྲས་སྤྱོན་ཚེར་ཨ་པ་ས་ཉེབ་བན་ཏནས་ས་ག་ལྷ་བའི་དུས་
 ཚེན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཐོག་དཔེ་དེབ་ཁག་ཞལ་འདེབས་གནང་བ་
 འདི་ཚོ་དངོས་སྐྱེས་དམ་འཇུང་། ཞལ་འདེབས་འདི་བཞིན་
 དགའ་སྤྱོད་དུ་འཇུགས་ལྷ་བུ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད།
 གཞན་སྤོར་སོ་སོས་ཀྱང་ཞལ་འདེབས་གནང་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་
 གནང་བས་མི་ཚང་ངེས་ཀྱི་གཞུང་གི་དོ་དམ་པ་དེ་མཚན་ཅུ་སྟེ་

plete with all murals, sculptures and stacks and other necessary fixtures; a testimony to the skill and devotion of our masons, carpenters, painters and craftsmen, beside our engineer and architects.

With these words I request Your Excellency to declare the Institute open and bless us with words of encouragement and advice.

Maharaja Kumar of Sikkim 1st October, 1958
 Prime Minister's speech at the inauguration of the Tibet Research Institute at Gangtok on 1.10.58.

རྩེ་ནས་ཀྱང་རོ་རོ་ཏེ་མི་ཟམ་ཞེས་ (ཏ་སིག་པའི་སྤྱད་པས་)
 ཚོས་ཀྱི་གསུངས་རབ་ཨ་མེ་སི་རུ་དང་། གཏན་ལ་འཕམས་
 པའི་དཔེ་ཆ་ཁག་ཞལ་འདེབས་ཀྱི་ཚེད་དུ་སྤྱོད་པས་སྤྱད་གནང་
 བཞིན་པ་རེད།

འབྲས་ལྗོངས་ལ་གནས་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་ཚོང་པ་ཚོས་
 ཀྱང་སློབ་ཁང་འདིར་དུལ་གྱི་ཞལ་འདེབས་འབྲལ་རྒྱུའི་
 གནས་ཚུལ་བཤད་བྱུང་བ་མ་ཟད། སློབ་གཉེར་ཁང་འདིའི་
 ཐོག་འབྲས་ལྗོངས་ཚོས་རྒྱལ་ཚེན་པོས་ཀྱང་ཐུགས་འཁྲུང་ཆེ་
 བསྐྱེད་གནང་བའི་གནས་ཚུལ་སྟན་སྟོན་མ་ཞུས་ཆེ་ངཚོས་རང་
 འབྱིའི་འགན་འཁུར་ལ་བྱུང་གསོད་ཞུས་འདྲ་ཡོད་མྱིད།
 ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་ལ་ལྷག་པའི་དང་འདུན་དང་། རྒྱ་སྐད་ལ།
 ཡིག་གཞུང་གི་བསྟན་པའི་རྒྱུན་བདག་ཚོས་རྒྱལ་ཚེན་པོའི་སློ་
 རུས་རྒྱས་པའི་བཀའ་དང་། ཐུགས་བསྐྱེད་དེ་ལྷ་བུ་མེད་པར་
 ལས་གཞི་དེ་དོན་ཐོག་ཏུ་སྟོན་པ་ཡོད་རྒྱུ་སློབ་བྲལ་དང་།

ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་ (སློབ་གཉེར་ཁང་འདིར་) ལོ་རེའི་མཐུན་སྦྲེན་ལ་སློར་མོ་ལྟ་བུ་བྱི་དང་ཅ་བའི་འགོ་སོང་དམིགས་ཉེན་དུ་
སློར་མོ་ཉིས་འབྲམ་ལྟ་བུ་གི་ཐམ་པ་འབྲལ་དགོས་པའི་བཀའ་འབྲོལ་བྱུང་བས་མི་ཚད་སློབ་གཉེར་ཁང་འདིའི་མ་ལག་ཆགས་ལུལ་
གྱི་ས་ཆ་རྣམས་ཇི་སྲིད་ནམ་གནས་བར་ཞལ་འདེབས་སུ་གནང་བ་སློབ་མེད་ཐོག་། །འདི་བཞིན་སློབ་སྒྲིངས་དང་།
ཤེས་ཡོན་ལས་ཁང་ཞིག་ལ་སོང་སྐོར་བཅུན་གྱི་ལས་ཁང་ལྟ་བུར་འཛིན་སྒྲིང་དགོས་པ་དེ་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་དགོངས་གཞི་ཡིན་
པར་བརྟེན། ཁོང་གི་འབྲུངས་སྐྱར་ཐོག་འདིའི་སློར་ཅ་ཚིག་ཅིག་ཁྲུབ་སྒྲེལ་གནང་རྒྱུར་ངས་ཤིང་།

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་དང་སྐྱུ་སྐྱུལ། རིག་གནས་སོགས་ཀྱི་སློབ་ཁང་བཞེངས་འཇུགས་ཀྱི་ང་ཚོའི་ལས་གཞི་འདི་ལ་
ནང་པ་དང་། ནང་པ་མ་ཡིན་པའི་སློབ་སྒྲིང་ལས་ཁང་མང་པོའི་ཁྲོད་དུ་ཉམས་སྦྲུང་བྱ་ཆེ་བྱུང་བ་དང་། དེ་དག་ནས་ང་
ཚོར་དཔེ་ཆ་དང་། མཁས་པ་གཡུང་གཏོང་སློབ་གཉེར་བས་མཐུན་སྦྲེན་བཅས་གནང་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་ཐོབ་ཅིང་། རྒྱལ་འདི་
ལྟ་བུའི་སློབ་ནས་ཡམི་དབང་མཚོག་གི་བྲོགས་མགོན་དང་། ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་འོད་ལྗན་དགེ་ལན་གྱི་ལམ་སྟོན་གྱི་སྐབས་འོག་
དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་འཛིན་སྒྲིང་སློབ་ཁང་ཞིག་འཇུགས་རྒྱུའི་རེ་འདུན་ཞུ་བཞིན་པ་ཡིན།

ཡམི་དབང་མཚོག་གིས་དུས་འདིར་སློབ་གཉེར་ཁང་འདིའི་ཉེན་འབྲེལ་སློབ་འབྲེད་གནང་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་གནང་བ་འདི་ནི་
བཀའ་དྲིན་གྱི་མེད་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་། ང་ཚོས་སློབ་ཁང་བཞེངས་བསྐྱར་དང་། འོད་གྱི་ཕྱག་དཔེ་བསྐྱུ་སྐྱིག་གི་ཐང་
ཆེ་མཇུག་འདིར་ཞུ་རྒྱུའི་ཚིས་གཞི་ཡིན་ཅིང་། ད་ལྟའི་ལས་རིམ་ལྟར་ན། འོད་སྐྱད་མི་མཁྲོན་པ་དང་། མཁྲོན་པའི་སློབ་གཉེར་
བ་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་དུ་འོད་སྐྱད་པོ་སྤྲོད་སློབ་སྒྲེལ་གྱི་བྱ་བ་དགུན་དུས་འདིར་འགོ་འཇུགས་ཚིས་ཡོད། ང་ཚོའི་ལས་རིམ་ནང་
གསལ་ལས་དོན་རྣམས་གྲངས་སྡེ་ཚོགས་འདི་དག་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་ཐེ་ཚོམ་མེད་པ་ཞིག་རེད།

ཁྲེད་གྱི་སློབ་གཉེར་ཁང་སློབ་འབྲེད་གནང་རྒྱུའི་དབྱེས་སྒྲིབ་ངང་ནས་ཞལ་བཞེས་གནང་བ་འདི་ལ་ང་ཚོས་སྤིང་ནས་དགའ་གསུལ་
དང་འབྲེལ་འབྲུང་འབྲུང་འདིས་ལས་དོན་དངོས་གཞི་བཅུགས་ཟིན་མཚམས་ང་ཚོར་སྤིང་སློབས་བསྐྱེད་ཆེད་སྐྱར་ཡང་
ཡམི་དབང་མཚོག་འདི་གར་ཞབས་སོར་འཁོད་པའི་རེ་འདུན་དང་། (དེད་སྐབས་) རྒྱ་གར་སྤྱི་གཞུང་ནས་གནང་བའི་
ཐོག་མའི་ཞལ་འདེབས་ཁག་མིག་སྐྱར་མིག་མན་དུ་བཏང་བ་དངོས་སུ་སྐྱར་ཞིབ་དུ་བསྐྱར་བྱུང་བ་ཡོང་རྒྱུ་མ་ཟད། ང་ཚོའི་དོ་
བཟོ་བ་དང་ཤིང་བཟོ་བ། རི་མོ་བ། ལག་བཟོ་བ། གཞན་ཡང་བཞེངས་བསྐྱར་མཁས་པ། ཁང་བཟོ་བ་བཅས་ཀྱི་བསྐྱར་
པའི་ལུལ་རིས་དང་། ཤིང་བཟོས། ཀ་བ་རྒྱན་ལུན་བཅས་རིག་ཅལ་གྱི་རྣམ་པ་མཚོན་བྱེད་དུ་མི་དབང་མཚོག་ལ་སྐྱར་བསྐྱར་
ཞུས་ཚོག་པ། སྐྱར་སྐྱུལ་གྱི་ཞུ་ཚིག་འདི་ཚོ་དང་བཅས་མི་དབང་མཚོག་ནས་སློབ་གཉེར་ཁང་འདི་སློབ་འབྲེད་
དང་འབྲེལ་ང་ཚོར་སྤིང་སློབས་སྒྲེལ་བ་དང་། བཀའ་སློབ་ཀྱི་རྗེས་འཛིན་ཡོད་པ་ཞེས་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།

༄། །ཁྱེད་ཀྱི་སྒྲིག་སྐྱོན་ཆེན་པོ་ནི་ཉུ་མཚོ་ག་ནས་ཉམས་
 ཞིབ་ཁང་སློབ་འབྲེད་སྐབས་གསུང་སློང་སྐུལ་བ་འདི་ལྟར།

**Prime Minister's speech at the inauguration of the
 Tibetan Research Institute at Gangtok on 1. 10. 58**

༄། །མཐུན་གྲོགས་རྣམ་པ་ལྷན་རྒྱས། ངས་ལྷ་བ་
 དགའི་གོང་འདིར་བཅར་སྐབས་སློབ་གཉེར་ཁང་འདི་གསར་
 རྒྱུ་གནང་བཞིན་པ་མིག་མཐོང་བྱུང་བ་དེ་ཁྱེད་རྣམ་པས་
 རྒྱགས་དྲན་གསོས་གྲིད་ཀྱི་རེད། སྐབས་དེར་རྒྱལ་སྤྱི་རིན་
 བོ་ཆེ་ཁྱེད་རང་གིས་ངར་སློབ་གཉེར་ཁང་འདི་སློབ་འབྲེད་ལ་ཡོང་
 དགོས་ཞེས་གསུང་དོན། ངས་དགའ་སློབ་ངང་ནས་ཁས་ལེན་
 ཞུས་པ་ཡིན། གང་ལགས་ཟེར་ན། སློབ་འབྲེད་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་
 ལ་བཅར་རྒྱ་འདི་ངོས་རང་ལ་གཟེངས་བརྟེན་ཅིག་ཡིན་པར་
 ཆ་འཇོག་ཞུས་ཏེ། སློབ་གཉེར་ཁང་འདི་ལ་ཡུགས་དོན་དགེ་
 མཚན་བཟང་པོ་ཡོད་པ་དེའི་སློབ་ངས་རྒྱལ་སྤྱི་རིན་བོ་ཆེ་
 ཁྱེད་རང་དང་སློབ་མཐུན་ལྷ་བཞིན་ཡོད། ཁ་སློན་བདུན་པུག་
 གཉེས་གསུམ་གྱི་གོང་ང་འབྲུག་ཡུལ་དུ་ཐོན་སྐབས་ཁྱེད་རང་
 གི་ལས་ཁང་བཞེངས་བསྐྱུར་གྱི་ཐད་སྐབས་འདིར་མཇུག་བསྒྲིལ་
 རྒྱབ་པ་ཡོང་རྒྱུར་ཐེ་ཚོམ་ལྟ་བུ་གསུངས་བྱུང་ཡང་། ངས་དེ་
 མཇུག་སློབ་བྱུབ་པ་དེས་པར་གནང་དགོས་ཞེས་ལྷག་སྐུལ་
 ཞུས་པ་ཡིན། གང་ལྟར་ཡང་། འདི་ལྟ་བུའི་སློབ་གཉེར་དང་
 ཅན་ཞིབ་ལས་ཁང་གི་རིགས་མཐའ་མཇུག་གཙང་བསྒྲིལ་
 ཞིག་ནམ་ཡང་མི་ཡོང་བ་མ་ཟད། ཤེས་བྱའི་འཕེལ་རྒྱས་དང་
 འདྲ་བར་དེ་དག་དར་རྒྱས་ལ་འགོ་བར་བརྟེན་མཇུག་སློབ་མ་
 ཟེན་བར་ངང་སྐྱུག་གནང་དགོས་དེས་ཤིག་མིན་པར་བསམ་གྱི་
 འདུག། འོན་ཆ་སློབ་པོའི་ཐད་ལ། སློབ་གཉེར་ཁང་འདིའི་སློབ་

Friends,
 You may remember that I came here about nine months ago, and saw this building in the course of construction. At that time you asked me to come for the inauguration ceremony, and I gladly agreed to do so. I consider it an honour and a privilege for me to be associated with this ceremony of inauguration for this, Institute, which I entirely agree with you Maharaj Kumar, has a great future before it. Then two or three weeks ago, when I was passing through Gangtok on my way to Bhutan, you expressed some doubts, as to whether, this Institute would be completely ready for the inauguration ceremony on this occasion. I am afraid I pressed you to get it ready. And in any event an Institute of this kind and one of learning and research is never finalised, it is a growing institute as knowledge grows; so waiting for it to be finished completely seemed to me not necessary. The real fact of the matter was that I was exceedingly anxious that I should perform this inauguration ceremony. And I did not know when it may be my good fortune to come here again. I am grateful to you for having, therefore, hastened and expedited this process and the ceremony. Why, so anxious to be associated with the institute? You have yourself indicated in your opening remarks, the interest I have had for a long time in the approach of Buddhism to many problems. You know well, that I am no scholar and I am only

འབྲེང་རྟེན་འབྲེལ་ཞུས་སྐྱེད་པའི་ཉ་ཅང་སློབ་འདོད་ཆེན་པོ་ཡོད།
 རྗེས་སུ་འདིར་རི་ཅམ་ལ་བཅར་བྱུང་མིན་མི་ཤེས་པས་ད་
 རེས་བྲེལ་སྐྱེལ་དང་བཅས་བཞེངས་བསྐྱེད་གནང་བ་དེ་ལ་
 ངས་བཀའ་དྲིན་དྲན་ཤེས་ཞུ་བཞིན་ཡོད། ངས་སློབ་ཁང་འདི་
 ལ་ཉེ་འབྲེལ་ཞུ་འདོད་དེ་ཅམ་ཡོད་པའི་སྐྱེ་མཚན་གང་ལགས་
 དགོངས་ན། རྟེན་རང་གི་ཚོག་མར་སྐྱེད་བྱུང་གང་གནང་བ་
 ལྟར། རང་པའི་དཀའ་ངལ་སངས་ཐབས་རྣམ་གྲངས་མང་
 བར་ངས་ཡུན་རིང་དག་སྐྱེད་ཞུས་དང་ཞུ་བཞིན་པ་མ་ཟད།
 རྟེན་རང་གིས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར་དེ་མཁས་པ་ཞིག་མ་ཡིན་
 པར། དུས་རབས་འདིའི་དཀའ་གནད་ཁག་ལྟག་པའི་སེམས་
 གྱི་ཤེས་བརྩོན་དང་འབྲེལ་པར་ཐབས་འཚོལ་བའི་སློབ་བྱ་དང་།
 རྟོགས་དཔྱོད་ལ་དགའ་བའི་མི་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་གང་གིས་
 ངའི་སེམས་ལ་གཡོ་སྐྱེལ་བཏང་བ་ཡིན་ནམ་དགོངས་ན།
 ཀུན་གྱི་ནང་ནས་སྟོན་པའི་ཐབས་མཁས་ཀྱི་ལམ་བཟང་གཙོ་
 བོར་རིག་གསར་དང་མཐུན་པ་དང་། རིག་ལམ་ཡང་དག་
 པ་ཞིག་ཡིན་པ་དེས་གཡོ་སྐྱེལ་བཏང་བ་རེད། ང་ཚོའི་མི་ཚེ་
 འདི་ལ་རིག་གསར་ཀུན་ལ་དབང་བསྐྱེད་གྱི་ལས་སྦྱོར་ལྟར་
 པ་ཞིག་ལ་བརྟེན། ལྷན་གྲང་རིག་གསར་ལ་དགག་ཚུལ་དྲེང་
 མི་ཚོག་ངས་གྲུས་འདུད་དང་བཅས་ཞུས་ཚོག་ཚོ། གལ་སྲིད་
 ལྷན་འདུས་དེ་ལྟར་གྲུས་རུང་དེས་སྤྱིའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་སྐོར་རང་
 གི་སྐོངས་པའི་རང་རྟོགས་གསལ་བོར་བསྐྱེད་གྱི་རེད། སྤྱིའི་
 འཛིག་རྟེན་ཡོངས་རྫོགས་མིན་པར་སྐྱེད་པ་ཅམ་དུ་མ་ཟད།
 དེ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་ལ། འཛིག་རྟེན་གཞན་ནམ། ཡང་ན་ནང་གི་
 སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལྟ་བུ་གང་ཡང་རུང་བ་དག་ཡོད་ན་
 ཡང་། ང་ཚོ་གནས་པའི་སྤྱིའི་གཟུགས་སྐྱེད་ལྟར་བའི་འཛིག་
 རྟེན་ཡོད་པར་བརྟེན། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་དེ་ཚུལ་བཞིན་རྟོགས་

as a student an inquisitive person trying with all humility to understand the problems of the age and seek to find some answers. Now, what struck me, above all in the approach of the Buddha, is how eminently scientific rationalistic he was. In this age that we live in today science plays a dominant role, no man may deny science and if he does so, he shows, if I may say so with all respect, his ignorance of the physical world. The physical world may not be all, there are other worlds, or other realms of thought or whatever they might be, but the physical and the phenomenal world we live in is there, and if we do not even seek to understand that, how will we jump over things and understand the deeper things of the spirit? However that may be, the approach of the Buddha, as if I may say so, the old approach of the Vendanta was rationalistic and scientific and it called upon the people not to believe because they are told to believe, but to experiment, to experience, to go through the path of learning and thus understand and realise for themselves what the truth of reality was. Thus Science today, in spite of the many difficulties that its application has created in the world, science and the method of science is the method of discovering truth, which naturally is limited largely to the physical world we live in. And yet even so, today science stands on the verge of something, which is not perhaps of the physical world. Indeed one cannot draw these lines today when matter and spirit become almost convertible terms matter and energy. No man knows where matter ends and what is spirit. The old days of a limited science are no longer there, and that is so what attracted me to Buddhism, this eminently reasonable logical scientific approach, not only to the things which we see and feel normally, but the things of the

བའི་འཁྲར་བརྩོན་མ་བྱས་པར་སྐྱ་བཙོས་ཀྱི་སྐོ་ནས་མཚོ་
 ལྷོགས་བྱས་ན། རྣམ་མེད་མཁས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཟབ་མོ་དེ་ཇི་
 ལྟར་རྟོགས་ཐུབ་པ་ཡོང་གི་རེད། གང་ལྟར་ངས་དེ་འདྲར་
 རྒྱ་ཚོགས་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐབས་མཁས་ཀྱི་ལམ་ནི་ལྟར་
 ཀྱི་རིག་བྱེད་མཐའ་བའི་ལམ་དང་འདྲ་བར་ཡང་དག་པའི་
 རིག་ལམ་དང་། རིག་གསར་དང་མཐུན་པ་ཞིག་རེད།
 (སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐབས་) དེས་གཞན་གྱི་ཟེར་སྐྱོས་དང་ལང་
 མོའི་རྗེས་སུ་མ་རྒྱགས་པར་རང་གིས་རྟོགས་དཔྱད་བྱེད་པ་
 དང་། རྩོད་ཐོག་དུ་འཆར་བ་ཐོས་བསམ་གྱི་ལམ་ལ་ཞུགས་
 ཏེ་ཉག་གཅིག་དོན་དམ་གྱི་བདེན་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་
 དགོས་ཞེས་རྒྱུ་ལ་གནང་སྟེ་འདུག དེ་ལྟར་དཀའ་ངལ་
 མང་བ་ཡོད་བཞིན་དུ། དེར་དུས་འཛམ་གླིང་ནང་རིག་
 གསར་གྱི་ལག་ལེན་བརྩམས་ཟེན་པ་མ་ཟད། རང་བཞིན་ལྟར་
 རིག་གསར་དང་། དེའི་ཐབས་ནི་བདེན་པ་ཚོལ་བའི་ཐབས་
 ལུ་གྲུར་པ་དེ་ང་ཚོ་འཚོ་ཞིང་གནས་པའི་འཛམ་གླིང་ལ་རྒྱ་ཆེར་
 རྩོད་བཞིན་བཞིག་རེད། དེ་ལྟར་ཡིན་མོད་ཀྱང་། དེང་སྐབས་
 རིག་གསར་ནི་གང་ཞིག་གི་ཚེ་མོར་གནས་པ་དང་། དེ་
 རི་གཞུགས་ཅན་གྱི་འཛིག་རྟེན་ཅོམ་མིན་ཅིང་། དོན་དུ་ད་ཆ་
 གཞུགས་ཤེས་ཀྱི་དངོས་པོ་གཉིས་ནི་གཞུགས་དང་རྣམས་
 བར་མལ་ཆེར་བསྐྱར་རྣམས་པ་ལྟ་བུ་ཆགས་ཏེ་དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་
 ལ་སུ་ཞིག་གིས་དབྱེ་མཚམས་གཙོད་མི་རྒྱབ་པ་ཅི་སྟོན།
 ལུས་ཀྱང་གཞུགས་གང་དུ་ལྷུང་བ་དང་། ཤེས་པ་གང་ཡིན་
 པའི་རྣམ་དབྱེ་གསལ་བར་འབྱེད་མི་ཤེས། དེ་ལྟར་ན་གཞི་རྒྱ་
 རྒྱུད་བའི་རིག་གསར་དེ་ད་ཆ་མེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། རྣམ་པའི་ལྟ་
 ལུ་ལ་ངས་དང་པ་ཡིད་ཆེས་ཤོར་དོན་ཡང་། ང་ཚོས་མཐོང་
 པ་དང་། ཚོར་བའི་དངོས་པོའི་ཐོག་ཅོམ་དུ་མ་ཡིན་པར།

spirit. Now at any time that would be a very interesting and important study, but more so I think today, when this very science, which I have praised before you has been exploited for evil ends and may be exploited still more. Instead of being a benefit to humanity it may well become a curse to humanity, because science is not human nor is it inhuman, it just sees things as they are. If the people who use science for evil ends well, it is a fault of those people, not of science. Just as the people who have used the name of religion for evil ends and for exploitation and even for the shedding of blood, it is they who have been at fault, not the truth that was embodied in that religion. So, now in the world today, we stand at some kind of cross-roads, where perhaps in order to find a solution to the problems that the advance of science and technology has given rise to, we have to go somewhat apart from the normal approaches of the physical world. We have to go to some other realm, call it whatever you like, call it humanistic realm, call it realm of the spirit. We have to go to some other dimension of thinking. The third dimension lives, but we have perhaps to go to the fourth dimension. Already forces, enormous forces, have been released by science which seem to go beyond the third dimension, and if man is to control them, or to understand them properly, than he must also begin thinking in other realms, in fourth dimension or call it what you will. These are difficult problems and I am only a person struggling with great humility and difficulty at the threshold of these problems. It is something at least to realise that they are problems, most of us perhaps do not even realise that, and go on along the same route even though they know that path leads only to disaster. Therefore, in the world today, more perhaps

ནང་སེམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཚོགས་དུའང་སྐྱོ་ཚད་མ་དང་།
 རིགས་ཚུལ་ཡང་དག་པ། རིག་གསར་དང་མཐུན་པའི་ཐབས་
 ལམ་བྱུང་པར་ཅན་གཅིག་ཡོད་པ་དེ་རེད། དེ་ནི་ད་ལྟོ་འི་
 རྒྱལ་བས་གང་ལའང་ཉམས་སྒྲུབ་འོས་ཤིང་གལ་ཆེ་བའི་སྐྱོབ་སྐྱོང་
 ཞིག་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་ན་ཡང་། དེ་ལས་གཙོ་ཆེ་བར་ངས་བྱེད་
 རྒྱལ་བའི་གཞིགས་འོར་བསྐྱབས་བཅོལ་བྱས་པའི་རིག་གསར་
 དེ་དེང་དུས་དགོས་དོན་ངན་པའི་སྐད་དུ་བེད་སྤྱོད་ལོག་པར་བྱེད་
 བཞིན་པ་མ་ཟད། སྐྱེ་འགྲོའི་བདེ་ཐབས་སུ་ཡན་པར་སྤྱོད་རྒྱུའི་
 ཚབ་ལ་དེ་ནི་ད་དུང་འཚབས་ཆེ་བའི་སྐད་དུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་མིང་
 པར་བརྟེན། དེ་ན་སྐྱེ་འགྲོ་རྒྱལ་ལ་དམོད་ཚིག་ངན་པའི་རྣམས་
 པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་། རིག་
 གསར་ནི་སྐྱེས་བྱ་དང་། སྐྱེས་བྱ་མ་ཡིན་པ་གཉེས་ཀ་མིན་ཅིང་།
 དེ་དངོས་པོ་རྒྱལ་མ་རང་རང་གནས་ལུགས་ཇི་ལྟ་བུར་མཐོང་བ་
 དང་། གལ་སྲིད་རིག་གསར་དེ་གདུག་རྩུབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་
 ལག་ལེན་བྱས་པ་ཡིན་ན། དེ་ནི་རིག་གསར་གྱི་སྐྱོན་མ་ཡིན་
 པར་མི་ཡི་ཉེས་སྐྱོན་ཞིག་རེད། མིས་དམ་པའི་ཚོས་ཁ་འཁྲུར་
 གྱི་སྐོན་མ་བྱ་བ་དང་ན་པ་ལག་ལེན་བྱེད་པ་གཞན་ལ་མམ་གན་གྱི་
 བཀོལ་སྤྱོད་དང་། བྱུང་སྐྱོར་གྱི་ལས་ཚུན་བྱེད་པ་རྒྱལ་མིའི་
 ཉེས་སྐོན་མ་ཡིན་པ་མ་གཏོགས། བདེན་པའི་ལམ་ལྟར་
 པའི་ཚོས་དེའི་ཉེས་སྐོན་ནི་མ་རེད། དེ་ལྟར་དེང་དུས་འཇམ་
 སྐང་འདྲའི་ནང་ང་ཚོ་ལམ་གསུམ་མདྲའི་སོ་མཚམས་ཞིག་
 ལ་སྐྱེ་བས་ཉེ། རིག་གསར་དང་འབྲལ་ལས་ལ་བརྟེན་ནས་
 བྱང་བའི་དཀའ་ངལ་ཁག་སངས་ཐབས་འཚོལ་ཆེད་ང་ཚོས་
 གཞུགས་ཅན་འཇིག་རྟེན་གྱི་ལམ་སྐྱི་མཚུངས་ལས་ཐ་དད་དུ་
 སྤྱིན་ཉེ་ (ལམ་) གཞན་ལ་འགྲོ་དགོས། ལམ་དེ་ལ་
 གཞན་མན་དམ་པའི་ལམ། རང་སེམས་དོན་གྱི་ལམ་ཞེས་

than at any previous stage there is need for the message of the Buddha, for the scientific spirit of the Buddha and a scientific spirit allied to humanism, allied to compassion and to love and not to those things which today appear to overwhelm the world; those passions, fear and hatred. It is right that we should remember that message today, it is right that we should study it fully in all its implications, and that we should have scholars sitting here in this Institute to do this work, and thus spread a greater understanding of that message. May the blessing of the "Enlightened one rest on this Institute and all of us, and lead us to the path of peace, and understanding".

གང་འོས་བྱེད་ཀྱིས་གསུང་ཚོགས། ཁང་ཚོས་བསམ་ཚུལ་གྱི་ལམ་
 གཞན་དང་། བྱ་སྤྱོད་ཀྱི་སྐོགས་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ལ་འཇུག་
 བའམ་འགྲོ་བ་དང་། མལ་ཆེར་ནང་གེས་པའི་ཡུལ་
 (བསམ་ཚུལ་གསར་པ་) གསར་བ་ཞིག་ལ་འགྲོ་དགོས།
 རིག་གསར་གྱིས་རྣམས་པ་ཚད་མེད་སྐྱེལ་ཟེན་པ་དང་དེ་ཚོས་ད་
 ལྟོའི་གཞུགས་ཅན་དངོས་པོའི་ཡུལ་གྱི་པ་རོལ་དུ་འགྲོ་བ་ལྟ་
 བྱ་སྐྱང་བས། གལ་སྲིད་མིས་དངོས་པོ་དེ་ཚོར་དབང་བསྐྱར་
 བྱེད་པའམ། ང་ཚོའི་གནས་ལུགས་ཇི་ལྟ་བུ་རྟོགས་འདོད་ཆེ་
 ལམ་གསར་པའམ་གེས་པའི་ཡུལ་དུ་འཇུག་དགོས། དེ་ལ་
 བྱེད་ཀྱི་གང་མཉེས་ཀྱི་མིང་སྐྱོས་གནང་ཡང་འགྲིགས།
 འདི་རྒྱལ་མི་དེ་འཚབས་ཆེ་བས་དཀའ་གནད་ཡིན་པ་དང་།
 ང་ནི་དཀའ་གནད་ཀྱི་ཐེམ་སྐྱེས་ཀྱི་འགྲམ་དུ་དང་བའི་སྐོན་ནས་
 དཀའ་སྐད་བྱེད་བཞིན་པའི་མི་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་དམའ་མཐར་
 དེ་ཚོ་དཀའ་གནད་ཡིན་པའི་དོན་རྟོགས་པར་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་
 ཡིན་པ་དང་། ལམ་དེས་ལས་ལུས་ཆེ་བའི་སྐོགས་སུ་འབྱིད་

ན་ཡང་། ང་ཚོ་ཕལ་ཆེ་བས་དེའི་དོན་མ་རྟོགས་པར་ལམ་དེ་ཀ་རང་ལ་འགྲོ་བ་རེད། ལྷ་དུས་གང་རུང་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིག་གསར་ལས་ལྷག་པར་ད་ལྟའི་དུས་འདིར་འཛམ་གླིང་འདི་རིག་གསར་གྱི་དགོངས་བཅུད་ཚང་བའི་བཀའ་དང་། རིག་གསར་གྱི་དགོངས་བཅུད་སྐྱེ་བོ་ཀུན་ཕན་གྱི་ལམ་དང་། བྱམས་པ་སྣོད་རྗེ་དང་འབྲེལ་བ་དེང་དུས་ཀྱི་འཛམ་གླིང་ཉོན་མོངས་དང་། འཛིགས་སྐྱང་། ཁོང་ཁོས་ཀུན་ནས་དགྲིས་པ་དེའི་སྐྱོན་གྱིས་མ་གོས་པའི་ཕ་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དེ་དགོས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་རེད།

དེང་སྐབས་ང་ཚོས་བཀའ་དེ་དྲན་པར་བྱེད་པ་ནི་ཡང་དག་པ་ཞིག་དང་། དེའི་གོ་དོན་ལ་ཐོས་བསམ་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱེད་དགོས་པ་དེ་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ཅི་སྟོན། འདི་འབྲུར་དུ་བཞེས་མཁན་གྱི་མཁས་པ་ཁག་ལས་ཁང་འདིར་གདན་དྲང་བ་དང་བཅས་ཚུལ་འདི་ལྟ་བུའི་སློན་ནས་རྒྱལ་བའི་བཀའ་དེ་རྒྱ་ཆེར་རྟོགས་པའི་ཁྲབ་གདལ་ཡོང་བ་དགོས་ཀྱི་འདུག།

སློན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཅན་འདིའི་ཐུགས་བསྐྱེད་བྱིན་བསྐྱབས་སྟོབ་གཉེར་ཁང་འདི་དང་། རང་ཅག་ཚང་མར་ཞུགས་ཏེ། ཞི་བ་དང་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པའི་ལམ་ལ་འབྲིད་པར་གྱུར་ཅིག།

ལྷ་ལུང་པ་སློ་བཟང་སུན་ཚོགས་པས་དབྱིན་སྐད་ནས་བསྐྱར་ཏེ་དག་ཞུས་བྱས་སོ།།

༄༅། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དབའི་སྐོར།

Ideal of Bodhisttava

༄༅། །རི་སྐོར་དུ། རྒྱལ་ལུས་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ལྷ་ས། གཞན་
 དག་རང་གི་དོན་དུ་ཡང་། །མི་འབྱུང་སེམས་ཅན་དོན་སེམས་
 གང་། །སེམས་ཀྱི་རིན་ཆེན་བྱང་པར་འདི། །ལྷ་ན་མེད་པའི་
 མེད་ཅིག་འབྱུང་ས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། །ལུས་ཅན་
 གཞན་ལ་རང་གི་དོན་དུ་ཡང་སྐོར་ཅིག་ཅམ་ཡང་མི་འབྱུང་
 བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དབའ་རྣམས་ལ་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་
 གི་བདེ་བ་བསྐྱུ་བ་པ་དང་། །སྐྱུ་ག་བསྐྱུ་ལ་སེམས་ཅན་དོན་
 དུ་སངས་རྒྱལ་ཐོབ་འདོད་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་རིན་ཆེན་བྱང་པར་དུ་
 འཕགས་པ་སྐྱ་ན་མེད་པ་དོ་མཚར་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་འབྱུངས་
 པ་དེ་ནི་ཕྱོགས་བརྒྱའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་
 བསྐྱུ་གས་བརྗོད་ཀྱི་ཆེན་པོ་མཛད་པའི་ཡུལ་ཡིན་པས། དེས་
 ན་བདག་བདེ་ལེགས་སུ་འདོད་པའི་སྐྱེས་བུ་རྣམས་དཔྱོད་ཀྱི་
 ཅལ་དང་ལྷན་པ་དག་གིས་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་གྱིས་
 འཇུག་དོགས་གཅིག་བྱ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་
 ལྷེ་བའི་ཐབས་ལ་འབད་བ་དུ་མས་བརྩོན་པར་རིགས་ཤིང་།
 དེ་ཡང་རང་ཅག་རྣམས་རྙེད་པར་དགའ་ཞིང་རྙེད་ན་དོན་ཆེ་བའི་
 ཆོས་སྐྱབ་པའི་ལུས་རྟེན་བྱང་པར་ཅན་འདི་ལྟ་བུ་ལན་ཅིག་ཅམ་
 ཐོབ་པའི་དུས་འདིར་ཆོས་རྣམས་པར་དག་པ་ཞིག་བསྐྱུ་བ་ཀྱི་མ་
 བྱང་བར་འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ཕལ་པར་བསོལ་བས་དུས་འདའ་
 བར་གྱུར་ན་ནི་དེ་ལས་གྲོང་ཆེ་བ་མེད་པས། ལྷི་མ་ཕན་
 ཅད་ཀྱི་དོན་ཞིག་ངེས་པར་དུ་བྱེད་དགོས། དེ་ཡང་འབྲུལ་དུ་

(Gist of original in Tibetan by Rechung Tulku)

The great saint Santideva, a Rajaputra in mundane life, is the great exponent of the doctrine of Bodhisattva. Santideva received his enlightenment from Manjusri Bodhisattva and preached the mission of well-being for all.

While all, said Santideva, have not the mind to remove the miseries of all, those few who strive to do so are indeed precious gems. Persons having such minds are objects of praise even by the Buddhas.

We are the blessed possessors of human existence and our bodies are indeed the noble forms. Virtues can be practiced only in such noble forms. Our bodies are however not stable, but death does not ipso facto lead to nihility. Think of the series of rebirths we have to undergo. The future births may have in store equal or greater miseries than in this precious existence of human life, that is why all wise beings seek refuge in the Buddha.

The way of Buddha as handed down by Manjusri Bodhisttva to Santideva teaches removal of all concepts like "Self" and "Others". In order to cultivate the notions of "All" and "Self" as one and the same one should remember that the relations of this existence were not the same in the previous lives. Enemies of this life could well have been parents and offspring in one of the previous lives. As a matter of fact parents and offspring in one generation are reborn

མ་བསྐྱབ་ན། མི་བཏན་པ་འགྲུར་བའི་ལུས་རྟེན་སྒོལ་དང་
 རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱ་བུ་འདི་ཉིད་ངེས་པར་དུ་འཛིག་ཅིང་། རྣམ་འཛིག་
 ལའང་ངེས་པ་གཏན་ནས་མེད་ན་འཛིག་རྟེན་འདིར་རིང་དུ་
 མི་གནས་པར་འཆི་དགོས་ཤིང་། འཆི་བའི་འོག་དུ་ཡང་མེད་
 དུ་མི་འགྲོ་བར་སྐྱེ་བ་ཞིག་ནི་ངེས་པར་དུ་ལེན་དགོས། སྐྱེ་ས་
 ཡང་བདེ་འགྲོ་དང་ངན་འགྲོ་གཉིས་ལས་མ་འདས་པས།
 དེ་ཡང་རྒྱ་དགོ་བ་བསགས་པ་ལས་འགྲུས་བུ་བདེ་འགྲོ་དང་།
 རྒྱ་མི་དགོ་བ་བསགས་པ་ལས་ངན་འགྲོར་སྐྱེ་བས་གལ་ཉེ་
 ངན་འགྲོར་སྐྱེས་ན་དཔྱལ་བ་ལ་ཚ་གུང་བཙོ་བསྟེན། །ཡི་
 དུགས་ལ་བཀའ་སྒྲོམ། དུད་འགྲོ་ལ་སློན་སྐྱབ་བཞོལ་སྦྱོང་
 སོགས་ཀྱི་སྐྱབ་བསྐྱེད་མཐའ་མེད་པ་བསམ་བརྗོད་
 ལས་འདས་པ་ཞིག་སྤོང་དགོས་པས་ན་དེ་ལས་སྦྱོབ་པའི་
 སྐབས་ཤིག་བཙའ་ཉེ་སྐྱབ་བསྐྱེད་པའི་ལས་ཐར་བའི་ཐབས་ལ་
 འབད་དགོས། སྐབས་ནི་རང་འཛིག་པ་ཐམས་ཅད་ལས་
 བྲོལ་བ་དང་། གཞན་འཛིག་པ་མཐའ་དག་ལས་སྦྱོལ་བའི་
 ཐབས་ལ་མཁས་པ། ཀུན་ལ་སྐྱབས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉེ་རིང་
 མེད་པར་འཇུག་པ། བན་བཏགས་མ་བཏགས་ཐམས་ཅད་
 ཀྱི་དོན་མཛད་པ་ནི། སངས་རྒྱས་བཙོམ་ལྷན་འདས་ཉག་
 གཅིག་ཡིན་པས་སྐྱབས་ལུང་སྐྱབས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དུན་པའི་སྦོ་
 རས་སྤོང་ཐག་པ་ནས་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། དེས་བཏུན་
 པའི་ལས་འགྲུས་ཀྱི་སྤང་དོར་ལ་འབད་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟར་
 དཀར་ནག་གི་སྤང་དོར་ལ་རྩལ་བཞིན་འབད་པ་ལས་སྤྱི་མ་
 ངན་འགྲོའི་གནས་ལས་ཐར་བ་ཙམ་ཞིག་བྱུང་ན་ཡང་། ད་
 དུང་ཁམས་གསུམ་འཁོར་བའི་གནས་ངན་འདི་ལས་ཐར་བ་
 ཞིག་མ་བྱུང་ན་སྐྱར་ཡང་ངན་སོང་སུ་མཐའ་མེད་པར་སྐྱེ་བར་
 འགྲུར་བས་ལམ་ལྷག་པའི་བསྐྱབ་པ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་པ་གསུམ་

in quite different relations later. So the kindness of parents in one generation can be repaid only by cultivating the sense of kinship with all.

Return and repayment of kindness do not mean charity in the ordinary sense only. Removal of all misery of all beings forms the ideal of those few who have reached the true enlightenment. These few realise, as Santideva said, that all happiness in the world is due to those who wish welfare of others and all misery is due to those who wish welfare of their own. This wisdom comes out of compassion for a world struck with misery.

In ultimate analysis this world cannot give us full bliss of happiness. Worldly happiness is thus not the final goal of the few noble souls who strive for welfare of all. The path leading to the goal is aptly called Mahayana.

[In Mahayana a Bodhisattva is to make the supreme sacrifice of declining to enter his well-earned Nirvana, if necessary to guide and lead others. In modern terminology this is a collectivist quest for emancipation]

The Palace, Gangtok, 12th March, 59.

ལ་བསྐྱབས་ཉེ་འཁོར་བའི་སྐྱེ་རྒྱན་གཅོད་བྱུབ་པ་ཞིག་ཅི་
 རས་ཀྱང་བྱེད་དགོས། དེ་ལྟར་ངེས་འབྱུང་གི་བསམ་པས་
 བརྒྱུད་བསྐྱེད་ལ་ནས་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱི་ཉམས་ལེན་ལ་
 བཙོན་པས་རང་ཉིད་གཅིག་ལུ་ཐར་བ་ཙམ་དང་། སྐྱབ་བསྐྱེད་
 རྒྱན་ཆད་པ་ཞིག་བྱུང་ན་ཡང་། མ་གྱུར་སེམས་ཅན་ལ་ལ་བར་
 བོར་ན་དེ་ལས་མ་རབས་ཐ་ཆད་ཅིག་མེད་པས་དམན་པའི་
 བདེ་བ་ལ་མ་ཆགས་པར་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་ལ་ཞུགས་
 ཉེ་དོན་གཉིས་མཐར་སྤྱོད་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་

ཕ་ཞིག་བྱེད་དགོས། དེ་ཐོབ་པ་ལ་འང་ཐེག་པ་ཚེན་པོའི་ཚོས་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས། ཐེག་པ་ཚེན་པོའི་ཚོས་སྐྱོར་ཞུགས་མ་
 ཞུགས་ཀྱི་ས་མཚམས་སམ་འཇུག་སྐྱོ་ནི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རང་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པ་འདི་ཁོ་ནས་འབྱེད་པ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ཡང་རང་
 གར་མི་སྐྱེ་བས་ཇི་བཅུན་བྱམས་པ་ནས་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ལ་བརྒྱུད་པའི་རྒྱ་འབྲས་མན་ངག་བདུན་གྱི་སྐོན་སེམས་བསྐྱེད་ཚུ་
 ལ་གཅིག་དང་། ཇི་བཅུན་འཇམ་དབྱེད་ས་ནས་ཞི་བ་ལྟར་བརྒྱུད་པའི་བདག་གཞན་མཉམ་བཅའི་སྐོན་སེམས་བསྐྱེད་ཚུ་ལ་
 གཉིས་སུ་ཡོད་པས་དེ་དག་ལ་བསྐྱབ་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་ཐོག་མར་སེམས་ཅན་རེ་རེ་ནས་ཀྱང་ཚེ་རབས་སྐྱ་མ་རྣམས་སུ་
 རང་ངོས་ནས་དབྱ་གཉེན་བྱས་པའང་མཉམ་པའི་རྒྱ་མཚན་བསམས་ཏེ་ཉེ་རིང་ཆགས་སྣང་དང་བྲལ་བའི་བཏང་སྐྱོམ་སྐྱོམ་པ་སྐྱོན་དུ་
 བཏང་ནས་མར་ཤེས་སོགས་བསྐོམས་དགོས་པས་དེ་ཡང་། དབལ་ཚོས་ཀྱི་བྲགས་པས། སྐྱེ་བ་ཡོངས་སུ་ལེན་པས་ན།
 །འབྱུང་རྒྱལ་དབང་པོའི་སྐོ་དག་ནི། །རང་གི་ལུས་ལས་སྐྱོས་མེད་ཅན། ཞེས་རིག་པའི་ཡ་མཐའ་ཐུག་མེད་དུ་གསུངས་པས་
 རང་གི་སྐྱེ་བ་ལ་ཐོག་མ་མེད་ཅིང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་འཆི་འཕོས་པས་ངོ་མ་ཤེས་པ་ཙམ་མ་གཏོགས་རང་གི་མ་མ་
 བྱས་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད། མ་བྱས་པའི་ཚེ་ཡང་ཚེ་འདིའི་མས་ཇི་ལྟར་དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས་པ་ལྟར་ཕན་པ་དང་བདེ་བ་ཚད་མེད་
 པས་བསྐྱངས་པའི་དྲིན་ཅན་གྱི་མ་གྲག་ཡིན་ཞིང་། དེས་ན་ད་ལྟོ་དེ་དག་སྐྱབ་བསྐྱེད་སེམས་བའི་འབྱུང་རང་ལ་བབས་པས་
 དྲིན་ལན་ཞིག་ངེས་པར་དུ་གསལ་བ་དགོས། དེ་ཡང་ཚེ་འདིའི་བདེ་སྐྱིད་སྤན་བུ་ཙམ་གྱི་ཚེད་དུ་ཟམ་ནོར་སོགས་བསྐྱར་བ་དྲིན་
 གསོ་བ་ཙམ་ཡིན་ཀྱང་དྲིན་གསོ་མཚོག་དུ་གྱུར་པ་ནི་བདེ་བ་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པ་དང་སྐྱབ་བསྐྱེད་ཐམས་ཅད་ལས་བྲལ་
 བར་བྱེད་པ་ཡིན་པས། དེས་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་དང་ལྡན་པར་འདོད་པའི་བྱམས་པ་དང་། སྐྱབ་བསྐྱེད་དང་བྲལ་
 བར་འདོད་པའི་སྣང་ཇི། དེ་ཡང་གཞན་ལ་རགས་མ་ལས་པར་རང་ཉིད་གཅིག་བྱས་བྱེད་སྐྱམ་པའི་གཞན་དོན་འབྱུང་དུ་འབྱུང་
 པའི་ལྷག་བསམ་བཤི་བར་རིམ་གྱིས་སྐྱོས་སྐྱང་པའི་སྐོན་སེམས་དྲང་པའི་གཞན་དོན་དུ་རྫོགས་བྱང་ལ་དམིགས་ཤིང་རང་གི་སོགས་སུ་
 གྱུར་པའི་འདོད་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་གྱུར་པའི་གཙོ་བོ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་རིག་འབྱུང་པར་ཅན་དང་རྒྱུད་ལ་ནས་སྐྱེས་པ་ན་ཐེག་ཚེན་
 སེམས་བསྐྱེད་མཚན་ཉིད་པ་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཇི་བཅུན་བྱམས་པས། སེམས་བསྐྱེད་པ་ནི་གཞན་དོན་ལྟེན། །ཡང་དག་
 རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འདོད། ཅེས་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་དོན་དེ་ཉིད་དུ་གསུངས་པས་སོ། །བདག་གཞན་མཉམ་བཅའི་སྐོན་སེམས་
 སེམས་བསྐྱེད་ཚུལ་ནི། རྒྱལ་སྐྱས་ཞི་བ་ལྟས། གང་ཞིག་བདག་དང་གཞན་རྣམས་ནི། །སྐྱར་དུ་སྐྱབས་པར་འདོད་པ་ཡི།
 །བདག་དང་གཞན་གཉིས་བཅེ་བུ་བ། །གསང་བའི་དམ་པ་སྐྱེད་པར་བྱ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བདག་གཞན་བཅེ་བའི་ཚུལ་ནི།
 བདག་ལ་གཞན་དང་། གཞན་ལ་བདག་གོ་སྐྱམ་པའི་སྐོ་སྐྱོང་བ་མིན་པར། རང་གཅེས་པར་འཛིན་པ་དང་། གཞན་ལ་ལ་བར་
 འདོར་བའི་སྐོ་གཉིས་ཀྱི་གོ་ས་བཅེ་བ་ཡིན། དེ་ཡང་སྐྱོད་འཇུག་ལས། འཇིག་རྟེན་སྐྱབ་བསྐྱེད་ཇི་སྣང་པ། །དེ་ཀུན་བདག་
 བདེ་འདོད་ལས་བྱུང་། །འཇིག་རྟེན་བདེ་བ་ཇི་སྣང་པ། །དེ་ཀུན་གཞན་བདེ་འདོད་ལས་བྱུང་། །མང་དུ་བཤད་ལྟ་སྐྱོས་ཅི་དགོས།
 །བྱིས་པ་རང་གི་དོན་བྱེད་དང་། །རྒྱབ་པ་གཞན་གྱི་དོན་མཛོད་པ། །འདི་གཉིས་ཀྱི་ནི་བྱེད་པར་བསྐྱོས། །བདག་བདེ་གཞན་གྱི་
 སྐྱབ་བསྐྱེད་དག །ཡང་དག་བཅེས་པར་མ་བྱས་ན། །སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་མི་འགྲུབ་ཅིང་། །འཁོར་བ་ན་ཡང་བདེ་བ་མེད།

ཅས་གསུངས་པ་ལྟར་བདག་གཅེས་འཛིན་གྱིས་སློན་སློ་དུ་མ་ནས་བསམས་ཏེ་བདག་གི་བདེ་བ་བསྐྱབ་པ་ལ་ཆེས་ཆེར་
 བྱེད་བ་འགོག་བ་དང་། གཞན་གཅེས་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན་སློ་དུ་མ་ནས་བསམས་ཏེ་གཞན་གྱི་སྐྱབ་བསྐྱལ་ཡལ་བར་འདོར་བ་
 བཀག་སྡེ་མེལ་བ་ལ་འབད་དགོས། དེ་ལྟ་བུའི་བདག་གཞན་བཇི་བའི་བསམ་བ་ཁྱད་པར་ཅན་བསྐྱེད་པར་ཡང་ལྷན་ཏེ།
 ལྷན་རང་གི་དབྱ་ཞིག་གིས་མཛེས་བར་གྱུར་པ་ན་དེ་མེད་ན་མི་དགའ་བ་ཆེན་པོ་སྟེ་བ་ལྟར། ལྷོ་གོམས་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པས་
 བདག་ལ་གཞན་ཞིག་དང་། གཞན་ལ་བདག་བཞིན་གོམས་ན་སྟེ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། དཀའ་ལས་སྤྱིར་སྤྱོད་མི་བྱ་སྟེ། །འདི་
 ལྟ་གོམས་པའི་མཐུ་ཡིས་ནི། །གང་ཞིག་མིང་ཐོས་འཇིགས་པ་ཡང་། དེ་ཉིད་མེད་ན་མི་དགར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས།
 མདོར་ན་རང་གི་བདེ་བ་ལ་མི་བལྟ་བར་གཞན་གྱི་སྐྱབ་བསྐྱལ་སེལ་བའི་དོན་དུ་འཇུག་པ་ཡིན་ལ་དེའི་ཙུ་བའང་སྤྱིང་རྗེ་ཡིན་པས་
 འབད་བ་དུ་མས་དེ་གོམས་པ་བརྟེན་པར་འགྱུར་བ་ན་བྱང་རྒྱུ་གི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་བདེ་སྐྱབ་དུ་སྟེ་བར་འགྱུར་བས། སེམས་
 བསྐྱེད་དེས་ཟིན་པའི་སློ་ནས་རྒྱལ་སྐྱེས་ཀྱི་སློད་པ་པ་རོལ་སྤྱིན་བ་དུག་ལ་སློབ་པ་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བ་སྤྱིའི་དོན་ཡིན་ཞིང་།
 སྐྱབས་ཀྱི་ཐེག་པར་ཡང་ལམ་དེས་བཟོད་པར། རྒྱུད་སྡེ་རྣམས་ནས་ལན་ཅིག་ཅམ་མ་ཡིན་པར་གསུངས་པས་མདོ་སྐྱབས་
 གཉིས་ཀའི་ལམ་གྱི་འཇུག་དོགས་དམ་བ་ཡིན་པ་མ་ཟད། རྒྱལ་བའི་སྐྱེས་ཞེས་པའི་མིང་ཐོབ་ཅིང་སྟེ་རྒྱ་ཡོངས་ཀྱི་སྐྱབ་
 བྱ་བའི་འོས་སུ་གྱུར་ཏེ། མདོར་ཤེས་དང་རྩ་འབྲུལ་སོགས་ཡོན་ཏན་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པའི་ཉན་རང་དབྱ་བཅོམ་པ་ཆེན་པོ་
 རྣམས་ཀྱང་རིགས་ཀྱི་སློ་ནས་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པ་སོགས་ཡོན་ཏན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཐོབ་སྟེ། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་
 བུམས་བའི་རྣམ་པར་ཐར་བའི་མདོ་ལས། རིགས་ཀྱི་བྱ། འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན། རྒྱལ་བའི་བུ་སྟེས་ནས་རིང་པོར་མ་འོན་
 བར་རྒྱལ་བའི་མཚན་དང་ལྷན་པ་ནི་སློན་པོའི་ཚོགས་གན་པོ་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་རྣམས་རིགས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཆེ་བའི་དབང་
 གིས་ཟིལ་གྱིས་གནོན་ཏེ། དེ་བཞིན་དུ་བྱང་རྒྱུ་བ་སེམས་དཔའ་ལས་དང་པོ་བ་བྱང་རྒྱུ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་ནས་རིང་པོར་མ་འོན་
 བར་དེ་བཞིན་གསེགས་པ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་བའི་རིགས་སུ་སྟེས་པས་ཀྱང་བྱང་རྒྱུ་གི་སེམས་དང་སྤྱིང་རྗེའི་དབང་གིས་ཉན་
 ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཡུན་རང་ཚངས་པར་སྤྱད་བ་རྣམས་ཟིལ་གྱིས་གནོན་ཏེ། ཞེས་སོགས་གསུངས། གཞན་ཡང་སྤྱིར་
 བསགས་ཀྱི་སྤྱིག་པ་དག་ཅིང་མི་དང་མི་མ་ཡིན་པའི་བར་ཆད་ཀྱིས་མི་ཚུགས་པ་སོགས་མན་ཡོན་བསམ་གྱིས་མ་ཁྲབ་པ་
 ཐོབ་པར་གསུངས་གིང་། མདོར་ན་སྤྱིད་ཞིའི་ལེགས་ཚོགས་ཐམས་ཅད་བྱང་རྒྱུ་གི་སེམས་ཀྱི་མཐུ་ལས་འབྱུང་བས་དེ་ཉིད་
 སྟེ་བའི་ཐབས་ལ་ཅི་ནས་ཀྱང་འབད་པར་བྱ་དགོས།

དེ་ལྟར་བྱང་རྒྱུ་གི་སེམས་བསྐྱེད་ནས་རྒྱལ་སྐྱེས་ཀྱི་སློད་པ་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུའི་བསྐྱེམས་པ་རོལ་དུ་སྤྱིན་པ་དུག་གི་ཉན་པ་ལེན་
 ལ་བཙོན་ཏེ་ཐོབ་བྱ་སྟེ་མེད་པ་ཡང་དག་པ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སློད་པ་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུའི་བསྐྱེམས་པ་རོལ་དུ་སྤྱིན་པ་
 དུག་གི་ཉན་པ་ལེན་ལ་བཙོན་ཏེ་ཐོབ་བྱ་སྟེ་མེད་པ་ཡང་དག་པ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་
 བས་དེ་ཡང་བསྐྱལ་ཆེན་གྲངས་མེད་གསུམ་དུ་ཚོགས་རྫོགས་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར་སྤྱིགས་དུས་ཀྱི་ཚོ་སྤང་གཅིག་ལ་འཚང་རྒྱ་བའི་
 ཐབས་མཚོགས་སྟེ་མེད་པ་གསང་སྤྱགས་དོ་རྗེ་ཐེག་པའི་ལམ་ལ་འཇུག་དགོས་པས་དེ་ཡང་ལམ་ཐུན་མོང་བའི་བརྒྱུད་

སྤངས་པ་སྡོམ་དུ་བཏང་ནས། མེག་པ་ཆེན་པོའི་དགེ་བའི་བསེས་གཉེན་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པའི་དྲུང་ནས་ཐོག་མར་སྡིན་ཤེད་
དབང་གི་རིམ་པ་རྣམས་ལེགས་པར་ཚོད་ཅིང་དབང་དུས་སུ་ཁས་སྤངས་པའི་དམ་སྡོམ་ཚུལ་བཞིན་དུ་བསྐྱེད་
རིམ་ལྟའི་འཁོར་ལོ་དང་། རྫོགས་པའི་རིམ་པ་རྒྱུད་སྡེ་ཁྲུངས་མ་རྣམས་ནས་གསུངས་པ་ལྟར་བསྐྱོམས་ཏེ་རྣལ་འབྱོར་སྤྲོན་མེད་
པའི་ལམ་གྱིས་ལུས་རྫོགས་པའི་རིམ་པ་གཉིས་ཀྱིས་གནད་རྣམས་རྫོགས་པར་བྱས་པ་ལས་ཇི་ལྟ་ཇི་སྟེད་ཀྱི་ཚོས་ཀུན་
གསལ་བར་གཟིགས་པའི་ཡེ་སེས་ཚོས་ཀྱི་སྐུ་མངོན་དུ་མངོད་དེ། བཙུ་བ་སྐྱགས་ཇི་ཆེན་པོས་དུས་དྲུག་དུ་སེམས་ཅན་གྱི་
ཁམས་ལ་མངོན་པར་གཟིགས་ཏེ་ལྷན་གྲུབ་འཕྲིན་ལས་རྒྱན་མི་ཆད་པའི་སངས་རྒྱས་བཙུན་ལྡན་འདས་ཞེས་སྟུན་པའི་བ་དན་
ས་གསུམ་ན་བསྐྱབ་པའི་གོ་འཕང་རིང་པོར་མི་ཐོག་པར་ཐོབ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ།།

རས་རྒྱུད་སྐྱུལ་སྐྱུས་པོ།།

ཕྱི་རྣམ་རྒྱལ་པོད་ཀྱི་སེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་ལས་ཁུངས་ནས་འབྲེམས་སྡེལ་བཀྲིས་པ།

སྤང་ཐོག་འབྲས་གཞུང་ཆེན་པོའི་བར་བསྐྱན་ལས་ཁུངས་སུ་སྒྲིལ་པོ་ ༡༩༧༩ ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༡༥ ལ་དེབ་གྲངས་
༡༠༠༠ བམ་པ་བར་བཏབ་ཞུས་པའོ།།*

* ལྷ་སྐྱིག་པའི་མཚན། དབྱིན་ཇི་བརྗོད་བདེ་མེད་པ། བཅད་མཚམས་འཛོལ་བ། དབྱིན་བསྐྱར་གོ་དོན་ཇི་བཞིན་མེད་པ་སོགས་ལ་ཕལ་ཆེར་སོར་
བཞག་ལས་ལག་རིང་བརྒྱུད་པ་བྱུང་མེད་སྟུམ་པ་བཅས།

संस्कृतम् त्रिविष्टपो भाषा च ।

गान्तोके राजप्रसादतः
१२ मार्चे १९५६ ख्रीष्टाब्दे

प्रियसुहृद्भ्यः :

फरवरीमासस्य षड्विंशतितमवारिकांकितस्य श्रोमतां निमन्त्रणस्य उत्तरे अस्माकीनाः हार्दिकाः धन्यवादाः स्वीकर्तव्याः । अप्रैलमासस्य प्रथमे सप्ताहे सुनिश्चितस्य संस्कृतविश्वपरिषदः जगन्नाथपुर्यां समारोहे ममोपस्थितिं पूर्वविनियोजितानि कार्याणि बाधन्ते । संस्कृतविश्वपरिषदः आगामिन्यधिवेशने अत्रोनिदिष्टसम्वादास्वीकारात् सुषोमत्रिविष्टपोयानुसन्धानपरिषदः सभापतित्वेनाऽहं प्रसन्नतामधिगमिष्यामि ।

येकेचन गोर्वाणवाणीपोठेषु प्रौढिमाप्नुवन्ति तत्सहचारिभाषाः तदुद्गतभाषाः वा वदन्ति तेभ्यः अस्माकीनः देववाण्यध्ययनस्य पुनरुज्जीवनेयः उत्साहः वर्तते न कथंचित् अगहनतरः ।

त्रिविष्टपोभाषा एनाभारतीयाभाषा या संस्कृतभोषया सह वद्धमूला वर्तते । बौद्धधर्मप्रवेशात् प्रागपि त्रिविष्टपोभाषाभाषिजनानां वंशपरम्पराश्रुतं परिसञ्चितं समुन्नतं साहित्यमासीत् । बौद्धशास्त्राणाम् अनुवादार्थंते लिपिं वर्णमालां चापेक्षितवन्तः । तत्रत्येषु विपश्चिद्भ्यर्षेषु अग्रणी 'थोमीसम्भोटः' बोधिक्षेत्रे भारतवर्षे आगत्य भारतीयमनीषिभिः विविच्य तत्कालीनदेवनागरवर्ण-मालाधारभूतया ध्वन्यात्मक्या वर्णमा-

Dear Friend,

My most heartfelt thanks for your kind invitation of February 26, but due to certain engagements already fixed I am attending the Puri Session of Sanskrit Vishva Parishad in the first week of April. As the President of Sikkim Research Institute of Tibetology I shall be happy if the following message is read at the forthcoming session of Sanskrit Vishva Parishad.

Our interest in the revival of Sanskrit studies is not less deep than those who specialise in Sanskrit studies or who speak languages developing from or associated with Sanskrit.

Tibetan is perhaps the only non Indian language which has a fundamental links with Sanskrit. Tibetan speaking peoples had a highly developed literature even before the introduction of the Doctrine of the Buddha, but this literature was handed down from generation to generation orally. The translation of Buddhist scriptures called for a script. Thomi Sambhota, the leading Tibetan scholar came to India –the Land of Enlightenment, discussed the problem with Indian scholars and returned to Tibet with a phonetic system of script modeled on the current Devanagari characters. Then followed a period of 1000 years of translation of Buddhist literature, mostly Sanskritic. This task of translation was as much a matter of scholarship as of faith. There is no other instance of translation on a national scale and rendered word for word. The translation was faithful but not slavish. The Tibetan syntax was strictly observed and fundamental notions of Tibetan literature or culture

कथा सह स्वदेशं प्रत्यगमत् । ततः परं वर्ष-
 सहस्रात्मकः संस्कृतबहुलबौद्धशास्त्रानुवादकालः व्य-
 तीयाय । अनुवादकार्याणि पाण्डित्यप्रज्ञापनाय निष्ठा-
 संसूचकाय च भूतानि । आराध्यपरिमाणेन प्रतिशब्दा-
 नूदनैम् अद्यावधि उपमानरहितं वर्तते । अनूदनं
 तु अर्थसहगं न तु दास्यापत्रम् । तस्मिन् न वर्तते
 वाक्या-क्रमता निर्भमाप्राकृतिकवपने न दत्तचित्ता
 तत्साहित्यस्य संस्कृतेश्च मूलिकभोवाः परिपालिताः
 लक्ष्यन्ते । अनूदिते साहित्ये न केवलं धम्मशास्त्रम्
 अपितु प्रभूतानि लौकिकानि साहित्यानि अष्टा-
 ध्याय्यमरकोष-मेघदूत-काव्यादर्शाऽऽ युर्वेदसार समुच्चय
 — नागानन्द-प्रतिमा-मानलक्षणानि समाविष्टानि ।
 एतादृशं यत् प्रभूतं लौकिकं साहित्यं तत् ताञ्जूरख्ये
 पवित्रसंग्रहे सन्निविष्टं तत् बोधिक्षेत्रसाहित्यं
 प्रति तेषामादरस्य संसूचकम् । अनूदितेषु साहित्येषु
 अनुपलब्धेषु संस्कृतसाहित्यस्य बहुमूल्यनिधयः विस्मृति
 गर्भे पतिष्यन्ति बहूनि अज्ञात नामानि च भविष्यन्ति ।
 उत्तरभारतवर्षे यदा करालकालक्रमस्य वैदेशिकाक्रमणस्य
 प्रभावेन पुस्तकानि विनष्टानि तदैव त्रिविष्टपदेशे
 एकस्याः भाषायाः ज्ञानरूप प्रकाशनम् अपरभाषायां
 गुरुतरप्रयत्नैः सम्पादितम् । विनष्टमूलग्रन्थानां ज्ञा-
 नाभावे संस्कृतवाङ्मयस्याध्ययनस्य परिपूर्णां न यास्यति ।
 अस्यैव संस्कृताध्ययनस्य परिपूर्णं तत्पोषणञ्च
 अस्माकं सुषीम-त्रिविष्टपीयानुसन्धानपरिषदः लक्ष्यम् ।

were not ruthlessly supplanted by exotic forms. The translation covered not only the sacred literature but also quite a number of secular works like, *Ashtadhyayi*, *Amarakosa*, *Meghaduta*, *Kavyadarsa*, *Ayurvedasara*, *Samuchchaya*, *Nagananda* and *Pratimamanalaksana*. Quite a large number of such secular works were incorporated in the sacred collection called Tanjur a testimony to the esteem for the literature of the Land of Enlightenment. But for these translations some of the priceless treasures of Sanskrit literature would have been altogether forgotten and even the names of many of these works would have been lost for good. The period which witnessed the destruction of Sanskrit works in Northern India, thanks to foreign invasions and ravages of time, was the period of this monumental enterprise in rendering the genius and form of one language into another. Without good knowledge of such lost works, no study of Sanskrit literature can be complete. The Sikkim Research Institute of Tibetology nurses the ambition of aiding this task of supplementing Sanskrit studies.

The revival of Sanskrit studies is called for, not merely by narrow nationalistic interest under the impact of western literature, but because Indian scholarship almost lost sight of the real genius of Sanskrit. Sanskrit culture, under such impact, was supposed to represent ritual and dogma, superstition and obscurantism, very few outside the advanced students of Sanskrit cared to know that Sanskrit literature was associated with the most fearless freedom of thought.

संस्कृतसाहित्यस्य पुनरुज्ज्वलनं संकीर्णराष्ट्रियोद्देश्ये-
-नैव नापेक्षितम् । पाश्चात्यसाहित्यप्रभावात् भा-
-रतीयविद्वांसः संस्कृतयथार्थ-प्रतिभा-विस्मृतप्रायाः
जाताः । अस्मिन् प्रभावाच्छत्रे गीर्वाणसम्भ्यतातः
यज्ञसिद्धान्तौ अन्वविश्यास कूपमण्डूकानुगौ एवापे-
क्षितौ । संस्कृत-साहित्ये यदतिनिर्भीकं विचार स्वा-
तंत्र्यं वक्तव्यं तज्ज्ञाने प्रयत्नस्तु प्रौढसंस्कृतजिज्ञा-
सुभ्यः केचन एव कर्तुम् ऐच्छन् ।

अर्वाचीनशिक्षाप्रणाल्यधिगत विद्वांसः बोधिक्षेत्र-
-विराड् दर्शनानभिज्ञ विस्मृताः कोट-कान्तहेगेलब्राडले-
प्रभृतिषु दत्तचित्ताः । बुद्धिदीप्तविचारतर्कादीनि गौतम
बुद्धौपनिषदिकाचार्योद्गतानि नागार्जुनासङ्गगोडपाद
शंकरप्रविकसितानि स्मृतिपथात् अपसृतानि । प्राध्वम्,
शारवास्कीसदृशैः यूरोपीयविपश्चिद्भ्यः संस्कृत-
वाङ्मयस्य गौरवरत्नान् परीक्षाय तथ्यमिदं विज्ञापितम् ।
अधुना तु एतादृशी रचना मौलिकभाषायां नोपलभ्यते ।
सा तु भाषान्तरीकृता त्रिविष्टपीभाषायां प्राप्यते ।

मानवेतिहासे भाषा साहित्य संस्कृतिगमनोदाहर-
-णानि लभ्यन्ते । बौद्धधर्मप्रसारानुसारि उत्तरभारत-
नदीसमतलनिःसृतं संस्कृतसाहित्यं हिमालयेषु
तद्दहिदेशेषु च बोधिसत्त्ववादेन सार्वजनिककल्याणं
शून्यवादेन निर्भीकविचारस्वातन्त्र्यं प्रतिपादनं च
परिपोषयन् पर्यसरत् । इदं सर्वं तथाकथिते
मध्ययुगे घटितम् । अस्मिन् अन्वशाते पुण्यश्लोका-
नामार्यं गौतमबुद्धपादानां पञ्चविंशतिशततमे वर्षे

The scholars of modern educational system turned to Comte, Kant, Hegel and Bradley while oblivious to the great contributions of the Land of Enlightenment. The intellectualism and dialectic, which started with the Buddha and the sages of the Upanishads and which reached efflorescence with sages like Nagarjuna, Asanga, Gaudapada and Sankara were forgotten. Paradoxically enough European scholars like Stcherbatsky had to reveal the truth about the monumental contributions of Sanskrit literature. Now the large bulk of this literature is not available in its original form, they are however available in Tibetan.

The history of mankind presents instances of migrations of languages, literature and cultures. In the wake of Buddhism Sanskrit literature traveled from the river plains of North India to the Himalayas and Trans-Himalayas and stimulated the growth of a mind evincing interest in collective welfare and fearless freedom of thought viz-Bodhi sattvavada and Sunyavada, this was in the so called middle ages. In the current century, which marks the terminus of the cycle of 2500 years of Gautama Buddha, the discovery of the treasurers of Sanskrit literature in Trans-Himalayas and their return to the Land of Enlightenment may very well usher in a much greater renaissance than that caused in Europe by the transfer of seat of classical learning from Constantinople to Rome in the 15th century. The challenge to mankind today is that of gross materialism and dogma. The philosophy enshrined in Sanskrit literature can answer this challenge.

हिमालयेषु तद्विद्वेषु वा संस्कृतवाङ्मयामरत्नेषु
उद्धृतेषु पुनरेव बोधिक्षेत्रागतेषु यद्भवजागरणं
भविष्यति तत् कौन्सटेन्टीनोप्रात रोमेषु पञ्चदश-
शतके प्राचीनविद्यातीथ परिवर्त्तनात् यन्नवजागरणं
कृतं तस्मात् अस्माकीनं महत्तरं भूयात् । अधुना तु
मानवजातेः भौतिकवादेः आज्ञाप्रमत्तैश्च यदाह्वानं
क्रियते तस्य आह्वानस्य प्रत्युत्तराणि संस्कृत-
वाङ्मयदर्शनैः दातुं शक्यानि ।

इदं त्वस्माकं रागास्पदं यद् पुरीक्षेत्रमेव
षष्ठमाधिवेशनस्थलम् । अनेकशः उत्कलप्रदेशः भारती-
-येतिहासस्य केन्द्रम् । कलिङ्गभूमिः एव युद्धस्थलं
यत्र मौर्यसम्राजः अशोकस्य धर्मसदृशे शाश्वत-
भाग्यमनः परिवर्त्तनं सञ्जातम्, येन समस्तभारते
भारताद्बहिश्च जम्बूद्वीपे बौद्धधर्मस्य प्रचारः सम्पन्नः ।
त्रिदिविपीभाषाभाषिजनानामितिहासे अशोकः तथैव
अमरायभागः वर्त्तते यथाभारतेतिहासे धर्मसन्नि-
हितशक्तिरूपेण आस्ते । उत्कलेऽपि महायानेन
बहुशः विकासावस्था प्राप्ता । श्रीजगन्नाथमन्दिरं बौद्ध-
तत्त्वावधाने निर्मितं तत्तु विबादास्पदम् । मन्दिरे
समष्ट्यात्मकानि लोकतंत्रात्मकानि यानि रूपाणि
तानि बौद्धधर्मस्य भद्रतमपारम्पर्यस्मारकाणि ।

It is also interesting to note that the Sixth Ses-
sion is meeting in Puri. In many ways, Orissa
has been a focal point in India's history. It was a
war fought in Kalinga that turned the mind of
Maurya Emperor Asoka to the more substantial
pursuit of the path of the Dharma, an event
which led to the spread of Buddhism all over
India and to all parts of Asia. Asoka lives in the
history of Tibetan speaking peoples as much in
the history of India as a symbol of power, which
has its roots in the Dharma. It was also in Orissa
that Mahayana underwent much development.
It is a moot point whether the temple of Jagan-
nath began under Buddhist auspices. Evidences
of congregational forms and democracy in the
temple recall the noblest traditions of Bud-
dhism. With these words I wish your session
meeting under the happy auspices of Rashtrapati
Shriman Rajendra Prasad all success.

Yours sincerely, Palden Thondup Namgyal
Maharajkumar of Sikkim. Hon. General Secre-
tary Sanskrit Vishva Parishad, Bharatiya Vidya
Bhavan, Chowpathy Road, BOMBAY-7.

एभिः शब्देः आशास्महे यद् तत्रभवतां श्रीमद्वा-
जेन्द्रप्रसादमहोदयानां राष्ट्रपतीनामाध्यक्ष्ये श्रीमताम
धिवेशनमध्यमेवाधिगतसाफल्यं भविष्यतीतिशम् ।

श्रीमतां विश्वस्तः

पाल्देन थोण्डुप नामरयेल
स० श्रीमद्विजयसिद्धार्थः

श्रीमत्सु

सम्मान्यप्रज्ञानमंत्रिषु

संस्कृतविश्वपरिषदः

भारतीय विद्याभवनम् ।

बम्बई ।

རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་སྤང་དོག་འབྲས་སྡོངས།

རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ལྷགས་བྱི་ལོར།⁶

མཁའ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་གླེང་།

༄༅། ཁང་མགོན་ཡམི་དབང་ཚོས་རྒྱལ་ཡབ་སྲས་ལྷན་རྒྱས་དབུས། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཚོགས་འདུ་ལྷན་རྒྱས་ལ། བྱས་ནས་ཨོ་རྒྱན་སངས་རྒྱས་གཉིས་པའི་འབྲུངས་རབས་མདོར་བསྐྱས་ཅམ་དང་། རང་ཅག་སྲས་ལུལ་འབྲས་མའི་སྡོངས་འདིར་བསྐྱན་པ་དར་ཚུལ་མདོར་བསྐྱས་ཅམ་ཞུ་རྒྱུ་ཡོད།

འགོ་བ་ལྷ་དང་བཅས་པའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་མཚོག་སླན་མེད་པ་ཡ་རྒྱལ་བའི་བསྐྱན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་ཡིན་ལགས། དེ་ལ་ཐེག་པའི་རྣམ་གྲངས་ཇི་སྟེད་ཅིག་གསུངས་ནའང་། མདོར་བསྐྱུ་ན། རྒྱ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཐེག་པ་དང་། འབྲས་བུ་གསང་སྲགས་ཀྱི་ཐེག་པ་གཉིས་སུ་གྲགས་སོ། །དེ་ལ་སངས་རྒྱས་སྤྲུལ་སྤྱུང་བ་ཚེ་ལོ་བརྒྱ་པའི་དུས་སུ་བྱོན་ནས། སྤྱི་མཚན་ཉིད་ཐེག་པའི་ཚོས་འཁོར་རིམ་པ་གསུམ་དང་། གསང་སྲགས་སྤྱི་མ་བུ་བ་བཅས་བཞི་ཏུ་བསྐྱོར་ནས། གསང་སྲགས་སླ་ན་མེད་པ་དོ་རྗེ་ཐེག་པའི་བསྐྱེད་རྗེ་གསུམ་གྱི་ཚོས་འཁོར་གསུམ་དུ་བསྐྱོར་བའི་རྣམ་གྲངས་ཚིག་གཅིག་ཀྱང་མ་གསུངས་པར། སྤྱིས་འབྱུང་བའི་ལུང་བསྐྱན་པར་མཛད་དོ། །དེ་ཅིའི་སྤྱིར་ཞེ་ན། ལྷ་སྤྱོད་སྤྱོར་སྤྱོལ་ཟབ་མོ་འདོད་ཡོན་ལྷ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་སྤྱིར་རོ། །དེས་ན་མི་མཛེད་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདིར་ས་གསུམ་ན་འབྲན་ལྷ་དང་བུལ་བ། རིགས་སྲགས་འཆང་བ་ཚེན་པོ་ཨོ་རྒྱན་གྱི་གུ་རུ་བུ་འབྱུང་གནས་ཞེས་ཡང་དག་པར་རྗེ་གསུམ་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་སྲས་སུ། མདོ་སྲགས་གཉིས་ཀ་ནས་ལུང་བསྐྱན་ཏེ། དབུས་འབྲུར་ཚལ་དུ་ལུང་བསྐྱན་པའི་མདོ་ལས། ལྷོང་ཁྲེར་རྩ་མཚོག་འོད་མའི་ཚལ་དུ་ཡང་དག་པར་རྗེ་གསུམ་པའི་སངས་རྒྱས་སྤྲུལ་སྤྱུང་བ་སྲུང་ན་ལས་མདོན་པར་འདས་ཁར་སྤྱོད་བཅུད་སྤྱི་ནང་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པའི་ལུང་མང་པོ་གསུངས་པས་ཉན་ཐོས་རྣམས་ཤིང་སྤྱོད་དག་བཏོན་པས། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྐུལ་པ།

སྤྱོད་པོ་ང་ནི་སྲུང་ན་འདས་འོག་ནས།
ལོ་ནི་བཅུ་གཉིས་ལོན་པའི་ཚོ།

6 Published by Shri Nirmal C. Sinha, Director, Namgyal Institute of Tibetology, Gangtok (Sikkim). Printed by G. Tharchin at the Tibet Mirror Press, Kalimpong, No. 2, April 1960. བོད་ཡིག་ལྷགས་འབྲུའི་སྤྱིར་མའི་དེབ་གསུགས་ཤོག་གྲངས་ 22 ཅན་ལས་རྩེད་དུ་སྤྱང་བའོ།

ཚོ་རྒྱན་ཡུལ་གྱི་རྒྱབ་བྱང་མཚམས།
དྲི་མེད་རྟོ་གའི་མཚོ་སྒྲིང་དུ།
བརྒྱ་གོ་སར་སྤོང་པོ་ལས།
ང་ལས་ལྷག་པའི་སྐྱེས་བུ་ནི།
བརྒྱ་འབྲུང་གནས་ཞེས་བྱ་བ།
གསང་སྐྱབས་སྟོན་པའི་བདག་པོ་འབྲུང་།
ཁྱེད་རྣམས་ཏུ་བར་མ་བྱེད་ཅིག།

ཅས་དང་། ཡང་བཀའ་སྐུལ་བ། སྐྱེས་བུ་དེ་ནི་དུས་གསུམ་གྱི་སྐྱེས་བུ་ཀུན་ལས་ལྷག་པ་ངོ་མཚར་བྱེད་པར་དུ་འཕགས་
བ་ལྟ་དང་ལྟན་པ་སྟེ། ལྷ་གང་ཞེ་ན། མངལ་གྱི་དྲི་མས་མ་གོས་པར་སྐྱེ་འབྲུངས་པ་དང་གཅིག །སྐྱེ་ལ་བགྲེས་རྒྱུ་མི་
མངལ་བ་དང་གཉིས། སྐྱེ་ལ་འདས་གོང་མི་མངལ་བ་དང་གསུམ། བདུད་བཞི་བཅོམ་པ་དང་བཞི། ཚོ་གཅིག་ལུས་གཅིག་
ལ་སངས་རྒྱས་པའི་ཐེག་ཚེན་གྱི་བསྟན་པའི་སྤིང་པོ་ལ་ལོངས་སྤོང་པ་དང་ལོ། །མདོ་ལྟར་ན། སངས་རྒྱས་ཤུག་རྒྱབ་བ།
སྐྱབས་ལྟར་ན། བྱ་ཏུ་བརྒྱ་འབྲུང་གནས་ཞེས་བྱ་བ་མཚན་ཡོངས་སུ་བྲགས་པ་དེ་ནི་དྲི་སྐྱེའི་འབྲུངས་རྒྱུ་དང་། མཛོད་པ་
བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བས། མདོར་བསྐྱབས་པའི་རྣམ་ཐར་སྤོང་བྲག་གཅིག་དང་བརྒྱ་སྐྱབས་དཔུ། །མ་ལོངས་དང་དོན་དུ་གཏེར་དུ་
སྐྱ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྣམ་ཐར་བཛོད་བྱའི་ཡུལ་ལས་འདས་སོ། །རྒྱ་གར་འཕགས་ཡུལ་དུ་བརྒྱ་སམ་ལྷ་ལ་ཞེས་སུ་བྲགས།
རྒྱ་གར་རིག་འཛིན་གྲུབ་ཐོབ་མང་པོ་དང་མཇལ་ནས་མཚོག་དང་ཐུན་མོང་གི་དངོས་གྲུབ་མ་ལུས་པ་ཐོབ། དོན་དམ་གསེགས་
བཞུགས་མཚན་མ་ལས་འདས་ཀྱང་ཀུན་རྫོབ་གདུལ་བྱའི་སྤང་ངོར་བྲག་སྐྱབས་མ་ར་ཉི་ཀར་ཚོ་ཡི་སྐྱབས་པ་མཛོད་པས། འཆི་
མེད་ཚོ་ཡི་རིག་འཛིན་བརྟེན། མ་མོ་མཁའ་འགོ་དབང་དུ་འདུ་བའི་དུར་བོད་ཚེན་པོ་བརྒྱུད་དུ་བརྟུལ་བྲགས་གྱི་སྤོང་པ་མཐར་
ཕྱིན་པར་འགྲོ་དོན་སྤྱོད་མཛོད་སྐབས། བོད་གྱི་ཚོས་རྒྱལ་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་དབྲངས་གྱི་རྣམ་སྐྱེལ་བྱི་སྤོང་ལྟེ་
བཅོན་གྱིས་བསམ་ཡས་མི་འགྲུར་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་པའི་ཚེད་དུ་རྒྱ་གར་ནས་མཁན་པོ་སྟོ་རྟི་ས་དུ་
གདན་དྲངས། བསམ་ཡས་གྱི་སྤངས་རྩོད་བཅིག་པས་ལྷ་སྤིན་སྟེ་བརྒྱུད་གྱིས་འཚུབ་སྤོངས་ཚེ་བས་བཞེངས་མ་བྱུབ། སྐར་
ཡང་མཁན་པོས། ངས་བྱང་ལེམས་སྤོངས་ཀྱང་ལྷ་སྤིན་སྟེ་བརྒྱུད་འདུལ་དཀའ་བས་རྒྱ་གར་ན་རིག་འཛིན་གྲུབ་ཐོབ་ཚེན་པོ་བད་
མ་འབྲུང་གནས་ཞེས་དྲག་པ་ལྷ་སྤིན་སྟེ་བརྒྱུད་དབང་དུ་བསྐྱབས་ཞིག་ཡོད་པས་དེ་གདན་དྲང་ཚོ་རྒྱལ་པོའི་བྲགས་དགོངས་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པ་གྲུབ་གསུངས་པས། གདན་འདྲེན་དུ་བཏང་བས། སྤོབ་དཔོན་གྱིས་ཀྱང་བོད་འབངས་གདུལ་བྱའི་ཡུལ་དུ་གཞིགས་
ཏེ་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་བཞིན་བོད་དུ་བྱོན་སྐབས་ལས་དུ་དགོ་བསྟེན་ཉེར་གཅིག་དང་། བརྟན་མ་བཅུ་གཉིས་ལ་སོགས་པ་དམ་ལ་
བཏགས།

དེ་ནས་བསམ་ཡས་སུ་བྱོན། ལྷ་སྤིན་སྟེ་བརྒྱུད་དྲེགས་པ་ཅན་ཐམས་ཅད་བཀའ་བསྟོད་པར་དབང་དུ་བསྐྱབས་ནས།

བསམ་ཡས་མི་འགྲུར་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ནང་རྟེན་དང་བཅས་པ་བཞེངས་སོ། །ལོ་ཆེན་མི་རོ་ཙ་ན་ལ་
སོགས་པར་ལོ་རྩ་བ་སྐྱབས། རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་བཀའ་མདོ་རྒྱུད་ཐམས་ཅད་ལོ་པའ་བརྒྱ་དང་ཅ་བརྒྱད།
གདན་དྲངས་ཏེ་གཏན་ལ་མཐུ། རྒྱ་གར་ན་ཡོངས་སུ་མ་གྲགས་པའི་རྫོགས་ཆེན་ཨ་ཏི་ཡོ་གའི་ཟབ་ཆོས་སླ་ན་མེད་པ་ལེ་ཤེས་
ཀྱི་མཁའ་འགོ་མས་དངོས་སུ་བད་ཡིག་ཤོག་སེར་སྤུལ་བ་རྣམས་གཏན་ལ་ཕབས་ཏེ། མཚོག་དམན་སྐྱེ་འགོ་མང་པོ་སྤྲིན་སྤྲོལ་
གྱི་ལམ་ལ་བཀོད། སྐར་ཡང་མ་འོངས་སྤྲིགས་ལྡེ་ལི་ཤེས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་གཏེར་ཁ་བྱེ་བ་ས་ཡ་སྐྱ་བར་མཛད་དེ།
ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་བོད་ཀྱི་མངའ་འབངས་མི་ཤར་ཐམས་ཅད་དགེ་བཅུ་འབྱུང་བའི་བྱིས་ལ་བཀོད། སློབ་དཔོན་གྱིས་གཙོས་རིག་འཛིན་
གྲུབ་ཐོབ་རྣམས་ཀྱིས་གོས་དཀར་ལྷང་ལོ་ཅན་གྱི་སྡེ་དང་། མཁན་པོ་གཙོས་ལོ་པའ་རྣམས་ཀྱིས་རབ་བྱུང་དུ་རྒྱུ་ག་གི་
སྡེ་གཉིས་བཙུག་པས་མདོ་སྐབས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཉི་མ་ཤར་བ་ལྟར་མཛད་པས། ཆོས་རྒྱལ་གྱི་ཐུགས་དགོངས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་
པ་སྐྱབས། །སྐྱུ་བ་བརྟེས་ཀྱི་སྡེ་ས་བུ་རྗེ་འབངས་ཉེར་ལྷ་དང་། ཡེར་པའི་གྲུབ་ཆེན་བརྒྱད་ཅུ། རྣམ་མའི་སོ་བྱུར་སྐྱབ་གསུམ་ལ་
སོགས་པའི་རྗེས་འཛིན་གྱི་སྡེ་ས་བུ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་བྱོན་པ་དང་།

རང་ཅག་སྐྱས་ཡུལ་འབྲས་མའི་ལྗོངས་འདིར་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་བད་མ་སམ་བླ་བས་དབེན་གནས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ཏེ་
ཐབ་གཏེར་མང་དུ་སྐྱས། གཏེར་ཆེན་དང་། གཏེར་ཐུན་དུ་མ་གཏེར་ལྷང་དུ་ལན་བརྒྱར་བསྐྱབས་བཅོད་མཛད་པའི་མཁའ་སྐྱོད་
སྐྱུ་བ་པའི་སོ་བྱུང་དཔལ་རི་གཉིས་པ་དཔལ་གྱི་འབྲས་མའི་ལྗོངས་འདིར་དམ་པ་ཆོས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཇི་ལྟར་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས་
མདོར་བསྐྱས་ཤིག་ཞུ་བ་ལ། བསྟན་པ་སྡེ་དར་དང་། བར་དར། ལྷི་དར་གསུམ་དུ་བྱུང་བའི་བཞེང་སྲོལ་མཆིས་ཀྱང་། གཙུག་
ལག་ཁང་བཞེངས་པ་དང་། དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་བཙུག་པ་སོགས་སྤྱི་དར་གྱི་སྐབས་སུ་མ་གཏོགས་བྱུང་མི་འདུག །སྡེ་དར་
གྱི་སྐབས་སུ་འཕགས་པ་སྐྱན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་བོད་ཡུལ་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས། དེ་ནས་རིམ་བར་ལྷ་དབང་བརྒྱ་སྤྲིན་འཕགས་
པའི་སྐྱུ་བ་པའི་མི་ལྷ། བད་མ་སམ་བླ་ལ། ཁྱི་སྲོང་ལྷུང་བཙན། ཡེ་ཤེས་མཚོ་རྒྱས། ཤེས་ས་སྤྲོན། ཆོས་ཀྱི་སྤོན་པོ་བརྒྱད་
སོགས་སྐྱས་ཡུལ་འབྲས་མའི་ལྗོངས་སུ་བྱོན་ནས་སྤོང་བོ་གཙེས་པའི་ལྷང་བདུན་གསུངས་ཤིང་གཏེར་དུ་སྐྱས་པར་མཛད།

དེའང་རྒྱ་གྲིང་པའི་གཏེར་བྱང་ལས།

- བྱང་པར་གནས་ཆེན་ཀུན་གྱི་མཚོག་གྲུར་པེ།
- འཕགས་པའི་ཞིང་ཁམས་དཔལ་གྱི་འབྲས་མོ་གསོངས།
- དུས་ངན་ཐ་མའི་དུས་ན་དགོས་པའི་སྤྱིར།
- དང་པོ་སྤྲིན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས།
- དེ་ནས་སྤོལ་མ་ཁོ་གཏེར་ཅན་དང་ནི།
- ལྷ་དབང་བརྒྱ་སྤྲིན་སྲོང་བཙན་སྐྱམ་པོ་དང་།
- སྐྱུ་བ་པའི་མི་ལྷ་མཁའ་འགོས་བྱིན་རྒྱབས་མཛད།

ཐ་མ་བདག་དང་སྒོ་རྗེ་སཏུ་དང་།
 ཚེས་སྐྱོང་རྒྱལ་པོའི་སྐལ་བའི་མཁའ་འགོ་བདུན་།
 ཚེས་སྐྱོན་བརྒྱད་དང་ཡི་དམ་ཚེས་སྐྱོང་ལྔ་དང་།
 དཔའ་པོ་མཁའ་གོ་ལྷ་སྲིན་གྲང་མེམས་ཅན་།
 མ་ལུས་ཚོགས་ནས་གནས་འདིར་བྱིན་གྲིས་བརྒྱབས་།
 ས་བཏུལ་བྱིན་བརྒྱབས་ལོ་ཐོག་སྐྱ་ཚོགས་བཏབ་།
 གཏེར་སྐས་གཉེར་བཀོད་སྐྱོན་ལམ་བརྒྱ་ཙ་བཏབ་།
 ཅེས་གསལ་བ་བཞིན་དང་།

བར་དར་གྱི་སྐབས་སུ་སྐལ་བའི་གཏེར་ཚེན་རིག་འཛིན་ཚོད་ཀྱི་ལྷེམ་འབྲུ་ཅན་རྩུ་འབྲུལ་གྲིས་བྱོན་ཏེ་མཛོད་ལྷ་ཁྱུང་ཚང་ནས་
 གཏེར་བཞེས། མངའ་རིས་རིག་འཛིན་ཚེན་པོ། རྒྱལ་བ་ཀུ་ཐོག་བ་དབྱེ་འོད་ཡེ་ཤེས་འབྲུམ་དང་བསོད་ནམས་རྒྱལ་
 མཚན་སོགས་ཀྱང་བྱོན་ནས་ས་གཞི་བྱིན་གྲིས་བརྒྱབས་གིང་ཉེན་འབྲེལ་མང་དུ་བསྐྱེགས། རྗེ་དར་གྱི་སྐབས་སུ་རི་ལྷ་ར་རྩུ་
 སྐྱོང་བའི་གཏེར་ལྟར་དུ།

དུས་མཐར་ང་ཡི་སྐལ་བ་མཆེད་བཞི་ནི་།
 སྐྱོན་ལམ་སྐྱབས་གྲིས་རིམ་བར་བསྐྱིགས་གྲུར་ནས་།
 གནས་ཚེན་འདི་ཡི་སྐྱོ་ཉི་དབྱེ་བར་འགྱུར་།
 ཞེས་གསལ་བ་བཞིན་སྐས་ལུལ་འདི་ཡི་གནས་སྐྱོ་ཕྱེ་ནས་བསྐྱེད་དང་འགོ་བའི་དོན་རྒྱ་ཆེ་མཛོད་དགོས་པའི་རྩི་རྗེའི་ལུང་
 རྣམས་དུས་ཐོག་ཏུ་བབས་པར་དགོངས་ནས་རྣལ་འབྱོར་མཆེད་བཞི་ལས།
 གཅིག་ནི་དགོ་སྐྱོང་འགོ་བ་འདུལ་ཚུལ་དུ་།
 སྐྱ་ཚོགས་ཐབས་གྲིས་འགོ་ལ་ཕན་འདོགས་གིང་།
 སྐྱབས་ཚེན་ཚུལ་གྲིས་འགོ་མང་གནས་འདིར་འབྲིད་།

ཅེས་གསལ་བ་མ་ཟད། དམ་བ་ཉིད་ཀྱི་ཙ་བའི་སྐྱ་མ་རིག་འཛིན་འཇའ་ཚོན་སྤིང་པོས་ཀྱང་། ད་ནི་སྐས་ལུལ་འགྲེམ་སྟེ་
 འགོ་བའི་དོན་རྒྱ་ཆེར་མཛོད་དགོས་པའི་དུས་ལ་བབས་པ་ཡིན་ཞེས་རྩི་རྗེའི་བཀའ་སྤྱི་བོར་ཐེབས་པ་བཞིན། དཔལ་བསམ་ཡས་
 རས་རིམ་བར་ཆེབས་ཞལ་བསྐྱར་ཏེ་གྲང་སྐོ་བརྒྱད་འབྲས་ལྷོངས་གནས་མཐིལ་ལུག་སམ་ཉོར་བུ་སྐྱང་དུ་བདེ་བར་ཞབས་མཐིལ་
 གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ་ལོགས་འཁོད་གྲུབ། ཡང་རྩུ་སྐྱོང་བའི་གཏེར་གྲང་ལས།

ང་ཡི་སྐལ་བ་རྣལ་འབྱོར་མཆེད་བཞི་ལས་།
 གཅིག་ནི་སྐས་ཚུལ་གཞན་གྱི་མ་རིག་པར་།

གནས་གྱི་སྐོར་ལམ་ཅུང་ཟད་རྙེད་པར་འགྱུར་ཅིག་ལོ།

ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། ཀུན་གྱི་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་གང་ཉིད་གསང་སྤྲུལ་སྤྲོད་མ་བུ་རྣམས་གྱི་བསང་སྤྲུལ་གྱི་བའི་འགྱུར་གནས་ཀུན་གྱི་རྒྱ་མ་མཚན་དེ་སྤྲུལ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཆེ་ཆེ་གཤམ་པའི་བསྐྱེད་པར་འཛིན་སྐྱོད་སྤེལ་གསུམ་གྱིས་དམ་པའི་རྣམ་ཐར་གཙང་མ་སྤྱར་བཞེས་མཛད་ཅིང་བཞུགས་པས་ཀྱང་ལུང་བསྐྱེད་དུས་ལ་བབས་པར་དགོངས་ཏེ་དབྱེས་གཙང་བསྐྱེད་གནས་ཆེན་འདིའི་རྩལ་སྐོར་གྱི་ནས་ལེབས། ཡང་རྒྱ་གྲིང་པའི་གཏེར་གྲུང་ལས།

གཅིག་ནི་རྣལ་འབྱོར་རལ་པའི་ཚུལ་དུ་བྱོན་ཅིག་ལོ།

ལམ་བར་པོ་ནས་བྱེད་ཅིང་བསྐྱེད་པ་སྤེལ་ཅིག་ལོ།

ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ལུན་ཚོགས་རིག་འཛིན་ནི་པོད་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་གདུང་བསྐྱེད་དེ་མ་མེད་པ་གཤམ་པའི་བཀྲ་ཤིས་བྱི་བཙན་གྱི་སྤུས་སུ་སྤྱོད་བསྐྱེད་ཏེ་དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་གཅིག་སྐབས་དབྱེས་གཙང་དུ་ལེབས། མཁའ་ལྷོད་གྱི་སྤྲུལ་མ་དུ་མའི་ཞལ་སྤྲོ་ནས་གསན་བསམ་རྒྱ་ཆེ་མཛད་ཅིང་དཔེན་གནས་དང་དུར་ཁྲོད་ཁོ་ནར་བཞུགས་ཏེ་སྤྲུལ་པ་སྤྲོད་པོར་མཛད། དེ་ནས་གཏེར་ལུང་རྣམས་དུས་ལ་བབས་པར་དགོངས་ཏེ་འགྲུས་མོ་སྤྱོད་ས་གྱི་རྩལ་སྐོར་ནས་གནས་མཐེལ་ནོར་བུ་གྲུང་དུ་ཆིབས་བསྐྱེད་མཛད་དེ་རྣལ་འབྱོར་མཆོད་གསུམ་ལྷན་འཛོམས་གྱིས་ལུང་བསྐྱེད་རྣམས་ལོ་བསྐྱེད་མཛད་པས། རྒྱ་གྲིང་པའི་གཏེར་གྲུང་ལས།

ང་ལི་སྤྲུལ་པ་རྣལ་འབྱོར་མཆོད་བཞི་ལས་ཅིག་ལོ།

གཅིག་ནི་རི་དྲུགས་རྒྱལ་པོ་སེངྒེ་བཞིན་ཅིག་ལོ།

སྤྱིང་སྤོབས་དུག་པོས་གནས་འདི་འཛིན་པར་བྱེད་ཅིག་ལོ།

ཅེས་དང།

སྤྱིང་གི་སྤོབས་ནས་སྤྲོད་ཚོགས་མཚན་ཅན་འགྱུར་ཅིག་ལོ།

ཞེས་དམིགས་བསམ་གྱིས་ལུང་བསྐྱེད་པ་ཡིན་པས། སྤྱིང་གི་ནས་སྤྲོད་ཚོགས་ཀྱི་མཚན་ཅན་དེས་པར་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་དགོས་པའི་དགོས་པ་ཆེན་པོ་གཞིགས་ཏེ་གདན་འདྲེན་དུ་རྟོགས་ལྡན་བསྐྱེད་པ་བཟང་དོན་གྲུབ་གྱིས་གཙོས་མི་ཁ་ཤས་བཙུན་ནས་ཚོས་རྒྱལ་སྤྲོད་ཚོགས་རྣམས་རྒྱལ་ཡལ་སྤུས་སྤོད་འཁོར་དང་བཙས་ལུག་ཟམ་ནོར་བུ་སྤྱིང་དུ་བྱི་ནང་གི་རྟེན་འབྲེལ་བཟང་པོ་བསྐྱེད་པས། མཁའ་ལྷོད་པའི་སྤྲུལ་མ་གྱི་རོར་འགྲུལ་དང་བུལ་བའི་སྤྲུལ་པའི་རྣལ་འབྱོར་མཆོད་གསུམ་གྱིས་དབྱེས་གསུམ་གྱི་སྐོར་ནས་ཡེ་ཤེས་ལྷའི་ལུང་རྣམས་ཚོས་རྒྱལ་དེས་པ་རྙེད་པའི་དགོངས་པ་གཅིག་དུ་མཐུན་པས་བཀའ་བསྐྱོས་ཏེ་མངའ་བུལ་གྱི་དབང་སྤྲུལ་མཛད་ནས་དབང་བསྐྱེད་རྒྱལ་སྤྱིད་སྤྱོད་བདུན་དང་བཀྲ་ཤིས་རྣམས་རྟོགས་སོགས་དཔའ་བོ་བཞུན་བཞུགས་དང་བཙས་རྒྱལ་པོར་བཀྲ་ཤིས་མངའ་གསོལ་ཞུས།

ཚོས་རྒྱལ་སྤྲོད་ཚོགས་རྣམས་རྒྱལ་ནི། རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཨིན་ཏུ་ལྷོ་རྩིའི་གདུང་ལས་ཆད་པ། ཁབས་མི་ཉག་གི་རྒྱལ་

ཐོག་ཉེར་ལྟ་མཛད་པའི་མཐར་སྐྱས་ཡུལ་འདིར་འདུལ་བྱ་དུས་ལ་བབས་པར་གཟིགས་ཏེ་སྐྱར་ཏོག་དུ་གདན་ས་མཛད། འབྲས་
ལྗོངས་གནས་མཐིལ་ཡུག་ཟམ་ནོར་བུ་སྐྱར་དུ་མཚོད་ཉེན་བཟུ་ཤིས་འོད་འབར་གྱིས་མཚོན་པའི་སྐྱུ་བ་སྟེ་དཔོན་དང་།
གསང་སྐྱབས་ཚོས་སྤྱིང་གསང་ཆེན་བརྒྱ་ཡང་ཅེ་སོགས་གདན་ས་འདེབས་པར་མཛད། མངའ་བདག་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་
གུང་བཟུ་ཤིས་སྤྱིང་དགེ་ལེགས་དཔོན་པ། ཟེལ་གཞོན་དཔོན་བཅས་བཞེངས། མ་ཞི་དུང་སྐྱུ་བ་ལན་དུག་ཅམ་མཛད་པས་
དུང་ལ་དུང་སོས་སྐྱས་པ་དང་། དུམ་ཚུ་མི་རུལ་བ་སོགས་ཡ་མཚན་ངོ་མཚར་ཅན་གྱི་དྲགས་མཚན་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་བྱུང་།
དུམ་སྐྱུ་བ་གྱི་སྒོལ་ད་ལྟའང་མ་ཉམས་པར་བཞགས་ཤིང་ཚོ་འབྲུལ་སྐྱ་བའི་ཚོས་ ༡༥ ནམ་འཆར་ལ་གཏེར་དུམ་རིན་པོ་ཆེ་
ཞལ་སྤྱོད་ནས་མཛད་རྒྱ་དང་། དུམ་འབྲས་ཞུ་རྒྱ་ཡོད་པའི་སྤོགས་མཐའ་ཀུན་ནས་སྐབས་དེར་བཅར་མཁན་གྲངས་མེད་ཡོད།
གྲུབ་མཚོག་ཡོངས་ཀྱི་གཙུག་རྒྱན་གྱི་མའི་རྣམ་སྐྱུལ་ཏེ་རྩ་ཀའི་ལྷ་བཅུན་ནམ་མཁའ་འཇིགས་མེད་ཙམ་གྱི་བྱང་ལྷ་རི་འོད་
གསལ་སྤིང་ལྷག་ནས་ཙ་གསུམ་རིག་འཛིན་སྤོག་སྐྱུ་བ་གྱི་ཆ་ལག་ཡོངས་ཚོགས་དང་། རྩོམ་སྤྱིང་པོ་སྤྱིན་གྱི་ཐོལ་སྐྱུ་སོགས་
ཟབ་གཏེར་དུ་བཞེས་ཏེ་སྐྱས་གནས་འབྲས་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་ཚོས་སྐལ་དུ་གནད།

༡ ཚོས་རྒྱལ་ལུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་ཚོས་བདག་དུ་དབང་བསྐྱར་ཏེ་དེ་ནས་ད་ལྟའི་བར་ཡུལ་འདིར་ལས་སྤོན་བསོད་ནམས་
གྱི་མཐུ་ལས།

- ༢ བསྐྱར་བསྐྱར་རྣམ་རྒྱལ།
- ༣ ལུག་དོར་རྣམ་རྒྱལ།
- ༤ འགྲུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ།
- ༥ རྣམ་རྒྱལ་ལུན་ཚོགས།
- ༦ གཙུག་ལུང་རྣམ་རྒྱལ།
- ༧ མཐུ་སྤོབས་རྣམ་རྒྱལ།
- ༨ བཟུ་ཤིས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་མཚན་ཅན་ (ད་ལྟའི་ལམ་དབང་ཚོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་) བཅས་རྒྱལ་རབས་བརྒྱད་གྱི་བར་

རིམ་པར་སྤོན་ཏེ་འབྲས་མོའི་ལྗོངས་འདིར་སྐར་སྒོལ་བཀའ་རྙིང་གི་བསྐྱར་པའི་རིང་ལུགས་ཇི་ཡོད་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་དུ་
མཛད་ཅིང་།

ལྷན་པར་དུ་སྐྱས་གནས་འདི་ཡི་ཡོན་ཏན་གཏེར་ལུང་ནས་རྒྱར་ཅམ་ཞུས་ན། ཨོ་རྒྱན་གྱི་གུ་རུ་བརྒྱ་སམ་བླ་མས་སྤྱི་རབས་
གྱི་སྐྱེ་འགྲོའི་དོན་དུ་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་པའི་སྐྱས་གནས་ཀྱི་ནང་ཚན་འབྲས་མོ་ལྗོངས་འདི་སྐྱས་གནས་ཀུན་གྱི་མཚོག་གུར་
བཅུ་གསུམ་རྩོམ་འཛིན་པའི་ས་རྩ་ཡལ་བརྒྱ་འོད་དང་རྣམ་དབྱེར་མ་མཆིས་པ། དགེ་བ་འབྲུམ་གྱི་འགྲུར་བཞེན་པོ་མ་མོ་མཁའ་
འགོ་སྤྱིན་ལྟར་འཐིབས་པ། རོ་མཚར་གནས་མཚོག་བཞེད་ལས་འདས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ཨོ་མ་ཏོ། སྐས་ཡུལ་གནས་
སུ་བཞོད་པ་བསྐལ་པ་བཟང་། འཕྲང་འགོ་གཏེར་སྤོན་མཚོག་གི་ལམ་ཡིག་ལས།

འབྲས་མོ་རྫོངས་ཞེས་ན་བར་མོས་པའི་མི་མེ་
 རྒྱུ་བ་དཔག་མེད་བསོད་ནམས་བསགས་པ་ཡིན་མེ་
 རྒྱས་ཡུལ་འབྲས་རྫོངས་ཡན་ཅིག་བསྐྱར་བ་ན་མེ་
 བསྐྱལ་པ་རྫོང་དུ་བསགས་པའི་རྒྱིག་རྒྱིག་དག་མེ་
 མངའ་བདག་གི་རྫོང་གསང་བའི་གཤམ་ཡུང་ལས་མེ་
 མ་མ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་ལ་རྒྱུད་མེད་བས་མེ་
 ཚོས་བྱེད་ཐམས་ཅད་རྒྱས་པའི་ཡུལ་དུ་བྱོས་མེ་
 དཔལ་གྱི་འབྲས་མོ་གསོངས་འདི་ལྟ་ཡི་ཡུལ་མེ་
 བོད་ལ་དགོངས་སྤྱིར་རྒྱལ་བོང་ཡིས་སྐྱལ་མེ་

ཞེས་དང་། རྒྱལ་སྐུ་རིན་ཆེན་གྱིང་པའི་གཏེར་བྱང་ལས།
 བོད་ཡུལ་ལོ་བདུན་དག་དུ་བསྐྱོམ་པ་ལས་མེ་
 གནས་འདིར་ཞག་བདུན་སྐོམ་པ་རོ་མཚར་ཆེ་མེ་

ཞེས་གཏེར་ཡུང་ཇི་སྟེན་ཅིག་གསུངས་པས་ཞུ་མ་དགོས་པས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགོངས་པར་མངའ་ཞིང་། ད་ལམ་ཞུ་བའི་
 མདོ་དོན་སྟོང་པོར། གཅི་དབང་ཡབ་སྲས་ལྡན་རྒྱས་མཚོག་ནས་རྒྱབས་ཆེན་ཐུགས་བསྐྱེད་བཟང་པོས། རྒྱལ་ས་སྐྱང་ཏོག་གི་
 རོ་ལྟ་བུའི་ཞིང་ས་འདིར་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཞེས་པ་རྒྱལ་བའི་བཀའ་མདོ་རྒྱུད་བསྟན་བཅོས་ཐམས་ཅད་མ་ཚང་བ་མེད་པ་
 གཅིག་དུ་བསྐྱས་ཏེ་བྱུབ་མཐའ་རིས་སུ་མ་ཆད་པ། གདུལ་བྱ་གང་མོས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་བྱས་ཚོག་པ་དགོས་འདོད་ཀུན་འབྱུང་
 གི་མཛོད་ལྟ་བུ་འདི་ཡི་མཚོན་ལ་བར་གཅོད་མི་མཐུན་པའི་སྟོབས་ཐམས་ཅད་ལས་རྣམ་བར་རྒྱལ་བའི་གཞལ་ཡས་ཁང་རྒྱ་བོད་
 ཀྱི་ཤེས་བྱ་རིག་པའི་གནས་མཐའ་དག་ལ་ཉམས་ཞིབ་མཐར་ཐིམ་པ་མཛོད་རྒྱུའི་རྣམ་རྒྱལ་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ལས་ཁྱུངས་
 ཞེས་གསར་བསྐྱར་མཛོད་པ་འདི་དེང་སྐབས་སྟོབས་ལཱའི་རང་མདངས་ཆེས་ཆེར་བདོ་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རྣམས་ཉེར་སྐྱབས་
 པའི་དུས་འདིར་ཐུན་ཐུས་དུ་ཉི་མ་འཚར་བ་ལྟ་བུའི་སྐར་ཡང་བསྐྱལ་བཟང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉི་མ་ཤར་བ་ལྟར་
 འབྱུང་རེས་ལ་རོ་མཚར་སྐད་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་སྐྱུང་བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའི་མཛོད་པའི་གཏེར་དཔགས་པར་དགའ་བའི་བཀའ་དྲིན་
 རི་བསམ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་གསུ་སྟན་ཡང་སྟོང་ཐག་པ་ནས་དགའ་སྟོོ་དཔག་མེད་དུ་ཞུ་གི་ཡོད།

རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་ཀྱང་མཐུན་རྒྱུན་རོགས་རམ་དཔག་མེད་མཛོད་ཅིང་། ཐུགས་རྟེན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིང་བསྐལ་རྟེན་གསུམ་
 བཅས་སྐྱལ་ཏེ་ད་དུང་ཡང་ཚོས་ཚོགས་འདིར་བསྟན་པ་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་འགོ་འདྲེན་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛོད་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་བཀའ་
 དྲིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་དགའ་སྟོོ་དཔག་མེད་ཞུ་གི་ཡོད། ཚོགས་འདུ་ལྟན་རྒྱས་ནས་ཀྱང་མི་དབང་ཚོས་རྒྱལ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་ཐུགས་
 དགོངས་ཟབ་མོ་ཇི་བཞིན་བྱུབ་པའི་རིས་མེད་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་རྒྱགས་ཏེ་བཤད་སྐབས་ཐོས་བསམ་སྐོམ་གསུམ་གྱི་ཉམས་

ལེན་གོང་ནས་གོང་འཕེལ་ཐོག །ཡངས་པའི་རྒྱལ་ཁམས་ཀུན་ལ་ནད་ཡམས། དམག་འབྲུགས་སྲ་གའི་རྒྱད་པ་ཞི་ནས།
རྫོགས་ལྡན་བདེ་སྲིད་ཀྱི་དཔལ་ལ་ཡོངས་སྲོད་ཅིང་། མཐར་ཐུག་ནམ་མཁའ་རྫོགས་བྱང་གི་གོ་འཕང་སྲུང་དུ་ཐོབ་ཐུབ་པའི་
ཐུགས་སྲོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད་རོགས་གནང་ཞུ་གི་ཡོད།

༡༡། །འབྲུག་གཞུང་སྐུ་ཚབ་མཚན་ཉིད་དབྱུ་མཛོད་ཡོ་རྒྱན་ཚེ་རིང་ནས་གནང་བའི་གསུང་གླེང་།

༡༡། །འོ་ལས་སྐྱོད་ཚོས་རྒྱལ་ཚེན་པོའི་གཙོ་མཛོད་འདིར་ཚོགས་སྐྱོན་རྒྱས་བཅས་པ་ཞལ་མཐུན་ལ་གང་ཞིག་ལྷན་ན།
ད་ལས་རྣམས་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ཞེས་པ་དཔེ་མཛོད་གཙུག་ལག་ཁང་གསར་བསྐྱོན་བཞེངས་པ་དེ་ནི་བཀའ་དྲིན་སྲུ་མེད་
དུ་ཚེ་ལགས། དེ་ལྟ་བུའི་མཛོད་པ་སྤུལ་བྱུང་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱོན་པ་རྒྱས་པའི་ཐབས་མཚོགས་ཏུ་གྱུར་བ་ཡིན་སྲིད་དེའི་
དགའ་སྟོན་ཏུ་རང་ཅག་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ལྟར་འབྲེལ་ལེགས་བཤད་རེ་ཞུ་ན།

དང་པོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱོན་པ་དར་རྒྱལ་ཞུ་བ་ལ་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་དེ་ནི་དང་པོ་བྱང་རྩལ་མཚོགས་ཏུ་སྐབས་སྐྱེས། བར་
དུ་གྲངས་མེད་གསུམ་དུ་ཚོགས་རྒྱུ་གས། མཐར་དོ་རྗེ་གདན་ལ་སངས་རྒྱས་ནས་འདུལ་བུ་རྣམས་ལ་ཡུལ་མ་ར་ན་སི་
སོགས་ཚོས་འཁོར་རིམ་པ་གསུམ་བསྐྱོར། མཐར་སྟོན་པ་དགོངས་པ་ཚོས་དབྱིངས་སུ་བཞུགས་པའི་རྗེས་སུ་སྟོན་པའི་བསྐྱོན་
པ་བས་བདུན་སོགས་ཀྱི་བསྐྱོན་པ་དར་བྱུང་མཛོད་པ་དང་། སྟོན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡུང་སྟོན་པ་བཞིན་གངས་ཅན་སྐྱོངས་སུ་ཚོས་
རྒྱལ་སྐོང་བཅོན་སྐྱམ་པོ་སོགས་དང་སྐོབ་དཔོན་བརྟེན་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱོན་པ་སྤུ་དར་དང་། ལྷ་སྲུ་མ་ཁྲ་དཔོན་དང་མཉམ་མེད་རྗེ་
པོ་རྗེ་སོགས་ཀྱིས་བསྐྱོན་པ་སྤུ་དར་མཛོད་པ་དང་། གངས་སྐོངས་སུ་འང་ས་སྐྱ་རྩིང་མ་དགེ་ལུགས་བཀའ་རྒྱུད་བཞི་བྱུང་
རྣམས་ཁ་སང་ནས་ཞུས་ཟིན་ཚར་བས་ཡང་སྐྱུར་ད་རང་ནས་ཞུ་འོས་མེད།

ད་ལས་རང་རེ་འབྲུག་པ་བཀའ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུད་པ་རགས་སྤུས་ཅམ་ཞུ་ན། དང་པོ་ཁ་སྐྱོར་ཡན་ལག་བདུན་ལྟར་རྒྱལ་བ་དོ་རྗེ་
འཆང་། དེའི་སྐབས་སྤྲས་རྗེ་བཅུན་ཉེ་ལོ་ལ། དེའི་སྤྲས་པ་ཆ་ཚེན་རྣམ་པོ་ལ། དེ་ནི་སྐྱུ་ལུས་གཅིག་གི་དེན་ལ་དཀའ་བ་མི་
འདྲ་ཉི་ཤུ་ཙུ་བཞི་མཛོད་ནས་མཐར་སྐྱེ་མ་དང་དགོངས་པ་གཉིས་མེད་དུ་གྱུར་བ་ཡིན། དེའི་སྐབས་སྤྲས་དམ་པ་མར་བ་ཚོས་
ཀྱི་སྐྱོ་གྲོས་ནི་རྣམ་པོ་པའི་མཚན་གསན་པ་ཅམ་གྱིས་བ་སྐྱུ་གཡོས་པ་དང་མཆི་མ་འབྲིན་པ་སོགས་མཛོད་ནས་རྒྱ་གར་དུ་བྱོན།
བལ་ཡུལ་དུ་ལོ་གསུམ་རིང་ཚ་བ་སྐྱོངས། དེ་ནས་རྣམ་པོ་པ་དང་མཛོད་ནས་གདམས་ངག་བྱམ་པ་གང་འབྲོའི་རྒྱལ་དུ་མཛོད་
ནས་བོད་དུ་བྱོན་ནས་སྐོབ་མཁའ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲབ་ཅིང་མཚོགས་ཏུ་གྱུར་པ་སྐབས་སྤྲས་རྗེ་བཅུན་མི་ལ་རས་ཚེན་དེ་ནི།
དང་པོ་ཡབ་ཞི་བར་གཤེགས་པའི་རྩེན་ལ་བརྟེན་ནས་ནག་པའི་ལས་མཛོད་པ་དང་། དེ་ནས་རྩེན་དེ་ཉིད་ཀྱི་མཐུས་རྗེ་བཅུན་མར་
པའི་ཞབས་ལ་བཅར་ནས་ཐ་མལ་རོར་སྤྲིག་སྤྲིབ་སྐྱུངས་པའི་རྒྱལ་དུ་སྤྲས་མཁའ་བཅུ་ཐོག་བཞེངས། དེ་ནས་གདམས་
ངག་བཏབ་དེ་གངས་ཁྲོད་རྣམས་སུ་སྐྱབ་པ་མཛོད་བས་འཇའ་ལུས་བྱུབ་ཉེ་དེས་དོན་དུ་སངས་རྒྱས་པ་ཡིན།

དེའང་རྒྱལ་ཚབ་དམ་པ་རྗེ་སྐྱམ་པོ་པ་ནི་སྟོན་པ་ཉིད་དང་ཐ་དད་མེད་པ་ལུང་གི་རྩེད་པའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་པ་མ་ཟད། རྗེ་རས་
ཚེན་ཉིད་དང་དགོངས་པ་མཉམ་པ་དང་། བཀའ་རྒྱུད་ཀུན་གྱི་གཙུག་རྒྱན་དམ་པར་གྱུར། དེའི་སྐོབ་པ་བཀའ་བརྒྱུད་ཚེ་
བཞི་རྒྱུད་བརྒྱུད་སོགས་མང་རབས་ཤིག་ །བྱུང་མོད། མཚོགས་ཏུ་གྱུར་པ་འབྲུག་པ་བཀའ་རྒྱུད་ནི་རྗེ་སྐྱམ་པོ་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་
སྤྲས་པ་དེ་གཤེགས་ཐག་མོ་བྱུབ་ལ། དེ་སྤྲས་རྗེ་སྐྱེད་རས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་སྤྲས་རྗེ་སྐྱམ་པོ་པ་རང་ཉིད་བསམ་བཞིན་བྱོན་ལ།

འགྲོ་མགོན་རྒྱ་རས་པ་དེའི་གདན་ས་འབྲུག་དང་ར་ལུང་སོགས་བཏབས། སློབ་མ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་ཅིང་དེའི་བསྟན་པ་བྱ་
ཚོད་པོའི་ཉིན་ལམ་བཙུག་བར་ཁྱད་བར་ཁྱབ་ཅེས་གྲགས། དེའི་རྒྱུད་པ་ལ་སློབ་འབྲུག་དང་སྤྱད་འབྲུག་སོགས་བྱུང་བ་ཡིན།
དེ་ནས་རིམ་བཞིན་དཔལ་ངག་དབང་ཚེས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྐུ་མཆོད་དེ་ནས་འགྲོ་མགོན་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་འཕྲེང་ཀུན་མཁུན་པད་དཀར་ཕྱོན་
ནས་གཞུང་ལུགས་གདམས་པར་ཤར་ནས་མདོ་སྐབས་ཀུན་གྱི་འབྲེལ་པ་ཚད་མེད་མཛོད་དོ། །སངས་རྒྱས་བསྟན་ལ་
བཀའ་བྱིན་ཁྱད་པར་དུ་ཆེ།

དེའི་སློབ་མ་ཡབ་བསྟན་ཉི། དེ་ཉིད་ཀྱི་སྲས་དང་སློབ་མ་གཉིས་ཀར་ཡིན་པ་ཀུན་མཁུན་སྐུ་འཕྲེང་གཉིས་པ་མཐུ་ཆེན་ཚེས་
ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ངག་དབང་བདུད་འཛམས་རྩེ་རྩེ་བོད་ཡུལ་རྣམས་ཀྱི་སྲོགས་སུ་སྐུ་འཕྲེངས་ཀྱང་སྐུ་དང་སྐུ་མ་དཔལ་མགོན་ལྷ་
དུལ་སོགས་གྱིས་ལུང་བསྟན་དུ་ཁ་བཞི་སྟོ་ཡི་རྒྱལ་ཁབ་འབངས་སུ་སྐུལ་བས་མཐུ་ཆེན་ཉིད་ཀྱང་འཆིབས་ཁ་སྟོ་ལ་འབྱུང་།
འབྲུག་སྐྱེས་སློངས་རྒྱལ་ཁབ་བདེ་བར་སློབ་བཞིན་དུ་ཚེས་སྲིད་དང་རྒྱལ་སྲིད་གཉིས་སྐྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ཀྱི་དཔལ་དུ་ཤར་ནས་ད་ལྟ་
སྐྱེས་སློངས་རྒྱལ་ཁབ་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་བ་ཚེས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ཡབ་སྲས་བཙུག་པ་ལགས།

དེ་ཡན་གྱི་བསྟན་པའི་འབྲུང་ཁྲུངས་རགས་སྐུས་ཙམ་རེ་ཞིག་ཞུས་ཚར་ནས། ད་ནི་བསྟན་པའི་རོ་བོ་གང་ཞེ་ན། ལུང་རྟོགས་
གཉིས་ཏེ། མཛོད་ལས།

སྟན་པའི་དམ་ཚེས་རྣམ་གཉིས་ཏེ།

ལུང་དང་རྟོགས་པའི་བདག་ཉིད་དོ།

དེ་གང་ཞེ་ན། ཡང་དེ་ཉིད་ལས།

དེ་འཛིན་བྱེད་དང་སྐུ་བྱེད་པ།

།སྐུ་བ་པར་བྱེད་པ་ཁོ་ནའོ།

ཞེས་གསུངས་པས་ལུང་གྱིས་བསྟན་པ་ལ་ཐོས་བསམ་བྱེད་ནས་རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་རང་རྒྱུད་ལ་འཁྲུངས་དགོས་པར་
གསུངས་ཞིང་ལྷག་པར་སྐྱེགས་མའི་དུས་འདིར་ཚེས་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་གང་ཞིག་རེ་སྐུ་མ་ན། རྩེ་བཙུན་བྱམས་པས།
འདི་ནི་དང་པོ་ཐོས་ལ་བསྟན་ནས་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་འབྲུང་། །ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པར་བསྟན་ནས་ཡང་དག་དོན་
ཀྱི་ཡེ་ཤེས་འབྲུང་། ཞེས་སོགས་མང་དུ་གསུངས་ཡོད་ཅིང་། འོ་ན་རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་ནི་ངེས་འབྲུང་བྱུང་མེས་ཡང་
དག་པའི་ལྷ་བ་སོགས་ཡིན། དེ་གསུམ་རང་རྒྱུད་ལ་འཁྲུངས་པ་ལ་དང་པོ་ཐོག་པ་ཆེན་པོའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་འབད་པ་
དུ་མས་བཙུག་ནས་དེ་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་བཞིན་སྐུ་བ། དེ་ནས་རང་གི་རྒྱུད་ལ་ཡོན་ཏན་སྐྱེས་པ་ལ་དང་པོ་ངེས་འབྲུང་གིས་ཟིན་
པའི་སྐབས་འགྲོ་སྐྱེས་དགོས་ཤིང་། དེས་འབྲུང་ཡང་ལས་སྐུ་པོར་སྐྱེས་མི་ཐུབ་པས་སློ་འཁོར་བའི་བདེ་བ་ལ་ཡིད་བསྟན་བྱིས་
དལ་འབྱོར་རྙེད་དཀའ་སོགས་སྐྱོམ་དགོས་པས་དེ་ཡང་ཚིག་ལ་བསྟེན་ན་སྐྱོམ་སྐྱོམ་བས་དེའི་བྱིར་རྒྱལ་སྲས་ཞི་བ་ལྷས།

དལ་འབྱོར་འདི་ནི་རྙེད་པར་ཤིན་ཏུ་དཀའ།

ཞེས་ཀྱི་ཆེད་གསུངས་པའི་ཚིག་དོན་ཡིད་ལ་ཡང་བསྐྱར་བསྐྱོམ་ཚེ་དཔ་བརྒྱད་འབྱོར་བརྒྱ་ཚང་པའི་ལུས་འདི་རྙེད་པར་དཀའ་
བ་དང་བརྙེད་ན་དོན་ཚེ་བ་ཡིད་ལ་འབད་མེད་དུ་བྱུང་བུལ་བ་ཞིག་སྒྲོམ་དགོས། དེ་ཙམ་སྐྱེས་པས་མི་ཚོག་དེས་རྙེད་པའི་
སྐབས་ལ་སྐྱར་བར་ཚོས་གིག་གེད་མ་སྐབ་ན་ཚེ་འདི་རྙེད་ལྟར་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པས། ཇི་སྐད་དུ།

སྲིད་གསུམ་མི་རྟག་སྟོན་ཀའི་སྟོན་དང་འདྲ།

ཞེས་གསུངས། ཚོས་ལ་སྲི་བཤོལ་གེད་ན་ཚེ་མི་བརྟན་པས་སྐྱར་དུ་གེད་དགོས་གསུངས་པ་བཞིན་སྐྱབ་དགོས།

ཡང་ཁ་ཅིག་གིས་རྒྱ་འབྲས་མེད་འོང་སྐྱམ་བའང་ཡོད་ལས་ཆེ། དེ་སྒྲོག་པ་ལ་རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་པའི་མདོ་ལས། དུས་
ཀྱི་སྐྱེགས་ནས་རྒྱལ་པོ་འགོ་བའི་ཚེ། ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་དོན་བསམ་ནས་ཚོས་གེད་དགོས། དེས་དགོ་བ་སྐྱབ་མ་
སྐབ་ན་འཁོར་བ་ལས་མ་འདས་ཞེས་གསུངས། ཇི་སྐད་དུ།

བུམ་པར་རྙེད་པའི་བྱང་བ་འཁོར་བ་བཞིན།

ཞེས་གསུངས་པས་གལ་ཏེ་བདེ་འགོ་མི་ལུས་རྙེད་ཅུང་སྐྱག་བསྐྱལ་ལས་མ་འདས་ཤིང་དན་འགོར་སྐྱེས་ན་ཚེ་དཔལ་དུ་སྐྱེ་
ཚེ་ཡང་གསོད་སོགས་སྐྱག་བསྐྱལ་ཚད་བརྒྱང་མ་མཆིས། སྲིག་ལས་སྤོང་མ་ཚར་བར་དུ་དེ་ནས་མི་ཐར་ཞེས་གདམས་པ་ནི།
བཤེས་སྤྱིང་ལས།

ཇི་སྲིད་མི་དགོ་ཟད་པར་མ་གྱུར་བར།

དེ་སྲིད་སྲོག་དང་བརྒྱ་བར་མི་འགྱུར་རོ།

ཞེས་གསུངས་མོད། དེ་དག་གི་དོན་ཀྱི་ཙམ་མིན་པར་སྐྱོམ་ནས་འཁོར་བ་ནས་ཡིད་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་བསམ་པས་ཟེན་
པའི་སྐྱབས་འགོ་སྐྱེས། སྐྱབས་འགོ་ཞེས་པ་རང་ཉིད་འཁོར་བའི་སྐྱག་བསྐྱལ་ལ་འཇིགས་ཤིང་སྐྱག་ནས་དེ་ལས་སྐྱོབ་པའི་
རྣམས་པ་དགོན་མཚོག་གསུམ་ལ་ཡོད་པ་ཤེས་པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པ་ཞིག་ལ་ཟེར། དེ་བཞིན་རང་རྒྱུད་ལ་ཡོད་ན། ནང་བ་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་གྲངས་སུ་རྙེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་མ་ཟེན་པའི་ཚོས་ལོ་བརྒྱ་གེད་ཅུང་སྟོང་པོ་མེད་པ་ཡིན།

འོན་སྐྱབས་ལུལ་ངོས་འཛིན་གེད་ན་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ལྟ་བུ་སྐྱེ་ལའི་བདག་ཉིད་ཅན་ལ་ཞ། ཚོས་དགོན་མཚོག་ནི་འགོག་
བདེན་དང་ལམ་བདེན་གཉིས། དགོ་འདུན་དགོན་མཚོག་ནི་འཕགས་ལམ་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་དང་གཞན་ཡང་སྐྱེ་འདྲ་དང་
གསུང་རབ་སོ་སྟེའི་དགོ་འདུན་རྣམས་རིམ་བཞིན་སངས་རྒྱས་ཚོས་དགོ་འདུན་གྱི་རྣམས་པ་བཞག། །ངེས་འབྱུང་གི་བསམ་པས་
ཟེན་བཞིན་དུ་བསྐྱབ་གསུམ་ལྟར་ཡང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་གྲངས་སུ་མི་རྙེད་པས་མར་གྱུར་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རྣམས་
མཁྱེན་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་འགོད་པའི་ཕྱིར་བདག་གི་ལྷ་མེད་བྱང་རྒྱུད་དུ་སྐྱགས་སྐྱེད་པར་བྱ་སྐྱམ་ཏེ། མར་ཤེས་
དྲིན་དྲན་དྲིན་གཞོ་སོགས་ཀྱི་སྟོན་སྐྱེས་ཡང་ཅུང་། བདག་གཞན་མཉམ་བཞེད་སྟོན་སེམས་བསྐྱེད་རྒྱུ་གཉིས་གང་
ཅུང་ཞིག་གི་སྟོན་སྐྱེས་བྱང་རྒྱུ་དུ་སྐྱགས་བསྐྱེད་པར་བྱོལ། །བསྐྱེད་བྱ་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་གང་ཞེ་ན། གཞན་དོན་དུ་རྫོགས་བྱང་ལ་
དམིགས་ཤིང་རང་གི་གོགས་སུ་གྱུར་པའི་འདོད་པ་དང་མཚུངས་ལྟར་དུ་གྱུར་པའི་གཙོ་བོ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་རིག་བྱུང་པར་ཅན་དེ་ཡང་

ཐེག་ཆེན་ལམ་གྱི་འཇུག་སློ་ཡིན་པ་དེ་མ་བྱུང་བར་དུ་སློམ། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་ལ་ཞུགས་ཚར་བ་ཡིན་ལ། ཡང་
དེས་འབྱུང་དང་ལེམས་བསྐྱེད་གཉིས་དང་ལྡན་ཡང་བདག་མེད་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་མ་ཐོབ་པ་ཐམས་ཅད་འཁོར་བའི་རྒྱ་ལས་
མ་འདས་བས་རྒྱ་མཚན་དེ་ལྟ་བུས་ན་ཚེས་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པའི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པའི་བྱིར་འབད་པ་དུ་མའི་སློ་ནས་
བསྐྱབ་པར་བྱ། ཞེས་པ་ཡང་ཇི་སྟེད་དུ། སློད་འཇུག་ལས།

ཞི་བར་འདོད་པས་ཤེས་རབ་སྐྱེ།

ཞེས་སོགས་གསུངས། ཀུན་རྫོབ་རིག་པའི་རྟོགས་ལ་བསྐྱེན་ནས་དོན་དམ་དེ་ཉིད་མཐོང་ན་དེ་ལྟ་བུའི་སྐྱེས་བུ་འདི་ནི་ཡང་
དག་པའི་ལྟ་བ་རྒྱུད་ལ་བྱུང་བ་ཡིན་འདུག་དགའ་སློ་ཆེན་པོ་སློམ། ཡང་དེ་ཙམ་གྱིས་མི་ཚོག་པར་ཐུན་མོང་ལམ་གྱི་རྟོགས་པ་
སློན་དུ་སོང་ནས་ལྷུང་ལམ་རྩོམ་ཐེག་པའི་སྤྱིན་གྱེད་དབང་སོགས་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་ན་དེ་འདྲའི་གང་ཟག་གིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
བསྐྱེད་པ་རྒྱས་ཐུབ་པ་ཡིན་པས་འདིར་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྤྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱེད་པ་རྒྱས་པའི་བྱིར་དང་། ལྟག་པར་
སྐས་ཡུལ་འདི་ཉིད་ལ་སྤོགས་རིས་མེད་པའི་སློབ་བྱ་རྒྱས་ཏེ་སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་པ་དར་བྱེད་ཆེན་པོ་བྱུང་ཅིང་། ལས་སྐྱེད་ཆེན་
པོ་ཡབ་སྐས་འཁོར་བཅས་སྐྱ་ཚེ་རིང་ཞིང་འཕྲིན་ལས་གོང་འཕེལ་དུ་འབྱུང་བར་ཤོག་ཅེས་སློན་པ་ལ་བདག་ཅག་དཔོན་སློབ་བདེ་
ལེགས་ཐུན་སུམ་ཚོགས་པར་ཤོག །ཞེས་གསུངས་པ་འདུག་གཞུང་སྐྱ་ཚབ་མཚན་ཉིད་དབུ་མཛད་ཨོ་རྒྱུ་ཚེ་རིང་པས་ཞུས་པ་
དགོལ།

༡༡། ཀླུ་ལི་ཀ་ཏའི་ཡུ་ནི་མར་སི་དེའི་མཁམ་པོ་ཀླུ་འཇམ་ལ་ལྟོ་དང་མཚོག་ནས་གནང་བའི་
གསུང་སྐྱོད། རྒྱ་གར་དུ་གསང་སྟགས་ཀྱི་བསྟན་པ་རྒྱས་པ་དང་། བོད་དུ་དེའི་དར་ཚུལ་སྐོར།

༡༡། རྣམ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་གཙོ་འཛིན་མཚོག་ནས་ད་ལམ་ཐུན་ལ་གསང་སྟགས་ཀྱི་བསྟན་
བཅས་སྐོར་ལ་ཚིག་འགའ་ཤས་བཤད་པའི་ཡོང་སྐབས་གནང་བ་དེར་ཐུན་ནས་སྟོན་དུ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཞུ་གི་ཡོད། དེ་ཡང་རྣམ་
དཔྱད་དང་ཐུན་པའི་ཚོས་རྒྱལ་སྟོང་བཅའ་སྒྲུབ་པོ་དང་། བོད་དུ་སངས་རྒྱས་གཉིས་པར་མཚན་གསལ་ཞིང་བཀའ་བའི་སྟོབ་
དཔོན་པདྨ་མི་ལྷ་ལ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་གསང་སྟགས་ཀྱི་བསྟན་པའི་སྟོབ་གཏོང་མཛད་དེ་ལོ་སྟོང་ཕྱག་འགའི་རྗེས་
སུ་འབྲས་རྒྱལ་མདུ་རྩ་རྩེ་མཚོག་དང་། རྒྱ་གར་གཞུང་གི་སྐྱེ་ཚབ་ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་མཁམ་པ་འབྲས་སྦྱི་སྟོན་ཆེན་དཔལ་ལྡན་ཨུའ་
པ་ས་ཉེབ་པན་ཏེ་མཚོག་ནས་མཉམ་འབྲེལ་ཚོག་ལོ་སྟོང་ཕྱག་ནང་ཚུན་དུ་བོད་ལ་ནང་བའི་ཚོས་ལུགས་དང་བསྟན་བཅས་
སོགས་དར་རྒྱས་བྱུང་བའི་སྟོར་ཉམས་ཞིབ་སྟོབ་སྟོང་གྲེད་ཕྱིར་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་འདི་བཞིན་གསར་འཛུགས་གནང་
བ་ནི་དགའ་སྟོན་ཆེ་བའི་གནས་ཤིག་རེད། ད་ལྟའི་འབྲས་རྒྱལ་མཚོག་གི་ཡབ་རྗེ་དམ་པ་ནས་ཨེ་ཤེ་ཡའི་སོ་སའི་དེ་ཞེས་
པའི་ཚོགས་སྡེའི་མཁམ་པ་རྣམས་དང་། རྒྱད་པར་དུ་འང་ཐུན་གྱི་སྟོབ་དཔོན་དཔལ་ལྡན་ས་ཏི་ཤ་ཅ་ཅུ་བེད་དུ་བྱུ་ཤན་ཞུ་བ་མཚོག་
ལ་བོད་སྐད་དང་བོད་ཀྱི་བསྟན་བཅས་སྟོབ་གཉེར་མཛད་པར་རོགས་པན་ཆེན་པོ་གནང་བར་ད་ལམ་དུན་གསལ་ཏེ་ཐུན་གྱི་
ཡིད་ལ་འང་དགའ་སྟོ་ཚད་མེད་སྟེད་པ་མ་ཟད། ཁོང་གིས་བཀའ་འོས་རྒྱལ་སྐྱེས་ད་ལྟའི་མདུ་རྩ་རྩེ་མཚོག་དང་། དེའི་རྒྱལ་
སྐྱེས་མཚོག་ནས་ཀྱང་། རྒྱ་གར་གྱི་མཁམ་པ་རྣམས་ལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་སྟོབ་སྟོང་གནང་གིར་མཐུན་འགྱུར་རོགས་
པན་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་སྐར་གསོ་གནང་བ་བཀའ་དྲིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ།

ཉམས་ཞིབ་ཁང་འདིའི་བཞེངས་དོན་གཙོ་བོ་ནི།

རྒྱལ་པོའི་བཅའ་བྲིམས་ནང་ཞིབ་གསལ་འཁོད་པ་བཞིན། དང་གི་དུས་སུ་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱི་སྤོ་རིང་འདོད་པའི་མདོ་དོན་ཚང་མ་
སྐྱབ་ཆེད་དུ་ཡིན་པ་མ་ཟད། འདི་ཡིད་འདུན་ལྟར་ན་ཉམས་ཞིབ་ཁང་འདི་ནི་རིག་གནས་སྟོབ་སྟོང་ཁོ་ན་གྲེད་པའི་ས་གནས་ལྟེ་
བ་ཡིན་ལུགས་ཀྱིས་བྱུང་མཐའ་སོ་སོར་སྟོབས་རིས་འཛིན་སེམས་གྲེད་པ་རྣམས་ལས་ཡར་རྒྱས་ཡོང་ཐུབ་པའི་རེ་བ་ཡོད།
སེར་སྐུ་གཉིས་ཀའི་མཁམ་པ་རྣམས་ནས་རང་རང་གི་བསམ་དོན་པན་ཚུན་བརྗེ་གསོས་རྒྱབ་པའི་མཁམ་པའི་མདུན་ས་ལྟ་བུ་
ཞིག་ཡོང་ཐུབ་ཀྱི་རེད། ཅེས་ཐུན་ནས་རེ་བ་གྲེད་ཀྱི་ཡོད་པ་མ་ཟད་ཉམས་ཞིབ་ཁང་འདིའི་གཙོ་འཛིན་པ་དང་འགོ་འབྲིང་རྣམ་
གཉིས་ནས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་འདི་བཞིན་མི་རིགས་སྦྱིའི་དགོས་གཤམ་གནང་ཆེར་བརྟེན་ཡར་རྒྱས་གནང་ཐབས་དང་།

ཇི་ལྟར་སྒོ་བ་དཔོན་བསྐྱོ་སྐྱོ་ལྟ་ལྟ་དང་ཤར་རྒྱུ་ཉ། ཀ་མ་ལ་གྱི་ལ། ཨ་ཉི་ཤ །བྱ་སྒྲིན། ཚོང་ཁ་བ་སོགས་དང་གཞན་ཡང་
སྐྱེས་ཚེ་དམ་པ་དང་མཁས་གྲུབ་རྣམས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཡིག་ཆ་ཁག་ནས་འཛམ་གླིང་སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱི་ཡིད་ལ་དྲན་བསྐྱེད་འཐབས་
ཐུབ་པའི་རེ་བ་ཤིན་ཏུ་ཆེ།

ནང་བའི་ཚོས་དང་མིའི་འདུ་ཤེས་ནི།

འཇིག་རྟེན་འདིའི་ནང་མིའི་འདུ་ཤེས་ནི་གཅིག་ཡིན་པ་དང་། བདེན་པ་ཅ་ཆེ་ཤོས་ཀྱང་ཉག་གཅིག་ཡིན་ལགས། མི་རིགས་
སམ་མི་སྡེ་རང་རང་སོ་སོའི་འདོད་ཚོས་དང་། གནའ་སྲོལ་ལྟར་གྱི་ཡུལ་གྱི་གོམ་པའི་ཤེས་རིག་ཀྱང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ན་མི་
རིགས་སམ་མི་སྡེ་གཞན་དག་གི་ཤེས་རིག་གཉིས་ཆ་མཉམ་དུ་མ་བཅིས་པར་མི་རིགས་དེས་རང་གི་གཞི་རྩར་བདེན་པས་ཡང་
སྐྱར་བཅིས་མཐོང་བྱེད་དགོས་རེད། གལ་ཏེ་མི་རིགས་ཤིག་གི་ཤེས་རིག་ཐད་ལ་བསྐྱར་བཅོས་བྱ་དགོས་ཤར་ཆེ་དེ་ནི་ཡུལ་
གཞན་གྱིས་མན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ཆབ་སྲིད་དང་ཤེས་རིག་གི་ཐོབ་ཐང་ལ་བསམས་ཏེ་བཅོན་པོས་བསྐྱར་བཅོས་མ་བགྲིས་
པར། མི་རིགས་རང་ཁོང་ནས་རང་སྤོའི་གཤིས་བབས་དང་བསྐྱར་བསྐྱར་བཅོས་བྱེད་དགོས་རེད། སྤྱིར་བཏང་གི་སྒོ་ནས་བསམས་
ན་མིའི་འདུ་ཤེས་དེ་ནི་མི་རིགས་ཡང་མི་གཅིག་པའི་རྒྱལ་ཡོད་མོད་ཀྱང་། དོན་དམ་ཡང་སྤྱིར་གཅིག་རང་ཡིན་ནའང་མིའི་
རང་བཞིན་ལ་ནོར་འཁུལ་ཡོང་སྲིད་ཀྱི་རེད།

རྒྱ་གར་དུ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་ཀྱི་ངོ་བོ་བྱུང་བར་ཅན་གཉིས།

༡ ཡུལ་གྱི་སྲོལ་ལུགས་དང་དད་པ་ལ་བར་འཚང་མི་བྱེད་པ།

སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་ཆེ་བ་དང་། རོ་མཚར་ཅན་གྱི་དོན་གནད་ནི། སྒོན་མཚོག་ཐུབ་པའི་དབང་པོས་འགྲོ་བ་མིའི་
རིགས་རྣམས་གཏན་བདེར་འགོད་པའི་དགོས་པ་སྐྱོན་མེད་པ་ཞིག་ལ་དགོངས་ཏེ། སྒོན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། སྐྱེས་པའམ།
བྱུང་མེད་དུ་སྐྱེ་བ་ལེན་པ་ནི་བྱིན་རླབས་ཆེའོ། །ཅི་ཞེ་ན། སྐྱེས་པའམ་བྱུང་མེད་གང་དག་གིས་ཡང་དག་པའི་བདེན་པ་མངོན་
དུ་གྱུར་པ་དེ་ནི་ཐར་པ་འཐོབ་པའི་རྣམས་པ་དང་ལྟན་པ་ཡིན་ཞོ། །སངས་རྒྱས་གོ་ཏེ་ཉ་མས་འཁོར་བའི་ཚོས་ལ་སྤྱིང་བོ་མེད་པར་
གཟེགས་ཤིང་འཁོར་བ་ལས་ཡིད་ངེས་པར་འབྱུང་སྟེ་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་དགའ་བདེ་དང་འདོད་ཡོན་ལོངས་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས།
སྲིད་པའི་སྐྱབས་བསྐྱེད་ལས་གདོན་མི་ཟ་བར་ཡོངས་སུ་གྲོལ་བའི་ཐར་ལམ་བསྐྱབས་སྤྱིར་དཀའ་ཐུབ་སྤྱོད་པར་མངོན་ཅིང་། ཁོང་
གིས་སྐྱེ་འགྲོ་ཀུན་ལ་ཕན་པར་བྱ་སྤྱིར་དང་པོ་བྱང་རྒྱལ་མཚོག་ཏུ་ཐུགས་བསྐྱེད་རྒྱུ་དེ་ནི་གཞན་དོན་བསྐྱབས་པའི་ཐབས་ལམ་ལ་

བརྩོན་པས་འཇུག་པ་ཞིག་ཡིན་ནོ།།

སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་གནས་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཅན་དེ་ནི། གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ཚོས་དེར་དང་བཤམ། བཅན་པོས་
 ཚོས་བྱེད་དུ་བསྐྱེད་པ་བའི་འདྲ་ཞིག་ལ་ནི་མ་ཡིན་ཞིང་། ཇི་ལྟར་ཚོས་སྤེལ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ལོང་། ཚོས་ལུགས་གཞན་ཞིག་སྤངས་ནས་
 རང་པའི་ཚོས་ལུགས་འཛིན་དགོས་པའང་མ་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་གདུལ་བྱ་རྣམས་ནས་སློབ་གསོ་བྱེད་པ་དང་སངས་རྒྱས་པའི་
 ཐབས་ལམ་ཡོངས་སུ་སྦྲོན་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་ཅིང་། སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། དམ་ཅི་ཁྱོད་ལ་ཐར་པའི་ཐབས་བསྐྱེད་གྱི།
 །ཐར་པ་རང་ལ་རག་ལས་ཤེས་པར་གྱིས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཚོས་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་རུང་།
 གཞན་ལ་སློབ་ཚུལ་བར་མི་བྱ་ཞིང་། དེ་ལྟ་བུའི་དོན་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་ནི་རང་ལ་དབང་ཡོད་པ་ལས་གཞན་ལ་ཡོད་པ་ཞིག་མ་
 ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བདེན་པའི་སློབ་གསུངས་པ། བདེན་པ་ཅི་སློབ་ཅི་མེད་པ་སྟེ། དག་གི་བཤོད་སློབ་ལས་
 འདས་པ་ཞིག་ཡིན་ཅིང་། གང་ལ་ཞེ་ན། དག་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚོས་ཤིག་ཡིན་ནོ། ཞེས་དང་། ཡང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས།
 བདེན་པ་ནི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་རྒྱུ་ནས་རྟོགས་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ནོ། ཞེས་པ་ལྟར། བདེན་པ་ནི་མིའི་འདུ་ཤེས་
 དང་མཚུངས་ཤིང་གཅིག་ལས་གཞན་དུ་མེད་དོ། འོན་ཀྱང་བདེན་རྒྱུ་དེ་དེས་པར་རྟོགས་པའི་སྐྱད་དུ། སློབ་དཔོན་སོ་
 སོས་སློབ་རྒྱུ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་སྐྱོལ་གསུངས་འདུག །དེས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་མཐར་ལམ་ནི་འཕགས་ལམ་ཡན་ལག་བརྒྱུད་
 གཅིག་ཕུར་ནན་བསྐྱེད་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐབས་ལམ་གཞན་ཡང་བསྐྱེད་པར་མཛད་ཅིང་། འཕགས་ལམ་ཡན་
 ལག་བརྒྱུད་ཀྱི་ནང་ནས་བདུན་ཅི་སློབ་དང་ལུས་ཀྱི་སྦྱིབ་སྦྱང་ངམ། ཉིང་དེ་འཛིན་ (འགོག་པ་) བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ་བསྐྱེད་
 པ་དེའི་སྤྱིར་ཚོས་ལུགས་གཞན་གྱིས་ཀྱང་མོས་པའང་མ། ཉམས་སུ་སྤྱང་རུང་བ་ཞིག་ཡིན། སྦྲོན་པས་ཉིད་ཀྱི་ཉན་ཐོས་
 རྣམས་ལ་འདི་སྐྱད་དུ། ཡུལ་གང་ཞིག་དུ་ཚོས་ལུགས་གང་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་བར་འཚང་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཞིང་། རང་པ་
 སངས་རྒྱས་པའི་བསྐྱེད་པའི་སྤྱིང་པོ་ནི་སེམས་དོན་རིག་པའི་སློབ་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་སློབ་སྦྲོན་བྱ་དགོས་པ་ཡིན་ཞེས་
 གསུངས་སོ།།

དེ་དག་གིས་གདུལ་བྱ་སོ་སོའི་མོས་པ་དང་འཚམས་པར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་སྤྱིང་པོ་རྣམས་རང་རང་གི་ཚོས་
 དང་ཤེས་རིག་མཉམ་དུ་ཉམས་སུ་ལེན་ཚོག་པ་དང་། བསྐྱེད་པ་སྤེལ་བའི་བསྐྱེད་འཛིན་གྱི་སྤེལ་བྱ་རྣམས་ནས་གཞན་གྱི་ལྟ་
 བ་དང་ཚོས་ལུགས་ལའང་ཤིན་དུ་སློབ་ཁོག་མཛདས་ཤིང་རང་རྩོགས་ལ་བསྐྱོད་པ་དང་། གཞན་རྩོགས་ལ་དམའ་འཕེབས་བྱེད་
 པའི་རྒྱུ་སྤྱོད་ན་པ་རྣམས་སྤངས་ནས་གཞན་དོན་ལ་འཇུག་ཡོད་པ་རེད། རང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་འདུལ་བྱིམས་སུ་བྱིམ་
 བདག་གི་སྐྱུ་རེམ་དང་ཚོ་ག་ཕྱག་ལེན་སློབ་གྱི་རྣམ་བཞག་མཛད་མེད་ཅིང་། ཡུལ་སོ་སོའི་མི་རིགས་རྣམས་ཀྱིས་ས་གནས་དེ་
 དག་དུ་རང་རང་གི་ཚོས་དང་མཐུན་པའི་སྐྱུ་རེམ་དང་ཚོ་ག་ཕྱག་ལེན་གྱི་སློབ་རང་མོས་ལྟར་སྤྱང་འཛིན་བྱུང་བར་བྱུང་བ་དེ་གཅིག་
 ཕུས་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་ལ་སྤྱིད་དང་། ཉན་ཐོངས་པའི་ཀུན་སློབ་མེད་པར་གཞན་ལ་གཏོང་མོད་ཀྱི་སྤྱིང་པོ་དང་ལྟན་
 པ་ཞིག་ཡིན་པར་ངོ་འཕྲོད་བྱུང་བ་རེད། དེར་བརྟེན་དེང་སང་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྱི་ལོགས་སུ་ཡོད་པའི་ཡུལ་བྱ་གཞན་དག་དུ་རྒྱ་གར་

གྱི་སངས་རྒྱལ་པའི་ཚོས་ཞེས་བཤེས་པའི་སྐོལ་མེད་ཅེང་། དེ་ལ་ནི་གཅིག་བྱས་ན་བལ་ཡུལ་ལ་མ། འབྲས་ལྗོངས་སམ། འབྲུག་ཡུལ་ལ་མ། ཡང་ན་བོད་གྱི་ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་ཚོས་ཞེས་བཤེས་པའི་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་མི་ལོན། འབར་མ། ཨིན་ཏོ་ནི་མི་ཡ། རྒྱ་ནག །ཀོ་རི། སོག་ཡུལ་དང་། རི་མིན་ལ་སོགས་པར་ཡང་ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་ཚོས་ཞེས་བཤེས་པའི་ཡོད་པ་རེད། ཡུལ་གྲུ་འདི་དག་གི་ནང་དུ་རང་རང་སོ་སོའི་བྱུང་པར་ཅན་གྱི་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་དག་ཡོད་ཅིང་། དཔེར་ན། ཡུལ་འགར་ཉམ་མོངས་པའི་གཉེན་པོ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་འདུལ་བའི་བསྟན་པ་ལ་ལྷག་པར་དུ་གཅེས་སྤྲོས་སུ་བྱེད་པ་དང་། འགའ་ཤས་སུ་བྱམས་པ་དང་སྤོང་ཇེ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་བྱང་ལེམས་ཀྱི་སྡེ་སྟོན་དང་། ཁ་ཤས་ཀྱི་བྱུག་རྒྱ་དང་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་བརྟེན་པའི་ཡང་དག་པའི་སྟོན་དང་། གསང་བ་ཆེན་པོའི་ལྷ་སྟོན་ལ་མོས་པས་ཞུགས་པ་དང་། ཁ་ཤས་ནས་ཚོ་ག་དང་སྤྱ་རིམ་བཅས་ཀྱིས་ཚོག་པར་འཛིན་པ་དང་། འགའ་ཞིག་གིས་ལེགས་སྤྲོས་ཀྱི་གཞུང་བྱང་པར་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སྟོབ་སྟོན་དང་། ཁ་ཅིག་གིས་སངས་རྒྱལ་དང་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སོགས་སྤྲོབ་ས་ཡུལ་བྱང་པར་ཅན་རྣམས་ལ་གསང་སྤྲོས་དང་། གཟུངས་སྤྲོས་བཅས་ཀྱིས་བསྟེན་བཀུར་བྱེད་པ་ལ་ལྷག་པར་དུ་གཅེས་སྤྲོས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

སེམས་དོན་རིག་པའི་སྤང་རྩལ་དུ། སྟོན་བཅུད་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རྒྱ་འབྲས་རྟེན་འབྲེལ་དབང་གིས་སྐྱེ་ཞིང་འཁོར་བ་དང་། སྟོང་བ་ཉིད་དང་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པའམ། ཡང་ན། ཚོས་དབྱིངས་གནས་ལུགས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དམ། ཡང་ན་ཉག་བརྟན་མི་ཤིག་དྲེ་ཇེ་འི་རང་བཞིན་དུ་ནང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་ཚོས་ལུགས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཁས་ལེན་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

༢ བསྟན་བཅོས་དང་སྤྲད་རིགས་ལ་བར་འཚང་མི་བྱེད་པ།

ནང་པའི་ཚོས་ཀྱི་དོ་བོ་བྱུང་པར་ཅན་གཞན་ཞིག་ནི། རྒྱ་གར་གྱི་མི་རིགས་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ལ། དེའི་ཚོས་དང་། སེམས་དོན་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་རྒྱ་ཆེན་པོ་དེ་དག་ལ་སྟོབ་སྟོང་བྱེད་པའི་སྤྲད་དུ་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྲད་ཡིག་དང་བྲིས་སྟོལ་ལ་ཉམས་ལེན་བྱ་དགོས་པ་ནམ་ཡང་བཤད་མི་འདུག་ཅིང་། འོན་ཀྱང་ཕྱི་ཡུལ་ཁག་གི་སྟོབ་གཉེར་བ་རྣམས་ནས་གཞུང་ལུགས་དེ་རྣམས་སོ་སོའི་སྤྲད་ཡིག་དུ་བསྐྱར་ཆེད་སྤྲོད་ཐག་པ་ནས་པན་ཚུན་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་འདུག །གསང་སྤྲོས་དང་གཟུངས་སྤྲོས་ཀྱི་རྒྱས་སྟོབས་ནི་རྒྱ་དབྱངས་འབྲིན་པ་ལ་རག་ལས་དགོས་པ་དེའི་ཕྱིར། རྒྱ་གར་གྱི་དགོ་སྟོང་རྣམས་ནས་ལེགས་སྤྲོས་ཀྱི་སྤྲོ་རྣམས་ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་བོད་ཡིག་གསལ། ཡང་ན་རྒྱ་ནག་དང་། ཡུལ་གཞན་དག་གི་ཡི་གེ་བཅས་ལ་བསྐྱར་ཡོད་པ་དང་། བན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་ལས་དེ་ལ་བརྟེན་དུ་ལམ་ཨེ་ཤེ་ཡའི་ནང་དུ་བསྟན་བཅོས་དང་། སྤྲད་ལུགས་མི་གཅིག་པའི་ནང་ཚོས་གཞུང་ལུགས་བཤེས་ཀྱིས་མི་ལངས་པ་དག་བཞུགས་ཡོད་པ་རེད།

ཕུ་མི་སྤོ་ཤས་ཐོག་མར་བོད་ཡིག་གི་གཟུགས་བརྟེན་མཚན་པ་རེད་ཅེས་གྲགས་འདུག་ཀྱང་། བོད་ཡུལ་དུ་ཁོང་གི་སྟོན་ནས་བོད་ཡིག་གི་འབྲི་སྟོལ་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་ངས་འདི་དང་འབྲེལ་ནས་ཞུ་གི་ཡིན། གང་ལ་ཞེ་ན། ཁ་ནས་བཤེས་པའི་

བོད་སྐད་དང་། འཕུལ་རྟེན་གྱི་སྐྱ་རྒྱར་མི་འདོན་པའི་སྡེ་བས་སྦྱོར་གྱི་སྐད་བར་འབྲེལ་བ་ཅུང་ཟད་ཅམ་ལས་མེད་པ་དེའི་སྤྱིར།
སྐད་རིགས་དུ་མའི་རིག་གནས་ལ་མཁམ་པའི་སྐྱ་མི་སོ་སྟོ་རས་བལ་ཡུལ་དང་ཀ་སྦྱོར་དུ་མེད་པས་ཉེ་ཡི་གེར་བཤོད་པའི་བོད་སྐད་
དང་། ཁ་ནས་བརྗོད་པའི་སྐད་གཉིས་གྱི་དབར་མན་རྩལ་འབྲེལ་ཟམ་འབྲུད་པའི་ཡི་གེ་སྦྱར་མེད་གསར་བཅུམས་གནང་བ་
ཡིན་ལས་ཆེ་ཞིང་། ཡི་གེའི་སྡེ་བས་སྦྱིག་གི་ཆེད་དུ་ཁོང་ནས་བོད་གྱི་བད་སྦྱོད་གཞུང་། (ལུམ་རྟགས་) ཡང་བཅུམས་གནང་
མཚན་པ་དང་ཁོང་དང་། གཞན་དག་བཅས་ནས་འབད་རྩལ་རྒྱ་ཆེན་པོ་གནང་བར་བརྟེན་བོད་སྐད་ཆ་ཚང་རང་སྦྱིག་དུ་
དར་རྒྱས་བྱུང་བར་མངོན་ཞིང་། རྒྱ་གར་གྱི་བརྟན་བཙུག་རྣམས་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་ཆེད་ནང་པའི་ཚོས་དང་། སེམས་དོན་རིག་
པའི་མིང་ཚིག་རྣམས་གསལ་བར་བོད་གྱི་ཐ་སྐད་དག་གིས་རྒྱན་སྦྱོར་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

དའི་སྦྱོ་ཡུལ་དུ། རང་པའི་ཚོས་ལུགས་ལས་ལྷག་པའི་ཡང་དག་པ་དང་། གཏོང་བོད་གྱི་ལྷ་བ་དང་ལྷན་པར་མ་ཟད།
ཉམས་ལེན་བྱེད་ཐུབ་པའི་རྩལ་ཁྲིམས་དང་ལྷན་པ་འཛམ་གླིང་འདྲིའི་ཡོད་པའི་ཚོས་ལུགས་གཞན་དག་ལ་ཡོད་པར་བརྗོད་མི་
རུས། དེས་ན་གནས་རྩལ་མི་འདྲ་བའི་ཡུལ་གྱ་ཁག་དང་མི་རིགས་རྣམས་ལ་རང་པའི་ཚོས་སྦྱོར་འཇུག་བའི་བ་དེ་ལ་བརྟེན།
ད་ཆ་ཨེ་ཤི་ཡ་ཡོངས་རྫོགས་གྱི་ཚོས་ལུགས་ཤིག་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་རེད།

བོད་དུ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་དར་རྩལ།

ཚོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྐྱམ་པོས་བོད་དུ་རྒྱལ་སྲིད་མ་གནང་བའི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་ཁ་ཤས་གྱི་སྔོན་དུ། བོད་དམག་དཔལ་བོ་
རྣམས་གྱིས། རྒྱ་ནག་དམག་དཔལ་གིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཡོད་པའི་སྲོང་གྲེས། ཀ་ཤ་གར་ཀུ་ཅ། ཀ་ར་ཤར་དང་། ཁོ་ཏན་
བཅས་བཞིར་ཡོད་པའི་རྒྱ་དམག་རྣམས་ལ་པམ་བསྐྱད་བྱས་ཉེ་གནས་སྐབས་རིང་བོད་དམག་རྣམས་གྱི་ལག་པར་འཛིན་བཟུང་
གིས་བོད་གྱི་རྒྱལ་སྲིད་ས་གནས་དེ་ཅམ་གྱི་བར་དུ་ཆེར་བསྐྱེད་བཏང་འདུག་པ་ཀུན་གྱིས་མཁྲེན་གསལ་རེད། བོད་དམག་
ནས་ཡེ་ཤེ་ཡའི་དབུས་འགྲུར་ནས་བཟུང་རྒྱ་ནག་གི་ས་མཚམས་བར་དུ་བདག་བཟུང་བའི་པ་དེ་ནི། རྒྱ་ནག་དུན་དུ་འདྲི་
བྲག་ལྷག་ནང་དུ་བོད་གྱི་བརྟན་བཙུག་བྲིས་མ་མང་པོ་བསྐྱ་བསགས་བྱས་ཡོད་པ་དེ་དག་གི་སྦྱོ་ནས་ངོ་འབྲོད་ཐུབ་གྱི་ཡོད་པ་
རེད། སྦྱིའི་དུས་རབས་བདུན་པ་རྩོན་ན་ཨེ་ཤེ་ཡའི་དབུས་འགྲུར་ས་ཆའི་རྩོར་བཞོས་ཡིག་རིགས་གྱི་སྐད་ལུགས་དེ།
ནེ་ཡ་ཞེས་པའི་ཡུལ་དང་ས་གནས་གཞན་དག་ནས་གསར་རྟེན་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་དག་ཀྱང་བོད་ཚིག་དང་མཉམ་དུ་འདྲེས་ཡོད་པ་
རེད། དེར་བརྟེན་བོད་མི་རྣམས་གྱིས་རང་གི་མངའ་ཁུལ་ནི། དུས་རབས་དྲུག་པའམ་བདུན་པ་ཅམ་གྱི་ནང་དུ་ཡེ་ཤེ་ཡའི་
དབུས་འགྲུར་ས་ཁུལ་ཅམ་མ་ཡིན་པར། བལ་ཏིས་དང་། གིལ་གོད། (བྱ་ཞ་) བར་དེས་པར་དུ་ཆེ་རྒྱ་བཏང་ཡོད་པ་རེད།
དེར་མངོན་གསལ་དུ་ནང་པའི་དགོ་སྦྱོང་དང་། དགོན་པ་རྣམས་མཇལ་ཉེ་ཚོས་ནི་རྩ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཀུན་གྱིས་གཅེས་
སྦྱོས་བྱ་དགོས་པའང་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་འདུག། །དེ་སྐབས་སུ་གསང་སྐབས་གྱི་བརྟན་བཙུག་ཆེར་ཡུལ་གྱ་དེ་དག་ལ་དར་

ལྷན་ཡོད་པ་བརྟེན། རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙུན་སྐྱམ་པོས་ཆབ་སྲིད་བསྐྱེད་སྲུང་ས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་སྲོལ་གཏོང་བ་དེའི་
ཁོང་རྣམས་ཏུ་གསང་ཆེན་གྱི་བསྟན་པ་འདི་བཞིན་བོད་ཡུལ་དུ་སྟན་བྱ་དར་ཡོད་པར་མངོན། ཁོང་གི་བཙུན་མོ་བལ་བཟའ་མཆོག་
ནས་གསང་སྟགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཚོད་ཡུལ་ལྟ་སྟེ། མི་འབྲུག་པ་དང་། བྱམས་པ་མགོན་པོ་དང་། རྗེ་བཙུན་སྲོལ་མ་
བཙས་མཉམ་མཁའ་མཚོད་འདུག་པ་དེ་ལྟར་ན། བལ་ཡུལ་དང་། ཞེ་ཤི་ཡའི་དབུས་འབྲུར་ནས་བོད་ཡུལ་དུ་ཐོག་མར་དར་
བའི་ཚོས་ནི་གསང་སྟགས་ཀྱི་ཐོག་པ་དེ་རང་ཡིན་པ་མངོན་གསལ་ཞིག་རེད།

ཚོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙུན་སྐྱམ་པོའི་སྐྱེ་དཔོན་ནས་ཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་སུ་ནང་ཚོས་བསྐྱར་དུ་དར་བྱེད་མཚོད་པའི་སྐད་དུ། རྒྱ་
གར་རྒྱབ་བྱང་ས་མ་ཉ་ཞེས་པའི་གསོངས་ཀྱི་ཨོ་འི་ཡ་ན་ནས་གསང་ཆེན་གྱི་སྲོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་སྲུང་ས་མ་ཉ་ཞེས་མཚོན་
སྟན་པར་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་བོད་ཡུལ་དུ་སྟན་དངས་པ་དེ་ནི་མཁའ་རྒྱ་ཆེན་པོའི་མཚོད་སྲོད་ཅིག་ཡིན་པ་རེད། དེ་ལྟར་སྲོབ་དཔོན་
བསྐྱེད་སྲུང་ས་མ་ཉ་སྲོལ་འབྲེད་གནང་བའི་ཚོས་མེ་དེ་དག་ལ་གསང་སྟགས་རྙིང་མ་པ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་དེ་ནི་དེ་དུས་བོད་སྲོངས་ཀྱི་
ཚོས་སུ་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་དང་། གཞུང་གིས་བསྟན་བཀའ་ཞུས་པའི་ཚོས་ཤིག་དུ་གྱུར་པ་རེད།

རྒྱ་གར་དུ་གསང་ཆེན་གྱི་ཚོས།

རྒྱ་གར་དུ་གསང་ཆེན་གྱི་ཚོས་སྐྱོར་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཉ་ཅང་ཡུན་རིང་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་རིག་བྱེད་དང་མཐུན་པ་གནའ་དུས་ནས་
དར་སྲོལ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། གང་ལ་ཞེས་ན། སྲིད་སྲུང་ནང་ཡོད་པའི་སྟགས་ཀྱི་མཐུན་ཅི་མང་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད་ཅེས་
ཡིད་ཆེས་ཡོད་པ་མ་ཟད། སྟགས་ཀྱི་མཐུལ་ཡིད་ཆེས་པ་དེ་ནི་དྲན་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་དུས་ནས་རྒྱ་གར་དུ་དར་
ལྷན་ཡོད་ཅིང་། དེ་དུས་སུ་རང་རྒྱ་གར་དུ་ལྷན་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།

སྟགས་ནི་བསམ་སྐྱོའི་གཏོང་སྟོགས་གཞན་ལྟར་ན་ཆོག་དོན་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། སྟགས་ཀྱི་ཚོགས་སྐྱེད་ག་
པོར་བཏོན་ན་རྣམས་མཐུ་དང་ལྡན་པར་ཡིད་ཆེས་ཡོད་པ་ཡིན། རང་པའི་བསྟན་བཙུན་སུ་སྲོན་མའི་སྟགས་ཚུལ་དེ་ནི་གཞུངས་
སྟགས་སུ་གྲགས་པ་དང་། དེ་ནི་ཐོག་ཆེན་གྱི་སྲར་གྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་གསལ་བར་བསྟན་ཡོད་ཅིང་། བླ་ལིའི་སྐད་དུ་དེ་
དང་མཚུངས་པའི་བསྟན་བཙུན་བཙུན་པ་རྣམས་ལ། ཡོངས་སུ་སྐྱོབས་པ་ (པ་རི་རྟེས་) ཞེས་ཟེར། དོན་དམ་དུ་གསང་
བའི་ཚོས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། ཚོས་དེ་ནི་སྐོམ་པ་གཙོར་བཏོན་པ་ཞིག་ཡིན་པ་རེད། སྐོམ་ཚུལ་འདི་ལྟ་བུ་སྲར་གྱི་ནང་པའི་
བསྟན་བཙུན་རྣམས་སུ་གསལ་ཆ་དེ་ཅམ་མེད་ཅིང་། དེ་ལྟར་སྐོམ་སྐྱབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་བླ་མ་ཡང་དག་པ་ཞིག་གི་མན་ངག་ལ་
བསྟན་ནས་བྲིད་ཀྱི་རིམ་པ་རྣམས་གསལ་གདབ་བྱེད་དགོས་པ་རེད། གསང་ཆེན་གྱི་སྲིང་པོ་ནི་ལམ་རིམ་རྣམས་པ་ལྟར་འདུས་
པ་སྟེ། དང་པོ། ཚོ་ག་དང་། སྐྱེ་རིམ་གྱི་བྱ་བ་དང་། གཉིས་པ། ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་སྲུང་སྲིར་ལྟ་སྐོམ་གྱི་སྲོད་པ་དང་།
གསུམ་པ། བད་ཐབས་སྟགས་རྒྱའི་རྣལ་འབྱོར་དང་། བཞི་པ། ཚོས་ཉིད་རྣལ་དུ་འབྱོར་བའི་སྐོམ་པ་དང་། ལྟ་པ། སྲོད་

ཉ་ཅང་ཕ་ཞིང་ཕ་བ་དང་། ཇི་བཞིན་རྟོགས་པར་དཀའ་བའི་གནས་ཤིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཉེས་སྲོད་ཀྱི་གཞིར་ཡང་འགྱུར་སྲིད་
 ཀྱི་རེད། བོད་ཀྱི་ཚོས་རྒྱལ་བྱི་སྲོང་ལྗེ་འཕེལ་བཅན་མཚོག་ནས་སྲོབ་སྲོང་མཐར་ཕྱིན་པའི་སྲོབ་དཔོན་མེད་པར་གཟིགས། བོད་ཀྱི་
 ལྷ་མ་རྣམས་ལ་སྲོབ་དཔོན་མེད་པར་གཟིགས་ཏེ། བོད་ཀྱི་ལྷ་མ་རྣམས་ལ་སྲོབ་སྲོང་ཡང་དག་གནང་བའི་ཆེད་དུ། ལྷ་རྩ་
 བཟུངས་པ་ལྷ་མ་མཚོག་བོད་ཡུལ་དུ་སྐྱུན་དངས་པ་རེད། སྲོབ་སྲོང་ནི་གསང་སྔགས་ཀྱི་ཟབ་དོན་རྣམས་ཡིན་སྣང་ས་ཚོས་
 སྲོབས་ཀྱི་རྩི་སྲོབ་དཔོན་དེ་ནི་ཚོས་ལུགས་ལྟར་ན། ཉ་ཅང་ཅ་འགངས་ཆེ་བའི་ཆ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །ནང་པའི་
 གསང་ཆེན་ཀྱི་ཚོས་ཀྱི་སྲོད་རྩལ་རྣམས་ཉིན་དུ་ནས་དངས་པར་སྲིད་ཀྱང་། དེ་ཚོས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྲོང་པ་ཉིད་ཀྱི་གྲུབ་
 མཐའ་ (སེམས་དོན་རིག་པ་) འམ་དེ་བཞིན་ཉིད་དམ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཙམ་ལ་བདག་འཛིན་བྱས་འདུག །གསང་བ་
 འདུས་པ་དང་། གསང་ཆེན་ཀྱི་སྲོད་བྱང་རྒྱུད་ལྷེ་རྣམས་སུ་རྩི་ཞེ་ནི། རོ་བོ་ཉིད་དམ། བདེན་པ་ཡང་དག་པ་ཞེས་བསྟན་ཡོད་
 ཅིང་། དེ་ནི་སྲོད་བཅུད་དག་མཉམ་ཆེན་པོའམ། དབྱེ་མ་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ཡིན་པར་བཤད་འདུག་ཅིང་། དོན་དམ་དུ།
 དཔེར་ན། སོ་མོ་བཟང་ངན། ཞེས་པོ་དང་ངན་པ་ལ་དབྱེ་བ་མེད་ཅེས་བསྟན་ཡོད་པ་རེད། སྲོད་བཅུད་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་དབྱེ་
 བ་འབྲེད་པ་ནི་རྒྱན་མོང་གི་སྐར་ལུགས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་མཚུངས་ཁྲིམ་བདག་དང་བྱ་བཏང་པ་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་དབྱེ་
 བ་འབྲེད་པ་དེའང་རྒྱན་མོང་གི་སྐར་ལུགས་ཤིག་ཡིན་པ་རེད། དངོས་པོའི་གཤིས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ནི་འཁོར་བ་དང་ལྷ་རྩ་
 ལས་འདས་པ་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་དབྱེ་བེད་པ་ཞིག་ཡིན། གང་འདུས་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཚོས་ཉིད་གཅིག་གི་
 སྲོང་དུ་རང་བྱུང་རྒྱུད་པ་དེ་ནི་རྩི་ཞེ་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་གི་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་རེད། དེ་དག་ལ་དབང་པོ་དུག་གི་སྲོད་ནས་
 དངས་པའི་སྲིད་པའི་འདོད་ཡོན་དང་རོ་བོ་ཉིད་དམ། བདེན་པའམ། སྲོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་ཡིན། ཀུན་ལ་
 རྒྱབ་པའི་ཚོས་ཀྱི་རྣམ་ཡང་མ་གོས་པ་ལྟར་སྲིད་པའི་འདོད་ཡོན་ལ་ལོངས་སུ་སྲོད་པའམ་ཞེ་ལོག་གིས་ཀྱང་བདེན་པའམ་
 རྩི་ཞེ་མི་འགྱུར་བ་ཞིག་ཡིན་པ་རེད། (རྩི་ལྟར་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་དྲི་བཟང་ངན་སོགས་གང་རྒྱབ་རྩང་ཚོས་དབྱིངས་ལ་མི་གཞོད་
 པ་དེ་ལྟར་བདེན་པ་སྲིད་དང་གསང་སྔགས་ཀྱིས་དོན་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་དེར་འདོད་ཡོན་ལྷན་གཞོད་པར་མི་འགྱུར་རོ་
 ཞེས་པའི་དོན་མིན་ནམ་) བྱང་རྒྱབ་སེམས་དཔའ་གང་ཞིག་གིས་བྱང་རྒྱབ་ཀྱི་སེམས་ཡང་ན་རྩི་ཞེ་རྒྱུད་ལ་འབྲོང་པ་ལ་བཙོན་
 བར་དགོས་ཤིང་། དེས་ན་མཐའ་གཉིས་ལས་འདས་པའི་རྟོག་བས་ཐ་དད་དུ་དབྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་ཉོན་མོངས་པའི་
 འདུ་བྱེད་གང་དག་བདེན་པ་ཉིད་དང་ཐ་དད་མེད་པར་རྟོག་དགོས། དེས་ན་གསང་ཆེན་ཀྱི་རྒྱུད་ལྷེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་གསལ།
 འདོད་ཁམས་ལས་གྲོལ་བའི་ཐབས་ལྟ་ནི། འདོད་ཆགས། ཞེ་སྲང་། གཉི་སྐྱུག །མ་ཟད་བདེན་པ་རྟོག་པའི་ཆེད་དུ་ཚོས་
 སྲོད་དང་། བདེན་པ་ཉིད་དམ་རྩི་ཞེ་ལོ།

སེམས་ཉིད་ཀྱི་མཐུ་ལ་ལྷ་ལྟར་མངའ་གསོལ་བྱེད་པ།

གསང་ཆེན་གྱི་རྒྱུད་ལས། གདོད་མའི་མགོན་པོ་དོན་རྒྱུ་ལོ་ལྷན་གྱི་རྣམ་སྐྱེལ་སངས་རྒྱས་རྣམ་པར་སྐྱེས་མཛད་ལས་ཐབས་ལྷ་
 འཕྲོས་པར་གསལ་འདུག །སངས་རྒྱས་རྣམ་པར་སྐྱེས་མཛད་ནི་གསང་ཆེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐོག་མའི་སངས་རྒྱས་སམ་ཡང་ན་
 དོན་རྒྱུ་ལོ་ལྷན་པ་རེད། ཐོག་མའི་སངས་རྒྱས་སམ་རྣམ་པར་སྐྱེས་མཛད་ནས་གསལ་གསལ་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལྷ་མོའི་
 གཟུགས་སྐྱེས་ལ་ཡིན་པར་གསུངས་ཤིང་། སྐྱེས་མ་ནི་ས་དང་མ་མ་གཞི་ལྡན་དང་། སྐྱོལ་མ་ནི་རྒྱུད་རྣམས་སུ་མཚོན་པ་ཡིན་ནོ།
 །དེ་མཚུངས་དབང་པོ་ལྷན་སྐྱེས་ལྷ་ལ་མཚོན་བྱེད་སྐྱེལ་བའི་སངས་རྒྱས་དག་ཀྱང་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། གཟུགས།
 ལྷ། གྲི། རོ་དང་། རེག་བྱ་རྣམས་སོ། །ཉོན་མོང་པའི་རྒྱ་གསུམ་མི། འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྣང་དང་། གཉི་སྤྲུལ་གསུམ་
 མོ། (དེ་མཚུངས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སམ་) དོན་རྒྱུ་ལོ་ལྷན་སོ། །བསྐྱོལ་པ་སངས་རྒྱས་ལྷས་ལྷས་ཅན་གྱི་སྐྱེས་པོ་ལྷ་མཚོན་
 པར་བྱེད་པ་དཔེར་ན། ༡ གཟུགས། ༢ ཆོར་བ། ༣ འདུ་ཤེས། ༤ འདུ་བྱེད། ༥ རྣམ་ཤེས་རྣམས་སོ། །འཛིག་
 རྟེན་གྱི་འབྱུང་བ་དང་། སེམས་པའི་གནས་ལུགས་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་རྣམ་པར་སྐྱེས་མཛད་ལས་འཕྲོས་པར་ཡིན་པ་དེས་
 གཏན་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། བདེན་གཞི་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་གསང་ཆེན་བྱང་སེམས་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས་གསལ་
 ཤིང་པའི་འདོད་ཡོན་གྱི་དངོས་པོ་གདུག་ཤོས་ལྷ་མི། ཆང་། ལྷ། ཉ། བྱང་མེད་དང་། འབྲིག་པར་བརྟེན་པ་དེ་དག་ནི་བདེན་
 པ་ཉིད་ལས་ལོགས་སུ་མ་ཡིན་པར་བརྟེན། གསང་ཆེན་པས་འདུས་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་གང་དག་གི་གནས་ཚུལ་ཁ་སྤྲོད་སྟོན་
 གིས་དོན་དམ་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཇི་བཞིན་མཐོང་བའི་ཆེད་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པར་འབད་བརྩོན་དང་།
 ལྷ་མའི་གནས་པ་དག་དང་བཅས་པས་བདེ་ལྷག་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །ལྷ་བ་རིག་འཛིན་པ་གང་ཞིག་ནས་ཤིན་ཏུ་དཀའ་
 སྐྱེད་དུག་པོ་མ་བྱས་པའི་གོང་མོལ་དུ་སྟོན་ཚུལ་དེས་གཏན་གྱི་སྐྱོན་པོ་དོན་དམ་ཉག་གཅིག་གི་རྟོག་པ་མཛོན་དུ་འགྱུར་
 པར་བརྩོན་དགོས་པ་དང་། ལྷག་རྒྱ་དང་། དཀྱིལ་འཁོར་དང་། གཟུངས་སྤྲུལ་དང་བཅས་པས་སྐྱོལ་གྱི་རིམ་པ་ལ་ལོགས་
 པར་བསྐྱེད་དགོས་པ་ཡིན། དོན་དམ་དུ། གསང་ཆེན་གྱི་ལུགས་སུ། སེམས་དོན་མཛོན་དུ་ཆུབ་པ་ལས་འབྲས་བུ་སྐྱེས་དུ་
 འགྲུབ་པ་མ་ཟད། བྱང་སེམས་མང་པོར་དེ་བཞིན་སྐྱེས་མེད་པའི་བདེན་མཛོན་དུ་གྱུར་པའི་ཐན་ཐོག་ཀྱང་བྱང་ཡོད་པ་རེད།
 དེའི་སྐོན་པས་གྲུབ་ཐོབ་མང་པོར་ཤིང་ན་མེད་པའི་མཐུ་དབང་ཐོབ་སྟེ་སྐྱེས་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཐོབ་འདུག་ཀྱང་། མང་ཆེ་
 པ་ནི་འཛིག་རྟེན་གྱི་བར་ཆད་བསྐྱེད་ཀྱི་དང་ལན་པའི་དབང་དུ་གྱུར་ནས། ཆང་དང་། འདོད་ཡོན་ལ་ཞེན་པས་སྐྱེད་པ་རེད།
 འདི་སྐྱེས་བྱའི་བྱ་བ་དན་པ་རྣམས་བསྐྱོག་པའི་སྐྱེད་དུ་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས། སའ་དུ་བྱང་བ་རྣམས་ལ་གསང་ཆོས་མ་དར་བའི་སྟོན་
 ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་གཞི་དག་ཚུལ་བཞིན་བསྐྱེད་དགོས་པའི་ཆོས་ཀྱི་བསྐྱེད་བཅོས་ལ་འབད་བརྩོན་གནང་འདུག །དེ་ནི་ཚོང་ཁ་
 པས་གསང་ཆེན་གྱི་ཆོས་ལ་ཡོངས་སུ་དམའ་འབེབས་མཛད་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གིས་གསང་ཆེན་གྱི་ཆོས་དེ་ཡང་དག་པའི་
 ལྷ་བ་དང་། ཤེས་རྟོགས་སྐྱེད་དུ་འབྱུང་ཐུབ་པའི་ཐབས་ལས་ཞིག་ཡིན་པ་ལོགས་པར་མཁྱེན་གྱི་ཡོད་པ་རེད། འོན་
 ཀྱང་ཁོང་གིས་གདུལ་བྱ་གཞིན་རྒྱ་རྣམས་ཀྱིས་ཡང་དག་པའི་ལྷ་བ་དེ་ཉིད་མཐོང་ཡུལ་དུ་འཛོག་ཐུབ་དཀའ་བར་བརྟེན་པས་ཆོས་
 ཀྱི་དབྱེད་འབྲིད་གནང་མཁན་མེད་པར་བརྟེན་དེ་དག་ལ་གསང་ཆེན་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པར་སྐྱེད་པས་ལྷག་པར་དུ་གཞོད་པ་འབྱུང་

དོག་གི་དགོངས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་མངོན།

ལྷ་ན་མེད་པའི་བྱང་རྒྱལ་སྐྱེ་བ་པའི་བོད་ཀྱི་དགེ་བའི་བསེམ་གཉེན་མང་པོ་ལ་སློབ་དཔོན་ཚེན་པོ་པད་མ་སྐ་ལས་ཐེག་པ་མཚོག་གི་ཟབ་ཚོས་སློབ་སློན་གནང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་དག་ཡོངས་སུ་གྲོལ་བར་མ་ཟད། ཁོང་ནས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའི་རྒྱལ་དང་། ཐབས་མཁས་རྒྱགས་རྗེ་ཚེན་པོས་གདུལ་བྱ་རྣམས་གང་འདུལ་གྱི་ཟབ་ཚོས་བཀའ་བ་དེའི་སྲིར་དུ་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཁོང་ལ་སངས་རྒྱས་གཉིས་པ་ཞེས་བརྗོན་བཀུ རྒྱས་པ་རེད། དགེ་བའི་བསེམ་གཉེན་འདི་དག་གི་རྒྱགས་རྗེའི་མཛད་བཟང་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྲོགས་ཀུན་དུ་ཟབ་གསང་གི་བརྗོན་པ་དར་བྱུང་བ་ཡིན་མོ།

གཟུངས་སྐྱབས་ཡི་གེ་དྲུག་མ།

ཨོ་མ་ཞི་པ་རྗེ་རྒྱལ་ཞེས་པའི་གཟུངས་སྐྱབས་འདི་ནི་བོད་མི་ཀུན་གྱིས་ཁ་བཏོན་དུ་བྱེད་པ་དང་། རོ་དང་བྲག་ལྡེབ་སོགས་ལ་བཞོ་བསྐྱེད་བྱས་ཡོད་པར་བརྟེན་བོད་དུ་གསང་ཚེན་གྱི་བརྗོན་པ་རྒྱ་བྱུང་དུ་དར་ཡོད་པ་དེས་བདེན་ལུགས་ཁྱེད་ས་བསྐྱེལ་བྱུང་བ་རེད། ཐངས་དང་བོར་ཀྱ་རྒྱ་ལའུ་ན་ཞེས་པའི་ལེགས་སྐྱར་གྱི་བརྗོན་པ་ཚོས་སུ་གཤམ་གསལ་ལྟར་འཁོད་དོན།

མ་ཞི། ཞེས་པའི་དོན་ནི་ཤེས་རབ་བམ་དོ་རྗེ་སྟེ། གཟུངས་སྐྱབས་དེ་ལས། བསྐྱེད་དུ་བཞུགས་པའི་དེ་བཞིན་གསེགས་པ་རྣམས་དང་། སྐྱེན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྐྱེལ་བ་དང་། ཡི་གེ་དྲུག་མའི་སྐྱབས། (མ་ཞི་) མི་འཕགས་པ་སྐྱེན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྒྱགས་ཀྱི་སྐྱེད་པོ་སྟེ། རིག་པའི་རྒྱལ་མོ་གཟུངས་སྐྱབས་ཡི་གེ་དྲུག་མ་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །སྐྱབས་འདི་སེམས་པ་ཙེ་གཅིག་པའི་སློབ་ནས་ལན་གངས་མང་དུ་བསྐྱབས་བཅོད་བྱེད་ན་བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་མཚོག་བསྐྱེད་བྱུང་བ་དང་། ལྷ་ན་མེད་པའི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་བྱུང་བ་ཡིན་ཞེས་ཡིད་ཚེས་དང་ལྡན་ཞིང་། བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱབས་འདི་བསྐྱབས་བཅོད་བྱས་ན་དེ་དག་ལ་འཛིག་རྟེན་གྱི་བདེ་བ་དང་བྱི་མ་དག་པའི་ཞིང་མཚོག་(པོ་ཏ་ལ་རུ་) བཟོད་པའི་བྱིན་རྒྱལ་འཛོལ་བ་ཡིན་མོ།

གསང་ཚེན་གྱི་སྐྱ་བརྗོན་བྱེད་པར་ཅན།

རྒྱ་གར་དུ་སྤྱིའི་དུས་རབས་བདུན་པ་ནས་བརྒྱུད་ཡུམ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་སྤྱིན་མ་ལས་ཐོབ་པའི་ཡང་དག་པའི་ཤེས་རབ་དེ་ལ་རྒྱལ་ཡུམ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་སྤྱིན་མར་མངའ་གསོལ་བྱས་པ་རེད། དེ་ལ་སྐྱེ་འགོ་རྣམས་སྐྱབས་སྐྱེལ་གྱི་རྒྱ་མཚོ་ལས་སློབ་བར་མཛད་པའི་སློབ་མ་ཞེས་ཀྱང་མཚན་དུ་བཅོད། དེས་ན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྐྱེ་འགོ་རྣམས་སྐྱ་མེད་བྱང་རྒྱལ་ཚེན་པོའི་གོ་འཕང་ལ་འགོད་པར་མཛད་པ་དེའི་སྲིར་རྗེ་བཙུན་འཕགས་མ་སློབ་མ་བྱུང་ཞིང་ཁོང་ནི་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་ཡུམ་དུ་བརྗོན་པ་རེད། དེ་ལྟར་ཤེས་རབ་ཀྱི་པར་སྤྱིན་ལྟ་སྤྱིའི་རྣམ་པར་མངའ་གསོལ་བྱས་པ་དེའི་རྒྱུན་གྱིས་དེང་སང་རྗེ་བཙུན་སློབ་མའི་བསྐྱེད་པ་འཛོལ་

ཚེན་བཞུགས་ཡོད་པ་རེད།

གསང་ཚེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེས་རྟོགས་ཡོད་པའི་ལྷ་གཞན་དག་ནི། བྱམས་པ་དང་སྣང་རྗེའི་རྣམ་འབྲུལ་བྱང་སེམས་སྐྱེན་
 རས་གཟེགས་ཡིན་ཅིང་། བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་ནི་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་དབང་བསྐྱར་ཐོབ་པའི་རྗེས་སུ་ཡར་རྒྱས་གཏང་
 དགོས་པར་གསུངས་ཡོད། དེའི་དོན་ནི། སངས་རྒྱས་འཐོབ་པ་ལ་རང་གི་སྟོན་དང་བཅས་པ་གཞན་དོན་དུ་བྱང་དཀའ་བའི་
 སྣོད་པ་སྐྱེད་དགོས་པའམ། ཡང་ན་དེ་ཚོས་ཤེས་རབ་ཀྱི་མ་རྩལ་དུ་སྦྱོན་པ་ལྷ་གཅིག་པོར་མ་ཡིན་པ་དེའི་སྣང་དུ་སྐྱེ་འགྲོ་
 ཀུན་ལ་བྱམས་པ་དང་སྣང་རྗེའི་བྱ་བ་རྣམས་བསྐྱབ་དགོས་པ་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་གིས་མཛད་པ་འདི་གཉིས་བསྐྱེད་པའི་བར་དུ་
 སྣོད་བཅུད་དང་། དངོས་པོའི་འདུ་ཤེས་རྣམས་ཀྱང་འཛིན་པ་ཡིན། འཛིན་སྣང་མཐའ་བྲུ་ཀུན་གྱི་སྐྱེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་
 པའི་བྱམས་པ་དང་སྣང་རྗེ་ཚེན་པོ་རིམ་བཞིན་རྒྱ་ཆེར་གཏང་ན་ཡིད་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་གསེབས་སྣང་པོའི་རང་བཞིན་དུ་མཉམ་པར་
 མཁྱེན་རྟོགས་སྐྱབ་པ་ཡོང་གི་རེད། དེས་ཤེས་འདིའི་སྟོན་ནས་དེ་དག་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་མ་རྩལ་དུ་སྦྱོན་པའི་རིག་པ་འཐོབ་པོས་པ་
 ཡིན་ནོ། །སྟོན་གྱི་སངས་རྒྱས་པའི་ལུགས་སུ་རབ་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་ནས་ཚད་མེད་པ་བཞི་སྟེ། བྱམས་པ། སྣང་རྗེ།
 དགའ་བ། བཏང་སྟོམས་རྣམས་ཉམས་སུ་སྐྱང་དགོས་པའི་ཚོས་བྱིམས་གནང་འདུག །གལ་ཏེ་རབ་དུ་བྱུང་བ་གང་ཞིག་གིས་
 ཚད་མེད་པའི་སེམས་བསྐྱེད་འདི་བཞིན་རང་གི་དགའ་བོ་དང་བཅས་པའི་སྐྱེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་ལ་འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏང་བ་ཡིན་
 ན་དེ་དག་ནི་བདག་གཞན་དབྱེར་མེད་དུ་རྟོགས་དགོས་པར་འགྲུར་རོ། །ཚད་མེད་བཞི་པོ་འདི་དག་ལས། ཐེག་ཚེན་པ་རྣམས་
 ཀྱིས་བྱམས་པ་དང་སྣང་རྗེ་བཅས་དྲངས་པ་ཡིན་ཞིང་། ཚད་མེད་པ་བཞི་ཀ་ནི་འཁོར་བའི་གཉིས་འཛིན་གྱི་ས་ལས་
 འཕགས་པའི་བྱུབ་ཐོབ་རྣམས་ཀྱི་བརྩོན་ཡུལ་དུ་བསྐྱར་བ་ཡིན་ཞིང་། གསང་ཚེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་དག་གི་ཟབ་མོའི་སྣང་དོན་
 ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། དེའི་གནད་དོན་འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏང་བར་མ་ཟད། དེ་དག་ལ་འཕགས་པ་སྐྱེན་རས་གཟེགས་
 ལྷ་བྱུར་མངའ་གསོལ་ཡང་བྱས་པ་རེད། སྐྱེན་རས་གཟེགས་ཀྱིས་ནི། བསམ་བཞིན་དུ་མི་ཡི་སྲིད་པ་འཛིན་པ་བྱང་རྒྱལ་སེམས་
 དཔའི་རང་རྒྱལ་གྱིས་བྱམས་པ་དང་སྣང་རྗེ་ཚེན་པོས་འགྲོ་པའི་དོན་དུ་རྒྱ་ཆེ་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་མཛད་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་གྱི།
 ཟུག་ལུ་ཚོས་སྐྱེད་དབྱིངས་སུ་བཞུགས་པར་མ་དགོངས་པ་ཡིན། དེའི་སྤྱིར་ཁོང་གི་གཟུགས་སྐྱེད་རྣམ་པ་འཚོ་གཞེས་ཀྱིས་
 གང་འདུལ་འགྲོ་དོན་སྤོན་ལས་དྲག་ཆགས་སུ་གནང་མཁའ་ཞིག་ཡིན་པར་མཚོན་སྟབས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་འཐོབ་འདོད་
 པའི་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོག་མར་བྱམས་པ་དང་སྣང་རྗེ་རྗེས་སུ་པའི་ལས་ལ་འཇུག་དགོས་ཤིང་།
 དེ་ནི་གསང་ཚེན་གྱི་རྒྱུད་རྣམས་སུ་ཐབས་ལ་མཁས་པ་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །དེའི་དོན་ནི། དེ་དག་གིས་འཁོར་བའི་སེམས་ཅན་
 གྱི་དོན་བསྐྱབ་པའི་ལས་ལ་བརྩོན་པར་བྱ་དགོས་པ་ཡིན་ཞིང་། དེས་ནི་བྱ་བ་འདི་དག་མཐར་སྦྱིན་པར་འགྲུར་བ་སྟེ། སྐྱེན་
 རས་གཟེགས་དང་མཚུངས་པ་མིན་ནའང་། རྗེ་བརྩོན་སྒྲོལ་མས་མཚོན་པའི་ཡང་དག་པའི་ཤེས་རབ་སྐྱབ་པའི་ཆེད་དུ་སྟེགས་
 དགོས་པ་ཡིན། དེའི་སྤྱིར་དུ་ཐབས་ཡུལ་གྱི་སྣང་བ་དེ་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མ་རྩལ་དུ་སྦྱོན་པའི་རོ་བོར་ཡོངས་སུ་རྟོགས་
 པའམ་འཐོབ་པ་སྟེ། སྐབས་འདིར་སངས་རྒྱས་འཐོབ་པའམ་སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །གོང་གསལ་བཞིན་ཐབས་

ཡུལ་གྱི་སྤང་བ་དེ་ཉིད་ཤེས་རབ་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། འཐམས་པ་དེ་ནི་གསང་ཚེན་གྱི་ལྟ་བུ་ཡིན་ཅིང་། ལོང་དུ་བཤད་པ་བཞིན་དེ་དག་གིས་འཛིན་ཏེན་གྱི་བྱ་བའི་ཁྱོན་ཡངས་པར་བྱེད་མོད་འོན་ཀྱང་དེ་དག་གིས་ཟབ་མོའི་དོན་འཛིན་པར་བྱས་འདུག་ཅིང་། (2) ལོང་གསལ་བཞིན་འཐམས་པ་དེ་ནི་བོད་དུ་ཡབ་ཡུམ་མཉམ་སྦྲེན་གྱི་འདྲ་སྐྱུས་མཚོན་པ་ཡིན་ལོ།

གསང་ཚེན་གྱི་སྐོམ་ཚུལ་དུ། རྩོགས་གཉིས་ཀྱི་ཙ་རྒྱུང་མ་དང་རོ་མས་ནི་བྱམས་པ་དང་སྤྱིང་རྗེ་བཅས་མཚོན་པ་དང་། ཙ་དེ་གཉིས་ནི་ཡང་དག་པའི་ཤེས་རབ་མཚོན་པའི་དབྱེ་མ་དང་གཅིག་སྒྲིལ་བྱེད་པ་ཡིན་ཞིང་། གཅིག་སྒྲིལ་འདིའི་སྐོ་ནས་འཛིན་ཏེན་སྤྱིང་པའི་བྱ་བྱེད་གང་དག་དང་། རྒྱ་ངན་ལས་འདས་པའམ་སྤོང་བ་ཉིད་བཅས་འདྲ་བའམ་གཅིག་གྱུར་དུ་སྐོན་གྱི་ཡོད་པ་རེད། མདོར་ན། རོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་གནས་ལུགས་ནི་གཅིག་ཉིད་དེ་སྤོང་བཅུད་ཐམས་ཅད་དེའི་སྤོང་དུ་ཚུང་བ་དང་། སངས་རྒྱས་པ་ཞིག་གིས་རོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་གནས་ལུགས་ལ་དམིགས་པའི་སྐབས་སུ་ཡུལ་གྱི་སྤང་བ་མཐའ་དག་དེའི་སྤོང་དུ་འགག་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ལོ།

ཉིན་དུའི་གསང་ཚེན་དུ་འདི་ལྟ་བུའི་དམིགས་པ་དང་ལྡན་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་སྐོལ་མ་དང་། རྒྱན་རས་གཟིགས་དག་དང་མཚུངས་པ། ལྷ་མོ་ཤེ་ཏི་ (ཕྱག་རྒྱ་མ་སྟེ་ལྷ་མོ་ལྷ་མ་) ནི་གྲོལ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ལྟར་མཚོན་པ་དང་། ཉག་ཞི་བ་ནི་འཁོར་བར་འཆིང་བྱེད་ཀྱི་དབང་དང་ལྡན་པར་མཚོན་པ་སྟེ། ཉིན་དུ་དང་ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་གསང་ཚེན་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་དམིགས་པས་དེ་དག་གི་རྣམ་གཞག་པན་ཚུན་གཅིག་འབྲེལ་དུ་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་ལུགས་བྱུང་བར་དུ་ཉིན་དུའི་ཚོས་ལུགས་སུ་འདྲེས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་མང་བོའི་ནང་ནས་གཅིག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་སྐོ་ནས་རིམ་བཞིན་རྒྱ་གར་དུ་ནང་བའི་ཚོས་རྣམས་མི་སྤང་བར་གྱུར་བ་ཡིན་ལོ།

མཇུག་སྤུང་དུ། རང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་དང་དེ་ཉིད་རིམ་བཞིན་དར་རྒྱས་བྱུང་བའི་སྐོར་མཁྱེན་ཡོན་དང་ལྡན་པའི་གྲོས་མོལ་གོ་སྐར་བྱེད་པའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་འདི་བཞིན་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་དབུ་འཛིན་རྣམས་དང་། བྱང་པར་དུ་འབྲས་སྤོངས་རྒྱལ་སྐས་མཚོག་གིས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་འདི་གསར་བསྐྱུན་སྐོར་དབྱེ་མཛད་པ་དེ་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཞུ་གི་ཡིན། གོས་སྐྱེང་འདིས་རབ་དུ་བྱུང་བ་གཅིག་པོར་མ་ཡིན་པར་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཐོས་པ་དང་རྣམ་རྟོགས་སམ་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་སྐབ་པར་མཐོང་བ་ཉིད་ཡིད་སྤྱིའི་གནས་སུ་གྱུར་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་མཁྱེན་ཡོན་དང་ལྡན་པའི་སྐྱ་མ་དམ་པ་རྣམས་ཞབས་བཀོད་ཀྱིས་ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་ཀྱི་དར་ཚུལ་སྐོར་གསུང་སྐྱེད་གནང་བར་དགའ་སྐོར་དཔག་མེད་དུ་ཆེ། ཉམས་ཞིབ་ཁང་འདིའི་སྐོ་ནས་གྲུབ་མཐའ་མི་གཅིག་པ་སོ་སོའི་སྐོར་གསུང་སྐྱེད་གནང་བའི་མདུན་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་བསྐྱར་བའི་གཞི་ཙ་གྲུབ་མཐའ་ཐུན་མོང་གི་མདུན་ས་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་སྐབ་པའི་རེ་སྐོན་ཞུ་གི་ཡོད།

ལྡན་རྒྱས་ཚང་མས་སྐར་གསང་གནང་བའི་དོན་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་གི་ཡོད། ན་ལི་ནཱ་དཱས།

ལོང་གསལ་དེ་བཞིན་ཀ་ཐ་ཡུ་ནི་མར་སི་ཉིའི་མཁན་སོ་དཔའ་ལྡན་ན་ལི་ནཱ་དཱས་མཚོག་ནས་གསུང་སྐྱེད་གནང་བ་ལས་བསྐྱར་

ཏེ་བསྐྱུན་པར་བོད་ལུགས་དང་མཐུན་མིན་པུ་ཡོད་ཚོད་ལདུག་ན་ཁོང་རང་ཉིན་དུ་ཡིན་སྐབས་མིན་ནམ།

Published by Shri Nirmal C. Sinha, Director, Namgyal Institute of Tibetology, Gangtok (Sikkim).

Printed by G. Tharchin at the Tibet Mirror Press, Kalimpong. No.2. April 1960.*

ཞུ་སྐྱིབ་པའི་མཆན། གོང་གསལ་དབྱེད་རྩོམ་གྱི་མ་ཕྱི་གཤམ་གསལ་མིན་ནམ་སྐུམ་ན་དབྱེད་བསྐྱར་མཛད་དུ་གསོལ།
 Nalinaksha Dutt, 'Tantric Buddhism', *Bulletin of Tibetology*, Vol. 1, No. 2, 27 October
 1964, Namgyal Institute of Tibetology, Gangtok, Sikkim, pp. 5-15.

ཉི་མ་ལ་ཡའི་ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་དང་། རྒྱལ་རབས། རིག་གཞུང་གི་ཞིབ་འཇུག

དེབ་སྐྱེད་གསུམ་པ།

པོད་ཡིག་ནང་སྐྱེལ་པའི་དབྱེད་ཚོམ་ཁག

ལྷ་སྐྱེག་པ།

ཇོ་སྐུས་བཟུ་ཤིས་ཚེ་རིང་།

ལྷ་སྐྱེག་ལས་རྒྱལ།

ཆབ་ཚམས་བསྟན་པ་ཉི་མ།

དེབ་སྐྱེད་རྒྱས་འགོད།

ལྷ་མཚོ།

ཀམ་ལུ་འཇ་ནང་བཅུག་མཁན།

བསོད་ནམས་ལྷ་མོ།

པར་ཚོས་ལྷོན

300 (V. 1)

DKI/5-ff

2508

30 115511

C554349

5

